

ಜೀಶಂಪ ಅವರ ಜಾನಪದ ಬರಹಗಳು

ಸಹಸ್ರಮಾನ ಜಾನಪದ : ೯

ಜೀಶಂಪ ಅವರ ಜಾನಪದ ಬರಹಗಳು

ಸಂಪಾದಕರು

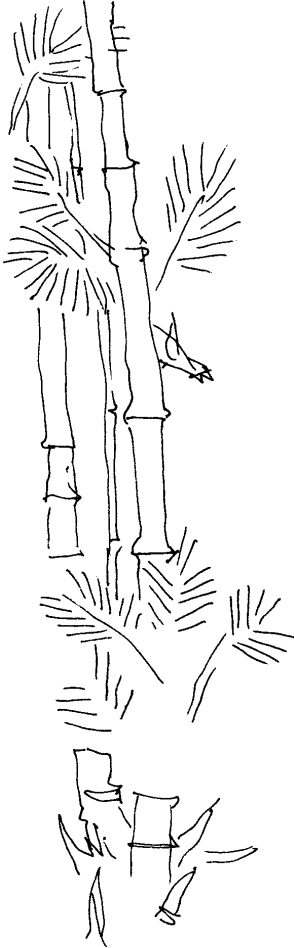
ಪ್ರೊ. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ

ಡಾ. ಅಂಬಳಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜಿ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೨

**JEESHAMPA AVARA JANAPADA
BARAHAGALU**

REPRESENTATIVE WRITINGS OF
PROF. JEE.SHAM. PARAMASHIVAIAH ON
FOLKLORE

EDITED BY
PROF. KALEGOWDA NAGAVARA
DR. AMBALIKE HIRIYANNA

PUBLISHED BY
KARNATAKA JANAPADA AND
YAKSHAGANA ACADEMY
KANNADA BHAVANA
J.C. ROAD, BANGALORE - 560 002

FIRST EDITION : 2000, PAGES : XX + 594

ಹಕ್ಕುಗಳು : ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು
ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಬೆಲೆ : ರೂ. **350**

(ಮೂರುನೂರ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳು)

ಸಂಪಾದಕರು

ಪ್ರೊ. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ

ಡಾ. ಅಂಬಳಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು

ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ,

ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೨

ಮುಖಪುಟ ಕಲೆ - ಎಂ ಎಸ್ ಮೂರ್ತಿ

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ - ಜಿ ವಿ ಆನಂದಮೂರ್ತಿ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ

ಮಯೂರ ಪ್ರಿಂಟ್ ಲ್ಯಾಡ್ಸ್

ಬೆಂಗಳೂರು - 20 ಿ - 3342724

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತು

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಜನಪದ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ತುಂಬು ಹಂಬಲವನ್ನುಳ್ಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಂದಮ್ಮಗಳಾದ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಜನತೆಯು ಹೃದಯ ವಂತಿಕೆಯಿಂದ ರೂಪಿಸಿರುವ ಈ ಜಗತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವೂ, ವೈವಿದ್ಯಮಯವೂ ಆಗಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮತಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ನೂರಾರು ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಗಳು, ಚೇತೋಹಾರಿಯಾದ ದೃಶ್ಯಕಲೆಗಳು, ವಸ್ತ್ರವಿನ್ಯಾಸ, ಅಪೂರ್ವ ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯದ ನಡುವೆ ಇರುವ ಗಿರಿಜನರ ಬದುಕು ಹಾಗೂ ಜೀವವೈವಿದ್ಯತೆಯಿಂದ ನಿತ್ಯಸಮೃದ್ಧವಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸೃಜನಶೀಲತೆಗೆ ವಿಚಿತ್ರತರ ಆಧುನಿಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟಾಗತೊಡಗಿದೆ.

ಈ ಸಂದಿಗ್ಧ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆಗಾರರ ಲೋಕದ ದಟ್ಟ ಜೀವನಪ್ರೀತಿಯ ತಿರುಳಾಗಿರುವ ಚೈತನ್ಯಪೂರ್ಣ ಅಂಶಗಳಿಗಾಗಿ ಹಾರೈಸಿ ಅರ್ಥವತ್ತಾದುದನ್ನು ಕಟ್ಟುಕೈಯಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣದ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗಾತಿಗಳಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ದುಡಿಯಬೇಕೆಂಬ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಮುಂದಿನ ಆದರ್ಶವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

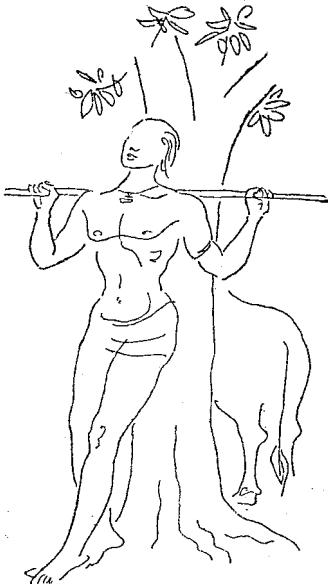

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಕೇವಲ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾದುದಲ್ಲ ; ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡ ನೆಲದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಇಲ್ಲಿನ ತುಳು, ಕೊಡವ, ಕೊಂಕಣಿ, ಉರ್ದು, ಲಂಬಾಣಿ ಮುಂತಾದ ಬಹುಭಾಷಿಕ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳು ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಕೊಳು-ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವುದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಮುಖ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಜನತೆಯ ಅನುಭವದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಜ್ಞಾನನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಡಿನ ಮೌಲ್ಯ, ವಿವೇಕ ಮತ್ತು ಆದರ್ಶಗಳು ಅಡಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಆಧುನಿಕತೆಯ ಅತಿಯಾದ ಧಾವಂತದಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮಿಂದಾಗಿ ಪಂಚಭೂತಗಳ ತಾಯ್ತನದ ಮಡಿಲಾಗಿರುವ ಜನಪದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಯು ತತ್ತರಿಸತೊಡಗಿದೆ. ವಿಸ್ಮೃತಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಇದೀಗ ಎಂದಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ನಾಡಿನ ಜನಪದ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಒಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಜನಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉದಾತ್ತ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ತನ್ನ ಪಯಣವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಪ್ಪಟ ದೇಶೀ ಪ್ರತಿಭೆಯಾಗಿದ್ದ ಡಾ. ಜೀ.ಶಂ.ಪರಮಶಿವಯ್ಯ ಅವರು ಭರತಖಂಡದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಜಾನಪದ

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಾಗಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಂಬಲ ಜಿರಹಳ್ಳಿಯ ಸಮಾನ್ಯ ರೈತ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರು, ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟಕೋಟಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಸ್ವತಃ ಸೃಜನಶೀಲ ಲೇಖಕರೂ ವಿನಯ - ವಿದ್ವತ್ತು - ಸಜ್ಜನಿಕೆಗಳ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಜೀಶಂಪ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿಕ್ಕು ತೋರಿದ ಮಹಾನ್ ಪ್ರತಿಭೆ. ಕೇವಲ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೂತು ಹೋಗದೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಹಸ್ರಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಕಾಲ್ನಡೆಗಿಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ, ನೂರಾರು ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯ ತುಂಬಿ ಅಪಾರ ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಾಹಸಿ ಇವರು. ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಡಾ. ಜೀಶಂಪ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳ ಮೂಲಕ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದದ ಸತ್ವ ಮತ್ತು ಸೊಗಡನ್ನು ದೇಶ - ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರು. ಚದುರಿಹೋಗಿದ್ದ ಅವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಜಾನಪದ ಬರಹಗಳು ಈ ಸಂಪುಟದ ಮೂಲಕ ಆಸಕ್ತರೆಲ್ಲರ ಕೈಸೇರುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಡಾ. ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯನವರು ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತಿಗಳೂ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಜಾನಪದ ತಜ್ಞರೂ ಆಗಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾನಪದ ಸಂವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು

ಅಧ್ಯಯನದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರು. ತಮ್ಮ ಅಪಾರ ಮಿತ್ರವರ್ಗ ಅಭಿಮಾನಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಮೂಹವನ್ನು ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತಹದ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣ ಭಾವದಿಂದ ಕಂಡು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವರು. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬರಹಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಅಚ್ಚಾಗದೆ, ಅಚ್ಚಾದರೂ ಜಾನಪದ ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ತಲುಪದೆ ಹಾಗೂ ಮರುಮುದ್ರಣಗಳನ್ನು ಕಾಣದೆ ಮೂಲೆ ಗುಂಪಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಬೃಹತ್ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಬರಹಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಆನಂದದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸೋಮನಹಳ್ಳಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಕೃಷ್ಣ ಅವರನ್ನು ಬೇಟಿಯಾಗಿ ಈ ಸಹಸ್ರಮಾನ ಜಾನಪದ ಸಂಪುಟಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದಾಗ, ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅನುದಾನ ನೀಡಿದರು. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಉದಾರ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಸದಭಿರುಚಿಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ತುಂಬುಹೃದಯದ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಹಿರಿಯರೂ, ಹಿತ್ತೈಷಿಗಳೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀ ವೈ.ಕೆ. ರಾಮಯ್ಯನವರು ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕೃತಜ್ಞ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ರಾಣಿ ಸತೀಶ್ ಅವರು,

ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಅ.ರಾ.ಚಂದ್ರಹಾಸಗುಪ್ತ
ಅವರು ಹಾಗೂ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಸಿ.
ರಾಮಮೂರ್ತಿ ಅವರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ
ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಹಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು
ಕೃತಜ್ಞ.

ದೀಪಾವಳಿ ಶುಭಾಶಯಗಳೊಡನೆ,

೨೮.೧೦.೨೦೦೦

ಪ್ರೊ. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ ಅವರು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯ ಭಾರತದ ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸ, ಅಪ್ರತಿಮ ಸಂಗ್ರಹಕ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧಕ. ಅದರಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರಾಗಿ, ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ, ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿ, ಕಲಾವಿದರ ಸಂಘಟಕರಾಗಿ ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ಕೆಲಸ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದುದು.

ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಲೋಕ ಕೇವಲ ಸಂಗ್ರಹ ಸಂಪಾದನೆಯ ಪರಿಚಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪರಿವೇಷ ತೊಡಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಜಗತ್ತಿನ ದಿಗಂತಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಅದರ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ದರ್ಶನಗೈದವರು ಜಿ. ಶಂ. ಪ. ಅವರು. ಅವರಿಗೂ ಮೊದಲೇ ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಆಸಕ್ತರು ಜಾನಪದದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೃಷಿಗೈದಿದ್ದರೂ ಅದರ ಆಳ ಅಗಲಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಭಾವುಕ ಅಪ್ಪುಗೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಯನದ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ತೊಡಿಸಿದವರು ಅವರು. ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಒಟ್ಟು ಎಂಬತ್ತು ಕೃತಿಗಳ ಪೈಕಿ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದವು ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ಕೃತಿಗಳು. ಸಂಖ್ಯಾ ಬಾಹುಳ್ಯದಿಂದ ವಾತ್ಸರ್ಯವಲ್ಲ; ಅವುಗಳ ವಿಷಯದ ವಿಶಿಷ್ಟವೂ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವೂ ಆದ ಆಯಾಮಗಳ ಅನಾವರಣದಿಂದ ಕೂಡ ಅವು ಭಾರತದ ಜಾನಪದ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಕೆಯನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿವೆ.

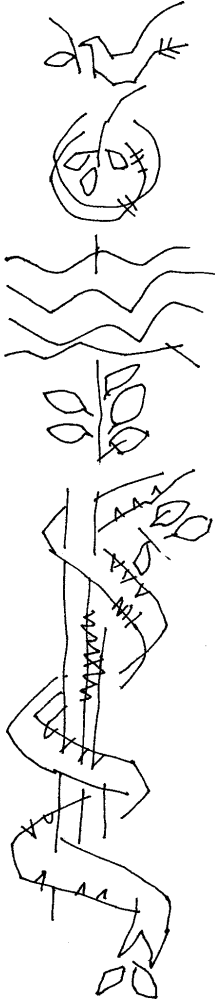

ಜೀಶಂಪ ಅವರು ಒಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಅನುಭವ ಅವರಿಗೆ ದಟ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಅವರು ಹಲವು ಬಾರಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡು ಹಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಬಗೆಗೆ ಅವರು ನಡೆಸಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ - ಅಧ್ಯಯನ ಅವರ ಜಾನಪದ ಆಸಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾಗಿ, ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಾಗಿ ಅವರು ನಡೆಸಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿವೆ.

ಜೀಶಂಪ ಅವರು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಗಂಭೀರ ಬರಹಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರೊ.ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ ಮತ್ತು ನಾನು ಸಭೆ ಸೇರಿ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದೆವು. ಜಾನಪದವನ್ನು ಪದವಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಐಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಾಗಿ ಕಲಿಯುವ ಶಿಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧಕರನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಜೀಶಂಪ ಅವರ ಸಂಪಾದಿತ, ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಆನ್ವಯಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯ ಬರಹಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿದೆವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ (೧೯೬೭), ಜಾನಪದ: ಕೆಲವು ಮುಖಗಳು (೧೯೭೫), ಜಾನಪದ ಸಂಗಮ (೧೯೭೮), ಜಾನಪದ (೧೯೯೦), ಜಾನಪದ ಗಂಗೋತ್ರಿ (೧೯೮೮) ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದೆವು. ನವೋದಯ ಹಾಗೂ ವೈಚಾರಿಕ ಘಟ್ಟದ ಅವರ ಮಹತ್ವದ ಬರಹಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಈ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದೆವು. ಈ ಬರಹಗಳ ಆಯ್ಕೆಗೆ ನಾವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ

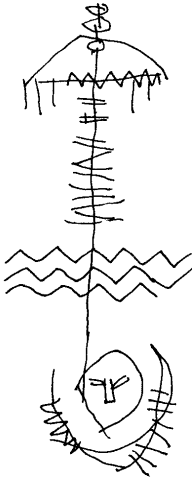

ಮಾನದಂಡಗಳೇನನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿಲ್ಲವಾದರೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜೀಶಂಪ ಅವರ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನ, ವಿಸ್ತಾರ ಓದು ಹಾಗೂ ಸ್ಪೋಷಜ್ಞ ಚಿಂತನೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತೀಕಗೊಳಿಸುವ ಬರಹಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಜಾನಪದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹ ಕುರಿತು ಜೀಶಂಪ ಅವರು ೧೯೬೭ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಬರೆದ ಬರಹಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಎಂ.ಎ.ಪದವೀಧರರ ಶ್ರೇಯ ಬಯಸಿ ಅವರು ರೂಪಿಸಿದ ಜಾನಪದ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಗಳು (೧೯೮೮) ಬರಹವನ್ನು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಸಂಪಾದನೆ, ಅಧ್ಯಯನದ ಬಗೆಗೆ ಆಸಕ್ತರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬರೆದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ(೧೯೭೮), ಗಾದೆಗಳು(೧೯೬೭), ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು(೧೯೭೦) ಮುಂತಾದ ಬರಹಗಳು ಆಸಕ್ತರಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗೆಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶ ಸಾಧಿಸಿದವು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ಬರಹಗಳು ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿವೇಚನೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿವೆ. ಜಾನಪದ : ಕೆಲವು ಮುಖಗಳು (೧೯೭೫) ಕೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ದ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಕುರಿತು ಜೀಶಂಪ ನಡೆಸಿರುವ ಮರು ಚಿಂತನೆಯ ಮಾದರಿಗಳಿವೆ; ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಮಾನವಿಕ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಸಾಹಸಚರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಅವರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ. ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದ ಅರಿವನ್ನು ಅವು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಇಲ್ಲಿಯ ಬರಹಗಳು ಜಾನಪದ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳು ಗಮನಿಸಲೇ ಬೇಕಾದವು.

ಹತ್ತಾರು ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಅವರು ಬರೆದ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಕ ಮುನ್ನುಡಿಗಳು ಜಾನಪದ ಸಂಗಮ (೧೯೭೮) ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಮತ್ತೊಂದು ಮಗ್ಗುಲನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸಪೂರ್ಣ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಚಯ ಇದು. ಮಹತ್ವದ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಚಿಂತನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರೂ ಜೀಶಂಪ ಅವರು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಧಾನವುಳ್ಳ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿದ್ದರು. ಜಾನಪದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ವರ್ಗೀಕರಣ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಜಾಗತಿಕ ಜಾನಪದದ ಅಭ್ಯಾಸದ ಅಪಾರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಅರಿವು ನಮಗಾಗುತ್ತದೆ.

ಜನಪದ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರ ಬಗೆಗೆ ಜೀಶಂಪ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿ ಇತ್ತು. ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ (೧೯೭೮), ಕೋಲಾಟ (೧೯೭೮), ಡೊಳ್ಳು ಮೇಳ (೧೯೭೮), ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಹನುಮ (೧೯೯೦), ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು (೧೯೭೫), ತೊಗಲು ಬೊಂಬೆಯಾಟ (೧೯೭೫) ಮುಂತಾದ ಬರಹಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ಅಪೂರ್ವ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಪರಿಚಯದೊಡನೆ ಅವುಗಳ ಅಂತರಂಗದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುತ್ತವೆ. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಕಾವ್ಯಗಳು (೧೯೮೨), ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ (೧೯೭೩) ಮುಂತಾಗಿ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿರುವ ಅವರ ಬರಹಗಳು ತಲಸ್ಪರ್ಶಿ ಸಂಶೋಧನೆಯ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸಾದರಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅಪರಿಮಿತ ಅಭಿಮಾನವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಜೀಶಂಪ ಕಂಸಾಳೆ ಮೇಳವನ್ನು

ಸಂಘಟಿಸಿ, ರೂಪಿಸಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಸ ರೂಪು ಕೊಟ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನ್ನಣೆ ಗಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಜೀಶಂಪ ಅವರ ಜಾನಪದ ಕೃತಿ (೧೯೮೯) ಜಾನಪದ, ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ಕುರಿತು ಅವರು ನಡೆಸಿದ ಗಂಭೀರ ಚಿಂತನೆ, ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ನಿಲುವುಗಳ ಕೃತಿ. ಉಂಟಾದ ದಶಕದವರೆಗಿನ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕೃತಿಯೂ ಹೌದು. ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಗ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಜಾನಪದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಹೌದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಾನುಭವ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಓದು ಇದ್ದವು. ಆಧುನಿಕ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಪರಿಚಯವಾಗುವ ಮುನ್ನವೇ ಜೀಶಂಪ ಅವರು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡವರು ಎನ್ನಲು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳೇ ಆಧಾರ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು, ಕೈಗೊಂಡ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಅವರ ವ್ಯಾಪಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಅಪಾರ ಅನುಭವದಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿದವೇ ಆಗಿವೆ.

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಜೀಶಂಪ ಅವರನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಬೇಕು. ಜಾನಪದದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಮುಖಗಳೂ ಮೂಲೆ ಮೂಡಕುಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಸುಪರಿಚಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಜಾನಪದ ಅವರಿಗೆ ಉಸಿರಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಶ್ರದ್ಧಾಸಕ್ತಿಯ ಫಲವೇ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆ, ಸಂಗ್ರಹ, ಅನ್ವೇಷಣೆ, ಸಂಘಟನೆ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ,

ರಂಗಭೂಮಿಯ ಪರಿಷ್ಕರಣ-ಸಂಸ್ಕರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ದಾರಿ ತೆರೆಯಿತು. ಅವರ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿತು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವ ಯಾರೂ ಜೀಶಂಪ ಅವರನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವಾಗಿರಬಹುದು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿರಬಹುದು, ಕಲಾವಿದರ ಸಂಘಟನೆಯಾಗಿರಬಹುದು - ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ದುಡಿಮೆಯ, ಆಸಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವರು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದವನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಲಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದವರು ಅವರು. ಜಾನಪದದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವ ಅವರು ಜಾನಪದದ ಒಬ್ಬ ದೈತ್ಯಶಕ್ತಿಯೇ ಆಗಿದ್ದರು. ನಮ್ಮಂಥ ಅನೇಕ ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ಜಾನಪದ ದೀಕ್ಷಾಗುರುಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು!

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಪಿತಾಮಹರೆಂದೇ ಹೆಸರಾಗಿರುವ ಜೀಶಂಪ ಅವರ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ಬರಹಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಈ ಪ್ರಮಾಣದ ಒಂದು ಸಂಪುಟವನ್ನು ತಮ್ಮ ಜತೆಗೂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ನನಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪ್ರೊ. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅಂಬಳಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ

ಆಗಸ್ಟ್ ೧೦, ೨೦೦೦
ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತು
ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ೧

ಗಾದೆಗಳು ೧೫

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ೨೨

ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ೮೫

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಕಾವ್ಯಗಳು ೯೯

ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ ೧೭೪

ಕೋಲಾಟ ೧೭೯

ಡೊಳ್ಳು ಮೇಳ ೧೯೬

ಹನುಮ ೨೧೨

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಳತೆಗೋಲು ೨೧೧

ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ: ನೆಲೆ-ಬೆಲೆ ೨೨೨

ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ: ಹೊಸ ತಿರುವು ೨೪೫

ಜಾನಪದದ ಗೊತ್ತುಗುರಿಗಳು ೨೬೦

ಜಾನಪದ: ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬಗೆಗಳು ೨೭೬

ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ೨೯೪

ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು ೩೦೪

ತೊಗಲುಬೊಂಬೆಯಾಟ ೩೧೩

ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ೩೨೦

ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ ೩೩೮

ಗೊರೂರು ೩೪೮

ಗೋಲ್ಡನ್‌ಬೋ ಮತ್ತು ಕಲೆವಾಲ ೩೫೬

ಆದಿವಾಸಿ ಜಾನಪದ ೩೬೫

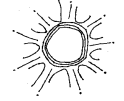

ಜನಪದ ಕಲಾವಿಹಾರ

ಜಾನಪದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆಗಳು ೩೭೭

ಜನಪದ ಕಲಾತ್ಮಕ ರೂಪಗಳು ೩೮೮

ಜನಪದಕಲೆ - ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ೪೦೦

ಮನೆಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾತ್ಮಕತೆ ೪೦೮

ಗ್ರಾಮೀಣ ದೇಗುಲಗಳ ಭಿತ್ತಿಮೂರ್ತಿಗಳು ೪೧೬

ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ ೪೨೨

ಮೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ೪೩೨

ಘಟ್ಟದ ಕೋರೆ ೪೩೯

ಕಾವ್ಯಕಲೆಯ ಚಾರಣರು ೪೪೮

ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು—ಅನ್ವಯಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ೪೭೦

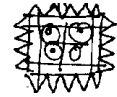

ಜಾನಪದ ವಿಜ್ಞಾನ ೪೭೯

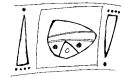

ಅನುಬಂಧ

ಜಾನಪದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ೫೬೩

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ ೫೬೭

ಜಾನಪದ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಗಳು ೫೭೪

ಸಂಪಾದಕರ ಪರಿಚಯ

ಪ್ರೊ. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ ೫೯೦

ಡಾ. ಅಂಬಳಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ ೫೯೨

ಲಲೋಚನೆ - ಪುನರಾಲೋಚನೆಗಳ ನಡುವೆ ಜಾನಪದದ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತವಾಗಬಲ್ಲ ಲಾಂಛನವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ರೂಪಿಸಿತು: ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಜಾನಪದವು ಗಂಧವತಿ ಪೃಥ್ವಿಯ ಸಕಲ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ, ಪಂಚಭೂತಗಳ ವಂಚನೆರಹಿತ ಗುಣಧರ್ಮದ ಆಗರವಾಗಿದೆ. ಭರತಖಂಡದ ಪ್ರಾಚೀನತಮ ಜಾನಪದದ ತುಂಬುಮನಸ್ಸು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ನಿತ್ಯಮಂಗಳಕರವಾದ ಶಿವತತ್ತ್ವದ; ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ ಗುಣದ, ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಅಪಾರ ಅಂತಃಕರಣದ ಶಿವ ಮತ್ತು ಜಾನಪದದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಧ್ಯಾನಿಸಿದ ಪರಿಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಂತರಾಳದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ವಿಶಾಲ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಬುದ್ಧದೇವ ಹಾಗೂ ಕಾಡಿನ ಬೇಡರ ಹುಡುಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದು, ಜ್ಞಾನದ ಬಗೆಗಿನ ಅಪರಿಮಿತ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಿರಂತರ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನತೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ತುತ್ತತುದಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದ, ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ತಬ್ಬಲಿಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ಏಕಲವ್ಯನನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ, ಜಾನಪದದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೃಜನಶೀಲ ರೂಪಕ ಇದಾಗಿದೆ.

- ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ

ಮೈತ್ರಿ ಮತ್ತು ಕರುಣಾಭಾವಗಳಿಂದ ಲೋಕದ ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಧ್ಯಾನಸ್ಥವಾಗಿರುವ ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖಭಾವ, ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲತೆಯ ಸಂಕೇತವಾದ ವ್ಯಕ್ತ, ಲೋಕವನ್ನು ಸದಾ ಬೆಳಗುವ ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರು ; ಜನಪದರ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಅವರ ನಿತ್ಯಸಂಗಾತಿಗಳಾದ ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿನ್ಯಾಸಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಪ್ರತೀಕದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯಂತೆ ನಿತ್ಯವೂ ಹೊಸತಾಗುವ ಸತ್ವಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು, ನಿರಂತರ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಹೊಳೆಯಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಪಾರದರ್ಶಕವೂ ಆಗಿರುವ ಇದು ಎಲ್ಲ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಏಕತೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವೀಯ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಲಾಂಛನವು ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿಕಾಸಶೀಲ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

- ಜಿ ವಿ ಆನಂದಮೂರ್ತಿ

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಜಾನಪದ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಪುಷ್ಟವಾದ ಭಾಗವೇ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಜಾನಪದದ ಕಲಾಮುಖಿ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಮುಖಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಮುಖಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಎರಡು ತೆರನಾಗಿ ಇರಬಲ್ಲದು. ಕತೆ, ಗೀತೆ, ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ ಎಂಬ ವೈವಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಅಥವಾ ಪ್ರೌಢಸಾಹಿತ್ಯ. ಇಷ್ಟೇ ವೈವಿಧ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಬಹುಶಃ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವೆನಿಸುವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಯೇ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜನಪದಕಥೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಸಣ್ಣಕತೆಗೆ, ಜನಪದ ಲಾವಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕಥನ ಗೀತೆಗೆ, ಜನಪದ ಗೀತೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಭಾವಗೀತೆಗೆ, ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿರಬಹುದು. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ರಚನೆಗಳ ನಡುವೆ ಅಂತರವನ್ನೇ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರಬಹುದು. ಜಾನಪದೀಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕವಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿದರ್ಶಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

'ತೀಕ್ಷ್ಣ ಏಕಾಗ್ರತೆ, ಪುನರುಕ್ತತೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿತ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುವ ನಾಟಕೀಯವೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾಗಿರದ ಇಂಥ ಕಾವ್ಯ ಕ್ರಿ.ಪೂ.ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಐರೋಪ್ಯ, ಪಶ್ಚಿಮ ಏಷ್ಯಾ ಹಾಗೂ ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಚರಿತ್ರೆಯ ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅದು ಒಂದು ಮೂಲಮಾದರಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲವಾದರೂ ಈಲಿಯಡ್ ಮತ್ತು ಒಡೆಸ್ಸಿಗಳಂಥ ಶಿಷ್ಟ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು.....,' ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತಗಳೂ ಕೂಡ ಮೂಲತಃ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು ಶಿಷ್ಟ ಕವಿಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಊಹೆಗಳೂ ಇವೆ. ಲವ-ಕುಶರೇ ಏಕತಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬ ಅಂಶ ಎಂಥವರ ಕುತೂಹಲವನ್ನೂ ಕೆರಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಋಗ್ವೇದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಜಾನಪದಮೂಲವನ್ನು ಅರಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪಂಚತಂತ್ರ, ಹಿತೋಪದೇಶ, ಬೇತಾಳ ಪಂಚವಿಂಶತಿ, ಶುಕಸಪ್ತತಿ, ಗುಣಾಢ್ಯನ ಬೃಹತ್ಕಥೆಯ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ರಚಿತವಾದ ಕ್ಷೇಮೇಂದ್ರನ ಬೃಹತ್ಕಥಾ ಮಂಜರಿ, ಸೋಮದೇವನ ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ ಮುಂತಾದವು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ದೊಡ್ಡ ಕೋಶಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ 'ವಡ್ಡಾರಾಧನ'ಯೇ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ಜನಪದ ಕಥಾಸಂಕಲನ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಕರಪಾಲ ಮೇಳದ ಪೂಜಾರಿ ಪುಟ್ಟಕ್ಕನ ಕಥೆ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯ ಒಂದು ಕಥೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ನಯಸೇನ, ರಾಘವಾಂಕ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಾಂಗತ್ಯಕವಿಗಳು, ನೇಮಿಚಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವರು ಜಾನಪದ ಭಂಡಾರದಿಂದ ಅಪಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳ ಸತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನೇಮಿಚಂದ್ರನ ಲೀಲಾವತಿ ಕಾವ್ಯ, ನಂಜುಂಡ ಪಾಂಚಾಲಗಂಗ ಮೊದಲಾದವರ ಕೃತಿಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನೋ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೋ ಆಧರಿಸಿಯೇ ರಚಿತವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಲೆರೆದು ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕಾಮಧೇನು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರೌಢಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದೇ ಇದೆ. ಬಿಷಪ್ ಪೆರ್ರಿಯ 'Reliques of Ancient English Poetry' ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಪ್ರಭಾವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಅಪಾರವಾಗಿ ಆಗಿದೆ. ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯ ಕವಿಗಳು ಈ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ವರ್ಲ್ಡ್‌ವರ್ತ್‌ನ ಮೈಕೇಲ್ ಇಂಥ ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಸರ್ ವಾಲ್ಟರ್ ಸ್ಕಾಟ್ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಗಣ್ಯಲೇಖಕ. ನೇರವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅವನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನ 'The Antiquary' ಕಾದಂಬರಿ ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಕಾಟಿನಿಗೆ ಇದ್ದ ಅಪಾರ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಅನೇಕ ಗಣ್ಯಕವಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಬೇಂದ್ರೆ, ಮಾಸ್ತಿ, ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಕಂಬಾರ ಮೊದಲಾದವರ ಕವಿತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಮಟ್ಟಗಳೂ, ವಸ್ತುವಿನ್ಯಾಸವೂ, ಶೈಲಿಯೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ.

ವಿಶ್ವದ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಆಕರ್ಷಕ ಪ್ರಕಾರವೇ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಗಾದೆಗಳು, ಕತೆಗಳು, ಲಾವಣಿಗಳು, ಕಾವ್ಯಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡು ವಿದ್ವಾಂಸರ, ಸಾಹಿತ್ಯರಸಿಕರ ಆಸಕ್ತಿ ಅತ್ತ ಹೊರಳಿತು. ಜಾಕಬ್ ಮತ್ತು ವಿಲ್‌ಹೆಲ್ಮ್‌ಗ್ರಿಮ್ ಸೋದರರ ಜರ್ಮನಿಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಸಂಕಲನ ೧೮೧೨ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೇಲೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅದ್ಭುತ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಯಿತು. ಇವರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತಳಹದಿ ಹಾಕಿದರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ಮುಲ್ಲರ್ ಮುಂತಾದವರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಥಾಮಸ್ ಕ್ಲೆಟ್ಟಿ ಮೊದಲಾದವರ ವ್ಯಾಪಕ ಸಂಗ್ರಹಗಳು, ಫಿನ್‌ಲೆಂಡ್, ಸ್ವೀಡನ್ ಮೊದಲಾದ ಭಾಗಗಳ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪರಿಶೋಧನೆ, ಪ್ರೊ. ಚೈಲ್ಡ್ ಮೊದಲಾದವರ ಲಾವಣಿಗಳ ಬೃಹತ್ ಸಂಕಲನಗಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ದಿಗಂತವನ್ನು ತೆರೆದು ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದವು.

ಜನಪದಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಶಿಷ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ ಅಪಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡಂತೆ ಶಿಷ್ಯಸಾಹಿತ್ಯಮೂಲದಿಂದಲೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಹಾಡುವ ಅನೇಕ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯಗಳು

ಶಿಷ್ಯಮೂಲದಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಕನ್ನಡದ ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕಾವ್ಯ, ಮೈದುನ ರಾಮಣ್ಣನ ಕಾವ್ಯ ಇವುಗಳ ಮೂಲ ಶಿಷ್ಯಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಇರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳದ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳು ಶಿಷ್ಯಮೂಲದವೇ ಆಗಿವೆ. ಇವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ದಾಸಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದುವು ಎನ್ನಬಹುದು. ಭಾಗವಂತಿಕೆ ರಾಮಾಯಣ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಹಯವದನರಾಯರು ಊಹಿಸುವಂತೆ ತಿರುಮಲಾರ್ಯನ ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಈಗ ಜನಪದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಗೋವಿನ ಹಾಡು, ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್ಯರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಮಾನವಯ ಪದಗಳು-ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಗೋವಿನ ಹಾಡನ್ನು ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಜನಪದ ಮೂಲದ 'ಆಕಳಹಾಡು' ಈ ಗೋವಿನ ಹಾಡಿಗಿಂತ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ, ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ. ಕಥಾವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವಮಿ ಪದಗಳು ಮಾತ್ರ ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿವೆ. ಶಿಷ್ಯಮೂಲದಿಂದಲೇ ಈ ಹಾಡುಗಳು ಜನಪದ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬೇಕೆ? ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೋಧನೆ ಅಗತ್ಯ. ಕರಪಾಲದ ಕಾಡುಸಿದ್ದಮ್ಮನ ಕಥೆ ಜನಪದ ಕಥೆಯೊಂದರ ಮೇಲೆ ಶಿಷ್ಯಕವಿಯೊಬ್ಬ ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಳೆ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಈ ಕೃತಿ ಈಗ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದ್ದರೂ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಶಿಷ್ಯಕವಿಯೊಬ್ಬನ ರಚನೆಯ ಕ್ರಮವೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದೇವತಾಸ್ತುತಿ, ನಗರ ವರ್ಣನೆ, ಕವಿಯ ನಿವೇದನೆ ಮುಂತಾದವು ಮಾರ್ಗಕಾವ್ಯಗಳ ಪೀಠಿಕಾ ಪ್ರಕರಣವನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಹೆಂಗಸರು ಹಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪದಗಳು, ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಾಡಲ್ಪಡುವ ತತ್ವಪದಗಳು ಶಿಷ್ಯಮೂಲದಿಂದ ಜನಪದ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹಾಡುಗಳಾಗಿವೆ. 'ಕಲ್ಲಿ-ತುರಾ' ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ, ಕೆಲವು ಲಾವಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳ ಹೆಸರು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ನಿರಂತರ ಕೊಳುಕೊಡುಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡೇ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು-²

೧. ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವೇ ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ.
೨. ಸಾಹಿತ್ಯ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬೆಳೆದಿದೆ.
೩. ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯದಂತೆಯೇ ಗದ್ಯಪದ್ಯಾತ್ಮಕವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿನ ಗದ್ಯ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಭಾಷೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಕಥೆಗಾರನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುತ್ತದೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಉಪಭಾಷೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳ್ಳುವ ಈ ಕತೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಳೆಯದು. ಹತ್ತಾರುಕಡೆ ಅದೇ ಕತೆ ಲಭ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಭಾಷಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದಾಗ ಅದು ಅಲ್ಲಿಗೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು, ವಿನೂತನವಾದುದು. ಅದು, ಶೈಲಿ, ನಿರೂಪಣೆ ಕತೆಗಾರನ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಕತೆಯನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸುವ, ಕುಗ್ಗಿಸುವ, ಅತ್ಯಂತ ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ ರಂಜನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಕತೆಗಾರನದು. ಆದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಶಿಷ್ಟಕಥೆಯಂತೆ 'ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪ' (Fixed form) ಇಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ 'ಜೊಂಬರ ಹುಡುಗ' ಈಗ ಒಂದು ವಿಶ್ವಮಾದರಿಯಾಗಿ ಅಂಗೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇದರ ಅನೇಕ ಭಿನ್ನರೂಪಗಳು (Variants) ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ. ಕತೆಯ ಮೂಲಸೂತ್ರ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಒಂದೇ ಆಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದರೂ ಅದು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ತೆರನಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆರಂಭ, ಅಂತ್ಯ, ಪಾತ್ರಗಳು, ಆಶಯಗಳು ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಒಂದೊಂದು ಭಿನ್ನರೂಪವೂ ಒಂದೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸಯೋಗ್ಯ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವಕ್ರವಿನಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಯಾವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು, ಕತೆಯನ್ನು ಅವನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ, ಅವನ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ, ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಹಕ ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಬೇಕೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಈಗ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಪೆನ್ರಿ ತಾನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದನೆಂದು ರಿಸ್ಪನ್ ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದ. ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರೂ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದರು ಎಂಬ ಆಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದರು. ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಕ್ರವಿನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಅವನ ನೇರ

ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಕತೆಗಳನ್ನು ಇಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಾಗ 'Re-told by' ಎಂದೇ ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕತೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಹಕ ತನ್ನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾಗ ಕಥೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು ಉಳಿದರೂ, ಮೂಲದ ಎಷ್ಟೋ ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತವೆ. ಕತೆ ವಕ್ರವಿನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಅವತರಿಸಿತೋ, ಅದೇ ಶೈಲಿ ಅದೇ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಾಗಲೇ ಅದರ ಸಹಜಸೌಂದರ್ಯ ಉಳಿಯುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಸಹಜ ಅವತರಣದ ಭಾಷೆಯ ಬನಿಯನ್ನು ಅದು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೃತಿಯಾಗಿ ಅದು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಲಾವಣಿ, ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿದ್ದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಮಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಗಾಯಕ ಹಾಡುತ್ತಾನೋ ಅದೇ ಮಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಸಿದ್ಧರೂಪ ಇರುವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನದೇ ಆದ ಭಂದಶ್ಯರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡೇ ಅದು ಅವತರಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕಥೆ ನೇರವಾಗಿ ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಜನಪದಗೀತೆ ಆಡುಮಾತಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿ, ಮೂಲಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದ, ಸುಧಾರಿಸಿದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬಹುದು. 'ಉತ್ತರದೇವಿಯ' ಕತೆಯನ್ನು ಹಾಡುವಾಗ, ಅದನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಯಿತೋ ಅದೇ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಅದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಮಾತಿಗೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ಕತೆ ಹಾಗಲ್ಲ; ಭಾಷೆಯ ಜಾಯಮಾನವನ್ನು ಅದು ಸದಾ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಅವತ್ತಿನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಜನಪದ ಕತೆಗಳ ಪರಿಸರ ಯಾವುದು? ವಸ್ತು ಎಲ್ಲಿಯದು? ರಾಜಕುಮಾರ ಕುದುರೆಯೇರಿ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ; ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ; ಅತಿಮಾನುಷಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದೇವೇಂದ್ರರಾಯನ ಮಗಳನ್ನೇ ಗೆದ್ದು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಬಲ್ಲ; ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲ; ಅಸಂಭವ್ಯ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳಬಲ್ಲ, ಬಿದರೆಯೊಳಗಲ ಚದುರೆಯನ್ನು ತರಬಲ್ಲ; ದೇವಕನ್ನಿಕೆಯರ ಸೀರೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕೂಡಬಲ್ಲ. ದೇವಲೋಕದ ಆನೆಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮೆರೆದು ಬರಬಲ್ಲ. ಎಂದರೆ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಆವರಣ ಇಂದು ಅದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಸಾಮಾಜಿಕ

ಸ್ಥಿತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದು; ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಎಷ್ಟೋ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಈ ಕತೆ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಾಗಿ ಬಂದು, ಆ ಆದಿವಾಸಿ ಸ್ಥಿತಿಯೊಂದರ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆಯೆ? ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಮಾನವನ ಜೀವನದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಇದು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೆಲವರದು.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಭೇದವಿಲ್ಲ. ನಾಯಕ ಒಂದು ಕೋತಿಯಾಗಿರಬಹುದು, ಏಡಿಯಾಗಿರಬಹುದು, ಕಪ್ಪೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಅದನ್ನು ಮಾನವಲೋಕದ ಹೆಣ್ಣೊಂದು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಚಿತ್ರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೇನು? ಇವೆಲ್ಲ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಹುದು. ಅವರವರ ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಮಿಸಬಹುದು. ಮನಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಕತೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅನೇಕ ಹೊಸ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿದ್ದಾರೆ.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಮಾನವನ ಸುಪ್ತಮನಸ್ಸಿನ ಬಯಕೆಗಳ ವ್ಯಕ್ತರೂಪವಾಗಿರಬೇಕು; ಎಷ್ಟೋ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಮಾನವ ವಾಸ್ತವಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರಬಹುದು. ಅವನು ಈ ಕಥೆಗಳ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿ, ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಬಯಕೆಗೆ ಒಂದು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

ಮಾನವನ ಕನಸುಗಳು ಜನಪದ ಕಥೆಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿರಬಹುದೇ? ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಭಯಂಕರ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕನಸಿನ ದೃಶ್ಯಗಳೇ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಾಗಿ ಏಕೆ ಅವತರಿಸಿರಬಾರದು ಎಂಬೆಲ್ಲ ಊಹೆಗಳೂ ಇವೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥಾ ಪ್ರಪಂಚ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದಿರುವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರ. ಜಾನಪದದ ಸಂಶೋಧನೆ, ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ತಕ್ಕಡಿಗೆ ಹಾಕಿದರೆ, ಜನಪದಕಥೆಯೊಂದನ್ನೇ ಒಂದು ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ತೂಗಬಹುದು. ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಗಳನ್ನು ಸೆಳೆದ ಪ್ರಕಾರವೇ ಇದಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಗಳಿವೆ. ಅತಿಮಾನುಷ ಕತೆಗಳು, ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳು, ರಮ್ಯ ಕಥೆಗಳು, ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಥೆಗಳು, ಬುದ್ಧಿವಂತರ ಕಥೆಗಳು, ದಡ್ಡರ

ಕಥೆಗಳು, ಗಾದೆಯ ಕಥೆಗಳು, ಪ್ರಾಣಿ ಕಥೆಗಳು, ಒಗಟಿನ ಕಥೆಗಳು, ವಿನೋದ ಕಥೆಗಳು, ಸಂಚಿತ ಕಥೆಗಳು, ಸೂತ್ರ ಕಥೆಗಳು ಹೀಗೆ ಹಲವು ವೈವಿಧ್ಯದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಇತರ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗಿಂತ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಸರಣಗುಣ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ವಿಶ್ವದ ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಕತೆಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ನಾನಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪ್ರಸರಣಗೊಂಡಿರುವುದೇ ಇಂಥ ಕತೆಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಭಾಷೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು, ಭೌಗೋಳಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಸದಾ ಸಂಚಾರಶೀಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿ ನೋಡಲಾಯಿತು. ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಆಶಯಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಲಾಯಿತು. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ರಚನಾ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕೆಲವು ತತ್ವಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಯಿತು. ರಚನಾತತ್ವ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಇಂದು ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರದಂತೆ, ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರದಂತೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡತೊಡಗಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅದೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ರಚನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದವರು ವಿರಳವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯಾದ ನಿರೂಪಕನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ಕತೆಯೂ ಅದ್ಭುತ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿ ಅವತರಿಸಬಲ್ಲದು. ಅವನ ಶೈಲಿ, ಅವನ ಕಥಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಚಮತ್ಕಾರ, ಅವನು ತರುವ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ವೈಖರಿ ಇವು ವ್ಯಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟವಾದರೂ ಒಂದು ಕತೆಯಾಗಿಯೇ, ಜನಪದ ಕಥೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ರಂಜನೀಯ ಎಂಬುದನ್ನೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಆ ಕತೆಯ ಕಲ್ಪನಾರಮ್ಯತೆ, ಅದ್ಭುತ ಪರಿಸರ, ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಂತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಸೆಳೆದೊಯ್ಯುವ ಕೌಶಲ, ಘಟನಾವಳಿಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬೆರಗು, ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸೊಗಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪರಿಕರಗಳು. ತಲೆಬೋಳಿಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳು 'ಚಿನ್ನದ ಚೆಂಚೆಡೆ' ಮಗನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟುಕಂಡು, ರನ್ನದ ಚೆಂಚೆಡೆ ಮಗನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಿಟ್ಟುಕಂಡು, 'ಚಿನ್ನದ ಬಟ್ಟಲಿಗೆ ರನ್ನದ ಸೌಟಾಕಿಕೊಂಡು ತುಪ್ಪ ಬಿಡಬೇಕು' ಎಂಬ ಕನಸನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ. ಎಂಥ ಸೊಗಸಾದ ಕಲ್ಪನೆಯಿದು! ಚಿಕ್ಕ ಹೊನ್ನಿ ದೊಡ್ಡ ಹೊನ್ನಿ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ, ದೊಡ್ಡ ಹೊನ್ನಿ ತನ್ನ ತಂಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರಲೆಂದು, ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಮುತ್ತು ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡು ಹೋದಳು.

ದನ ಕಾಯಲು ಹೋಗಿದ್ದ ತಂಗಿ ಅನಂತರ ಆ ಮುತ್ತನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬನೇ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಮಗನಾದರು. ಆ ಮಕ್ಕಳು ಜಗಳವಾಡುವಾಗ 'ಮತ್ತು ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡು ಬಂದವಳ ಮಗ ನೀನು!', 'ಮತ್ತು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದವಳ ಮಗ ನೀನು!' ಎಂದು ಪರಸ್ಪರ ಮೂದಲಿಸುವುದನ್ನು ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಕೇಳಿ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ರಮ್ಯವಾದ ವರ್ಣನೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳು ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರು, ದೇವತೆಗಳು, ಧರ್ಮ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಸಹಜವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು ಎಂಬ ಕತೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ನಿಸರ್ಗದ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕತೆಯನ್ನು ಆರೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಲಿಯುವ ಜನಪದ ಕಲ್ಪನೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ಶಿಷ್ಟರಿಗೆ, ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಕತೆ, ಯಾವುದೋ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದು. ಜನಪದರಿಗೆ ಹಾಗಲ್ಲ, ಸುತ್ತಣ ಪ್ರಕೃತಿ ಸದಾ ಅವರಿಗೆ ಈ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತಗಳ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸೀತೆ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ಚುಂಚನಕಟ್ಟೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಿಂದಳು, ಪಾಂಡವರು ಆಲತಿಗಿರಿಯ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ್ದರು, ಬೆಳ್ಳೂರಿನ ಬಳಿಯ ಹೆಬ್ಬಂಡೆಯೊಂದರ ಮೇಲೆ ಭೀಮ ಪಾದ ಊರಿದ-ಇತ್ಯಾದಿ ಕತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚೆ ಹೆಚ್ಚೆಗೂ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳೂ ಅಪಾರವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಬದುಕಿಗೆ ಬೇರಾದ ನೀತಿ, ನಡತೆ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಈ ಕತೆಗಳು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರಿಗೆ ಚಿರಂತನಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದ ಕಡೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಇಂಥ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕಥೆಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪ್ರಪಂಚದ ರಮ್ಯ ಕುಸುಮಗಳು; ಅವುಗಳ ದೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಮನರಂಜನೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವುಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಖಾಂತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ಲಾವಣಿಗಳೂ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಇವು ಹಾಡಿನ ರೂಪದ ಕಥೆಗಳು. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಲಾವಣಿಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ, ಬಹುಪಾಲು ಲಾವಣಿಗಳು ದುರಂತಭಾಯಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಗಂಭೀರವಾದ ಅವುಗಳ ವಸ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕ ಘಟನೆಯೊಂದರ ಮೇಲೆ ನಿಂತಂತೆ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿ, ಪರಿಣಾಮ ಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಲಾವಣಿ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಕಥನಗೀತೆ. ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ಮುಗಿಸಬಹುದಾದ ಲಾವಣಿಗಳೂ ಇರಬಹುದು. ಕೊಣವೇಗೌಡ, ಕಲಿಯುಗದ ಬಾಲೆಯಂಥ ಕಿರುಲಾವಣಿಗಳೂ ಇರಬಹುದು. ಲಾವಣಿಗಳಿಗಿಂತ

ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಥನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಜನಪದ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ, ಗುಣಸಾಗರಿ, ಕಾಳಿಂಗರಾಯ, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣದ ಕಾಳಗ ಮುಂತಾದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಥನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಹಾಡಬಹುದಾದ ರಚನೆಗಳು. ಇವಕ್ಕೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. 'ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯ', 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ', 'ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ' ಮುಂತಾದವು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು.

ಲಾವಣಿಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಮ್ಯಾಕ್ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಲೀಚ್ ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ: (i) ಲಾವಣಿ ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ (ii) ಸರಳ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ (iii) ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ಆರಿಸಿದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅದು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ಅದೊಂದು, ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಹಾಡು.

ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಹಾಡನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಪ್ರಧಾನ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾತ್ರಗಳು, ವಸ್ತು, ಆವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಲಾವಣಿಯ ಸ್ವರೂಪ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಗತ್ಯ ವರ್ಣನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಕತೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಂಭಾಷಣೆ ಘಟನೆಗಳು ಕಥಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣ ಇಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಧಾನವಲ್ಲ. ವಸ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನಪದ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಜನಪದ ಹಾಡ್ಗತಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವಾಗ ಅದರ ಸಂಗೀತ ಅಂಶವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಗಳೆರಡೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಗಮಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಲಾವಣಿಗೆ, ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಟ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೂ ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. 'ಸರ್ಜಪ್ಪನಾಯ್ಕನ ಕತೆ'ಯ ಮಟ್ಟೇ ಬೇರೆ 'ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣದ ಕಾವ್ಯ'ದ ಮಟ್ಟೇ ಬೇರೆ, 'ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿಯ ಹಾಡಿನ ಮಟ್ಟೇ ಬೇರೆ'. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಹಾಡುವಾಗ ಕೆಲವು ವಾದ್ಯಗಳು ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಕಂಸಾಳೆ, ಕಿನ್ನರಿ, ತಂಬೂರಿ, ಚೌಡಿಕೆ, ಏಕತಾರಿ, ಗಣೆ, ಗಂಟೆ, ಗುಮ್ಮಟೆ ಮೊದಲಾದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವಾದ್ಯಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.

ಹೆಂಗಸರು ಹಾಡುವ ಕತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ವಿರಳವಾಗಿ ರಗಳೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ತ್ಯಾಗ, ಬಲಿದಾನಗೈದ

ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕುರಿತೋ, ಆದರ್ಶ ನಾರೀಮಣಿಯರನ್ನು ಕುರಿತೋ ಇರುತ್ತವೆ. ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದೆರಡು ಕಥನಗೀತೆಗಳು ಇರಬಹುದು. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಲಾವಣಿಗಳು, ರಮ್ಯಲಾವಣಿಗಳು, ವಾಸ್ತವಿಕ ಲಾವಣಿಗಳು, ವಿನೋದ ಲಾವಣಿಗಳು, ಪೌರಾಣಿಕ ಲಾವಣಿಗಳು ಮುಂತಾಗಿ ಲಾವಣಿಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದೇ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರು, ಆರಾಧ್ಯದೈವಗಳು ಮುಂತಾದವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ಕಥನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಭಾಗ. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಇವು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. 'ಕಲ್ಲಿ-ತುರಾ' ಮೊದಲಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಾವಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಹನ್ನೆರಡು ಬಗೆಯ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ತಂಡಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.

ಜನಪದ ಕಥನಗೀತೆಗಳ ನಂತರ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದಾದ ಹಾಡಿನ ರೂಪದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೆ ಜನಪದ ಗೀತೆ. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಇದು ಜನಪದದೊಡನೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾದ ಭಾವನೆಗಳ ಸುತ್ತ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಜನಪದ ಗೀತೆ ಜನಪದದ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು, ಧೈಯ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು, ಜೀವನದೃಷ್ಟಿ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಕಥೆ, ಲಾವಣಿ, ಕಾವ್ಯಗಳು ಯಾರದೋ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಇವು ನೇರವಾಗಿ ಜನಪದ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಹೃದಯದ ನೋವು ನಲಿವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಜನಪದ ಗೀತೆ ಜನಪದ ಜೀವನದ ಉಸಿರಾಗಿದೆ, ಬದುಕಿನ ಬೆಳಕಾಗಿದೆ, ಸಂಜೀವಿನಿಯಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರೇಮಗೀತೆಗಳು, ಕೆಲಸದ ಹಾಡುಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳು, ದೇವರ ಪದಗಳು, ಲಾಲಿಯ ಪದಗಳು, ಹೊಗಳುವ ಪದಗಳು, ಕಗ್ಗದ ಪದಗಳು, ಬಂಡಿಯ ಪದಗಳು, ಹಂತಿಯ ಪದಗಳು, ಕಂಬಿಯ ಪದಗಳು, ತಿಂಗಳಮಾವನ ಪದಗಳು, ಕೊಂತಿಯ ಪದಗಳು, ಆಟದ ಪದಗಳು, ಶಿಶುಪ್ರಾಸಗಳು, ಮಾನವಮಿ ಪದಗಳು, ಅಂಟಿಕೆ ಪಂಟಿಕೆ ಪದಗಳು-ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಹೆಂಗಸರೂ ಗಂಡಸರೂ ಮಕ್ಕಳೂ

ಇತರ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರೂ ಹಾಡುವ ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಜೀವನದ ದಟ್ಟವಾದ ಅನುಭವ ಮಡುಗಟ್ಟಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಬೀಸುವ ಪದ, ಮದುವೆಯ ಪದ, ದೇವರ ಪದ, ಲಾಲಿಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಾವ್ಯಸತ್ವ ಅಡಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. 'ಗರತಿಯ ಹಾಡು' ಜನಪದ ಗೀತಸಂಕಲನ ಕಳೆದ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತನ್ನ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ.

ಗಾದೆ, ಒಗಟುಗಳನ್ನೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲೇ ತರಬೇಕು. ಭಾಷಿಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರುವ ಆರ್.ಎಸ್.ಬಾಗ್ನ್ ಅವರು ಇದರ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಗುಣವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗಾದೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುವ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರ. ಕತೆ, ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿಗಳಿಗಿಂತ ಗಾದೆಗಳತ್ತ ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೃಷ್ಟಿ ಮೊದಲು ಹರಿಯಿತು. ಅಡಕವಾದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಆಳವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುವ ಗಾದೆಗಳು ಒಂದು ರೀತಿಯ ನೀತಿಸಂಹಿತೆ ಇದ್ದಂತೆ. ಬದುಕಿನ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವಲ್ಲಿ, ಮಾತಿನ ಪ್ರಖರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ, ಗಾದೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. "ಬಾಳೆ ಕಡಿಯೋದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗಂಡ ಗೂಳಿ ಹಂಗೆ", "ಸಾಯ್ತೀನಿ ಸಾಯ್ತೀನಿ ಅಂತ ಸಾವಿರ ಕೋಳಿ ತಿಂದ" ಮುಂತಾದ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ವ್ಯಂಗ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಕಸುವನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಲೋಪ ದೋಷಗಳನ್ನು, ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು, ಕುಟಿಲತೆಗಳನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸುವ ರೀತಿ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿದೆ.

ಗಾದೆ ಅವರಿಸದ ಕ್ಷೇತ್ರವಿಲ್ಲ. ಭಾಷಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಜೊತೆಗೆ ಅವುಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಹುಡುಗವನ್ನೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಗಾದೆಯೂ ಒಂದೊಂದು ರಸವತ್ತಾದ ಪೆಪ್ಪರೊಮೆಂಟ್ ಎನ್ನಬಹುದು, ಅಥವಾ ಸಕ್ಕರೆ ಲೇಪನದ ಕ್ಯಾಪ್ಸೂಲ್ ಎಂದರೆ ಚೆನ್ನು. ನಾಲಗೆಗೆ ಸಿಹಿಯಾಗಿ ಉದರದಲ್ಲಿ ರಕ್ತದ ಕಣಕಣಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಅದು ನಡೆನುಡಿಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ತಿದ್ದುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಯವಾಗಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಒರಟಾಗಿ ಈ ಗಾದೆಗಳು ಆಸ್ಪೋಟಿಸುತ್ತವೆ.

ತನಗಾದ ಮ್ಯಾಲೆ ತನ್ನ ಜುಟ್ಟಿಗೆ ಅಂದನಂತೆ
 ಗಂಜಿ ಕುಡಿಯೋನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಗಡ್ಡ ನೀವೋನು
 ಅಕ್ಕರಿಪೊಂಡು ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆ

ಕುಕ್ಕೇಲಿ ರಾಗಿ ತುಂಬಿದೇ
ಅಡಿಗೇಲಿ ಜಾಣ ಅಂತ ಹಡಗಿನ ಮೇಲೆ ಕರೆಸಿದರೆ
ಕಂಬಳಕಾಯಿಗೊದನಂತೆ ಆರುಮಗೆ ನೀರ್ದ.

ಜೀವನಸತ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವ ಸಾವಿರಾರು ಗಾದೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಗಾದೆ ವೇದಕ್ಕೆ ಸಮ ಎಂಬಮಾತು ಇವಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಿಭಾವಿಸಿದಷ್ಟೂ ಇವುಗಳ ಅರ್ಥದ ಸೆಲೆ ತೆರೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕದಾದ ಚೊಕ್ಕದಾದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬರುವ ಈ ಗಾದೆಗಳು ಅರ್ಥ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ರಂಜಿಸುವ ಕಾವ್ಯದ ಕಿಡಿಗಳು, ಬೆಳಕಿನ ಕುಡಿಗಳು.

ಒಗಟುಗಳೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಭಾಗ. ಇವನ್ನು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಬುದ್ಧಿಯ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯನ್ನು, ವಸ್ತುಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡುವ ಈ ಒಗಟುಗಳು ಒಂದೊಂದೂ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಭಾವಗೀತೆ. ಅವುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಚಮತ್ಕಾರ, ಶೈಲಿಯ ಬೆಡಗು, ಪದಲಾಲಿತ್ಯ ಮುಂತಾದವು ಅರ್ಥದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನೇ ಬಯಸದೆ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ರಂಜಿಸುತ್ತವೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕಲ್ಪನಾಚಾತುರ್ಯವಿರುವ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಅವು ತೋರಿಬರುತ್ತವೆ-

ಟಾಕುಟೀಕಿನ ಮನೆ
ಟಗರುಗೊಂಬಿನ ಮನೆ
ಬಾಚಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಮನೆ
ಬಡಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆ (ಕಡಜನ ಗೂಡು)
ಚೋಟುದ್ದ ಹುಡುಗನಿಗೆ
ಚೀಟೀ ಕುಲಾವಿ (ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿ)
ತಂಗ್ಗಿ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ ಕುಂತವನೆ (ಮೊಲ)
ಎರಿ ಹಿಂದೆ ಕೆಂದೆತ್ತು ಬಾಲ ಬೀಸುತ್ತೆ (ಬತ್ತ)
ಬತ್ತಕ್ಕೆ ಮೂರು ಮುತ್ತು (ಇಬ್ಬನಿ)
ಇಬ್ಬನಿಗೊಬ್ಬಣ್ಣ (ಬಿಸಿಲು)
ಬಿಸಿಲಿಗ್ಗಿರಿಯಣ್ಣ (ಎರೆಮಣ್ಣು)

ಇಂಥ ರಚನೆಗಳು ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ, ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ರಚಿಸಿದಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಅಪಾರ ಕಾವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಭರಿಸಿ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸಾದೃಶ್ಯದ ಸೊಗಸು ಬೆರಗನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಗಾದೆ ಮತ್ತು ಒಗಟುಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಸೌಂದರ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನೂ ಪಡೆದಿವೆ. ಆಫ್ರಿಕಾ ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕವೂ, ಹನ್ನೆರಡು ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಗಾದೆಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕತೆ, ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಗಾದೆ, ಒಗಟುಗಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಬಗೆಗಳು. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬೇಕಾದ ಅನೇಕ ಅಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ : ಶಿಶುಪ್ರಾಸ, ಒಡಪು, ಬೈಗುಳು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಮುಂತಾಗಿ ಹತ್ತು ಹಲವು ಬಗೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನವೆಂದರೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನವೇ. ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಭಾಷಿಕ ಹಾಗೂ ಮನಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮೌಲ್ಯದಿಂದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಶ್ವದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದಿರುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಕಲನಗಳೂ ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ, ಅಭಿಮಾನದ ವಿಷಯ.

(೧೯೭೮)

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :-

1. Poetry of this sort, dramatic, impersonal poetry marked by intense concentration, repetition, and exaggerated statement, appears to have been popular in the European, Western Asiatic and Mediterranean areas at least as early as the ninth century B.C., at one time in its history serving as the model, if not the prototype, for such sophisticated poems as *The Iliad and the Odyssey*-Edson Richmand, *Folklore and Folklife* P.90

2. Archer Taylor, *The Study of Folklore*, P.37

ಗಾದೆಗಳು

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನಿತ್ಯಬಳಕೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಗಾದೆಗಳು ಬಿಳಲುಗಳಂತೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು, ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಂದು ಸತ್ವವನ್ನು ಒಂದು ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮೆರೆದಿವೆ. ಮಾತು ಬಲ್ಲವನು, ಲೋಕ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ತಿಳಿದವನು, ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲು, ಅನುಭವದ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ಗಾದೆಗಳ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನೇನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಅರಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉದ್ದೇಶವಿಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನೇನೂ ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿಕೊಂಡೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತವೆ. ಅವನ ಸ್ಮೃತಿ ಗುಹಾಂತರದಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಆಡಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕಂಡು ಬಂದಾಗ ತಾವಾಗಿಯೇ ಹೊರಬಂದು ಬಾರಿನ ಬಿಗಿತದಂತೆ ಚಟಾರನೆ ಸಿಡಿದು ಎದುರಾಳಿಯ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ; ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಗಿಸುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿ ಅವನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಿದ್ದುತ್ತವೆ; ಅವನನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಲೌಕಿಕಾನುಭವದ ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ರೂಪಿತವಾದ ಈ ಗಾದೆಗಳು ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಬಂದಿವೆಯೆನ್ನಬಹುದು. ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ

ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅದೆಂಥ ಚೋಕ್ಕವಾದ ಅನುಭವದ ಮಿಂಚು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೆಂಥ ಚತುರತೆ, ಜಾಣ್ಮೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ಧ್ವನಿ ಶಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಸದ ಮೋಡಿ, ಬಿಗಿ, ಮೈಕಟ್ಟು, ಅಲಂಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅವುಗಳ ಕರ್ತೃ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಪೂರ್ವ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯೇ ಆಗಿರಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಿರಿದರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅಡಕಮಾಡಿ ಹೇಳುವ ಆ ಶಕ್ತಿ, ಆ ಕೌಶಲ ಯಾರನ್ನೂ ಮೂಕವಿಸ್ಮಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವು! ಅವುಗಳ ಅಪೂರ್ವ ಸೌಂದರ್ಯ ಯಾರನ್ನೂ ತಲೆದೂಗಿಸುವು! ಆ ಮಾತಿನ ಮೊನೆ, ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಅರ್ಥ ವಿಸ್ತಾರ, ಅನೀತಿಯನ್ನು, ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ಬಗೆ-ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವು ವೇದಕ್ಕೆ ಸಮವೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಗೂ ಭಾಜನವಾಗಿವೆ. ಜನತೆಯ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ.

ಗಾದೆಗಳ ಬೆಡಗನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ಸುಸಂಸ್ಕೃತರೂ, ನಾಗರಿಕರೂ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೂ ಆದ ಮಂದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಶಿಕ್ಷಿತರಾದ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕು. ಅವು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಾಗಿ, ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಬಂದಿವೆ. ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕಿಗೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿವೆ. ಅವರ ಅಪೂರ್ವ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿವೆ.

ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವೂ ಅಪೂರ್ವವೂ ಆದ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಹಳ್ಳಿಯ ಜನತೆಯೊಡನೆ ಬೆರೆತು, ಅವರ ಮಾತಿನ ಸೊಗಸನ್ನು ಗಮನಿಸುವ ಕಿವಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ, ಮೊನಚಾದ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ, ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾದ ಗಾದೆಗಳ ದೀಪಗಣಿಗಲೆ ಅರಳಿ ನಿಲ್ಲುವುದನ್ನು ಸವಿಯುವ ಭಾಗ್ಯ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅವರ ಜೀವನಕ್ರಮಕ್ಕೆ, ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ, ಅವರ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಂತಿರುವ ಆ ಗಾದೆಗಳ ಸೊಬಗಿನ ಪೂರ್ಣ ಮಧುವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಗ್ರಾಮ ಜೀವನದ ಅನುಭವ, ಗ್ರಾಮ್ಯ ಭಾಷೆಯ ಪರಿಚಯ ಅವಶ್ಯಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಗಾದೆಗಳು ಹಳ್ಳಿಗರ ಮಾತಿನಲ್ಲೇ, ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ, ರಚಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸೊಬಗು, ಆಡುಮಾತಿನ ವೈಖರಿಯನ್ನು ತುಸು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಸುಳಿದು ಹೀಗೆ ಮಾಯವಾಗುವ ಆ ಮಾತಿನ ಮಿಂಚು, ತನ್ನ ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಸಿಡಿಲನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದಿರುತ್ತದೆ! ಎಂಥ ಅನುಭವದ ಅಪೂರ್ವ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನೀಚರೂ, ದುಷ್ಟರೂ, ಗರ್ವಿಗಳೂ ಆದವರ ಸ್ನೇಹ ಎಷ್ಟೇ ಲಾಭಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಹೇಯವಾದುದೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, ಸತ್ಸಹವಾಸದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ -

“ಸಗಣಿ ಹೊರೋನ್ ಕೈಲಿ ಸರಸ ಆಡೋಕಿಂತ ಗಂಧದ್ದುಡಿ ಮಾರೋನ್ನೈಲಿ
ಗುದ್ದಾಡೋದೆ ಲೇಸು”

ಎಂದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಿಷ್ಕರ, ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಮನೋಭಾವದವರಾದರೇನು? ಅವರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಎಂದಿಗೂ ಅಪಾಯವಿಲ್ಲ; ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವೂ ತಾನಾಗಿಯೇ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಾಮಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಧದ ಪುಡಿಯನ್ನು ಮಾರುವವನೊಡನೆ ಗುದ್ದಾಡಿದರೇನಂತೆ, ಮೈಗಿನಿತು ಸುಗಂಧವಾದರೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಸಗಣಿ ಹೊರುವವನ ಸ್ನೇಹದಿಂದ, ಅವನೊಡನೆ ಸರಸವಾಡುವುದರಿಂದ, ನಾವೂ ಕೊಳಕನ್ನು ಮೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು!

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರುತ್ತಾರೆ; ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯೇನು ತಮ್ಮ ಅಂತಸ್ತೇನು ಎಂಬುದರ ಪರಿವೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಬಡಾಯಿ ಮಾಡುತ್ತ ಆಡಂಬರವನ್ನು ತೋರುತ್ತಾರೆ! ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಗೂ ಮೀರಿ ಮೋಜುಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯೋಗ್ಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ ಇದು!

“ಗಂಜಿ ಕುಡಿಯೋನಿಗೆ ಗಡ್ಡ ನೀವೋನೊಬ್ಬ!”

ಎಂದು ನಕ್ಕುಬಿಡುತ್ತಾರೆ! ಈ ಮಾತು ಮೋಜುಗಾರನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು! ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯಿರುವಷ್ಟು ಕಾಲು ಚಾಚಲು ಅವನಿಗೇನು ಧಾಡಿ!

ಅಸಮರ್ಥರೂ, ಹೇಡಿಗಳೂ ಆದವುಂದಿ ಎಂದಿಗೂ ತೂಕವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರನ್ನೋ, ತಮಗಿಂತ ದುರ್ಬಲರನ್ನೋ ದಂಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಹಾಶೂರರು ಅವರು! ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದುದೂ, ಶ್ರೀಘ್ರವಾಗಿ ಮುಗಿಯುವುದೂ, ಸುಲಭವಾದುದೂ ಆದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಲು ಅಂಥವರು ಮುಂದು! ಇಂಥ ಸ್ವಭಾವ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಸರವನ್ನು ತರದು!

“ಬಾಳೆ ಕಡಿಯೋಕೆ ನನ್ನ ಗಂಡ ಗೂಳಿಯ್ದುಂಗೆ”

-ಎಂದು ಹಂಗಿಸಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ! ಬಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಮುಂದಾಗಿ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವ ಅವನದಾದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅನಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿ, ಮುಖವನ್ನು ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಒಮ್ಮೆ -

“ಬಡಾಯಿಕಾರನ ಮನೇಲಿ ಕುಡಿಯೋಕೆ ನೀರಿಲ್ಲ!”

ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನಕ್ಕರೆ, ಎಂಥ ಬಾಸುಂಡೆ ನುಲಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಚಾಟಿಯ ಏಟು! ಮತ್ತೆ ಸೊಲ್ಲೆತ್ತಲು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯ ನಾಲಗೆ ಅವನಿಗೆ!

ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವಾದವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ತೀರ ವಿರಳ. ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಂತಿರಲಿ, ತಮಗೆ ಉಪಕಾರಿಯಾದವರಿಗೇ ಕೃತಘ್ನರಾಗಿ ಅಪಕಾರವನ್ನು ಎಣಿಸುವ ಮಂದಿಯೂ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಯಾರಿಗೆ ವ್ಯಥೆಯಾಗದು! ಸುತ್ತಮುತ್ತಿನ ಮಂದಿ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕೂರುವುದಿಲ್ಲ.

“ಹಸಿದಿದ್ದೆ ಬಿಸಿ ಮುದ್ದೆ ಕೊಡೋ ಹೊತ್ನೆ ಎದ್ದು ಬಂದು ಎದೆಗೊದ್ದರಂತೆ”

ಎಂದು ಅವನ ತಪ್ಪನ್ನು ಅವನಮುಖಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದು ಹೀಯಾಳಿಸುತ್ತಾರೆ! ಅವನ ಅನೀತಿಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಪೆಚ್ಚುಮಾಡುತ್ತಾರೆ! ಆದರೂ ಉಪಕಾರದ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರು, ಧರ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯವರು, ದಯಾಪರರೂ ಆದ ಮಂದಿ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಲುವವರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, ಸಂತೈಸಿ ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಜನ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ-

“ಕಸ ಇದ್ದತಾವ ಬಸವಣ್ಣ”

ಎಂಬ ಉದಾತ್ತ ಹೋಲಿಕೆಯಿಂದ ಅವರ ಹಿತರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾರೆ! ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ ಒಂದು ತಾಳ್ಮೆ ಬೇಕು, ಒಂದು ಸಂಯಮ ಬೇಕು- ಎಂಬುದು ಹಳ್ಳಿಗರ ಮನೋಧರ್ಮ. ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಆತುರಗಾರರಿರುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಕೈಗೊಂಡ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಮ್ಮೊಂದು ಅವಸರ ಮನೋಭಾವದಿಂದಲೇ ಕೆಡಿಸಿ ಕೈಸುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಫಲವೇನು!

“ಆಗೋಗಂಟ ಇದ್ದೋರು ಆರೋಗಂಟ ಇರ್ದಿಲ್ಲಂತೆ!”

ಎಂಬ ಒಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮತ್ತೆ ಹಾಗೆ ದುಡುಕದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ! ಅಡಿಗೆಯಾಗುವವರೆಗೂ ತಪ್ಪನಿದ್ದವರು, ಇನ್ನೆರಡು ನಿಮಿಷ ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆರಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ದುಡುಕಿದರೆ ಕೈಬಾಯನ್ನು ಸುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದಿರುತ್ತಾರೆಯೇ?

ಅನೇಕ ಅಸಹಾಯಕರನ್ನು ನೋಡಿ ಮರುಗಿ ನೆರವು ನೀಡುವ ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ಜನವಿದ್ದರೆ, ಕೇವಲ ಬೆಣ್ಣೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ, ತುದಿ ನಾಲಗೆಯ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದಲೇ ಮರುಕವನ್ನು ನಟಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪಿನವರಿರುತ್ತಾರೆ. ನೆರವೀಯ ಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ

ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಕೋಟೆಯ ಹಿಂದೆ ಅವಿತು ಅಪಾರ ಕರುಣಾಶಾಲಿಗಲಂತೆ ಮಾತಾಡಿ ಜನಮೆಚ್ಚಿಗೆಗೆ ಕೈಚಾಚಿದರೆ, ಜನರೇನು ದಡ್ಡರೇ!

“ಗಾಣಿಗಿತ್ತಿ ಅಯ್ಯೋ ಅಂದ್ರೆ ನೆತ್ತಿ ತಣ್ಣಗಾಯ್ತೇ”

ಎಂದು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾದರೆ ಕೆದರಿ ಧೂಳು ತುಂಬಿದ ತಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಗಡಿಗೆಯ ತುಂಬ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮಾರುವ ಗಾಣಿಗಿತ್ತಿ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮರುಕವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ ಆಯಿತೆ?

ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರಿರುತ್ತಾರೆ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇತಿಮಿತಿಯನ್ನು ಅರಿಯದೆ ತಾವೇ ಪೇಚಾಡುತ್ತಾರೆ - ಸಮಯ ಬಂದಾಗ. ದಾನಗುಣವಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಉಚಿತವರಿತು, ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯದಿದ್ದರೆ ಅದೂ ದಡ್ಡತನವೇ! ಅಂಥವರ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನೇನೋ ತೋರಿದರೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹಾಗೆ ಹಾದಿ ತಪ್ಪದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಸಬೇಕಾದುದೂ ಕರ್ತವ್ಯವೇ!

“ತನ್ನ ಮನೆ ಕದ ಕೊಟ್ಟು ಬೆಳ್ಳೂ ನಾಯ್ತೊಡ್ಡಿದ್ರಂತೆ”

ಎಂಬ ಒಂದು ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣ ನುಡಿಯ ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟು ನೀತಿಯ ಮಾತುಗಳು ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲವು! ಹೆರರಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಕದವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಹಿಟ್ಟಿನಾಸೆಗೆ ಮತ್ತೆ ನುಗ್ಗಿಬರುವ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ನಿಡ್ಡೆಗೆಟ್ಟು ಕಾಯುವ ಮೂರ್ಖತನವೂ ಉಂಟೆ! ಇದೇ ಚಾತಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ತೆರದ ಮಂದಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ದುರದೃಷ್ಟವಶದಿಂದ ನಷ್ಟಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಉಳಿದುದರಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನೂ ವ್ಯಯಮಾಡಿ ಹೋದುದರ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಹುಡುಕುವವರಿಗೆ ಏನೆನ್ನಬೇಕು?

“ಗಂಗಳ ಹೋಯ್ತು ಅಂತ ಚಿಂಬ್ ಕೊಟ್ ಕಣೆ ಕೇಳಿದ್ರಂತೆ”

ಎನ್ನುವ ಸಮಾಚಾರ ಅವರದು. ಗಂಗಳವೇನೋ ಕಳವಾಯಿತು; ಉಳಿದ ತಂಬಿಗೆಯನ್ನಾದರೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕದ್ದವರಾರೆಂದು ಕಣೆ ಕೇಳುವ ಜನಕ್ಕೆ ಯಾರು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿಯಾರು!.

ಕೆಲಸಗಾಲದ ದಿನ; ಒಂದು ಗಲಿಗೆ ಕೂರಲು ಬಿಡುವಿಲ್ಲ; ಕೈತುಂಬ ಕೆಲಸ. ಅಂಥ ವೇಲೆಯಲ್ಲೂ ‘ಕುಂತು ನಿಂತು’ ಕಾಲಕಾಳೆಯುವರಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡು ಹರಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮರೆಯುವವರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಹಿರಿಯರು ರೇಗುತ್ತಾರೆ. ಯಾರನ್ನೋ ಹೋಲಿಸಿ:

“ಕಂಡ್ಲ ಹೊತ್ತೊಂಡು ಕಥೆ ಕೇಳ್ತಿದ್ರಂತೆ”

ಎಂದು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕಂಡುಗದಷ್ಟು ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕಥೆಕೇಳುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲುವ ಮೂರ್ಖತನವನ್ನು ಅವರು ಸಹಿಸರು!

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೆಂಟರೂ ಗೇರೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಸತ್ಕಾರವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಬಂದು ಒಂದೆರಡು ದಿನವಿದ್ದು ಹಿಂದಿರುಗಿದರೇನೋ ಸರಿಯೆ! ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಭದ್ರವಾಗಿ ನಿಂತು ಇಂದು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ, ನಾಳೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ, ಎಂದು ಕಾಲತಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಸರವನ್ನು ತರದು!

“ಸಾಯ್ತಿನಿ ಸಾಯ್ತಿನಿ ಅಂತ ಸಾವಿರ ಕೋಳಿ ತಿಂದ್ರಂತೆ”

ಎಂದು ಮನೆಯೊಡತಿ ನೆರೆಮನೆಯಾಕೆಯೊಡನೆ ಗೊಣಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಯುವ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಳಿಯನ್ನಾದರೂ ತಿಂದು ಸಾಯಬಯಸಿ, ಸಾವಿರಕೋಳಿ ಮುಗಿಸಿಯೂ ಸಾಯದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ!

ಹೀಗೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ, ಸಹಸ್ರಾರು ಗಾದೆಗಳು ಹಳ್ಳಿಗರ ಆಡುನುಡಿಯ ಸ್ವತ್ತಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವರ್ಧಿಸಿಕೊಂಡ ಪುಣ್ಯಭಾಗಿಗಳವರು ! ಎದ್ದರೂ, ಕುಳಿತರೂ, ನಿಂತರೂ ಗಾದೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅವರ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಯದು, ಅದು ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸದು. ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ನುಡಿಗಳಲ್ಲೇ ಅವರು ತೋರುವ ಲೋಕಾನುಭವ, ವ್ಯವಹಾರ ಕುಶಲತೆ, ನೀತಿಮಾರ್ಗಗಳು, ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾರವಾಗಿ, ಅವರ ಬದುಕಿನ ಬಂಗಾರವಾಗಿದೆ. ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವದ ಎಳೆಎಳೆಯನ್ನೂ, ಹಿಂಜಿನೋಡಿ ಮನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ ಬೆರಗಾಗುವಂತೆ ಅವರು ಆಡಿರುವ ಮಾತುಗಳು ಅಮೃತ ಬಿಂದುಗಳೆ. ಹಳ್ಳಿಗರ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಅಶ್ಲೀಲವಾದ ಗಾದೆಗಳಿರಬಹುದು. ಹುಲ್ಲು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾದಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ಸೊಬಗೆಷ್ಟು, ಸೌಂದರ್ಯವೆಷ್ಟು!

ಅಣ್ಣೆ ಸೊಪ್ಪು ತಿನ್ನಾಕು ಪುಣ್ಯ ಬೇಕು!
 ಚಿಂತಿಲ್ಲದ ಮುಕ್ಕುಂಗೆ ಸಂತೇಲಿ ನಿದ್ದೆ ಬಂತು!
 ಯಾಕೊಲ್ಲೆ ಗೌಡ ಅಂದ್ರೆ ಮನೇಲಿಲ್ಲೆ ಒಲ್ಲೆ ಅಂದ್ರಂತೆ!
 ಎಲ್ಲೋದೆ ಪಿಶಾಚಿ ಅಂದ್ರೆ ಬಂದೆ ಗಾವಾಕ್ಷಿಲಿ ಅಂತಂತೆ!
 ಸುಂಡಕೆ ಸಿರಿ ಬಂದು ಗಂಜೆ ಗುಂಡೀಲಿ ಬಿತ್ತಂತೆ!
 ಮುಂದಲಾರ ಎತ್ತಾಗ ಬೇಡ ಮೊದಲ ಮಗನಾಗಬೇಡ

ಆಳು ಪೆಡ್ಡ ಆದ್ರೂವೆ ಆಯುಧ ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕು
 ಕತ್ತೆ ಕಂಡ್ಗೆ ಹೊತ್ತೂ ಶೆಟ್ಟಿ ಅನ್ನಿಸ್ಕೊಂಡೊತ್ತೆ?
 ತನ್ನ ಕೇಡ್ ತನಗ್ಗಿಂತು, ಅರಗು ಬಂಗಾರ ತಿಂತು
 ಆಡಿಬಂದ ಕತ್ತೆ ಗೇಡ್ ಬಂದ ಕತ್ತೆಗೆ ರ್ಘಾಡಿಸ್ತು!
 ಊರೇಲಿ ಮಲ್ಲಿದ್ದು ಕಾಡೇಲಿ ಓಡಿದ್ರಂತೆ!
 ಅಡವಿಲಿ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಕಾಯ್ದೆಂಗೆ!
 ಬರ ಮುಗ್ಗಿಗ್ ಕಡೆಯೆ ಬಡವರ್ಪ್ಪುಡುಗಿ?

ಈ ಮುಂತಾದ ಗಾದೆಗಳ ಬೆಡಗಿಗೆ ಬೆರಗಾಗದವರಾರು? ಅವುಗಳ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ
 ಸೋಲದವರಾರು?

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು

೧

ವಿಶ್ವದ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಅಧ್ಯಯನ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಯೂರೋಪಿನ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಡೆ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊರಳಿ ಇತರ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗಿಂತ ಕಥೆಗಳ ಕಡೆ ಸಂಗ್ರಾಹಕರ ವಿಶೇಷ ಒಲವು ಹರಿದು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೇ ನೂರಾರು ಸಂಕಲನಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದವು. ಯೂರೋಪಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇಶವೂ ತನ್ನ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಆಯಾ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವು. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ರೊಮಾಂಟಿಸಿಸಮ್‌ಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿತು¹. ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯನ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಬದುಕನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅಳಿಸಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಜಾನಪದವನ್ನು ಉಳಿಸಲು ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದರು.

ವಿಶ್ವದ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಮೂಡಿಸಿದವರು ಜರ್ಮನಿಯ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರು. ೧೮೧೨ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ

ಅವರ Kinder-und Hausmarchen ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿತವಾಯಿತು. ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೂ ಅನುವಾದಿತವಾಯಿತು. 'Grimms House hold Tales ಅಥವಾ Grimms' Fairy Tales ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಯೂರೋಪಿನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿತು.

ಮಾರ್ಬರ್ಗ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ತಾವು ವಿಧ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಚಾಕಬ್ ಮತ್ತು ವಿಲ್ಹೆಲ್ಮ್ ಗ್ರಿಮ್ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. Dorothea Wild ಎಂಬ ಹದಿನಾರರ ಹರೆಯದ ಕನ್ಯೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕತೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಮುಂದೆ ವಿಲ್ಹೆಲ್ಮ್ ಅವಳನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾದ. ಚಾಕಬ್ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದ.

ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರ ಕತೆಗಳ ಎರಡನೆಯ ಸಂಪುಟ ೧೮೧೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ದೊಡ್ಡ ನಿಧಿ, ಸಂಶೋಧಕರ ಕಾಮಧೇನು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಕಲೆಹಾಕಿದರು. ಅವರ ಕತೆಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾವ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ಆಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು.²

ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಜಾನಪದ ಮಾತ್ರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಾಕಬ್ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಡೆ ವಿಶೇಷ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಸಿದ; ವಿಲ್ಹೆಲ್ಮ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ದುಡಿದ. ೧೮೧೯ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕತೆಗಳನ್ನು ಅಪಾರ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳೊಡನೆ, ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಬಂಧಗಳೊಡನೆ ಈ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಹೊಸ ಶಕೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು ಎನ್ನಬಹುದು.

ಇದೇ ವೇಳೆಗೆ ಯೂರೋಪಿನ ಸೆರ್ಟಿಯಾ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದವು. ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಸಾಮ್ಯ ಅನೇಕರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿತು. ೧೮೫೬ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಲ್ಹೆಲ್ಮ್ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಎರಡು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ:

೧. ಪರಸ್ಪರ ಹೋಲಿಕೆ ತೋರಿಬರುವ ಎಲ್ಲ ಕತೆಗಳೂ ಒಂದೇ ಇಂಡೋಯೂರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷಾಮೂಲದಿಂದ ಹರಡಿಕೊಂಡವು.

೨. ಕತೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪುರಾಣಗಳ ಒಡೆದ ಚೂರುಗಳು; ಅವುಗಳು ಬಂದ ಮೂಲಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದ ಹೊರತು ಕತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ.

ಕಥಾಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಬಹಳ ಸರಳವಾದುವು ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದುವು. ಈ ಗುಣದಿಂದ ಅವು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೇರೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವು ಎಂಬ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅವನೇ ಸಾರಿದರೂ ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕೆಲವರು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದರು.³

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಯೂರೋಪಿನ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಬಗ್ಗೆ ಮೂಡಿದ ಆಸಕ್ತಿ, ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ತೌಲನಿಕ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಮುಂದೆ ವಿಶ್ವದ ಜನಪದ ಕಥಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ನಾಂದಿಯಾದವು. ಇವರಿಂದ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ಪಡೆದ ಅನೇಕ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಯೂರೋಪಿನಾದ್ಯಂತ ತೀವ್ರ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು.

೨

ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ ಕೇವಲ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾದುದಲ್ಲ. ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿ ನೇರವಾಗಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಯೂರೋಪಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು.⁴

೧೬೩೪ರ ವೇಳೆಗೇ Neapolitan ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ Pentamerone ಎಂಬ ಐವತ್ತು ಕತೆಗಳ ಸಂಕಲನವೊಂದನ್ನು Basile ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದ. ೧೪೭೧ರ Decameron ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು Boecameron ಪ್ರಕಟಿಸಿದ. ಇವೆರಡೂ ಇಟಾಲಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೃತಿಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದರೂ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೊಳಗಾದ ಶುದ್ಧ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲನಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ೧೬೯೭ರಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ 'Contes populaires' ಎಂಬ ಎಂಟು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲನವೊಂದು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕಿನ್ನೂ ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಗೌರವಗಳು ಮೂಡದಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಕತೆಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ Charles Perrault ತನ್ನ ಮಗನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊರತಂದ.⁶

ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರ ಅನಂತರ Thomas Keightleys (೧೮೨೮) ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರಿದವನು. ಯೂರೋಪು ಮತ್ತು ಹೊರನಾಡಿನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಇವನು The Fairy Mythology ಎಂಬ ತನ್ನ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು.

ವಿಶ್ವದ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ೧೮೪೬ ಸ್ಮರಣೀಯ ವರ್ಷವಾಗಿದೆ. W.J.Thomas ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ ವರ್ಷ ಅದು. Popular Antiquity, popular literatureಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ Folklore ಪದವನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು ಎಂದು ಅಥೇನಿಯಂ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ತಾನು ಬರೆದ ಪತ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ. ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಥಾಮ್ಸ್ Folklore ಪದದ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ.⁷

ಈ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಥಾಮ್ಸ್ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ನಡವಳಿಗಳು, ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು, ಲಾವಣಿಗಳು, ಗಾದೆಗಳು ಹೀಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದರೂ ಇತರ ವಿಷಯಗಳು ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವನ ಪತ್ರದಲ್ಲೇ ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನೂ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.⁸

ಥಾಮ್ಸ್ 'Popular Mythology' ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನೇ ಎಂಬ ಅಂಶ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುತ್ತದೆ. ಜರ್ಮನಿಯ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರು ತಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಜನಪ್ರಿಯ ಪುರಾಣವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗ್ರಿಮ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ರಕ್ಷಿಸುವವರೆಗೆ ಅಥೇನಿಯಂ ಪತ್ರಿಕೆ ಅದಕ್ಕೆ ಎಡೆಕೊಡಲಿ ಎಂದು ಬರೆದ ಅವನ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಆಗಿನ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮೇಲೆ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರ ಸಂಕಲನಗಳು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದವು ಎಂಬ ಅಂಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಲಿಯಂ ಥಾಮ್ಸನ ಹೊಸ ಪದದಿಂದಲೂ, ಪತ್ರದಿಂದಲೂ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಹೊಸಜೀವವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತೆಂದಲ್ಲ; ಅವನಿಗೂ ಮೊದಲೇ ಅನೇಕರು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು.⁹

೩

ಅಪಾರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧಾಸಕ್ತಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಾತೃ ಭೂಮಿಯ ಜಾನಪದವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪಾತ್ರ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿನ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯೇ ತಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತು ಅದ್ವಿತೀಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ.

ಯೂರೋಪಿನ ಇತರ ದೇಶಗಳು ಜಾನಪದದತ್ತ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡ್ ಅಪೂರ್ವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಜಗತ್ತಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಲೆಕ್ರಾಹ್ನ್, ಆರ್ಮೆ ಆಂಟಿ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದುವು.

೧೭೦೨ರ ವೇಳೆಗೇ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹದ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು. ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರಕನೊಬ್ಬ ಗಾದೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ. ೧೭೭೮ರ ವೇಳೆಗೆ ಐದು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಒಗಟುಗಳ ಸಂಕಲನವೂ ಪ್ರಕಟವಾದವು. ೧೭೮೪ರಲ್ಲಿ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ಪ್ರಾಣಿಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲನವೊಂದು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ೧೭೮೯ರಲ್ಲಿ Mythologi Fennica ಹೊರಬಂದಿತು.

ಹೀಗೆ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡ್ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಜಾನಪದದ ಪ್ರಮುಖ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಜಗತ್ತಿನ ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ತೋರಿತು.

ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ಜಾನಪದದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು (Finnish Literary Society) ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿತು. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಈ ಪರಿಷತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿತು. ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ, ಪ್ರಕಟಣೆ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೂ ಆಯಿತು. ೧೮೩೧ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಜಾನಪದ ಪರಿಷತ್ತು ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಜಾನಪದವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು ೧೮೩೬ರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಜನತೆಗೆ ಒಂದು ಮನವಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿತು. ವರ್ಷವರ್ಷವೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತರುಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಗೂ ಕಳಿಸಿತು. ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ತಂಡಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮಿಗಳು ಅಪಾರವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆರವಾದರು. 'ಕಲೆವಾಲ'ದಂಥ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಕಲೆಹಾಕಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ನೆರವಾಯಿತು.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಂತೂ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ಕಾಣಿಕೆ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದುದು. ೧೮೫೦ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ರಷ್ಯಾದ ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ

ಕೃತಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಫಿನ್‌ಲೆಂಡ್ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ, ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಯಾವ ಅಡ್ಡಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ೧೮೫೦ ರಿಂದ ೧೮೬೬ ಉತ್ತಮ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ ನಡೆದು ನಾಲ್ಕು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದವು.

೧೮೭೮ರ ವೇಳೆಗೆ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಸರಕಾರದ ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆತು ಸಾಕಷ್ಟು ಧನಸಹಾಯವೂ ಒದಗಿತು. ಜಾನಪದದ ವ್ಯಾಪಕ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಷತ್ತು ನೇಮಿಸಿತು. ಅದರ ಚೊತೆಗೆ ಅನೇಕರು ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಶಾಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ವಿದ್ಯಾವಂತ ರೈತರು ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ನಾನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವವರು ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ನೆರವಾದರು.

ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ತೀವ್ರಗೊಂಡಂತೆ ಅಪಾರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ದೊಡ್ಡ ಭಂಡಾರವೇ ಬೆಳೆಯಿತು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಚೋಡಿಸಲಾಯಿತು. ಸಂಗ್ರಹಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹಾಳೆಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ವಿಭಜನೆ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಸಂಪಾದನೆ, ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ನಡೆದವು. ಅನೇಕ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಟವಾಗತೊಡಗಿತು. ೧೯೪೭ರ ವೇಳೆಗೆ ಈ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ೭೫,೦೦೦ ಪುರಾಣಗಳು, ೨೦,೦೦೦ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ೧೦,೦೦೦ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ೨೦,೦೦೦ ಸಂಗೀತ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳು, ೧೦೦,೦೦೦ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಆಚರಣೆಗಳು ಗಾದೆಗಳು ಹೀಗೆ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಹಾಳೆಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದವು.

೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಗೆ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡ್ ವಿಶ್ವದ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕೇಂದ್ರವೇ ಆಯಿತು. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಫಿನ್ನಿಷ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ (Historic Geographic Method) ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದು ಇಲ್ಲಿ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಕತೆ ಜನ್ಮತಾಳಿದುದೆಲ್ಲಿ? ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ? ಅದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ- ಈ ಮೊದಲಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಲು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ರಮ ತುಂಬ ನೆರವಾಯಿತು.

Lonrot Elias (೧೮೦೨-೧೮೮೪), Julius Krohn (೧೮೩೫-೧೮೮೮), Kaarle Krohn (೧೮೬೩-೧೯೩೩), Aarne Antti (೧೮೬೭-೧೯೨೫) ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ತಂಡ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತ ಸಾಗಿತು. ಗುರು-ಶಿಷ್ಯ, ತಂದೆ-ಮಗ ಹೀಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸ್ಥಾನ ಇಂದಿಗೂ ವಿಶ್ವ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಗಣನೀಯವಾದುದು. ೧೮೮೮ರ ವೇಳೆಗೆ ಹೆಲ್‌ಸಿಂಕಿ (Helsinki) ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪೀಠವೇ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿ, ಕಾರ್ಲೆಕ್ರಾಹ್ನ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ. ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಥಮ ಜಾನಪದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಪೀಠವೂ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನಲ್ಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು.¹⁰

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರ್ಲೆಕ್ರಾಹ್ನನ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ತನ್ನ ತಂದೆ ಜೂಲಿಯಸ್ ಕ್ರಾಹ್ನ್ ಕಲೆವಾಲ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ರಮವನ್ನು ಇವನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಇವನ ದೃಷ್ಟಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳತ್ತ ಹರಿಯಿತು. ನರಿಯ ಮಾತನ್ನು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯ ಬಿರುಕಿನಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋಗಿ ಬಾಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕರಡಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಲೆಕ್ರಾಹ್ನ್ ಅತ್ಯಂತ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ಹೇಗೆ ಒಂದು ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿದ¹¹. ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಮೂಲ, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಲು ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೃಷ್ಟಿ ಇತ್ತ ಹೊರಳಿತು.

ಜನಪದ ಕಥೆಯೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಇತರ ಕಡೆಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಾಹ್ನ್ ಎರಡು ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟ:

೧. ಪ್ರಶಾಂತ ಜಲವಿಸ್ತಾರದ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲೊಂದು ಬಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ಅಲೆಯುಂಗುರಗಳು ಸುತ್ತಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸುವವೋ ಹಾಗೆ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತವೆ.

೨. ಜನಪದಕಥೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದವೇಲೆ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ನುಗ್ಗಿ ದೂರಸಂಚಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಈ ಸುಂದರವಾದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಲೆಕ್ರಾಹ್ನ್ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಸರಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ.¹²

ಆದರೆ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮುಂದೆ ಖಂಡನೆಗೆ ಒಳಗಾಯಿತು. C.W.Von Sydow ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇದರ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದರು. ಜಾನಪದ ಪ್ರಸರಣ

ಎರಡು ಬಗೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದವರೆಲ್ಲ ಕಥಾಪ್ರಸಾರಕರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತೀವ್ರವಾಹಕರು (Active bearers), ಮಂದವಾಹಕರು (Passive bearers) ಎಂಬ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಜನರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಹಕರು ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಉತ್ತಮ ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿ, ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ, ನಿರೂಪಣಾ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರು ಮಾತ್ರ ತೀವ್ರವಾಹಕರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದವರು ಕತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡುವವರು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯವರು. ಹೇಳುವ ಆಸಕ್ತಿ, ಶಕ್ತಿ ಎರಡೂ ಇವರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಕತೆಯೊಂದು ದೇಶಾಂತರ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಕಾರ್ಲೆಕ್ರಾಹ್ನ್ ಸೂಚಿಸಿದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಿಂತ, ಈ ತೀವ್ರವಾಹಕರು ಕಾರಣಕರ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸುವುದರಿಂದಲೋ ಇನ್ನಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಹೊಸ ನೆಲೆಗೆ ಅವರ ಸಂಪರ್ಕ ಒದಗಿದಾಗಲೋ ಕಥೆ ವ್ಯಾಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.¹³

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೈಜವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿ ಕಾರ್ಲೆಕ್ರಾಹ್ನ್ ಗೌರವಾರ್ಹ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.¹⁴ ಇವನ ಸಾಹಸದ, ಶ್ರಮದ ಫಲವಾಗಿ ಹೆಲಿಸಿಂಕಿ ತರುಣ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪವಿತ್ರ ಮೆಕ್ಕಾ ಆಯಿತು.¹⁵ ವಿಶ್ವದ ಬಹುಪಾಲು ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನವರೆಗೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಫಲವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವನದು. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲು ಉತ್ತಮ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ಇವನ ಪಾತ್ರ ಗಣ್ಯವಾದುದು.

ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಹೆಸರು ಆರ್ಮೆ ಆಂಟಿಯದು. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವನದು. ಒಂದೊಂದು ಕತೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಜನಪದ ಕಥಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಒಂದು ಧ್ರುವತಾರೆಯೆನಿಸಿದ ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸನೀತ. ತನ್ನ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಆರ್ಮೆ, ಅನೇಕ ಬಾರಿ ವಿಶ್ವಪರ್ಯಟನ ಮಾಡಿದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಗಳ, ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಪಡೆದ. ಜಗತ್ತಿನ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಪಡೆದ. ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸತೊಡಗಿದ. ಯೂರೋಪಿನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕತೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗಗಳಾಗಿ

ವಿಂಗಡಿಸಿ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೂ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ೧೯೨೫ರಲ್ಲಿ ಇವನು ತೀರಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಸ್ವಿತ್‌ಫಾಂಸನ್ ಅವರು ಈ ವರ್ಗಗಳ ಸೂಚಿಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ, ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು.

ಜನಪದ ಕಥೆಯಷ್ಟನ್ನೇ ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ಕತೆಗಳಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಮೂಲವನ್ನು ಸಾರುವ ಬೆನ್ನೆಯ ವಾದ ಸರಿಯಾದುದೆಂದು ಆರೈ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ. ಆದರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ಕೆಲವು ಕತೆಗಳು ಪಶ್ಚಿಮ ಯೂರೋಪಿಗೂ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ.

ಆರೈ ಆಂಟಿ ತನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವನು. ಬದುಕಿನ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದವನು. ಬದುಕಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕನ ಹುದ್ದೆ ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾದರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಯವಾಗಿಹೋಗಿತ್ತು.¹⁶

೪

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ತೊರುಮನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೂವರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. H.Gaidoz (೧೮೪೨-೧೯೩೨) ಅನೇಕ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದ. Melusine ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕನಾಗಿ Gaidoz ಜನಪದ ಪುರಾಣ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ.

ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸಮರ್ಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದವನು Paul Sebillot (೧೮೪೬-೧೯೧೮)-Revue des traditions Populaires ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕನಾಗಿ ಸುಮಾರು ಮೂರುದಶಕಗಳವರೆಗೆ ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿ ಬಂದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೂ ತನ್ನ ಜೊತೆಗಾರರೂ ಬರೆದ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಲೇಖನಗಳೂ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಕಾಸ್ಕಿನ್(Cosquin) ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. Sebillotನ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಅನೇಕ ಸಂಪುಟಗಳು ಹೊರಬಂದವು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕತೆಗಳೂ ನೇರವಾಗಿ ಜನತೆಯಿಂದಲೇ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು.

Emmanuel Cosquin (೧೮೪೧-೧೯೨೧) ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರು. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ ಪಾತ್ರ ಬಹುದೊಡ್ಡದು. ಗ್ರಿಮ್-ಸಹೋದರರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಇವನು ಅವರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ. ೧೮೮೭ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಇವನ Contes Populaires de Lorraine ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಜನಪದ ಕಥಾಸಂಕಲನ. ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ದೊರೆತ ಸ್ಥಾನ ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ Cosquinನ ಕೃತಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು.¹⁷

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಬೆನ್ನೆಯ ವಾದವನ್ನು Cosquin ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಲು ಮತ್ತಷ್ಟು ಶ್ರಮಿಸಿದ. ಭಾರತೀಯ ಕಥೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಈಜಿಪ್ಟಿನ ಕತೆಗಳನ್ನು ಅವನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಮಾಡಿ ಬೆನ್ನೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದ. ಈ ಎರಡೂ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಬಂದಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅವನು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ.

೫

ಗ್ರಿಮ್-ಸಹೋದರರ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾದ ಎರಡನೆ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಹೊರತಂದ ಕೀರ್ತಿ ನಾರ್ವೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. Peten Christen Asbjornsen ಹಾಗೂ Jorgen Moe ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ನಾರ್ವೆ ದೇಶದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಇಂಥ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವೆನಿಸುತ್ತವೆ.

೧೮೧೪ರ ವೇಳೆಗೆ ನಾರ್ವೆ ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್‌ನಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಕತೆ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ನಾರ್ವೆಜಿಯನ್ನರು ಸಂಗ್ರಹಿಸತೊಡಗಿದರು. ೧೮೩೩ರಲ್ಲಿ Andreas Faya ನಾರ್ವೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಒಂದು ಸಂಕಲನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು.

ನಾರ್ವೆಯ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರೆನಿಸಿರುವ ಇಬ್ಬರು ಮಿತ್ರರು Christen Asbjornsen (೧೮೧೨-೮೫), Jorgen Moe (೧೮೧೩-೮೨) ನಾರ್ವೆಯ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರಿದರು. ಬಾಲ್ಯಮಿತ್ರರಾದ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡರು. Asbjornsen ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಾಗಿ, Moe ಕವಿಯಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದರೂ ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡರು.

೧೮೩೦-೪೦ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಗೀತೆ ಕತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ೧೮೪೦ರಲ್ಲಿ Moe 'ಯಾವ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾರ... ಅದು ಜನತೆಯ ಗುಣಶೀಲಗಳ ರೀತಿನೀತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಸಾರಿದ.¹⁸

೧೮೪೧ರ ವೇಳೆಗೆ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಿಲ್ಲದ, ಮುನ್ನುಡಿ ಇಲ್ಲದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲನವೊಂದು ಯಾರ ಹೆಸರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೊರಬಿದ್ದಿತು. ಮುಂದಿನ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮೂರು ಸಂಕಲನಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಕಟವಾದವು. ನಾರ್ವೆಯ ಈ ಸಾಹಸಿ ಗೆಳೆಯರ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಸಹಾಯಧನ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಗೆಳೆಯರಿಬ್ಬರೂ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರೊಡನೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಉತ್ತಮ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದರು. ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳ (Wonder tales) ಜೊತೆಗೆ ಜಲಪಿಶಾಚಿಗಳ (Water Spirits) ಒಂದು ಸಂಕಲನವನ್ನು Asbjornsen ೧೮೪೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ. ಯಾರೋ ಅಜ್ಞಾತ ಗ್ರಾಮೀಣ ವ್ಯಕ್ತಿ ಈ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಏಕ ಸೂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಹೊಸ ತಂತ್ರವೊಂದನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನುಸರಿಸಿದ.¹⁹ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರಿಂದ ಈ ಮಿತ್ರರು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಅವರ ಕತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ತಮ್ಮ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಇವರು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು.²⁰

ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರು ಸಾರಿದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಆರ್ಮೂಲವನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಲು ನಾರ್ವೆಯ ಕತೆಗಳಲ್ಲೂ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಲಭ್ಯವಾದುವು. ಆದರೆ ಸಂಗ್ರಹ ಬೆಳೆದಂತೆ ನಾರ್ವೆಯ ನೆಲ ಗಾಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ನಾರ್ವೆಯ ಆತ್ಮವೇ ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಅನೇಕ ಕತೆಗಳು ದೊರೆತಾಗ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೊದಗಿಸಲು Moe ಬಹಳ ಪೇಚಾಡಬೇಕಾಯಿತು.

೧೮೫೦ರ ವೇಳೆಗೆ ನಾರ್ವೆಯ ಕಥೆಗಳ ಕೀರ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ೧೮೫೧ರಲ್ಲಿ ಈ ಇಬ್ಬರು ಮಿತ್ರರೂ ೧೧೫ ಪುಟಗಳ ಅನುಬಂಧದೊಡನೆ ನಾರ್ವೆ

ಕತೆಗಳ ದೊಡ್ಡ ಸಂಪುಟವೊಂದನ್ನು ಹೊರತಂದರು. Moe ಈ ಕೃತಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಬರೆದ. ತೌಲನಿಕ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ. ಈ ಕೃತಿ ೧೮೫೮ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಅನುವಾದವಾಯಿತು.

ನಾರ್ವೆಯ ಕತೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೇಲೆ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತ ಆ ಮೊದಲಿನ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬೇರು ಸಡಿಲವಾಗತೊಡಗಿತು. ಡಾಸೆಂಟ್ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೊಸಹೊಸ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇಶಕ್ಕೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ವತಂತ್ರಕಥೆಗಳ ಮೊತ್ತ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿದರು.

ಈ ಹಿರಿಯ ಪೀಳಿಗೆಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಾರ್ವೆಯ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಕೃಷಿಮಾಡಿ ವಿಶ್ವದ ಜಾನಪದ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಗಣ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತರುಣ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆ ತೇರನ್ನು ಮುಂದೆ ನಡೆಸಿದರು. Moeನ ಮಗ Moltke Moe (೧೮೫೯-೧೯೧೩) ತಂದೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಷ್ಟೇ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಡೆದನು. ೧೮೭೮ರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತರ ಹರೆಯದ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ತರುಣ ಉತ್ಸಾಹಿ ಜಾನಪದ ಶೋಧನೆಗೆ ನಾರ್ವೆಯ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳನ್ನು ಅಲೆದ; ಇವನಿಗೆ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕತೆಗಳೂ, ಲಾವಣಿಗಳೂ ಲಭ್ಯವಾದವು. ಇವನ ಕೆಲಸದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ೧೮೮೯ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಹುದ್ದೆಯೊಂದನ್ನು ಕೊಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿತು. ಆದರೆ Moltke ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪಾಠ ಹೇಳಬೇಕು ಎಂಬ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕೇಳಿಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಅಭಿರುಚಿಯ ವಿಷಯವಾದ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು ಪಾಠ ಹೇಳಲು ಅವಕಾಶ ಕೇಳಿದ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು.

೧೮೯೯ರಲ್ಲಿ Moltkeಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಯುಗದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ನಾರ್ವೆಯ ಜಾನಪದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ Moltkeಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ತನ್ನ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಂಗ್ರಹವೇ ಅಪಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ನಾರ್ವೆಯ ಸಮಗ್ರ ಜನತೆಯ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು Moltke ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನೇ ತೋರಿದ. ಲಾವಣಿಗಳ ಕಥೆಗಳ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಂಪುಟಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೊರಬಂದವು.

Moltke ತನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರದ ನೆರವನ್ನು ಕೋರಿದ. ಅಪಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅವನ ಮರಣಾನಂತರ ದೊಡ್ಡ ಭಂಡಾರವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತು.

Moltkeಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ Knut Liestol ಮುಂದೆ ಸಂಗ್ರಹಿತ ಜಾನಪದ ಸಂಪಾದನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ. Moltkeಯ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ.

ನಾರ್ವೆಯ ಜಾನಪದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ Reidar Christiansenನ ಹೆಸರೂ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾದುದು. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧ್ಯಯನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ Christiansen ಆರೈ ಆಂಟಿಯ ಕಥಾವರ್ಗಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ನಾರ್ವೆ ಕತೆಗಳ ವರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಮುಂದೆ ಸ್ವಿತ್‌ಥಾಮ್ಸನ್ನರು ಆರೈಯ ವರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದಾಗ ನಾರ್ವೆಯ ಕಥಾವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆರೈ ಯೂರೋಪಿನ ಕಥಾವರ್ಗಗಳ ಸೂಚಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದಂತೆಯೇ, Christiansen ಕೂಡ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವರ್ಗಸೂಚಿಯೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಐತಿಹ್ಯಗಳ ವರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವವರಿಗೆ ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾದರಿಯಾಯಿತು.²¹

Christiansenನ ವಿದ್ವತ್ತು ಕೇವಲ ನಾರ್ವೆಗೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ, ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸ್ಯಾಂಡಿನೇವಿಯ, ಐರ್ಲೆಂಡ್, ಸ್ಯಾಟ್‌ಲೆಂಡ್ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದ. ಅಮೆರಿಕೆಯತ್ತ ಸಂಚಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಯೂರೋಪಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಿದ. ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಬರಹಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ.

'Folktales of Norway', Reidar Christiansenನ ಇತ್ತೀಚಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿ. ಎಂಬತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಭಜಿಸಿ, ಸವಿವರವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯೊಡನೆ ಅದನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಿಚರ್ಡ್ ಡಾರ್‌ಸನ್ನರ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಮುನ್ನುಡಿ ನಾರ್ವೆ ಜಾನಪದ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ.

೬

ಯೂರೋಪಿನ ಜಾನಪದವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವವರು ಸ್ಪೆಯಿನ್ ದೇಶದ ಕಡೆ ವಿಶೇಷ ಒಲವನ್ನು ಹರಿಸುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಲಾವಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ,

ಯೂರೋಪಿನ ಲಾವಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಪಾರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಗೂಳಿ ಕಾಳಗ ಮುಂತಾದ ಜನಪದ ಕ್ರೀಡೆಗಳು ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ. ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಂತೂ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಯೂರೋಪಿನ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸಂಗ್ರಹ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸ್ಪೆಯಿನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹೊರಳಿದುದು ಈ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಅಭಾವ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲ, ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಪ್ರೇರಣೆಯೊದಗಿದುದೇ ತೀರ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಎನ್ನಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆರ್ಟ್ ಆಂಟಿ, ಸ್ವಿತ್ ಥಾಂಸನ್ ಅವರ ಕಥಾವರ್ಗ ಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪೆಯಿನ ಕಥೆಗಳ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವಿಲ್ಲ. 'ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಕಥೆಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬಹುಶಃ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆ ಕೃತಿಯ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಆಗಬೇಕಾಗಬಹುದು' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸ Aurelio M.Espinosa ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.²²

ಎಸ್ಪಿನೋಸಾ ಅವರ Cuentos populares espainoles ೩೦೦ ಬಗೆಗಳನ್ನೂ, ಅವರ ಮಗನ Cuentos populares de Castilla ೫೦೦ ಬಗೆಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಬೃಹತ್ ಸಂಕಲನಗಳು. ಅನೇಕ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಸಂಕಲನಗಳೂ ಹೊರಬಂದಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಕಲನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ 'ಸ್ಪೆಯಿನ್ ಕೂಡ ಯೂರೋಪಿನ ಇತರ ದೇಶಗಳಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಜನಪದ ಕಥಾಭಂಡಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ; ಕೆಲವು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮೀಸಲಾದ ರೂಪಗಳು, ಕೆಲವು ಹೊರಗಿನ ರೂಪಗಳ ಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು, ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.²³

ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಸೇರಬಹುದಾದ ಕಥೆಗಳು ಸ್ಪೆಯಿನಲ್ಲಿವೆ. ಪ್ರಾಣಿ ಕಥೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು. ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯ ಕಥೆಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಥೆಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ನೀರು, ಬೆಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಕತೆಗಳು, ಒಗಟು ಕಥೆಗಳು, ಕಿನ್ನರ ಕಥೆಗಳು ಅಪಾರ ವೈವಿಧ್ಯದೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಎಸ್ಪಿನೋಸಾ ಅವರು ಅಮೆರಿಕಿಯ ಜಾನಪದ ಪರಿಷ್ಕೃತ ನೆರವಿನ ಮೇಲೆ ಸ್ಪೆಯಿನ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದರು. ಸ್ಪಾನಿಷ್ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸರ್ಕಾರ ಬಿರುದುಗಳನ್ನಿತ್ತು ಸನ್ಮಾನಿಸಿತು.

೨

ಕೆಲ್ಟ್ಸ್ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಐರ್ಲೆಂಡ್ ಸ್ಯಾಟ್‌ಲೆಂಡ್ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವಾಗ ಐರ್ಲೆಂಡ್ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ದೊಡ್ಡ ಸಾಗರವಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳು Dublin and London Magazine (೧೮೨೫೨೮), Dublin University Magazine (೧೮೩೯೭೮) Folklore Journal, Folklore Record ಮುಂತಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ Penny Journal Newry Magazine ಮುಂತಾದ ಐರಿಷ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ.²⁴

Croker, Lady Wilde. Sir William Wilde, Me Anallye, Patrik Kennedy ಮುಂತಾದವರ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಗಣನೀಯವಾದವು.²⁵ ಐರ್ಲೆಂಡಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕ ವಿಲಿಯಂ ಬಟ್ಲರ್ ಈಟ್ಸ್ ಅಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸ್ವತಃ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು. ಆ ಕತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಕಲನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳೊಡನೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು.

ಐರ್ಲೆಂಡಿನ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮೂರು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಂಗ್ರಹ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಷಯ. Folklore of Irland Society, The Irish Folklore Institute, ಮತ್ತು Irish Folklore, Commission ಈ ಮೂರು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿವೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಸಕ್ರಮವಾಗಿ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಐರ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಇತರ ಜಾನಪದ ಶಾಖೆಗಳಿಗಿಂತ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಪತ್ತು ಅಪಾರವಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.²⁶ ಐರಿಷ್ ಫೋಕ್‌ಲೋರ್ ಕಮೀಷನ್ ಒಂದರಲ್ಲೇ ೧೯೪೦ರ ವೇಳೆಗೆ ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಸಂಗ್ರಹದ ಐದುಲಕ್ಷ ಪುಟಗಳ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. Shanachie ಎಂಬ ಐರ್ಲೆಂಡಿನ ವೃತ್ತಿಕಥೆಗಾರರಿಂದಲೂ (Professional story tellers) ರೈತರಿಂದಲೂ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಂದಲೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕತೆಗಳವು. ಐರ್ಲೆಂಡಿನ ಒಬ್ಬ ವೃತ್ತಿಕಥೆಗಾರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಐವತ್ತರಿಂದ ಇನ್ನೂರು ಕತೆಗಳವರೆಗೆ ತಾನು ಹೇಳಬಲ್ಲ.²⁷ ಅಲ್ಲದೆ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಗೌರವವೂ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ನಾಲ್‌ನ ಕಡೆ 'Droll tellers' ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ವರ್ಗದ

ಕತೆಗಾರರು ತಂತಿವಾದ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತ ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ, ಹೊಸ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳನ್ನೇ ಹೇಳಿ ಜನರ ವಿಶೇಷ ಔದಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಉಂಟು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಐರೆಂಡಿನ ಜನಪದ ಕತೆಗಳು ಸಮಗ್ರ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಅಗ್ರಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲವು ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಐರೆಂಡಿನ ವೃತ್ತಿಕಥೆಗಾರರು ಸಂಜೆಯಾದ ಕೂಡಲೇ ಒಂದು ಕಡೆ ಸೇರುವರು. ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವರು. ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಕತೆಗಾರನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಎಲ್ಲರ ಕಥೆಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶುದ್ಧ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.²⁸

ಜಾನಪದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯನ್ನು ಹಾಡಿದವರು ಜರ್ಮನರೇ ಅದರೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಕರಾದವರು ಆಂಗ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಜಗತ್ತಿನ ನಾನಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದವರೂ ಅವರೇ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಸ್ಕಾಟ್‌ಲೆಂಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಜಾನಪದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಾರ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಿಸಿದವು. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಂತೂ ವಿಶ್ವಜಾನಪದದ ಸುವರ್ಣವೃಷ್ಟಿಯಾದುದು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲೇ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿಷಪ್ ಪೆರ್ರಿಯ Reliques of Ancient English Poetry ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೇಲೆ ಜಾನಪದದ ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿ, ಅನೇಕ ಮಂದಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ದುಡಿದು ಉತ್ತಮ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಬಹುದು. ೧೭೭೫ರಲ್ಲಿ Francis Gross (೧೭೩೧-೯೧) ಆರಂಭಿಸಿದ The Antiquarian Reportoryಯಲ್ಲಿ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳು ಬೆಳಕುಕಂಡವು. Henry Burneyಯ 'Antiquities of the Common People' ಗ್ರಂಥ ೧೭೭೭ರಲ್ಲಿ John Brandನಿಂದ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿ 'Observations of Popular Antiquities' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು.²⁹ Brand ತನ್ನ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವೈಖರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಜಾನಪದ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪಾತ್ರ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು Brand ಮೊದಲೇ ಕಂಡುಕೊಂಡನು.³⁰ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಎಲ್ಲ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅವನು ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

೧೮೪೬ರಲ್ಲಿ ಅಥೇನಿಯಂ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಬರೆದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ W.J.Thoms ತನಗಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ:

‘ನಾನು ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಶಿಶುಪ್ರಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೆಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಪ್ರಯೋಗಗೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೋನ್, ಬ್ರ್ಯಾಂಡ್ ಅಥವಾ ಎಲ್ವಿಸ್ ನಮೂದಿಸಿಲ್ಲ.’³¹

ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಸ್ಕಾಟ್‌ಲೆಂಡ್‌ಗಳ ಕವಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸತ್ವವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೀರಿ ಬೆಳೆದ ಕವಿ ಸರ್ ವಾಲ್ವರ್ ಸ್ಕಾಟ್ (೧೭೭೧-೧೮೫೨). ಕವಿಯಾಗಿ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರನಾಗಿ, ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಾಹಕನಾಗಿ, ವಿಮರ್ಶಕನಾಗಿ, ಸಂಶೋಧಕನಾಗಿ ಸ್ಕಾಟ್ ಆಂಗ್ಲ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧಕರಲ್ಲಿ ಆದ್ಯಪುರುಷನೆನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಸ್ಕಾಟ್‌ಲೆಂಡ್‌ಗಳ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಲಾವಣಿಕಾರರನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಮೊದಲಿಗ ಇವನು. ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ತಳೆದ ಸ್ಕಾಟ್ ‘ಜಾನಪದ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಂಗ್ರಾಹಕನೂ ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಳ್ಳಿಯ ಹಸಿರು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ Brand ತನ್ನ ಗ್ರಂಥ ಹಾಗೂ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು’ ಎಂದು ಸಾರಿದ.³²

ಸ್ಕಾಟಿನ ಲಾವಣಿಗಳ ತೀವ್ರಾಸಕ್ತಿ ಅವನ ಕೃತಿ Minstrelsy of the Scottish Border (೧೮೦೨-೩) ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಶಿಖರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಿಂದ ಅವನು ಯೂರೋಪಿನ ಆದ್ಯ ಲಾವಣಿ ವಿದ್ವಾಂಸನೆನಿಸುತ್ತಾನೆ.³³

ಸ್ಕಾಟ್ಲೆಂಡಿನ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಹೋರಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ Hugh Millers (1802-57) ಬಹಳ ಮುಖ್ಯನಾದವನು. ವಿಲಕ್ಷಣ ತಲೆಯ Hugh ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಅವನೊಬ್ಬ ಮುರ್ಖನಾಗಬಹುದು ಎಂದು ದಾದಿಯೊಬ್ಬಳು ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅವನು ಬೆಳೆದಂತೆ ಸ್ಕಾಟ್‌ಲೆಂಡಿನ ಮೇಧಾವಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತನಾದ. ಕಲ್ಪುಟಕನಾಗಿ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಲೇಖಕನಾಗಿ, ಪತ್ರಿಕಾಕರ್ತನಾಗಿ, ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಾಗಿ ಅವನು ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದ. Hugh Millersನ

Scenes and Legends of the North of Scotland (೧೮೩೫) ತುಂಬ ಗಣನೀಯ ಕೃತಿ.³⁴

೧೮೨೧ರಿಂದೀಚೆಗೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊರಳಿ ಜನಪ್ರಿಯ ಪುರಾಣಗಳ ಶೋಧನೆಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತೊಡಗಿದರು. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸ ಆಸಕ್ತಿ ಕುದುರಿದುದು ೧೮೨೦ರ ಈಚೆಗೆ. Thomas Keightley (೧೭೮೯-೧೮೭೨) ಗ್ರೀಕ್ ಮತ್ತು ರೋಮನ್ ಪುರಾಣಗಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಜನತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಪುರಾಣಗಳ ಕಡೆ ಸೆಳೆದನು. ಅವನ ಕೃತಿ 'Fairy Mythology' ೧೮೨೮ರಲ್ಲಿ ಪುನರ್ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಹಂಚಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪಿನ ಕೆಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು Keightley ಪ್ರಕಟಿಸಿದ. ವಿದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅಂಥವೇ ಸಾಮ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ನಾಡಿನಲ್ಲೂ ಗುರುತಿಸಲು ಹೊರಟ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಕತೆಗಳು ಸ್ವೀಕರಣದಿಂದ ಬಂದುವೋ ಅಥವಾ ಹೊಸದಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದುವೋ ಎಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮುಂದೆ ಎತ್ತಿದ ಮೊದಲಿಗ Keightley. ೧೮೩೪ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಅವನ ಕೃತಿ Tales and Popular Fiction ಜನಪದದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ವಸ್ತು ಹಾಗೂ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಪ್ರಥಮ ಕೃತಿ.³⁵

೧೮೪೬ರ ವೇಳೆಗೆ ಲಂಡನ್ನಿನ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕ್ಷೇತ್ರವೊಂದರ ಕಡೆ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊರಳತೊಡಗಿತು. William Honeನ Everyday bookನಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ಸಜೀವ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳಿಂದ, Brand ಸಾಹಿತ್ಯಕ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದ, ಹೊಸ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಗಾಳಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

೧೮೪೬ರ ಆಗಸ್ಟ್ ಹನ್ನೆರಡರಂದು 'Folklore' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ W.J.Thoms ಮುಂದೆ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೂ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ನೀಡಿದ ರೀತಿ ನೀತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಲಾವಣಿಗಳು, ಗಾದೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಎಲ್ಲ ಶಾಖೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅವನಿಗಿದ್ದ ಕಲ್ಪನೆ, ಆ ಪದದ ಸೃಷ್ಟಿ ಇವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದವು. ಅಪಾರ ಜಾನಪದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದು ಧಾಂಸನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಥೇನಿಯಂ ಅವನ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸಾಲದಾಯಿತು. 'Notes and Queries' ಎಂಬ ಹೊಸ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೇ ತಾನು

ಆರಂಭಿಸಿದ. ೧೮೭೮ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ Folklore Society ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಮೇಲೆ ಅದರ ನಿರ್ದೇಶಕನೂ ತಾನೇ ಆಗಿ ಮುಂದಿನ ಜಾನಪದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿದ.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಉಗಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಜೀವ ಪಡೆದು ಕೊಂಡಿತು. 'Notes and Queries' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಥಾಂಸ್ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಪ್ರಕಟಿಸತೊಡಗಿದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ತಂಡ ವಿವಾದದ ಕಣಕ್ಕಿಳಿದವು. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ತೌಲನಿಕ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಇಂಡೋಆರ್ಯನ್ ಪುರಾಣ ಮೂಲವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ತೀವ್ರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮುಲ್ಲರ್, ಆಲ್ಫ್ರೆಡ್ ಕೂಹ್ನ್, ಜಾರ್ಜ್ ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಕಾಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕಿಯ ಇಬ್ಬರು ಬೆಂಬಲಿಗರಾದ ಡೇನಿಯಲ್ ಜಿ.ಬ್ರಿಂಟನ್ ಮತ್ತು ಜಾನ್ ಫಿಷ್ಕೆ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ತಂಡ ಒಂದು ಕಡೆ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಬಲವಾಗಿ ಗಂಟುಬಿದ್ದರೆ, ೧೮೬೦ರ ಈಚೆಗೆ ಇ.ಬಿ.ಟೇಯಲರ್ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ದೊಡ್ಡ ತಂಡ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿತು. ಆಂಡ್ರೋಲಾಂಗ್, ಜಿ.ಎಲ್. ಗೊಮ್ಮೆ ಮುಂತಾದವರು ಈ ತಂಡದ ಪ್ರಮುಖರು. ಸ್ವಾರಸ್ಯದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮುಲ್ಲರ್ ಮತ್ತು ಆಂಡ್ರೋಲಾಂಗ್ ಇವರ ನಡುವೆ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನೇರವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಪೂರ್ವ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯೇ ನಡೆದು ದೊಡ್ಡ ಜಾನಪದ ಭಂಡಾರವೇ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮುಲ್ಲರ್ ಮತ್ತು ಆಂಡ್ರೋಲಾಂಗರ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಲೇಖನಗಳ, ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಶಿಖರವನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲ ಸಂಘಟಿತರಾದರು. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ, ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಆರಂಭವಾದವು. ಕಿನ್ನರ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳಂತೂ ಹೇರಳವಾಗಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡವು. ಆಂಡ್ರೋಲಾಂಗನ ಜೊತೆಗೆ ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಜಿ.ಎಲ್.ಗೊಮ್ಮೆ, ವಕೀಲ Edwin Sidney Hartland, ಪ್ರಕಾಶಕ Alfred Nutt, ಬ್ಯಾಂಕರ್ Edward Clodd ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. Folklore Societyಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಗಾಗ

ಸೇರತೊಡಗಿದರು. ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವುದು, ಉತ್ತಮ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡುವುದು- ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಸಂಶೋಧಕರೆನಿಸಿದರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಸರದಿಯ ಮೇಲೆ Folklore Societyಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಜಾನಪದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು.

Edwin Sidney Hartland ಕಿನ್ನರ ಕಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಬೆಳಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಆದ್ಯಕೃತಿ 'The Science of Fairy Tale', ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.

ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವ ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಜಿ.ಎಲ್.ಗೊಮ್ಮೆಯ 'The Hand Book of Folklore'³⁶ ಲಂಡನ್ನಿನ ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಥೆಯ (Folklore Society) ಪ್ರಕಟಣೆ. ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ರೀತಿ, ಸಂಗ್ರಾಹಕರು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ರಮಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತ ಕೈಪಿಡಿಯಿದು. ಗೊಮ್ಮೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಕೃತಿ 'Ethnology in Folklore (೧೮೯೨) ಜನಾಂಗಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಜಾನಪದ ಯಾವರೀತಿ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

Marian Roalfe Cox ಅವರ 'An Introduction to Folklore' (1895) ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಕೃತಿ. ಜೆ.ಜಿ.ಫ್ರೇಜರನ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿ 'The Golden Bough' ೧೮೯೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ಜಾನಪದದ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಚಾರ ಮಥನ ಜಗತ್ತಿನ ಇನ್ನಾವ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗಣ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜಾನಪದ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಮುಖ್ಯಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸಂಗ್ರಹಗಳು. ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳಂತೂ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ೧೮೯೧ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನ ವಿಶ್ವದ ಇತರ ಕಡೆಯ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಸಂಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು. Folklore ಪತ್ರಿಕೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಜಾನಪದ ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ ಘನತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು.

ಆಂಡ್ರೋಲಾಂಗ್ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಕಾಲವನ್ನು ಮೀಸಲಿಡದೆ ಅನೇಕ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ.³⁷ ಜೋಸೆಫ್ ಜಾಕೆಟ್ಸ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಾಹಕರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾದವನು. ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅವನು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ.

ಯೂರೋಪಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವೂ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಕಿವೆ. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಶಿಖರ ಮುಟ್ಟಿ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟವು.

೮

ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಮೂಲ ಸಾಧನವಾಗಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನಾಕಾರರಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕ್ ಕೂಡ ಒಂದು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ R.M.Dawkins ಮುಂತಾದವರು ಗ್ರೀಕ್ ಕತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ, ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವದ ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕ್ ಕಥೆಗಳ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಗ್ರೀಸಿನ ಮೂಲ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಶೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.⁴¹

ಆಧುನಿಕ ಗ್ರೀಕ್ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ R.M.Dawkins ಗ್ರೀಕ್ ಕತೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರೀಸಿನ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕತೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಶ್ವದ ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿನಂತೆಯೇ ಗ್ರೀಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಹೊರಗಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಭಾಷೆಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತೀವ್ರವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೦೯ರಲ್ಲಿ Nikolaos Politis ಎಂಬ ಜಾನಪದ ಪ್ರೇಮಿ Laographea ಎಂಬ ಜಾನಪದದ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಿನ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಜನತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದನು. ೧೮೮೪ ರಲ್ಲಿಯೇ E.M.Geldart ಅವರಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು ಕಥೆಗಳ ಒಂದು ಸಂಕಲನ 'The Folklore of Modern Greece' ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ೧೮೯೬ರಲ್ಲಿ Luey M.J.Garnett ಎಂಬವರಿಂದ 'Greek Folk Poesy' ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು

ಕಥೆಗಳಿದ್ದರೆ ಎರಡನೆಯ ಸಂಕಲನ ಶುದ್ಧ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲನ. ಫ್ರೆಂಚ್ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕ್ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮೂಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅಪಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಾಶಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. Laograpoea ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ, ಇತರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಹೋಗಿವೆ.

೯

ಯೂರೋಪಿನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದು ಅಲ್ಲಿನ ಕಥಾಮಾದರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.⁴² ಏಷ್ಯಾ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಿಗೆ, ಅಮೆರಿಕಾ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗೆ ವಲಸೆಗಾರರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳು ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ೭೦೦ ಕಥಾವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ೫೦ ವರ್ಗಗಳು ಮಾತ್ರ ಭಾರತೀಯ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬಂದಿದ್ದರೂ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲನೆಲೆ ಭಾರತವಲ್ಲ ಎಂದು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಡಲು ಇನ್ನೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಕಥೆಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ಇನ್ನೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಥಾವರ್ಗಗಳ, ಆಶಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಯೂರೋಪಿನ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಭಾರತದ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಯೂರೋಪಿನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಐರ್ಮೆಂಡ್, ಸ್ಯಾಟ್‌ಲೆಂಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಥಾರೂಪಗಳು ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.⁴³ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ ರಷ್ಯಾ ತುಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಕಪ್ಪು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಬಾಲ್ಟಿಕ್ ಸಮುದ್ರದವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮದ ರಾಜಮಾರ್ಗವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪಗಳು ಇಲ್ಲಿ ದುರ್ಲಭವಾದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಹೊರಗಿನ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಕತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪ್ರಭಾವವಾಗಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೆ ಹೊಸ ಕತೆಗಳು ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕತೆಯ ಆಶಯಗಳು ಹಳೆಯ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಗೊಂಡು ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಬದಲಿಸಬಹುದು.

ಯೂರೋಪಿನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂಲಭಾಷೆಯಿಂದ ಆ ಕತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾವುದಾದರೂ ಬೇರೆಯ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಮಾಡಿದರೆ ಆ ಕತೆ ಯೂರೋಪಿನ ಯಾವ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದೆಂದು

ಹೇಳಲಾಗದಷ್ಟು ಸಾಮ್ಯ ಆ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿವೆ. ವಾಯವ್ಯ ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಮಾನುಷ ಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚು. ಮಧ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಈ ಕತೆಗಳು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಜರ್ಮನಿ, ಇಟಲಿ, ಉತ್ತರ ಸ್ಪೇನ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಾಗಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೆ. ಸ್ಪೇನ್, ಇಟಲಿ, ಆಫ್ರಿಯಾಗಳಲ್ಲಿ ಭೂತಗಳ ಪಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು. ಗ್ರೀಸ್, ಇಟಲಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಇದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕಿಲ್ಲ. ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಮಿಕ್ಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಕಥೆಗಾರರು ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಕಥೋಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಇದ್ದರೂ ಗದ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಗೊತ್ತಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು ಎಂಬ ನಿರ್ಬಂಧ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಾಗಲಿ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ.

೧೦

ಪೂರ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜಪಾನ್ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭವಾದ ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಅನಂತರ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರೂ ಇಂದು ಜಪಾನ್ ತನ್ನ ಜಾನಪದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ನಾವು ಜಪಾನಿನತ್ತ ನೋಡದಿದ್ದರೂ ಜಾನಪದದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಶಾಖೆಯಾದ ಕತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ Konjaku Monogatari ಎಂಬ ಒಂದು ಬೃಹದ್ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಜಪಾನಿನ ಪ್ರಥಮ ಸಂಕಲನವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.⁴⁴ ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಅದ್ಭುತಕಥೆಗಳು, ನೀತಿಕಥೆಗಳು, ವಿನೋದಕಥೆಗಳು- ಹೀಗೆ ಮೂವತ್ತು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೆಲ್ಲ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

Lord Redesdale ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಜಪಾನಿನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ೧೮೭೧ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೃತಿ Tales of old Japan ಎಂಬುದರ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. Konjaku Monogatari ಜಪಾನಿನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ, ಭಾರತ, ಚೀನ ಮುಂತಾದ

ಕಡೆಗಳ ಕತೆಗಳು ಜಪಾನಿಗೆ ಹರಿದುಬಂದ ಹಳೆಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ತೋರುವ ಕೃತಿಯಾದರೆ 'Tales of old Japan' ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಮೊದಲು ದೊರೆತ ಜಪಾನಿನ ಪ್ರಥಮ ಜನಪದ ಕಥಾ ಸಂಕಲನ. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕತೆಗಳಿವಲ್ಲವಾದರೂ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಜಪಾನಿನ ತಾಯಿಯರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು ಕತೆಗಳು.⁴⁵

ಜಪಾನಿನ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧಕರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನೆನಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯ ಪುರುಷನೆನಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳು ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಲು ಪ್ರೇರಕವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ Kunio Yanagita. ಈತ ಜಪಾನಿನ ವ್ಯವಸಾಯ ಸಚಿವಶಾಖೆಯ ಒಬ್ಬ ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿ. ೧೯೦೦ರ ವೇಳೆಗೇ ತನ್ನ ೩೫ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಹೊನ್ನುವಿನ ತೋನೋ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರೈತನಿಂದ ಕೆಲವು ಕತೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಫೋಕ್‌ಲೋರ್ ಸೊಸೈಟಿಯ 'ಜಾನಪದ ಕೈಪಿಡಿ' (Hand Book of Folklore) ಯಾರಿಂದಲೋ ಜಪಾನಿ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡ ಯನಾಗಿಟ, ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹದತ್ತ, ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಕೈಪಿಡಿಗಳನ್ನೂ ಸೂಚಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುವತ್ತ ಅಪಾರ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತೋರಿದ.

ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ರೈತರು, ಬೆಸ್ತರು ಮುಂತಾದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಯನಾಗಿಟ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ. ಇವನಿಗೂ ಮುಂಚೆ ಜಪಾನಿನ ಕತೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ Igaya Sazanami ಕೆಲವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಜಪಾನಿನ ಗ್ರಿಮ್ ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ. ಅವನ ಮೂಲ ಕೃತಿ ೧೯೧೪ರಲ್ಲೇ ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಅನುವಾದವಾಯಿತು. ಈ ಕೃತಿ ಆರು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ೧೯೩೮ರಲ್ಲಿ ಪುನರ್ಮುದ್ರಣಗೊಂಡಿತು.⁴⁶ ಆದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯನಾಗಿಟ ಕತೆಗಳನ್ನು ಕಲಾಹಾಕಿ ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಎಸಗಿದ ಆದ್ಯಪುರುಷ ಎನಿಸಿದ.

ಯನಾಗಿಟನಿಗೆ ನಾಡಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯ ಸಂಗ್ರಾಹಕರು ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಂತರು. ಜಾನಪದ ಪರಿಷತ್ತುಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದವು. ಹದಿಮೂರು ಮಹಾ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಜಪಾನಿನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ೧೯೪೨-೪೪ರ ವೇಳೆಗೆ ಬೆಳಕು ಕಂಡವು.

ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ೧೯೩೬ರಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಾರ್ಥವಾಗಿ

ಸಿದ್ದಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ನೂರು ಕತೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿ ಆ ಕತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದುಕಡೆ ಮುದ್ರಿಸಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಬರಿಯ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅಂಥ ಕತೆಗಳು ದೊರೆತರೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಜಪಾನಿನ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಹಂಚಲಾಯಿತು. ಕತೆಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಮನಸೋತ ಜನ ಆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸದೆ ಆ ಯೋಜನೆ ವಿಫಲಗೊಂಡಿತು.

ಜನಪದ ಕತೆಗಳಿಗೇ ಮೀಸಲಾದ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಯನಾಗಿಟ ಆರಂಭಿಸಿದ. ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಮೂಲ್ಯ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಿಂದ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಕುದರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯೂ ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ಜಪಾನಿನ ಪ್ರಸಾರ ಕೇಂದ್ರವೊಂದು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿನ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡರು. ದ್ವಿತೀಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಅನಂತರ ೧೯೪೮ರಲ್ಲಿ ಜಪಾನಿ ಕಥೆಗಳ ವರ್ಗಸೂಚಿ, ೧೯೫೦ರಲ್ಲಿ ಜಪಾನಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ವರ್ಗಸೂಚಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಈ ವೇಳೆಗೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ೫೦,೦೦೦ ಕತೆಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿತ್ತು. ಕತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಇಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆದಮೇಲೆ ಯನಾಗಿಟ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಎಂಟುನೂರು ಪ್ರತಿಗಳ ಗ್ರಂಥವೊಂದರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳೊಡನೆ ಜಪಾನಿನ ಸಮಗ್ರ ಕಥೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ.

ಯನಾಗಿಟನ ಶಿಷ್ಯ Keigo seki ಗುರುವಿನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಂತು ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಿ ೧೯೫೦-೫೮ರ ವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ A Classification and Catalogue of Japanese Folktales ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಆರ್ಮೆ ಅಂಟಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಿತ್ ಥಾಮ್ಸನ್ನರ ಕಥಾವರ್ಗಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ 'Forms of the Japanese Folktales' ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ೪೭೦ ಕಥಾರೂಪಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ Keigo Seki ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಯನಾಗಿಟನ ಶಿಷ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳು ಸ್ವಿತ್ ಥಾಮ್ಸನ್ನರ ಕೈಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಜಪಾನಿ ಕತೆಗಳ ಆಶಯ ಸೂಚಿಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೫,೦೦೦ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ದೊಡ್ಡ ಭಂಡಾರವನ್ನೇ ಇಂದು ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ವೃತ್ತಿ ಕಥೆಗಾರರೂ ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ವಸ್ತು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ Keigo Seki ಅವರು ಜಪಾನಿನ ಕತೆಗಳ ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಾಣಿ ಕಥೆಗಳು	ಶೇ. ೧೩
ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಥೆಗಳು	ಶೇ. ೫೦
ವಿನೋದ ಕಥೆಗಳು	ಶೇ. ೧೭

ವಸ್ತು ದೃಷ್ಟಿಯ ವಿಂಗಡಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸುಮಾರು ೬೦೦ ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ವರ್ಗಗಳು:

ಪ್ರಾಣಿ ಕಥೆಗಳು	ಶೇ. ೧೩
ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಥೆಗಳು	ಶೇ. ೩೩
ವಿನೋದ ಕಥೆಗಳು	ಶೇ. ೫೪

ಕೆಲವು ಕತೆಗಳಿಗೆ ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ರೂಪಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.⁴⁷

ತುಂಬ ತಡವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಆರಂಭವಾದರೂ ಜಪಾನ್ ಯನಾಗಿಟನ ಅದ್ಭುತ ಸಾಹಸ ಅಪಾರ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಅಮಿತ ಉತ್ಸಾಹಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಜನಪದ ಕಥಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರಿತು.

೧೧

ಅಮೆರಿಕ ಇಂದು ವಿಶ್ವದ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಉತ್ಸಾಹ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಕಾರ್ಯಾಸಕ್ತಿಗಳು ಇಂದು ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಈಗ ಅಮೆರಿಕದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಜಾನಪದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಂಶೋಧನೆ, ಪ್ರಕಟಣೆ, ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಅಮೆರಿಕವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹಾಕುವ ಯಾವ ರಾಷ್ಟ್ರವೂ ಈಗ ಇಲ್ಲ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

‘ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವಂಥ’ ದಟ್ಟವಾದ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವತ್ತಾಗಲೀ, ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂಥ ರಭಸ ಪ್ರಚಾರವಾಗಲೀ ಕಂಡು ಬರದಿದ್ದರೂ ಅದರ ಅಪಾರ ವ್ಯಾವಸಾಯಿಕ ಹಾಗೂ ಖನಿಜಸಂಪತ್ತಿನಂತೆಯೇ ಅನಂತವಾಗಿರುವ ಜಾನಪದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ⁴⁸ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಕಂಡುಬರುವ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಉದ್ಭವವಾದ ಹೊಸ ರಾಷ್ಟ್ರವೊಂದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಲಿ ಜಾನಪದ

ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಾಗಲೀ ಎಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು. ಆದರೂ ಅಮೆರಿಕೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದು ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ನಡೆ ನುಡಿ, ಜಾನಪದದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.⁴⁹

ಅಮೆರಿಕೆಯ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತ ಜಾನಪದ ಭಂಡಾರವಿದೆ. ಯೂರೋಪಿನ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಹೋದ ವಲಸೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನೆಲದ ಜಾನಪದವನ್ನು ತಮ್ಮೊಡನೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲದರ ಸಂಗಮದಿಂದ ಅಮೆರಿಕೆಯ ಜಾನಪದ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಅಮೆರಿಕೆಯ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಆರಂಭವನ್ನು ಮೆರೆದ ಸಾಹಸಿ ಹಾರ್ವರ್ಡಿನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ Francis J Child. ವಿಶ್ವದ ಲಾವಣಿ ಸಂಗ್ರಾಹಕರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಹೆಸರು ಇವನದು. ೩೦೫ ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಪಾಠಗಳೊಡೆ ತೂಗಿನೋಡಿ ಚೈಲ್ಡ್ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ.⁵⁰

ಚೈಲ್ಡ್‌ನ ಲಾವಣಿ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲೇ American Folklore Societyಯನ್ನು ಕೆಲವು ಹಾರ್ವರ್ಡಿನ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ೧೮೮೮ ರಲ್ಲೆ 'Journal of American Folklore'ನ ಪ್ರಥಮ ಸಂಚಿಕೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು. ಈ ಜಾನಪದ ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರೊ. ಚೈಲ್ಡ್‌ನನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಅನೇಕ ಗಣ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನೇ ತನ್ನ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಲಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಈ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಿಂದ ಅಮೆರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ, ವಿಭಜನೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಳು ನಡೆಯತೊಡಗಿವೆ. ೧೯೬೦ರ ವೇಳೆಗೆ The Journal of American Folklore ತನ್ನ ಎಪ್ಪತ್ತೂರನೆಯ ಸಂಪುಟವನ್ನು ತಲುಪಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಂಶೋಧನ ಲೇಖನಗಳ, ಸಂಗ್ರಹಗಳ ದೊಡ್ಡ ಕೋಶವೇ ಆಯಿತು.⁵¹

ಅಮೆರಿಕೆಯ ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಕೆಲವು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದವು. ೧೮೯೩ರಲ್ಲಿ Chicago Folklore Societyಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನವೂ ನಡೆದಿತ್ತು. ೧೯೦೯ರಲ್ಲಿ ಟೆಕ್ಸಾಸಿನ ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. 'Southern Folklore quarterly', 'New York Folklore quarterly', 'Midwest Folklore', 'North East Folklore' ಮುಂತಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಇಂದು ಅಮೆರಿಕೆಯ ಜಾನಪದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿವೆ.

ಅಮೆರಿಕೆಯ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ೧೯೦೮ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ N.Howard Thorpನ ದನಗಾಹಿಗಳ ಹಾಡುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದುವು. ೧೯೧೬ರ ವೇಳೆಗೆ Cecil Sharp ಅವರಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಾಹಸವನ್ನು ತೋರಿದ.⁵²

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ Edward S.Curtis ಅವರ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ೧೯೦೮ರ ವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಿಯ ರೆಡ್ ಇಂಡಿಯನ್ನರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸ್ವಿತ್ ಥಾಮ್ಸನ್ ಅವರ 'Tales of the North American Indians' 1929ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸಂಗ್ರಹ. ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕದ ರೆಡ್ ಇಂಡಿಯನ್ನರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನೂರಾರು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಸಂಗ್ರಹದಂತೆಯೇ ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಅಮೆರಿಕದಾದ್ಯಂತ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ತೀವ್ರಗೊಂಡಂತೆಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಲಾಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದರ ಅಭ್ಯಾಸದ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಲ್ಫ್ ಸ್ಪಿಲ್ ಬಾಗ್ಸ್ ಮತ್ತು ರಿಚರ್ಡ್ ಡಾರ್ಸನ್ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪರಿಶೀಲನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಪದವಿ ಹಾಗೂ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣಕರ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಇಂಡಿಯಾನ ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಇಂದು ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರೂಪದ ಜಾನಪದ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಂಶೋಧನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲೂ ಪ್ರಕಟಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿವೆ. ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. Wayland D.Hand ಅವರು ೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಒಂದು ಪರಿಚಯ ಲೇಖನದ ಪ್ರಕಾರ ೨೩೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಉನ್ನತ ವ್ಯಾಸಂಗ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿವೆ.⁵³ ವಿಶ್ವದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಸ್ವಿತ್ ಥಾಮ್ಸನ್ ಅವರ ಕಾಣಿಕೆ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. Mr.Folklore ಎಂದು ಅಮೆರಿಕಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಥಾಮ್ಸನ್ ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'The Folktale' ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೈಲಿಗಲ್ಲು. ಜನಪದ ಕಥೆ, ಅದರ ಸ್ವರೂಪ, ಅದರ ವಿಭಜನ ಕ್ರಮ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಸಾಧಕಬಾಧಕಗಳು ವಿಶ್ವದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ವೈವಿಧ್ಯ

ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಥಾಮ್ಸ್ ಅವರು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೊಸರೀತಿಯ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಈ ಆಚಾರ್ಯಕೃತಿ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಒಂದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿದೆ. ಅವರ 'The Types of Folktale', ಆರು ಸಂಪುಟಗಳ 'Motif index of Folk Literature' ಮುಂತಾದವು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿವೆ. ರಿಚರ್ಡ್ ಡಾರ್ಸನ್ ಅವರು ಕೂಡ ವಿಶ್ವದ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ, ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗಣ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಉತ್ತಮ ಅಮೆರಿಕದ ಇಂಡಿಯನ್ನರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿನೋದಾತ್ಮಕ ತಂತ್ರಿ ಕಥೆಗಳು, ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪುರಾಣಗಳು, ಮಾನವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಥೆಗಳು ಹೀಗೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಇಂಡಿಯನ್ನರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಅವುಗಳ ಮನರಂಜನೆಯಷ್ಟೇ ಬೋಧನಾತ್ಮಕ ಕಥೆಯೂ ಮುಖ್ಯವಾದುದೇ⁵⁴ ಮಾನವ ಹೇಗೆ ಬದುಕಬೇಕು, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿನ ಬಹುಪಾಲು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವು ಆಯಾ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ನೀತಿಪ್ರಧಾನ ಕಥೆಗಳೆಂದರೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ಮೀರಿದವರು ಎಂಥ ಕ್ರೂರ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಕತೆಗಳು ಕೈಗನ್ನಡಿ.

ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಗುಂಪೊಂದಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ತಾಯಿತಂದೆಗಳು, ಅಜ್ಜ ಅಜ್ಜಿಯರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕತೆ ಹೇಳಬಹುದು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಸಿದ ವೃದ್ಧರು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಮೂರುನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳವರೆಗೂ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಬೇಟೆಯ ಯಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲೂ ಕತೆಗಳು ಬರಬಹುದು.⁵⁵ ಚಳಿಗಾಲ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕತೆ ಹೇಳುವ ಕಾಲ. ಕೆಲವುಕಡೆ ನವೆಂಬರ್ ಮತ್ತು ಫೆಬ್ರವರಿಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಬೇರೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾವುಗಳು, ವಿಷಪೂರಿತ ಜಂತುಗಳು, ಸಿಡಿಲು, ಮಿಂಚು ಮುಂತಾದವು ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಕತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕತೆಗಾರರನ್ನೂ, ಅವನ ಕುಟುಂಬವನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷಿಸಬಹುದು ಅಲ್ಲದೆ ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಯಮ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಇದೆ. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕತೆ ಹೇಳಿದರೆ ಹಾವುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಪಂಗಡಗಳು

ನಂಬುತ್ತವೆ. ಕತೆ ಹೇಳುವಾಗ “ಹೂ” ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಕೆಲವುಕಡೆ ಇದೆ. ಕತೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಆಹಾರ, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು, ಸೌದೆ ಸೊಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ.⁵⁶

ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕೆಯ ಇಂಡಿಯನ್ನರ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳ ಪಾತ್ರ ವಿಶೇಷವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳ, ಪುರಾಣಗಳ, ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಇನ್ನೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ, ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆ ಕತೆಗಳ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕತೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮಾನವರು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಇತರ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣ ಕಥೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವ ಕಥೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ದೊಡ್ಡದೇ. ಬೆಂಕಿಯ ಮೂಲ, ಉಪಯುಕ್ತ ಸಸ್ಯಗಳು ಮಾನವರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬಗೆ, ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ದೊರೆತ ಬಗೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರು ಮಾನವರಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಗೆ ಒದಗಿಸಿದರು- ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಶ್ರುತಪಡಿಸುವ ಕತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ತಂತ್ರಿ ನರಿ. ದುರಾಸೆಯ, ಕುಚೇಷ್ಟೆಯ, ದುಷ್ಟ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿ ಇದು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ.

೧೨

ಆಫ್ರಿಕಾಖಂಡದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗವೆಲ್ಲ ನೀಗ್ರೊ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೊಡ್ಡ ಸಾಗರ. ಅಲ್ಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ೧೯೩೫ರ ವೇಳೆಗೆ Klipple ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ ಪರಿಶೀಲನೆಗಳಿಂದ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕ, ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕ, ವೆಸ್ಟ್ ಇಂಡೀಸ್ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ನೀಗ್ರೊಗಳು ತಮ್ಮ ನೆಲದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೂ ಕೊಂಡೊಯ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಅಮೆರಿಕೆಯ ನೀಗ್ರೊ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿಯೇ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆಫ್ರಿಕಾದ ನೀಗ್ರೋ ಕತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಆಫ್ರಿಕಾ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಿಯ ಪಾತ್ರ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದುದು. ಪ್ರಾಣಿ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಾಚುರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಇಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಮೂಲದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜೇಡ

ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ರಾಕ್ಷಸ ಕಥೆಗಳ, ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಕನ್ನಡ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೋಲುವ ಅನೇಕ ಕತೆಗಳನ್ನು ನೀಗ್ರೋ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಮಡಿಕೆಯೊಂದು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಆಹಾರ ಅದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮಡಿಕೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ತಂತ್ರದಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಕೊನೆಗೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದು ದೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನು. ಆ ದೊಣ್ಣೆ ಮತ್ತೆ ಇವನಿಗೆ ಮಡಿಕೆಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದು.⁵⁷

ಆಫ್ರಿಕಾದಂಥ ಹಿಂದುಳಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದ ಪಾತ್ರ ಬಹುದೊಡ್ಡದು. ಜನಾಂಗದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿಯೇ ರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಯೂ ಜಾನಪದದಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಗಾದೆಗಳ ಪಾತ್ರವಂತೂ ನೀಗ್ರೋಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಗೋಲ್ಡ್ ಕೋಸ್ಟ್ ಮತ್ತು ನೈಜೀರಿಯಾಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಕಾಲೇಜು ಕನ್ಯೆಯರೂ ಸಹ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಿಸುವರು. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕತೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು. ತುಂಟಾಟ ಮಾಡುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವರು. ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆದಂತೆ ನೀತಿಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಿದ್ದುತ್ತಾ ಸಾಗುವರು. ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಷ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಕತೆಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಾದೆಗಳು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ದವಾದ ಕತೆಗಳು ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಶ್ರೋತೃಗಳ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ಕತೆಗಾರ ಅಭಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕತೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಕತೆಗಾರ ಹಾಕುವ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಶ್ರೋತೃಗಳು ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನಡುನಡುವೆ ಬರುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿಯೇ ಹಾಡುವರು. ಕತೆಯನ್ನು ಬೇಗ ಮುಗಿಸಲು ನಿರೂಪಕ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಮೊಟಕು ಮಾಡಿದರೆ ನೆರೆದ ಜನ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡೊಂದು ಬಂದಿತೆಂದರೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹಾಡಿ ಮುಗಿಸುವವರೆಗೆ ಕತೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸದೆ ನಿರೂಪಕ ಕಾಯಬೇಕು.

ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿಯೂ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಾರದೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಯಾವ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಈವರೆಗೆ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಭಾರತೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ

ಇನ್ನೂ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಪ್ರಕರಣ ಮಂದಿರಗಳು, ಪರಿಷತ್ತುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಬಂಗಾಳ, ಅಸ್ಸಾಮ್, ಕಾಶ್ಮೀರ, ಒರಿಸ್ಸ, ಗುಜರಾತ್ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿನ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಕೆಲಸ ಅತ್ಯಲ್ಪವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದ ವೇಳೆಗೆ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿತು. ಅನೇಕ ವಿದೇಶಿ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಮಿಷನರಿಗಳೂ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿ ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆ, ಗಾದೆ, ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸತೊಡಗಿದರು. Abbe dubois ಅವರ 'Hindu manners Customs and Ceremoinies' (೧೮೧೬) ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚಯ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕೃತಿ ಭಾರತದ ಪ್ರಥಮ ಜಾನಪದ ಸಂಕಲನ. ೧೮೨೯ರಲ್ಲಿ ಟಾಡ್ ಅವರ 'The Annals and Antiquitea of Rajasthan' ಭಾರತೀಯ ಜಾನಪದ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯದು. ೧೮೩೨ರ ವೇಳೆಗೆ ರೆವರಂಡ್ ಮಾರ್ಷನ್ ಅವರು ಬಂಗಾಳದ ಗಾದೆಗಳ ಒಂದು ಸಂಕಲನವನ್ನು ಹೊರತಂದರು.

ಹೀಗೆ ಆರಂಭವಾದ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಕ್ರಮೇಣ ವೃದ್ಧಿಗೊಂಡು ಅನೇಕ ಜಾನಪದ ಸಂಕಲನಗಳು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ಇಂದಿಗೂ ಭಾರತೀಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆ ಕೃತಿಗಳತ್ತಲೇ ನೋಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. Todd, Anderson, Campbell, L. B. Day, E. M. Gordon, J. Jacob, J. H. Knowles, A. Jewis, Emmanual Cosguies, Natesha Sastry, W. H. D. Rouse, R. C. Temple, F. A. Steel, M. Stokes, C. Swynnerton, M. Thronbill ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಭಾರತೀಯ ಹಾಗೂ ಆಂಗ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಜಾನಪದ ಸಂಕಲನಗಳು ನೂರಾರು ಭಾರತೀಯ ಹಾಗೂ ಆಂಗ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಜಾನಪದ ಸಂಕಲನಗಳು ನೂರಾರು ಭಾರತೀಯ ಕತೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು.⁵⁸

Theodor Benfeyಯವರು ಪಂಚತಂತ್ರವನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ (೧೮೫೯) ಭಾರತೀಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೃಷ್ಟಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಇತ್ತ ಹೊರಳಿತು. ಬೆನ್ಫೆಯವರು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಭಾರತವೇ ತೌರು ಎಂದು ಸಾರಿದುದು, ಆ ಮೊದಲೆ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರು ಪುರಾಣ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದುದು, ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಮಲ್ಲರ್, ಆಂಡ್ರೂಲಾಂಗ್ ಇವರ ನಡುವೆ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ದೊಡ್ಡ ವಾದ ವಿವಾದ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದತ್ತ ಬಹುಮಂದಿ ಪ್ರಮುಖ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಸೆಳೆಯಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಬೆನ್ಫೆಯವರ 'ಭಾರತೀಯ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ' ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ತೀವ್ರಶೋಧಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಸಂಕಲನಗಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಕತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ.⁵⁹

ಈ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಿಂದಲೂ ಆಗಾಗ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿವೆ.⁶⁰ ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆ. ಈವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾದುದಲ್ಲ. ಈ ಭಾಗದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಯನ ಕಾರ್ಯ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯದ ಹೊರತು ಭಾರತೀಯ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ಕಥಾವರ್ಗಸೂಚಿ⁶¹ ಆಶಯಸೂಚಿಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರವು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಗ್ರಹ ಆರಂಭವಾದುದು ಈ ದಶಕದಲ್ಲಿ. ಗೀತೆಗಳಿಗೆ, ಗಾದೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದ ಇತರ ಶಾಖೆಗಳತ್ತ ಹೊರಳಿದೆ. ಲಾವಣಿ, ಐತಿಹ್ಯ, ಕತೆ, ಪುರಾಣ, ವೈದ್ಯ, ಕಲೆ, ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಜಾನಪದ ಶಾಖೆಯಿಂದ ಸ್ಪೂರ್ತಿಯನ್ನೂ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನೂ ಪಡೆದವರು. ಜನಪದ ಕತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತ ಸಂಶೋಧನ ಶಾಖೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸಿದೆ. 'ಆಯ್ದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು' ಸಂಕಲನ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನೂ, ಸೊಗಸನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳು

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಉತ್ತಮ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿರುವುದು ಈ ದಶಕದ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳ ಕತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮರೆೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕೊಡಗು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಕೋಲಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ನಡೆದರೆ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹದ ಮೊದಲ ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನು ಏರಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಯಾವ ಶಾಖೆಗಳೂ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದುಹೋಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ ಈ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಇದೀಗ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಪಾದನೆ, ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಆರಂಭವಾಗಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮುಂಬೆಳಗು ಹೊಂಬೆಳಕಾಗುವ ಸೂಚನೆಯಾಗಿದೆ.

೧೪

ವಿಶ್ವದ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ ದೊರೆತಿದೆ. ಜಾನಪದದ ಉಳಿದ ಪ್ರಕಾರಗಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತವಾದುವೇನೂ ಎಂಬಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲರೂ ಕಥಾಕ್ಷೇತ್ರದತ್ತಲೇ ತಮ್ಮ ವಿಶೇಷ ಒಲವನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ದೊಡ್ಡ ಸಾಮಗ್ರಿ ಎನಿಸಿವೆ. ಜಾನಪದ ಮೂಲವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಸರಣ ಗುಣವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಅದರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಇತರ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗಿಂತ ಕಥೆಗಳದೇ ಮೇಲುಗೈ ಆಗಿದೆ.⁶²

ಹೀಗೆ ಜಾನಪದದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾದ ಜನಪದ ಕಥಾಸಾಮಗ್ರಿಯತ್ತ ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಯಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಅದರ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕ ಗುಣ.⁶³ ಶಿಷ್ಟ ಕಥೆಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರಿಯುವುದು, ಅವುಗಳ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು, ಜನಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದು, ಅವುಗಳ ಕಲಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದು-ಹೀಗೆ ಹಲವು ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಕತೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ, ವಿಭಜಿಸುವ, ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ತುಂಬ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆದಿವೆ. ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿರುವ ಅಪಾರ ಮೂಲ ಸಾರ್ಥಕ ರೀತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ, ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.⁶⁴

ಜಾನಪದವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗಗಳಾಗಿ Ralph Steel Boggs ಅವರು ವಿಭಜಿಸಿದ್ದಾರೆ.⁶⁵ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬಗೆ, ಭಾಷಿಕ ಬಗೆ, ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಬಗೆ ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬಗೆಗಳೆಂದು ಜಾನಪದ ಚತುರ್ಮುಖವೆನಿಸುವ ಆ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕತೆಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬಗೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಗೀತೆ ಲಾವಣಿಗಳಿಗಿಂತ ಕತೆಗಳೇ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿ ಮೊದಲ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ತಮ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸದ ಫಲವಾಗಿ Boggs ಅವರು ಮುಂದೆ ಅತ್ಯಂತ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದದ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗವನ್ನಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿ 'ಜನಪದ ಗದ್ಯ ಕಥನ'ಗಳು (Prose Narratives) ಎಂದು ಕರೆದರು.⁶⁶ ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪುರಾಣ (Myth), ಐತಿಹ್ಯ (Legend), ಕಟ್ಟು ಕತೆಗಳು (Marchen) ಬರುತ್ತವೆ. ಗದ್ಯ ಪದ್ಯ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಚಂಪೂರೀತಿಯ ಕತೆಗಳೂ ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತವೆ. ಲಾವಣಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶ ಕತೆಯೇ ಆದರೂ ಅದು ಹಾಡಿನ ರೂಪದ ಕತೆಯಾದುದರಿಂದ ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಕತೆಗಳನ್ನು ಸೌಲಭ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿರುವುದು ತುಂಬ ಉಚಿತವಾದುದು.

೧೫

ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕತೆಗಳ ನಡುವೆ ಗೆರೆ ಎಳೆದಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಸ್ಥೂಲವಿಭಜನೆಗೆ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ, ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ, ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೋ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಕತೆಗಳು ಐತಿಹ್ಯಗಳು.⁶⁷ ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳೇ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಯಾವುದೋ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ವೈಚಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾ ಆ ಎಡೆಗೆ ಕತೆಗಳು ಆರೋಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಅತಿಶಯದ ಘಟನೆ ನಡೆದಿರಬೇಕು. ಅಥವಾ ಅಂತದೇ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಂದು ಕತೆ ಆರೋಪಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕವೇ ಆದರೂ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೋ ವಾಸ್ತವಿಕ ಘಟನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ಈ ಕತೆಗಳು ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಯಾವುದೋ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಸಮಿಪದ 'ದೊಂಬನ ಕೊಡುಗೆ'ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕತೆ ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯ. ದೊಂಬನೊಬ್ಬನು ಯಾವುದೋ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಸಾಹಸವನ್ನು ತೋರಿದ ಪ್ರಸಂಗ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಆರೋಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಾನು ಎಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹಾರಬಹುದೋ ಅಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತನಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವಂತೆ ಒಂದು ಷರತ್ತನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಅವನು ಹಾರಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪಾಳೆಯಗಾರನಿಂದ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪ್ರದೇಶ ಇಂದಿಗೂ ಬರಿದಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ದೊಂಬನ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ವ್ಯವಸಾಯ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಹಾಳಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳುವ ಈ ಕತೆ ಆ ಎಡೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಗೊತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ.⁶⁸ ಆದರೆ ಆ ಘಟನೆ ಎಂದು ನಡೆಯಿತು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಆಧಾರಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. 'ದೊಂಬನ ಕೊಡುಗೆ'ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕತೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಐತಿಹ್ಯ. ಈ ಕತೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶ ಏಕೆ ಬರಿದಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಕತೆಯೂ (Etiological tale) ಆಗುತ್ತದೆ. ಬಹುಪಾಲು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಕತೆಗಳೇ ಆಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಬಂಡೆಯೊಂದರ ಮೇಲಿನ ವಿಚಿತ್ರ ಗುರುತು ಏಕಾಯಿತು, ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರ ಕೊಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ನೀರು ಬಂದು ತಂಗಿಯ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಸಿಹಿ ನೀರು ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು? ಹೀಗೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀರೇಕ್ಷಿಸುವ ಕತೆಗಳನ್ನು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಕತೆಗಳೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.⁶⁹ ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗೂ ಅದ್ಭುತ ಅಥವಾ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳ ಆರೋಪ ಅನಗತ್ಯ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಯಾವ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ತೋರಿ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗಲೂ ಅದು ಐತಿಹ್ಯವೇ.

ಹೊನ್ನಬಿಲ್ಲ ಚಿನ್ನಬಿಲ್ಲನ ಕತೆ, ಧರ್ಮಪುರಿಯ ನೀರಗಂಟಿ ಧರ್ಮನ ಕತೆ ಇವು ಯಾವುದೋ ಕೆರೆಯನ್ನು ತೋರಿ ಹೇಳುವ ಕತೆಗಳು.⁷⁰ ಆ ಕೆರೆಗಳು ಇರುವವರೆಗೆ ಆ ಕತೆಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಕಣ್ಮರೆಯಾದರೆ ಆ ಕತೆಗಳೂ ಕರಗಿ ಹೋಗುವುದುಂಟು.⁷¹ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಸ್ಥಿರ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಆರೋಪಿಸಲ್ಪಡುವ ಕತೆಗಳು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ, ಮರಗಳಿಗೆ ಆರೋಪಿಸಲ್ಪಡುವ ಕತೆಗಳು ಆ ವಸ್ತು ನಾಶವಾದ ಕೂಡಲೇ ತಾವೂ ಬಹಳ ಬೇಗ ಮರೆತುಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ

ಕತೆಗಳನ್ನು ಅಸ್ಥಿರ ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ನದಿ - ಸಮುದ್ರ - ಸರೋವರಗಳಿಗೆ, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಿಗೆ, ಹೊಲ ಬಯಲುಗಳಿಗೆ ಆರೋಪಿಸಿ ಹೇಳುವ ಕತೆಗಳು ಬಹಳ ಕಾಲ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರ ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕಾಲನ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಹುಟ್ಟಬಹುದು, ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಶಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಒಂದಲ್ಲೊಂದು ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅವಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಒಂದು ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರ. ಕೆಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕೆಲವು ಗೊತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆರೋಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಚುಂಚನಗಿರಿಯ ಸಮೀಪದ ಮೇದರ ಕಲ್ಲು ಮೇದನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ದುರಂತ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.⁷² ಇಂಥ ಕತೆ ಬೇರೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲೂ ಲಭ್ಯವಾಗದೆ ಒಂದೇ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದರಿಂದ ಇಂಥ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂದು (Local legends) ಕರೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಸಂಚಾರೀ ಗುಣವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಕತೆಗಳು ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. 'ಕೆರೆಗೆ ಹಾರ'ದ ಆಶಯ (Motif) ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಸಂಚಾರೀ ಐತಿಹ್ಯಗಳು (Migratoy legends) ಯೂರೋಪಿನ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಶಿಶುಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಹಳೆಯ ದೈತ್ಯ ಸೌಧಗಳ ಅಸ್ಥಿವಾರವನ್ನು ಅಗೆದು ನೋಡಿದಾಗ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರಗಳೂ ದೊರೆತಿವೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕವು. ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಆಶಯಗಳಷ್ಟೇ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ. ತಾವು ಹುಟ್ಟಿದ ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅವುಗಳ ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷಣ.⁷³ ಅನೇಕ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಕೆರೆಗಳು ಸೇತುವೆಗಳು ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳು ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿ ಬಾವಿ ಸರೋವರಗಳಿಗೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿರುವಂತೆಯೇ ದೃಷ್ಟಿಭ್ರಮೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಶ್ರವಣ ಭ್ರಮೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯುದ್ಧಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ, ಸ್ಮಾರಕಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳೂ ಇರಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ಜನಪದ ಕಥೆಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಗದ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಕೆಲವಾದರೂ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಆರೋಪಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾದ, ಊರು ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹೆಸರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಿಷ್ಪತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಕತೆಗಳು ಐತಿಹ್ಯಗಳು.⁷⁴

ಅನೇಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ದೇಶಾಂತರ ಖಂಡಾಂತರ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ Wander sage ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಈ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೂ ಇಂಥ ಸಂಚಾರೀ ಗುಣವನ್ನೇ ಪಡೆದರೂ ಯಾವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಾಗಲೀ. ಸ್ಥಳಕ್ಕಾಗಲೀ ಅವು ಆರೋಪಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕೆಲವೇ ಪಾಠಾಂತರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 'ಸ್ಥಳೀಯ' ಎನ್ನುವಂತೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಸಾಕಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕ ಕಥೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗೂ ಪುರಾಣಗಳಿಗೂ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.⁷⁵ ದೇವತೆಗಳನ್ನೋ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರನ್ನೋ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೋ ತನ್ನ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಣಾತ್ಮಕತೆ ಅದರ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು, ಪರಶುರಾಮ, ಪಾಂಡವರು ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಭಾರತದ ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಂತೂ ಇಂಥ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಚುಂಚನಕಟ್ಟೆಯ ಸೀತೆಯ ಮಡು, ಮೇಲುಕೋಟೆಯ ಧನುಷ್ಕೋಟಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಮತೀರ್ಥ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪಾಂಡವಪುರದ ಕುಂತಿಬೆಟ್ಟ, ನಾಗಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಆಲತಿಗಿರಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸಂಬಂಧವಾದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯ ಬಳಿಯ ರಾಮತೀರ್ಥ ಪರಶುರಾಮನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಕತೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚೆಗೂ ಇಂಥ ಕತೆಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ.⁷⁶

ಸ್ಥಳ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುಂದರ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೂ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ದೇವತೆಗಳು ಬಡವರ ಮದುವೆಗೆ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ತಂದಿರಿಸಿ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಅವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಯಾರೋ ಹಂಗಿಸಿ ನುಡಿದಾಗ ಮತ್ತೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು- ಇಂಥ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಯಾರೋ ದೇವತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳಿದರೂ ಐತಿಹ್ಯದ ಲಕ್ಷಣ ಅದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನೋ ದೇವಾಲಯವನ್ನೋ ದೇವತೆಯನ್ನೋ ತೋರಿ ಅಂಥ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಪುರಾಣಗಳ ಗುಂಪಿಗಾದರೂ ಸೇರಿಸುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಗುಂಪಿಗಾದರೂ ಸೇರಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

೧೬

'ಪುರಾಣ' ಎಂಬ ಮಾತು ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪದ. ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿತವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮಾತು ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದಂತೆ ಆ ಮಾತನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಬಳಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವಯುಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾದ, ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿ ಜನಾಂಗಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕತೆಗಳೂ ಪುರಾಣಗಳೇ. ಹಾಗೆಯೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕತೆಗಳೂ ಧಾರ್ಮಿಕನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಾರುವ ಘಟನೆಗಳೂ ಜನಪ್ರಿಯ ಪುರಾಣಗಳೇ. 'ಪುರಾಣಗಳು ಪೂರ್ವಯುಗದ ವಿಜ್ಞಾನ' ಎಂದು ಸರ್. ಜಿ. ಎಲ್. ಗೊಮ್ಮೆಯವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.⁷⁷ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಪವಿತ್ರ ಆವರಣ ಪುರಾಣಗಳ ನೆಲೆಗಟ್ಟು. ಹಾಗೆಯೇ ಅದು ನಿಸರ್ಗದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಮೇಲಿನ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಕತೆಯೋ ವೀರರ ಕತೆಯೋ ಆಗಿದ್ದು ಪರಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡು ಕ್ರಮೇಣ ಪುರಾಣಗಳಾಗಿರುವ ಕತೆಗಳು ಉಂಟು.⁷⁸

ಅನೇಕ ಜನಪದ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರು ಹೇಳುವಂತೆ ಪುರಾಣದ ಒಡೆದ ಚೂರುಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಪುರಾಣಗಳೂ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಂದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ರೂಪಗೊಂಡಿವೆ. ಆರ್ಯ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುವು ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತದಂತೆಯೇ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ಪುರಾಣಗಳು ಸಾರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಅನೇಕರು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.⁷⁹ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನಾಂಗವೂ ಧರ್ಮವೂ ತನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಶಿಷ್ಟ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳು ಪರಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡು ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ಪುರಾಣಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವ ವೀರರು ತಮ್ಮ ತ್ಯಾಗ ಬಲಿದಾನ ಅಥವಾ ಸಾಹಸಗಳಿಂದ ಆರಾಧ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆನಿಸಿ ಪುರಾಣಗಳ ನಾಯಕ ನಾಯಕಿಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಗುಳಕಾಯಜ್ಜಿಗೂ ಚೈನದೇವತೆಯೊಂದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗೊಮ್ಮಟಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಭವ್ಯವಾಗಿ ಕಡೆಸಿದ ಮೇಲೆ ಚಾವುಂಡರಾಯನಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಅಹಂಕಾರ ಮೂಡಿತು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಆ

ಮಹಾಮೂರ್ತಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಭಿಷೇಕ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಯ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಜಿಯೊಬ್ಬಳು ಬಿಳಿಯ ಗುಳಕಾಯಿಯ ಹೋಳಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ತಂದು ಚಾವುಂಡರಾಯನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಗೊಮ್ಮಟಮೂರ್ತಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಲು ತನಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಚಾವುಂಡರಾಯ ಔದಾಸೀನ್ಯದಿಂದಲೇ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ. ಮುದುಕಿ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದಾಗ ಮೂರ್ತಿಯ ದೇಹವೆಲ್ಲಾ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕದಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು. ಗೊಮ್ಮಟಮೂರ್ತಿ, ಇಂದ್ರಗಿರಿ ತಪ್ಪಲಿನ ಊರು ಎಲ್ಲವೂ ಬೆಳ್ಳಗೆ ತೋರಿದುವು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅದು ಬೆಳುಗೊಳವಾಯಿತು. ಬಿಳಿಯ ಗುಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ತಂದಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಈ ಹೆಸರು ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಜ್ಜಿಯ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದವಳು ಪದ್ಮಾವತಿದೇವಿಯೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದಕ್ಕೆ ದೇವತೆಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಪುರಾಣವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಂಥ ಅನೇಕ ಕತೆಗಳು ಪುರಾಣಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪಾತ್ರವೂ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಹಾವು ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಪುರಾಣಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಸೋಮವಾರ ಏಕೆ ಆರುಕಟ್ಟಬಾರದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಕತೆ ಐತಿಹ್ಯವೂ ಹೌದು, ಪುರಾಣವೂ ಹೌದು. ತನ್ನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಅತ್ತೆಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸೊಸೆ ಗೋವಿಗೆ ಶಾಪ ಹಾಕಿದಳು, “ಸೋಮವಾರ ನಿನ್ನ ಸೊಲ್ಲಡಗ” ಎಂದು. ಅಂದಿನಿಂದ ಗೋವುಗಳು ಮೂಕವಾದವು. ಆ ದುಃಖ ಸೂಚಕವಾಗಿಯೇ ಸೋಮವಾರ ಆರುಕಟ್ಟಬಾರದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನೂ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಪುರಾಣಗಳ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕತೆಗಳು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಂದಾಗ ಅವು ಪುರಾಣಗಳೆನಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರ ಮೊದಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಿರೂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದನು ಎಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪುರಾಣಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮಾನವ ಸಹಜ ಗುಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆರೋಪಿಸಿ ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದಾಗ ದೈವಿಕ ಆವರಣ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಅದು ಪುರಾಣ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಥವಾ ದೈವಿಕ ಆವರಣದಿಂದ ಕತೆ ಮುಕ್ತವಾದರೆ ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಕಥೆ.⁸⁰

ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಸೀಮಿತ, ಉದ್ದೇಶ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ; ಆವರಣ ಸ್ಪಷ್ಟ.

ನೀತಿ ಕಥೆಗಳು (Fables) ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ವರ್ಗದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುಂಪಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. Boggs ಅವರ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ನೀತಿಕಥೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹಳ ಗಣನೀಯವಾದುದರಿಂದ ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೀತಿಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಪ್ರಾಚುರ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಮಾನವರಂತೆಯೇ ವರ್ತಿಸುವ ಪ್ರಾಣಿಪಾತ್ರಗಳು ಯಾವುದೋ ನೀತಿಯಕಡೆ ಯೋಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕಥಾಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತವೆ.⁸¹ ಕಥನಕ್ರಿಯೆ ನೀತಿಯತ್ತ ಸಾಗುವುದು, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರಪ್ರಾಯ ವಾಕ್ಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ನೀತಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಈ ಕತೆಗಳ ಎರಡು ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶಗಳು. ನೀತಿಕಥೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಮೊದಲಿಗೆ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೇ ಆಗಿದ್ದುವು. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಅವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಮಾನವರಿಗೆ ನೀತಿ ಬೋಧಕ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.⁸²

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೀತಿಕಥೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸರ್ವಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೂ ಬೆನ್ನುಬಿದ್ದು ಸಾಗುವುದು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದ ನೀಗ್ರೋಗಳಲ್ಲಿ, ಅಮೇರಿಕೆಯ ರೆಡ್ ಇಂಡಿಯನ್ರಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಧನಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಗುರಿ ಕೇವಲ ನೀತಿಯಲ್ಲ. ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ತಾವೇ ಬೆಳೆದು ನಿಲ್ಲುವ ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಮನರಂಜನೆ ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ವರ್ಗ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕತೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಪೋಷಾಕನ್ನು ಹಾಕಿರುವುದು ನಿಜ. ಈ ಸೋಪನ ಕತೆಗಳು, ಚಾತಕ ಕತೆಗಳು ಪಂಚತಂತ್ರದ ಕತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಜಾನಪದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆ ಕಥಾಕೋಶಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರುವ ಬಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಪಷ್ಟ.⁸³

ಅನೇಕ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಬಗೆ ತೀರ ವಿರಳ. ನೀತಿಕಥೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ನೀತಿಯೇ ಆದುದರಿಂದ ವಾಕ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗಾದೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕತೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಅಷ್ಟೇನೂ ಈ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕತೆಯಲ್ಲಿ ನೀತಿಯೇ ಪರಮೋದ್ದೇಶವೆಂದು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಆದರ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯಪಡುವ ಅಗತ್ಯವೂ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ.⁸⁴

೧೭

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಅಂಗವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ Fairy tale, ಜರ್ಮನಿಯ Marchen, ನಾರ್ವೆಯ Eventyr, ಫ್ರಾನ್ಸಿನ Conte Populaire, ಸ್ವಿಡ್ಜರ್ಲೆಂಡಿನ Saga, ರಷ್ಯಾದ Skazka ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಈ ಕತೆಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕರು 'ಕಟ್ಟುಕಥೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ.⁸⁵ Folktale ಎಂಬ ಮಾತು ಎಲ್ಲ ಜನಪದ ಗದ್ಯಕಥೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರು ಬಳಸಿದ Hausmarchen (House holdtales)⁸⁶ ಕೂಡ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಅಜ್ಜಿಯಕತೆ ಕೂಡ ಇಷ್ಟೇ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಶಬ್ದವಾಗಿದೆ ಯಾವ ವರ್ಗದ ಕತೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು. Marchen ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ವರ್ಗದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ Fairy tale ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. The Science of Fairy Tale, The Fairy Mythology ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದವು.⁸⁷ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಸ್ಕಾಟ್ಲೆಂಡ್, ಐರ್ಲೆಂಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ Fairy Tales⁸⁸ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಆದರೆ ಈ ಹೆಸರಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯುಂಟಾಗಿ ಕ್ರಮೇಣ ಆ ಹೆಸರು ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. Fairy Taleಗಳಲ್ಲಿ Fairyಯ ಪಾತ್ರ ತುಂಬ ವಿರಳ. Fairyಯರು ಅಥವಾ ಕಿನ್ನರಿಯರು ಬರುವ ಕತೆಗಳೇ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಧಾನವರ್ಗ ಅಲ್ಲ. ಆ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ Cinderlla, Black and White, Snow White ಮುಂತಾದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇವಷ್ಟೇ ಕತೆಗಳು ಸಮಗ್ರ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಿನ್ನರ ಕತೆಗಳು (Fairy Tales) ಆಕರ್ಷಕ ಕತೆಗಳಾಗಿ ಕಾಣಬಂದರೂ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿರುವುದು ದುರದೃಷ್ಟಕರ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.⁸⁹

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರೆ Marchen ಎಂಬ ಜರ್ಮನ್ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಥಮಬಾರಿಗೆ ಬಳಸಿದ್ದರೂ

ಆ ಪದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆ ಪದದ ಕಡೆ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. Stith Thompson ಅವರು Marchen ಎಂಬ ಪದದ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದ Chimerat ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.⁹⁰ ಈ ಪದವೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಕಟ್ಟುಕಥೆ ಈ Chimerat ಮತ್ತು Marchenಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅತ್ಯಂತ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಎಂದೆಂದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದೈನ್ಯ ಜನಪದ ನಾಯಕರು ಅನೇಕ ಅಡ್ಡಿ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ರಾಜಧಾನಿಗಳಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ರಾಜಕುಮಾರಿಯರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಅಪೂರ್ವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. Chimera ಪದದಿಂದ Chimerat ಪದವನ್ನು ರೂಪಿಸಿರುವ ಥಾಮ್ಸನ್ ಅವರು ಬಹುಶಃ ಸಿಂಹದ ತಲೆಯೂ ಆಡಿನ ಒಡಲೂ ಹಾವಿನ ಬಾಲವೂ ಉಳ್ಳ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ಅಸಂಭವ ಕಲ್ಪನೆ. ಈ ಅಸಂಭವ್ಯತೆಯೇ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಜೀವಾಳ. ವಿಶಿಷ್ಟ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಆ ಕತೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ನೈಜತೆ ಬರುತ್ತದೆ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಕಥೆ ಎಂಬ ಮಾತೂ ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿದ್ದು Marchen ಅಥವಾ Chimeratಗಳ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಪದವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಕಥೆಗಳೂ, ಅತಿಮಾನುಷ ಕಥೆಗಳೂ, ವಿನೋದ ಕಥೆಗಳೂ, ತಂತ್ರಿಕಥೆಗಳೂ ಸೂತ್ರಕಥೆಗಳೂ, ರಮ್ಯಕಥೆಗಳೂ, ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಥೆಗಳೂ, ಮಾಂತ್ರಿಕ ಅಥವಾ ಅದ್ಭುತಕಥೆಗಳೂ ಪರಿಗಣಿತವಾಗುತ್ತವೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಕತೆಗಳ ಭಾಷೆಯನ್ನೂ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಟ್ಟುಕಥೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ ತರಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಟ್ಟುಕಥೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದುದು. ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿಯಾಗಿ ಬಂದುದು. ತಾನು ಕೇಳಿದ್ದ ಕತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ತನ್ನ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿರೂಪಕ ಹೇಳುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅನೇಕ ಆಶಯ ಅಥವಾ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧೀರ್ಘತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಈ ಕಥೆಯ ಕ್ರಿಯೆ ಅವಾಸ್ತವ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನದೇ ಆದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗೊತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಗೊತ್ತಾದ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಲೀ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಡೆಯಬಹುದು. ಪಾತ್ರಗಳು ಹೆಸರಿಲ್ಲದೆ ಊರಿಲ್ಲದೆಯೂ ವರ್ತಿಸಬಹುದು. ಒಬ್ಬ ನಾಯಕ ಅಥವಾ ನಾಯಕಿಯ ಸುತ್ತ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾದ ಈ ಕತೆಗಳು ನಾಯಕ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಿ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಬದುಕುವ ಕಡೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ

ವಾಲಿರುತ್ತವೆ. ಸುಖಾಂತವಾಗಿ ಮುಕ್ತಾಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಕತೆಗಳು ಲಾವಣಿಯ ಕತೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುವು. ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ದುರಂತ ಚಿತ್ರಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು.

ಕಟ್ಟುಕಥೆ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನು ಸ್ವಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ. ತನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಯಾವುದೋ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಂತಸ್ಸುತ್ಪಾದಿಂದ ಅದು ಉಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವನು ಒಬ್ಬನಾದರೆ ಬೆಳೆಸಿದವರು ಹಲವರು. ಕಾಲಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ತನ್ನ ಮೂಲಸ್ವರೂಪದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹಲವು ಪಾಠ ಭೇದಗಳೊಡನೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಹಲವು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವಾಗ ಅದರ ಅಡಿಗಲ್ಲಾದ ಆಶಯಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಕುಸಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆಶಯಗಳು ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅದು ಕುಸಿಯದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕತೆಗಳು ಒಂದೇಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಒಂದೇ ಕತೆ ಹಲವು ಕತೆಗಳಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಲವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಲೆದೂ ಆ ಕತೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಾನು ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಶುದ್ಧ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗೆ ಧರ್ಮದ ಚೌಕಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಇತಿಹಾಸದ ಗೋಜಿಲ್ಲ, ಸಮಾಜದ ಹಂಗಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಂದರಲ್ಲಿ ಅದು ನುಗ್ಗುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಪನಾರಮ್ಯತೆ ಭಾಷಾಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದಾಗ ಉಜ್ವಲ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಾಗಲೂ ಅದರ ಮೌಲ್ಯ ಮುಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗೂ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಒದಗಿಸುವ ಕಟ್ಟುಕಥೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶ ಅದರ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯಲ್ಲ. ಮೂಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕನಾಗಿರುವ ಸಂಗ್ರಹಕನು ಕಲೆಹಾಕಿದ ಕತೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿ ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಜನಪದಕಥೆ ಕತೆಗಾಗಿ ಕತೆಯಾದರೂ ಹಲವು ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುವುದರಿಂದ ವಕ್ತೃ (Informant)ವಿನಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

೧೮

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ ಅತ್ಯಂತ ತೊಡಕಾದುದು. ಅವುಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ವಿಭಜಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಿತು. ಜನಪದ

ಕಥೆಗಳನ್ನು Edwin Sidney Hartland ತನ್ನ 'Science of Folklore' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ Saga ಮತ್ತು Marchen ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. Saga ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದರೆ Marchen ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. Von der leyen ಎಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸ Saga ಮತ್ತು Marchen ಎಂದು ಎರಡು ಗುಂಪಾಗಿ ಕತೆಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ Saga ಸರಳವಾದುದು, Marchen ಸಂಕೀರ್ಣವಾದುದು. ಈ ಎರಡು ಪ್ರಧಾನ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ Stith Thompson ಅವರು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿವರವಾದ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಥೆಗಳು (Complex Tales) ಮತ್ತು ಸರಳ ಕಥೆಗಳು (Simple Tales) ಎಂದು ಎರಡು ಪ್ರಧಾನ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಡಿಯಾನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ Folklore Instituteನ ಎರಡನೇ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ (೧೯೪೬) Thompson ಅವರು ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಎಲ್ಲ ಕತೆಗಳನ್ನೂ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಭಜಿಸಿದ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ-

ಅ. ಐತಿಹ್ಯ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಸ ಕಥೆಗಳು-

- (೧) ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು.
- (೨) ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು.
- (೩) ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಕಥೆಗಳು.
- (೪) ಕಿನ್ನರಿಯರು ರಾಕ್ಷಸರು ಮಾಟಗಾತಿಯರು ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕತೆಗಳು (ಇವೆಲ್ಲವೂ ವಾಸ್ತವಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಕತೆಗಳು.)
- (೫) ಘಟನೆಗಳ ಐತಿಹ್ಯಗಳು. (ಇವು ಪ್ರವಾಹ ವಾಸ್ತವಿಕ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕತೆಗಳು.)

ಆ. ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳು-

- (೧) ಪ್ರಾಣಿ ಕಥೆ
- (೨) ಆತಿಮಾನುಷ ಕಥೆ
- (೩) ವಿನೋದ ಕಥೆ
- (೪) ತಂತ್ರಿ ಕಥೆ

Thompson ಅವರ ಈ ವಿಭಜನೆ ಸಮಗ್ರ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವಾಗ ಅಸಮಗ್ರ ಎನಿಸಿದರೂ ಅವರ Folktale ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅವರು ನೀಡಿರುವ ವಿಭಜನೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥನೀಯವಾದುದು, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದುದು. ಅವರ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು-

ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಥೆಗಳು ಎಂಬ ಪ್ರಧಾನ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅತಿಮಾನುಷ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿಭಜಿಸಿದ್ದಾರೆ-

ಅ. ಕಟ್ಟುಕಥೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥಾರೂಪಗಳು-

- (೧) ಅತಿಮಾನುಷ ವಿರೋಧಿಗಳು (Supernatural adversaries)
- (೨) ಅತಿಮಾನುಷ ಸಹಾಯಕರು (Supernatural helpers)
- (೩) ಮಾಂತ್ರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತಗಳು (Magic and marvels)
- (೪) ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಮತ್ತು ದಂಪತಿಗಳು (Lovers and married couples)
- (೫) ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಶೋಧನೆಗಳು (Tasks and quests)
- (೬) ವಿಧೇಯತೆ (Faithfulness)
- (೭) ಒಳ್ಳೆಯ ಹಾಗೂ ಕೆಟ್ಟ ಬಂಧುಗಳು (Good and bad relatives)
- (೮) ಉನ್ನತ ಶಕ್ತಿಗಳು (The higher powers)
- (೯) ಮೂರು ಲೋಕಗಳು (The three worlds)

ಕತೆಗಳ ಆಂತರಿಕ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿರುವ Stith Thompson ಅವರು ಎರಡನೇ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು (Realistic tales) ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಾಣತನದ ಕತೆಗಳು ಮೋಸ ವಂಚನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕತೆಗಳು ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಸ್ಟಿತ್ ಥಾಂಪನ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಸವನ್ನೇ ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆಯಾ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕತೆಗಳು ಅವುಗಳ ಪ್ರಸರಣ ಅವುಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

೧೯

ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟ ಪರಂಪರೆ ನಾಯಕ ಅಥವಾ ನಾಯಕಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಮೀಸಲಾದುದು. ತನ್ನ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನೇಕ ವಿರುದ್ಧ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಅತಿಮಾನುಷ ವಿರೋಧಿಗಳು ನಾಯಕ ಅಥವಾ ನಾಯಕಿಗೆ ಎದುರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಅತಿಮಾನುಷ ಶಕ್ತಿಗಳು ರಾಕ್ಷಸರಾಗಿರಬಹುದು, ಯಾವುದೇ ದುಷ್ಟ ಜಂತುಗಳಾಗಿರಬಹುದು, ದೆವ್ವಗಳಾಗಿರಬಹುದು, ದೇವತೆಗಳೂ ಆಗಬಹುದು. ಅಥವಾ ಗುರುತಿಸಲಾಗದಂಥ ಯಾವುದೋ ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿ ಆಗಬಹುದು. ಮಾಟಗಾತಿಯರೂ ಈ

ಗುಂಪಿಗೇ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕ ಅಥವಾ ನಾಯಕಿ ಈ ವಿರೋಧಿಗಳ ನೆಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರಲ್ಲಿನ ಯಾವುದೋ ಅಪೂರ್ವ ವಸ್ತುವನ್ನು ತರಬೇಕಾಗಬಹುದು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ, ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕನ ಪಾಲಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯ ಸಾಕುಮಗಳೋ ನಿಜವಾದ ಮಗಳೋ ತಾನೇ ನೆರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಯ ಜೊತೆ ಹೋರಾಡಿ ಗೆಲ್ಲುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ವಿರಳ. ಆದರೆ ತಂತ್ರದಿಂದಲೋ ಇತರ ಸಹಾಯಕರ ನೆರವಿನಿಂದಲೋ ಅವನು ಗೆದ್ದು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಸಾಹಸವನ್ನು ಮೆರೆದ ಪ್ರಸಂಗಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಅತಿಮಾನುಷ ವಿರೋಧಿಗಳು ಒಂದೇ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮಂದಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅಥವಾ ಒಬ್ಬನೇ ವಿರೋಧಿ ನಾಯಕನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಹುದು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ತಾನೆಸಗಿದ ಉಪಕಾರದಿಂದಲೋ ಪಡೆದ ಮಾಂತ್ರಿಕ ವಸ್ತುವಿನಿಂದಲೋ ತಾನು ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಪಡೆದ ಪ್ರಾಣಿ ವಿಶೇಷಗಳಿಂದಲೋ ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ಮೆರೆದು ಅತಿಮಾನುಷ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಅತಿಮಾನುಷ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿರೋಧಿಗಳಂತೆಯೇ ಅತಿಮಾನುಷ ಸಹಾಯಕರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕ ಅಥವಾ ನಾಯಕಿಯ ಕಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಅಗೋಚರ ಶಕ್ತಿಯೋ ದೇವಕನ್ಯೆಯರೋ ತೀರಿಕೊಂಡ ಕೃತಜ್ಞ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೋ ಅತಿಶಯದ ಜೊತೆಗಾರರೋ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳೋ ರಾಕ್ಷಸರೋ ದೆವ್ವಗಳೋ ನೆರವಾಗಬಹುದು. C.W.Von Sydow ಅವರು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರುವ ಅದ್ಭುತ ನೇಯ್ಗೆಯವನ ಕತೆ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ.

ನಾಯಕಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ದುಡುಕು ನುಡಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಾರಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಪತಿ ಸೂಚಿಸಿದ ನೂಲುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಜೀವಿಯೊಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಯಕಿಗೆ ನೂಲುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ನೆರವಾದರೂ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಅವಳು ತನ್ನನ್ನೇ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಯಕಿ ಉಪಾಯಾಂತರದಿಂದ ಆ ಜೀವಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನೂಲುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅದರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ತನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ.

ಅದ್ಭುತ ಕತೆಗಳು ಮಾಯಾಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಮಾಂತ್ರಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ನಾಯಕ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಅಶ್ವರ್ಯವನ್ನೇ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅದ್ಭುತ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗುವ ಇಂಥ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೆ ಹೆಚ್ಚೆಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಯಕನು ಹೇಗೋ ತಾನು ಪಡೆದ ಮಾಂತ್ರಿಕ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕುತಂತ್ರಿಯೊಬ್ಬ ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಕ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಆ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತನ್ನ ಮಡದಿಯನ್ನೂ, ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಪುನಃ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಇಂಥ ಕತೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನ ಅದ್ಭುತ ದೀಪದಂಥ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು.

ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ನಾಯಕ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ರೋಮಾಂಚಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಈ ಕಥಾಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಮತ್ತು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕತೆಗಳು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಭಾಗವಾಗಿ ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ನಾಯಕ ಅತಿಮಾನುಷ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣಗ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಯಕಿ ಅತಿಮಾನುಷ ಪತಿಗಳನ್ನು ವರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನೇಕ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಪತಿ ಪತ್ನಿಯರು ಪರಸ್ಪರ ಅಗಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಜೊತೆಗೊಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಈ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ನಾಯಕ ಅಥವಾ ನಾಯಕಿ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಜಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಕತೆಗಳು ಸಾಹಸ ಕಥೆಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ನಿಶ್ಚಿತಗುರಿಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ಸಾಹಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬಹುದು. ತನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ರಾಜಕುವಾರಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೊಂದೇ ಅವನ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಭಯ ಎಂದರೇನು ಎಂದು ಅರಿಯಲು ಹೊರಟ ಯುವಕನೊಬ್ಬ ಕೆಲವು ಭಯಂಕರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಕತೆ (ವರ್ಗ ೩.೨೬) ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. ನಾಯಕ ಭಯ ಎಂದರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಯದ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅದನ್ನು ಅರಸಿಕೊಂಡೇ ಅವನು ಹೊರಟ. ಅನೇಕ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ವಿಚಿತ್ರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪಡೆದ. ದೆವ್ವದ ಚೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇಸ್ಪೀಟು ಆಡುತ್ತಾನೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ದೆವ್ವದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕದಿಯುತ್ತಾನೆ. ಗಲ್ಲುಮರದ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಶ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ತವರ ಕೈ ಬೆರಳು ಚಿಮಣಿಯಿಂದ ಬೀಳುವ ದೈತ್ಯ ಸೌಧವೊಂದರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಕ್ಷೌರಿಕನ ರೂಪದ ದೆವ್ವವೊಂದರಿಂದ ಕ್ಷೌರಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಭಯವೆಂದರೇನೆಂಬ ಅನುಭವ ಅವನಿಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಎರಚಿದಾಗ ಹೌಹಾರಿದವನು ಭಯ ಎಂದರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಆಗ ಅರಿತುಕೊಂಡ.⁹¹

ಇಂಥ ಕತೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅತಿಮಾನುಷ ಪ್ರಭಾವವಿಲ್ಲದ ಅನೇಕ ಕತೆಗಳು ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ನಾಯಕ ನಾಯಕಿಯರು ಇತರರು ಒಡ್ಡುವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಮೆರೆದು ಗೆದ್ದು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ವಿಧೇಯ ಪತ್ನಿ, ಸೇವಕಿ, ಸೋದರಿ ಮುಂತಾದ ಆಶಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕತೆಗಳು 'ವಿಧೇಯತೆ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟ ಬಂಧುಗಳು ಎಂಬ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅವಿಧೇಯ ಹೆಂಡತಿ, ತಂಗಿ, ತಾಯಿ, ಪತ್ನಿ ಮುಂತಾದವರು ನಾಯಕ ಅಥವಾ ನಾಯಕಿಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಎಸಗುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕತೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಆಶಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಲ್ಲುವ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಥೆಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹಲವು ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಜನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಆಯಾ ಭಾಷೆಯ ಕತೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಬೇಕಾದರೂ ಸ್ಪಿತ್ ಥಾಂಸನ್ ಅವರು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಜನಪದ ಕತೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಹೋಗುತ್ತವೆ.

೨೦

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಳಕಥೆಗಳ ಪಾತ್ರವೂ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳ ಕಥಾಸಾಗರದಲ್ಲೂ ಅಪಾರಸಂಖ್ಯೆಯ ಸರಳಕಥೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಆಶಯಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡೇ ಆಶಯದ ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಈ ಕಥೆಗಳು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಬಹುಪಾಲು ಪ್ರಾಣಿಕಥೆಗಳು, ವಿನೋದ ಕಥೆಗಳು, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಕಥೆಗಳು, ನೀತಿಕಥೆಗಳು ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಮೋಸ ವಂಚನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಲೈಂಗಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಂಗಿಕ ದೋಷಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳೂ ಸರಳಕಥೆಗಳ ವಸ್ತುವಾಗಬಹುದು.

ಈ ಸಂಕಲನದ 'ಕಾಗಕ್ಕ ಗುಬ್ಬಕ್ಕ'ನ ಕತೆ, 'ಹುಲಿಯನ್ನು ಹೆದರಿಸಿದ ಕತ್ತೆ', 'ಘಟ್ಟಕ್ಕೋತಾವು', 'ನಾಮದ ಮಹಿಮೆ', 'ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೋಟ ದೂರ' ಕತೆಗಳು ಸರಳಕತೆಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ. ಗುಳ್ಳೆನರಿ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸರಳ ಕತೆಗಳು ಬೆರೆತು ಒಂದೇ ಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ನಳ್ಳಿಯ ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ನರಿ, ನಳ್ಳಿಗೆ, ಮೊಲದ ಬೇಟೆಗಾರನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಯೂ ಹೇಗೆ ಕೈಕೊಟ್ಟು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿತು ಎಂಬುದು ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕತೆ. ತೋಟದ ಹುಡುಗನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ, ಅವನನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ತೋಟಗಾರನ ದಂಡನೆಗೆ ಈಡಾಗಿ, ಕಾಳಗಟ್ಟಮ್ಮನ ಪರವನ್ನು ಮಾಡಿ ನರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮೋಸಗೊಳಿಸಿದ ನರಿಯ ಕತೆ ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಸುಂದರ ತಂತ್ರ ಕಥೆ. ಈ ಎರಡು ಕತೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಕತೆಗಾರ ಬೆಸೆದು ಒಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಥೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಸರಳಕಥೆಗಳ ವಸ್ತು ಸರಳವಾದುದು, ವಿನೋದಾತ್ಮಕವಾದುದು, ತಂತ್ರ ನೇರವಾದುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸರಳಕಥೆಗೂ ಸಂಕೀರ್ಣಕಥೆಗೂ ಗೆರೆ ಎಳೆದಂತೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕಮುಖವಾದ ಆಶಯಗಳು ಎಷ್ಟು ಉದ್ದಕ್ಕಾದರೂ ಬೆಳೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೆಡ್ಡರ ಕತೆಗಳು ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿಯಾದರೂ ಬೆಳೆದು ನಿಲ್ಲಬಹುದು. ಇತರರನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸುವ, ಅಥವಾ ದಡ್ಡತನವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದ ಶೂರರು, ಕೊಂಗನಹಳ್ಳಿ ದಾಸಯ್ಯ, ಅಳ್ಳಣ್ಣ ಬುಳ್ಳಣ್ಣ ಸುಳ್ಳಣ್ಣ, ಮಂಜುಗಣ್ಣಿನ ಮಾಯಣ್ಣ ಮುಂತಾದ ಕಥೆಗಳು ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಥೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನೇ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಸರಳಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರಕಥೆಗಳು (Formula tales) ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಥಾರೂಪ ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ವಸ್ತು ಸರಳವಾಗಿದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಈ ಕಥೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ತಂತ್ರ. ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಕತೆಗಾರ ಮೆರೆಯುವ ಚಮತ್ಕಾರವೇ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಘಟನೆಗಳನ್ನೋ, ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನೋ, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನೋ, ಪುನರುಕ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬದಲಿಸುತ್ತ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತ ಕತೆ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನೆಲೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಕ್ರಿಯೆ ಒಂದು

ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಳವನ್ನೇ ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಬಂದು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತ ಕನ್ನಡ 'ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು' ಸಂಕಲನದ 'ಗಿಣಿಯ ಮರಿ' ಹೊರಟ ನೆಲೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರುವ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದುದು.

ಸೂತ್ರಕಥೆಗಳಂತೆಯೇ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಕತೆಗಳ (Endless tales) ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವರ್ಗವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದಾದರೂ ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೀಮಿತವಾದುದು. ಕತೆಯನ್ನು ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಸನ್ನಿವೇಶವೊಂದಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಗೊತ್ತಾದ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಕೇಳುವವನು ಬೇಸತ್ತು ಕತೆ ಬೇಡ ಎಂದು ಎದ್ದುಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಅವುಗಳ ಉದ್ದೇಶವಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

“ಒಂದೂರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುದಕಮ್ಮ ಇದ್ದು, ಅವಳ್ಳತ್ತರ ಒಂದು ಸೂಜಿ ಇತ್ತು. ಅವಳೇನ್ ಮಾಡಿದ್ದು, ಒಂದ್ ಸಲ ತೊರೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂತ್ಕೊಂಡು ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿತಿದ್ದು. ಸೂಜಿ ಏನ್ ಮಾಡ್ತು, ನೀರಿಗ್ ಬಿದ್ದೋಯ್ತು! ಆವಾಗ ಆ ಮುದ್ದಿ “ಅಯ್ಯೋ ನಾನು ಕೆಟ್ಟೆ ನನ್ನ ಸೂಜಿ ನೀರಿಗ್ ಬಿದ್ದೋಯ್ತಲ್ಲ, ಇನ್ನೇನ್ ಗತಿ ಮಾಡ್ಲಿ?” ಅಂತ ಅಳೋಕೆ ಸುರುಮಾಡಿದ್ದು!”

“ಹ್ಲೂ”

“ಹ್ಲೂ ಅಂದ್ರೆ ಬತ್ತದ?”

“ಇಲ್ಲ”

“ಇಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ ಬತ್ತದ?”

“ಬರಾಕಿಲ್ಲ!”

“ಬರಾಕಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ ಬತ್ತದ?”

ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಕೇಳುವವರೇ ಸೋತು ಮೇಲೇಳುವಂತೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ನಿಲುಗಡೆಗೆ ತಂದು, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಆ ಕತೆಗೆ ಅಂತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕತೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

೨೧

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಕತೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತಮ ಮಾದರಿಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಸಂಕಲನದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅವುಗಳ ವಿವರವಾದ ವಿವೇಚನೆ ಇಲ್ಲಿ ಅನಗತ್ಯವಾದರೂ ವಿಶ್ವಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕತೆಗಳು ಹೇಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾಣಿಕೆಗಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

ಈ ಸಂಕಲನದ ಹೆಚ್ಚು ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದವರು ಮಧುಗಿರಿಯ ಕಡೆಯ ತಿಮ್ಮಕ್ಕನವರು. ಕತೆ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಇವರು ಮೂವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕತೆಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಈ ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ಕತೆಗಾರ್ತಿ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು, ಕ್ರಮಬದ್ಧತೆ, ನಾಟಕೀಯತೆಗಳು ಎಂಥವರನ್ನೂ ಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. 'ಹೂಕೊಟ್ಟಿ ಚದುರೆ' ಈ ಕತೆಗಾರ್ತಿಯ ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿಗೆ, ಕಲ್ಪನಾ ರಮ್ಯತೆಗೆ, ನಿರೂಪಣ ವೈಖರಿಗೆ ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನ. ಸಂಕಲನದ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಸುಸಂಬದ್ಧತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ರಮ್ಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದೊಂದು ಮನೋಜ್ಞ ಕಥೆ. ಕಥಾತಂತ್ರ, ಪಾತ್ರಗಳ ಬಾಹುಳ್ಯ, ಘಟನಾವಳಿಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆ, ಲೋಕದಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಾಗುವ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಯಾತ್ರೆ, ಕತೆಯ ಆರಂಭ, ಅಂತ್ಯ ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ಇದೊಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಲಾಕೃತಿ. ಅಂತೆಯೇ ಜಟಿಲತಮವಾದ ವಸ್ತುವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರಕೃತ ಕಥೆ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಥೆಯ ಉತ್ತಮ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ.

ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಕತೆಗಳೂ ಹಲವು ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಮುಖವೆನಿಸುತ್ತವೆ. 'ದೊಂಬರ ಹುಡುಗ', 'ನಾಗಮಾಣಿಕ್ಕ' ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಕತೆಗಳು ವಿಶ್ವ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಚರ್ಚಿತವಾಗಿರುವ ಕತೆಗಳು. 'The Magician and his pupil (ವರ್ಗ ೩.೨೫)' ಎಂಬ ಕತೆಯ ಕನ್ನಡ ಪಾಠ 'ದೊಂಬರ ಹುಡುಗ'. ಈ ಕತೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಯೂರೋಪಿನಾದ್ಯಂತ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಮಾಂತ್ರಿಕ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದ ರಚನೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಮೂಲವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ Theodor Benfey ಯವರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಶಿಷ್ಯ Emmanuel Cosquin ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾದರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಈ ಕತೆ ಭಾರತೀಯ ಮೂಲದ್ದೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ವಿವಾದವೂ ಇಲ್ಲ. ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ.⁹²

ಪ್ರಕೃತ ಕತೆಯ ವಿವರಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸದೊಡನೆ ಒಂದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿವೆ. ತಂದೆಯೊಬ್ಬನ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಮಂತ್ರವಾದಿಯೊಬ್ಬನ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅನಂತರ ಮಂತ್ರವಾದಿ ಪ್ರಾಣಿರೂಪಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ ಮಗನನ್ನು ತಂದೆ ಗುರುತಿಸುವುದಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಮಗನನ್ನು ಅವನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತ ಮಗ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಅವನು ನಾಯಿ, ಎತ್ತು, ಕುದುರೆ-ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ತಂದೆ ಹಣಗಳಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕುದುರೆಯಾಗಿದ್ದಾಗ ತನ್ನ ಗುರು ಮಂತ್ರವಾದಿಯ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಮಗನ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ತಂದೆ, ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕೊಂಡ ಮಂತ್ರವಾದಿಗೆ ಲಗಾಮನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಹುಡುಗ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇದರಿಂದ ಅಡ್ಡಿಯಾಯಿತು. ಆದರೂ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಬಳಸಿ ಅವನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನೊಡನೆ ರೂಪಾಂತರ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿರೂಪವನ್ನು ಅವನು ಧರಿಸಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರವಾದಿಯೂ ಧರಿಸತೊಡಗುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಪಾಠಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪಾಠದ ಪ್ರಕಾರ ಹುಡುಗ (ನಾಯಕ) ಹಕ್ಕಿಯ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ಹೋಗಿ ರಾಜಕುಮಾರಿಯೊಬ್ಬಳ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಆಕೆಯ ಕೈಬೆರಳ ಉಂಗುರವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ರಾಜಕುಮಾರಿ ಉಂಗುರವನ್ನು ಎಸೆದಾಗ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕಾಳುಗಳಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಮಂತ್ರವಾದಿ ಕೋಳಿಯಾಗಿ ಇನ್ನೇನು ಆ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಇವನು ಬೆಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಕೋಳಿಯನ್ನು ತಿಂದುಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

‘ದೊಂಬರ ಹುಡುಗ’ ಮೇಲಿನ ಕತೆಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಕನ್ನಡ ಪಾಠ ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಹೇಳಿದ ಈ ಕತೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸದೊಡನೆ ಎಲ್ಲ ಆಶಯಗಳಲ್ಲೂ ಮೇಲಿನ ಕತೆಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದ ಕತೆ ಇಲ್ಲಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇನ್ನೂ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಚಿನ್ನಕ್ಕನಂಥ ಮುಗ್ಧ ಸ್ತ್ರೀಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ವಂಚಿಸಲು ದೊಂಬರವನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನ, ಚೂಟಿಯಾದ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ ಅವನ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಯಲುಮಾಡಲು ಮಾಡಿದ ತಂತ್ರ, ಅಣ್ಣನ ಹೆಡ್ಡತನದಿಂದಾಗಿ ತಾನು ದೊಂಬನ ಕೈಗೆ

ಸಿಕ್ಕ ರೂಪಾಂತರ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ತೊಡಗುವುದು, ಗುಬ್ಬಿಚ್ಚಿಯಾಗಿ ಎತ್ತಿನ ಹೊಟ್ಟೆಸೇರುವುದು, ಎತ್ತನ್ನು ಕೊಯ್ದೊಡನೆ ಗಿಣಿಯಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹಾರಿ ಬರುವುದು, ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಕೊರಳ ಮುತ್ತಿನ ಸರದ ಒಂದು ದಾರವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ದೊಂಬನ ಕುತಂತ್ರವನ್ನು ಮೊದಲೇ ರಾಜಕುಮಾರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು, ರಾಜನ ಮುಂದೆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಕೊರಳ ಸರವನ್ನು ಬಯಸಿದ ದೊಂಬನ ಮುಂದೆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಸರವನ್ನು ಹರಿದು ಮುತ್ತನ್ನು ಮಾತ್ರ ಚಿಲ್ಲುವುದು, ಅತ್ತ ಮುತ್ತನ್ನು ತಿನ್ನಲು ದೊಂಬ ಹುಂಜವಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಹುಡುಗ ಬೆಕ್ಕಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕುವುದು-ಹೀಗೆ ಅದ್ಭುತ ಘಟನೆಗಳ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಈ ಕತೆ ಉತ್ತಮ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮುತ್ತಿನ ಸರದ ದಾರವಾಗಿ ಸೇರುವುದು, ಮುತ್ತನ್ನು ಮಂತ್ರವಾದಿ ತಿನ್ನುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ದಾರದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ನಾಯಕ ಬೆಕ್ಕಾಗುವುದು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಬೆಕ್ಕಾಗಿದ್ದವನು ಸುಂದರ ಯುವಕನಾಗಿ ನಿಂತಾಗ ಜನಪದ ಕತೆಗಳ ಸಹಜ ಅಂತ್ಯದಂತೆ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಅವನನ್ನೇ ವರಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ. ಕನ್ನಡದ ಈ ಕತೆ ವಿಶ್ವದ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಪಾಠಗಳಿಗಿಂತ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಈ ಕತೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಪಾಠ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹರ್ತಿಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಇತರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕತೆಯ ಶೋಧ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಹೇಳಿದ 'ನಾಗ ಮಾಣಿಕ್ಯ' ಸಂಕಲನದ ಕತೆಗಳ ಸಾಲಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಕತೆ. The Magic Ring (Type 560) ಎಂಬ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕತೆಯ ಕನ್ನಡದ ಈ ರೂಪ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ಉಂಗುರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ 'ಮಾಣಿಕ್ಯ'ವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಈ ಕತೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ದಡ್ಡಹುಡುಗ ನಾಗಮಾಣಿಕ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯೇ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ಅದ್ಭುತವಾದುದು. ಅದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗ, ತನ್ನ ನಾಯಿ ಬೆಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪಡೆಯುವ ಸಾಹಸ, ತನಗೆ ಒದಗಿದ್ದ ಅಪಾಯವನ್ನು ಅಪಾರಾಧಿಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ತಿರುಗಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಕತೆಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಈ ಅದ್ಭುತಗಳಷ್ಟೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾದುವು ಪೂರ್ವಾರ್ಧದ ಹಣದ ಅಪವ್ಯಯದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು.

The Magic Ring ಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು, ಹಾವುಗಳೂ ಬಂದರೂ ನಾಯಕ ಯಾವುದೋ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಅವನ್ನು ಪಾರುಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಹಾವು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಶಿಲೆಯೊಂದನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ 'ನಾಗಮಾಣಿಕ್ಯ' ಕತೆಯ ಘಟನೆಗಳೇ ಇಲ್ಲೂ ಜರುಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಾಯಕ ತನ್ನ ಮಡದಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೂಡಿ ಸಂತೋಷವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಕನ್ನಡ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಆಚಾರಿ ಹುಡುಗನೊಡನೆ ಮೊದಲೇ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಇನಿಯನೊಡನೆ ತಾನೂ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾದುದು ತುಂಬ ಉಚಿತವಾಗಿದೆ.

ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ (Historic Geographic Method) ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಯೋಗ The Magic Ring ಕತೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು. ಆರೈ ಅಂಟಿಯವರು ನೂರಾರು ಪಾಠಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮೇಲಿನಂತೆ ಈ ಕತೆಯ ಮೂಲರೂಪವೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಯೂರೋಪಿನ ಪಾಠಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಲೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಉಂಗುರ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಇದೂ ಸಹ ಭಾರತೀಯ ಕತೆಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.⁹³ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಯೂರೋಪನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಈ ಕತೆ ಯೂರೋಪಿನಾದ್ಯಂತ ಲಭ್ಯವಾದಂತೆಯೇ, ಆಫ್ರಿಕಾ, ಜಪಾನ್‌ಗಳಲ್ಲೂ ದೊರೆತಿದೆ. ಯೂರೋಪಿಯನ್ನರಿಂದ ಅಮೆರಿಕೆಗೂ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಸಂಕಲನದ ಅನೇಕ ಕತೆಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ಜನಪದ ಕತೆಗಳ ಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳಾಗಿರುವುದು ಸಂಶೋಧಕರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಒಡ್ಡರ ಹಳ್ಳಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಕರಪಾಲದ ಸಿದ್ದಯ್ಯ, ಪುಟ್ಟಲಿಂಗಮ್ಮ ಮುಂತಾದವರು ಹೇಳಿರುವ ಕತೆಗಳು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಜನಪ್ರಿಯ ಕತೆಗಳ ಉತ್ತಮ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿವೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವ ಜನಪದ ಕತೆಗಳ ಎಲ್ಲ ಮಾದರಿಗಳೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳೇ ಆಧಾರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ.

೨೨

ಇಲ್ಲಿನ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವಿತ್ ಥಾಂಸನ್ ಅವರ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡ ಕತೆಗಳ ಜಾಯಮಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅತಿಮಾನುಷ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಳ ವಿಭಾಗಗಳೇ 'ಅತಿಮಾನುಷ ಪತ್ನಿಯರು, ಅತಿಮಾನುಷ ಪತಿಗಳು, ಅತಿಮಾನುಷ ಸಹಾಯಕರು, ಅತಿಮಾನುಷ ವಿರೋಧಿಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾದ

ಮಟ್ಟಿಗೂ ಅತಿಮಾನುಷದ ಪ್ರಭಾವ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುವೆಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಈ ರೀತಿಯ ವಿಭಜನೆ ಅನಿವಾರ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಸೌಲಭ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಮಾನುಷ ಪ್ರಭಾವ ಗೌಣ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಂಡರೂ ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಕತೆಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ಕೋತಿಕೊಟ್ಟ ಭಾಗ್ಯ ಮಂಚದಮ್ಮ ಗುಳಕಾಯಿ ತಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯದೇವನ ಸಂಬಂಧ ಕತೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಗವಲ್ಲ. ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನ ದಾರುಣ ಜೀವನವೇ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ. ಕತೆಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ವಭಾವದ ಹಂದಿಯ ಮರಿಯ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕತೆ ಹೊಸ ತಿರುವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಂದಿಯ ಮರಿ ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅತಿಮಾನುಷತ್ವ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಹಂದಿಯ ಮರಿಗೆ ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

'ಕೋತಿಕೊಟ್ಟ ಭಾಗ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ಅತಿಮಾನುಷ ಪ್ರಭಾವ ಸಮಗ್ರ ಕತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಬ್ಬಿ ನಿಂತಿದ್ದರೂ ಅದರ ಪ್ರಧಾನ ಗುರಿ ಮಾವ ಅಳಿಯನಿಂದ ಪಡೆದ 'ಭಾಗ್ಯ'ದತ್ತಲೇ ನಿರ್ದೇಶಿತವಾಗುವುದರಿಂದ 'ಅತಿಮಾನುಷ ಪತಿ' ಎಂಬ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲಿ ಅಸಂಗತವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಅತಿಮಾನುಷ ಸಹಾಯಕ'ರ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಈ ಕತೆ ಸೇರಬಹುದಾದರೂ ಕೋತಿಯೊಂದನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ, ಆ ಕೋತಿ ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳೂ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಇದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಉಚಿತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. 'ಮಂಚದಮ್ಮ' ಹಾಗೂ 'ಗುಳಕಾಯಿ' ತಮ್ಮ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಮಾನುಷ ಅಂಶ ಅಷ್ಟೇನೂ ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಡೆ ಅದರ ಗೆರೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಅತಿಮಾನುಷ ಕಥೆಗಳ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ರಮ್ಮ ಕತೆಗಳಿಗೂ ವಾಸ್ತವಿಕ ಕತೆಗಳಿಗೂ ಅಂತರ ಕಡಮೆ. ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ಬದುಕಿನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಚಿತ್ರಣದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪವಾಡ ಸದೃಶವಾದ ಘಟನೆಗಳು ಜರುಗಿ ವಾಸ್ತವಿಕ ಕತೆಗಳನ್ನು ರಮ್ಮಕತೆಗಳ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತಂದುಬಿಡುತ್ತವೆ.

ಮಾಂತ್ರಿಕ ಕತೆಗಳಿಗೆ (Magic Tales) ಅದ್ಭುತ ಕತೆಗಳು (Wonder Tales) ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನೂ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕಿಂತ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ದೊರೆತ ಕೆಲವು ಅದ್ಭುತ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳಿಂದಾದ ರೋಮಾಂಚಕಾರಕ ಘಟನೆಗಳು ಈ ಕತೆಗಳ ತಿರುಳು. 'ಅದೃಷ್ಟವಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತ', 'ನಾಗಮಾಣಿಕ್ಯ', 'ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು?' ಈ ಕತೆಗಳನ್ನು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಕತೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ 'ದೊಂಬರಹುಡುಗ' ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಕತೆ, ಮಂತ್ರ ವಿದ್ಯೆಯ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆಯೇ ಆ ಕತೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದ್ಭುತ ಘಟನೆಗಳ ಪರಂಪರೆ ಈ ಕತೆಯಲ್ಲೂ ಹೇರಳವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಅದ್ಭುತ ಕತೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

'ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಕತೆಗಳು', 'ಹಾಸ್ಯ ಕತೆಗಳು' ಹಾಗೂ 'ಪ್ರಾಣಿ ಕತೆಗಳು' ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸರಳ ಕತೆಗಳ ಪ್ರಾಚುರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾದರೂ ಕೆಲವು ಸಂಕೀರ್ಣ ಕತೆಗಳೂ ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'ತಂದೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಮಗ' ಹತ್ತಾರು ಆಶಯಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಕತೆ. ಮಗನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನವೇ ಕತೆಯ ಹುರುಳು. ಇಂಥ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕತೆಯ ರೂಪಾಂತರಕ್ಕಿಂತ, ಅದರ ಅಂತಃಸತ್ವದ ಕಡೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ' ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು ಕೇವಲ ಸರಳ ಕತೆಗಳಿಗೇ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕತೆಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ 'ತಂದೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಮಗ' ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದರ್ಶನ.

'ಮಂಜುಗಣ್ಣಿನ ಮಾಯಣ್ಣ', 'ಚಾತ್ರಗೆ ಹೋದ ಶೂರರು' ಮುಂತಾದ ಹಾಸ್ಯಕಥೆಗಳು ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನೇ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಾಣಿಕಥೆ ತುಂಬ ವಿರಳವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು ಮಾನವ ಪಾತ್ರಗಳೂ, ಪ್ರಾಣಿ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಬೆರೆತು ಬರುವುದೇ ಬಹುಪಾಲು ಕತೆಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಆದರೂ ಪ್ರಾಣಿಪಾತ್ರಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಪ್ರಾಣಿಕಥೆಗಳೆಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕನ್ನಡ ಕತೆಗಳಿಗೆ ತಂತ್ರಿ (Trickster)ಯ ಪಟ್ಟಿ ನರಿಗೆ ಮೀಸಲು. 'ಕುಂಟ ನರಿ', 'ಗುಳ್ಳಿನರಿ' ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ನರಿಯ ಕುತಂತ್ರವೇ ಕತೆಯ ಜೀವಾಳ.

ಪಕ್ಷಿವಿಶೇಷಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಕಾಗಕ್ಕು ಗೂಬಕ್ಕು'ನ ಕತೆ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಮಾನವ ಪಾತ್ರಗಳಾವುವೂ ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕತೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ.⁹⁴

ನೀತಿಕಥೆ, ಒಗಟು ಕಥೆ, ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಕಥೆ, ಗಾದೆಕತೆಗಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಈ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಸೇರಬಹುದಾದ ಒಂದೊಂದು ನಿದರ್ಶನವನ್ನಾದರೂ ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. "ಕಾಕಾ" ಎಂದು ಏಕೆ ಕಾಗೆ ಕೂಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ 'ಕಾಗಕ್ಕು ಗೂಬಕ್ಕು' ಕತೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತದೆ. 'ಅತಿಯಾಸೆ

ಗತಿಕೇಡು' ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಅನ್ವಯ 'ಮೂರು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ' ಕತೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. 'ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿದಗುಟ್ಟು' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಗಾದೆಗಳನ್ನೇ ನೇರವಾಗಿ ಬಳಸಿ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯಲಾಗಿದೆ. ಸೊಸೆಗೆ ತಕ್ಕ ಅತ್ತೆ, ತಂದೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಮಗ ಈ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಗಟಿನ ರೂಪದ ಮಾತುಗಳು ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಒಗಟಿನ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತ ಕಥೆಗಳವಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ 'ಒಗಟು ಕತೆ'ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವುದು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಲಾರದು.

(೧೯೭೦)

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

- 1 Alan Dundes: *The Study of Folklore*. P. 4
- 2 Richard M.Dorson: *Folktales of Germany*, P. vii
- 3 Stith Thompson: *The Folktale*, P. 370
- 4 Kenneth and Mary Clarke-*Introducing Folklore*, P. 8
- 5 *Ibid*, P. 9
- 6 *Ibid*, P. 9
- 7 Folklore ಪದದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಅದರ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಂತಾದ ಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ:
೧. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ; ಸುವರ್ಣ ಸಂಚಯ; ೧೯೬೬; ಪು. ೨
೨. ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ-ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿ, ಹೊನ್ನ ಬಿತ್ತೇವು ಹೊಲಕೆಲ್ಲ; ೧೯೬೭; ಪು. ೪೯೫
೩. ವಿಲಿಯಂ ಥಾಂಸ್ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ. ಜಾನಪದ ಸಂ.೧. ಸಂ.೧.೧೯೬೯ ಪು.೭೦
- 8 ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ; ಜಾನಪದ; ಸಂ.೧. ಸಂ.೧ ಪು. ೨೦
- 9 (i) William Hone (1780-1842); '*The Everyday Book and Table Book*' ; 3vols; (London 1831).
- (ii) John Brand (1744-1806); *Observations on Popular Antiquities* (London 1777) ೧೭೨೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ *Antiquities of the Common People* ಎಂಬ Bourneಯ ಕೃತಿಯನ್ನು John Brand ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು Henry Ellis

- ೧೮೧೩ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ. -Alan Dundes, *The Study of Folklore*, P.6
10 *Standard Dictionary of Folklore Mythology and Legend*, P. 383
11 Alan Dundes, *The Study of Folklore*, P.330
12 *Ibid*, P. 330
13 C.W.Von Sydow: *Folktale Studies and Philology Some Points of View : Select papers on Folklore*.Ed. Laurits Bodker pp. 189-219. Reprinted in *The Study of folklore* Ed.Alan Dundes.
14 Stith Thompson and Jonas Balys: *Standard Dictionary of Folklore Finnish Folklore* P. 383
15 *Ibid* P. 383
16 Stith Thompson, *Standard Dictionary of Folklore* P. 383
17 Stith Thompson: *The Folktale* P. 393
18 Quoted by Richard M.Dorson: *The Folktales of Norway* P.P.vi
19 ಐರ್ಲೆಂಡಿನ T.Crofton Croker ೧೮೨೫ರಲ್ಲೇ *Fairy Traditions of the South Ireland* ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದ ಎಂಬ ಅಂಶ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ.
20 ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರ ಕತೆಗಳು ಸಂಗ್ರಾಹಕರ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿವೆ. ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕತೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲ ಶೈಲಿಗೆ ಅವು ಹತ್ತಿರವಾಗಿಲ್ಲ. ಕಲಾತ್ಮಕ ನಿರೂಪಣೆ ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.
21 Richard M.Dorson *Folktales of Norway* P.v-viii.
22 Aurelio M. Espinosa, *Standard Dictionary of Folklore* P, 1061: "But there are many new and important types, Indeed so many that the work Aarne-Thompson has to be completely revised if it is to be a true catalogue of the European types of the folktale."
23 *Ibid* P.1067.
24 W.B.Yeats: *Irish Folk Stories and Fairy Stories* P. 297.
25 *Ibid* P. 297.
26 Rogers Loomis-*Standard Dictionary of Folklore* P. 200.
27 *Ibid*: P. 200.

28 *Ibid*: P. 200

29 Alan Dundes: *The Study of Folklore*, P. 6.

30 Richard Dorson: *Peasant Customs and Savage Myths*, P.6.

31 ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ: ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ. 'ಜಾನಪದ' ಸಂ.೧. ಸಂ.೧.

32 Richard M.Dorson: *Peasant Customs and Savage Myths* P.11.

33 *Standard Dictionary of Folklore*, P. 978.

34 Richard M.Dorson: *Peasant Customs and Savage Myths*, P. 30

35 Alan Dundes: *The Study of Folklore*, P. 4.

36 ೧೯೧೪ರಲ್ಲಿ Alfred Nutt ಲಂಡನ್ನಿನ Folklore Societyಯ ಆಶಯದ ಮೇರೆಗೆ ಜಾನಪದ ಕೈಪಿಡಿ *Hand Book of Folklore*ಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾನೆ.

37 Andrew Lang: *The Blue Fairy Book*, London 1889, *The Red Fairy Book*, London 1890.

38 Joseph Jacobs: *English Fairy Tales*, London, 1890, *More English Fairy Tales*, London 1893.

39 Stith Thompson: *The Folktale*, P.399.

40 Svatava Pirkova Jakobson: *Standard Dictionary of Folklore* P. 1019.

41 R.M.Dawkins: *Modern Greek Folktales* (1953), P.v.

42 Aarne Antti, Stith Thompson: *The Folktale Types*.

43 Alexander H.Krappe, *Standard Dictionary of Folklore*, P.355

44 Richard M.Dorson-*Folktales of Japan*, P.v.

45 Richard M.Dorson, *Folktales of Japan*, P. vi.

46 Coiger G: *Japanese Fairy Tales*.

47 Keigo Seki: *Folk Tales of Japan*, xvii+xviii.

48 Richard M, Dorson. *American Folklore*,P.2.

49 *Ibid.*, P.1.

50 ಚೈಲ್ಡ್‌ನ ಲಾವಣಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ 1882-1898ರ ವರೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಐದು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾನೆ.

51 Kenneth and Mary Clark. *Introducing Folklore*, P.9.

52 Richard M. Dorson, *American Folklore*, P.248,

53 Kenneth and Mary Clarke: *Introducing Folklore*, P.18

54 Erminie W. Voegelin. *Standard Dictionary of Folklore*, P. 798

55 *Ibid.*, P.798

56 *Ibid.*, P. 798

57 ಈ ಸಂಕಲನದ 'ಕೋತಿಕೊಟ್ಟಿ ಭಾಗ್ಯ' ಕತೆಯೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ.

58 Frereಯವರ 'Old Deccan Days' (1868) ನಟೀಶಶಾಸ್ತ್ರೀಯವರ 'Tales of the Sun or Folklore of Southern India' (1890) ಮುಂತಾದ ದಕ್ಷಿಣಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

59 Shanker Sen Gupta : *Folklore Research in India*, p. xviii

60 ಈ ಶತಮಾನದ ಭಾರತೀಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿದವರು ಡಾ. ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್ ಅವರು, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಅವರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದುದು ಕ್ರೈಸ್ತಮತ ಪ್ರಸಾರಕರಾಗಿ. ಆದರೆ ಅವರು ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯ ಭಾರತೀಯ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ. ಆದಿವಾಸಿಗಳ ನಡುವೆ ಅವರಂತೆಯೇ ಬದುಕಿ, ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಲಗ್ನವಾಗಿ ಅಪಾರ ಸಾಹಸದಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕತೆಗಳನ್ನೂ, ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ, ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿ, ಸಂಪಾದಿಸಿ ಉತ್ತಮ ಪರಿಚಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳೊಡನೆ ಅನೇಕ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದರು. 'Folktales of Mahakoshala', 'Myths of Middle India', 'Tribal Legends of Orissa', 'Folksongs of the Maikal Hills', 'Folksongs of Chhattis Garh', ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು ಭಾರತದ ಜಾನಪದ ಸಂಕಲನಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಮೇರು ಕೃತಿಗಳು.

ಎಲ್ವಿನ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಧುನಿಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಕಥಾವಿಭಜನೆ, ಆಶಯಸೂಚಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿರುವುದರ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ಸಂಗ್ರಹಕರಿಗೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ, ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ನಡೆಸಿದವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ.

61 ಸ್ವಿತ್ ಥಾಮ್ಸ್ ಅವರು Warren Roberts ಅವರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಭಾರತೀಯ ಕಥಾವರ್ಗಗಳ ವಿಭಜನೆಯನ್ನೂ, Jonas Balys ಅವರೊಡನೆ ಕಲೆತು ಭಾರತೀಯ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ

ಕತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೊರತಂದಿರುವ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳು *Indic Folktale- Types ಮತ್ತು Oral Tales of India* ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ.

62 Alan Dundes- *The Study of Folklore*, p. 53.

63 Stith Thompson- *The Folktale*, p. VII.

64 *Ibid*- p. VII.

65 R. S. Boggs :(i) Literary type

(ii) Linguistic type

(iii) Scientific type

(iv) Action type

- *Standard Dictionary of Folklore*, p 690.

ವಿವರವಾದ ಚರ್ಚೆಗೆ, ನೋಡಿ :ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ, 'ಜಾನಪದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ' ಹೊನ್ನೆ ಬಿತ್ತೇವು ಹೊಲಕೆಲ್ಲ, ಪು. ೪೯೭.

66 *Ibid*- Vol. II, p. 1138.

67 Kenneth and Mary Clark- *Introducing Folklore*, p. 24.

68 'This form of tale purports to be an account of an extraordinary happening believed to have actually occurred-'

-Stith Thompson, *Folktale*, p. 5.

69 *Ibid.*, p. 8.

70 ಜಿ. ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ - ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಪುಟ

71 Alexander H. Krappe- *The Science of Folklore*, p. 70.

72 ಜಿ. ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ-ಮೇದರಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಪು. 13.

73 Alexander H. Krappe- *The Science of Folklore*, p. 70.

74 'Local legends are short, Etiological, Etymological'

-*Standard Dictionary of Folklore*, p. 640

75 *Ibid.*, p. 612.

76 ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ , ಪುಟ ೧೭.

77 *Standard Dictionary of Folklore*, p. 778

78 Stith Thompson- *The Folktale*, p. 15

79 ಈ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚರ್ಚೆಗೆ ನೋಡಿ: *The Study of Folklore* p. 57, *The Folktale*, p.367

80 Stith Thompson- *The Folktale*, p. 9.

81 Standard Dictionary of Folklore, p. 361

82 *Ibid.*, P.361

83 *Ibid.*, P.361

84 'ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ಎಷ್ಟೋ ನೀತಿಕಥೆಗಳು ಶುದ್ಧ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲ'.

ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ, ಸುವರ್ಣ ಸಂಚಯ, ಪು. ೨೬

85 ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ- ಸುವರ್ಣ ಸಂಚಯ, ಪು. ೨೪

86 The Brothers Grimm- *Kinder Und Hausmarchen* (1812)

87 Hart Land E.S. -*The Science of Eairy Tale*- London (1891)Thomas Keightleys -
The Fairy Mythology (1878)

88 ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕರು fairy tale ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಿನ್ನರಕಥೆ ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಸಮುಚಿತವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾರೆ.

89 '..... In many ways this is an unfortunate word since not more than the small number of such stories have to do with fairies'.

-Stith Thompson: *Standard Dictionary Folklore*, p. 365

90 Stith Thompson- *The Folktale*, p.8

91 *Ibid.*, P. 105

92 Stith Thompson: *The Folktale*, P. 69

93 Stith Thompson: *The Folktale*, P. 71.

94 Sarojini Babar: *Folk Literature of Maharashtra*, P.24

ಮಂಟೇಸ್ಸೋಮಿ ಕಾವ್ಯ

೧

ಹತ್ತಾರು ಬಗೆಯ ಗೀತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಭಾಗವಂತಿಕೆ, ಅಂಟಿಕೆ ಪಂಟಿಕೆ, ಮಾರ್ನವಮಿ ಪದ, ತಿಂಗಳ ಮಾವನ ಪದ, ಕೊಂತಿಪದ ಮುಂತಾದ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾದುವು, ಸಾಮೂಹಿಕವಾದುವು; ಇವು ಒಂದು ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡತಕ್ಕವು. ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲ. ಹಾಡುಗಳು ಆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕಾಗಿ ಕಲಿತವು, ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂಥವು.

ಈ ಗೀತಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಂತೆ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಸುದೀರ್ಘ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಹಾಡುವುದೇ ಒಂದು ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಲಾವಿದರು ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಧರ್ಮದ ಅಥವಾ ದೈವದ ಪ್ರಭಾವದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬರದ ಕಲಾವಿದರು 'ಲೌಕಿಕ' ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು. ಯಾವುದೋ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿನ ದೈವಕ್ಕೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಆ ಸಂಬಂಧವಾದ ಗುರುಮಠವೊಂದರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಧರ್ಮ,

ಭಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಅನೇಕ ಗಾಯಕರ ಪರಂಪರೆಗಳಿವೆ. ಇವರೂ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರೆ. ಇವರನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ 'ನೀಲಗಾರರು' ಪ್ರಮುಖರಾದವರು. ಇವರನ್ನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಮಂಟೇದಯ್ಯ, ಮಂಟೇದವರು ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಹಾಡುವ ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ' ಕಾವ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಅವರ ಧರ್ಮಗುರು ಮಂಟೇಲಿಂಗಯ್ಯನವರಿಗೂ, ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಹಾಗೂ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯವರಿಗೂ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಪಡುವುದರಿಂದ ಇದು ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯ. 'ನೀಲಗಾರ' ಎಂಬ ಶಬ್ದ 'ಲೀಲೆಗಾರ' ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಗುರುವಿನ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮೆರೆಸುವುದರಿಂದ ಲೀಲೆಗಾರರಾಗಿರಬಹುದು. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳ ದಳವಾಯಿ, ಮುಖ್ಯಶಿಷ್ಯ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಪುರುಷನಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಆ ಮಹಾಮಹಿಮನನ್ನು ಇವರು ನೆನೆದು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅವನು ಮೈದುಂಬುವಂತೆ ಕೋರುತ್ತಾರೆ.

ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಶಿವನೇ ಬನ್ನಿ

ಪವಾಡ ಗೆದ್ದಯ್ಯ ನೀವೇ ಬನ್ನಿ

ಸಿದ್ದು ಸಿದ್ದರಿಗೆಲ್ಲ ಅತಿ ಮುದ್ದು ಘನನೀಲಿ

ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ಬನ್ನಿ

ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳು ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಪಲ್ಲವಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. 'ಘನನೀಲಿ' ಶಬ್ದವೇ 'ಘನಲೀಲೆ'ಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯ ಘನಲೀಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವುದೇ ತಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ ಎಂಬಂತೆ ಈ ಗಾಯಕರು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆರೇಳು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

'ನೀಲಗಾರ' ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎರಡು ಮಠಗಳು ಮಳಿವಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ಆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬೊಪ್ಪಗೌಡನಪುರದಲ್ಲಿವೆ. ಬೊಪ್ಪಗೌಡನಪುರ ನೀಲಗಾರರ ಬಾಯಲ್ಲಿ 'ಬೊಪ್ಪಣಪುರ' ಆಗಿದೆ. ಇದು ಅವರ ಮೂಲ ಗುರು 'ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ' ಪುರ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ನೀಲಗಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಅವತಾರ ಪುರುಷರು. ಬಸವೇಶ್ವರಿಗೂ ದೊಡ್ಡವರು. ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸವೇಶ್ವರ ನೀಲಮ್ಮ ನವರ 'ದೃಢ'ವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಬಂದವರು, ಕೈಲಾಸದಿಂದಲೇ ನೇರವಾಗಿ ಬಂದ ಪರಂಚ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪರು. ತಮ್ಮ

ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಸೋಗಿನ, ಬೇನಿಷ್ಠೆಯ ಕೆಲಜಂಗಮರನ್ನು ಶರಣರ ಸಾಲಿನಿಂದ ಹೊರಹಾಕಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೆರೆದವರು.

ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ಆರಂಭವಾಗುವುದೂ ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದಲೇ. ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿ, ಪ್ರಭುದೇವರು, ಧರಗೆ ದೊಡ್ಡವರು, ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ಇವರನ್ನು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವೇ ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿಯಾಗಿರಬಹುದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಯಾವ ಆಧಾರಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ಜೀವನದ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತವೆ. ನೀಲಗಾರರಂತೂ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎಂದೇ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾವ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ ಎಂಬ ನಾಮಕರಣ ಧರಗೆ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಬಳಿ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಹಾಲು ಕರೆಯುವಾಗ ಧರಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ 'ಕ್ವಾರಣ್ಯಕ್ಕಾಗಿ' ಬಂದಾಗ ಹಸು ಬೆದರಿತು. ಹಾಲು ಚೆಲ್ಲಿತು. ಮುದ್ದಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ "ಹಾಳಾದ ಮಂಟೇದಯ್ಯ" ಎಂದಳು. ಬೀಳು, ಒರಗು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಮಂಟುಕೊ' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಹಸು ಬೆದರಲು ಕಾರಣನಾದ ಜಂಗಮನಿಗೆ 'ಒರಗಿ ಹೋಗ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಮುದ್ದಮ್ಮ ಆಡಿದುದೇ ಹೊಸ ನಾಮಕರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಧರಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ನಗುತ್ತ ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನೇ ತಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಆ ಬಳಿ ಮುದ್ದಮ್ಮನ ವಂಶಸ್ಥರು ಆದಿ ಹೊನ್ನಾಯಕನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಧರಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರರನ್ನು ಹರಸಿ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ತಮಗೆ ತಪೋ ಭೂಮಿಯೊಂದನ್ನು ಅರಸುತ್ತ. 'ಧರಗೆ ದೊಡ್ಡೋರು' ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಬಂದು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರರ ಹಾಗೂ ನೀಲಮ್ಮನವರ 'ದೃಢ'ವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ವೇಷಧಾರಿ ಜಂಗಮರಿಗೆ ಶಾಪ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ರಾಚಿಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಫಲಾಹಾರದಯ್ಯನವರು, ಚೆನ್ನಾಜಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟ ಕಥೆಯನ್ನು ನೀಲಗಾರರು ತುಂಬ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿದ್ದ ಬೋಚಿ ಬಸವಯ್ಯನೇ ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಮುಂದೆ ಮಳವಳ್ಳಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅನಂತರ ಮಂಟೇಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬರುವ ಅವರ ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧದ ಕಥೆಗಳು ರೋಮಾಂಚಕಾರಕವಾದುವು.

ಮಳವಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಬೊಪ್ಪಗೌಡನ ಪುರದ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಸಖರಾಯ ಪಟ್ಟಣದ ರಾಜಕುಮಾರರು. 'ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು' ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ಇವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಬಂದು ಬೊಪ್ಪಗೌಡನ ಪುರದಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಚೆದರುತ್ತಾರೆ. 'ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು' ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಯೇ 'ಪವಡಿಸು'ತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಸೇವೆಗೆ ಆ ರಾಜಕುಮಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯವರಿಗೆ ಲಗ್ನವಾಡಬೇಕೆಂದು ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡೋರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ 'ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ತಾಯಿ'ಯನ್ನೂ ಕರೆತರುತ್ತಾರೆ. ಬೊಪ್ಪಗೌಡನ ಪುರದ ಬಳಿಯ ಕುಂದೂರು ಬೆಟ್ಟ, ಹಲಗೂರು, ನಿಡುಘಟ್ಟ, ಕಪ್ಪಡಿ, ಮಳವಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದವು 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ' ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಕೇಳಿ ಬರುವ ಸ್ಥಳಗಳು.

ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ, ಈ ಮಠಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇನ್ನಾವ ಲಿಖಿತ ಆಧಾರವೂ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಇದ್ದ ಆಧಾರಗಳೆಲ್ಲ 'ಪಂಜಿನ ಕಳ್ಳರ' ಧಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಹೋದವು, ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

೨

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ವಿಷಯಗಳಿವೆ. ಕೆಲವು ಮಹಮದೀಯರು ಬಂದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಗದ್ದುಗೆ ಎದುರು ನಮಾಜು ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಲಿಂಗಯ್ಯನವರನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ವರೆಂದೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಇವರು ಮಾಂಕ್ಷಾವಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನವರು. ಶಿವನ ಸಮುದ್ರದ ಬಳಿಯ 'ದರ್ಗ'ದ ಗುರುಗಳೂ ಇವರೂ ಉತ್ತರದಿಂದ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಬಂದರೆಂದೂ, ಆದರೆ 'ಮಾಂಕ್ಷಾವಲ್ಲಿ' ಹಿಂದುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಪಡೆದರೆಂದೂ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆ.

ಪುಷ್ಯ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ದಶಿಯಂದು ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ 'ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ'ಯವರ ಜಾತ್ರೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ವಾಘು ಬಹುಳ ತ್ರಯೋದಶಿಯಂದು ಆರಂಭವಾಗುವ ಕಪ್ಪಡಿ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಜಾತ್ರೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಫಾಲ್ಗುಣ ಬಹುಳ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟನಹಳ್ಳಿ ತೋಪಿನಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ. ಮಳವಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಬೊಪ್ಪಗೌಡನ ಪುರದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಈ ಜಾತ್ರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕು. ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಬೊಪ್ಪಗೌಡನ ಪುರದ ಸ್ವಾಮಿಗಳೇ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಪ್ಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೊಂದು ವರ್ಷ

ಹೋಗಬೇಕು. ಈ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣನ್ನು ಮುರಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಕಾಯನ್ನು ಒಡೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. 'ದಿಂಡುರುಳು ಸೇವೆ', 'ಒಚ್ಚಮಗ್ಗಲು ಸೇವೆ', 'ಮಂಡೆ ಸೇವೆ' ಮುಂತಾದವನ್ನು ಭಕ್ತರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತುಂಬ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಜಾತ್ರೆ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೇ ಆಗಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸಾರಿಯೇ. ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶದ ರಾಜಕುಮಾರರಾದುದರಿಂದ ಅವರು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾವಿಧಾರಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆಗಳ ಮೇಲೆ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯವಾದ ಹಕ್ಕು ಇವರದು. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದತ್ತುಪಡೆಯಬಹುದು.

ಜನವರಿಯ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಂಭ್ರಮ ಮಾರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ನೀಲಗಾರರಿಗೆ ಬಿಡುವು ದೊರೆಯದು. ಅವರ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆದರ. ಸಮಗ್ರರಾತ್ರಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಕೇಳಿ ತಣಿಯುವ ಆಸಕ್ತಿ ಜನರಿಗೆ. ಕೊಯ್ಲಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಯಲ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ನೀಲಗಾರರು ಬಳಸುವ ವಾದ್ಯ ತಂಬೂರಿ. ನಾಗರ ಹೆಡೆ ಅಥವಾ ಸಿಂಹದ ಹೆಡೆಯಿರುವ ಸುಮಾರು ಎರಡೂವರೆ ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಸೊಗಸಾದ ಕೆತ್ತನೆಯ ಕೆಲಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಂಬೂರಿ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಿಟಗಿ, ಸೊಗಸಾದ ನಿಲುವಂಗಿ, ನಡುವಸ್ತ್ರ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೇಟಿ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಇಳಿಬಿಟ್ಟು ಶಲ್ಯ, ಕಚ್ಚೆಯ ಪಂಚೆ. ಹೀಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಅವರು ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ.

ತಂಬೂರಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಂತೆ ಸೊಗಸಾದ ಕಥೆಯೊಂದಿದೆ. ಮುತ್ತತ್ತಿರಾಯ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರು. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಹಲಗೂರು ಪವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಮುತ್ತತ್ತಿರಾಯನನ್ನು ಹಲಗೂರು ಪಾಂಚಾಳದವರು ಬಂಧಿಸಿ ಮಾರಿಗೆ ಬಲಿಕೊಡಲು ಕಾಳಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ್ದರು. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಅವರಿಗೂ ಅದೇ ಗತಿ ಆಯಿತು. ಪಾಂಚಾಳದವರು ಕಲೆತು ಮಾರಿಗೆ ಬಲಿಕೊಡಲು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮಾರಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗಿ ತನ್ನ ಕರಾಳ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ನಂಗಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಳು. ಆಗ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ನೀಡಿದ್ದ 'ಉರುಸಂಗಿ' ಕೊರಡಿನಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಹೊಡೆದರು. ಅವಳ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಾವೇರಿ ಶರಣಾಗತಳಾದಳು. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುತ್ತತ್ತಿರಾಯರಿಗೂ. ಮುತ್ತತ್ತಿರಾಯ ಸದಾ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಅತೀವ ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜಂಗಮರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಹಾವಾಗಿ ಈಚೆ ಬಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತತ್ತಿರಾಯನಿಗೆ ಒಂದು ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಕೊನೆಯ ದಿನ 'ಮುತ್ತತ್ತಿರಾಯನ ಸೇವೆ' ಆಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಂದು ಎಲ್ಲ ನೀಲಗಾರರೂ ನಾಮಧರಿಸಿ 'ಮಣೆ' ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮುತ್ತತ್ತಿರಾಯ ತನ್ನ ಬಿರುದು ಬಾವಲಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ನೀಲಗಾರರು ಅದರಲ್ಲಿ 'ತಂಬೂರಿ' ಮತ್ತು 'ಚಿಟಿಗಿ'ಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಇಂದು ಎಲ್ಲ ನೀಲಗಾರರೂ ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ತಂಬೂರಿ ಇದರ ಸಂಕೇತ. ಇನ್ನೊಂದು 'ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡೋರೆ' ತಂಬೂರಿ ಎನ್ನಲಾದ ಒಂದು ತಂಬೂರಿ ಈಗಲೂ ಬೊಪ್ಪಗೌಡನ ಪುರದಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಒಂದು ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು.

ಆದಿ ಹೊನ್ನಾಯ್ಕನ ಹಳ್ಳಿ, ಮಧ್ಯೆ ಮಳವಳ್ಳಿ ಅಂತ್ಯ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಪುರ ಎಂದು ಆ ಊರುಗಳಿಗೆ ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಯೇ ಕಥೆಗಳಿವೆ. 'ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು' ಮೊದಲು ಹೊನ್ನಾಯ್ಕನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ ಇದ್ದು ಮುಂದೆ ಹೊರಟುದರಿಂದ ಅದು ಆದಿ ಹೊನ್ನಾಯ್ಕನ ಹಳ್ಳಿಯಾಯಿತು. ಮಧ್ಯೆ ಮಳವಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನವಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಮುಂದೆ ಹೊರಟು ಕಾಡಂಕನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಮಡಿವಾಳನ ಉಬ್ಬೆ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಅಮೃತ ಮಣ್ಣು' ಅವರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಆ ಊರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು, ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಪುರವಾಯಿತು. ಈಗ ಬೊಪ್ಪಗೌಡನಪುರ, ಬೊಪ್ಪಗೌಡನಪುರವಾಗಿದೆ.

ಮಂಟೇದೇವರ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಜುಲೈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಭಂಗಿಸೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.* ಇದು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಹಬ್ಬ. ಈತ 'ಮಾರೀರ ಮಸಣೀರಗಂಡ'. ಕಾಲರ ಪ್ಲೇಗು ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾಮಿ! ಅಂದು ದೇವರ ಧಾಳಿ*(ಕಾವಿ ಬಾವುಟ)ವನ್ನು ಕಂಡಾಯ ಸಮೇತ (ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಆಯುಧ) ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇರಿಸುವರು. ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಪೂಜೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ಧಾಳದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬದಲಿಸುವರು. ನೀಲಗಾರರ ಮೇಲೆ ದೇವರು ಬರಬಹುದು.

ನೀಲಗಾರರಿಗೆ ಊರೂರು ಗುತ್ತಿಗೆಯುಂಟು. ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ಉಪದೇಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರಿಗೆ ದಾಳಗಾಣಿಕೆ ಕೊಡುವರು. ಬಟ್ಟೆಗೆ ಕಾವಿ ಹಚ್ಚಿ ಅರಳಿ ಮರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವರು. ಈ ಬಾವುಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರೆ ರೋಗರುಜಿನ ಏನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ಲೇಗು, ವಾಂತಿ ಬೇಧಿ 'ತಟಕ್ಕ'ನೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರಿಗೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ

“ಮಾರೀರ ಮಸಣೀರಗಂಡ-ದುರ್ಗಿ ಚೌಡೀರ ಮಿಂಡ” ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಊರಿಗೆಲ್ಲ ಊಟ. ‘ಸಿದ್ಧಯ್ಯನ ಸೇವೆ’ ಎಂದು ಮಾಡುವರು.*

ನೀಲಗಾರರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಡುವವರು ಮೂರುಮಣಿ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳುವರು. ಹಾಡದವರು ಒಂದೇ ಮಣಿ. ಹಾಡದೆ ಇರಲು ಕಾರಣ ಅವರಿಗೆ ‘ನಡೆದು ಬಂದಿಲ್ಲ’ ಅನೇಕ ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು ‘ಕಂಸಾಳೆ’ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಂಬೂರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದದ್ದೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ ತಂಬೂರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಂಸಾಳೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ನಿದರ್ಶನಗಳು ವಿರಳ.

ನೀಲಗಾರರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ‘ತೊಟ್ಟಿಲು ಸೈವಾಗಿ’ ಸ್ವಾಮಿಯ ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಬಹುದು. ಒಂದೆರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೇರೆ ದೇವರಿಗೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ನಿದರ್ಶನಗಳೂ ಇವೆ.

ನೀಲಗಾರರನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಜಾತ್ರೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ. ಹುಡುಗನನ್ನು ಮಲಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವರು. ನೀಲಗಾರರ ಬುಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಒಬ್ಬ ಯಜಮಾನನ ಮೂಲಕ ದೀಕ್ಷೆ, ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ. “ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಕಾಣಿಕೆ, ಅಕ್ಕಿ ಮೇಲೆ ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಎಲೆಯಡಿಕೆ, ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ, ಅರಿಷಣ, ಕುಂಕುಮ ಅಣಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಾಂಬ್ರಾಣಿ ಹಾಕಿ, ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಕತ್ತಿಗೆ ಮಣಿ ಕಟ್ಟುವನು. ಗುರುಗಳು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಉಚ್ಚರಿಸುವರು-

ಓಂ ನಮೋ ಹರ ಹರ
ಸಕಲ ಕಂಟಕ ನಿರ್ವಾಣ್ಯ
ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶ
ಜಗಳ ಆಡೋತಕೆ ಹೋಗಬೇಡ
ಕೆಟ್ಟ ಬೈಗಳು ಬೈಬೇಡ
ನೀನು ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಅನ್ನಹಾಕು

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ಮುಂಗೈಗೆ ಜೋಳಿಗೆ, ಬೆತ್ತ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದೇ ನಾಲ್ಕು ಮನೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಕಂಕಣ ಬಿಚ್ಚಿ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವಾಗ-

“ಇವನು ಯಾರ ಮಗ?”

ಎಂದು ತಂದೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಅವನು “ಇದುವರೆಗೂ ನನ್ನ ಮಗನಾಗಿದ್ದ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಮಗ ತಗಳಿ” ಎಂದು ಕೊಡುವನು. ನಾಲ್ಕು ಜನಕ್ಕೆ ಅನ್ನ ಹಾಕಿ, ನೀಲಗಾರರೂ ಸೇರಿ ಆನಂದವಾಗಿ ಊಟಮಾಡುವರು.”

ನೀಲಗಾರನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಾದರೆ ಸ್ವಾಮೀರ್ಥ ತಂದು ತಾಯಿಗೆ ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಕುವರು. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಬಂದರೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಒಳಗೆ ಬರಬೇಕು. ಸೊಸೆ ತೌರಿಗೆ ಹೋದರೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಯೇ ಬರಬೇಕು.

‘ಹೆತ್ತಮುತ್ತರ ಕಾಲದಿಂದ’ ನಡೆದು ಬಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಹುಡುಗರಿಗೆ ೧೦-೧೨ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮಣಿ ಕಟ್ಟುವರು. ಅಂದೇ ಸ್ವಾಮಿಯ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ‘ಕ್ವಾರಣ್ಯ’ ಮಾಡಿಸುವರು. ಸೋಮವಾರ, ಶುಕ್ರವಾರ ‘ವಾರ’ ಆಚರಿಸಬೇಕು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ.

ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಮೊದಲ ಶಿಶು ಜನಿಸಿದರೆ ಅವಳು ‘ನೀಲಗಾತಿ’. ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನೇ ನೀಲಗಾರ. ಓದಿದ್ದರೂ ‘ಲಾಂಚಾಣ’ ಕತ್ತಿಗೆ ಬೀಳಬೇಕು.

ಸತ್ತರೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ಬಗೆ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ. “ಒಂದು ಕೋಳಿ ಕೂದು, ಹೆಣ ತೊಳೆದು, ಕೂರಿಸಿ, ಹೆಣದ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ನೀಲಗಾರರೆಲ್ಲ ಹೆಣಕ್ಕೆ ತೋರಿಸುತ್ತ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೆಣದ ಮುಂದಿನ ಪಂಚಾಮೃತವೆಲ್ಲ ಗುಡ್ಡರ ಪಾಲಿಗೇ. “೧೦೦ ಹೂವು ತಂದು, ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗೂ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ, ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಲೂ ಜೋಳಿಗೆ ಮಡಗಿ, ಒಂದೊಂದು ಪಾವಲಿ-ಮಡಗಿ, ಕಾಯಿ ಮಡಗಿ, ಜ್ಯೋತಿ ‘ಕಚ್ಚಿಸ’ಬೇಕು. ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಮಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಬೇಕು.

೩

ನೀಲಗಾರರು ಹಾಡುವ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ‘ಧಾರ್ಮಿಕ’ ಕಥೆಗಳ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಆ ಕಥೆ ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಉತ್ತರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿ ಅನಂತರ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮಗಳಿಗೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಳವಳ್ಳಿ, ಮಂಡ್ಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಮೈಸೂರು, ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ, ಹುಣಸೂರು, ಕಾಕನ ಕೋಟೆ, ಹೆಗ್ಗಡದೇವನ ಕೋಟೆ, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ನಂಜನಗೂಡು, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ, ತಿರಮಕೂಡಲು ನರಸೀಪುರ ಮುಂತಾದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ನೀಲಗಾರರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಳವಳ್ಳಿ, ತಿರಮಕೂಡಲು ನರಸೀಪುರ, ಮೈಸೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಕಥೆಗಳು ಹಬ್ಬಿ ನಿಂತಿವೆ.

ಕಂಸಾಳೆಯ ಕಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ನೀಲಗಾರರ ಕಥೆಗಳು ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಎರಡು ಸೊಂಪಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಂತೆ. ಎರಡೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವೈವಿಧ್ಯದೊಡನೆ ರಂಜಿಸಿದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಥೆಯ ಮೈಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ

ಸಾಢ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಀ ರೀತಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಹಿನಿಗಳಾಗಿ ಹಬ್ಬಿರುವ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿರಳವೆನ್ನಲೇಬೇಕು. ಕಂಸಾಳೆ ಹಾಗೂ ನೀಲಗಾರರ ಕಥೆಗಳು ಪರಸ್ಪರಪೂರಕ, ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯಕ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಲೌಕಿಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಎರಡೂ ಸಂಪ್ರಾದಾಯದವರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಬಹುಪಾಲು ಕಥೆಗಳು ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ, ಕಥನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ, ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಥೆಗಳು ಇವರಿಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾದ ಕರ್ತವ್ಯವಾದರೆ, ಲೌಕಿಕ ಕಥೆಗಳು ಇವರ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ, ಕಥನಜಾಣೆಗೆ, ಇವರ ಶ್ರದ್ಧಾಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ದ್ಯೋತಕ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಥೆಗಳು ಇಂತಿಷ್ಟೇ ಎಂದು ಅವುಗಳು ಒಂದು ಪರಿಮಿತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟರೆ ಲೌಕಿಕ ಕಥೆಗಳು ಯಾವ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೂ, ಯಾವ ಪರಿಮಿತಿಗೂ, ಯಾವ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಕಟ್ಟುಬೀಳದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಸಾಗರವಿದ್ದಂತೆ. ಎಷ್ಟು ಕಥೆಗಳನ್ನಾದರೂ, ಯಾವ ಕಥೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಕಲಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇವರದಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನೀಲಗಾರನ ಅಥವಾ ದೇವರ ಗುಡ್ಡನ ನಿಜವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ಹಾಡುವ ಹೊಸಕಥೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೇಲೆಯೇ. ಲೌಕಿಕ ಕಥೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಪಾರ. ಬಹುಪಾಲು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕಲಿತಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭೇದದಿಂದ, ಭಾಗೋಳಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಹೊಸ ಕಥೆಗಳು ಇಣುಕಬಹುದು.

ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿಯ ಕಡೆಯ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ಮೈಸೂರಿನ ಕಡೆ ಕಾಣದಿರಬಹುದು. ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ, ಹುಣಸೂರು ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿಯ ಕಡೆ ಕಾಣದಿರಬಹುದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕನಕಪುರದಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರು ರಾಮನಗರದವರೆಗೆ ನೀಲಗಾರರ ಕಥೆಗಳು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರೂ ತೀರವಿರಳ ಎನ್ನಬೇಕು. ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಹಲಗೂರಿನ ನಡುವಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ನೀಲಗಾರರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮಂಟೆಸ್ಸಾಢಿ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾಸೂತ್ರ ವಿಜಯನಗರ, ಕಾಗಿನೆಲೆ, ಸಖರಾಯ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಗಿ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, ಮಳವಳ್ಳಿ, ಕಾಡಂಕನ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹಾದು ಬೊಪ್ಪಗೌಡನ ಪುರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಲುಗಡೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕತೆಯ ಪ್ರಥಮ ಘಟ್ಟವೂ ಮುಗಿದು ಮಂಟೆಸ್ಸಾಢಿಗಳು ಬೊಪ್ಪಗೌಡನ ಪುರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಠಮಾಳಿಗೆಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಅವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರನ್ನು ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಮಳವಳ್ಳಿಯ ಬಳಿಯ ನಿಡುಗಟ್ಟದಲ್ಲಿ

ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ 'ಕೆಂಪಣ್ಣ' ಎಂಬ ಅಭಿಧಾನದಿಂದ ಅವತರಿಸಿರುವ ವಿಷಯ ಗುರುವಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಅವನನ್ನು ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದದ್ದು, ಆ ಶಿಷ್ಯನಿಂದ ಹಲಗೂರು ಪವಾಡವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಹಲಗೂರಿನಿಂದ 'ನಗ'ಗಳನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ಈ ಕಾವ್ಯದ ಅತ್ಯಂತ ಉಜ್ವಲವಾದ ಭಾಗ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಶಾಂತಿ ಸಂಯಮಗಳ ಸೊಬಗಿನ ಶಿಖರವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದ್ಭುತ ಪವಾಡಗಳನ್ನೆಸಗುತ್ತಾನೆ. ತನಗೂ ತನ್ನ ಗುರುವಿಗೂ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನೂ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಕಾವ್ಯದ ಎರಡನೆಯ ಘಟ್ಟ.

ಈ ಕಾವ್ಯದ ಶರಣರೆಲ್ಲ 'ಪಾತಾಳಬಾವಿ'ಯನ್ನು ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ತೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಅಂಶ. ಮೊದಲು ಬಾವಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು ಧರ್ಮಗುರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ. ಆ ಬಾವಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಚಿನ್ನದ ತೊಟ್ಟಲು ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಳರನ್ನು ಅವರು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಅವರು ಹಲಗೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡರು. ಈ 'ಪಾತಾಳ ಬಾವಿ'ಗೆ ಗುರು ಇಳಿಯುವ ಮುನ್ನ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಬೇಕಾಯಿತು. ಮೊದಲು ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯವರನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರನ್ನು ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಠಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಗುರುವಿನಂತೆಯೇ 'ಪಾತಾಳ ಬಾವಿ'ಗಳಲ್ಲಿ ತಪೋರೂಢರಾದರು. ಈ ಭಾಗದ ಕಥೆ ಕಾವ್ಯದ ಉತ್ತರಾರ್ಧ.

ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಮೈಸೂರಿನ ಮೂಲಕ ಎಡತೊರೆಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು ಎಂಬ ಅಂಶ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕಾರುಗಹಳ್ಳಿ ಮೈಸೂರುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಷಯಗಳು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಮೈಸೂರು ಅರಸರಿಗೂ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೂ ಇಂದಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರೆ ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕರು ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಸಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕಾರುಗಹಳ್ಳಿಯ ಕಾಳಗ ಸ್ತುತಂತ್ರವಾದ ಜನಪದ ವೀರ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಈಗ ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತು ಹೋಗಿದೆ. ಯಾವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲೂ ಅದು ಉಳಿದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ನೀಲಗಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯದವರು ಅದನ್ನು ಇತರ

ಲಾವಣಿಗಳಂತೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯ ಕತೆಯಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಭಾಗವನ್ನು ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಸಾಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಕೆಲವು ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೆಸ್ಸಾ ಮಿಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅದು ಅಂತರ್ಗತವಾದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಕಪ್ಪಡಿಗೇ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಮೈಸೂರು ಅರಸರು ಅಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರುಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಪಾಳೆಯ ಪೆಟ್ಟಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿನ ಹಂಪಣ್ಣನಾಯಕ ಮೈಸೂರಿನ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ವರಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದ. ಅವನ ವಿರಸವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರೆ ಹೇಗೆ, ಎಂಬ ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದ ಮೈಸೂರಿನ ಬೇರೆ ಅರಸರು ಸಂದಿಗ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಆಗಮಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಂಪಣ್ಣನಾಯಕನಂಥ ದುಷ್ಟನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ತಂತ್ರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೈಸೂರು ಅರಸರಿಗೆ ಅಷ್ಟೇಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಕಾರುಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಳಗದ ಈ ಭಾಗ ಮಂಟೆಸ್ಸಾ ಮಿ ಕಾವ್ಯದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ರಾಚಒಡೆಯರು ಎಂದು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. 'ಒಡೆಯರು' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಮೈಸೂರರಸರ ಹೆಸರಿನೊಡನೆ ಸೇರಿ ಬರಲು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ಕತೆಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಮಂಟೆಸ್ಸಾ ಮಿಗಳ ಮುಖ್ಯಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಗುರುಮಠದಿಂದ ಹೊರಟು ತಮ್ಮ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಬಸವಗಳೊಡನೆ ಸಕಲ ಸನ್ನದ್ಧಗಳೊಡನೆ ಚಾತ್ರೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನಡೆದುಕೊಂಡೇ ಹೋಗುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಕಾಡು ಹಾದಿಯಲ್ಲೇ ಪಯಣವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಬೊಪ್ಪಗಾಡನಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಹಾಗೂ ಕಪ್ಪಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಜನಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಶಾಂತ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿವೆ. ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲೆ ದೇವಾಲಯವೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ. ಅರ್ಚಕರು ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ದೇವಾಲಯವಿರುವ ತೋಪು ಜನವಿಹಿನವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಪೂರ್ವ ತಪೋ ಭೂಮಿ ಪ್ರಶಾಂತ ರಮಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವ ಘಟ್ಟಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯದ ನಡುವೆ ಇಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲವಾದ ವಿಷಯವೇ ಸರಿ.

ಕಪ್ಪಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾವೇರಿ ತೀರದ ಮತ್ತೊಂದು ರಮ್ಯನೆಲೆ. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಯಾವ ದೇವಾಲಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದೇವಾಲಯವಾವುದನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬಾರದೆಂದು ನಂಬಿಕೆಯೂ ಇದ್ದಿತು. ಮಳವಳ್ಳಿ ಮಠದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಎಲ್.ರಾಜೇಅರಸಿನವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಭವ್ಯವಾದ ದೇವಾಲಯವೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಇಮ್ಮಡಿಯಾದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ದಿವ್ಯವಾದ ಆಶ್ರಮದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಈ ನೆಲೆ ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿದೆ.

'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ' ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಂತೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೊಸಮತವಾವುದನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು, ಶಿಷ್ಯಕೋಟಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದರು. ಶಿಷ್ಯ ಧರ್ಮಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವವರನ್ನುಳಿದು, ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಜನಾಂಗದವರೂ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ನೀಲಗಾರರಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ನೀಲಗಾರರಾಗಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಮಗನಿಗೆ ಆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಆಯಿತು. ಆತ ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಧರ್ಮ, ಭಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ನಿಯೋಜಿತವಾದ ಗುರುವಿನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ, ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಈ ಯಾರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಿ ಉತ್ಸವವನ್ನು ನಡೆಸಲಿ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಜರುಗಿಸಲಿ ನೀಲಗಾರರು ಇರಬೇಕು. ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಚರಣೆಯೂ ಸಾಗಬೇಕು. ಇವರು ಚುಂಚನಗಿರಿಯ ಜೋಗಿಗಳಿದ್ದಂತೆ, ತಿರುಪತಿಯ ದಾಸಯ್ಯಗಳಿದ್ದಂತೆ, ಮಾದೇಶ್ವರನ ದೇವರ ಗುಡ್ಡರಿದ್ದಂತೆ. ದಾಸಯ್ಯ ಜೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ದೇವರ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ನಡೆಸುವ ಹರಿಸೇವೆ, ಪರ ಮುಂತಾದ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸತಕ್ಕವರು. ಯಾವ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಇವರು ಹಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀಲಗಾರರು, ದೇವರಗುಡ್ಡರು ಕಾವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕಲಾವಿದರು. ದಾಸಯ್ಯನ ಶಂಖ, ಜಾಗಟೆ, ಜೋಗಪ್ಪನ ಸಿಂಗನಾದ ಅವರ ದೇವರ ಲಾಂಛನಗಳು ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ನೀಲಗಾರರ ತಂಬೂರಿ, ದೇವರ ಗುಡ್ಡರ ಕಂಸಾಳೆ ಅಪೂರ್ವ ಜನಪದ ವಾದ್ಯಗಳೂ ಹೌದು, ದೇವರ ಲಾಂಛನಗಳೂ ಹೌದು.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಶೈವ ವೈಷ್ಣವಗಳ ಸಂಗಮವಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ನೀಲಗಾರರು ಹಿಡಿಯುವುದು ತಂಬೂರಿ. ಇದು ದಾಸ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಕೇತ. ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯವರಿಗೆ ಮುತ್ತತ್ತಿರಾಯನಿಂದ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಈ ತಂಬೂರಿ

ಬಂದಿತು. ಮುತ್ತತ್ತಿರಾಯ ಆಂಜನೇಯ, ಪರಮ ವೈಷ್ಣವ. ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿಗಳು ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಬಂದ ಶರಣ ಶ್ರೇಷ್ಠರು, ಪರಮಶೈವರು. ಪರಶಿವನೇ ಅವರೊಬ್ಬ ನಂಬಿಕೆ ಭಕ್ತರಿಗೆ. ಅವರ ಗುರು ನೀಡುವ ಲಾಂಛನ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ. ವಿಭೂತಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ ಎರಡನ್ನೂ ಇವರು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಮತೀಯ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೂ ಒಳಗಾಗದೆ ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಅನೇಕ ಜಾತಿಯವರು ನೀಲಗಾರರಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಪಟಗಳಾದ ಜಂಗಮರನ್ನು ಮಹಮದೀಯರಾಗುವಂತೆ ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿಗಳು ಶಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಮಹಮದೀಯರೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ 'ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ' ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಹಲಗೂರು ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಉಳಿದಿರುವ ಅವಶೇಷಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ನಿದರ್ಶನ. ಬಳೆಮುದ್ದಮ್ಮನ ವಂಶಸ್ಥರು ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಸಖಿರಾಯ ಪಟ್ಟಣದ ರಾಜಕುಮಾರರ ಪರಂಪರೆ ಮಳವಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ಬೊಪ್ಪಗೌಡನಪುರದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಶಾಸನಾಧಾರಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ ಕಾವ್ಯವೇ ಜೀವಂತ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. 'ಬಸವೇಶ್ವರ, ನೀಲಮ್ಮ' ಇವರ ಹೆಸರುಗಳು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರುಗಹಳ್ಳಿ, ಮೈಸೂರು ಇವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೂ ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿಗಳ, ಅವರ ಶಿಷ್ಯರ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರರನ್ನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಹರಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಕಲ್ಯಾಣದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಅನಂತರ ಶಿವಶರಣರೊಬ್ಬರು ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಸಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಮೆರೆದು, ಪವಾಡಗಳನ್ನೆಸಗಿ, ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು, ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದರು, ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ 'ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ' ಮಠಗಳು ವೀರಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮಠಗಳಲ್ಲ. ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಲಗಾರರದಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ 'ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ' ಹಾಗೂ ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿಯೇ ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತದೆ; ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿ ಉಳಿದಿವೆ.

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಕಾವ್ಯಗಳು

೧. ಜನಪದ ಪದ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ

ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಒಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.¹ ೧. ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ, ೨. ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ೩. ಸಾಮಾಜಿಕ ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಾಗೂ ೪. ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು.² ಈ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಗುಂಪಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಾಯಿಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಕಥೆ, ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಕಾವ್ಯ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಒಡಪು, ನುಡಿಗಟ್ಟು, ಶಿಶುಪ್ರಾಸ, ನಾಲಗೆದೊಡರು, ಮಾರ್ನುಡಿಗಳು, ಅಣಕುನುಡಿಗಳು, ಕೊಂಕುನುಡಿಗಳು, ಮಾಂತ್ರಿಕ ನುಡಿಗಳು, ಸ್ವಾಗತ ಹಾಗೂ ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆಯ ನುಡಿಗಳು, ಶಾಪಗಳು, ಬೈಗುಳಗಳು ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಶಾಬ್ದಿಕ ರೂಪಗಳನ್ನೂ ಅಳವಡಿಸಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದ ಈ ಜಾನಪದ ವಾಚ್ಯ ವ್ಯಾಪಕವೂ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವೂ ಆದುದಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಕಥೆ, ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಕಾವ್ಯ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಇವುಗಳನ್ನು

ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಉಳಿದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಅಂಶ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆಯಾದರೂ ಇವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಖರವಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವ ಜಾನಪದದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಶಾಖೆಗಳು.

ಜಾನಪದವನ್ನು ವಿವಿಧ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ನೋಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.³ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶಾಖೆಯೇ ವಿಶೇಷ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಗದ್ಯಕಥನಗಳು ವಿವಿಧ ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಜಾನಪದ ಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಎಂದು ನಾವು ಕರೆಯುವ ಎಲ್ಲವೂ ಈ ಗದ್ಯಕಥನಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿವೆ.⁴ ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ಇವುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಅತ್ಯಂತ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ನಡೆದು ಜಾನಪದ ಇಂದು ಒಂದು ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ಗದ್ಯಕಥನಗಳಾದ ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟುಕಥಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾವಗೀತಾತ್ಮಕ ರಚನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಥನಾತ್ಮಕ ರಚನೆಗಳು ಎಂದು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖವಾದ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.⁵ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳೂ ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಬೀಸುವ ಪದಗಳು ಕುಟ್ಟುವ ಪದಗಳು⁶ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಗೀತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಗೀತೆಗಳೂ ಇರಬಹುದು. ಸಾಧಾರಣವಾದ ಹಾಡುಗಳೂ ಇರಬಹುದು. ಇವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಮಟ್ಟಗಳೂ ಕಂಡುಬರಬಹುದು. ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಡಬೇಕಾದ ರಚನೆಗಳೇ ಆದುದರಿಂದ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಅವುಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಒಂದು ಹಾಡಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಗೀತೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಹಾಡುವ ರೀತಿ ಇವೆರಡೂ ಸಾವಯವ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುಗಳಾಗಿವೆ. ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವುಗಳ ಬೆಸುಗೆ. ಅಪಾರ ವೈವಿಧ್ಯದ ಗೀತೆಗಳಂತೆಯೇ ಅವುಗಳ ರಾಗ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನೂ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಮುಂದಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಡ್ಗತೆಗಳದು.⁷ ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಡು, ಕಥೆಯ

ನಿರೂಪಣೆಯ ಒಂದು ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕಥೆಯ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕ ರಚನೆಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸುದೀರ್ಘವಾದ ರಚನೆಗಳೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಚಿಕ್ಕ ಕಥನೆಗೀತೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಲಾವಣಿಗಳೆಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ.⁸ ಲಾವಣಿಯ ಮುಂದಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ. ಖಂಡಕಾವ್ಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಲಾವಣಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದು. ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಚಿಕ್ಕದು. ಇದು ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ಮುಗಿಸಬಹುದಾದ ಕಾವ್ಯವೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ರಾತ್ರಿಯ ಕಥೆಯೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಘಟನೆಯ ಸುತ್ತ ಕಥೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಧಾನ.⁹ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸುತ್ತ ಸುಳಿದು ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಅದು ವಿರಮಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರದೇವಿಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದೇವಿ ಗಂಡನಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಶೋಕಪೂರ್ಣ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಸುತ್ತ ಕಥೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈರೋಬಿಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಮರಣಕ್ಕೆ ಈಡಾದ ಪತಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸಹಗಮನ ಆಗುವ ಮನಮಿಡಿಯುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಯಾವ ಘಟನೆಯ ಬೆನ್ನಹಿಡಿದು ಕಥೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೋ ಆ ಘಟನೆಯನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ನಿಲುಗಡೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಲಾವಣಿಯ ವಸ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಾಸ್ತವಿಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬದುಕಿನ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ದುರಂತಗಳು ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ನೋವನ್ನೂ ಕಹಿಯನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಹಾಡುಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಉತ್ತರದೇವಿ, ಈರೋಬಿ, ನಾಗವ್ವ, ಹಿರಿದಿಮ್ಮಿ¹⁰ ಮುಂತಾದವರು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿರದೆ ಎಂದೋ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಾಳಬದುಕಿ ವಿಧಿಯ ಕೈವಾಡದಿಂದಲೋ, ಇತರರ ಕೈವಾಡದಿಂದಲೋ ಅತೀವ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರು; ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವರು. ತಮ್ಮ ಸುಂದರವಾದ ಬದುಕನ್ನು ದುರಂತಕ್ಕೆ ಈಡುಮಾಡಿಕೊಂಡವರು. ತಮ್ಮದಲ್ಲದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಈಡಾಡಿದವರು. ಅವರ ತ್ಯಾಗ, ಬಲಿದಾನ, ನಿಷ್ಠೆ, ಆದರ್ಶಗಳು ಜನಪದದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಕುತ್ತವೆ. ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಭಾವ ಅನೇಕ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಕಥೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ; ಪ್ರಸಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕಾಲದೇಶಗಳ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಮೊದಲು ಏಕಕರ್ತೃಕವಾಗಿದ್ದು ಕ್ರಮೇಣ ಬಹುಕರ್ತೃಕ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತವೆ; ಎಂದರೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪುನರ್‌ಸ್ಪಷ್ಟಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ.¹¹

ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ವಾಸ್ತವಿಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ರಚನೆಗಳೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದು ಅವು ತಮ್ಮ ದುರಂತದ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಹಜವಾದ ಮುಕ್ತಾಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕೃತಕವಾದ ಸುಖಾಂತದ ಕಡೆ ಅವು ಎಂದೂ ವಾಲುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವನದ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಅದರ ಗಂಭೀರ ಅನುಭವವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿಸುವುದೇ ಲಾವಣಿಯ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಇದು ದೀನರ, ಅಸಹಾಯಕರ, ಮುಗ್ಧರ, ವೀರ ಪುರುಷರ ಪರವಾದುದು. ಅವರಿಗಾದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಬಣ್ಣಿಸುವುದೇ ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ.

ಮೇಲೆ ಗಮನಿಸಿದ ಗಂಭೀರ ಲಾವಣಿಗಳು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವರ್ಗವಾಗಿ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಕಥೆಗಳೂ ಬರಬಹುದು. ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ಕಥೆಗಳೂ ಇರಬಹುದು. ತ್ಯಾಗಶೀಲರ ಕಥೆಗಳೂ ಆಗಬಹುದು. ಆತ್ಮಾರ್ಪಣೆಯ ವಸ್ತುವೂ ಬರಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿ “ನುಚ್ಚಾಯ್ತು ನೀರ ಹೊಳೆಯಾಗೆ”¹² ಎಂಬುದು ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಲಾವಣಿ. ಇದೊಂದು ಪ್ರೇಮ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಲಾವಣಿಯಾಗಿದೆ. ಕಿರೆಗೆಹಾರ¹³ ಆತ್ಮಾರ್ಪಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಬಂಧುರ ಲಾವಣಿ. ಹಿರಿದಿಮ್ಮಿ¹⁴ ಕ್ಷಾತ್ರಗುಣವನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ರಚನೆ. ಇಂಥ ಕಥೆಗಳು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆದು ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಘಟನೆಗಳ ಮೇಲೂ ಲಾವಣಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಬಾಲಕನ ಕೊಲೆ,¹⁵ ಪ್ಲೀಟರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಸಂಗ್ಯನ ಅಪರಾಧ,¹⁶ ಹಲಗಲಿಯ ಬೇಡರು¹⁷ ಮುಂತಾದ ರಚನೆಗಳು ತುಂಬ ಹಳೆಯವೇನಲ್ಲ. ಕನ್ನೇಶ್ವರರಾಮ,¹⁸ ಸರ್ಜಪ್ಪನಾಯಕ¹⁹ ಮುಂತಾದವರ ಮೇಲೆ ಲಾವಣಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿವೆ.

ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ದುರಂತವಿನ್ಯಾಸವೇ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರೂ ಗೌಣವಾಗಿ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳೂ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ರಮ್ಯಲಾವಣಿಗಳೂ ವಿನೋದ ಲಾವಣಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕೋಣವೇಗೊಡನ ಕಥೆ²⁰ ವಿನೋದ ಲಾವಣಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆ. ಮಳೆರಾಯ ಮಾರಣ್ಣ²¹ ಒಂದು ರಮ್ಯಲಾವಣಿ. ಅನೇಕ ಪೌರಾಣಿಕ ವಿಷಯಗಳೂ ಲಾವಣಿಯ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸಂಪನ್ನೆ²² ಇದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಲಾವಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಗದ್ಯಕಥೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುವು. ಗದ್ಯಕಥೆಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಬೇರೆ.

ಗದ್ಯಕಥೆಗಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುದಗೊಳಿಸಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತವೆ. ವರ್ಣನಾತೀತವಾದ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತಾಡಿಸಿ ಕರೆತರುತ್ತವೆ. ಅವು ಬದುಕಿನ ವಾಸ್ತವಿಕ ನೆಲಗಟ್ಟಿನಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಇಂತಹ ವರ್ಣಮಯ ಲೋಕದ ಸುಂದರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಲಾವಣಿಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಅದಲ್ಲ. ಅವು ಜೀವನದ ಕಟುಸತ್ಯವನ್ನು ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಚಿತ್ರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಕಿ ಬಡುತ್ತವೆ. ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನಾವು ಜೀವನದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳತ್ತ ಆಲೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ದೀರ್ಘವಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ನಮ್ಮಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಬದುಕಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಮಾನವನ ಮೌಢ್ಯದಿಂದ, ಕ್ರೋಧದಿಂದ, ಕ್ರೂರದಿಂದ, ಈರ್ಷ್ಯೆಯಿಂದ, ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ಎಂತೆಂತಹ ಅನಾಹುತಗಳು ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತವೆ, ಎಂತೆಂತಹ ಜೀವರತ್ನಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತವೆ, ಮರೆಯಲಾಗದ ಅವುಗಳ ನೆನಪು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ-ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಇವು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ವೀರಗಲ್ಲು, ಮಾಸ್ತಿಕಲ್ಲುಗಳು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಮಡಿದ ವೀರರ ಕುರುಹಾಗಿ ನಿಂತಿರುವಂತೆ ಮಾತಿನ ರೂಪದ ಸಾಕ್ಷಿಕಲ್ಲುಗಳು ಈ ಲಾವಣಿಗಳು. ಲಾವಣಿ ಹೀಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವೂ, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೂ, ಗಂಭೀರತಮವೂ ಆದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಖಂಡಕಾವ್ಯ ಹಾಡ್ಗಳ ತೆಯ ವಿಸ್ತರೂಪ. ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಾರನ ಉದ್ದೇಶ ಲಾವಣಿಕಾರರ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ದುರಂತವನ್ನು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಅದರ ಛಾಯೆ ಮಸುಕಾಗಿ ಸುಖಾಂತದಲ್ಲಿ ನಿಲುಗಡೆಯನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಘಟನೆಗಳ ಸರಪಳಿ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಹಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಥೆ ಊರು, ಕೇರಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಆರಂಭವಾಗಿ ಒಬ್ಬಕಥಾನಾಯಕನನ್ನೂ, ನಾಯಕಿಯನ್ನೂ ಗುರಿಯನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾಗಿ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಅನೇಕ ಕಹಿಸಿಹಿ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಕಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಪಾರುಮಾಡುವುದೇ ಕಥೆಗಾರನ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ. ಇಲ್ಲಿ ವಿರೋಧವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ, ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸೋಲಾಗಬೇಕು ಅಥವಾ ಸಾವಾಗಬೇಕು. ಕಥೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಳುಗಡೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಮುಕ್ತಾಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ದೊಡ್ಡದು. ಹಾಸುಬೀಸಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಪರಿಮಿತಿಗಳ

ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅಷ್ಟು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಲಾರದೆ ಹಿಂದೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದಲ್ಲ. ಆ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಲಾಗದಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೇ ಬೀರಿ ತನಗೂ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಇದು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳ ದೃಷ್ಟಿ ಲಾವಣಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಸಾಧಾರಣ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ರಕ್ತಮಾಂಸವನ್ನು ತುಂಬಿ, ಜೀವಭಾವಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಒಯ್ಯಾರಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ನಮ್ಮ ಎದುರಿಗೆ ತಂದು ಮೆರೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಟಿಕಿಟು ಕೊಟ್ಟು ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡಿದಂತೆ; ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ರಂಜಿಸಲು ರಂಗಕಲಾವಿದರು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಂತೆ ಇವರು ತಮಗೆ ಇರುವ ಸೀಮಿತ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ರಂಜನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ವಾದ್ಯಗಳು, ವೇಷಭೂಷಣಗಳು, ಕುಣಿತಮೆರೆತಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಪೋಷಕವಾಗುತ್ತವೆ.²³

ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳ ಅನಂತರ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಉತ್ತುಂಗ ಶಿಖರವಾದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದೂ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಕೊಡುಗೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಖಂಡಕಾವ್ಯ ಸೀಮಿತ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರೆ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ ತನ್ನದೇ ಆದ ವ್ಯಾಪಕ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಒಬ್ಬ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರನ ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕನಾಯಕನ ಸುತ್ತ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ವಿಸ್ತಾರ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಮಜಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದು ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ತನ್ನದೇ ಆದ ಧೈಯಧೋರಣೆಗಳಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ನಾಯಕನಿದ್ದರೂ ಹತ್ತಾರು ಪ್ರತಿನಾಯಕರು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸೋಲನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ನಾಯಕನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಸರ್ವನಾಶವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಯುಗದ ಜೀವನ ಧರ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರ ಜನರ ಆಶೋತ್ತರಗಳು ಈ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಥಾನಾಯಕನೊಬ್ಬನೇ ವಿಜೃಂಭಿತನಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ. ಈವರೆಗೆ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ತಾಮಿಕಾವ್ಯ,²⁴ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ²⁵ ಪ್ರಮುಖವಾದವು. ಮಲೆಯಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ²⁶ ಒಂದು ಅಖಂಡಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುವುದಿಲ್ಲ.²⁷ ಏಳು ಕವಲುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುವ ಈ ಕಾವ್ಯ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಂತೆ

ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ತಾಳುಗತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಆರು ಕವಲುಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಥೆಗಳಂತೆಯೇ ತೋರಿಬರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪಾತ್ರ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆಯಾದರೂ ಅವು ಅವನ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳೇ ಹೊರತು ಒಂದು ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಬೆಸೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ “ಮಾದೇಶ್ವರ” ಎಂಬ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರ ಶಕ್ತಿಯ ಸುತ್ತ ಇವು ಚಲಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ಖಂಡಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯನ್ನು ಏಕಸೂತ್ರತೆಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಅಖಂಡಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಅನೇಕ ಕವಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಅಖಂಡ ಕಥೆಗಳಾಗಿವೆ. ಒಂದು ಮೂಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಾತ್ರಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಗಿ ತಮ್ಮ ಗುರಿ ಎಂಬ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಇವು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಐಕ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಕಥೆಯ ಆರಂಭಕ್ಕೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೂ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಲದ ಅಂತರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು, ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಸಾಗಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಶಿಷ್ಯಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬೊಟ್ಟಗೌಡನಪುರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರು ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಾಗಿಬಂದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರಭಾವಪುಂಜವೆಂಬ ರಥವನ್ನು ಮುಂದೆ ನಡೆಸಿ, ಅವರೂ ಉಜ್ಜಲ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ ಐಕ್ಯವಾಗಿ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಒಂದು ನಿಲುಗಡೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಸಂಪೂರ್ಣವೂ ಸತ್ವಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಇದು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ಸುಸಂಬದ್ಧವಾದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮೂರು ತಲೆಮಾರುಗಳ ಒಂದು ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಹರಿದು ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಲಿವೀರ ಜುಂಜಪ್ಪನೇ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾನೆ. ಹೆಚ್ಚು ಮಾನವೀಯ ಸಂವೇದನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕೊನೆಯ ಘಟ್ಟದವರೆಗೆ ತನ್ನ ಸೋದರಮಾವಂದಿರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಲೇ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿಷಜಾಲಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಅಸುವನ್ನು ನೀಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ಸತ್ತ ಏಳು ದಿನಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಎದ್ದು ಸೋದರಮಾವಂದಿರನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನೂರೊಂದು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಸಹನೆಯಿಂದ ಸಹಿಸಿ ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ಕೊಂದ ಕೃಷ್ಣನಂತೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಮಾರಣ್ಣ, ಮೈಲಣ್ಣ ಅವರೊಡನೆ ತನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ

ಹೋರಿಯಾದ ಬಡಮೈಲನೊಡನೆ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕಿರುಕುಳಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬರುತ್ತಾನೆ. ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಾದ ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ರಾಮನಂತೆ, ಕೃಷ್ಣನಂತೆ ಅಸದೃಶವಾಗಿ ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಬೆಳೆದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿವೆ.

ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯ ಬಹುದಾದ ರಚನೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನನ್ನು ಕುರಿತ, ಸವದತ್ತಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತ ಕಾವ್ಯಗಳು ಇವೆಯಾದರೂ ಅವಕ್ಕೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಪಟ್ಟ ದೊರೆಯುವುದು ಅನುಮಾನವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಲು ಪೂರ್ಣಕಾವ್ಯಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಮೂರು ಮುಖಗಳಾದ ಲಾವಣಿ, ಖಂಡಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಬಹುದಾದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ರಚನೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಲಾವಣಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಪೌರಾಣಿಕ, ವಾಸ್ತವಿಕ, ರಮ್ಯ, ವಿನೋದಾತ್ಮಕ ಮುಂತಾದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಬಹುದಾದ ಲಾವಣಿಗಳು ನೂರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪರಿವೀಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದು ಇವುಗಳ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೂ ಸಾಕಷ್ಟು ನಡೆದು ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕ್ರಮವಾದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ನಡೆದಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕರು ಗುರುತಿಲಸ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇವರ ಶೋಧ ಇನ್ನೂ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಈಗಾಗಲೇ ದೊರೆತಿರುವ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ವೈವಿಧ್ಯದ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಕಥೆಯ ಅನೇಕ ಭಿನ್ನರೂಪಗಳು ಈಗ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ನಂಜಯ್ಯ ಚಾಮುಂಡಿಯ ಕಥೆ²⁸, ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆ²⁹, ಗುಣಸಾಗರಿಯ ಕಥೆ³⁰, ಕಾಳಿಂಗರಾಯನ ಕಥೆ³¹, ಮಾಗಡಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಕಥೆ³² ಮುಂತಾದ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಾರು ಪಾಠಗಳು ಈಗ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.

ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಇನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳ ಖಚಿತಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯವಾದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

೨. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಗಾಯಕರು

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಪ್ರಪಂಚ ಇಷ್ಟೊಂದು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿರುವಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಗಾಯಕರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ. ಈ ಗಾಯಕವರ್ಗವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೂ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಾಹಕರು ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲರಾಗಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಗಾಯಕರನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.³³

ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದನ್ನೇ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಗಾಯಕವರ್ಗ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಜೀವನೋಪಾಯದ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವೂ ಆಗಬಹುದು. ಜನರು ಇವರು ಹಾಡುವ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಲಿದು ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನೂ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹಣವನ್ನೂ ನೀಡಬಹುದು. ಈ ಪರಸ್ಪರ ವಿನಿಮಯದೃಷ್ಟಿ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಪರಂಪರೆಗೆ ಮೂಲವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಆ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಾ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೂ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಗಾಯಕ ಸಮೂಹವೇ “ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು” ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾಯಕರಿಗಿಂತ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.³⁴ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾಯಕರು ತಾವು ಕಲಿತ ಹಾಡನ್ನು ತಮ್ಮತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಶ್ರೋತೃವರ್ಗ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವರ ಕೆಲಸದ ಆಯಾಸವನ್ನು ನೀಗಲು, ಮನಸ್ಸಿನ ಬೇಸರವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಹಾಡೋ, ಕಾವ್ಯವೋ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೀಸುವಾಗ, ಕುಟ್ಟುವಾಗ, ಕಳೆಕೀಳುವಾಗ, ನಾಟಿ ಹಾಕುವಾಗ, ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೂರಪಯಣಕ್ಕೆ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಾಗ, ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಕುರಿಯ ಮಂದೆಗಳನ್ನು ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ತಡೆದು ಅವನ್ನು ಕಾಯುವಾಗ, ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ಸುಲಿಯುವಾಗ, ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವಾಗ, ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಂತಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುವಾಗ, ನದಿ ಸಮುದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದೋಣಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವಾಗ, ಮಗುವನ್ನು ತೂಗಿ ಮಲಗಿಸುವಾಗ, ಮದುವೆ, ಒಸಗೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ, ತಮ್ಮ ದೇವರ ಉತ್ಸವ ಜಾತ್ರೆಗಳು ನಡೆಯುವಾಗ, ಹಾಡಿನಪೂರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇದು ಅವರ ಜೀವನದ ಒಂದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಅಂಗ. ಇದಕ್ಕೆ ಚಾತಿ ಮತ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಕಾಲದ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಇವರ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆ ಯಾವುದೇ ವಿಶೇಷ ಆಹ್ವಾನ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾವ ವೆಚ್ಚದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಹಸಿವು ಎಷ್ಟು ಸಹಜವೋ ನೀರಡಿಕೆ ಎಷ್ಟು ಸಹಜವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇವರ ಪಾಲಿಗೆ ಹಾಡಬೇಕೆನಿಸುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಸಹಜ. ಇವರು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಗೊತ್ತಾದ ಗುರುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ನುರಿತ ಗಾಯಕರ ಚೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಲ್ಲುಕೊಡುತ್ತಾ ತೊದಲುನುಡಿಯುತ್ತಾ ಕಲಿತುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವರು ಸೊಲ್ಲು ಕೊಡುವುದಷ್ಟನ್ನೇ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇವರನ್ನು ಮಂದಗಾಯಕರು ಎನ್ನಬಹುದು ಕೆಲವರು ಚುರುಕಾಗಿ ಉತ್ಸಾಹಶೀಲರಾಗಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರವಾಗಿ ಕಲಿತು ಅವುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಲ್ಲ ಜಾಣರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರನ್ನು ತೀವ್ರಗಾಯಕರು ಎನ್ನಬಹುದು.³⁵ ಕಥೆಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಲೆಕ್ರಾಫ್ಟ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಲವರು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರು ಮಂದ ವಾಹಕರು (Passive Bearers). ಕೆಲವರು ಕೇಳಿದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರು ತೀವ್ರ ವಾಹಕರು (Active Bearers). ಇವರಂತೆ ಜನಪದ ಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾಯಕವರ್ಗವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವಾಗ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳು ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಮೊದಲನೆಯವರ್ಗ ಹಿಮ್ಮೇಳದವರೆನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಡನೆಯವರ್ಗ ಮುಮ್ಮೇಳದವರು ಎನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಹುಪಾಲುಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಮತ್ತು ಮುಮ್ಮೇಳಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಹಿಮ್ಮೇಳದವರು ಪೋಷಕಗಾಯಕರಾದರೆ, ಮುಮ್ಮೇಳದವರು ಮುಖ್ಯ ಗಾಯಕರು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾಯಕರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಉಡುಗೊರೆ ಅಥವಾ ಕೊಡುಗೆಗಳ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವರು, ಅವರಿಗಾಗಿಯೇ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಇದು ಸ್ವಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರದಾಗಲಿ, ಶ್ರೋತೃಗಳದಾಗಲಿ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಈ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಗುರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಕ್ಷೇಶಗಳನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾಯಕರ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ವರ್ಗದ ಅನಂತರ ನಾವು ಎರಡನೆಯ ಒಂದು ವರ್ಗವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾಯಕರ ಒಂದು

ಗುಂಪಿನಲ್ಲೇ ಇದ್ದು, ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಮಗಾಗಿ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇತರರಿಗಾಗಿ ಹಾಡಿ ಕುಣಿಯುವುದುಂಟು. ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇವರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕೇಳುವ ಅಥವಾ ನೋಡುವ ಜನ ಇವರಿಗೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬಹುದು. ಕೊಡದೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ಅದನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದವರೂ ಇವರಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ತಾವು ಹಾಡಿ ಕುಣಿದು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಭೋಜನ, ಉತ್ಸವ ಸಮಾರಂಭಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು. ಇದು ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ವರ್ಗದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಅದೇ ಅಲ್ಲ. ಇವರ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಕುಣಿತಗಳು ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದರೂ ಅದನ್ನು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಇವರು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನೇನೋ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾದ ಶ್ರೋತೃವರ್ಗವನ್ನು ತಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರನ್ನು ಅರೆವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ವರ್ಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೋಲಾಟದವರು,³⁶ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ³⁷ದವರು, ಅಂಟಿಕೆ ಪಂಟಿಕೆಯವರು³⁸ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಗಾಯಕ ಸಮೂಹ ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳೂ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಕಾಲದ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಜೀವನೋಪಾಯದ ಪ್ರಧಾನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಬೇರೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಒಂದು ಹವ್ಯಾಸ ಮಾತ್ರ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಋಷಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಒಂದು ಕಲೆ.

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಲೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬದುಕುವವರು. ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಲಘುಲಾವಣಿಗಳನ್ನೂ ಇವರು ಗುರು ಮೂಲದಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಹಾಡನ್ನು, ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಜನ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಆಗಾಗ ತಾವೇ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಹಾಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಜನ ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೇ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರೇ ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ಸಂಚಾರಶೀಲರಾಗಬಹುದು. ಜನರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಹಾಡಬಹುದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹತ್ತಾರು ಜನ ಹೆಂಗಸರು, ಗಂಡಸರು ಕಲೆತು ಇವರ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಕಲೆ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಇರಲು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗದ್ಯವೂ,

ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ. ವೇಷಭೂಷಣ, ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷಗಳೂ, ನೃತ್ಯ, ಅಭಿನಯ, ಕಥೆ, ಉಪಕಥೆ, ಅಡ್ಡಕಥೆ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಲೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ರಂಜನೀಯವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವೃತ್ತಿಕಲೆಯಾದುದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲಾ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜನ ಇವರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಮೇಳಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಒಂದು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಇವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥ ಪುಣ್ಯಶೀಲರ ಕಥೆಗಳನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಲವು ಗಂಟೆಗಳಕಾಲ ಮೇಳವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ದಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಕಣಜ ಇವರ ಬಳಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ನೃತ್ಯ ಚೊತೆಗೆ ಇವರ ಆಕರ್ಷಕ ವೇಷಭೂಷಣ ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಇವರು ಸಾಮಾನ್ಯಗಾಯಕರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವೆನಿಸುತ್ತಾರೆ; ಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಥೆಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕೃತ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ವಿಸ್ತೃತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಕ್ಕಾಗಲಿ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಾತ್ರಗಳಿಗಾಗಲಿ ಹೆಸರುಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕ ತನ್ನ ಕಥೆಗೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ಥಳನಾಮ ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಕಾವ್ಯಗಳು ಬಹುವುಟ್ಟಿಗೆ ಗಂಭೀರವಸ್ತುವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ವಿನೋದ ಏನಿದ್ದರೂ ಅದರ ಅಂಗವಾಗಿ ಬರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ಉಪಕಥೆಯೊಂದು ನಡುವೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಥೆ ಸರಳವಾಗಿ ನೇರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಸಾಗುವುದೇ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣ.

೩. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಮೇಳಗಳು

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಕಾವ್ಯಗಳು ಎಲ್ಲ ಪಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾವ್ಯಾಂಶದಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಡಿಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಕಥೆಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವೇ ಹೊರತು ಕಾವ್ಯಕ್ಕಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬರುವ ಕಥೆಗಳೇ ಹೊರತು ಕಾವ್ಯಸತ್ತ್ವವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಥೆಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಕಥೆಯನ್ನು ವೈವಿಧ್ಯಮಯಗೊಳಿಸಲು ಅದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಸ ಆವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು, ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹಿತವಾಗಿಸಲು ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು

ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಕೆಲವೆಡೆ ತುಂಬಾ ಸಡಿಲ, ಶಿಥಿಲ. ಹಾಡೆಯೇ ಓದಿದಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗದ್ಯ; ಅದು ಒರಟು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವು ಹಾಡಿಸಿ ಕೇಳಬೇಕಾದ ಕಾವ್ಯಗಳೇ ಹೊರತು ಓದಬೇಕಾದ ಕಾವ್ಯ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದರ ಲಯದ ಜಾಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಟ್ಟಿನ ಜಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದರೆ ಅವು ಹಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸಾಧಾರಣವಾದ ಪಲ್ಲವಿಗಳು ಈ ಹಾಡಿನ ಸಂಗೀತವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ತಂದನಾನ ತಂದಾನು ತಾನನ, ತಂದನ್ನ ತಾನ, ಕೋಲನ್ನ ಕೋಲೆ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಲಯಬದ್ಧವಾದ ರಚನೆಗಳು ಇಡೀ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಗೀತದ ಶರೀರವನ್ನು ತೊಡಿಸುತ್ತವೆ. ಹಿಮ್ಮೇಳದವರು, ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತ ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಂಗೀತದ ಗುಂಗು ತನ್ನದೇ ಆದ ರಸಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಕಾವ್ಯಗಳು ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾವ್ಯದ ಕಾವಿನಿಂದ ಹೊರತಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ದೊಂಬಿದಾಸರು, ತೆಲಗು ಜಂಗಮರು, ತಂಬೂರಿಯವರು ಇಂಥವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಾಂಶ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ನೀಲಗಾರರು, ಕಂಸಾಳೆಯವರು ಮೊದಲಾದ ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಕಾವ್ಯಶರೀರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಎರಡು ಭಿನ್ನಾಂಶಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಬಹುದು:

೧. ದೊಂಬಿದಾಸರು, ತೆಲಗು ಜಂಗಮರು, ಹೆಳವರು ಮುಂತಾದವರ ಕೆಲವು ದೀರ್ಘಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧವಾದ ಕಥೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಘಟನೆಗಳು ಆಶಯಗಳು ಏಕರೂಪವಾಗಿ ಕಥೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಕಥೆಯ ಸೂತ್ರ ಬದಲಾಗದಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಾರ ಈ ಮೂಲದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ತನ್ನ ಹುಟ್ಟನ್ನು ನೇಯುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದರೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೆ ಅಡಕಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಅವನು ಒಮ್ಮೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ ಬರಬಹುದಾದ ಪಾದಗಳೂ, ವಾಕ್ಯಗಳೂ, ಶಬ್ದಗಳೂ ಎರಡನೇ ಬಾರಿ ಹಾಡಿದಾಗ ಬದಲಾಗಬಹುದು. ಎಂದರೆ ಕಥೆಗಾರ ಹಾಡಿದ ಪ್ರತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಇವುಗಳ ಭಾಷಾಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ರಚನಾವಿನ್ಯಾಸ ಹೊಸದು ಎನ್ನುವಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವರ್ಣನೆಗಳು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಏಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದರೂ ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿಗೂ ಕಥಾಶರೀರದ ಹೊರಮೈ ತನ್ನ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಕಥೆ ಒಬ್ಬನೇ ಕಥೆಗಾರನ ಬಾಯಲ್ಲಿ

ಮೂಡಿದಾಗಲೂ ಇದು ಸಹಜ. ಗದ್ಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಸ್ವಚ್ಛಂದತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಚಾಯಮಾನ ಈ ಹಾಡ್ಗತೆಗಳಲ್ಲೂ ಉಳಿದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂಥ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯಗಳು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಹಾಡ್ಗತೆಗಳು ಎಂದಷ್ಟೇ ನಿರ್ದೇಶಿಸಬಹುದು.

ಈ ಚತುರರಾದ ಕಥೆಗಾರರು ಯಾವುದೇ ಕಥೆಯನ್ನಾದರೂ ಹೀಗೆ ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀಲಾಚಾಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ ಹಾಡಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಉಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅಪೂರ್ವ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಎಂದೇ ಕರೆಯಬಹುದು. ಹಿಮ್ಮೇಳದವರು ಸೊಲ್ಲುಕೊಟ್ಟರೆ, ವಾದ್ಯಗಳು ಹಾಡಿಗೆ ಗತ್ತನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ ತಾಳಲಯಬದ್ಧವಾದ ರಚನೆ ಅವರ ನಾಲಗೆಯಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಮೇಳರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ರಂಜನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲರು.

೨. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಂಸಾಳೆಯವರು, ನೀಲಗಾರರು, ಚೌಡಿಕೆಯವರು, ಮುಂತಾದವರ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಕಾವ್ಯಾಂಶ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾವ್ಯಶರೀರವೊಂದು ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ಗಾಯಕರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅದು ಖಚಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ, ಶಬ್ದಜೋಡಣೆ, ವಾಕ್ಯವಿನ್ಯಾಸ ಮುಂತಾದುವಲ್ಲಿ ಮೂಲದ ಸೊಗಡು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದು ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಅವುಗಳ ರೂಪ ಕೆಡದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರಬೇಕು. ಇವು ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಾಗಿರುವುದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಶ್ರದ್ಧೆ, ನಿಷ್ಠೆ, ದೈವಭಕ್ತಿ, ಅಭ್ಯಾಸ ಮುಂತಾದವು ಇದ್ದು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯ ಎಂದಾಗ ಅದು ಒಂದು ದೈವದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ. ಆ ದೈವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ದೇವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರನ್ನು ಆಗಾಗ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ಒಂದು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮನರಂಜನೆಗಿಂತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ, ದೈವ ನಿಷ್ಠೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಕತೆಗಾರರಿಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಾಡುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿ ಕತೆಗಳನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪುಣ್ಯಕಥೆಗಳ ಶರೀರವನ್ನು ಅಂದಗೆಡದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದೂ ಇವರ

ಕರ್ತವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಟುಗಳಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಸತತವಾಗಿ ಗುರುವಿನ ಸೇವೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿ ಧೀರ್ಘವಾದ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ನಿರಂತರ ಅಭ್ಯಾಸಶೀಲನಾದ ಶಿಷ್ಯ ತಾನು ಪ್ರೌಢ ವಯಸ್ಸಿನಾಗುವ ವೇಳೆಗೆ ಗುರುವಿನ ಕಾವ್ಯ ಭಂಡಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೂರೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಕಾವ್ಯಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಉತ್ತಮ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಕೊಂಡು ಬರಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ನೀಲಗಾರರು ಹಾಗೂ ದೇವರಗುಡ್ಡರು ಹಾಡುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ, ಹಾಗೂ ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ- ಇವುಗಳಿಗೆ ಶಿಷ್ಯಮೂಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.³⁸ ಆದರೆ ಇತರ ಕೆಲವು ಈ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಮೈದುನರಾಮಣ್ಣನ ಕಾವ್ಯ³⁹ ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕಾವ್ಯ⁴⁰ (ಘನಪತಿರಾಯನ ಕಥೆ), ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿಹಾಡು⁴¹ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರೌಢಮೂಲದಲ್ಲಿ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಈ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿ ಉಳಿದುವೋ ಅಥವಾ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಕಾವ್ಯವನ್ನೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಆಯಾ ಪ್ರೌಢ ಕವಿಗಳು ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಮಾಡಿದರೋ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಥಾಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ, ಎರಡು ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಹಾಡುವ ಇತರ ದೀರ್ಘಕಾವ್ಯಗಳು ಶುದ್ಧ ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವೊಂದು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಾವ್ಯಾಂಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾವ್ಯದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಅದು ಮೂಲತಃ ಯಾರದೋ ಪ್ರೌಢ ಕವಿಯ ರಚನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೈದುನರಾಮಣ್ಣನ ಕಾವ್ಯ ಗುಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕಾವ್ಯ, ಜೋಗಿ ಹಾಡು ಇವುಗಳಷ್ಟೇ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಇತರ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮೂಲತಃ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಸುಂದರ ರಚನೆಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು ಧಾರ್ಮಿಕವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅವು ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಹುದು.

ಲೌಕಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಾದ ದೊಂಬಿದಾಸರು, ಹೆಳವರು, ತೆಲುಗುಜಂಗಮರು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಅನುಕೂಲವಾದ ವಾತಾವರಣ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿತವರೇ ಹೊರತು ಯಾವ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಯೂ ಅವುಗಳಿಗೆ

ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕಥನಾಂಶ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದು ಕಾವ್ಯಾಂಶ ಪೇಲವವಾಯಿತು. ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಅನೇಕ ವರ್ಷ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಾಗಲಿ, ಅವಕಾಶವಾಗಲಿ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಉಳಿಯದೇ ಹೋದುದು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರನ ಕಥೆ, ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಲ್ಲೂ ಲೌಕಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಲ್ಲೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ಇಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ಶೈಲಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಕಥೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಾರಣಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು.

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಕೆಲವು ಲಘುಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಗಳು ತೀರ ಚಿಕ್ಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಲಾವಣಿಗಳ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಗೌರಮ್ಮನ ಮದುವೆ,⁴² ಗಂಗೇಗೌರಿ ಜಗಳ⁴³ ಕೋಣವೇಗೌಡ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಇವುಗಳು ಕಿರಿದಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ನಿರ್ದಿಷ್ಟರೂಪ ಉಳಿದುಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಗಾಯಕರಿಂದ ಕಿರಿಯ ಗಾಯಕರು ಇವುಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟೇನು ಕಷ್ಟದ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಕಿರಿಯ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಹಾಡಿ ಮುಗಿಸುವುದು ಸುಲಭ. ಇಂತಹ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಾಡುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇವುಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೆಡದೆ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿಯೇ ಇವು ಉಳಿದಿವೆ. 'ಗೌರಮ್ಮನ ಮದುವೆ,' 'ಕಲಿಯುಗದ ಬಾಲೆ'⁴⁴ 'ಅಣ್ಣ ತಂಗಿ'⁴⁵ ಇಂಥ ಲಾವಣಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿವೆ.

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಕಥಾಮೇಳಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ಸಮಗ್ರ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹತ್ತಾರು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಒಂದೇ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅದು ಎಷ್ಟೇ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿದ್ದರೂ ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಬೇಸರವನ್ನು ತರದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಹಾಡುವವರೂ, ಕೇಳುವವರೂ ಇಬ್ಬರ ಮೇಲೂ ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕುಣಿತ ಇರುವ ಕಡೆ ಮೇಳದವರು ಹೆಚ್ಚು ಸೋಲುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಂಠದ ದಣಿವಿನ ಜೊತೆಗೆ ದೇಹದ ದಣಿವೂ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯ ಏಕತಾನತೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಆಕಳಿಕೆ ತೂಕಡಿಕೆಗಳನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಡುವೆ ಉಪಕಥೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿನೋದ ಕಥೆಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಗಾಯಕನೇ ಹಾಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ;

ಅಥವಾ ನಿರೂಪಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಹಿಮ್ಮೆಳಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಸಹಗಾಯಕರೇ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ನಡುವೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಹಾಸ್ಯಕಥೆಗಳು ತೂರಿ ಹೋದರೆ, ಜನರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮುಖ್ಯಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಲವಲವಿಕೆ ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಥೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ.

ದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಕಥಾಮೇಳದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ಹಾಡಿದರೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿದುಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಗಾರ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೆಳದವರನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹಿಮ್ಮೆಳ ಪ್ರತಿ ಸಾಲಿಗೂ ಇರಬಹುದು. ಎರಡು ಸಾಲುಗಳ ನಂತರ ಬರಬಹುದು. ಒಂದು ಪದ್ಯದ ಅನಂತರ ಬರಬಹುದು. ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಗಾರ ಹಾಡಿದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಳದವರು ಪುನರುಕ್ತಿಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಅಥವಾ ಅವನು ಅಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ ಪದವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಪಲ್ಲವಿಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದರಿಂದ ಇಡೀ ಕಥೆ ಮುಕ್ತಾಯವನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಕಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮುಖ್ಯಗಾಯಕನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹಾಡಿ ಸೋಲದಂತೆ ಹಿಮ್ಮೆಳದವರು ನೆರವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಥೆಗಾರನಲ್ಲಿ ಇದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಾಡುವ ಚೈತನ್ಯ ಉಳಿದು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದವರೆಗೆ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ವಾದ್ಯವಿಲ್ಲದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಮೇಳವೆಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಮೇಳವೊಂದೇ. ಉಳಿದ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತಾಳವಾದ್ಯ, ತಂತಿವಾದ್ಯ, ಚರ್ಮವಾದ್ಯ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಧಾನವಾದ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಧಾರ್ಮಿಕ

೧. ದೇವರ ಗುಡ್ಡರ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಕಂಸಾಳಿ
೨. ನೀಲಗಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ತಂಬೂರಿ
೩. ಗೊರವ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಡಮರುಗ
೪. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಗಣೆ
೫. ಚೌಡಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಚೌಡಿಕೆ

೬. ಗೊಂದಲಿಗರ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ತುಂತುಣಿ
೭. ವಾಘೇ ಮುರಳಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ತುಂತುಣಿ
೮. ಆಸಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಹಲಗೆ
೯. ದೇವ ಸೋಲಿಗ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಉಜ್ಜುಗಡ್ಡಿ
೧೦. ಭೂತೇರ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ತುಂತುಣಿ

ಲೌಕಿಕ

೧೧. ದೊಂಬಿದಾಸರ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಏಕತಾರಿ
೧೨. ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಏಕತಾರಿ
೧೩. ಚೌಡಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ (ಲೌಕಿಕ)	ಶ್ರುತಿಚೌಡಿಕೆ
೧೪. ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ತಣಿಗೆ
೧೫. ತಂಬೂರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ತಂಬೂರಿ
೧೬. ಕರಪಾಲ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಗುಮ್ಮಟೆ
೧೭. ಕಿನ್ನರಿ ಜೋಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಕಿನ್ನರಿ
೧೮. ಹೆಳವ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಗಂಟೆ
೧೯. ಸಾರಿಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಸಾರಿಂದ
೨೦. ಬುರ್ರ ಕಥಾ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಬುರ್ರ
೨೧. ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪ್ರದಾಯ

ಅರವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು

೧. ಅಂಟಿಕೆ ಪಂಟಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ತಮ್ಮಟೆ
೨. ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ತಾಳ
೩. ಕಲ್ಲಿತುರಾ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ದಪ್ಪು ಅಥವಾ ಕಡ
೪. ಡೊಳ್ಳು ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಡೊಳ್ಳು
೫. ವೀರಗಾಸೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಸಮೇಳ
೬. ಹಾಲಕ್ಕಿಗೌಡರ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಗುಮ್ಮಟೆ
೭. ಭೂತ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಚಂಡೆ
೮. ಕೋಲು ಮೇಳ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ದಮ್ಮಡಿ

ಮೇಲಿನ ಕಥಾಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿನಷ್ಟೇ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದುದು ವಾದ್ಯಗಳ ಬಳಕೆ. ಮುಖ್ಯವಾದ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇತರ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನೂ ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಕರಪಾಲ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಗುಮ್ಮಟಿಯ ಜೊತೆಗೆ ತಾಳವೂ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಶ್ರುತಿ ವಾದ್ಯವಾಗಿ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ತಂಬೂರಿ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ತಂಬೂರಿಗೆ ಪೋಷಕವಾಗಿ ತಾಳ ಮತ್ತು ಗುಮ್ಮಟಿಗಳು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕಂಸಾಳೆ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಏಕತಾರಿ ಮತ್ತು ದಮ್ಮಡಿಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ನೀಲಗಾರ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಗಗ್ಗರ ಮತ್ತು ಡಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗೊರವ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಡಮರುಗದ ಜೊತೆಗೆ ಕೊಳಲೂ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಚೌಡಿಕೆ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ್ಯವಾದ ಬಾರಿಕೆ ವಾದ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಶ್ರುತಿವಾದ್ಯವೂ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಕಿನ್ನರಿಜೋಗಿ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ತಾಳ ದಮ್ಮಡಿಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ದೊಂಬಿದಾಸರ, ತೆಲುಗುಜಂಗಮರ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ದಮ್ಮಡಿ ಮತ್ತು ತಾಳಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ವಾಘೇಮುರಳಿಯಲ್ಲಿ⁴⁶ ತುಂತುಣಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಾಳವೂ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಪೋಷಕವಾದ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ಮುಖ್ಯವಾದ್ಯವೊಂದನ್ನೇ ಬಳಸುವ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಳವರ ಮೇಳ, ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮೇಳ ಮುಖ್ಯವಾದುವು.

ವಾದ್ಯಗಳ ಬಳಕೆಯಂತೆಯೇ ಇತರ ಅಂಗಗಳಾದ ನಾಟಕೀಯ ಅಭಿನಯ ಹಾಗೂ ಕುಣಿತಗಳು ಕೆಲವು ಮೇಳಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಆ ಮೇಳಗಳು ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರವೇ ಬಂದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ವೇಷಭೂಷಣಗಳೂ ಕುಣಿತ ಮತ್ತು ಅಭಿನಯ ಇದ್ದಕಡೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತವೆ. ಕರಪಾಲ ಮೇಳ, ಚೌಡಿಕೆ ಮೇಳ, ಕಿನ್ನರಿಜೋಗಿಮೇಳ ಇವು ನೃತ್ಯಪ್ರಧಾನವಾದ ಮೇಳಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಮೂರರಲ್ಲಿಯೂ ಕತೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ, ಬಿರುದುಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.⁴⁷ ಕರಪಾಲದ ಜಂಗಮವೇಷ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಮೊದಲಿಗೆ ಕರಪಾಲಮೇಳ ಒಂದು ಜಂಗಮಮೇಳವೇ ಆಗಿದ್ದು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ಅದು ಲೌಕಿಕ ಮೇಳವಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ಆದರೂ ಮುಖ್ಯನಿರೂಪಕ ಮೊದಲಿನ ಜಂಗಮವೇಷವನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಕಾವಿ ನಿಲುವಂಗಿ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮುಖದ ತುಂಬ ಬಳಿದ ಭಸ್ಮ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಚೂಪಾದ ಕುಲಾವಿ ಅದರಿಂದ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದ ತುರಾಯಿ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ನಡುಪಟ್ಟಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಜಂಗಮಮೇಳದಿಂದ ಸಿಡಿದು ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡ ಬುರುಕಥಾಮೇಳದಲ್ಲಿ⁴⁸ ಈ ಜಂಗಮವೇಷ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದೆ.

ಕಿನ್ನರಿ ಜೋಗಿಗಳ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾದುವು. ಹಾಗೆಯೇ ಗೊರವರು, ಚೌಡಿಕೆಯವರು, ನೀಲಗಾರರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ಉಡುಪಿನಲ್ಲೇ ಮೇಳವನ್ನು ನಡೆಸುವ ತಂಡಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿದ್ದು ಅದು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಕಲಾವಿದರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಳಿತೇ ತಮ್ಮ ಮೇಳವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಲಾವಿದರು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ವಾದ್ಯಗಳ ಬಳಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಮೂರು ಮಂದಿ ಕಲಾವಿದರು ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು. ದೊಂಬಿದಾಸರು, ತೆಲುಗುಜಂಗಮರು, ತಂಬೂರಿಯವರು, ಕರಪಾಲದವರು, ಕಂಸಾಳೆಯವರು, ಕಿನ್ನರಿ ಜೋಗಿಗಳು, ಚೌಡಿಕೆಯವರು ಇವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮಂದಿ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೆಳವರು, ಗಣೆಯವರು, ನೀಲಗಾರರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೂವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಿ ಕಲಾವಿದರು ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೇಳ ಸೋಲಿಗ ಮತ್ತು ಲಂಬಾಣಿ ಮೇಳಗಳು. ಒಬ್ಬನೇ ಕಲಾವಿದ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೇಳ ಯಾವುದೂ ಇದುವರೆಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಸಾರಿಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಈಗ ಒಬ್ಬನೇ ಕಲಾವಿದ ಉಳಿದಿದ್ದರೂ ಮೇಳದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಗಾಯಕರು ಇದ್ದಿರಲು ಸಾಧ್ಯ.⁴⁹

ಜನಪದ ಕಥಾಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅಪೂರ್ವವಾದ ವಾದ್ಯ ಕಿನ್ನರಿ. ಇದು ಮೂರು ಸೋರೆ ಬುರುಡೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಎರಡು ತಂತಿಗಳ ವಾದ್ಯ. ಇದನ್ನು ವೀಣೆಯಂತೆ ನುಡಿಸಲೂಬಹುದು. ವೀಣೆ ಎಂಬುದು ಇದರ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ನುಡಿಸುವ ಕಲಾವಿದರು ಈಗೀಗ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.⁵⁰ ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ಕಲಾವಿದರು ಈಗ ಎರಡು ತಂತಿಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಒಂದೇ ತಂತಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಒಂದು ತಂತಿಯಾದರೆ ಅದು ಏಕತಾರಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪ. ಜೋಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ವೇಷಭೂಷಣಗಳೂ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅವನತಿಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ನಿದರ್ಶನ. ಉಳಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯಗಳು ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಉಳಿದುಬಂದಿವೆ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೆಲ್ಲ

ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಭವ್ಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೇ ಉಳಿದಿವೆ ಎಂದಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನತಿಯ ಛಾಯೆ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ, ಆಧುನಿಕ ವಾತಾವರಣವೆ. ಜನರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮನರಂಜನೆಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ವಾದ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಾಡುತ್ತಾ ಕೂರುವುದು ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಈಗ ಜಿಗುಪ್ಸೆಯ ವಿಷಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವರ ಕಲೆಗೆ ಗೌರವವಿಲ್ಲ. ಜನರಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಕಾರಣವಾದರೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ತಾವೂ ಹೊಸ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಉಂಡು ಹೊಸಮನುಷ್ಯರಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಹಂಬಲವೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವರಿವರಿಗೆ ಕೈ ಚಾಚುವುದು ಒಗ್ಗದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೂ ಈಚೆಗೆ ತಾತ್ಕಾರ ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ಹಿರಿಯರ ಕಲೆ, ಹಿರಿಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ "ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಪರಂಪರೆ" ನಾಮಾವಶೇಷವಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಡುವ ಭಯ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಸಕ್ತರಲ್ಲಿ, ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಈಗ ಜಾನಪದ ತಜ್ಞರೂ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರೂ, ಸರಕಾರವೂ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಯೋಜನೆಗಳೂ ರೂಪಿತವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಆದರೂ ಹೊಸ ಕಾಲದ ಬದುಕಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಈ ಕಲೆಗಳು ತಲೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

೪. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಕಾವ್ಯಗಳು

ಪ್ರಕೃತ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐದು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಹದಿನೈದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖಕಿ ಒಂದೆರಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಬೆಳಕು ಕಂಡಿವೆ. ನೀಲಗಾರರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣದ ಕಾಳಗ, ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ಲವಕುಶರ ಕಥೆ, ಚಿನ್ನಿಗರಾಮ. ಸಾರಂಗಧರ, ಲಿಂಗರಾಜಮ್ಮ ಮುಂತಾದುವು ಬಿಡಿ ಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಕಂಸಾಳೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾಪರಿಚಯವೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ

ಶಂಕಮ್ಮನ ಕಥೆ, ಶ್ರವಣನ ಕೊಂದ ಕಥೆ, ಬೇವಿನ ಕಾಳಿಯ ಕಥೆ, ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನ ಕಥೆ, ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಕಥೆಗಳು ತಾಳುಕಥೆಯ ಚೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚೌಡಿಕೆ ಕಾವ್ಯಗಳು “ಕರುಣೆ ಕಣ್ಣ ತೆರೆಯೆ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿವೆ. ಕರಪಾಲ ಮೇಳದ ಕಥೆಗಳೂ ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾಸಾರ ಒಂದೂವರೆ ದಶಕದ ಹಿಂದೆಯೇ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿದೆ. ದೊಂಬಿದಾಸರ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು “ದೊಂಬಿದಾಸರ ಲಾವಣಿಗಳು” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೊರತರಲಾಗಿದೆ. ಹೆಳವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯಗಳು “ಹೆಳವರ ಕಾವ್ಯಗಳು” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿವೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಗಾಯಕಿಯರ ಕಥೆಗಳು ‘ಜನಪದ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳು’ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ.

ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಕಥೆಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಐದು ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ.

೧. ತಂಬೂರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಥೆಗಳು
೨. ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ ಕಥೆಗಳು
೩. ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಥೆಗಳು
೪. ದೇವರಗುಡ್ಡರ ಕಥೆಗಳು
೫. ನೀಲಗಾರರ ಕಥೆಗಳು

ಈ ಐದು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತಂಬೂರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಾಗೂ ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಥೆಗಳು ಒಂದೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ಉಳಿದ ಕಥೆಗಳು ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ. ಬಿಡಿಗತೆ, ಉಪಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳು ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಆಗಿದೆ.

೪.೧ ತಂಬೂರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯಗಳು

ತಂಬೂರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೆಟ್ಟಿಗಾರ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ, ರುದ್ರಗುಮಾರ, ಶಿವಶಂಕರರಾಜ ಮತ್ತು ನಿಂಗಣ್ಣಗೌಡ ಈ ನಾಲ್ಕು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದ ನಾರಸಪ್ಪನವರು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಥೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆ ಬೆಳೆದರೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಅತಿಮಾನುಷ ಅಂಶವನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬರುವ ಘಟನೆ, ಘಟ್ಟದ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪತಿ ಹೊರಡುವುದು, ಇಲ್ಲಿ

ಅವನ ಮಡದಿಗೆ ಅತ್ತೆ, ನಾದಿನಿ ಮತ್ತು ಮೈದುನರಿಂದ ಕಿರುಕುಳ ಒದಗುವುದು, ಅಲ್ಲಿ ಗಂಡನಿಗೆ ದುಃಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಮರಳುವುದು ಬಂದನಂತರ ಇಲ್ಲಿನ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದು- ಇಂಥ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕಥೆಗಳು, ಲಾವಣಿಗಳು, ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಶೆಟ್ಟಿಗಾರ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಮಡದಿ ಕುಸುಮಾಲೆಗೆ ಅವನ ತಾಯಿಯಾದ ಮಣಿಯಮ್ಮ, ತಂದೆಯಾದ ದಶರಥ, ತಂಗಿ ವರನಂದಿ, ತಮ್ಮ ನಿಂಗಣ್ಣ ಇವರಿಂದ ಕಿರುಕುಳವುಂಟಾಗಿ ಅವಳು ಸಾವನ್ನು ಅಪ್ಪುತ್ತಾಳೆ. ತಬ್ಬಲಿಯಾದ ಅವಳ ಮಗು ಬೀದಿಬೀದಿ ಅಲೆಯುತ್ತದೆ. ಊರಿಗೆ ಮರಳಿದ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮಡದಿಯನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣರಾದವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಕುಸುಮಾಲೆ ತಡೆದು ತಾನೇ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಶಾಪದ ಪ್ರಕಾರ ಅತ್ತೆ ಮಣಿಯಮ್ಮ ಎಲೆಯ ಅಂಬಾಗಬೇಕು. ನಾದಿನಿ ವರನಂದಿ ಸುಣ್ಣವಾಗಬೇಕು. ಮೈದುನ ಹೊಗೆ ಸೊಪ್ಪಾಗಬೇಕು. ಮಾವ ಅಡಿಕೆಯಾಗಬೇಕು. ಜನ ಈ ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ಸುಣ್ಣ ಮತ್ತು ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪನ್ನು ಅಗಿದು ಅಗಿದು ಬಚ್ಚಲಿಗೆ ಉಗಿಯಬೇಕು.

ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಾಲೆಗೆ ನಾದಿನಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಕಿರುಕುಳವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅತ್ತೆ ಅವಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಮಾವ ಮತ್ತು ಮೈದುನ ಕಂಡೂಕಾಣದಂತೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರೂ ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವನ್ನೆ ಎಸಗುತ್ತಾರೆ. ಕುಸುಮಾಲೆಗೆ ವರನಂದಿ ಕೊಡುವ ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆಗಳ ವರ್ಣನೆ ವಿವರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವಳನ್ನು ಬಾವಿಗೆ ತಳ್ಳುವ ದೃಶ್ಯವಂತೂ ಕರುಣಾಜನಕವಾಗಿದೆ. ಕೊಡವನ್ನು ಹೊರಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ವರನಂದಿ ಅವಳನ್ನು ಬಾವಿಗೆ ತಳ್ಳುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಜನಪದ ಗಾಯಕ ಮನಕರಗುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇಂಥ ಮನಕರಗಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಈ ಕಥೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿವೆ. ಬಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕುಸುಮಾಲೆ ತನ್ನ ತಲೆಗೂದಲನ್ನೇ ತೆಪ್ಪಮಾಡಿಕೊಂಡು ತೇಲಿದಳು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ರಮ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬದುಕಿಬಂದು ಕುಸುಮಾಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಚಿತ್ರ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಕೊಲ್ಲುವ ಭೀಕರ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಎದೆಯನ್ನು ತಲ್ಲಣಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅವಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಲ್ಲುಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವಳ ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ರಕ್ತಕ್ಕೆ ಕೋಟಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಎದ್ದು ಬಂದು ಅವಳಿಗೆ ಕಾವಲಾದರು ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಮೂಲದ ಕವಿ ಕಥೆಗೆ ಅತಿಮಾನುಷತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗಬೇಕಾದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಕಥೆಗಾರರು ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿಸಿ ಮಡಿದ ನಾಯಕ ಅಥವಾ ನಾಯಕಿಯನ್ನು

ಬದುಕಿಸಿ ಸುಖಾಂತಗೊಳಿಸುವುದು ಜನಪದ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳ ಒಂದು ಜಾಯಮಾನ. ಕವಿ ಅದೇ ಆಶಯವನ್ನು ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ತಾಯಿ ಮಡಿದಮೇಲೆ ಮಗು ತಬ್ಬಲಿಯಾಗಿ ಅಲೆಯುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಾಗಲಿ ತಂದೆ ಮರಳಿದಾಗ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನೇ ಗುರುತಿಸಲಾಗದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಾಗಲಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಮಡದಿಯನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ತನ್ನವರೊಡನೆ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಡುವುದಾಗಲಿ ಕಥೆಗಾರನ ಕೌಶಲಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಕಾವ್ಯಗಳು ವಾಸ್ತವಿಕ ಜೀವನದ ಅನುಭವದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಮೂಲಕ ಶ್ರಾವಕರ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುವಂಥ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ನಿಷ್ಕಪಟಿಗಳೂ ನಿರ್ದೋಷಿಗಳೂ, ನಿರಹಂಕಾರಿಗಳೂ ಆದ ನಾಯಕ ನಾಯಕಿಯರು ತಮ್ಮ ಆದರ್ಶಗುಣಗಳಿಂದ ಶ್ರಾವಕರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹವರಿಗೆ ಒದಗುವ ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆಗಳು ತಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೇ ಒದಗಿದಂತೆ ಶ್ರಾವಕರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಂತಹ ಅಸಾಯಕ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿಗಾಗಿ ಅವರು ಕಣ್ಣೀರು ಮಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದಾದ ಅಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನರ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಕಲಕುವ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೆಟ್ಟಿಗಾರ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಕೂಡ ಒಂದಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ತಂಬೂರಿಯವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯದು ಶಿವಶಂಕರರಾಜ. ಇದು ರಾಜ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಥೆಯಂತೆ ಕಂಡರೂ ನಿಜಜೀವನದ ಒಂದು ಜ್ವಲಂತ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸುತ್ತಲೇ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತದೆ. ಸವತಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆಯ ಜೀವ ಸೂತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಕಥೆಯ ನಾಯಕ ಶಿವಶಂಕರರಾಜ. ಇವನು ಶಂಖಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿ ಬಂದವನು. ಆದುದರಿಂದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಶಂಖಿನರಾಜ ಎಂದು ಇದು ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ತಂದೆ ಹರಿಶಂಕರರಾಜ ಮಡದಿಯರು ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುಕಾಂತಿ. ಮಕ್ಕಳ ಫಲದ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ತಾನು ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರಿಂದ ತಂದ ಹಣ್ಣನ್ನು ರಾಜ, ಕಿರಿಯ ಮಡದಿಯ ಆಶಯದಂತೆ ಅದನ್ನು ಅವಳಪಾಲಿಗೆ ಒದಗಿಸಿದನು ಆ ಹಣ್ಣಿನ ಓಟೆ ಹಿರಿಯರಾಣಿಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ದೊರೆತು ಅವಳು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗುವಳು. ವಿಷ್ಣುಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ದುರ್ಬಲ ಮಗುವೊಂದು ಜನಿಸಿ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಶಂಖಿವೊಂದು ಜನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಕದ್ದು

ಬಸಿರಾದವಳೆಂಬ ನಿಂದೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಚಂಡಾಲರು ಅವಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಸಂದರ್ಭ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಿವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅವಳು ಬದುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಂಖ ಒಮ್ಮೆ ಬಿದ್ದು ಒಡೆದು ಏಳು ವರ್ಷದ ಮಗುವಾಗಿ ಶಂಖಿನ ಕುಮಾರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಇತ್ತ ವಿಷ್ಣುಕಾಂತಿ ತನ್ನಮಗ ಬಸವಕುಮಾರನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಸೂಮಲ್ಲಿಗೆ ಎಂಬ ವಧು 'ಕಮಲ ಪಾರಿಜಾತ'ದ ಹೂವನ್ನು ತಂದರೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಾಗಿ ಷರತ್ತನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಮನೆತನದ ಗೌರವದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದು ಶಿವಶಂಕರರಾಜನ ಮನೆದೇವರು ಬಂದು ಇದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಾಗ ಅವನು ಬಂದು ತನ್ನ ಸಾಹಸದಿಂದ ಕಮಲೆ ಎಂಬ ಸುಂದರಿಯ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಕಮಲಪಾರಿಜಾತದ ಹೂವನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ. ಸೂಮಲ್ಲಿಗೆ ದೇವಿ ಆನೆ ಹಾರ ಹಾಕಿದವರನ್ನು ತಾನು ವರಿಸುವುದಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಷರತ್ತನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತಾಳೆ. ಶಿವಶಂಕರ ರಾಜನಿಗೆ ಆನೆ ಹಾರ ಹಾಕುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ವಿಷ್ಣುಕಾಂತಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಚ್ಚಗನ್ನೆ ದೇವಗನ್ನೆಯರಿಂದ ಅವನು ಬದುಕುತ್ತಾನೆ. ಮಗ ಮಡಿದನೆಂದೇ ತಿಳಿದ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಮಂಚದಿಂದ ಬಿದ್ದು ಮಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಕಮಲೆ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣು ದಂಡು ದಾಳಿಯೊಡನೆ ಹಸ್ತಿಯೊಡನೆ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯ ಮೇಲೆ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದಾಗ ಶಿವಶಂಕರ ರಾಜ ಮನೆತದ ಗೌರವ ಕಾಪಾಡಲು ಅವಳಿಗೆ ಎದುರಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಶರಣಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮುಂದೆ ಅವನು ತನ್ನ ಮಗನೇ ಎಂದು ಹರಿಶಂಕರರಾಯ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಸೂಮಲ್ಲಿಗೆ ದೇವಿ ಬಸವಕುಮಾರನಿಗೆ ಮಡದಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಕಮಲೆಯನ್ನು ಶಿವಶಂಕರರಾಜ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಣ್ಣನನೇ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಾನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಇದೊಂದು ಅತಿಮಾನುಷ ಕಥೆ. ಕನ್ನಡದ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಅಚ್ಚಗನ್ನೆ, ದೇವಗನ್ನೆಯರು ಹಾಗೂ ಕಮಲೆ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಅತಿಮಾನುಷ ಆವರಣ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿದೆ. ಇದರ ನಾಯಕ ಶಿವಶಂಕರರಾಜನೇ. ಇವನ ಹುಟ್ಟೂ ಕೂಡ ಒಂದು ರಮ್ಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ತಾನು ಕಮಲ ಪಾರಿಜಾತದ ಹೂವನ್ನು ತರುವ ಸಾಹಸಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗ ಅನೇಕ ಮಾಂತ್ರಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅತಿಮಾನುಷ, ರಮ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳು ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡು ಈ ಕಥೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಬಂಚೆತನದ ಬವಣೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಆದರ ಪರಿಹಾರವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಮೃತಫಲವನ್ನು ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪತಿ

ಪತ್ತಿಯಿರಿಬ್ಬರೂ ಸೇವಿಸುವ ಆಶಯ ವಿನೂತನವಾದುದು. ಉಳಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುವ ವಸ್ತು ಮಡದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲು. ತಿರುಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ ರಾಣಿ ಓಟೆಯನ್ನು ಎಸೆಯುವ ಸಂದರ್ಭ ಇತರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಚನ್ನಿಗರಾಯನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಳನ್ನು ಒಬ್ಬಳು ಸೇವಿಸಿ ಓಟೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಸೇವಿಸಿ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಸೇವಿಸಿ ಮೂವರೂ ಗರ್ಭಧರಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕುಮಾರರಾಮ ಅಲ್ಲಿ ತಿರುಳಿನಿಂದ ಜನಿಸಿ ಮಹಾಸಾಹಸಿಯಾಗಿ ಮೆರೆದರೆ ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಳಿನಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಬಸವ ಕುಮಾರ ದುರ್ಬಲವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಕಥೆಯ ನಾಯಕ ಶಂಖಿನಕುಮಾರ. ಕಮಲೆ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಅವನು ಕಮಲ ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ತರುವ ಉತ್ತರಾರ್ಧದ ಕಥೆ ಲಕ್ಷಾಪತಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷಾಪತಿ ರಾಜನ ಕಥೆ ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಈ ಕಥೆ ನೇರ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಹಾಡುಗಬ್ಬವಾಗಿಯೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

'ರುದ್ರಗುಮಾರನ ಕಥೆ' ತಂಬೂರಿಯವರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲ ತಂಬೂರಿಯವರೂ ಇದನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಂಬೂರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಗಡಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಈ ಕಥೆ ಇತರ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ. ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗಣೆಯವರಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. 'ಗಜಮೋಹಿನಿ' 'ಗಜಾವತಿ' ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕಥೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ ತಾಲ್ಲೂಕ್ ಶಿವಪುರದ ಹಟ್ಟಿಯ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಸೂರಪ್ಪ ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಗಜಾವತಿಯ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗಜಾವತಿ, ಗಜಮೋಹಿನಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾಯಕಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಕಥೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು ರುದ್ರಗುಮಾರ. ಇವನೇ ಕಥೆಯ ಜೀವಾಳ. ಆದುದರಿಂದ ತಂಬೂರಿ ನರಸಪ್ಪ 'ರುದ್ರಗುಮಾರ' ಎಂದು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕರೆದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವಿದೆ.

ರುದ್ರಾವತಿಪಟ್ಟಣದ ರುದ್ರಶೇಖರ ಭದ್ರಮಾದೇವಿಯವರ ಮಕ್ಕಳು ಬಸವ ಕುಮಾರ ಮತ್ತು ರುದ್ರಗುಮಾರ. ರಾಜನಿಗೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮರಣವುಂಟಾಗಿ ಅವನ ತಮ್ಮ ಚಂದ್ರಶೇಖರರಾಜ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಅತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೀದಿಪಾಲು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ರಾಜಕುಮಾರರಿಬ್ಬರೂ ಉಪ್ಪಾರರ ವೀರಣ್ಣನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಗೆದ್ದಲಾವತಿ ಪಟ್ಟಣದ ಗೆದ್ದಲಶೇಖರ ರಾಜನ ಮಗಳು

ಗಜಾವತಿಯನ್ನು ಪಟ್ಟದಾನೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿತಂದವರಿಗೆ ಗೆದ್ದಲಾವತಿಯೊಡನೆ ಲಗ್ನ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟವೆಂದು ಸಾರಿದ ಡಂಗೂರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಿರಿಯನಾದ ರುದ್ರಗುಮಾರ ಆ ಸಾಹಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಅಗಸರ ಮಾರಣ್ಣನೂ ಅವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಬಂದ ಹುಲಿಯನ್ನೂ, ಸರ್ಪವನ್ನೂ ಕೊಂದು ಆನೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಉಪಾಯದಿಂದ ಗಜಾವತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಆನೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಬರುತ್ತದೆ. ರುದ್ರಗುಮಾರ ಹೋರಾಡಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ರುದ್ರಗುಮಾರ ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ರಾಕ್ಷಸರು ಬಂದು ಗಜಾವತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಾವಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಳನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತರುವಾಗ ಮಾರಣ್ಣನ ಕುತಂತ್ರದಿಂದ ಅವನು ಬಾವಿಯಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಗಜಾವತಿಯೊಡನೆ ಮರಳಿದ ಮಾರಣ್ಣ ತಾನೆ ಆನೆಯನ್ನು ಕೊಂದವನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಗಜಾವತಿಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಲು ಅನುವಾಗುವನು. ರುದ್ರಗುಮಾರ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಕರುಣದಿಂದ ಬದುಕಿ ಬಂದು ರಾಕ್ಷಸರು ಸಾಕಿದ್ದ ಚಂದ್ರಾವತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗೆದ್ದಲಾವತಿಗೆ ಬಂದು ನಿಜಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವನು. ಅಗಸರ ಮಾರಣ್ಣನಿಗೆ ಕುದಿಯುವ ಎಣ್ಣೆಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವುದು. ಚಂದ್ರಶೇಖರರಾಜನನ್ನು ಓಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ತಾನು ಗೆದ್ದಲಾವತಿ ಪಟ್ಟಣದ ರಾಜನಾಗಿ ಗಜಾವತಿ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗುವನು.

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಗುಮಾರನ ಕಥೆ ವಿರಳವೂ ಅದ್ಭುತವೂ ಆದುದು. ಆನೆಯೊಂದು ಮಾನವ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ವಿಲಕ್ಷಣ ಕಲ್ಪನೆ ಈ ಕಥೆಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಆವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಆನೆಯನ್ನು ಜಯಿಸಿ ನಾಯಕಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದು ಬರುವ ಸಾಹಸದಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ತೊಡಗುವುದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗದೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾಯಕರು ಉಪಾಯಾಂತರದಿಂದ ಅತಿಮಾನುಷ ಅಥವಾ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಸರಿಯೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ರುದ್ರಗುಮಾರ ಆನೆಯ ಬೆನ್ನೇರಿ ಮೇಲಿಂದ ಗಜಾವತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಾಗ ಉಪಾಯದ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಶಯ. ಆದರೆ ಆನೆ ಎದುರಾದಾಗ ಅವನು ಅದರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಕೊಲ್ಲುವ ಸಾಹಸಿಯೂ ಆಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಕಥೆಯ ನಾಯಕ ಅತಿಶಯ ವೀರಾಗ್ರಣಿಯಾಗಿ ಕಥೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಬೆಳಗುತ್ತಾನೆ.

ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಗಸರಮಾರಣ್ಣ ಕುತಂತ್ರಿಯ ಪ್ರತೀಕ. ಯಾವುದೇ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ಅಪೂರ್ವವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಬ್ಬ ಕುತಂತ್ರಿ ಅದನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವುದು ಮತ್ತೆ ನಾಯಕ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧಾರಣ ಚೌಕಟ್ಟು. ಮಾರಣ್ಣನ ಪ್ರಸಂಗ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಾಯಕನ ನೆರಳಿನಂತೆ ಸಾಗುವ ಇವನು ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಗೇ ವಂಚನೆಯನ್ನು ಎಸಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಇಲ್ಲಿನದು. ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮಾರಣ್ಣ, ನಾಯಕನಿಂದ ದೂರವೇ ಇದ್ದು ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವನು.

ರುದ್ರಗುಮಾರನ ಕಥೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಎರಡು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ವರ್ತಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಒಂದುಕಡೆ ರಾಜಕುವಾರರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅನಂತರ ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಎರಡನೆಯದು ನಾಯಕ ಆನೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಗಜಾವತಿಯನ್ನೂ ಇತರ ಸುಂದರಿಯರನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ಬರುವುದು. ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗ ಸುಂದರವೂ ಸ್ವತಂತ್ರವೂ ಆದ ಒಂದು ರಮ್ಯಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಶೋಭಿಸಬಲ್ಲದು.

'ನಿಂಗಣ್ಣಗೌಡ' ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವರಣದಲ್ಲಿ ರೂಪುಪಡೆದು ಅತಿಮಾನುಷ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿಗೆ ಜಿಗಿದು ಮತ್ತೆ ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಮರಳುವ ಒಂದು ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ಅತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಮಾನವ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತರೆ, ಎರಡು ಎತ್ತುಗಳು ಮತ್ತೊಂದು ವರ್ಗದ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಚಿಕ್ಕಬೆಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಬೆಳ್ಳಿಯ ಕಥೆ ಇಲ್ಲಿ ನಿಂಗಣ್ಣಗೌಡ ಎಂಬ ಕಥೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಹಾಗೆ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬರುವ ಕಥೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಡಾಗಿ ಹರಿದಿದೆ. ಎತ್ತುಗಳ ಹೆಸರು ಚಿಕ್ಕಬೆಳ್ಳಿ ದೊಡ್ಡಬೆಳ್ಳಿ ಎಂದೇ ಇಲ್ಲೂ ಉಳಿದಿದೆ. ಈ ಕಥೆಯ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ರೂಪಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳಕು ಕಂಡಿವೆ. ತಂಬೂರಿಯವರು ಗದ್ಯಕಥೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಪದ್ಯದ ಹಂದರವನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಸುಂದರವಾದ ಹಾಡ್ಗತೆಯೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಶೆಟ್ಟಣ್ಣಗೌಡನ ತಮ್ಮ ನಿಂಗಣ್ಣಗೌಡ. ಶೆಟ್ಟಣ್ಣಗೌಡ ಘಟ್ಟದ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಹೊನ್ನಾಲದೇವಿ ಮೈದುನ ನಿಂಗಣ್ಣಗೌಡನನ್ನು ಮೋಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನಿಂಗಣ್ಣಗೌಡ ನಿರಾಕರಿಸಿದಾಗ ಘಟ್ಟದಿಂದ ಮರಳಿದ ಗಂಡನಿಗೆ ನಿಂಗಣ್ಣಗೌಡ ತನ್ನನ್ನು ಕಣಕಿದ ಎಂದು ಚಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಶೆಟ್ಟಣ್ಣಗೌಡ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಂದು ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದರೆ ಚಿಕ್ಕಬೆಳ್ಳಿ ದೊಡ್ಡಬೆಳ್ಳಿ ಅವನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಹೋರಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ರತ್ನಗಲ್ಲು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ

ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಣ್ಣನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಡತನ ಬರುತ್ತದೆ. ಸೌದೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಅವರು ರತ್ನಗಲ್ಲು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಬೆಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಬೆಳ್ಳಿ ಹೊನ್ನಾಲದೇವಿಯನ್ನು ತಿವಿದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಶೆಟ್ಟಣ್ಣಗೌಡನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ನಿಂಗಣ್ಣಗೌಡ ಉಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪದ್ಮಾವತಿ ಪಟ್ಟಣದ ಸೂರಸೇನ ರಾಜನ ಮಗಳನ್ನು ತಂದು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಲಗ್ನಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ತಾನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಕಥೆ ಕಟ್ಟುಕಥೆಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೇ ಉಳಿದಿದ್ದರೂ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಚಿಕ್ಕಬೆಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಬೆಳ್ಳಿ ಬಲಿತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಉಚಿತವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಶೆಟ್ಟಣ್ಣಗೌಡ ಮೋಸವನ್ನರಿಯದೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಂಬಿ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಲೆಮಾಡಿದವನು. ನಿಜವಾದ ಕೊಲೆಗಾರ್ತಿ ಹೊನ್ನಾಲದೇವಿಯೇ. ಅವಳ ಕಾಮದಾಹ ನಿಂಗಣ್ಣಗೌಡನ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ನಿಂಗಣ್ಣಗೌಡನ ಪಾತ್ರ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುನ್ನತವಾಗಿ ಬೆಳೆದುನಿಂತಿದೆ. ಶೀಲ ಸಂಪನ್ನನೂ ಭುತೃವತ್ಸಲನೂ ಆದ ಅವನು ಅತ್ತಿಗೆಯ ಪ್ರಲೋಭನೆಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಶುದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅಣ್ಣ ಮರಳಿದಾಗ ಅತ್ತಿಗೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವನು ಹೇಳಬಹುದಿತ್ತು; ಆದರೆ

ಬಂದಂಥ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ
ಅತ್ತಿಗೆಯ ಕೊಲ್ಲುತಾನೆ
ತಡವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು
ಅಂದುಕೊಂಡ ನಿಂಗೇಗೌಡ.

ಅತ್ತಿಗೆಯ ಕುಟಿಲವನ್ನು ಅರಿಯುವ ನಿಂಗಣ್ಣಗೌಡ ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಸಂಯಮ ಮನನೀಯವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ವಾಸ್ತವಿಕ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಚಿಕ್ಕಬೆಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಬೆಳ್ಳಿಗಳು ವಿಜೃಂಭಿಸತೊಡಗಿ ಅತಿಮಾನುಷದ ಕನಸಿನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯನ್ನು ತೇಲಿಸುತ್ತವೆ. ಸತ್ತ ನಿಂಗಣ್ಣಗೌಡನನ್ನು ಅವು ಬದುಕಿಸುವ ರೀತಿ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. ಗೊಂತಿನಿಂದ ಅವು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ವೈಖರಿಯೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಎರಡು ಮೂಕಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಕಿದ ಮಾನವ ಪಾತ್ರವೊಂದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಅಲೌಕಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿನ ಅತಿಶಯ. ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರ ಪ್ರೇಮವೆಂಬುದು ಅಮರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ಕಥೆಯ ತುಂಬ ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರೇಮ ಸಭ್ಯಭಾವಗಳು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿವೆ.

ತಂಬೂರಿಯವರ ಅಪಾರ ಕಾವ್ಯರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಿಂದೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಕಥೆಗಳೂ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆಗಳೇ ಆಗಿ ತಂಬೂರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಕಥೆಗಳು ಬೇರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಗಾಯಕರ ಚೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯದೆ ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಕಥೆ ಹೊರಗೆ ಚಿಮ್ಮಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇವರು ಮಾತ್ರ ಹೊರಗಿನ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಕೈ ಒಡ್ಡದೆ ತಮ್ಮವೇ ಆದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಲಾವಿದರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೋಸಿದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾವ್ಯಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಉಪಕಥೆಗಳೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಮಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ಅವಕ್ಕೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಳೆಯನ್ನು ಇವರು ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಈವರೆಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಇವರ ಕಥೆಗಳು, ೧. ಶೆಟ್ಟಿಗಾರ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ, ೨. ರುದ್ರಗುಮಾರ ಅಥವಾ ಗಜಾವತಿ, ೩. ನಿಂಗಣ್ಣಗೌಡ, ೪. ಶಿವಶಂಕರ ರಾಜ, ೫. ರಂಗಪ್ಪದೊರೆ, ೬. ಭೂಬೇದಗುಡ್ಡದ ಸ್ವಾಮಿ, ೭. ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ, ೮. ಚನ್ನಿಗರಾಮ ಕಾಟುಗರಾಮ, ೯. ಕೊಡಗಿನ ನಿಂಗಮ್ಮ, ೧೦. ಕೋಣವೇಗೌಡ, ೧೧. ಕಾಡುಸಿದ್ದಾದೇವಿ, ೧೨. ಅರಣ್ಯಗುಮಾರ, ೧೩. ಕತ್ತಲು ಮಾರಾಜ, ೧೪. ಗುರುವತ್ತರಾಯ, ೧೫. ಆಂಜನೇಯ; ಅಡ್ಡಗತೆಗಳಾಗಿ: ೧೬. ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ೧೭. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ, ೧೮. ಕೋಮಲಾಂಗಿ; ಉಪಕಥೆಗಳಾಗಿ: ೧೯. ಸುಂಡಣ್ಣ, ೨೦. ಮೊಸರಿನ ಪಾತ್ರೆ, ೨೧. ಚಾಲಿ ಕೊರಡು, ೨೨. ಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿ, ೨೩. ದಾಸಪ್ಪ, ೨೪. ಹೆಣ್ಣು ತೋಡ, ಗಂಡು ತೋಡ, ೨೫. ಸುಂಡಣ್ಣ ಕೊತ್ಯಕ್ಕ; ಬಿಡಿಪದಗಳು: ೨೬. ಗಂಡಯ್ಯ, ೨೭. ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು.

೨. ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ತೆಲುಗು ಮಾತನಾಡುವ ನಾಲ್ಕು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ: ೧. ದೊಂಬಿದಾಸರು, ೨. ಹೆಳವರು, ೩. ಬುರ್ರಕಥಾದವರು ಮತ್ತು ೪. ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು. ಬುರ್ರಕಥಾದವರು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗಡಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕಲಾವಿದರು. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇವರು ಮೇಳವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಮೂರು ವರ್ಗದ ಗಾಯಕರು ತೆಲುಗು ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟರೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಳವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಗಾಯಕರೂ ಉಂಟು. ಈ ನಾಲ್ಕೂ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ವರ್ಗದವರು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ವಲಸೆಬಂದು ಗಾಯನಕಲೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಇವರು ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಿಪಟೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ತಿಪಟೂರಿನ ಸಮೀಪದ ಬೆಣ್ಣೇನಹಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ಬೊಮ್ಮೇನಹಳ್ಳಿಗಳು ಇವರು ಕಟ್ಟಿದ ಊರುಗಳು. ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವುಕಡೆ ಇವರು ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೆಟ್ಟದಪುರದ ಸಮೀಪದ ಪಾಕನಾಡು ಕೊಪ್ಪಲು, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗುಟ್ಟಹಳ್ಳಿ, ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಹತ್ತಿರದ ಬಡಗಲಪುರ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಉಡಿನಾಲು ಇಲ್ಲಿಯೂ ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು ಇರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಹಿಂದೂಪುರ, ಮಧುಗಿರಿ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಆ ಕಲಾವಿದರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ತಿಪಟೂರು ಭಾಗದ ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿನ ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು ಗಾಯಕರೋ ಅಲ್ಲವೋ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಈಗ ದೊರೆತಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರನ್ನು ತೆಲುಗು ಬಣಜಿಗರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತುನ್ನು ಹೇರಿಕೊಂಡು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮಾರಲು ಬಂದು ಇಲ್ಲೇ ನೆಲಸಿದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಇವರು ತೆಲುಗು ಬಣಜಿಗರಾದರು. ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದ ಕಾಲವೊಂದಿತ್ತು. ಇವರು ಜಂಗಮರಾಗಿದ್ದರಂತೆ; ಕಾವಿ ಧರಿಸಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಹೀಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಮಾಡುತ್ತಾ ಬರುವಾಗ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು “ನಾವು ಮಾಂಸದ ಊಟ ತಿನ್ನೋರು ನಮಗೂ ಲಿಂಗಬೇಕು” ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು, “ಅಯ್ಯಾ ಲಿಂಗ, ಲಿಂಗ ಅಂದರೆ ಆತ್ಮಲಿಂಗವೊಂದೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಇರುವುದು; ನಾವು ಕಟ್ಟಿರೋದು ಕಟ್ಟುಲಿಂಗ; ಒಂದು ಲಿಂಗಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಟ್ಟುತ್ತೇವೆ. ನೀವು ತಿಂದಾದರೂ ತಿನ್ನಿ; ಬಿಟ್ಟಾದರೂ ಬಿಡಿ. ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ನೀವೇ ಸಾಕ್ಷಿ” ಎಂದರು. ಆದರೆ ಈ ಶೈವ ಜಂಗಮರು ಶೈವರಾಗಿಯೇ ಉಳಿದರು; ವೀರಶೈವರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇವರ ಮೂಲ ಶ್ರೀಶೈಲಮಠಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ. ಈಗಲೂ ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಉಳಿದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ನಾಗಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಇವರು ಏಕತಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಊರಾಡಲು ತೊಡಗಿದರು. ಪಾಕನಾಡು ಕಡೆಯಿಂದ ತಾವು ಬಂದವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿನ ದೈವಗಳಾದ ಮಂಜುನಾಥ, ವೀರಭದ್ರ, ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ, ನಂಜಮ್ಮ, ಅರಸಮ್ಮ, ಗಂಗಮ್ಮ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಮನೆದೇವರುಗಳಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬಣಜಿಗರಲ್ಲಿ ಬಳೆಬಣಜಿಗರು, ಕತ್ತೆ ಬಣಜಿಗರು, ಶೆಟ್ಟಿ ಬಣಜಿಗರು ಲಿಂಗವಂತ ಬಣಜಿಗರು ಮುಂತಾದ ಪಂಗಡಗಳುಂಟು. ಆದರೆ, ಈ ಪಾಕನಾಡು ಜಂಗಮರು ಬಣಜಿಗರ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ಅವರವರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕೆಲವರು ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂಟೋರು, ದುಡ್ಡೋರು, ಪೆನುಗೊಂಡೋರು, ಬಂಜೇರು ಮುಂತಾದ ಕುಲಗಳೆಲ್ಲಾ ಉಂಟು. ಇವರ ಮದುವೆ, ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮುಂತಾದವು ಇತರ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿನಂತೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು ದೊಂಬಿದಾಸರಂತೆ ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಾಡಿನಮೇಲೆ ತಿರುಗುವಂಥವರಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಊರಿನಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೈಲಿ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕತಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೆಗಲಿಗೆ ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಎರಡು ಮೂರು ಜನ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಊರಾಡಲು ಹೋಗುವುದುಂಟು. ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಭಿಕ್ಷೆಮಾಡಿದರೆ ರಾತ್ರಿ ಜನರ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಕಥೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಥೆಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಮೂವರು ಕಲಾವಿದರು ತಾಳ, ದಮ್ಮಡಿ ಏಕತಾರಿಗಳೊಡನೆ ಮೇಳವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು. ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಗಾಯಕ ಹಾಡಿ ವಚನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಹಿಮ್ಮೇಳದವರು ಸೊಲ್ಲ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಗೌರಿ, ಮಾನೋಮಿ, ದೀವಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ, ಶಿವಕಥೆ, ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಸಪ್ಪನವರ ಪ್ರಕಾರ 'ಗೌಡಗಳ ಕಡೆ ಹೋದರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.' ಕಥೆಯನ್ನು ಹಾಡಿದಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದವಸ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕಥೆಮಾಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಉಂಟು. ಕಥೆ ಮಾಡಲು ಇವರನ್ನು ಯಾರೂ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಊರಾಡಲು ಹೋದಾಗ ಜನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಥೆಮಾಡಿಸುವುದುಂಟು. ದೊಡ್ಡಕಥೆಗಳು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಮೂರು ಗಂಟೆಯವರೆಗೂ ಆಗುತ್ತವೆ. ನಡುನಡುವೆ ಉಪಕಥೆಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಕಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಪಡಸಾಲೆಯನ್ನೋ ನಡುಮನೆಯನ್ನೋ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೆಲವನ್ನು ಸಾರಿಸಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ಬೆನವಣ್ಣನನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿ ಮಂಗಳಾರತಿ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಮೂರುಕಾಸು ಆರುಕಾಸಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಣಿಕೆಯೂ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು ಹಾಡುವ ಕಥೆಗಳು ಇತರ ಗಾಯಕರಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೇ ಮೀಸಲಾದ ಕಥೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾದ ಕಥೆಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇವರ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಕಥೆಗಳು ತಮಗೆ ತಾವೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುವು. ಇತರ ವರ್ಗದ ಕಥೆಗಳಿಗಿಂತ ಇವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಮ್ಮತನವನ್ನು ಮೆರೆದು ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ಕಥೆಗಾರರಲ್ಲಿ ನೀಲಕಂಠ ರಾಜನಕಥೆ, ಲಿಂಗರಾಜನ ಕಥೆಗಳು ಇದ್ದು ಅವು ಈಗ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಈಗ ಇವರಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ಕಥೆಗಳು, ೧. ಶಿವಕಥೆ, ೨. ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರನ ಕಥೆ, ೩. ಕಾಡಸಿದ್ದಮ್ಮನ ಕಥೆ, ೪. ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆ, ೫. ಪುಣ್ಯವಂತೆ ಗುಣವಂತೆ, ೬. ಮಾಗಡಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡ, ೭. ಬಂಜೆ ಹೊನ್ನಮ್ಮ, ೮. ಸಿಪಾಯಿ ತತ್ವ (ಭಾವುಕರನ್ನೆ) ೯. ಬಳ್ಳಾರಿ ತತ್ವ, ೧೦. ಅಣ್ಣತಂಗಿ ಮುಂತಾದುವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣತಂಗಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ ತತ್ವ, ಸಿಪಾಯಿ ತತ್ವ ಮುಂತಾದುವು ಚಿಕ್ಕ ಕಥೆಗಳು. ಉಳಿದವು ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಕಥೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ.

ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡುಸಿದ್ದಮ್ಮನ ಕಥೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾದುದು. ಈ ಕಥೆ ಕರಪಾಲಮೇಳದವರಲ್ಲಿಯೂ ತಂಬೂರಿಯವರಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು ಹಾಡುವ ಕಾಡುಸಿದ್ದಮ್ಮನ ಕಥೆ ಸುದೀರ್ಘ ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದು ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದಂತಿದೆ. ತಂಬೂರಿಯವರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕಥೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಅವರು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಚದುರಂಗರಾಯನಿಂದಲೇ ಕಥೆ ಆರಂಭವಾಗಿ ಐದು ಜನ ಮಡದಿಯರಿಗೂ ಮಕ್ಕಳಾಗದೆ ಶಿವಪೂಜೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಂದಾದೀಪಗಳು ನಂದಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ಅಪಶಕುನವನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜ, ಮಕ್ಕಳ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದುಬರಲು ಶಿವನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಸಿದ್ಧೇಶಸ್ವಾಮಿಯ ನೆಲೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಸಿದ್ಧೇಶಸ್ವಾಮಿಯ ಮೈಬೆವರಿನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಕಾಡುಸಿದ್ದಮ್ಮ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಮೋಹಗೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ರಾಜ ನಿರಾಕರಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಅವಳನ್ನು ಚದುರಂಗರಾಯ ವರಿಸಿ ಊರಿಗೆ ಕರೆತರುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದಿನ ಕಥೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸದೊಡನೆ ಕರಪಾಲದ ಮೂಲಕಥೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

ಕರಪಾಲದವರಲ್ಲಿ ಕಾಡುಸಿದ್ದಮ್ಮನ ಕಥೆ ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ರಚನೆ. ಗದ್ಯದ ಪ್ರಾಚುರ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚಿನದರೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಸಾಲಿನ ಹಾಡುಗಳು ನಡುನಡುವೆ

ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಕಥೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ ಕಥೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಲೆಮಾರಿನ ಕಥೆಯಾಗಿ ಇದು ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮಧುರಾವತಿಯ ಮದನಮೋಹರಾಜನಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಮಕ್ಕಳಾಗದೆ ಶಿವನ ವರದಿಂದ ಚದುರಂಗರಾಯನನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮೊದಲ ಘಟ್ಟ ಒಂದು ಹೊಸ ಜೋಡಣೆ. ಮುಂದಿನ ಕಥೆ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ವಿವರವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಸೊಗಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ.⁵¹ ಕಾಶೀರಾಜನು ಪಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಸೇನನಿಗೆ ಸೋತು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುವ ಚಿತ್ರ ಮನಕರಗುವಂತೆ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ-

ಹಾಸಲು ಹಾಸಿಗೆ ಇಲ್ಲವೊ ಶಿವನೆ
ಹೊದಿಯಲು ಬಟ್ಟೆಯೆ ಇಲ್ಲವೊ ಶಿವನೆ
ಮೂರು ದಿವಸದ ಬಾಣತಿ ನೋಡಯ್ಯ
ರಾಣಿಯಾದರೆ ದುಃಖ ಮಾಡ್ಯಾಳು

....

ಇಂಥ ಕಷ್ಟವ ಶಿವನು ಕೊಟ್ಟನು
ಒಂದು ಸೆರಗನ್ನೆ ಹಾಸ್ಯಳಮ್ಮಯ್ಯ
ಉಟ್ಟಂಥ ಸೀರೆ ಸೆರಗ ಹಾಸ್ಯಾಳು
ಒಂದು ಸೆರಗನ್ನೆ ಹೊಚ್ಯಾಳಮ್ಮಯ್ಯ
ಮಗುವನ್ನು ಶಿವನೆ ಮನಗಿಡಿದಾಳು

ಇಂಥ ಮನಮಿಡಿಯುವ ದೃಶ್ಯಗಳು ಕಥೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಕರಪಾಲದ ಕಥೆಗಿಂತ ಇದನ್ನು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯವಾಗಿಸಿವೆ. ಕಾಡುಸಿದ್ದೇಶ್ವರನು ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಾಕುವ ದೃಶ್ಯವಾಗಲಿ ಸೂಲಗಿತ್ತಿ ನೀಲಮ್ಮ ಕಾಡುಸಿದ್ದಮ್ಮನಿಗೆ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸುವ ದೃಶ್ಯವಾಗಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾದೇವಿ ಗಂಗೆಪೂಚೆಗೆ ಬಂದ ರಾಣಿಯರನ್ನು ಅಣಕಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶವಾಗಲಿ ಶೂಲದ ಬಾರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ತಮ್ಮ ನೋವಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಸುವಿ ಪದದಲ್ಲಿ ತಂದೆಗೆ ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭವಾಗಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ; ಮನನೀಯವಾಗಿವೆ. ಕಾಡುಸಿದ್ದಮ್ಮನ ಪಾತ್ರ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಪುಣ್ಯವಂತೆಯಾದ ಅವಳು ಸವತಿ ಮಾತ್ಸರ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ನೋವನ್ನು ಉಣ್ಣುಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದೂ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವ ಚಿಂತಾಜನಕ ಸ್ಥಿತಿ ಅವಳದಾಯಿತು. ದೈವಬಲವಿದ್ದು ಆ

ಮಕ್ಕಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡವು. ತಂದೆಯನ್ನೂ ಸೇರಿದವು. ತಾಯಿಯನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಂಡವು.

ಕಾಡುಸಿದ್ದಮ್ಮನ ಕಥೆ ಮೂಲತಃ ಒಂದು ಜನಪದ ಕಟ್ಟುಕಥೆಯಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ತಬ್ಬಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಿಪ್ಪೆ, ಹಸು, ಆನೆ ಮುಂತಾದವು ಸಾಕುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದೇ ಕಥೆ ಪರಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡು ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಾಡುಸಿದ್ದಮ್ಮನ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ವಿವರಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಕ್ರಮವಾದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಸುವ ಒಂದು ಪುಣ್ಯಕಥೆಯಾಗಿದೆ.

ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ ಮತ್ತೊಂದು ಜನಪ್ರಿಯ ಕಾವ್ಯ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆ. ಇದು ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಇದು ದೊಡ್ಡ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಇದು ಕಿರುಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಕರಾಕೃ ಅವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ನಾಗರಗನ್ನೆ, ಸೋಬಾನೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಹಾಡಿರುವ ಹೇಮಗಿರಿ ಜೋಗಿ, ಎರಡನೇ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದರ್ಶನಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಭೂತಾಳೆ ಪಟ್ಟಣದ ಮಾಯದ ಮರಿಜೋಗಿ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದ ನಾಗರಗನ್ನೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ನಡುವೆ ಬರುವ ಬಾಲರಾಮಣ್ಣನ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ನಾಟಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡಬಹುದಾದ ಈ ಕಥೆ ಅಲ್ಪ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮುಗಿದು ಹೋಗಬೇಕು. ಆದರೆ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಕಾವ್ಯ ಸಮಗ್ರರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವರ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಗಳು ಹೆಚ್ಚು. ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಕ ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಕಥೆಯ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ಘಟಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅವಳ ಸೋದರಿಯರು ಲಗ್ನವಾಗಿ ಮಾಯಾ ಮರಾಠಿ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವವರೆಗೆ ಕಥೆ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಲರಾಮಣ್ಣ ತಾಯಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಮೆರೆದು ರಾಜಕುಮಾರಿಯರನ್ನು ವರಿಸಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವವರೆಗಿನ ಕಥೆ ಮೂರನೇ ಅಂಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡ ಈ ಸುವಿಶಾಲ ಕಾವ್ಯ ನೀಲಗಾರರಲ್ಲಿ, ಕಂಸಾಳೆಯವರಲ್ಲಿ, ದೊಂಬಿದಾಸರಲ್ಲಿ, ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರಲ್ಲಿ, ಹೆಳವರಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ತಂಬೂರಿಯವರು, ಚೌಡಿಕೆಯವರು, ಗೊರವರು ಮುಂತಾದವರಲ್ಲಿ ಈ

ಕಾವ್ಯ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾವ್ಯ ಅಂಧಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತೋ ಅಥವಾ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಅಂಧಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತೋ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೆ ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದ ನೆಲದಲ್ಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಒಂದು ಕಾವ್ಯವಿರಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ, ಹೆಳವರ, ದೊಂಬಿದಾಸರ ಯಾವ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೂ ಒಳಗಾಗದೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ದಕ್ಷಿಣದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಚದುರಿರುವ ನೀಲಗಾರರು ಮತ್ತು ದೇವರ ಗುಡ್ಡರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆ ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ವ್ಯಾಪಕತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಕಾವ್ಯಸತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಈ ಎರಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಕಾವ್ಯ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ನೀಲಗಾರರ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಾವ್ಯ ಒಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತದೆ. ದೊಂಬಿದಾಸರೇ ಮೊದಲಾದ ತೆಲುಗು ಮೂಲದ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಇವರು ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರೆ ಅದು ಆ ರೂಪದಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಭಿನ್ನವಾದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿ ಆಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಸೋಬಾನೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಹಾಡಿರುವ ಹೇಮಗಿರಿ ಜೋಗಿ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೇಮಗಿರಿಯಿಂದ ಮಾಯದಜೋಗಿ ಬಂದ ಎಂದು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಈ ಹೇಮಗಿರಿ ಈಗಲೂ ಕುರುಚಲು ಕಾಡಿನ ನಡುವೆ ಇದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯರು ಆ ನೆಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ನೆಲದ ಅವರಣ ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ವಿಷಯ.

ಹೇಮಗಿರಿ ಜೋಗಿ ದೊಂಬಿದಾಸರಲ್ಲಿ ಪುನ್ನಾಟಗುಡ್ಡದ ಮಾಯದ ಮರಾಠಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರಲ್ಲಿ ನಾಗಳ್ಳಿಗಟ್ಟಿ ಮಾಯಲ್ ಮರಾಠಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಫಕೀರಸಾಹೇಬ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ನೀಲಗಾರರಲ್ಲಿ ಚೂಜಿಗಲ್ ಪಟ್ಟಣದ ಮಾಯಲ್ ಫಕೀರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಜನಪದಗಾಯಕರು ಇವನನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಸೋಬಾನೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಹಾಡಿರುವ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹೇಮಗಿರಿಜೋಗಿ ಹಾಗೂ ಕರಾಕೃ ಅವರು ಸಂಕಲಿಸಿರುವ ನಾಗರಗನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭೂತಾಳೆ ಪಟ್ಟಣದ ಮಾಯದ ಮರಿಜೋಗಿ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆಯ ಪ್ರತಿನಾಯಕನ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಕಿನ್ನರಿಜೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುವ ಜೋಗಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಮೂಲಕವೂ ಇಂಥ ಒಬ್ಬ ಜೋಗಿಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಾಗಿ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಜೋಗಿಗಳು ಎಲ್ಲರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಸೆಳೆದಿದ್ದವರು. ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಒಬ್ಬ ಜೋಗಿಗೆ ಹೆಂಗಸರು ಹಾಡುವ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆತಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರೂ ಜೋಗಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರವಾದಿಯನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರಲ್ಲಿ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಾವ್ಯ. ಸಮಗ್ರಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಣಿಗಲ್ಲು ಪಟ್ಟಣದ ನವಭೋಜರಾಜನ ಮಡದಿ ಭೂಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿ ಅವರ ಏಳು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವಳೇ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಕ್ಕಳು ರಾಜ್ಯ ಬೇರೆಯವರ ಪಾಲಾದಾಗ ಕಾಡುಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಏಳುಮಂದಿ ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವರು. ಲಗ್ನವಾದ ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷ ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಮಕ್ಕಳಾಗದೆ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ 'ನಾಗಮುನೀಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಗಂಡು ಮಗುವಿಗೆ ವರವನ್ನು ಪಡೆಯುವಳು' ಮಗುಹುಟ್ಟಿದ ಏಳು ದಿವಸಕ್ಕೆ ಅವಳು ಮಾಯಲ್ ಮರಾಠಿಯ ಪಾಲಾಗುವಳು. ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಮಗ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗನಾದಾಗ ತಾಯಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹುಲಿಯೊಂದನ್ನು ಕೊಂದು ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನ ಕುತಂತ್ರದಿಂದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಾವಿಪಾಲಾಗಿದ್ದಾಗ ಕಾಡಸೇನರಾಜನಿಂದ ಬದುಕಿ, ಸತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಮಗಳು ನೀಲವೇಣಿಯನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ, ಅವಳನ್ನು ವರಿಸುವನು. ಮಾಯಲ್ ಮರಾಠಿಯ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ ನಿಂಗಮ್ಮನ ನೆರವಿನಿಂದ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಮಾಯಲ್ ಫಕೀರನ ಜೀವದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಗಂಡುಭೇರುಂಡ ಪಕ್ಷಿಯ ನೆರವಿನಿಂದ ಏಳು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಫಕೀರನ ಜೀವವಿದ್ದ ಗಿಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರುವನು. ಮಾಯಲ್ ಮರಾಠಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಡೆಯವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬದುಕಿಸಿ, ತಾಯಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅವರೆಲ್ಲ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಂಚವನ್ನು ಫಕೀರನಿಂದಲೇ ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಮಡದಿಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಗಿಣಿಯನ್ನು ಮುರಿದು ಬೆಂಕಿಗೆ ಹಾಕಿ ಫಕೀರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವನು. ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಅಕ್ಕಂದಿರು ತಂಗಿಯ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಕೆಲವು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡಿ ಅವಳನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು.

ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ದೊಂಬಿದಾಸರು ಹಾಡುವ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಕೊನೆಗೆ ನಾಗರಾಜನ ವರದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಗರಾಜನ ಶಾಪದ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಏಳು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದಾಗ ಆಕೆ ಸರ್ಪಕಚ್ಚಿ ಸಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತನಗಿದ್ದ ಏಳು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದವನು ಭೋಜರಾಜ. ಕೊನೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮಲತಾಯಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ದೊಂಬಿದಾಸರ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಥಾಭಾಗ ಅಳವಡಿಯಾದುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ನೀಲಗಾರರ ಕಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾಗರಾಜ ಮಕ್ಕಳ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾದದಿಂದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ತಾಯಿ ಮೃತಪಡುವ ಶಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ಮರಣವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ತೀರಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ತಂದೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಲಗ್ನಕಾಲ ಒದಗಿಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ರಾಜರೂ ಅವರನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಲು ಮುಂದೆ ಬರದಿರಲು ನಗರದ ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲಗಳು ಮುರಿಯತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಆನೆ ಒಂಟೆಗಳು ಸಾಯತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೇಳಿದ ಪಂಚಾಂಗದ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೇರೆಗೆ ಏಳು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟಿ ಕಾಡಿಗೆ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯವಳಾದ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತಂದೆಯ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಆ ಪಟ್ಟಣ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಯಿತು. ಇವರು ಕಾಡಿನಲ್ಲೇ ಉಳಿದರು.

ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು ಹಾಡಿರುವ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಮೊದಲ ಅಂಕದ ಕಥೆ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಕಥೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ನವಭೋಜರಾಜ ಮತ್ತು ಭೂಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಗೆ ಏಳುಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಇರುವ ಸಂದರ್ಭದಿಂದಲೇ ಕಾವ್ಯ ನೇರವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಹುಟ್ಟಿದ ಏಳು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯ ಬೇರೆಯವರ ಪಾಲಾಗಿ ಕಾಡುಪಾಲಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಬಂದು ಮುಂದೆ ಓರುಗಲ್ಲು ಪಟ್ಟಣದ ರಾಜಕುಮಾರನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾದಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳ ಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ ಪರಿತಪಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕಥೆಗಾರ ಇಲ್ಲಿ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಪಾತ್ರವೊಂದನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳ ಬದುಕಿನ ಏಳುಬೀಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ

ಉದ್ದೇಶವನ್ನೇ ಹೊಂದಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಕಥೆಯ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವೆಲ್ಲ ಅವಳು ನಾಗಮುನೀಂದ್ರನಿಂದ ಗಂಡು ಮಗುವಿನ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂದ ಅಪೂರ್ವ ಕಥಾಭಾಗವೇ ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ. ಇದು ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಧಾನವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ.

ಮುಂದೆ ಮಾಯಲ್ ಮರಾಠಿ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಮಹಮ್ಮದೀಯ ಫಕೀರನಂತೆ ಕಾವ್ಯದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಮಂಡೆ ಕೂದಲನ್ನು ಕಂಡ ಅವನು ಅವಳನ್ನು ತರಲು ಹೊರಡುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಕವಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಸೂಳೆ ಗಾಣೆಗರ ಸಂಗಿ ಜೊತೆ ನಡೆಸುವ ಸಂಭಾಷಣೆಯೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ-

ಕೂದಲೆಂಬುದೇ ಹೀಗೆ ಇರುವಾಗ
 ಕೂದಲೊತ್ತನಾರಿ ಇನ್ನೆಂಗಿ ಇರಬಾರದು
 ಅಂಥ ನಾರಿಯ ನಾನು ತಂದೇನು
 ರೊಟ್ಟಿಯ ಹಾಕಿ ಬುತ್ತಿಯ ಕಟ್ಟಿಣ್ಣೆ
 ತಗರ ಕುಯ್ಯಿಣ್ಣೆ ಕಬಾಬುಮಾಡೆಣ್ಣೆ
 ಕೋಳಿಯ ಕುಯ್ದು ಚಾಕಣ ಮಾಡೆಣ್ಣೆ

ಹೀಗೆ ತನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ ಫಕೀರನ ವೈಖರಿಯೇ ವೈಖರಿ.

ಮಸೀತಿ ಒಳಗೆ ಸಿಂಗಾರವಾದನು
 ಇಚಾರ ತೊಟ್ಟನು ಮಾಯಿಲ್ ಫಕೀರ
 ಕೋಟುಪೇಟಿಗಳ ತೊಟ್ಟನು ಫಕೀರ
 ರುಬ್ಬುದೊಣ್ಣೆಯ ಕೈಯಲಿ ಹಿಡಿದನು
 ಕುಚ್ಚಲು ಕಂತೆ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ
 ಕೋಟುಪೇಟಿಗಳ ಕಟ್ಟಾನು ಫಕೀರ
 ಮಾಯದ ಜೋಳಿಗೆ ಕಂಕುಳಿಗೆ ಹಾಕಿದ
 ಮಂಡೆ ಚೂರಿಯ ಕೈಯಲಿ ಹಿಡಿದನು
 ಮಟಕಾಯಿ ಪಾತ್ರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದನು
 ಮಾಯಲ್ ಫಕೀರ ಹೊರಟನು ಹೊರಪಯಣ

ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧವೂ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಗೆಯ ಬುಗ್ಗೆಯನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುವ ತಳವಾರ ರಾಮಣ್ಣನ ಪ್ರಸಂಗ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಮಗ ಬಾಲಕಂದಯ್ಯ ತಾಯಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಾಗ ಇಬ್ಬರು ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ವರಿಸಿದ ಆಕರ್ಷಕ ಕಥೆಗಳೂ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವ ಅಗಸರ ಮಾರಣ್ಣನ ಘಟನೆಯೂ ಮುಂದೆ ಗಿಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುತಂದು ಫಕೀರನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೂ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದು ಈ ಕಾವ್ಯದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ. ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಅವಹರಣ ಮಾಯಲ್ ಫಕೀರನ ಪ್ರವೇಶ ಬಾಲಕಂದಯ್ಯ ಅವಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಾಹಸ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಏಳು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗಿ ಫಕೀರನ ಜೀವವಿರುವ ಗಿಳಿಯನ್ನು ತರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೂ ಅನಂತರ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ ಅಗ್ನಿದಿವ್ಯೆಯಾಗಿ ಹೊರಬರುವುದು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ರಾಮಾಯಣ ಕಥೆಯ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಚೀನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ರಾಮಾಯಣದಂತಹ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ರಚನೆಗೆ ಮೂಲಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ 'ಪುಣ್ಯವಂತೆ ಗುಣವಂತೆ' ಒಂದು ಅತಿಮಾನುಷ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ತಂಬೂರಿಯವರ ಶಿವಶಂಕರರಾಜ ಕಥೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಕಥೆ ಎರಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಬರುವಾಗ ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಶಿವಶಂಕರರಾಜ ಕಥೆಯೂ ಅತಿಮಾನುಷ ಕಥೆಯೂ ಆವರಣವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶಂಖವೊಂದು ಜನಿಸುವುದು, ಅದು ಮುಂದೆ ಶಿವಶಂಕರರಾಜನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುವುದು, ಅವನು ಸಾಹಸ ಯಾತ್ರೆಯ ಮೂಲಕ ಗುರ್ತಿಸುವ ಹೆಣ್ಣು ರಾಕ್ಷಸಿ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು, ಕಮಲೆ ರಾಕ್ಷಸರ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು. ಈ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪುಣ್ಯವಂತೆ ಗುಣವಂತೆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವ ಹಾಗೂ ರಾಕ್ಷಸರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬಂದು ಇದೂ ಅತಿಮಾನುಷದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯವಂತೆ ತನ್ನ ತಂಗಿ ಗುಣವಂತೆಯನ್ನೇ ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಪತಿಗೆ ಲಗ್ನಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಕಥೆ ತಿರುವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಲಗ್ನವಾದ ಮೇಲೆ ಪುಣ್ಯವಂತೆ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿ ಗಂಡುಮಗುವೊಂದನ್ನು ಮೊದಲು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಅಕ್ಕನ ಮಗುವನ್ನು ತಂಗಿ ಗುಣವಂತೆಯೇ ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದು ಕೊನೆಗೆ ಅವಳೂ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿ

ಗಂಡುಮಗುವೊಂದನ್ನು ಹಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಅಕ್ಕನ ಮಗುವನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಪಟ್ಟ ದೊರೆಯಲಿ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಿಂದ ಎಸೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಶಿವನ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಮಗು ಬದುಕಿ ತಾಯಿಮಡಲನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಆಡಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಜಗಳವಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಗುಣವಂತ ರಾಜನಿಗೆ ಚಾಡಿ ಹೇಳಿ ಪುಣ್ಯವಂತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅವಳ ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಳು. ಆದರೆ ಮಂತ್ರಿಯ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪುಣ್ಯವಂತೆ ಮತ್ತು ಮಗ ಚಂದ್ರಸೇನ ರಹಸ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಮಾರುವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೀಲಾವತಿ ಪಟ್ಟದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕಥೆ ಶಿವಶಂಕರರಾಜ ಕಥೆಗಿಂತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ತಂದೆ ಕಿರೀಟರಾಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಶಿವಶಂಕರ ರಾಜ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ತಾನು ಆಗಾಗ ಬಂದು ಮನೆತನದ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಎಸಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಾಳ ಬಡವಿ ಮಣ್ಣುಪ್ಪ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಸೇನ ಆಗಾಗ ತಂದೆಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದಾಗ ನೆರವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಘಟ್ಟವಾದ ಸಾಹಸಯಾತ್ರೆಯ ಪ್ರಸಂಗ ಮೊದಲ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಮಲ್ಲಿಗೆ ದೇವಿಯಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತವಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಶಿವನಿಂದಲೇ ಪ್ರಚೋದಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ನಗುವ ವೀಳೆಯದೆಲೆ, ಮಾತನಾಡುವ ಅಡಿಕೆ ಕುಣಿದಾಡುವ ಕೆನೆಸುಣ್ಣು ಇವುಗಳನ್ನು ತರುವ ಸಾಹಸದಲ್ಲಿ ಗುಣವಂತೆಯ ಮಗನಾದ ಬಿಡುರತ್ನಕುಮಾರ, ಪುಣ್ಯವಂತೆಯ ಮಗನಾದ ಚಂದ್ರಸೇನ ಇಬ್ಬರೂ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದಿನ ಕಥೆ ಲಕ್ಷಾಪತಿ ರಾಜನ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷಾಪತಿ ರಾಜನ ಕಥೆ ಒಂದು ಮೇಳದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗದ್ಯ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾವ್ಯದ ಸತ್ತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಗಡಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟರೂಪದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯ ದೊಂಬಿದಾಸರಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ ಕಾವ್ಯ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಬೆಳೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಯಲಹಂಕನಾಡಿನ ಪ್ರಭುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ದೊರೆಯಾದ ದೇವರಸನ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೬೭ರ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.⁵⁵ ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು: “ಶ್ರೀಮಾನ್

ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರಂ ತ್ರಿಭುವನಮಲ್ಲ ನಂದಗಿರಿನಾಥ ಬಂಡಿಹುಲ ಕಮಲ ವಿಕಸಿತ ಕಮಲದಿವಾಕರ ಅಣ್ಣನಂಕ ಕಾರ ದೇಚಿ ದೇವರಸರು ಯಲಹಂಕ ನೆಲೆವೀಡಿನೊಳು ಸುಖಸಂಕತಾ ವಿನೋದದಿಂ ರಾಜ್ಯಂ ಗೆಯುತ್ತ” ದೇವರಸರ ನಂತರ ಯಚಣಗೌಡ ಎಂಬುವವನು ಯಲಹಂಕನಾಡನ್ನು ಆಳಿದಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇವನ ನಂತರ ಈ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಜನಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವವನು ಭೈರದೇವ. ಇವನು ಮಹಾಶೂರನೂ ಅಪಾರ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದವನೂ ಆಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವನ ಮಗ ಚಿಕ್ಕಭೈರದೇವ, ಜಯಗೌಡ, ಮಾರಗೌಡ, ಗಿಡ್ಡಗೌಡ, ನಂಜಪ್ಪಗೌಡ ಮತ್ತು ಕೆಂಪನಂಜೇಗೌಡ ಮುಂತಾದವರು ಬೆಂಗಳೂರು ನಿರ್ಮಾಪಕ ಕೆಂಪೇಗೌಡನವರೆಗೆ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೩೧) ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಂಶದ ಕೊನೆಯ ಅರಸ ಕೆಂಪವೀರಪ್ಪಗೌಡ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೧೬). ಬೆಂಗಳೂರು ಕೆಂಪೇಗೌಡನಿಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಸುಮಾರು ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಯಲಹಂಕನಾಡ ಪ್ರಭುಗಳು ಅದ್ದೂರಿಯಿಂದ ಆಳಿದರು.⁵⁶

ಯಲಹಂಕನಾಡ ಪ್ರಭುಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಿರ್ಮಾಪಕನೆನಿಸಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದನು. ಅವನ ಅನಂತರ ಅವನ ಮಗ ಇಮ್ಮಡಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡ ರಣದುಲ್ಲಾಖಾನನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಮಾಗಡಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮುಂದೆ ಮಾಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ತಲೆಮಾರುಗಳವರೆಗೆ ಈ ವಂಶದ ರಾಜರು ಆಳಿದರು. ಇಮ್ಮಡಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡನು ಮಾಗಡಿ ಮತ್ತು ಸಾವನದುರ್ಗಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಮಾಗಡಿಗೆ ಒಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಮಾಗಡಿ ಅವನ ವಂಶಸ್ಥರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ೧೭೭೮ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಅರಸರಾದ ದೊಡ್ಡ ಕೃಷ್ಣರಾಜವಡೆಯರ ದಳವಾಯಿ ದೇವರಾಜನು ಮಾಗಡಿಯ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಕೊನೆಯರಾಜ ಕೆಂಪವೀರೇಗೌಡನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತಂದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಯಲಹಂಕನಾಡ ಪ್ರಭುಗಳ ಕೊನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.⁵⁷

ಮೇಲಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಳವರು, ದೊಂಬಿದಾಸರು, ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು ಹಾಡುವ ಮಾಗಡಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಎಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಈ ಗಾಯಕರು ಯಲಹಂಕನಾಡ ಪ್ರಭುಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಬದುಕಿನಿಂದಲೂ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಒಬ್ಬನೇ ಕೆಂಪೇಗೌಡನಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದನೇ ಕೆಂಪೇಗೌಡ,

ಇಮ್ಮಡಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡ, ಕೆಂಪವೀರೇಗೌಡ ಈ ಮೂವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ರಾಜರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದನೇ ವಿಜಯನಗರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಅಶ್ರಿತ ರಾಜನಾಗಿದ್ದು ಸಾಕಷ್ಟು ಕೀರ್ತಿಗಳಿಸಿದವನು. ಇಮ್ಮಡಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಭುವಾದ ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ಒಡೆಯರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿದರೂ ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿ, ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಕೆಂಪವೀರೇಗೌಡನನ್ನು ಕೆಲವು ಚರಿತ್ರಕಾರರು ಕೆಂಪೇಗೌಡನೆಂದೇ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.⁵⁸ ಕೆಂಪವೀರೇಗೌಡ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.³

‘ಮಾಗಡಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡ’ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕೃತಲೇಖಕ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೬೪ರ ಸುವಾರಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿದಾಗ ಅದು ದೊಂಬಿದಾಸರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಮುಂದೆ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಳವರೂ ಆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು. ದೊಂಬಿದಾಸರಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಎರಡು ಪಾಠಗಳು ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖಕನಿಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು ಹಾಡಿರುವ ಪ್ರಕೃತಕಾವ್ಯ ದೊಂಬಿದಾಸರ ಕಾವ್ಯದ ಜಾಡಿನಲ್ಲೇ ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಪೂರ್ವಜರ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ದೊಂಬಿದಾಸರ ಒಂದು ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ತಂದೆ ನಂಜೇಗೌಡ ಎಂದಿದ್ದರೆ ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಅದು ಅಪ್ಪಾಜಿಗೌಡ ಆಗಿದೆ. ದೊಂಬಿದಾಸರ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ವಂಶಸ್ಥರ ಮೂಲನೆಲೆ ಎಲಿದುರ್ಗವಾಗಿದ್ದರೆ, ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಅದು ಉತ್ತರ ದುರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಬರುವ ಕಥಾನಾಯಕನ ಹೆಸರಾಗಲಿ ತಾಯಿ ಕುಪ್ಪಮ್ಮನ ಹೆಸರಾಗಲಿ ಅತ್ತಿಗೆ ಹರಿಯಾಲಮ್ಮನ ಹೆಸರಾಗಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಥಾ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭದ ಬಡತನ, ಕೆಂಪೇಗೌಡ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಅತ್ತಿಗೆಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಊರನ್ನು ತೊರೆದು ಮಾಗಡಿಗೆ ಬರುವುದು, ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಹಾರುವರ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಜೀತಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದು, ಅವರ ಕಿರುಕುಳ, ಮುಂದೆ ರಂಗಧಾಮನ ಕರುಣೆ ಒದಗಿ ಏಳು ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ನಿಧಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದು. ಅನಂತರ ಹಾರುಮು ಕುತಂತ್ರದಿಂದ ಅವನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮಕ್ಕಳಾಗದೆ ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಬೇಸರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ರಂಗಧಾಮನಿಗೆ ಮುಪ್ಪಡರಿತೆಂದು ಹೇಳಿ ಹಾರುವರು ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಯನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು. ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಅವಕೃಪೆಗೆ

ಕಾರಣನಾದ ರಂಗಧಾಮನು ಮೈಸೂರು ಅರಸರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡನಿಗೆ ಸೋಲನ್ನು ತರುವುದು- ಈ ಮುಂತಾದ ವಿವರಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಕೃತ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಗಾಯಕ ಕಥೆಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಯುದ್ಧಸಂದರ್ಭದ ವರ್ಣನೆಗಳು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆರಂಭದ ವಿವರಗಳು ಕುಂಠಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಆರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದ ಕಥೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕೆಂಪೇಗೌಡನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶ ಇಲ್ಲಿ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿ ಕಥೆಗಾರ ಹೊನ್ನಮ್ಮ, ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೂವತ್ತೂರು ವರ್ಷದಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ಅವನ ಕಾಲದ ಅನೇಕ ಪಾಳೇಗಾರರ ಹೆಸರುಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಲವಾಡಿಯ ಮುದಿಯಪ್ಪ, ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರದ ದೊಡ್ಡಪ್ಪಗೌಡ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ, ತರೀಕೆರೆಯ ದೊರೆಗಳು, ಗೂಡಬಳ್ಳಿ ಗೂಡನಾಯಕ, ಕುಣಗಲ್ಲ ತಿಮ್ಮನಾಯಕ, ಕೆಂಗಂದಿನಾಯಕ, ನಿಂಗನಾಯಕ, ಸರ್ಜಪ್ಪನಾಯಕ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮುಖ ಹೆಸರುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ರಂಗಧಾಮ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ತಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಾಗ ಅವನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿವೆ. ಅವನು ಹರಿಯಮ್ಮನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಭಾಗವೂ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ದಳವಾಯಿ ದೊಡ್ಡಯ್ಯ ರಂಗನಾಥನ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುಲಕ್ಷ ದಂಡನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಾಗ ಮಾಗಡಿಯ ದನಕಾಯುವ ಹುಡುಗರ ಕವಣಿಯಕಲ್ಲಿನ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ದಂಡೆಲ್ಲ ಸೋತು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ರಂಗಧಾಮ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣದ ಮುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ದಳವಾಯಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಪರಾಭವದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ಪಾಳೇಗಾರರು ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದರೂ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಪಾಲಿಗೆ ಸೋಲು ಕಾದಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡನೇ ನೇರವಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅವನ ಪರವಾಗಿ ಕುಣಿಗಲ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನಾಯಕ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ತನ್ನ ಮಡದಿಯರನ್ನು ತನ್ನ ಕತ್ತಿಗೆ ತಾನೇ ಬಲಿತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಗ ವೀರಭದ್ರನನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಕೊಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಹೃದಯ ವಿದ್ರಾವಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಗಡಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಸೆರೆಸಿಕ್ಕಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಕರ್ತರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಸುಳಿವನ್ನು ಅವರು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು ಎಣ್ಣೆಸೀರೆ ಮಾಡಿ ಸುಡುವ ಚಿತ್ರಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಮಡದಿ ಕೆಂಪಮ್ಮ ಕೆಂಪಾ ಬುದಿ ಕೆರೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿ ಕುಪ್ಪಮ್ಮ ಕೆರೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾಳೆ. ಅತ್ತಿಗೆ ಹರಿಯಾಲದೇವಿ ಬಾವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಕಾವ್ಯದ ಅಂತಿಮ ಭಾಗ ದುರಂತಪರಂಪರೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ. ಕೆಂಪೇಗೌಡನೂ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತಾನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಕಥಾನಿರೂಪಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಪೂರ್ವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ತಿಮ್ಮಣ್ಣನಾಯಕ, ಕೆಂಪೇಗೌಡ, ರಂಗಧಾಮ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯ ದೊಂಬಿದಾಸರ ಕಾವ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತೂಕವನ್ನೂ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನೂ ತಂದುಕೊಂಡಿದೆ. ಒಂದು ಸುಸಂಬದ್ಧವಾದ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ ಚಾಮುಂಡಿ ಇವರ ಪ್ರಣಯ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹುತೇಕ ಗಾಯಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀಗಾಯಕಿಯರು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹಾಡಿದರೆ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಇದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ ಖಂಡಕಾವ್ಯದ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೀಲಗಾರರು, ಕಂಸಾಳೆಯವರು, ಹೆಳವರು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯ ಕಥೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಕರ್ಷಕ ಮೇಳವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಳವರು ಇದನ್ನು ಚಾಮುಂಡಿ ಪುರಾಣವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನೀಲಗಾರರ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಗಾಯಕರಿಗಿಂತ ವಿಸ್ತಾರವಾದುದು. ಇದರ ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪಾಠವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದ ಮಳವಳ್ಳಿ ರಾಚಯ್ಯನವರಿಂದ ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖಕ ೧೯೬೬ರಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಚಾಮುಂಡಿ, ನಂಜಯ್ಯ ಇವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಈ ಪ್ರಣಯಕಥೆ, ೧೯೩೩ವೇಳೆಗೆ ಬಂಡಿಹೊಳೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಕ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಬೀಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡಲ್ಪಡುವ ಈ ಕಥನಕಾವ್ಯ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಚಿಕ್ಕದು. ಇದರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೂಪವೊಂದು ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖಕನಿಂದ ೧೯೫೦ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹುಟ್ಟೂರಾದ ಅಂಬಲಜೀರಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಚಿಂತಮ್ಮನವರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಇದನ್ನು ೧೯೫೮ರ ವೇಳೆಗೆ 'ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳು'

ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ಯಚಿತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಜಾವಾಣಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರು ಅದೇ ವರ್ಷ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. 'ನಾ ನಂಜುಂಡಲಿಂಗ ಬಿಡೆ ಸೆರಗ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಮುಂದೆ ತುಂಬ ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು.

ನಂಜಯ್ಯ ಚಾಮುಂಡಿಯವರ ಕಥೆ ಶಿವಗಂಗೆಯರ ಪ್ರಸಂಗದ ಸ್ಥಳೀಯ ರೂಪವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಶಿವ ಅನಂತರ ಬೆಸ್ತರ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ತಂದು ತನ್ನ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಗಂಗೆಗೌರಿಯರು ಸವತಿಯರಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಕಾದಾಡುವ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣ ಕಥೆಗಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಈ ಕಥೆ ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲದೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶೈವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾದ ನಂಜನಗೂಡು, ಚುಂಚನಗಿರಿ, ಶಿವಗಂಗೆ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಿಗೂ ಹಬ್ಬಿದೆ. ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ ಚಾಮುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾದರೆ, ಚುಂಚನಗಿರಿಯ ಭೈರವ ಕುರುಬರ ಮಾಳಿಯನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶಿವಗಂಗೆಯ ಗಂಗಾಧರ ಹೊನ್ನಾಲ ದೇವಿಗೆ ತನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚಾಮುಂಡಿ ಮೀನು ಮಿಡಚೆ ತಿನ್ನುವ ಬೆಸ್ತರ ಹೆಣ್ಣು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಾಳಮ್ಮ ಕುರಿಯನ್ನು ಕಾಯುವ ಕುರುಬತಿ. ಹೊನ್ನಾಲ ದೇವಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಹೆಣ್ಣು. ಶೈವ ಮೂಲದ ದೈವಗಳೂ ಆಯಾ ಸ್ಥಳದ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಇದರ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಶಾಕ್ತ ಮತ್ತು ಶೈವಗಳ ಒಂದು ಬೆಸುಗೆಯಾಗಿ ಈ ದೈವಗಳ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕು.

ಈ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಣಯ ಕಥೆ ಶೈವ ಮೂಲದಿಂದ ಹೊರಟು ವೈಷ್ಣವ ಮೂಲಕ್ಕೂ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಶೈವದ ಅನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮ ಜನಪದ ಜೀವನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅನೇಕ ಪ್ರಣಯ ಕಥೆಗಳ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗ ಕುಸುಮಾಲೆ, ಚಲುವರಾಯ ವರನಂದಿ, ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಮತ್ತು ತಿಗುಳುತಿ-ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ನಂಜಯ್ಯ ಚಾಮುಂಡಿಯ ಕಥೆ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿಯೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಒಂದು ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ತ್ರಿಪದಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ರಗಳೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಚಂಪೂ ರೂಪದಲ್ಲಿ

ಇದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಚಾಮುಂಡಿಯ ಪಾತ್ರವಂತೂ ಈ ಒಂದೇ ಕಥೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗದೆ, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣದ ಕಾಳಗ, ಮಾಗಡಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಕಥೆ ಮುಂತಾದ ಎಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಮುಂಡಿ ಕಾಳಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಜಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ನಂಜಯ್ಯ ಮತ್ತು ಚಾಮುಂಡಿ ಈ ಎರಡು ದೈವಗಳ ನಡುವೆ ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದೈವಗಳ ಎರಡೂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ದೈವಗಳ ಕಥೆ ಹುಟ್ಟಿರುವುದೇ ಅದರ ಜನಪ್ರಿಯತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಪ್ರಕೃತ ಕಾವ್ಯದ ಕಥೆ ಹೆಚ್ಚು ಬದಲಾವಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಒಂದೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲೂ ಶೈಲಿ ಹಾಗೂ ಕಾಲಸತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ವಿಶಿಷ್ಟವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಂಜಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ ಕಾವ್ಯವೂ ಒಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ.

ನಂಜಯ್ಯನ ಕಥೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಭಾಗ ಹೀಗಿದೆ. ಅವನು ಚಾಮುಂಡಿಯ ಅರವನೆಗೆ ಬರಲು ಹಾತೂರೆಯುವುದು, ಇಬ್ಬರು ಮಡದಿಯರಾದ ದೇವೀರಿ, ಪಾರ್ವತಿಯರು ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಬರುವುದು. ಆದರೂ ನಂಜಯ್ಯ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಮಡದಿಯರು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ದಂಡಿಸುವುದು. ನಂಜಯ್ಯ ಸತ್ತಂತೆ ಬಿದ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಕೊರವಂಜಿಯ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಚಾಮುಂಡಿ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಚಾಮುಂಡಿಯ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನು ಬದುಕುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದು, ಮಡದಿಯರು ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ನಂಜಯ್ಯ ಮುಂದೆ ನಂಜನಗೂಡಿನಿಂದ ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಆಗಾಗ ಹೋಗಿಬರುವುದು-ಇದು ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಂಜಯ್ಯನ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಡುವ ಕಾವ್ಯದ ಉತ್ತರಾರ್ಧ. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಹೊತ್ತು ಹಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಅವರು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರನು ದೇವೀರಿ ಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನು ಗೆದ್ದು ಬರುವ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ.

ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪದಿ ಕಾವ್ಯ ಒಂದನ್ನು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋದ ರೀತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ತಂದನಾನ ತಾನು ತಂದಾನಿ ತಾನೆ

ತಂದಾನು ತಾನೆ ತಂದಾನೆ

ಎಂಬ ಗತ್ತಿಗೆ ಇಡೀ ಕಾವ್ಯ ಅಳವಟ್ಟಿದೆ.

ಸುತ್ತ ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆ ನಡುವೆ ನಂಜನಗೂಡು

ನಾಡಿಗೆ ಒಡೆಯ ನಂಜಯ್ಯ

ನಾಡಿಗೆ ಒಡೆಯನೆ ನೋಡು ನಂಜುಂಡಲಿಂಗ

ಮಾತು ಬಂದವೆ ನಿನ ಮ್ಯಾಲೆ

ಹೀಗೆ ಕಾವ್ಯ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭದ ಸಾಧಾರಣ ಕಥಾನಿರೂಪಣೆಯ ಧಾಟಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾವ್ಯದ ಕಾವು ಹೋಗದಂತೆ ಕಥೆಗಾರ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕಥೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನಂಜಯ್ಯನ ಪರದಾಟ ಅವನನ್ನು ಪಡೆಯಲೇಬೇಕೆಂಬ ಚಾಮುಂಡಿಯ ಛಲ ಕೈಹಿಡಿದ ಮಡದಿಯರ ಗಡಸುವರ್ತನೆ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ಕಾವ್ಯ ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಂಜೆ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಕಥೆ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಕಂಸಾಳಿಯವರು, ನೀಲಗಾರರು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರಲ್ಲಿ ಇದು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲದೆ ಲಾವಣಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕಿರಿದಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನದ ನೋವನ್ನು ಕೇಂದ್ರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ಸುತ್ತ ಒಂದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ ಬಂಜೆ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಕಾವ್ಯ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಏಳು ಮಂದಿ ಸೋದರಿಯರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಇವಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದರೂ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಅಪಾರವಾದ ಸಂಕಟದಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಾ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಇಟ್ಟಳು. ತನ್ನ ಆರು ಮಂದಿ ಅಕ್ಕಂದಿರೂ ಅಪಾರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು ನಲಿಯುವಾಗ ತನಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಕ್ಕಳ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಥೆಗಾರ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:

ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಬಂಜೆಯಾದರೆ

ಏನೇನು ಕರ್ಮವ ಮಾಡಿದಳೋ

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಲಕೇಳಿದರೆ
ಕಳ್ಳಿ ಹಾಲನೆ ನೀಡಿದಳೋ
ಮಜ್ಜೆಗೆ ಕೇಳಿದ ಜನಗಳಿಗೆ
ಸುಣ್ಣದ ನೀರನು ಬೆರಸಿದಳು
ಹಸ್ತು ಬಂದ ಜನಗಳಿಗೆ
ಅನ್ನ ನೀಡಿದ ಪಾಪಿಯಲ್ಲ!
ಬಾಯಾರಿ ಬಂದ ಜನಗಳಿಗೆ
ನೀರು ಕೊಡದ ಪಾಪಿಯಲ್ಲ!
ಮುದ್ದೆ ಎನ್ನುತ ಕೇಳಿದರೆ
ಸಗಣೆ ಉಂಡೆ ಕೊಟ್ಟವಳು
ಅನ್ನದಾವನ ಕೇಳಿದರೆ
ಮಣ್ಣು ದಾನವ ನೀಡಿದಳು
ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಲ ಕೇಳಿದರೆ
ವಿಷವನ್ನಾದರೆ ಹಾಕುವಳು
ರೊಟ್ಟಿ ಕೇಳಿದ ಜನಗಳಿಗೆ
ಸೆಗಣೆ ಬೆರಣೆ ಕೊಡುತಾಳೆ
ಕಾಡಿನ ಕಲ್ಲಾ ತಂದಳಲ್ಲ
ತಿರುಗೋ ದಾರಿಗೆ ಎಳೆದಳು
ಕಾಡಿನ ಮುಳ್ಳು ತಂದಳಲ್ಲಿ
ತಿರುಗಾಡೋ ದಾರಿಗೆ ಎಳೆದಾಳು
ಅತ್ತಿಯ ಮರವ ಕಡಿಸಿದಳು
ಅವರತ್ತೆಯ ಕಾಲಲಿ ಒದ್ದಾಳು
ಮಾವಿನ ಮರವ ಕಡಿಸಿದಳು
ಅವರ ಮಾವನ ಕಾಲಲಿ ಒದ್ದಾಳು
ತೆಂಗಿನ ಮರವ ಕಡಿಸಿದಳಲ್ಲಾ
ತಂಗೀರ ಕಾಲಲಿ ಒದ್ದವಳೆ
ಬಾಳೆಯ ಮರವ ಕಡಿಸಿದಳಲ್ಲ
ಬಾಲರ ಕತ್ತ ಕಡಿದಳು
ಬಸುರಿ ಮರವ ಕಡಿಸಿದಳಲ್ಲ

ಬಸರಿರ ಕಾಲಲಿ ಒದ್ದಾಳು
 ಶಿಶು ಹತ್ಯವನೇ ಮಾಡಿದಳಲ್ಲ
 ಗೋ ಹತ್ಯವನೇ ಮಾಡಿದಳು
 ಇಂಥ ಕರ್ಮವ ಮಾಡಿದಳಲ್ಲ
 ಪಾಪಿಗೇಡಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮ ತಾನು

ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನೇ ಅವಳ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿ ಕತೆಗಾರ ಅವಳ ಬಂಜೆತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಮನೆದೇವರು ನಂಬುಂಡ ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವಳ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ ಘೋರಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಪಾಪಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಗಂಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಅವಳು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಗೆಯೂ ಮಕ್ಕಳ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಬೇಸತ್ತ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಕಿಚ್ಚು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಕಂದಿರ ಮಕ್ಕಳ ಸಿರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯವನ್ನು ನೀಡಿ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಅಕ್ಕಂದಿರೂ ಆ ಕಜ್ಜಾಯವನ್ನು ತಿಂದು ಸಾಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅವರನ್ನು ಕೊಂದ ಹೊನ್ನಮ್ಮ ವಿಕಾರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಗುತ್ತಾಳೆ. ಇಂಥ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಂತ ಹೊನ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ವಿಷ್ಣು ಈಶ್ವರರಿಬ್ಬರೂ ದಾಸಯ್ಯ ಮತ್ತು ಜಂಗಮಯ್ಯನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅವಳ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನೂ ತಾತ್ಸಾರದಿಂದ ಕಂಡ ಹೊನ್ನಮ್ಮ ಕೊನೆಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ತ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ತಾಯಂದಿರನ್ನೂ ಬದುಕಿಸಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಗಂಡು ಕಾರೆಯ ಮರವಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಬಂಜೆ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಕಥೆ ನೀಲಗಾರರ ಕಥೆಗಿಂತ ಇಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಬಂಜೆಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಆಶೆಯ ಕಿರಣವನ್ನು ಕಾಣಲು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪಾಪಿಯ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾರ್ಗವೂ ಕಲ್ಪಿತವಾಗದೆ ಅವಳು ವಿಕೃತವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ನಾರಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾಳೆ. ನೀಲಗಾರರ ಕಾವ್ಯ ಇದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನದ ಕಪ್ಪುಕಲೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಸುಸಂಬದ್ಧವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ ಕಾವ್ಯ ಮಾತ್ರ ಇಂಥ ಬದಲಾವಣೆಗಿಂತ ಅವಳ ಘೋರವಾದ ಮುಖವನ್ನೇ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಕೈಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಬಂಜೆ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಕಥೆ ಕರಾಕೃ ಅವರ 'ಜಾನಪದ ಕಥನಗೀತೆಗಳು'(೧೯೫೯) ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೊದಲು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪೂರ್ಣ ಪಾಠವನ್ನು ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖಕನ 'ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಕಥೆಗಳು' ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

'ಭಾವುಕರನ್ನೆ' ಒಂದು ಲಾವಣಿ. ಇದು ದೊಂಬಿದಾಸರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ.⁵⁹ ಆದರೆ ಚೌಡಿಕೆಯವರು, ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ವಿರಳವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಮೂಲ ಕಥೆಯ ಸೂತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಕುಟಲೆಯಾದ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ಗಂಡ ದಂಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಪರಪುರುಷನೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಬೆಳೆಸಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಊರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಗಂಡನನ್ನು ವಿಷನೀಡಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಗಂಡ ಮಕ್ಕಳು ಸತ್ತು ಹೋದರೆಂದು ಪ್ರಚಾರಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಸತ್ತವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ದೊಂಬಿದಾಸ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಥೆಯ ತಿರುಳು. ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿದ ಕಥೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಡನಾದ ಸಿಪಾಯಿ ತನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಮಗು ಸತ್ತದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನು ಚಂದ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಥೆ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರವಾದ ವರ್ಣನೆಗಳೊಡನೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ.

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೀಲವೇಣಿಯ ಕಥೆ ಕನಕಪುರ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.⁶⁰ ಇದೊಂದು ಸುಂದರವಾದ ರಮ್ಯಕಥೆ. ಅನೇಕ ಆಶಯಗಳ ಸುತ್ತಾ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಕೀರ್ಣ ಜನಪದ ಕಥೆ. ತನ್ನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನೊಬ್ಬನ ಕುತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕಾಡುಪಾಲಾದ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಅದೃಷ್ಟಬಲವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ರಾಜಕುಮಾರನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿಯುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಮುಂದೆ ಮಂತ್ರಿಕುಮಾರನೊಬ್ಬನ ವ್ಯಗ್ರದೃಷ್ಟಿ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಪತಿಯಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹಡೆದ ಶಿಶುವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಲೆಯುವ ಘೋರ ರೀತಿಯ ಕಷ್ಟ ಪರಂಪರೆ ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಒದಗಿಬರುತ್ತದೆ. ಆಶ್ರಯದಾತನೊಬ್ಬನು ದೊರೆತರೂ ಮತ್ತೆ ಕಳ್ಳನ ಪಾಲಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಎಲ್ಲ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಕಳ್ಳರ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಅವಳು ಪಾರಾದ ಬಗೆ ಮುಂದೆ ಗಂಡು ವೇಷದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ರಾಜಕುಮಾರಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ವರಿಸಿ

ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ, ಉಪಾಯಾಂತರದಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಬಂಧುಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಪಡೆಯುವ ಬಗೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಯಾವ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲೋ ಹೊರಟ ಕಥೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಒಂದೆಡೆ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಕಂಟಕಪ್ರಾಯರಾದವರು ಒಂದು ಕಡೆ ಆತ್ಮೀಯರಾದವರು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಹಲವು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ, ಬಳಸಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರವೊಂದನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗಿದೆ. ನೀಲವೇಣಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲವೂ ಇಲ್ಲಿ ಪೋಷಕಪಾತ್ರಗಳೇ. ಕಥೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಒಬ್ಬ ವಿರೋಧಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರದೆ ಅನೇಕ ವಿರೋಧಿಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷ. ಅಸಹಾಯಕ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಕಥೆಯ ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಈ ಛಾಯೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದು ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುವುದು ನೀಲವೇಣಿ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ಕೂಡಿದ ಮೇಲೆಯೇ. ಅಪೂರ್ವವಾದ ಘಟನಾವಳಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಕಥೆ ಒಂದು ಮನೋಹರವಾದ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ.

ನೀಲಗಾರರು ಹಾಗೂ ಕಂಸಾಳಿಯವರು ಹಾಡುವ ಜನಪದ ಪ್ರೇಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗ ಕುಸುಮಾಲೆ' ಕೂಡ ಒಂದು. ಇದು ನಂಜಯ್ಯ ಚಾಮುಂಡಿ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಉಪಪತ್ತಿಯರ ಆಶಯದ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ವೈಷ್ಣವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾದ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಬೆಟ್ಟ ಮತ್ತು ಮೇಲುಕೋಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಎರಡು ಕಾವ್ಯಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ತಿರುಪತಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆಯೂ ಇಂಥ ಕಾವ್ಯವೊಂದು ಇದ್ದಿರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವೂ ದೊರೆತರೆ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಮೂರು ಕಾವ್ಯಗಳು ಲಭ್ಯವಾದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಾಲೆ ಸೋಲಿಗರ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳು. ಸೋಲಿಗರು ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಗಿರಿಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಗಿರಿಜನರು. ಸ್ಥಳೀಯ ಜನದ ನಡುವೆ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ದೈವ ಅವರ ಹೆಣ್ಣೊಂದನ್ನು ಕಡುವ ವಿಚಿತ್ರ ಕಲ್ಪನೆ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕೂಡುವ ಹೆಣ್ಣು ಅನ್ಯ ಜಾತಿಯವಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಉಪಪತ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಧರ್ಮಪತ್ತಿಯರು ಇದ್ದೂ ಇಂಥ

ಸಂಬಂಧವೊಂದರಲ್ಲಿ ದೈವಗಳು ತೊಡಗುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಭಕ್ತರೇ ಈ ಬಗೆಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ತಾವು ಹತ್ತಿರದ ಬಂಧುಗಳಾಗುತ್ತಾರೋ ಅಥವಾ ಎಷ್ಟೋ ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ದೈವಗಳೂ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರದವರಾಗಿದ್ದು ಇಂಥ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿದರೋ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಕಥೆಗಳೂ ಇದನ್ನೇ ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತವೆ.

ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗ ಕುಸುಮಾಲೆಯರ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಯುವುದು ಕಾಡಿನ ನಡುವೆ. ಸೋಲಿಗರ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಅವಳ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿಗೆಲ್ಲವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಅವನು ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊರಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದೊರಕಿಸಿ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗ ಅವಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ನಡುವಿನ ಕಥೆ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಕಾವ್ಯದ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಕಂಸಾಳೆಯವರು ಹಾಡುವ ಕಥೆ ನೀಲಗಾರರು ಹಾಡುವ ಕಥೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನು ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಸೋಲಿಗರ ಕಾಡುಮೇಡುಗಳ ಜೀವನ, ಗೆಡ್ಡೆಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ಅಪಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವ ವಿಧಾನ, ಅವರ ನಡುವೆ ನಾಮಧಾರಿಯಾಗಿ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ, ಇವೆಲ್ಲ ಈ ಕಾವ್ಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣ ಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಕುಸುಮಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗ ಮೊದಲು ಕಾಣುವ ಸಂದರ್ಭವಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಗಾಯಕರ ಒಂದು ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಊರಾಡಲು ಹೋಗುವವರಲ್ಲ. ಆದರೆ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಂತೆಯೇ ಕೆಲವು ದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಆಹ್ವಾನದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಹಾಡಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಪುಣ್ಯಕಥೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇವರು ಹಾಡುವ ಕಥೆಗಳೂ ಸೇರುತ್ತವೆ. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಕಾವ್ಯ ಮೇಳಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇವರ ಮೇಳಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರ ಕಾವ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಗುಣಸಾಗರಿ, ಕೆರೆಹೊನ್ನಮ್ಮ, ಕಾಳಿಂಗರಾಯ, ಮದಗದ ಕೆಂಚಮ್ಮ, ಅಣಜಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮ, ಗಂಗೆಗೌರಿ, ಮುಂತಾದವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಗುಣಸಾಗರಿ ಮತ್ತು ಗಂಗೆಗೌರಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಗುಣಸಾಗರಿಯ ಕಥೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹುಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಗ್ರಾಹಕರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ಕಥೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಇದು ಮೈಸೂರು, ತುಮಕೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಗುರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ತುಂಬ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಈ ಕಥೆ ಕರಪಾಲಮೇಳದ ನೀಲಕಂಠರೂಪಾವತಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕಥೆಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ.

ಗುಣಸಾಗರಿ ಓರ್ವ ಮುಗ್ಧ ಹೆಣ್ಣು. ತನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಅವಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬಾಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾಪಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವಳ ಪತಿ ಮದುವೆಯ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲೇ ಅವಳೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ಬಣಜಿಗರ ಜೊತೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಿಂದ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕೂಡಿ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇತ್ತ ಗರ್ಭವತಿಯಾದ ಗುಣಸಾಗರಿಯನ್ನು ಅತ್ತ ಮೈದುವನ ನಾದಿನಿಯರು ಸೇರಿ ಹೊರಗೆ ಅಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಗುಣಸಾಗರಿ ಬೇರೊಂದು ಕಡೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಡು ಮಗುವೊಂದು ಅವಳಿಗೆ ಜನನವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಪತಿ ಆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಮರಳಿದಾಗ ಪರಸ್ಪರ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಅವರು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಮರಳುತ್ತಾರೆ. ಗುಣಸಾಗರಿಗೆ ಕಿರುಕುಳವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರೆಲ್ಲ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ತಾಯಿ ಮಲ್ಲವ್ವ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

ಗುಣಸಾಗರಿಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೈದುವನ ನಿರ್ವಾಳನ ವರ್ತನೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗುಣಸಾಗರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಾನೆ. ತನಗೆ ದಕ್ಕಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ದಕ್ಕಿತು ಎಂಬ ಅಸಮಾಧಾನವೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಅವನು ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಪ್ರೇರಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗುಣಸಾಗರಿ ಕಥೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ, ಒಂದು ಕರುಳುಮಿಡಿಯುವ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ತನ್ನದಲ್ಲದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಅವಳು ಅನೇಕ ವರ್ಷ ಅಪಾರ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಮಟ್ಟು ಪ್ರತಿ ಅಧ್ಯಾಯಕ್ಕೂ ಆಯಾ ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಾರ ಗೀಜುಗ ಪಕ್ಷಿ ಒಳ್ಳೆ ಅರಸುಮಗ ನೀನಲ್ಲವೇನೋ

ಬಾರ ಗೀಜುಗ

ಕತ್ತಲೆ ದಾರಿ ದೂರ ಎಲೆ ಹುಂಜ

ಹೊತ್ತಿಲ ಎದ್ದು ಕೂಗೋ

ಮುಂತಾದ ಪಲ್ಲವಿಗಳು ರಾಗಬದಲಾವಣೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಇರದೆ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮುದ್ದಾದ ಗೀಜುಗ ಇದರೊಡನೆ ಮುದ್ದು ಗುಣಸಾಗರಿಯನ್ನು ಕಥೆಗಾರ ಸಮೀಕರಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಮಹಾ ಕಷ್ಟಗಳ ಪೂರ ಗುಣಸಾಗರಿಗೆ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲು ಕವಿಯುತ್ತದೆ. ಕತ್ತಲೆಯ ದಾರಿ ದೂರ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು, ಎಲೆ ಹುಂಜ ಎದ್ದು ಕೂಗೋ ಎಂಬ ಮಾತಾಗಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಕತ್ತಲೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದೈವವೇ ಅವಳಿಗೆ ಬೆಳಕನ್ನು ತೋರಬೇಕು. ಆ ಕವಿದ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟುದೂರ ನಡೆದರೂ ಜನವಸತಿಯ ನೆಲೆ ಸಿಕ್ಕುವ ಸಂಭವ ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಕಡೆ ಊರಿನ ಕುರುಹನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಹುಂಜವೊಂದು ಎದ್ದು ಕೂಗಬೇಕು, ಹೀಗೆ ಈ ಪಲ್ಲವಿಗಳು ಕಥಾಭಾಗದೊಡನೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಗಂಗೆಗೌರಿ ಕಥೆ ಪುರಾಣ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ. ಶಿವ ಗಂಗೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಉಪಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು. ಗಂಗೆಗೂ ಗೌರಿಗೂ ಜಗಳವಾಗುವುದು. ಶಿವ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಘಟನೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆ ಹಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದೊಂಬಿದಾಸರಲ್ಲಿ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕಾವ್ಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿರುವ ಕಥೆ ರಗಳೆರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಚಿಪ್ಪಿಗನಾಗಿ ಶಿವ ಬಂದು ಗೌರಿಯ ಶೀಲವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಇಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿದೆ. ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಗೌರಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಇಳಿದ ಕಾರಣ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕಥೆ ಸಾದರಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಗೌರಿಯ ಶೀಲವನ್ನು ಪತಿ ಶಿವರಾಯ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಮುಡುಕುತೊರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಇಂಥದೇ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣ ಕಾವ್ಯವೊಂದು ನೀಲಗಾರರಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ನೀಲಗಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿ' ಒಂದು ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯ. ವರನಂದಿಯ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುವ ಈ ಕಾವ್ಯ ಹೆಂಗಸರ ಹಾಡ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ

ಪ್ರಚುರವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುವ ಉಪಪತ್ತಿಯ ಪ್ರಸಂಗ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೊಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಬೀಬಿನಾಚ್ಚಿಯಾರ್ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಮೇಲುಕೋಟೆಯ ಸ್ತ್ರೀ ದೈವ ಜನಪದ ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ವರನಂದಿ ಎನಿಸಿದೆ. ಮಹಮದೀಯ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಈ ದೇವತೆಯನ್ನು ಒಯ್ಯಲಾಗಿದೆ. ದಿಲ್ಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನನ ಮಗಳೆಂದೂ, ಚಲುವರಾಯ ತಾನು ಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದನೆಂದೂ ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಂದರವಾದ ಹಾಡ್ಗತೆಯೊಂದು ಆರಂಭವಾಗುವುದು ಹೀಗೆ:

ಚಂದಕೆ ಚಲುವಯ್ಯ ತುಂಡಂಗಿನಿಕ್ಕೊಂಡು
ಮುಂಗೈಯ ಮೇಲೆ ಗಿಡುಗನ | ಆಡಿಸುತ
ಹೋದನು ವರನಂದಿ ಅರಮನೆಗೆ

ಇಲ್ಲಿ ಚಲುವರಾಯ ವೇಷಾಂತರದಿಂದ ವರನಂದಿಯ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕರೆತಂದ ಕಥೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಪ್ರಕಾರ ದಿಲ್ಲಿಯ ಬಾದಷಹನು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ದಂಡೆಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲುಕೋಟೆ ಚಲುವರಾಯನ ವಿಗ್ರಹವೂ ಒಂದು. ಇದನ್ನು ರಾಮಾನುಜರು ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಂದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ತರುವಾಗ ಆ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋದ ಸುಲ್ತಾನನ ಮಗಳು ನಾಚ್ಚಿಯಾರ್ ಆ ಗೊಂಬೆಯೊಡನೆ ತಾನೂ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಳೆಂದು ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಪ್ರಚಲಿತ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಬೇರಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಚಲುವನಾರಾಯಣನ ವಿಗ್ರಹ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೂತು ಹೋಗಿದ್ದು, ರಾಮಾನುಜರಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅನಂತರ ಅವರು ಅದನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಸಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿಸಿದರು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯ ಏನೇ ಇರಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವೊಂದು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ವರನಂದಿ ಮಹಮದೀಯ ಹೆಣ್ಣೆಂಬುದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ನೀಲಗಾರರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಾನು ಕಾನರು ಕೂಡಿ
ಕಡೆದರಂತೆ ದೇಶದ ಮೇಲೆ

ಧೀರ ವಜ್ಜುರರೂ ಸೇರಿ
ಸೀಮೆ ದೇವರನ್ನು ಎಲ್ಲ
ಸೆರೆಯನ್ನೆ ಹಿಡಿದವರೆ
ದಿರುಳ್ಳಿ ಪಾಚ್ಚವನುನೋಡು
ಮುತ್ತಿನಂಥ ಮೇಲುಕೋಟೆಗೆ
ದಂಡನಡೆಸಿದ ದಿಳ್ಳಿ ಪಾಚ್ಚ

ದಿಳ್ಳಿಯ ಬಾದಷಹನು ಧೀರ ವಜೀರರನ್ನು ಕೂಡಿ ಮೇಲುಕೋಟೆಗೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಚಲುವರಾಯನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಪ್ರಸಂಗ ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಥೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಸ್ತು ಒಂದನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಚಿತವಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ವಿವರವಾಗಿ ಬರುವ ಇಲ್ಲಿನ ವರ್ಣನೆಗಳು ನಡೆದಿರಬಹುದಾದ ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆಯೋ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ತರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರು ಇದನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ತಂದೆಯ ಗಾಜಿನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಹಿಂದೂ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದ ಚಲುವರಾಯನ ವಿಗ್ರಹ. ಆ ಗೊಂಬೆಗೆ ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀವ ಮೂಡಿ ಅವಳೊಡನೆ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಕೊನೆಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮೇಲುಕೋಟೆಗೆ ಬರುವುದು ಈ ಅಂಶಗಳು ಕಥಾ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ರೂಪಿಸಿವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುವ ವರ್ಣನೆಗಳೂ ಸಂಭಾಷಣೆ ಸೊಗಸು ಕಥೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.

ಮೈದುನ ರಾಮಯ್ಯನ ಕಾವ್ಯ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀಗಾಯಕಿಯರೂ ಪುರುಷ ಗಾಯಕರೂ ಇದನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೂ ಸಹ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಒಂದು ತ್ರಿಪದಿಕಾವ್ಯ. ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕರು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೀಲಗಾರರಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯದ ವಿಸ್ತೃತರೂಪ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮೈದುನರಾಮಯ್ಯ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು ರಾಮನಾಥ. ಶಿವನು ಇವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮೈದುನನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದರಿಂದ ಮೈದುನರಾಮಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇವನಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಇವನು ಬಸವೇಶ್ವರರ ಸಮಕಾಲೀನನೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ⁶¹ (ಕ್ರಿ.ಶ.೧೧೬೦). ಮಹಾಲಿಂಗ ಚನ್ನರಾಮ ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಮೈದುನ ರಾಮಯ್ಯನ ನಾಲ್ಕು ವಚನಗಳು ಮಾತ್ರ ದೊರಕಿವೆ. ಗಣಸಹಸ್ರ ಬರುವೆಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮೈದುನ ರಾಮಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇದ್ದೇ

ಇರುತ್ತದೆ. ಗುಬ್ಬಿಯ ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯನ (೧೫೧೩) ವೀರಶೈವಾವೃತ್ತ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೈದುನ ರಾಮಯ್ಯನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೂ ಇದೆ. ಈಗ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ, ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾರೇಖೆಯ ಸುಳುಹು ಇಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. “ಜನನಿಯಾಡಿದ ನುಡಿಗೆ ಪರ್ವತದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಗೆ ಮೈದುನನಾಗಿ ಮೆರೆದ ರಾಮಯ್ಯನ ನೀ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಕಿಕ್ಕೇರಿ ಆರಾಧ್ಯ ನಂಜುಂಡ ಕವಿಯ ಭೈರವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ‘ಶ್ರೀ ಮಹದೇವನ ಪ್ರೇಮದ ಮೈದುನ ರಾಮಯ್ಯನಿಗೆ ಶರಣಾರ್ಥಿ’ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಗುರುಪುರದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೦೬ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿನ ಮಾತನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ‘ಗಿರಿಜಾವರಂಗ ಮೈದುನನಾಗಿ ಲಿಂಗದೊಳ್ ಭರದಿಂದ ಪೊಕ್ಕ ರಾಮಯ್ಯನಾಳಾನಯ್ಯ’. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಮೈದುನ ರಾಮಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವೊಂದು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೫೧೩ಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಶಂಕರದೇವ ಎಂಬ ಕವಿ ೧೬೨೦ರಲ್ಲಿ ಮೈದುನ ರಾಮಯ್ಯನ ರಗಳೆ ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಭೈರವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾಸಾಗರ (ಬಸಲಿಂಗ ೧೬೦೦) ಭೈರವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾಮಣಿ ಸೂತ್ರರತ್ನಾಕರ (ಶಾಂತಲಿಂಗದೇಶಿಕ ೧೬೭೦) ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕಥೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಿಜಮಠಾಂಕ ಸಿದ್ಧರಾಮ ಶಿವಯೋಗಿ (೧೯೦೦) ತನ್ನ ಚನ್ನಬಸವಪುರಾಣದ ಮೂರನೇ ಆಶ್ವಾಸದ ೧೨ನೇ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮೈದುನರಾಮಯ್ಯನ ಕಥೆಗೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಥೆ ಸಂಸ್ಕೃತ, ತೆಲುಗು, ಕನ್ನಡ, ಮೂರು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವುದನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಶಿಷ್ಯ ಮೂಲದ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ಜನಪದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಮೈದುನ ರಾಮಯ್ಯನ ಸುವಿಧಿಯೇ ಮೂಲ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ೧೫೧೩ರ ವೇಳೆಗೆ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಗುಬ್ಬಿಯ ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಮೈದುನ ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಮುಗ್ಧಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಾರ ಪೀಠಿಕಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಪದ್ಯಗಳು ಸುಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾವ್ಯವೊಂದರ ರೀತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ:

ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಗೌರಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಸತ್ಯಾತ್ಮರು
ಬಲ್ಲಿದರಾಮಯ್ಯನ ಕರತಂದ-ಕೈಲಾಸಕೆ
ಎಲ್ಲಾರು ಹೋದ ಕಥೆಕೇಳಿ

ಎಲ್ಲಾರು ಹೋದ ಕಥೆ ಕೇಳಿದ ಸತ್ಯಾತ್ಮರಿಗೆ

ಇದ್ದಲ್ಲೆ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರ

ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗದಿದ್ದವರೆಲ್ಲ

ಹೋಗಿಬಂದವನ ಕಥೆಕೇಳಿ-ಸತ್ಯಾತ್ಮರಿಗೆ

ಇದ್ದಲ್ಲೆ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರ

ಹೇಳುವರಿಗೆ ಹತ್ತುಕೋಟಿ ಕೇಳುವರಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಕೋಟಿ

ಸುವ್ವಿ ಅಂದರ ಕರ್ಮ ಪರಿಹಾರ

ಅತ್ತೆ ಮಾವನಪಾದ ಮತ್ತು ಗುರುವಿನಪಾದ

ಹೊತ್ತಿರುವ ಭೂಮಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಶ್ರೀಪಾದ

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಇದೊಂದು ಕೇಳಬೇಕಾದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಕುಂತ ಸಭೆಯನ್ನು ಕಥೆಗಾರ ವಂದಿಸುವ ರೀತಿ ಮೋಹಕವಾಗಿದೆ:

ತಾಯಿ ತಂದೆಯಪಾದ ಮತ್ತು ಗುರುವಿನಪಾದ

ಕುಂತಿರುವ ಸಭೆಯವರೆ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಪಾದ

ಈ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕನಾದ ರಾಮಣ್ಣ ಅಕ್ಕನಾದ ಗಿರಿಚೆಯನ್ನೂ ಭಾವನಾದ ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನೂ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೂಗಿ ಕರೆಯುವ ಸನ್ನಿವೇಶ. ರಾಘವಾಂಕನ ಸಿದ್ಧ ರಾಮ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿನ, ಸೋಮನಾಥ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ಕಾವ್ಯದ ಚೌಕಟ್ಟು ಹದಿಮೂರನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಬಾಲಕನೊಬ್ಬನು ಸಹಪಾಠಿಗಳು ಹೀಯಾಳಿಸಿದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತನಗೂ ಅಕ್ಕಭಾವಂದಿರನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಛಲದಿಂದ ಹೊರಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಕಥೆಯ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇನ್ನೂ ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರೇ ತನ್ನ ಭಾವ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕರೆತರಲು ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುವ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇವನ ಮುಗ್ಧಭಕ್ತಿಗೆ ಒಲಿದು ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಪರಿವಾರ ಸಮೇತರಾಗಿ ರಾಮಣ್ಣನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಮೂರನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೈಲಾಸ ಮತ್ತು ಭೂಲೋಕಗಳ ದಿವ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುದುರಿಸುವ ಈ ಸುರಮ್ಮ ಕಥೆ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯರಾಶಿಯ ಒಂದು ಅನುಘೋಷವೆನ್ನಬಹುದು.

ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕಥೆ ನೀಲಗಾರರು ಹಾಗೂ ಕಂಸಾಳೆಯವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುವ ಒಂದು ಸುದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ನೀಲಗಾರರಲ್ಲಿ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೀಲಗಾರರು ಹಾಗೂ ದೇವರಗುಡ್ಡರು ತಮ್ಮ ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಇದು ಗುರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಶಿವಶರಣರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೈದುನ ರಾಮಣ್ಣ, ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಭುವನಮ್ಮ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಮುಂತಾದವರ ಮೇಲೆ ಜನಪದ ಕವಿಗಳು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶರಣರ ಕಾವ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಇಲ್ಲಿನ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೂ, ಅಲ್ಲಿನ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ತೋರಿಬಂದಿವೆ. ಕಲ್ಯಾಣ ಬಸವಯ್ಯ, ಹರಳಯ್ಯ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಕಿನ್ನಾರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ, ಮೇದರ ಕೇತಯ್ಯ, ಇಳಿಹಾಳ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ, ಹೂಗಾರ ಮಾದಯ್ಯ, ಜಾತಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ, ನೇಗಿ ಅಮುಗಯ್ಯ, ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ, ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯ, ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಕುರಿತ ಹಂತಿಯ ಹಾಡುಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಶಿವಶರಣರ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕತೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಕಥೆಯ ಅಂಶ ಕುರಿತವಾಗಿ ವರ್ಣನಾಭಾಗಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಬಹುಶಃ 'ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಿಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ನೀಲಗಾರರು ಮತ್ತು ದೇವರಗುಡ್ಡರು ಈ ಶಿವಶರಣ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು ಎಂಬುದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೂ ಲಭ್ಯವಾಗಿ ಅವು ಇನ್ನೂ ಅಂದಗೆಡದೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಉತ್ತರದ ತುದಿಯ ಕಲ್ಯಾಣದ ಶರಣರ ಕಥೆಗಳು ದಕ್ಷಿಣದ ತುದಿಯ ಗಡಿಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇವು ಯಾವ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಲ್ಲೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ದೇವರಗುಡ್ಡರು ಮತ್ತು ನೀಲಗಾರರು ದೈವ ಪರವಾದ ಗಾಯಕರಾದುದರಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರಬಹುದು.

ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಹೆಸರಿನ 'ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳ ಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬ ಶಿಷ್ಟಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ

ಕೆಲವೆಡೆ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಎಂಬಂತೆಯೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಒಬ್ಬನೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬಂತೆಯೂ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ.

ಸಾಲು ಆರತಿ ಬಕ್ತಿಯೆ ಬಾಲೆಯರು ಕೊಡುತಿರಲು
ಕಾಲಕಂಠರನೆ ನಮೋ ಎಂದು-ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮನ
ಶೂಲಕ್ಕಾರತಿಯ ಬೆಳಗಿದರು.⁶²

ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳು ಗಂಡುಗಲಿಧೀರರು
ಕಂಡವರು ಕದ್ದು ಮರಹೋಗಲು-ಕೊಡನೆಂಬ ಕಾ
ಲೈಂಡೆಯವನಿಕ್ಕಿ ಮೆರದಿಹರು⁶³

ಮೇಲಿನಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳನ್ನು ಏಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಶಿಷ್ಟಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಉಳಿದಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಭಾವವೇ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ (೧೧೬೦) ಗಣಸಹಸ್ರನಾಮಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕುಮಾರ ಪದ್ಮರಸ (೧೧೬೫), ಪದ್ಮಣಾಂಕ (೧೩೮೫), ಭೀಮಕವಿ (೧೩೬೯)ಲಕ್ಷ್ಮಣ ದಂಡೇಶ (೧೪೩೦), ಗುಬ್ಬಿಯ ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯ (೧೫೧೭), ನಂಜುಂಡ (೧೫೨೫), ಪಾರಿಬಾಳ ಗಂಗ (೧೬೫೦), ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ (೧೮೦೦), ನಂಜುಂಡದೇವ (೧೫೫೦), ವಿರಕ್ತ ತೋಂಟದಾರ್ಯ (೧೫೬೦), ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ (೧೫೭೫), ದೇವಕವಿ (೧೫೮೭)ಸಿದ್ದನಂಜೇಶ (೧೬೫೦), ಪರ್ವತ ಶಿವಯೋಗಿ (೧೬೫೦) ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳು ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿರುವ ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಅಪಾರವಾದುದೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕವರನ್ನು ಏನೇ ಆದರೂ ಕಾಪಾಡುವ ಬಿರುದಿನ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಕಾಲ್ಪೆಂಡೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವರು ಇವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಶಿವನಾರಾಯಣರೇ ಕಳ್ಳರಾಗಿ ಬರುವ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣ ಕಥೆಯೇ ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳ ಚರಿತ್ರೆ. ಈ ದೇವಲೋಕದ ಕಳ್ಳರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದೆ ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳು ಕಳ್ಳರ ಪರವಾಗಿ ತಾವೇ ಶೂಲಕ್ಕೆರುತ್ತಾರೆ, ಶೂಲಸಹಿತ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕಾವ್ಯದ ಮೈಕಟ್ಟು.

ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿರುವ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾವಸ್ತು ಯಾವಾಗ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತೋ ಅದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವೇನು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಜನಶೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ನೆನಪು ಸದಾ ಉಳಿದುಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅಂಥದೊಂದು ಘಟನೆ ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರಲು ಸಾಧ್ಯ. “ಪದ್ಮಣಾಂಕನ ಪದ್ಮರಾಜಪುರಾಣ” ಈ ಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಮೊದಲ ಕೃತಿ.

ಗಣಪತಿ ನೃಪಾಲನೆನ್ನರಮನೆಯ

ವಿತ್ತಮಂ ಕೊಂಡೊಡಂ ಕೇಳೆ ಬಡವೆಯ ಬಾಯು

ತುತ್ತನೇಕಪಹರಿಸಿದಂ ಠಕ್ಕಸುವ ತನ್ನ ನಿಜಗುಣವನೇಕೆ ಮಾಣ್ಬಂ

ಇಂದು ಗತಿಗೆಟ್ಟಿಮ್ಮೆವಂ ಪೊರವನೆಂಬೊಂದು

ದಂದುಗಂಬತ್ತು ವಿಧವಾ ವಿತ್ತಂ ಕಳ್ಳು

ತಂದಿಟ್ಟಿನವರಟ್ಟಿ ಒಂದೂಡಾನೇಂ ಗುಂಡು ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನೇ ಕಾಯ್ವರೆ

ಈ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯ ತಿರುಳಾದ ಕಳ್ಳತನದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಶತಮಾನದ ಪದ್ಮರಾಜ ಪುರಾಣದ ವೇಳೆಗೆ ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳ ವೀರನಿಷ್ಠೆಯ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ವಿಧಿತ. ಮುಂದೆ ಲಕ್ಕಣದಂಡೇಶ (೧೪೩೦) ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳ ಕಥೆಯ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿಯೇ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ತೋರಿದರೂ ವಿ.ಶಿವಾನಂದ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವಂತೆ ‘ಪ್ರಾಯಶಃ ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳು ಶೂಲಕ್ಕೆರಿದ ಕಥೆ ತತ್ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಜನ ಮನೋಮಂದಾದರದಲ್ಲಿ ಅರಳಿ ನಾಡಿನ ಬಹುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಬ್ಬದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ತೀಡಿರಬೇಕೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಹಾಡುಗಳ ಮೂಲಕ ಸುವಿ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಇವೇ ಸುವಿ ಪದಗಳು ಲಕ್ಕಣ ದಂಡೇಶನಿಗೂ ಆಕರವಾಗಿರಬೇಕು.⁶⁴

ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳು ಓರಂಗಲ್ಲು ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಪುರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆಂದು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಅದು ಗೋಚನಪುರ ಶಿವಪುರ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಓರಂಗಲ್ ಸಮೀಪದ ತೊರಗಲ್ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹುಲ್ಲೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸರು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಓರುಗಲ್ಲಿನ ಗಣಪತಿರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರು. ಈ ಕಾಕತಿಯ ರಾಜ ಓರಂಗಲ್ಲು ಕಾಕತೀಯರ ವಂಶಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ೧೧೯೯-೧೨೬೨ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆ ವಂಶಾವಳಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದು:

1. ಬೇಟಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1000-1030)
2. ಪ್ರೋಲ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1030-1075)
3. ತ್ರೀಭುವನಮಲ್ಲ ಬೇಟಿ II (1075-1110)
4. ಪ್ರೋಲ II (ಕ್ರಿ.ಶ. 1110-1158)
5. ಪ್ರತಾಪ ರುದ್ರ (1158-1196)
6. ಮಹಾದೇವ (1196-1199)
7. ಗಣಪತಿ (1199-1262)

ಗಣಪತಿರಾಯ ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳ ಸಮಕಾಲೀನ ಎಂಬುದು ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ರಾಜನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳು ಶರಣಾಗತ ವಜ್ರಪಂಜರರೆಂದು ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದು ಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದವರು. ಅವನ ಆಡಳಿತದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ೧೨೬೦ರಲ್ಲಿ ಈ ಶರಣರು ಶೂಲಕೈರಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ.⁶⁵

ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಸುವಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು 'ಇದು ಈಗ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವ ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೋಲುವ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ಕರ್ತೃ ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಕವಿಚರಿತ್ರಕಾರರು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು ಕವಿ ಚೆನ್ನ ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿ.ಶಿವಾನಂದ ಅವರು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಿ.ನಟರಾಜ್ ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು ಓದುವ ಗಿರಿಯ ಎಂದು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ⁶⁶ ಓದುವಗಿರಿಯನ ಕಾಲ ಸು.೧೫೨೫. ಈತನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ. ಸಾನಂದಗೋಳ ಸಾಂಗತ್ಯ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಸಾಂಗತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹರಿಹರ ರಾಘವಾಂಕರನ್ನು ಈ ಕವಿ ನೆನೆದಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ "ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳ ಶಿಷ್ಯಮೂಲದ ಕಾವ್ಯ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಈಚೆಗೆ ರಚಿತವಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವೊಂದು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರುವ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಶ್ರೀ ಗಿರಿಯನೇ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಕರ್ತೃ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ."

ಸಿರಿಯುಳ್ಳ ಶಿವರಾಯ ಧರೆಗೆ ಕಳುವಿಗೆ ಬಂದು
 ಶರಣಾರೊಂದಿಗೆ ಮೆರೆದಾರು-ಶ್ರೀ ಗಿರಿಯ
 ವರದಾನ ಪುಣ್ಯ ಕಥೆಗೇಳಿ

ಇಲ್ಲಿ “ಶ್ರೀ ಗಿರಿಯ ಪೊರೆದನು ಈ ಪುಣ್ಯಕಥೆ ಕೇಳಿ” ಎಂದು ಓದಿಕೊಂಡರೆ ಓದುವ ಗಿರಿಯ ಇದರ ಕರ್ತೃ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಎಂದು ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಮೃತ್ತವಾಗಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಕಾರತಿಯ ಗಣಪತಿಯ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಘನಪತಿಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಶಿಷ್ಟಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪತನ ಮಾಡಲು ಬಂದವರು ಶಿವನಾರಾಯಣ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ. ಜನಪದಕಾವ್ಯ ಶಿವನಾರಾಯಣ ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿಷ್ಟಕಾವ್ಯ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರವೇ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ತ್ರಿಪದಿ ಕಾವ್ಯಗಳೇ. ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ತೋರುವ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ. ಕಥಾಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಬಂಧ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಿಷ್ಟಕಾವ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಜನಪದಕಾವ್ಯ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಮೂಡಿಸಿಂತಿದೆ. ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ವಿಸ್ತೃತವಾದ ವರ್ಣನೆಗಳು ವಿನೋದಪೂರ್ಣ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಘಟನೆಗಳೂ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇದೊಂದು ಅತ್ಯಂತ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ಕಲ್ಯಾಣದ ಶರಣ ಸಂಕುಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ, ಅಕ್ಕಮ್ಮ, ಕದಿರತಿಮ್ಮವ್ವೆ, ಕದಿರಕಾಯಕದ ಕಾಳವ್ವೆ, ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಕಾಮಮ್ಮ, ಕಾಳವ್ವೆ, ಕೇತಲದೇವಿ, ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮಮ್ಮ, ಗಂಗಮ್ಮ, ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ, ಗೊಗ್ಗವ್ವೆ, ನೀಲಮ್ಮ, ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ, ಮೋಳಿಗೆ ಮಹದೇವಿ, ರೇಕಮ್ಮ, ರೇಚವ್ವೆ, ರೇಮಮ್ಮ, ಲಕ್ಕಮ್ಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಲಿಂಗಮ್ಮ, ಶಾಂಭದೇವಿ, ಸತ್ಯಕ್ಕ, ಸೂಳೆ ಸಂಕವ್ವೆ, ಸೌಂದರ್ಯದೇವಿ ಮುಂತಾದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭುವನಮ್ಮನ ಹೆಸರು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ತಂಗಿ ಭುವನಮ್ಮನವರನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನೀಲಗಾರರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕಂಸಾಳೆಯವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜನಪದಕಾವ್ಯ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ಶರಣರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬಿಜ್ಜಳ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣನವರ ನಡುವೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಕಾರ ಮಂಚಣ್ಣನ ಪಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದು. ಅವನು ಭುವನಮ್ಮ ನೀರಿಗೆ ಹೋದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅವಳ ಮಡಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಲು ಬಿಜ್ಜಳನ ಬಂಟರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಭುವನಮ್ಮ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದವರಿಗೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೂ ತೋರಿಸಿ ದೂರ ಅಟ್ಟುತ್ತಾಳೆ. ಮಹಿಮಾವಂತ ಶರಣರನ್ನು ಭವಿಗಳು ಏನೂ ಮಾಡಲಾರರು ಎಂಬುದನ್ನು

ಈ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಸುಂದರವಾದ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಕಾವ್ಯ ರಚಿತವಾಗಿ ಕಾವ್ಯಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

ಶರಣಗಣದಲ್ಲಿ ಮಡಿವಾಳಮಾಚಯ್ಯನೂ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖ ಶರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವೇಶ್ವರರಿಗಿಂತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದ ಇವನು ಪ್ರಭುದೇವ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಸಿದ್ದರಾಮ, ಬಸವಣ್ಣ, ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಸುತ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಿಪುರ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾಚಯ್ಯ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ಶರಣ ನಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದನು. ಕಲ್ಲಿನಾಥ ಇವನ ಆರಾಧ್ಯದೈವ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಡಿವಾಳ, ಬಿಜ್ಜಳನ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ತೊರಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು.

ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು ವೀರಶೈವ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕಕಡೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. 'ಬಸವ ಪುರಾಣ', 'ಭೈರವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾಮಣಿ ಸೂತ್ರ ರತ್ನಾಕರ', 'ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯ', 'ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ ಸಾಂಗತ್ಯ' ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಚಯ್ಯನ ಕಥೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ ಒಬ್ಬ ಅವತಾರ ಪುರುಷನೆಂದು ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ವೀರಭದ್ರನೇ ಮಾಚಯ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಅವು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾಚಯ್ಯನ ಸತ್ತ್ವಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಪರಶಿವನೇ ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಬಂದು ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಹಾಕದೆ, ಕಲ್ಲಿಗೆ ಸೋಕಿಸದೆ ಗಂಜಿಹಾಕದೆ ರವಿ ಶಶಿಕಿರಣಕ್ಕೆ ತಾಕಿಸದೆ ಮಡಿಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ಮಾಚಯ್ಯನ ಮಡದಿ ಮಲ್ಲಿಗಮ್ಮ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಮಡಿಯಾಗಲು ಕಾರಣಳಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ಮೇಲಿನ ಕಥೆ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಒಂದು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಾವ್ಯ ಮಾಚಯ್ಯನ ಭಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಲ್ಲಿಗಮ್ಮನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಅಪೂರ್ವವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿರುವ ಈ ಕಾವ್ಯ ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಕುರಿತ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅಪೂರ್ವವಾದುದೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಕಲ್ಯಾಣದ ಶರಣರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರತಿಭಾವಂತನಾದ ತರುಣ ಜಂಗಮ. ಕಿರಿಯನಾದರೂ ತನ್ನ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹಿರಿಯರಸಾಲಿಗೆ ಇವನು ಸೇರಿದವನು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಭಕ್ತಿಗೂ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೂ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಹೆಸರಾದವರು. ಜ್ಞಾನ ನಿಧಿಯಾದ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರೌಢವಾದ ವಚಗಳನ್ನೂ

ಇತರ ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಸಾಮ್ರಾಟ, ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಭಾಜನನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳು ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಲ್ಕುರ್ಕೆ (೧೩೦೫), ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ (೧೫೮೦), ಅತ್ತಲೂರೀ ಪಾಪಕವಿ (೧೭೫೦) ಇವರು ಮುಖ್ಯರಾದವರು. ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಹುಟ್ಟಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಆರೋಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅಕ್ಕ ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆ ಇವನ ತಾಯಿ. ಆದುದರಿಂದ ಇವನು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸೋದರಳಿಯ. ಶಿವತತ್ತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಜನಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಿಂಗರಾಜ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ತಂದೆ ಶಿವಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಶರಣಕೂಟದಲ್ಲೊ ಇವನ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಹುಟ್ಟಿನ ಸುತ್ತ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡ ಕಥೆಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಜನಪದ ಮೂಲದಿಂದಲೂ ಒಂದು ಕೊಡುಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಹರಳಯ್ಯನವರ ಮಠದ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭಬರುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ತಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ತಂದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹರಳಯ್ಯನವರ ಪ್ರಸಾದ ಕೈತಪ್ಪಿ ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ತಾನು ಸೇವಿಸಿ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಕೊಂಡಕಾರ ಮಂಚಣ್ಣನಿಂದ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಬಿಜ್ಜಳ ಗಂಡನಿಲ್ಲದೆ ಬಸುರಾದ ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವಿಚಾರಣಾ ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ದಂಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಅವನು ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಸಲಹುವ ಬಸವನಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅವನನ್ನು ಒಕ್ಕಲಿಗ ಮುದ್ದಯ್ಯನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಮ್ಮ ಅಳಿಯನಲ್ಲಿಗೈದು ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿಗೆಲ್ಲಿ

ಅನ್ನಹಾಕುವರ್ಯಾರಪ್ಪ ಎನುತೇಳಿ-ಆಗಾಲೆ

ನಮ್ಮ ಕರ್ತೃ ಬಸವಣ್ಣನವರು-ಕೇಳುತಾರೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿಯೂ ಮಾತನಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಒಕ್ಕಲಿಗ ಮುದ್ದಯ್ಯ ಬಾಗಿ ಶರಣೆಂದು

ನಾನೂ ಇವನೂ ಗೇದು ಅನ್ನವ ಹಾಕುತೀವಿ

ಎನುತೇಳಿ ಮುಂದಾಗಿ ನಿಲುತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಮುದ್ದಯ್ಯನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವನಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಆಗ

ಕೊಂಬಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದರು ಎಂಭತ್ತುವರದ ಕೊಂಬಣಸು

ಚನ್ನದ ಮುಖರಂಭ ಹಾಕುವರೆ-ನಾಗಸರ

ಚನ್ನದ ಹುರಿಗೆಚ್ಚಿ ಧರಿಸಿದರು

ಚನ್ನದ ಕಾಲ್ಕಡಗ ರನ್ನದ ಕಾವಿಗೆ

ಬಸವನ ಈಗ ಸುಂಗಾರ ಮಾಡಿದರು

ಹೀಗೆ ಶರಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಮರ್ತ್ಯ ಲೋಕವನ್ನು ಸಲಹುವ ಬಸವನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದೇ ಈ ಕಥೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯ. ಈ ಕಾವ್ಯ ಬಸವೇಶ್ವರನ ವೈಭವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನ ಅವತಾರದ ಸಂದರ್ಭ ಅದ್ಭುತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. “ಧರ್ಮನ ಪದ” ಎಂಬ ತ್ರಿಪದಿಕಾವ್ಯ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೊರೆತಿದೆ.⁶⁷ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆದ ಕುಂತಿಯ ಬವಣೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ “ಕೊಂತಿಹಾಡು” ಎಂಬ ಕಥನನಗೀತೆಯೊಂದು ಪಾಂಡವಪುರ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ.⁶⁸ ದ್ರೌಪದಿ ಮತ್ತು ಸುಭದ್ರೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಸಂಗಗಳೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡಿವೆ.⁶⁹ ಇವು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವ ಕಾವ್ಯಗಳು. ಕಿನ್ನರಿಜೋಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಸಮಗ್ರ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಕಿನ್ನರಿಯಮೇಲೆ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನಜೋಗಿ ಹಾಡು ಸಹ ಒಂದು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಅರ್ಜುನಜೋಗಿ ಹಾಡಿನ ದೀರ್ಘಕಾವ್ಯವೊಂದನ್ನು ಗದ್ದೀಮಠ ಅವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.⁷⁰

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿ ಹಾಡು ತುಂಹ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಹಾಡುಗಬ್ಬವಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ನೀಲಗಾರರು ಇದನ್ನು “ಗಣಿಹಾಡು” ಅಥವಾ ಜೋಗಿಹಾಡು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗಾಯಕರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಳವಳ್ಳಿ-ರಾಚಯ್ಯನವರು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಗುರುಬಸವಯ್ಯ ಹಾಡಿದ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಲಾಗಿದೆ. ಕಂಸಾಳೆಯವರೂ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ ಈ ಗೀತೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಜುನ

ಜೋಗಿ ಹಾಡಿನ ಮಟ್ಟು ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಮಟ್ಟು ತುಂಬಾ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ. ಏಕತಾರಿ, ಕಿನ್ನರಿ ಮತ್ತು ತಂಬೂರಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಇದು ತುಂಬಾ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿಯ ಹಾಡಿನಮೂಲ ಕರ್ತೃ ಯಾರೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಆರು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಓಲೆಯಗರಿಯ ಪ್ರತಿಗಳು, ಉಳಿದವು ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿಗಳು. 'ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿ ಹಾಡು', 'ಗಿಳಿ ಹಾಡು', 'ಜೋಗಿ ಹಾಡು' ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಇವು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀ ಸೈಂಗಳನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದ ಮಾಘ ಶು ೧೪ನೇ ಭಾನುವಾರ ಪದ್ಮಮಿತ್ರನುಪಮವಾದ ಘಳಿಗೆ ೨೫ರಲ್ಲು ಜೋಗಿ ಹಾಡು ಬರೆದು ಹೆಬ್ಬತು' ಎಂದಿದೆ. ಏನಿಲ್ಲ ಎಂದರೂ ಇದರ ಒಂದು ರಚನೆ ೩೦೦ ವರ್ಷ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. 'ವಾರ್ಧ ಜೋಗಿ ಹಾಡು' ಎಂಬ ಒಂದು ಗ್ರಂಥ ೧೮೯೦ರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿದೆ. 'ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರನಾಮಾಂಕಿತರಿಂದ ವಿರಚಿತಮಾದ' ಎಂಬವಾಕ್ಯ ಗ್ರಂಥದ ಮೇಲೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಗಾಯಕರು ಜೋಗಿಹಾಡಿನ ಕರ್ತೃ ನಂಬುಂಡರಾಜ ಅರಸಿನವರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜೋಗಿಹಾಡು ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ಜನಪ್ರಿಯ ಹಾಡುಗಬ್ಬವಾಗಿದ್ದು ಶಿಷ್ಟಮೂಲ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಮೂಲ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಎರಡೂ ಮೂಲಗಳಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕವಿ ವೀರನಗೆರೆ ಪುಟ್ಟಣ್ಣನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೂ ಒಂದು ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿಯ ಹಾಡು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ನೀಲಗಾರರ ಜೋಗಿಹಾಡು ಐದು ಅಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಇದನ್ನು "ಜೋಗಿಯ ಕಾಂಡ" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಜೋಗಿಹಾಡಿನ ಮಟ್ಟು ಇಲ್ಲೂ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಗಂಗಾಧರ ಲಿಂಗಜಯತು

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು

ಗೌರಿಯ ಸುತನೆ ಜಯತು

ಇದ್ಯಾಕೆ ಇನಿಯ ಜಯತು

ಗೌರಮ್ಮನ

ಮುದ್ದುಗಣನಾಥ ಜಯತು

ಮುದ್ದುಗಣನಾಥ ಜಯತು

ಈ ಮಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಗದ್ಯದ ನಿರೂಪಣೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಂತಿದೇವಿ ಪಟ್ಟ ಕಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಹೃದಯ ಕರಗುವಂತೆ ಈ ಕಾವ್ಯ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಉಪವಾಸ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದ ತ್ಯಾಗಮಯಿಯಾಗಿ ಕುಂತಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ವೊದಲನೆಯ ಅಂಕ ಈ ವನವಾಸದ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ಅಂಕ ದ್ರೌಪದಿಯ ಸ್ವಯಂವರ. ಐದು ಜನ ಪಾಂಡವರೂ ಅವಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡ ಬಗೆ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಅರ್ಜುನನ ಬಳಿಗೆ ಅವಳು ಬಂದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಜೋಗಿ ಹಾಡು ಹೊಸತಿರುವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಚಿತ್ರಕುಸುಮಾಲೆಯರ ನೆನಪು ಬರುವುದು. ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ ಅವನು ಪಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೋತು ಜೋಗಿ ಆಗಿ ಹೋಗುವುದು ಮುಂತಾದವು ಈ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಮೂರನೆಯ ಅಂಕ ಈಶ್ವರನು ಕಿರಾತವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಹರಸುವ ಸಂದರ್ಭ ಬರುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರ ಕುಸುಮಾಲೆಯರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಮಣಿಪುರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ಜೋಗಿಯ ವೇಷದಲ್ಲೇ ಅರ್ಜುನ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಕಂಡ ನಾರೀಮಣಿಯರು ಮೋಹಗೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಐದನೆಯ ಅಂಕ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಅರ್ಜುನನ ಮಡದಿಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದು ಅವಳನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ತೋರುವುದು. ಅನಂತರ ಕುಂತಿದೇವಿ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಜೋಗಿಯ ವೇಷದಿಂದ ತಾಯಿಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಅನಂತರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ತೋರುವುದು ಇದಾದಮೇಲೆ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಿಂದು ಜೋಗಿ ವೇಷವನ್ನು ತೊರೆಯುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಕಥೆ ಮುಕ್ತಾಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಜೋಗಿಯ ಹಾಡು ಒಂದು ಅಪೂರ್ವವಾದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅರ್ಜುನ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಈ ಕಾವ್ಯ ಜೋಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೂಲವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಗುರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಭೈರವನ ಆರಾಧಕನಾದ ಅರ್ಜುನ ಕಿನ್ನರಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಬಗೆ ಕಿನ್ನರಿ ಜೋಗಿಯಾಗಿ ಮೆರೆದ ಬಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಭೈರೇಜೋಗಿ ಅಥವಾ ಕಿನ್ನರಿ ಜೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲಗುರುವನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಜುನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅರ್ಜುನ ತನ್ನ

ಜೋಗಿಯ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವಟುವಿಗೆ ನೀಡಿ ಪಾಂಡವರ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದನೆಂದು ಕಿನ್ನರಿ ಜೋಗಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಕೃತ ಕಾವ್ಯ ಕಿನ್ನರಿಜೋಗಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿವಾರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿ ಹಾಡಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖಸ್ಥಾನ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

(೧೯೮೨)

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

- 1 ಆರ್.ಎಸ್. ಬಾಗ್ಸ್ ಅವರು ಜಾನಪದವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ಬಗೆಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ: ೧ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಬಗೆ ೨ ಭಾಷಿಕ ಬಗೆ ೩ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬಗೆ ೪ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಬಗೆ (R.S.Boggs' *Standard Dictionary of Folklore Mythology and Legend*, Page 699) ಅವರೇ ಜಾನಪದವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವರ್ಗೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ: ೧ ಗದ್ಯಕಥನ ೨ ಲಾವಣಿ, ಹಾಡು, ನೃತ್ಯ, ಆಟ, ಸಂಗೀತ, ಗೀತ ೩ ನಾಟಕ ೪ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಹಬ್ಬ ೫ ಕಲೆ, ಕುಶಲ ಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ೬ ಆಹಾರ, ಪಾನೀಯ ೭ ನಂಬಿಕೆ ೮ ಮಾತು ೯ ಗಾದೆ ೧೦ ಒಗಟು (*Standard Dictionary of Folklore Mythology and Legend*, Page 1138), ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಆದತ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.
- 2 Richard M, Dorson 1972, *Folklore and Folklife* pp, 2-5.
- 3 ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಸ್ವಿತ್ ಥಾಮ್ಸನ್, ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಎಚ್.ಕ್ರಾಪೆ, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಲೀ ಅಟ್‌ಲೀ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಮೊದಲಸ್ಥಾನವನ್ನು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. (Quoted by Professor P.G.Goswamy, *Ballads and Tales of Assam*, page 3; *Science of Folklore*, page XIII; *The Study of Folklore*, page 9.)
- 4 StithThompson, *The FolkTale*, Page 383-389.
- 5 ಭಾವಗೀತಾತ್ಮಕ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಗಳೂ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲ ಭಾವಗೀತೆಯಂತೆ ಕಾವ್ಯಾಂಶದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಾಧಾರಣ ಹಾಡುಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಕಥನಾತ್ಮಕ ಗೀತೆಗಳು ಎಂದರೆ ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕಥನಾತ್ಮಕ ಸಾಹಿತ್ಯ.
- 6 ಬೀಸುವ ಮತ್ತು ಕುಟ್ಟುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಈಗ ಯಂತ್ರಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗತೊಡಗಿವೆ.
- 7 ಹಾಡ್ಗತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸಾಧಾರಣ ಲಾವಣಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. ಹಾಡುಗಬ್ಬ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು.

- 8 ಲಾವಣಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕರು ಕಥನಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಈ ಶಬ್ದ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲ್ಲಿತುರು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಥನಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ಲಾವಣಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.
- 9 ಲಾವಣಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ Mac Edward Leach ಅವರು ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. From their beginning these story songs had sustain definite characteristics, three of which are primary characteristics in that they are always found, and two are secondary in that they frequently appear. The primary characteristics are as follows: 1) The Ballad tells a story; 2) It tells its story in song, in simple melody; 3) It is a folk story song since it has the unmistakable qualities of treatment, of style, and of subject matter that come only from folk culture... the ballad tells a story. But of the elements that go to make up a story-action, characters, setting, and theme-the ballad is mainly concerned with action.
- 10 ಜನಪದ ಖಂಡ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ
- 11 Archar Taylor, *Standard Dictionary of Folklore Mythology and Legend*, Page 402. ಟೈಲರ್‌ರವರು ಜಾನಪದ ರಚನೆಗಳು ಕಾಲದೇಶ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೊಸರೂಪ 'ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು Communal re-creation ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.
- 12 ಜಾನಪದ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು, ಸಂ.ಕರಾಕೃ (1962) ಪುಟ 144
- 13 ಸಮಾಲೋಕನ, ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ. ಪುಟ 87
- 14 ಜನಪದ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳು, ಸಂ. ಜೀ.ಶಂ ಪರಮಶಿವಯ್ಯ, 1979, ಪುಟ 66
- 15 'ಬಳ್ಳಾರಿಯ ತತ್ತ್ವ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯ ಮುಗ್ಧ ಬಾಲಕನನ್ನು ಒಡವೆಯ ಆಸೆಗಾಗಿ ಅವನ ಸೋದರಮಾವನೇ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದ ಘಟನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಲಾವಣಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಬಾಲಕನ ಕಡೆಯವರೇ ಈ ಲಾವಣಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ಲಾವಣಿಕಾರನಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ ವಿಷಯವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಗಾಯಕರು ಇದನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.
- 16, 17 ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಫ್ಲೀಟರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವು ಮುಖ್ಯವಾದುವು. ಈ ಲಾವಣಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಇತರ ಲಾವಣಿಗಳೂ ಇಂಡಿಯನ್ ಆಂಟಿಕ್ವರಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. (*Indian Antiquary* vol xiv Nov 1885, PP 293-303; vol xv Dec 1886, PP 349-353; vol xvi Dec 1887, PP 356-361; vol xvii Dec 1889, PP 353-362; vol xix Dec 1890 PP 413-423)
- 18 ಕನ್ನೇಶ್ವರರಾವು ಲಾವಣಿಯನ್ನು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿರಾಳಕೊಪ್ಪದ ಹೆಸರಾಂತ ಲಾವಣಿಕಾರ ಜನಾಬ್ ಸಮದ್‌ಸಾಬ್ ಅವರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಜಾನಪದ ವಿಭಾಗ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿದೆ.

- 19 ಜನಪದ ವೀರ ಕಾವ್ಯಗಳು ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ, 1973, ಪುಟ 1-45
- 20 ಕೊಣವೇಗೌಡನ ಕಥೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದವರು ಜನಾಬ್ ಕರೀಂಖಾನ್ ಅವರು ಶ್ರೀ ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ ಅವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅದರ ಇನ್ನೊಂದು ಪಾಠವನ್ನು ಕೆ. ಆರ್.ಪೇಟೆ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- 21 ಜಾನಪದ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು, ಕರಾಕ್ಯ, 1962, ಪುಟ 127
- 22 ಜನಪದ ಖಂಡ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಜೀ.ಶಂ.ಪರಮಶಿವಯ್ಯ, 1979, ಪುಟ 49
- 23 ಜನಪದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಕುಣಿತ ಹಾಗೂ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೇಳಗಳು: ಕನ್ನಡಿ ಜೋಗಿ ಮೇಳ, ಕರಪಾಲ ಮೇಳ, ಚೌಡಿಕೆ ಮೇಳ, ಗೊಂದಲಿಗರ ಮೇಳ, ವಾಘೇಮುರಳಿ ಮೇಳ.
- 24 ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ 1973
- 25 ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಕಥೆಗಳು ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ 1971 ಪುಟ 291
- 26 ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಕಥೆಗಳು ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ 1971 ಪುಟ 89 ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಜಿ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ 1971 ಪುಟ 85-123
- 27 ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ, 'ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು' 1979 ಪುಟ 91-92
- 28 ನಂಜಯ್ಯ ಚಾಮುಂಡಿಯ ಕಥೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅರ್ಚಕ ಬಿ.ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. (ಹುಟ್ಟಿದ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು ಸಂ. ಅರ್ಚಕ ಬಿ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ 1933 ಪುಟ 89) ಅನಂತರ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಗಾಯಕರಿಂದ ಸಮಗ್ರ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ 1958ರಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳು ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ ಚಾಮುಂಡಿಯರಕಾವ್ಯ ಅನೇಕ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.
- 29 ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆ ನಾಗರಕನ್ಯೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಪ್ರಕಟವಾದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು: 'ಜಾನಪದ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು' ಸಂ. ಕರಾಕ್ಯ 1959 ಪುಟ 175-212. ಅನಂತರ ಈ ಕಥೆಯ ಅನೇಕ ವಿಸ್ತರಣೆಗಳು ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿವೆ. ನೀಲಗಾರರು, ಕಂಸಾಳೆಯವರು, ತಲುಗು ಜಂಗಮರು, ದೊಂಬಿದಾಸರು ಮುಂತಾದ ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸೋಬಾನೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಂದ ಎಚ್. ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಹೇಮಗಿರಿ ಜೋಗಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮತ್ತೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ರೂಪ.
- 30 ಗುಣಸಾಗರಿಯ ಕಥೆ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎರಗಂ ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ (ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖಕ ಹಾಗೂ ಕರಾಕ್ಯ) ಅವರು ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ-1965. ಅನಂತರ ಈ ಲೇಖಕನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ರೂಪ 1966ರಲ್ಲಿ ಅರಸೀಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮೈಲನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ, ಎಂ.ಎಸ್. ಸುಂಕಾಪುರ, ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಶೀಲ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ ಇವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ರೂಪಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

31 ಕಾಳಿಂಗರಾಯನ ಕಥೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 1965ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಗುರುತಿಸಿದವರು ಕರಾಕೃ ಹಾಗೂ ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ. ಇದರ ಇನ್ನೊಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೂಪವನ್ನು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಜಾನಪದ ವಿಭಾಗ ಗುರುತಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ.

32 ಜನಪದ ವೀರಕಾವ್ಯಗಳು ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ, 1973, ಪುಟ 48-101. ದೊಂಬಿದಾಸರ ಲಾವಣಿಗಳು ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ 1974 ಪುಟ 223-248. ಬೇಕಾದ ಸಂಗಾತಿ, ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ 1980. ಪುಟ 348-358. ಪ್ರಕೃತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇದರ ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ.

33 ಹೊನ್ನಬಿತ್ತೇವು ಹೊಲಕೆಲ್ಲ (1967) ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈಲೇಖಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಗಾಯಕರ ವಿವಿಧ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

34 ಅದೇ

35 ತೀವ್ರ ವಹಕರು ಮಂದವಹಕರು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲ ಕಾರ್ನೇಕ್ಲೋನ್‌ನ Active Bearers ಮತ್ತು Passive Bearers ಕಲ್ಪನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಮಾತ್ರ ಉತ್ತಮ ಗಾಯಕರಿದ್ದು ಉಳಿದವರು ಸಾಧಾರಣ ಗಾಯಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತಮ ಗಾಯಕರು ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವ ವಾಹಕರಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

36 ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: ಜಾನಪದ ಸಂಗಮ ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ 1978 ಪುಟ 87. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ 1967

37 ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ/ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ 1974/:
ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಪದಗಳು./ ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಮೇಟಿಕೆರೆ. 1975./:
ಜಾನಪದ ಸಂಗಮ/ ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ, ಪುಟ 80/:
ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾರಗಳು 258-261/:

38 ಪೀಣ್ಯದ ಗುರುಸಿದ್ದಕವಿ (1770) ಮಾದೇಶ್ವರಸಾಂಗತ್ಯ ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೂ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಈ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ

39 ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾರಗಳು-ಸಂ. ಜೀಶಂಪ

40 ಘನಪತಿರಾಯನ ಕಥೆ ಶಿಷ್ಯಮೂಲದಲ್ಲೂ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ನೋಡಿ, ಗುಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳ ಚರಿತ್ರೆ-ಸಂ. ವಿ. ಶಿವಾನಂದ. 1974

41 ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿ ಹಾಡೂ ಸಹ ಶಿಷ್ಯಮೂಲದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಜನಪದ ಕವಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ನಂಜುಂಡರಾಜ ಅರಸು ಎಂಬುವವರು. ಆದರೆ ಕಿನ್ನಿರಿ ಜೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ತುಂಬ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ.

42 ಗೌರಮ್ಮನ ಮದುವೆ ದೊಂಬಿದಾಸರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯವಾಗದ ಒಂದು ಸುಂದರ ಕಿರುಕಾವ್ಯ. ನೋಡಿ: ನಾಡ ಪದಗಳು ಸಂ.ಎಲ್.ಗುಂಡಪ್ಪ, 1947, ಪುಟ 109. ಚಾನಪದ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು, ಕರಾಕೃ 1959 ಪುಟ 229. ದೊಂಬಿದಾಸರ ಲಾವಣಿಗಳು ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ 1974. ಪುಟ 60

43 ಗಂಗೇಗೌರಿ ಜಗಳ ದೊಂಬಿದಾಸರಲ್ಲಿ ನಾಟಕವಾಗಿಯೂ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ನಾಟಕ ಹಿಂದೆ ಸರಿದಮೇಲೆ ಕಾವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ನೋಡಿ: ಚಾನಪದ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು, ಕರಾಕೃ 1959, ಪುಟ 273. ದೊಂಬಿದಾಸರ ಲಾವಣಿಗಳು, ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ 1974. ಪುಟ 67

44 ದೊಂಬಿದಾಸರ ಈ ಲಾವಣಿ ಮೊದಲು ಕರಾಕೃ ಅವರ ಚಾನಪದ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ. ಅನಂತರ ಇದರ ಎರಡು ಮೂರು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

45 ಅಣ್ಣ ತಂಗಿ ಕಥೆ ಅನೇಕ ಪಾಠಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ದೊಂಬಿದಾಸರು, ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು, ಚೌಡಿಕೆಯವರು ಇದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ನೋಡಿ: ದೊಂಬಿದಾಸರ ಲಾವಣಿಗಳು ಜೀ.ಶಂ.ಪರಮಶಿವಯ್ಯ 1974, ಪುಟ 119. ಚೌಡಿಕೆ ಕಾವ್ಯಗಳು ನಂ. ನಾರಾಯಣಗೌಡ, 1974, ಪುಟ 291. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಗದ್ಯ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖಕ 1958ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ದೀಪಾವಳಿ ವಿಶೇಷಾಂಕಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಥೆ ದೀಪಾವಳಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆದಂತೆ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಅಣ್ಣನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಬಾರದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಈಗಲೂ ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಥೆಯಿಂದ ಈ ನಂಬಿಕೆ ಮೂಡಿತೋ ಅಥವಾ ಈ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಕಥೆ ಮೂಡಿತೋ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

46 ವಾಘೆ-ಮುರಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಖಂಡೋಬನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರನ್ನು ಈ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನನ್ನೇ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಖಂಡೋಬ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮೈಲಾರನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರನ್ನು ವಗ್ಗಯ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಗ್ಗಯ್ಯ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಘೆ ಆಗಿದೆ. ಮೈಲಾರ ಶಬ್ದ ಮೈರಾಲಿ ಆಗಿದೆ. ಈ ವಾಘೆ, ಮೈರಾಲಿಯಿಂದ ವಾಘೆ-ಮುರಲಿ ಶಬ್ದಗಳು ರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. ವಾಘೆ ಪುರುಷಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೂ, ಮುರಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ.

47 ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಗೂ ದೇವರ ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ತಾವು ಕಥೆ ಮಾಡುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.

48 ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಪಾಲ ಮೇಳಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಬುರ್ರಕಥಾ ಮೇಳ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಬುರ್ರಕಥಾ ಮೇಳ ತೆಲುಗು ಮೂಲದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಮೇಳವಾಗಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

49 ಸಾರಿಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಲಂಬಾಣಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಮೂಲದ ಗಾಯಕರು ಈ ಜನಾಂಗದ ಜೊತೆ ವಲಸೆ ಬಂದು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದವರು. ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ

ಬರಹಗಳು/ ಜೀಶಂಪ ಅವರ ಜಾನಪದ

ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಸಾರುವ ಏಕೈಕ ಕೃತ್ಯಗಾಯಕ ಪರಂಪರೆ ಎಂದರೆ ಇದೊಂದೇ. ಈ ಗಾಯಕರು ಹಿಂದೂ ಹಾಗೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಎರಡು ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಮೂಹದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರ ಮೇಲೆ ಇವರು ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಡಿರುವುದುಂಟು. ಇವರು ಬಳಸುವ ವಾದ್ಯ ಸಾರಿಂದ ಎಂಬ ತಂತಿವಾದ್ಯ. ಇದು ಸಾರಂಗಿಯ ಮೂಲ ರೂಪವಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇದು ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲೂ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ವಾದ್ಯವಾಗಿ ತುಂಬ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯಯುಗದಿಂದ ಇದು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಸಾರಿಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪರಿವೀಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು. ಚಿನ್ನ ಸಮುದ್ರದ ತಂಬೂರಿ ರಾಮನಾಯಕ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಏಕ ಮಾತ್ರ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದ. ವಾದ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇವರು ಅದ್ವಿತೀಯರು. ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿರುವ ಈ ಕಲಾವಿದನ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

50 ಕಿನ್ನರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಲಾವಿದರ ಸಮಗ್ರ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಹಾಗೂ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಎರಡು ತಂತಿಗಳ ಮೂಲವಾದ್ಯ ಈಗ ಒಂದೇ ತಂತಿಗೆ ರೂಪಾಂತರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಇದು ನುಡಿಸುವ ವಾದ್ಯ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನುಡಿಸುವವರೂ ವಿರಳವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ನುಡಿಸುವ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ನೇರಲಗಿಯ (ದಾವಣಗೆರೆ ಸಮೀಪ) ಹೆಂಚಿನ ಮನೆ ಕೊಳ್ಳಪ್ಪ ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಕಿನ್ನರಿಯನ್ನು ನುಡಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿಸಬಲ್ಲ ಅದ್ಭುತ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಈ ಅಪೂರ್ವ ಕಲಾವಿದನದು. ಎರಡು ತಂತಿಯ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವರು ಇವರೊಬ್ಬರ.

51 ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಕಥೆಗಳು, ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ, 1970- ಪುಟ 2

52 ಕರಪಾಲ ಮೇಳ ಡಿ.ಕೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ (1978)/:

53 ತಂಬೂರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಅಂಬಲಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ, 1980, ಪುಟ 262-304

54 ನೋಡಿ: ಲಕ್ಷಾಪತಿ ರಾಜನ ಕಥೆ, ಸಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ.

55 ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: 'ಯಲಹಂಕನಾಡ ಪ್ರಭುಗಳು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರೆ?' ಲೇ. ಹ.ಕ. ರಾಜೇಗೌಡ.

56 ನೋಡಿ ಅದೇ

57 ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾರಗಳು, ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ, 1979, ಪುಟ 346-350

58 C.Hayavadana Rao (1930), *Mysore Gazetteer*, vol 'V', page 200.

58 ಅದೇ

- 59 ಅ) ನೋಡಿ ಜಾನಪದ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು, ಸಂ. ಕರಾಕೃ, 1959.
- ಆ) ದೊಂಬಿದಾಸರ ಲಾವಣಿಗಳು, ಸಂ. ಜೀಶಂಪ, 1974
- 60 ನೋಡಿ: ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಕಥೆಗಳು, ಸಂ. ಜೀಶಂಪ. ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕನಕಪುರ ಸುತ್ತಿನ ಕಂಸಾಳೆ ಕಲಾವಿದರೊಬ್ಬರಿಂದ ಒಂದೂವರೆ ದಶಕದ ಹಿಂದೆ ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು.
- 61 ಎಸ್.ಬಸಪ್ಪ: ಶಿವಶರಣ ಮೈದುನರಾಮಯ್ಯ, ಜಾನಪದ ಸಂಚಿಕೆ, 3, 1970.
- 62 ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಂ. ವಿ. ಶಿವಾನಂದ, (1974) ಪುಟ 81,ಪದ್ಯ 107.
- 63 ಅದೇ ಪುಟ 1, ಪದ್ಯ 5
- 64 ವಿ. ಶಿವಾನಂದ, ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳ ಚರಿತ್ರೆ, ಪುಟ-5
- 65 ಅದೇ, ಪುಟ-27
- 66 ಸಿ. ನಟರಾಜ್ ಅವರು "ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳ ಚರಿತ್ರೆ"ಯನ್ನು ವಿವಿಧ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- 67 ನೋಡಿ, ಅವರ ನೆನದೇವು, ಸಂ. ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ
- 68 ನೋಡಿ, ಜನಪದ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳು, ಸಂ. ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ
- 69 ನೋಡಿ, ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತ, ಸಂ. ಕರಾಕೃ.
- 70 ನೋಡಿ, ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು, ಸಂ. ಎಂ.ಎಸ್. ಗದ್ದೀಮಠ.

ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ

ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಪದಗಳು ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೊಂದನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. 'ಶಿಷ್ಯ' ಮತ್ತು 'ಜಾನಪದ'ಗಳ ನಡುವೆ ನಿಲ್ಲಬಹುದಾದ ಇಲ್ಲಿನ ಹಾಡುಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪದಗಳಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರೌಢ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಂಚಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇವು ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲೇ ಸಾಗಿಬಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಾಹಿತ್ಯವಿದಾದುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಮುಕ್ತಾಗದೆ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಪದಗಳ ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ಯಾವುದೋ ಮೂಲಪ್ರತಿಯಿಂದ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ನಕಲುಗಳಲ್ಲ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳ ಪ್ರತಿಗಳಂತೆ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಪದಗಳ ಪ್ರತಿಗಳೂ ಉಳಿದು ಬಂದಿವೆ. ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಯಾವ ಹಾಡುಗಾರನೂ ಹಾಡುವಾಗ ಪ್ರತಿಯ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ತೋರಿಬರುವುದಿಲ್ಲ. ತಾಳವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಮುಮ್ಮೇಳ ಹಿಮ್ಮೇಳಗಳೊಡನೆ ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶುದ್ಧ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಪ್ರತಿಗಳು ನೆರವಾಗ ಬಹುದು. ದೀವಳಿಗೆ ಸಮೀಪವಾದಂತೆ ದಂಡು ಹೊರಡುವ ಕಾಲ ಹತ್ತಿರವಾದಂತೆ

‘ಕಲಿಕೆ’ಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಗಳ ಸ್ವಾಲ್ಪಿತ್ಯವನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಅನುಭವಿ ಹಾಡುಗಾರರನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ನೂರು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಿನ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ‘ಪದಗಳ’ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ಶಿಷ್ಟ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಆರೋಪಿಸಬಹುದೆ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಿ. ಹಯವದನರಾಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಇವು ತಿರುಮಲಾರ್ಯನಿಂದಲೇ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಖಚಿತವಾದ ಆಧಾರ ಸಾಲದು. ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕೇಂದ್ರ ಬಹುವಂದಿ ವಕ್ತೃಗಳ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಮೇಲುಕೋಟೆ. ರಾಮಾನುಜರ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಪಂಚವೈಷ್ಣವ ಗ್ರಾಮಗಳಾದ ಕಡಬ, ಮಾಯಸಂದ್ರ, ಬಿಂಡಿಗನವಿಲೆ, ನುಗ್ಗೇಹಳ್ಳಿ, ನೋಣವಿನಕೆರೆಗಳು ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರದ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಮೆರೆದ ಸ್ಥಳಗಳು. ನುಗ್ಗೇಹಳ್ಳಿ ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲೂ, ಮಾಯಸಂದ್ರ ತುರುವೇಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಗುಬ್ಬಿ ಹಾಗೂ ತಿಪಟೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಉಳಿದುಬಂದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಾರ ವೈಷ್ಣವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದ ಈ ನೆಲೆಗಳು ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮೂಲನೆಲೆಗಳು ಎನ್ನಲು ಆಧಾರ ಸಾಲದು. ಮೇಲುಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಾಮಾನುಜರ ಕಾಲದಿಂದೀಚೆಗೆ ‘ಭಾಗವಂತಿಕೆ’ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಹೊರಟರೆ ಯಾವ ಗೀತೆಯಲ್ಲೂ ರಾಮಾನುಜರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಜನಜನಿತವಾದ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೂ ರಾಮಾನುಜರಿಗೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರುವ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ‘ತಿರುಪತಿ’ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಗೀತೆಗಳು, ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ತಿರುಪತಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಆರೋಪಿಸಬಹುದೆ? ಎಂದು ನೋಡಿದಾಗ ನಿಖರವಾಗಿ ಆ ಕಡೆಗೂ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಒಯ್ಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸ್ಥಳೀಯ ದೈವಗಳಾದ ‘ಬೇಟೆರಾಯಸ್ವಾಮಿ’, ‘ಆಂಜನೇಯ’, ‘ಗರುಡಪ್ಪ’, ‘ಕಾವೇಟರಂಗ’, ‘ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ’ ಇಂಥ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ದೈವಗಳನ್ನು

ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಜನಪದ ಗಾಯಕರು ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಮನೆದೇವರುಗಳನ್ನು ಮೆರೆಸಿ ಹಾಡುಗಳೊಡನೆ ಆ ದೈವಗಳ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ, ಪಟಗಳನ್ನೂ ಹೊತ್ತು ಊರಾಡಲು ಇವರು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹೋಗುವ ನೆಲೆಗಳಾದರೂ ತಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲಿರುವ ಅಥವಾ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳು. ಒಕ್ಕಲಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಊರ ದೈವವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದು ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು, ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ 'ಸಾಹಿತ್ಯ'ವನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕಂಡು ಬರುವುದು 'ಭಾಗವಂತಿಕೆ' ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೈಷ್ಣವ ಮೂಲದ ಈ ಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಪ್ರದಾಯದೊಡನೆ ಸಮರಸಗೊಂಡು ಯಾವುದೋ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಯಾರು ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಸಂಶೋಧಕರ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದೆ; ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತಷ್ಟು ತೀವ್ರ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

'ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ'ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಬಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ: ೧ ರಾಮಾಯಣ, ಭಾಗವತ, ಭಾರತಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥನಾತ್ಮಕ ಗೀತೆಗಳು, ೨ ಸ್ಥಳೀಯ ದೈವಗಳಿಗೆ, ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೈಷ್ಣವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬಿಡಿ ಹಾಡುಗಳು. ಈ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಕಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ದಾಳವನ್ನು ಕೆಳಗಿಡುವವರೆಗಿನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹಾಡುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಮಂಗಳಾರತಿಯ ಹಾಡುಗಳೂ ಬಿಡಿ ಹಾಡುಗಳಿಗೇ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಊರಾಡಲು ಹೋದಾಗ ಎರಡು ತಂಡಗಳು ಎದುರಾದರೆ ಹಾಡಿನ ಮೇಲಾಟ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವೆ ಇಂಥ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಸವಾಲ್-ಜವಾಬ್' ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ, ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ ತಂಡ ಗೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗವಂತಿಕೆ ದಂಡಿನಲ್ಲೂ ಅಪಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇತ್ತು ಎಂಬುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೆಲ್ಲ ಈಗ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನನ್ನ 'ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ' ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಹಿರಿಯಣ್ಣನವರ 'ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಪದಗಳು' ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುತ್ತದೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾವ್ಯ ರಾಮಾಯಣವಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಥೆ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಎಂಬ ಅಂಶ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಬಂದರೂ ಅದು ಯಾವ ಹಸ್ತಪತ್ರಿಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, ರಾಮನಗರ, ಕನಕಪುರ ಈ ಸುತ್ತಿನ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಅದನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದರೆ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ 'ಸಾಹಿತ್ಯ'ದ ಸ್ವರೂಪ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಿಚಯವಾದಂತಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತರಣ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳು ಕಾರ್ಯಮಗ್ನರಾಗುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಭಾಗವಂತಿಕೆಯ 'ರಾಮಾಯಣ'ದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನಾನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ರಾಮಾಯಣದ ಕತೆಯನ್ನು ಅಡಕಗೊಳಿಸಿರುವ ಸಾಹಸ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ಸಾಂಗತ್ಯ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ರಚಿತವಾದಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದುದರಿಂದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಶೈಥಿಲ್ಯ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ. ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದು ವಿರಳ. ಭಾಗವಂತಿಕೆ ರಾಮಾಯಣವೂ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿರುವ ಆದಿಪ್ರಾಸ ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವೊಂದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರಬಹುದಾದ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹದತ್ತಲೇ ವಿಶೇಷ ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸಿರುವುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಾಂಶವಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವರ್ಣನೆಗಳೂ, ಕಾವ್ಯಸನ್ನಿವೇಶಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಶೈಲಿ 'ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ' ಹತ್ತಿರವಾದದ್ದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜನಪದ ಭಾಷೆಯ ಬನಿ ಸೊಗಡು ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಆದರೆ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಮಾಯಣದ ಪರಿಚಯವಾಗುವಂತೆ ಕತೆಯನ್ನು ಅಡಕಗೊಳಿಸಿರುವ ರೀತಿ ಮಾತ್ರ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದುದು.

ಶ್ರೀ ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಮೇಟಿಕೆರೆ ಅವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ 'ರಾಮಾಯಣ' ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ರಾಮಾಯಣವನ್ನೇ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡ ನಾಗಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಚೋಳೇನಹಳ್ಳಿಯ ಲಿಂಗಮ್ಮನವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಭಾಗವಂತಿಕೆ ರಾಮಾಯಣ' ೧೯೭೪ ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ 'ರಾಮಾಯಣ' ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀ ಹಿರಿಯಣ್ಣನವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪದ ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ ಸುತ್ತಿನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂರು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು

ಪಾಠಾಂತರಗಳೊಡನೆ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಈಗ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರಾಮಾಯಣ ಕಾವ್ಯ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೇಲೆ ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಬಿಡಿಹಾಡುಗಳು ಸಾದರಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಿವೆ. ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಬರುವಾಗ ಅವು ಸಾಕಷ್ಟು ಮುಕ್ಕಾಗಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಾಡುಗಾರರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ವಿಕಾರ ಹೊಂದಿ ಅನೇಕ ಸಾಲುಗಳು ಅರ್ಥಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸೊರಗುತ್ತವೆ. ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದೊಡನೆ ತೂಗಿ ನೋಡಿ ಅನಂತರ ಕೊನೆಯ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'ರಾಮಾಯಣ'ಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹೇರಳವಾದ ಬಿಡಿ ಹಾಡುಗಳು ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಥಾಸಂದರ್ಭದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ. (ಮಂಡೋದರಿಯ ಕನಸು, ರಾವಣ ಹನುಮರ ಸಂವಾದ, ಲಂಕೆಯ ಸುಟ್ಟ ಹನುಮ, ಲಂಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ, ಹನುಮ ಗರುಡರ ಸಂವಾದ, ಇತ್ಯಾದಿ.) ಇವೆಲ್ಲ ಯಾವುದೋ ಶುದ್ಧ ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣ ಭಾಗಗಳಾಗಿದ್ದು ಮುಖ್ಯ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಕಳಚಿಕೊಂಡವೋ ಅಥವಾ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಗೊಳಿಸಲಾಗಿ ಕಳಚಿಕೊಂಡ ಭಾಗಗಳೋ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಸೂಚನೆಯ ಮೇಲೆ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ರಾಮಾಯಣ ಇನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದು ಹೇರಳ ಜನಪದ ಆಶಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಬಿಡಿ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಹಾಡುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ನಡೆದರೆ ಇದೊಂದು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿಗಿಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಕೋಲಾಟ

೧

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಉತ್ಸಾಹ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೂ ಕಂಡಬರುತ್ತಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ, ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ವಿವರವಾದ, ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಇನ್ನೂ ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡುತ್ತಿದೆ. ಗೀತ ಸಂಗ್ರಹ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ಅವುಗಳ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಇನ್ನೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರ ಹಾದಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಇನ್ನೂ ಅಗಾಧವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಚ್ಚಾತವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ, ಭಾಷಿಕ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಶೋಧಕರು ತೀವ್ರ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ, ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಅತ್ಯಂತ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಕಾರ, 'ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು'. ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಸುಪುಷ್ಟವಾದ, ಸಾರವತ್ತಾದ,

ಪ್ರಮುಖವಾದ ಭಾಗ-ಈ ಪದಗಳು ಎಂಬುದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಅಧ್ಯಯನದ ಕಡೆ ಅನೇಕರು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದು ಅಭಿನಂದನೀಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

೧೯೩೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಹುಟ್ಟಿದ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಯಹಾಡು' ಸಂಕಲನದಲ್ಲೇ ಅಪಾರ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅನೇಕ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು ಬೆಳಕು ಕಂಡಿರುವುದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಅರ್ಚಕ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರು ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟೂರನ್ನೇ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿನ ಗೀತೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಲಾಟದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಷ್ಟು ಸಮೃದ್ಧವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಗೀತೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ಅರಿಯಬಹುದು. ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಕಲನವೇ ಆಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಮೂವತ್ತು ಪದಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಶ್ರೀ ಅರ್ಚಕ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರು ಅಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಕೋಲಾಟದ 'ಪಲ್ಲವಿ'ಗಳು ಮನೋಜ್ಞ ಗೀತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. 'ಮೊದಲು ನೆನೆದೇನು ಸೋಮೇಶ ಲಿಂಗನ', 'ಎಲ್ಲವನೋ ಶಿವನಲ್ಲವನೋ', 'ನಿಲ್ಲ ನಿಲ್ಲಯ್ಯ ರಾಜ', 'ಚೆಂಡಾಡಿರೊ ಚೆಂಡಿಟ್ಟಾಡಿರೊ', 'ಅರಸನೂರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ.....', 'ತೇರಿಗೆ ಹೋಗಾನೆ ಬನ್ನಿರೊ...', 'ಚೆಲುವಯ್ಯ ಚೆಲುವೋ.....', 'ಉಯ್ಯಾಲೆ ಬಣ್ಣದುಯ್ಯಾಲೆ', 'ಉದುರು ಉದುರು ಮಲ್ಲಿಗೆ', 'ಬಾಲಗೋಪಾಲ.....', 'ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾತಾಡ್ಲಿಗಿ.....'-ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗುವ ಈ ಗೀತೆಗಳೆಲ್ಲ ಮೊದಲು ಬೆಳಕು ಕಂಡದ್ದು ಶ್ರೀ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ.

೧೯೪೦ರ ಈಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ 'ನಾಡ ಪದಗಳು' ಸಂಕಲನ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತಮ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳ ಮುಖ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಸ್ತುತ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ. ಈ ಸಂಕಲನದ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲೇ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂವತ್ತೂರು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕೋಲಾಟದ ಸ್ವರೂಪ, ಆ ಗೀತೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತ ಸಂಬಂಧವಾದ ಗುಣಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ವಿವಿಧ ತಾಳಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಈ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ 'ಕೋಲು ಮೇಳ'

ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಲದ ಸಹಜತೆ ಉಳಿದುಬಂದಿದೆ. ವಸ್ತುವಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡುವ ಅವಕಾಶವೂ ಇಲ್ಲಿನ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಶೃಂಗಾರ, ವೀರ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿರಸಪ್ರಧಾನವಾದ ಈ ಹಾಡುಗಳು ಉತ್ತಮ ಭಾವಗೀತೆಗಳಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. 'ಏಳಯ್ಯ ಏಳು-ಏಳು ಚಿನ್ನದ ಗಿರಿ', 'ಮೂಡಲ್ ಕುಣಿಗಲ್ ಕೆರೆ', 'ಜವರಾಯ ಬಂದರೆ', 'ಎಲೆಯೋ! ಎಲೆಯೋ! ಎಲ್ಲಂದೆ ಭಾವ' ಮುಂತಾದ ಕೋಲಾಟದ ಸುಂದರ ಗೀತೆಗಳು ಬೆಳಕು ಕಂಡಿರುವುದು ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ.

ಕನ್ನಡ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳ ಉತ್ಪನ್ನ ಭಾಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರಸವತ್ತಾದ ಭಾವಗೀತೆಗಳು ರಸಿಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದವು. ಅನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಗ್ರಾಹಕರು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿದರು. ಬಿ. ಎಸ್. ಗದ್ದೀಮಠ ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಲೋಕ ಗೀತೆಗಳು' ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟ ಪದಗಳ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾಗವನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದ ಕೋಲಾಟ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚಯ ಅತ್ಯಂತ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದು ಲೋಕಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ದಿನಗಳ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಗ್ರಾಹಕರಾದ ಶ್ರೀ ಕರಾಕೃ ಅವರು ಕೋಲಾಟ ಪದಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮೊದಲಿಗರು. ಕೋಲಾಟದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಾಗೂ ಸಂಕಲಿತ ಹಾಡುಗಳ ಪ್ರದೇಶ ವಿವರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪಾದಕರು ಯಾವ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿಲ್ಲ. ನೀಡಿರುವ ಹಾಡುಗಾರರ ಪಟ್ಟಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ಕೋಲು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕೋಲೆ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದ ಅವರ ಸಂಕಲನ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ನಮ್ಮ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳ ಕಣಜವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿತು. ಕರಾಕೃ ಅವರ ಸಂಕಲನ ಪ್ರಕಟವಾದುದು ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ.

ಕೋಲಾಟದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೇಲೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಎರಡನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಒಂದು ಸಮರ್ಥ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಎಂ. ಸಿ. ವಸಂತ ಕುಮಾರ್ ಅವರ 'ಕೋಲು ಪದಗಳು' ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕೋಲಾಟವನ್ನು ಒಂದು ಜನಪದ ಕಲೆಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ನೋಡಬಹುದು? ಕೋಲಾಟದ ಬಗೆಗಳೆಷ್ಟು? ಒಂದೊಂದು ಕೋಲಾಟದ ಕ್ರಮದಲ್ಲೂ

ಕಂಡುಬರುವ ವೈವಿಧ್ಯಗಳೇನು? ಕೋಲಾಟದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳೇನು ಎಂಬ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ವಸಂತ ಕುಮಾರ್ ಅವರು ನೀಡಿರುವ ಪರಿಚಯ ಕೇವಲ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾತ್ರ ಆಗಿರದೆ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ವಿಸ್ತಾರ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ವಸಂತ ಕುಮಾರ್ ಅವರ ಸಂಕಲನ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಹಾಸನ ಸುತ್ತಿನ ಐವತ್ತೆಂಟು ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಅವರು ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹರು.

ಮೇಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕೋಲಾಟದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಗೀತೆಗಳು ಕೆಲವಿವೆ. ಕರಾಕೃ ಅವರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗೀತೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 'ಶ್ರೀ ಆದಿಚುಂಚನಗಿರಿ' ಸಂಕಲನದ ಗಂಗಾಧರ ಹಾಗೂ ಭೈರವರನ್ನು ಕುರಿತ ಕೋಲುಪದಗಳು ಸುಂದರ ಭಾವಗೀತೆಗಳೆನಿಸಿವೆ. ಶ್ರೀ ಎನ್. ಆರ್. ರಂಗಯ್ಯನವರ 'ಆಯ್ದ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳು' ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿಯೂ ಕರೀಂಖಾನರ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಎಂ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರ 'ಹಗರೆಯ ಕೋಲಾಟ' ಎಂಬ ಲೇಖನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಕೋಲಾಟವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು 'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ'ದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ನನ್ನ 'ಕೋಲು ಕೋಲಣ್ಣ ಕೋಲೆ' ಎಂಬ ಲೇಖನ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿದೆ. ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು ಹಾಗೂ ಕೋಲಾಟದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆದರೂ ಕೋಲಾಟದಂಥ ವ್ಯಾಪಕ ಜನಪದ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವೇ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

೨

ಕೋಲಾಟ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡು ಬರುವ ಜನಪದ ನೃತ್ಯ. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಕಲೆ ಇದೆಂದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. The Standard Dictionary of Folklore Mythology and Legend ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೂಡ Kolatam ಎಂಬ ಒಂದು ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಕೋಲಾಟದ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಏನು ಎಂಬುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕುಮ್ಮಿಗಳ ಕೈಚಪ್ಪಾಳೆಯನ್ನು ಹೋಲುವ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಹಬ್ಬದ ಕೋಲು ನೃತ್ಯ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು- ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳು ಒಂದಕ್ಕೆ ಎದಿರಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಲಾ ಎರಡು ಕೋಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ, ಭುಜದ ಮೇಲೆ, ಅಧರ, ಮೋಣಕಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲುಗಳನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಾ ಆಡುವ ಕುಣಿತ. ಯುರೋಪಿನ ಕೋಲು ನರ್ತಕರಿಗಿಂತ ಇಲ್ಲಿಯ ನರ್ತಕರು ಮುಂಡ ಮತ್ತು ಮೋಣಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಬಾಗಿ ನರ್ತಿಸುವುದು ವಿಶೇಷ. ಪಿನ್ನಾಲ್ ಕೋಲಾಟದಲ್ಲಿ ನರ್ತಕರು ಕೋಲೊಂದನ್ನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಅಥವಾ ಬಿಳಿ ಹುರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮೇ ದಿನದ ಆಚರಣೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ನೆಟ್ಟ ಕಂಬದ ಸುತ್ತ ಕೋಲಿನ ಗತ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ನರ್ತಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಯೂರೋಪ್ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕೆಯಲ್ಲಿನಂತೆ ಕಂಬದ ಸುತ್ತ ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಡೊಂಕು ಡೊಂಕಾಗಿ ನರ್ತಿಸುವ ವಿನ್ಯಾಸಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಚೌಕಾಕಾರ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾಲುಗಳ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಅವು ಸಸ್ಯಜೀವನವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತವೆ.¹

ದ್ರಾವಿಡ ಕಲೆಯಾದ ಕೋಲಾಟದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ಕೋಲಾಟ, ಜಡಕೋಲಾಟಗಳೆರಡನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಪುರುಷರೂ ಕೂಡಿ ಆಡುವ ಕೋಲಾಟವೊಂದನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಕೋಲಾಟ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕ ಕಲೆ. ಹಬ್ಬದ ದಿನವೇ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮಲಬಾರಿನ Kaniyan kolati ಕೋಲಾಟದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಣಿಯ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ತಿರುವಾಂಕೂರಿನ ಕೋಲಾಟವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು.

ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕೋಲಾಟ, ಒಂದು ವೀರ ನೃತ್ಯ. 'Combat dance' ಎಂದೇ ಯೂರೋಪಿನ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೋಲು ಕತ್ತಿಯ ಪ್ರತೀಕ. ಪೋರ್ಚುಗಲ್, ಇಟಲಿ, ಲಿತುವೋನಿಯ, ಹಂಗೇರಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಈಜಿಪ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪುರುಷರ ಕೋಲಾಟವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. Morris ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ದ್ರಾವಿಡ ಕೋಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಈ ಕಲೆ ಒಂದು ಪುರಾತನ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಯೂ

ಹೌದು. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಕೋಲಾಟ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೋಲಾಟವು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಗೋಪ್ ನೃತ್ಯ ನಮ್ಮ ಜಡೆ ಕೋಲಾಟ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ತಿಪ್ರನೃತ್ಯ ನಮ್ಮ ಬಣ್ಣದ ಕೋಲಾಟ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕೋಲಾಟ ಇಂದಿಗೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಉಳಿದಿದೆ.

ಕೋಲಾಟ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಹುತ್ತರಿ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟದ ಭಾಗವೂ ಉಂಟು. ಇಲ್ಲಿನ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳೂ ಗಮನಾರ್ಹ. ಕೊಡಗಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪೋಷಾಕನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಡಗಿನ ಕಲಿಗಳು ಎರಡು ಮೊಳ ಉದ್ದದ ಬೆರಳು ಗಾತ್ರದ ಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೋಲಾಡುವರು. ತೆಳ್ಳನೆಯ ಈ ಕೋಲನ್ನು ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಮಡಿಸಿ ನಾರಿನಿಂದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸುತ್ತಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೋಲಿನ ನಾದಕ್ಕಿಂತ, ಅದರ ಬೀಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುದು ಮರಾಟಿ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ. 'ಮರಾಟಿ' ನೃತ್ಯ ಬಹುಶಃ ಜನಾಂಗ ಸೂಚಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಹೋಲಿ ಕುಣಿತವೆಂದೇ ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಇಲ್ಲಿನ ನೃತ್ಯ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಕೋಲಾಟವನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ವೀರಗಾಸೆ, ನಡುಪಟ್ಟಿ, ತಲೆಯ ರುಮಾಲು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವು, ಲಾಲಿತ್ಯ ಈ ನೃತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಗುಣ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೋಲಾಟದಲ್ಲಿ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಗೌಡರ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ತುರಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ವೀರಗಾಸೆ, ನಡುಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ರಂಗಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವ ಹಾಲಕ್ಕಿಗೌಡರ ನೃತ್ಯದ ವೈಖರಿಯೇ ಸೊಗಸಾದುದು. ಅವರ ಕೋಲಾಟವೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಕೋಲಾಟವನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತದೆ, ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು.

ಕೋಲಾಟಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದ ಜನಾಂಗಗಳೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿವೆ. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರು ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರು. ಅವರ ಗೆಜ್ಜೆಕೋಲಾಟ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಹಿಂದೆ ರಾಜಮಹಾರಾಜರುಗಳನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೂ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಕೋಟೆಯ ಹೊರಗೆ ಕೋಲಾಟವನ್ನು ಆಡಿ ರಾಜರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಇವರು ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಂಬೇರ ಗೊಲ್ಲರು ಜುಂಜಪ್ಪನ ವಿರುದ್ಧ ರಾಜನೊಬ್ಬನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಲು ಗೆಜ್ಜೆ ಕೋಲಾಟ ಆಡಿ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡರು ಎಂಬ ವರ್ಣನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಕೊರವಂಜಿ ಕೋಲಾಟ ತುಂಬಾ ಜನಪ್ರಿಯವಾದುದು.

ಕೊರಮರು, ನಾಯಕರು ಮುಂತಾದ ಜನಾಂಗದವರಲ್ಲಿಯೂ ಕೋಲಾಟ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಕ್ಕಲಿಗರಲ್ಲಿ ಈ ಕೋಲಾಟ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಉಳಿದು ಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಹಾಸನ, ಮಂಡ್ಯ, ಮೈಸೂರು, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಕೋಲಾಟ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮನರಂಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ಉಳಿದುಬಂದಿತ್ತು. ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯಂತೂ ಕೋಲಾಟದ ತೌರು ಎನಿಸುವಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಆ ಕಡೆಯ ಕೋಲಾಟದ ಮೇಳಗಳು ಉಳಿದುಬಂದಿದೆ. ನಾಡಿನ ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೋಲಾಟದ ಗುರುಗಳು ಹೋಗಿ ಕೋಲಾಟ ಮೇಳವನ್ನು ಕಲಿಸಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ತಿಪಟೂರು, ಸಿರಾ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಹಮ್ಮದೀಯರು ಕೋಲಾಟದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಪಡೆದವರಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಇಂಥ ಒಬ್ಬರು ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಒದಗಿಬಂದಿತು.

ಬಣ್ಣದ ಕೋಲಾಟ ಮಾರನವಮಿ ಸಂದರ್ಭದ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ನೃತ್ಯ. ಮಾರನವಮಿ ಪದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಊರಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಬಣ್ಣದ ಕೋಲಾಟ ಅಥವಾ ಜಡೆ ಕೋಲಾಟವನ್ನು ಆಡಿ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆಯೇ ದೀವಳಿಗೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಕೋಲಾಡಿ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಇದ್ದಿತು. ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೋಲಾಟ ಮೇಳವೊಂದನ್ನು ಶ್ರೀ ಕ್ಯಾತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಕೋಲಾಟಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು 'ಮೇಳ'ವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುವುದು. ಹಾಡಿನ ಭಾಗ ಬಂದಾಗ ಕೋಲಾಡಿ, ನಿರೂಪಣೆಯ ಭಾಗ ಬಂದಾಗ ಇಬ್ಬರು ಕೂಡಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು-ಹೀಗೆ ಎರಡು ದಿನ ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಕೋಲಾಟ ಸಾಗುವುದೂ ಉಂಟು.

೩

ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲೆಯಾಗಿದ್ದ ಕೋಲಾಟ ಮೇಳ ಈಗಿನ ತನ್ನ ಪೂರ್ವವೈಭವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಗಂಡುಕಲೆಯಾದ ಈ ಕುಣಿತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನೇನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಚಾತ್ರ, ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಡಬಹುದು. ದೇವರ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಬಹುದು; ಎಂದು ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಲೌಕಿಕ ಕಲೆ. ಕಾಳಗದ ಕಲಿಗಳು ವಿವಿಧ ಯುದ್ಧ ಕೌಶಲವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ದೊಣ್ಣೆ, ಕತ್ತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ 'ವರಸೆ'ಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ 'ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯ'ಗಳ ಸಂಗಮವಾಗಿರುವ ಈ ಕೋಲಾಟವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅವರ ಶಾರೀರಕ ಬಲ, ಬುದ್ಧಿಯ ಕೌಶಲಗಳೆರಡೂ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗುವಂತೆ ವೀರ ಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಅಭ್ಯಾಸ ಶೀಲರಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಈ ಕಲೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಹಾಡಿನ ಅಂಶ ಅನಂತರ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಮನೋರಂಜನೆಯಾಗಿಯೂ ಇದು ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಿಪುಣರಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ಮುಮ್ಮೇಳಗಾರ ಇರುತ್ತಾನೆ; ಉಳಿದವರು ಹಿಮ್ಮೇಳ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋಲಾಟವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವವನು, ನಿರ್ವಹಿಸುವವನು ಬಯಲಾಟದ ಭಾಗವಂತರಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬನೇ ಎಂದಾಗ ಉಳಿದವರು ಕೇವಲ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಲ್ಲ ಕುಣಿತದವರು, ವೀರರು, ಸೈನಿಕರು. ಬಾಗಿ, ಬಳುಕಿ, ಹಾರಿ, ತೂರಿ, ಮಣಿದು, ಕುಣಿದು ಸೋಲದ ಇವರ ಕಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ದೈಹಿಕಶಕ್ತಿ, ಅಭ್ಯಾಸ, ಚಾಕಚಕ್ಯತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಇರಬೇಕು. ಇದೊಂದು ಯುದ್ಧಕಲೆಯಷ್ಟೇ ಕೌಶಲವನ್ನು, ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು, ಸಾಹಸವನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ಕಲೆ. ಕೋಲಾಟವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ ಯಾರಾದರೂ ಇದು ಕಲಿಗಳ, ಕಟ್ಟಾಳುಗಳ ಕಲೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ, ಕೋಲುಗಳಿರುತ್ತವೆ ಅಷ್ಟೆ! ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗತ್ತುಗಳನ್ನು, ಸೊಂಟದ ಬಳುಕುಗಳನ್ನು ಕೈಯ ಚಳಕವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ಕೋಲಾಟದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಎಂತಲೇ ಕೋಲಾಟಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲವಿಲ್ಲ, ವೇಷಭೂಷಣಗಳ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಬಿಡುವು ದೊರೆತಾಗ ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿ, ಕೈಗೆ ಕೋಲನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ಆಯಿತು. ಇಷ್ಟು ಸರಳವಾದ, ಸುಂದರವಾದ 'ಕಲೆ'ಯಾದುದರಿಂದಲೇ ಕೋಲಾಟ ಊರು ಊರುಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಬರುತ್ತಿತ್ತು; ಎಲ್ಲರ ಕಲೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು.

೪

'ಕೋಲಾಟ' ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಜನಪದ ನೃತ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ 'ನಾಡ ಪದಗಳು', 'ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳು', 'ಕೋಲು ಪದಗಳು' ಮುಂತಾದ ಸಂಕಲನಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಸಾದರಪಡಿಸಿದೆ. ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೋಲಾಟಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರುವ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಸಿ. ವಸಂತಕುಮಾರ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟದ

ಸಾಧನಗಳು, ಆಳುಗಳು ಹಾಗೂ ಕೋಲಾಟದ ಬಗೆಗಳು ಈ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಲಾಟದಲ್ಲಿ ಕೋಲುಗಳು ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನಗಳು. ಅವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ, ದಮ್ಮಡಿ, ತಾಳಗಳೂ ಪೂರಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಲಾಟದ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಅವರು ವಿವರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಉಯ್ಯಾಲೆ ಕೋಲು, ಗೀಜುಗನ ಕೋಲು, ಬಾಗ್ಗೊಲು, ಚಿತ್ತಾರ್‌ಗೊಂಬೆ ಕೋಲು, ಹರಿಗೋಲು, ತೇರುಗೋಲು, ಜಡೆಕೋಲು, ಸೋಬಾನದ ಕೋಲು, ದಂಡೆಕೋಲು, ಕುಟುಂಬದ ಕೋಲು, ಸುತ್ತೋಲು, ನಿಲ್‌ಕೋಲು, ಹಾರ್‌ಗಟುಕು, ತಾಳ್‌ಗುಟುಕು, ಕೊರವಂಜಿ ಕೋಲು ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯದ ಕೋಲಾಟಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೋಲಾಟದ ಬಗೆಗಳಂತೆಯೇ ನಾಡಿನ ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕೋಲಾಟಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವೂ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. 'ತಾಳಗಡ್ಡಿ', 'ಹೆಚ್ಚು ಕಡ್ಡಿ', 'ಒಳಬಾಗು', 'ತಳಿ ಕುಣಿತ', 'ಬಾರುಗಡ್ಡಿ', 'ಒಂಟು ಕಡ್ಡಿ', 'ಕಳ್ಳನಾಟ', 'ಲೆಗ್ಗೊಲಾಪು' ಮುಂತಾದ ಎಂಟು ವರಸೆಗಳು ಬೆಳ್ಳೂರು ಸುತ್ತಿನ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ, ಹಿರಿಯೂರು ಸುತ್ತಿನ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ, ಕಡೂರು ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ, ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಣಿತದ ವೈಖರಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕೋಲಾಟಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಯಾರಾದರೂ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೋಲಾಟದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಶ್ರಮವಿರುವವರೇ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

'ಕೋಲಾಟ' ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಾಗ ಅದರ ಎರಡು ಮುಖಗಳು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ೧.ಕೋಲಾಟದ ಕ್ರೀಡಾಮುಖ. ೨. ಕೋಲಾಟದ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಕೋಲಾಟದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅದರ ಕ್ರೀಡಾ ಪ್ರಕಾರದಷ್ಟೇ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಜನಪದ ಭಾವಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಾವ್ಯಮಯವಾದ, ರಸಾತ್ಮಕವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೆ, ಗರತಿಯರ ಹಾಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕೋಲಾಟ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ. ಗರತಿಯರ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತ್ರಿಪದಿ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಸೀಮಿತಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡ ಗರತಿ ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ಆಕೆಯ ಶೀಲ ಚಾರಿತ್ರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ತಾನು ಹಾಡುವ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಪುಟವಿಟ್ಟು ಚಿನ್ನವಾಗಿಯೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾದುದಲ್ಲ, ದಾರಿಬಿಟ್ಟುದಲ್ಲ. ಅವಳು ನೆನೆದರೆ,

‘ಎಳ್ಳು ಜೀರಿಗೆ ಬೆಳೆವ ಭೂಮಿತಾಯ’ನ್ನು ನೆನೆದಾಳು. ‘ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದಿರ ಪಾದ ಮತ್ತೆ ಗುರುವಿನ ಪಾದ’ವನ್ನು ನೆನೆದಾಳು. ‘ತಾಯಿತಂದೆಯ ಪಾದ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತೇಳು ದೈವಗಳ ಪಾದ’ ನೆನೆದಾಳು. ತಾನು, ತನ್ನ ಮನೆ, ತನ್ನ ಪತಿ, ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು, ತನ್ನ ತೌರು, ತನ್ನ ಬಂಧುಬಳಗ, ತನ್ನ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳ ನಿಷ್ಠೆ, ಅವಳ ಸಂಯಮ ಅಸದೃಶವಾದುದು, ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. ದೇವರ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೈವಗಳನ್ನು, ಬಾಂಧವ್ಯ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಳಗವನ್ನು, ಮದುವೆ ಒಸಗೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಉತ್ತರ ದೇವಿಯಂಥ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಅಳಲನ್ನು, ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ನಲಿವನ್ನು, ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಚೊಕ್ಕತನವನ್ನು, ಒಗಟುಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೌಶಲವನ್ನು ಅವಳು ಮೆರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಸಂಸಾರದ ಹೊರೆ ದೊಡ್ಡದು, ಅನ್ಯವನ್ನಾಡಲು, ಅನ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯಲು, ಅವಳಿಗಾಗದು. ಅವಳ ತಾಯಿ, ಅವಳು ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ಮನೆ ಅವಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಬೆಳೆಸಿವೆ. ತಪ್ಪಿಯೂ ಅಶ್ಲೀಲದ ಹತ್ತಿರ ಅವಳು ಸುಳಿಯಳು; ಶೃಂಗಾರದ ಸೊಗಸು ಕಂಡರೂ ಅದು ವಿರಳವೆಂಬಂತೆ ತೋರುವ ಅವಳ ಸಂಯಮ ನಿಜಕ್ಕೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದೇ.

ಕೋಲಾಟದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುರುಷನದು. ಅವನಿಗೆ ಕಡಿವಾಣಗಳಿಲ್ಲ. ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳಿಲ್ಲ. ಯಾರನ್ನಾದರೂ ನಲಿಸುವ, ನಗಿಸುವ, ಕುಣಿಸುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅವನು ಹಾಡಬಹುದು. ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಸಮಾಜ ಅವನಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಕಗ್ಗದ ಪದಗಳು (ಕಗ್ಗಿ ಪದಗಳು) ಗಂಡಸರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ರಚನೆಗಳು; ಮಂದೆಗಳ ಬಳಿ, ಆಲೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಪಾರಗಳ ಬಂಡಿಯ ಪಯಣದಲ್ಲಿ, ‘ಗಂಡಸುಗಂಡಸರೆ’ ಮಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕತೆಗಳು, ಹಾಡುಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳತಕ್ಕವಲ್ಲ! ಆದರೆ, ಆ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ‘ರಸಿಕ’ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಆಗಿದ್ದು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ‘ಅನಿವಾರ್ಯ’ ಅಂಶಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಕೆಲಸಗಳ ಏಕತಾನತೆಯ ಬೇಸರವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಇಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಶ್ರಯ ಅಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವೇನೂ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೋಲಾಟ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಒಂದು ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕವರ್ಗ ಹಿರಿಯರು, ಕಿರಿಯರು, ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರು, ಮಕ್ಕಳು, ಬಂಧುಗಳು, ಮಿತ್ರರು ಇರುವ ಒಂದು ಸಮೂಹ. ಸಂದರ್ಭ ದೇವರ ಉತ್ಸವವಾಗಿರಬಹುದು, ಹಬ್ಬದ ಸಂಭ್ರಮವಾಗಿರಬಹುದು, ಇನ್ನಾವುದೇ ಸಂತೋಷದ ದಿನವಾಗಿರಬಹುದು. ಇಂತಹ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟದ ಆಳುಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಯಾವ ಬಗೆಯದಾಗಿರಬೇಕು?

ಎಲ್ಲ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನೂ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ತಣಿಸುವಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೇ ಅವರು ನೀಡಬೇಕು; ಕಾರಣ ಕೋಲಾಟದ ಗುರಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 'ಮನರಂಜನೆ'. ದೇವರ ಪದಗಳಂಥ ಗಂಭೀರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚೊತೆಗೆ ಲಘುಶೃಂಗಾರದ ಗೀತೆಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಜನ ಅವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ; ಕೋಲಾಟದ ಉತ್ಸಾಹಗಳ ರಸಿಕತೆಗೆ ವಿನೋದಕ್ಕೆ ತಲೆದೂಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರೊಡನೆ ಇವರೂ ನಕ್ಕು ಆ ಗಳಿಗೆಯ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾತ್ರ, ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೋಲಾಟದವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮಿಗಿಲಾದುದೇ ಆದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಶ್ಲೀಲದ ಹಾಡುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣವಾದ, ಆಕರ್ಷಕವಾದ, ಸುರಮ್ಯವಾದ ಶೃಂಗಾರ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬೇಕಾದರೆ ಕೋಲಾಟದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಶೃಂಗಾರ ವೀರಗಳ ಮಧುರ ಸಮ್ಮಿಲನದ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೂ, ಮನೋಜ್ಞವೂ ಆದವು.

೫

ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ ಅದರ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಧಾಟಿಗಳು. ವಿವಿಧ ತಾಳಲಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ಕೋಲಿನ ಕಣಿ ಕಣಿ ನಾದ, ಕಾಲಿನ ಗತ್ತು, ಮೈಯ ಒನಪುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಾಲಗೆಯ ಹಾಡು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಮಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಬಳಕುತ್ತದೆ. ಕುಣಿಯುವವರ ಚೊತೆಗೆ ಅದೂ ಕುಣಿಯುತ್ತದೆ, ಏರುತ್ತದೆ, ಇಳಿಯುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ಕೋಲಿಗೂ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ದಾಟಿಗಳಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿ ಎಂಬುದು ಮಿದಿದ 'ಕಣ್ಣ'ದಂತೆ, ಮಿದುವಾದುದು. ಯಾವ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಯಾವ ತಾಳಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದರೂ ಒಗ್ಗಬಹುದಾದುದು, ಕುಗ್ಗಬಹುದಾದುದು, ಹಿಗ್ಗಬಹುದಾದುದು-:

ತಾನಿತಾನಂದನ ತಂದೆನಾನ ತಂದಾನಿ ತಾನಂದನ ತಂದೆನಾನಾ
 ಅರ್ಪಣದ ಹರಳೋಳೆ ಸರ್ಪಣದ ಕೊರಳೋಳೆ
 ಜಲ್ತಾರದೋಲೆ ಕಿವಿಯೋಳೆ, ತಾನಿತಾನಂದನ
 ಜಲ್ತಾರದೋಲೆ ಕಿವಿಯೋಳು ಮಾವನ ಮಗಳೆ
 ನೀಕೊಟ್ಟ ನೀರು ಸಮರುಚಿಯೇ ತಾನಿತಾನಂದನ

ಹೀಗೆ ಸರಳ ರಗಳೆಯಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಈ ಪದ್ಯದ ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ತ್ರಿಪದಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು-

ಅರ್ಪಣದ ಹರಳೋಳೆ ಸರ್ಪಣದ ಕೊರಳೋಳೆ
ಜಲ್ಲಾರದೋಲೆ ಕಿವಿಯೋಳೆ-ಮಾವನ ಮಗಳೆ
ನೀಕೊಟ್ಟ ನೀರು ಸಮರುಚಿಯೇ

ಕೋಲಾಟದ ಇನ್ನೊಂದು ಪದ:

ಕೋಲೆ ಕೋಲೆ ಕೋಲು ಕೋಲಣ್ಣ ಕೋಲೆ | ಕೋಲೇ
ಕೋಲೆ ಕೋಲು ಕೋಲಣ್ಣ ಕೋಲೆ || ಹೊತ್ನಂತೆ ಎದ್ದು
ಯಾರ್ಯಾರ ನೆನೆದೇವು | ಕಲ್ಲೂ ಕಾವೇರೀ ಕಪಿನೀಯ ಕೋಲೆ ||
ಕಲ್ಲೂ ಕಾವೇರೀ ಕಪ್ಪೀಯ ಬಸ್ಸಣ್ಣ | ಹೊತ್ನಂತೆ ಎದ್ದು ನೆನೆದೇವುಕೋಲೆ||

ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿ :

ಹೊತ್ನಂತೆ ಎದ್ದು ಯಾರ್ಯಾರ ನೆನೆದೇವು
ಕಲ್ಲೂ ಕಾವೇರೀ ಕಪನೀಯ-ಬಸವಣ್ಣ
ಹೊತ್ನಂತೆ ಎದ್ದು ನೆನೆದೇವು

ಕೋಲಾಟದ ಒಂದು ಪದ :

ಮೊದಲು ನೆನೆದೇವು ಸೋಮೇಶ ಲಿಂಗನ
ಸೊಬಗಿನ ಸಿವಗಂಗೆ ಬೆನಾವನಾ
ಬಾವಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಯ ಮರಹುಟ್ಟಿ,
ಬಾಲೆ ಹೊಟ್ಟೀಲಿ ಮಗನ್ನುಟ್ಟ
ಬಾಲೆ ಹೊಟ್ಟೀಲಿ ಮಗನ್ನುಟ್ಟ ಬೆನವಣ್ಣ
ಬಾಳೆ ಕಾಯೋಟು ಕೊಡುಮತಿಯ

ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿ :

ಬಾವಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಯ ಮರಹುಟ್ಟಿ
ಬಾಲೆ ಹೊಟ್ಟೀಲಿ ಮಗನ್ನುಟ್ಟ-ಬೆನವಣ್ಣ
ಬಾಳೆ ಕಾಯೋಟು ಕೊಡುಮತಿಯ

ಕೋಲಾಟದ ಎಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟುಗಳಿಗೂ, ಎಲ್ಲ ಕೋಲುಗಳಿಗೂ ತ್ರಿಪದಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ
ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕೋಲಾಟದ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ
ಕಾಣಬಹುದು. ತ್ರಿಪದಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ರಚನೆಗಳು

ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಛಂದಸ್ಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಸಂಗೀತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ.

೬

'ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು' ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ೬೧ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳಿವೆ. 'ಕೋಲು ಪದಗಳು' 'ಕೋಲು ಕೋಲಣ್ಣ ಕೋಲೆ' ಈ ಸಂಕಲನಗಳಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಾಡುಗಳು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಂಡಿವೆ. ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯವರೇ ಆದ ಶ್ರೀ ಡಿ. ಕೆ. ಈರೇಗೌಡರು ಹಾಸನ ಮತ್ತು ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ ನಡುವಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಲೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಲಾಟದ ಎಲ್ಲ ತಾಳಗಳಿಗೂ, ಲಯಗಳಿಗೂ ಅಳವಡುವ ಹಾಡುಗಳು ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಕೋಲಾಟ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕೃತಿ ಎನ್ನಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

೧. ಕೋಲಾಟ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಒಗಟಿನ ಪದಗಳ ಪ್ರಾಚುರ್ಯ ಹೆಚ್ಚು.

೨. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸುದೀರ್ಘಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಕೋಲಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಅಡಕಗೊಳಿಸಿ ಹಾಡುವುದುಂಟು. ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ 'ಕರಿಭಂಟ' ಇದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆ. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು, ಸ್ತ್ರೀಗಾಯಕರು ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಮೇಳದ ಕಾವ್ಯ ಇದು. ಹೆಳವರು, ದೊಂಬಿದಾಸರು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ಮುಗಿಸುವ, ಆದರೂ ಸಮಗ್ರಕಥೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಗೀತೆಯಾಗಿ ಇದು ನಿಂತಿದೆ.

೩. ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳು ಕೇವಲ 'ಶಬ್ದ'ಗಳ ಮೇಳವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕೋಲಿಗೊಂದು ಹಾಡುಬೇಕು ಎಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವಿರುವುದರಿಂದ ಕೋಲಾಟದವರು ಏನನ್ನಾದರೂ ಹಾಡಲೇಬೇಕು. ಸರಕು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಆಟವನ್ನು ಕೈಬಿಡುವ ಅವಧಿ ಇನ್ನೂ ದೂರ ಇದ್ದರೆ 'ಇದು ಏನೋ ಚದುರಂಗ ನೀನಾಡಿದೆಯೊಂದತಿ ಸಂಘ' ದಂಥ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.-

ನಿಂಬೆಯ ವನಕ್ಕೋಗಿ ನಮ್ಮ ರಂಭೇರು ನೀರು ತರುವಾಗ

ನಿಂಬೆಯ ಫಸಲೊಡದೊ ನಮ್ಮ ರಂಭೇರ ಕೊಡ ಒಡದೊ

'ನಿಂಬೆ'ಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ಈ ಹಾಡು 'ಮಾವು', 'ಕಿತ್ತಳೆ', 'ತೆಂಗು', 'ಅತ್ತಿ', 'ಬಾಳೆ'- ಹೀಗೆ ಅನೇಕ 'ಹಣ್ಣು', 'ಕಾಯಿ'ಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಜೋಡಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಎಳೆಯಬಹುದು. ಅರ್ಥದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೊಗಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಆಹಾರ ಏನೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೋಲಿನೊಡನೆ ಒಂದು ಹಾಡು ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಹೀಗೆ 'ಮಲ್ಲಿಗೆ' ಎಂಬ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ಕಾಣಬಹುದು.

೪. ಕೆಲವೆಡೆ ಆಟ ಪ್ರಧಾನ, ಹಾಡು ಗೌಣ. ನಾಲ್ಕೇ ಸಾಲಿನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿ ಕೋಲಾಟವನ್ನು 'ಕುಣಿತ'ದ ವೈಖರಿಗಾಗಿ ನಡೆಸಬಹುದು. 'ಕರೆದಾಳೆ ತನ್ನ ಮಗನ' ಹಾಡನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಆರು ಸಾಲಿನ ಈ ಹಾಡು ಆಟಗಾರರಿಗೆ ಒಂದು ಸುತ್ತಿಗೂ ಸಾಲುವುದಿಲ್ಲ.

೫. ಅನೇಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗೀತೆಗಳೂ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಕೋಲಾಟದ ಸಾಹಿತ್ಯ 'ಲಾವಣಿ' ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಡುಗಲಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮರ್ಥನೆ. 'ಸುಲ್ತಾನನ ದೌಲತ್ತು' ಇಂಥ ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗೀತೆ. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಪತನವನ್ನು ನೆನೆದು ಸಹಜಕಲಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಮರುಗುತ್ತಾರೆ. ನಾಡಪದಗಳು ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಎರಡು ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೂಲದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಮರೆತು ಹೋಗಿರುವ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಲಾವಣಿಯ ಮೂಲ ರೇಖೆಗಳು ದೊರೆಯುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಬಹುಶಃ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವ ಈ ಲಾವಣಿ ಕೋಲಾಟದ ಭಾವಗೀತೆಯಾಗಿ ಅಡಕಗೊಂಡಿದೆ. ೧೮೦೫ ರಲ್ಲಿ John leyden ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ 'ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಬೀಳಿನ ಹಾಡು' ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ; ಸಮಗ್ರವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಅದರ ಮೂಲಭಾಷೆ, ಧಾಟಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲು ಆಗಿಲ್ಲ. ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಸಂಗೀತದ ಅಂಶ ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ಆದರ ಮೂಲ ಭಾಷೆಯ ಸೊಗಡೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ಇವೆರಡೂ ಈ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಗಿ ಕೇವಲ 'ಸಾಹಿತ್ಯ'ದ ಶರೀರ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ. ಆದರೆ 'ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು' ಸಂಕಲನದ 'ಸುಲ್ತಾನ ದೌಲತ್ತು' ಮೂಲಧಾಟಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಕಾಲಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಂಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದು ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ

ದುರ್ಬಲವಾಗಿ ನಿಂತಿರಬಹುದೆ-ಎಂಬ ಕುತೂಹಲ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಹಾಡುಗಳ ತೌಲ್ಪನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕವಾದುದು.

೬. ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳಿಗೆ ಹೆಂಗಸರ ಪದಗಳನ್ನು ಸಲೀಸಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣ ಪಲ್ಲವಿಯೊಂದು ಸಿಕ್ಕರೆ ಸಾಕು ಆ ಹಾಡು ಕೋಲಾಟದವರದಾಗುತ್ತದೆ. 'ನಂಜನಗೂಡು ನಂಜುಂಡ' ಗೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ-

ಎಪ್ಪತ್ತು ಗಾವುದಕೆ || ತೈ ತೈ || ನೆಪ್ಪು ನಂಜನಗೂಡು
ಹಿಪ್ಪೆಯ ತೋಪೊಂದು ಹೊಳೆಸಾಲು ಕೋಲೆ ಕೋಲನ್ನ
ಹಿಪ್ಪೆಯ ತೋಪೊಂದು ಹೊಳೆಸಾಲು ಒಳ್ಳೆದೆಂದು
ಅಪ್ಪ ನಂಜುಂಡ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಕೋಲೆ ಕೋಲನ್ನ

ಪಲ್ಲವಿಯಿಂದ ಹೆಂಗಸರು ಹಾಡುವ ಸುಂದರವಾದ ತ್ರಿಪದಿಯೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೋಲಾಟದ ಪದವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ. ಕೋಲಾಟದವರಿಗೆ ಯಾವುದನ್ನು ಹಾಡಬೇಕು, ಯಾವುದನ್ನು ಹಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಜನಪದ ಗೀತೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಹಾಡನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮದೊಂದು ಪಲ್ಲವಿಯ ಪೋಷಾಕನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಾತುರ್ಯ ನಿಜಕ್ಕೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೇವಲ ಹೆಂಗಸರೇ ಹಾಡಬೇಕಾದ ಒಸಗೆಯ ಪದ ಕೂಡ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು 'ಗುಡ್ಡು ಕೂಡುವುದು' ಹಾಡಿನಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಈ ಕಲಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬತ್ತಳಿಕೆಯ ಬಾಣಗಳು ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೆ ಹೆಂಗಸರ ಕೈಚೀಲಕ್ಕೆ ಬೆರಳನ್ನು ಚಾಚುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಸುವ್ಯಕ್ತ.

೭. ಕೋಲಾಟದ ಪಲ್ಲವಿಗಳು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಇದ್ದು ಬಿಡುತ್ತವೆ:

ನಿಂಬೀಯ ವನದ ಮೇಲೆ
ಚಂದ್ರಮ ಚೆಂಡಾಡಿದ

ಅಪೂರ್ವವಾದ ಕಲ್ಪನಾ ರಮ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಸಾಲುಗಳು ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಪಲ್ಲವಿ'ಯಾಗಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿವೆ. ಬೆಳುದಿಂಗಳು ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂಬೆಯ ವನ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ದಟ್ಟವಾದ ಹಸಿರ ಎಲೆಗಳು ಕವಿದ ಆ ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ನಿಂಬೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಚಂದ್ರ ಇಂಥ ಮುತ್ತಿನ ಚಂಡನ್ನು ನಿಂಬೆಯವನದ ಮೇಲೆ ಆಡುತ್ತಿರುವನೋ ಏನೋ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಇಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾದುದು. ಈ ಪಲ್ಲವಿ ಬಹುಶಃ ಯಾವುದೋ ಜನಪ್ರಿಯ ಗೀತೆಯೊಂದರ ಮೊದಲ ಸಾಲುಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಈ ಹಾಡು ಮರೆತರೂ ಅದರ ಮೊದಲ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಮಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇತರ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಉಡುಪಿ ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬಂತೆ' 'ಆಡಿಸಿದಳೆಶೋದೆ ಎಂಬಂತೆ' ಎಂಬ ಸೂಚನೆಗಳು ಕೆಲವೆಡೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕೆಲ ಹಾಡುಗಳು ತಮ್ಮ ರಾಗಕ್ಕಾಗಿ, ತಾಳಕ್ಕಾಗಿ, ಮಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಂಥ ಹಾಡುಗಳ ಮೊದಲ ಪಾದಗಳು ಉತ್ತಮ ಪಲ್ಲವಿಗಳಾಗಿ ಏಕೆ ಉಳಿದು ಬಂದಿರಬಾರದು? ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು ಸಂಕಲನದ ಈ ಪಲ್ಲವಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ-

ಬಿಡು ಬಿಡೆನ್ನ ಸೆರಗ ಚನ್ನಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ

ಬಿಡೆ ಮುತ್ತಿನ ಸೆರಗ

ಕಿನ್ನರಿ ಕಿರುಗೆಚ್ಚೆ ಕಿರಿಗೆಲ್ಲಾಡುತ

ಕಿನ್ನರಿ ಮೇಲೆ ಸಲಿಗೆ ತಂದೈತನ್ನ

ಉಯ್ಯಾಲೆ ಬಣ್ಣದುಯ್ಯಾಲೆ

ಸಿರಿಗಂಧದ ಮುತ್ತಿನುಯ್ಯಾಲೆ

ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಕೇವಲ ಮಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಸಾಲುಗಳಾಗಿ ತೋರದೆ ಅಪೂರ್ವ ಅರ್ಥಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮರೆತುಹೋದ ಹಾಡುಗಳ ಮುರುಕುಗಳಾಗಿ ಇವು ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಪಲ್ಲವಿಗಳನ್ನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

೮. ಜನಪದ ಗೀತೆಸಾಹಿತ್ಯ ನಿಂತ ನೀರಲ್ಲ; ಹರಿಯುವ ನೀರು. ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ನವೀನ ಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಆಧುನಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಮಯಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಕೋಲಾಟದವರು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬಲ್ಲರು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಕಲನದ 'ಗಾಡಿ', 'ಗಾಂಧಿ' ಇಂಥ ಪದ್ಯಗಳು.

ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ವಿಷಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕಾದ ಗೀತೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಚರ್ಚಿಸುವುದು

ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೋಲಾಟ ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಅಂಗಗಳ ಕೆಲವು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶಗಳ ಕಡೆ ಜಾನಪದ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

(೧೯೭೮)

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

1. A festive stick dance of southern India, for opposing groups of men and girls or girls alone, Similar to the hand claps of the Kummis, the two sticks in the hands of the dancers can be struck near various parts of the body-over head, at the shoulder, lip, knee or struck against the partner's stick in various patterns and rhythms. There is considerably more flexibility of the torso and knees than in stick dancers of Europe. In the pinnal kolatam the dancers hold a stick in the right hand and a red or white cord in the left. These they interlace maypole fashion, simulataneously executing intricate steps and stick beats. These interweavings are not confined to the circular serpentine of the European and American maypole, but include square or long wayes formations. Originally they probably had a vegetation symbolism.

ಡೊಳ್ಳು ಮೇಳ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೀರೇದೇವರ ಡೊಳ್ಳಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಡೊಳ್ಳಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎರಡು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ೧. ಡೊಳ್ಳು ಕುಣಿತ. ೨. ಡೊಳ್ಳಿನ ಮೇಳ. ಇದನ್ನು ಕುರುಬರ ಮೇಳವೆಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಹಾಲು ಮತದವರು ಹೇರಳವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೀರೇದೇವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೂ, ಡೊಳ್ಳು ಕುಣಿತವಾಗಲಿ ಡೊಳ್ಳಿನ ಮೇಳವಾಗಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಚೀನ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಮತದವರು ಮುಖ್ಯರು. ಊರು ಕುರುಬರ ಜೊತೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆದಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಾಗಿ ಕಾಡು ಕುರುಬ, ಚೇನು ಕುರುಬ ಮೊದಲಾದವರೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವೃತ್ತಿ, ಮತ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಇವರು ಅನೇಕ ದೇವರುಗಳಿಗೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಮಲೆಯಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ದೇವರ ಗುಡ್ಡರಲ್ಲಿ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ

ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಭಕ್ತರಾಗಿ ಗುಡಿಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಆಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡ ಕುರುಬನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಗೌಡರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಡೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಳವಳ್ಳಿಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಗೌಡ, ಕಾಡಂಕನಹಳ್ಳಿಯ ಬೊಪ್ಪಗೌಡ ಇವರು ಮುಖ್ಯರಾದವರು. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಇವರು ಆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೊಪ್ಪಗೌಡ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಮಠ ಮಾಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟವನು.

ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕುರುಬರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ವರಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣು ಕುರುಬರ ಮಾಳಿ. ಚುಂಚನಗಿರಿ ಭೈರವನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲೂ 'ಕುರುಬತಿ' ಮಾಳಮ್ಮನದೇ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ-

ಕುರುಬತಿಕುಟ್ಟಾಡಿ ಕುರಿಯ ತಿಂಗಳು ಕಾದೆ

ಹಂಪೇಲಿ ಹಾಲ ಕರೆದುಂಡೆ

ಎಂದು ಭೈರವನ ಪ್ರಣಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಪದ್ಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಭೈರವ, ಉಪಪತ್ತಿ ಮಾಳವ್ವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸಂಬಂಧ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ-

ಎಡಗಡೆ ಮಾಳವ್ವ ಬಲಗಡೆ ಪಾರ್ವತದೇವಿ

ಇಬ್ಬಾರ ನಡುವೆ ಘನಲಿಂಗು-ಕೂತುಕೊಂಡು

ಇಬ್ಬಾರಿಗೂವ ಮುಡಿಪ್ಪಾನೆ.

ಎಂಬ ಮೋಹಕ ವರ್ಣನೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಕೋಮಲೆ'ಯೆಂಬ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾಳವ್ವನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಕೋಮಲೆ' ಶಬ್ದವನ್ನು ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೋಮಲೆಯೂ ಕುರುಬರ ಹೆಣ್ಣೇ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ.

ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕುರುಬರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಇವರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ದೈವಗಳ ಆರಾಧಕರಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವಗಳ ಸಂಗಮವೂ ಇವರಲ್ಲಿ ಆದಂತಿದೆ. ಭರಮ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಇವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯ ಆರಾಧಕರೂ

ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಕ್ರಮೇಣ ಹತ್ತು ಹಲವು ದೈವಗಳನ್ನು ಒಲಿದು, ಶಿಷ್ಟ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೂ ಒಳಗಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇವರಲ್ಲಿಯೂ 'ಒಡೆಯರು' ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುಲಗುರುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು, ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗೌಡ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಕ್ಕಲಿಗಗೌಡ, ಕುರುಬಗೌಡ, ಗೊಲ್ಲಗೌಡ ಮುಂತಾದವರು ಮೂಲತಃ ಒಂದೇ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಮೂರು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಮಾನಾಂಶಗಳೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಾಗಿ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಕ್ಕಲಿಗರು ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು, ಕುರುಬರು ಕುರಿ ಸಾಕಣೆಯನ್ನು, ಗೊಲ್ಲರು ಗೋವು ಸಾಕಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕವಲಾಗಿ ಒಡೆದಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಕುರುಬರ ದೈವಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಬೀರೇದೇವರು ಪ್ರಧಾನ ದೈವಗಳಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಾರೆ. ಡೊಳ್ಳಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಭರಮದೇವರಿಗೂ, ಬೀರೇದೇವರಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆರೋಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಗೊರವರು ಧಮರುಗ ಮತ್ತು ಕೊಳಲುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಾದ್ಯಗಳಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಬೀರೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತರು ಡೊಳ್ಳು, ಕೊಳಲು ಮತ್ತು ಜಲ್ಲರಿಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾದ್ಯಗಳಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳಿಗೆ ಆಗ್ರಸ್ಥಾನ.

ನಮ್ಮ ಜನಪದ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ, ನಾದದಲ್ಲಿಯೂ ದೊಡ್ಡದು. ಇದೊಂದು ರಣವಾದ್ಯದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವೀರರು ಮಾತ್ರ ಹೊತ್ತು ಕುಣಿಯಬಹುದಾದ ಚರ್ಮವಾದ್ಯ ಇದಾಗಿದೆ. ಎರಡು ಅಡಿ ಉದ್ದ ಮೂರು ಅಡಿ ಸುತ್ತಳತೆಯ ಈ ವಾದ್ಯ ಬಾರಿಕೆಯ ವಾದ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ತಾಳೆಯ ಮರ, ಬೈನೆಮರ ಮತ್ತು ಸುರಹೊನ್ನೆ ಮರಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪೀಪಾಯಿ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೊರೆದ ಮರದ ಕೊಳವೆಗೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಆಡಿನ ಚರ್ಮ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಕುರಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಚರ್ಮವನ್ನು ಭದ್ರವಾದ ಹುರಿಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ಡೊಳ್ಳಿನವರು ತಮ್ಮ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಾರಿಸಲು ಎರಡೂ ಕಡೆಗೂ ಕೋಲನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ 'ಗುಣಿ'ಯೆಂಬ ಮೊಳದುದ್ದದ ತುಂಡುಗೋಲನ್ನು ಬಡಿಯಲು ಬಳಸಿದರೆ, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳಿನ

ಎಡಭಾಗವನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಾದಗಳು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರದೆ ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ಬಂದು ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಬಹುದೂರದವರೆಗೆ ಕೇಳಿಬರುವ ಡೊಳ್ಳಿನ ಶಬ್ದ ಬಡಿಯುವವರಲ್ಲಿ, ಕೇಳುವವರಲ್ಲಿ, ಪೌರುಷವನ್ನು ಚಿಗುರಿಸುತ್ತದೆ. ಆವೇಶವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತದೆ.

ಈ ಬಾರಿಕೆಯ ವಾದ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಬೀರಪ್ಪನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಆಕಾರದ ಡೊಳ್ಳೊಂದು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ನಾಲ್ಕು, ಐದು ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದವಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಪೂಜಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಾರಿಸಲಾಗುವುದು.

ಡೊಳ್ಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಡೊಳ್ಳೇಶ್ವರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಇದರ ಮೂಲವನ್ನು ಆರೋಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಡೊಳ್ಳೇಶ್ವರ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ಶಿವ ನೆಲಸುವಂತೆ ವರವನ್ನು ಬೇಡಿದ. ಶಿವ, ಭಕ್ತನ ಮನವಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಸಿದ. ಕೊನೆಗೆ ಶಿವನಿಲ್ಲದೆ ಲೋಕವೆಲ್ಲಾ ತಲ್ಲಣಗೊಂಡು ದೇವತೆಗಳು ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕರು. ಅವನು ಡೊಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಎದುರಿಗೆ ಅಪೂರ್ವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದ. ವಾದ್ಯಗಳ ಹೊಡೆತ ಗಣೇಶನ ಕುಣಿತಗಳು ಡೊಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವ ಉಬ್ಬಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಉಬ್ಬುತ್ತಾ, ಉಬ್ಬುತ್ತಾ, ಶಿವ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದ. ಡೊಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಹೊಟ್ಟೆ ಸೀಳಿಹೋಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ದೇವತೆಗಳು, ಮರಳಿ ಶಿವನನ್ನು ಪಡೆದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ, ಡೊಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಚರ್ಮದಿಂದಲೇ ಡೊಳ್ಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಣಿದರು. ಶಿವನನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಬಂದ ಈ ವಾದ್ಯ ಬೀರನ ಭಕ್ತರಾದ ಕುರುಬರಿಗೂ ಉಳಿದುಬಂದಿತು. ಶಿವನ ಪ್ರತಿರೂಪವೇ ಬೀರೇಶ್ವರ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಧಾನ ವೃತ್ತಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕುರಿಯ ಸಾಕಣೆ ಮತ್ತು ಕಂಬಳಿ ಉದ್ಯೋಗ. ಕುರಿಯ ಮಂದೆಗಳನ್ನು ನೀರು ಮೇವುಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಉಂಟು. ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಂದೆಗಳನ್ನು ತಡೆದು ಕುರಿಯ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಬಿತ್ತನೆಯ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಿಯ ಮಂದೆಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಮಣ್ಣನ್ನು ತುಳಿಸಿ ನಯಗೊಳಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕುರುಬನ ನೆರವು ಒಕ್ಕಲಿಗನಿಗೆ ದೊರೆತಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕುರಿಯ ಮಂದೆಗಳನ್ನು ತಡೆದಾಗ ಮಂದೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ತದ್ವಿಲುಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡಿ ಕಾವಲು

ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಬಿಟ್ಟು ಇವರು ಮಂದೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಸರದಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವುದುಂಟು. ಕೆಲವರು ಎಚ್ಚರವಿದ್ದಾಗ ರಾತ್ರಿಯ ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳಲು ತಮ್ಮ ಕೊಳಲುಗಳನ್ನು ಊದಿ ಸೊಗಸಾದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಉಂಟು. ಮಂದೆಯ ಬಳಿಯ ಹಾಡುಗಳು ಶೃಂಗಾರ ರಸಭರಿತ ಗೀತೆಗಳಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಈ ವೃತ್ತಿ ಈಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗೊಲ್ಲಗೌಡರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕುರುಬರು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಂಬಳಿ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುರಿಯ ಉಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವುದರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು ನೇಯುವವರೆಗೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಗೃಹಕೈಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ, ತಾವು ಪಡೆದ ಉಣ್ಣೆಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಕುರಿಯ ಮಾಲಿಕರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾಲಿಕರು ಮತ್ತು ಕುರುಬರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬರುತ್ತದೆ. ಗೋಪಾಲಕರಾದ ಕಾಡು ಗೊಲ್ಲರು, ಕುರಿಯ ಸಾಕಣೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು ಎಂಬುದು ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಗೋವುಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಒಕ್ಕಲಿಗರಲ್ಲಿಯೂ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುವವರು ಈಗೀಗ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕುರುಬರು ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದಂತೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಏರುಪೇರುಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಕಂಬಳಿಯ ನೇಯ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಕುರುಬರದೇ ಆಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳು ಕುರುಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾದುವು, ಅತ್ಯಂತ ವಿರಳವಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಡೊಳ್ಳು ಕುಣಿತವನ್ನು ಇತರರೂ ಋಷಿಗಾಗಿ ಕಲಿತ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಇದ್ದರೂ ಇದು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕುರುಬರ ಕಲೆ.

ಕುರುಬರ ಡೊಳ್ಳು ಕುಣಿತದ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇದನ್ನು ಬದುಕಿನ ಒಂದು ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಅವರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ಜಾತ್ರೆ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ, ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಒಂದು ಕಲೆ ಇದು. ತಮ್ಮ ದೈವಗಳ ಆರಾಧನೆಗೆ ಡೊಳ್ಳಿನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರೂ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಮೇಳಗಳಂತೆ, ಇದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಡೊಳ್ಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಾ, ಕೊಳಲಿನ ನಾದದೊಡನೆ, ತಾಳ ಸಮೇತ ಇವರು ನಡೆಸುವ ಮೇಳ ಇತರ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಮೇಳಗಳಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಕುರುಬರ ಮೇಳ ಎಂದು ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇತರ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಂತೆಯೇ

ಕಥೆಗಳನ್ನು, ಬಿಡಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಇವರು ತಮ್ಮ ಮೇಳಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಇದು ಪ್ರಧಾನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲ. ಕುರುಬರು ಕುಲಕಸುಬನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕುರುಬರ ಮೇಳವನ್ನು ಅರ್ಥ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಲೌಕಿಕ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಡೊಳ್ಳಿನ ಸೇವೆ ನಡೆಯುವುದು ತಮ್ಮ ಕುಲದೈವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ಅದೇ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿ ಇತರ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ, ಇವರ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಡೊಳ್ಳು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ, ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಬೀರಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯವಾಗಲೀ ಇತರ ದೈವಗಳ ಕಾವ್ಯವಾಗಲೀ ಇವರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಬೀರಪ್ಪನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕೆಲವು ಬಿಡಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೊರತು, ಉಳಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯವೆಂದು ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ, ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ, ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಕಾವ್ಯ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ, ಮುಂತಾದವು ಒಂದೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಡೊಳ್ಳಿನವರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಲೌಕಿಕದತ್ತಲೇ ವಾಲುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕಂಸಾಳೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ, ಕಂಸಾಳೆ ಮೇಳದ ಜೊತೆಗೆ, ಬೀಸು ಕಂಸಾಳೆ ನೃತ್ಯವೂ ಇರುವಂತೆ ಕುರುಬರ ಡೊಳ್ಳಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡು ಬಗೆಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಡೊಳ್ಳಿನ ನೃತ್ಯ, ಒಂದು ಗಂಡು ಕಲೆಯಾಗಿ ಈಗಾಗಲೇ ಅಪಾರ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಕಟ್ಟಾಳುಗಳು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಡೊಳ್ಳುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೊರಳಿಗೆ ನೇತುಹಾಕಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಬಳಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಾ, ಕೇಕೆ ಹಾಕಿ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಡೊಳ್ಳಿನ, ಕಿವಿ ಬಿರಿಯುವ ಶಬ್ದ ಜಲ್ಲರಿಯ ಕಣಿವೆಗನಾದ, ತಾಳಬದ್ಧವಾದ ಹೆಚ್ಚೆಯ ಕುಣಿತಗಳು, ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಮೇಳ ರೋಮಾಂಚಕಾರಕವಾದುದು; ರಮ್ಯಾದ್ಭುತವಾದುದು. ಹಿಡಿದ ಕೋಲು ಮುರಿಯುವಂತೆ, ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಬೆವರು ಕೀಳುವಂತೆ, ಡೊಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಅವರು ಬಡಿಯುವುದೇ ಒಂದು ಗತ್ತಾದರೆ, ವಿವಿಧ ಗತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಗತ್ತು. ಡೊಳ್ಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಲಾಗ ಹಾಕುವುದು, ಡೊಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುವುದು, ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ, ಚಚ್ಚೌಕವಾಗಿ ಕುಣಿಯುವುದು ಮರಗಾಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುವುದು-ಇಂತಹ ಕೌಶಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಡೊಳ್ಳು ಕುಣಿತ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕೆ

ಹಾಗೂ ಸತ್ಯಪೂರ್ಣತೆಗೆ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಡೊಳ್ಳು ಮೇಳಗಳೂ ಈಗೀಗ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ಶುಭಸೂಚನೆಯಾಗಿದೆ.

ಡೊಳ್ಳಿನ ಕುಣಿತದ ನಂತರ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾದುದು ಡೊಳ್ಳಿನ ಗೀತಮೇಳ. ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಮೇಳಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿಡಬೇಕು. ಈ ಕುರುಬರ ಮೇಳ ಕೇವಲ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾದುದಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾದ ಹಾಡ್ಗತಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಹಾಡುಗಳನ್ನು ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಇದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಬಂದಿದೆ. ಮುಖ್ಯ ವಾದ್ಯ ಮತ್ತು ಪೋಷಕ ವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೇಳವಾದುದರಿಂದ, ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಳವಾಗಿ ಇದು ಉಳಿಯಲು ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ, ಅಂಟಿಕೆ ಪಂಟಿಕೆ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಕುರುಬರ ಮೇಳವನ್ನು ಆ ಮೇಳಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಲೌಕಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ ದೀಪಾವಳಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ದೇವರ ಸೇವೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿ ಆರಂಭವಾದರೂ ಅಲ್ಲಿನ ಹಾಡುಗಳೂ, ಹಾಡ್ಗತಗಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮುಖಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತ, ಶಿವಪುರಾಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ರಚನೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುತ್ತವೆ.

ಊರಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳದ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ-

ದೇವಿ ನಿಮ್ಮ ದೇವರು ಬಂದಾವ
ಬನ್ನೀರೆ ತಾಯಿ ಬನ್ನೀರೆ

ಎಂಬ ಪದ್ಯ ಇವರಲ್ಲಿ ಊರಾಡಲು ಹೋದಾಗ, ಹಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದ್ದಾಗಿದೆ. ಕುರುಬರ ಮೇಳದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ರಚನೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮಯ್ಯ ದೇವರು ಬಂದಾವ ಬನ್ನೀರೆ
ಗುರುವೆ ನಮ್ಮಯ್ಯ ದೇವರು ಬಂದಾವ ಬನ್ನೀರೆ

ಹೊಡೆಯಣ್ಣ ಡೊಳ್ಳು ಹಿಡಿಯಣ್ಣ ಸತ್ತಿಗೆ
ನಡಿಯಣ್ಣ ನಮ್ಮ ನಾಡಿಗೋಗೋಣ

ಹಾಕೋ ಚಾಮರ ಉಡಾಸೊ ಪಾವುಡಾ
ಲೋಕಾದೊಳಗೆ ನಿನ್ನ ಮೆರವಣಿಗೆ

ಈ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಬೀರೇದೇವರನ್ನು ಹೊತ್ತು ಡೊಳ್ಳಿನವರು ತಮ್ಮ ಬಂಧು ಬಳಗಗಳ ಊರಿಗೆ ಊರಾಡಲು ಹೋಗುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇನಾದರೂ ಇದೆಯೇ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಈಗಲೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಪಟ ಕುಣಿತವಿದ್ದಂತೆ, ಕುರುಬರ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳು ಕುಣಿತವಿದೆ. ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಹಾಡುಗಳಿಗೂ, ಕುರುಬರ ಮೇಳದ ಹಾಡುಗಳಿಗೂ, ವಸ್ತು, ರಚನೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಮ್ಯ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇವು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಂಟಿಕೆ-ಪಂಟಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಈ ಎರಡೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದರೂ ಅದು ದೀಪಾವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ಆಗಿದ್ದು, ಊರಾಡುವ ಕ್ರಮ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಹಾಡ್ಗತೆಗಳು, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಶಿವಕಥೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಜನಪದ ಮೂಲದ ಕಥೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂರು ಮೇಳಗಳ ವಿವರವಾದ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯುವುದು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಡೊಳ್ಳಿನ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಗ ಅಪಾರವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವೈವಿಧ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದ ಕಥೆಗಳೂ, ಗೀತೆಗಳೂ, ವಿವಿಧ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಬಿಡಿ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಸ್ತುತಿ, ದೇವಸ್ತುತಿ, ಬೀರೇದೇವರ ಸ್ತುತಿ, ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನೀತಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ತತ್ತ್ವ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಹಾಡುಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ "ಖರೆ-ಹಾಡು"ಗಳು ಆಕರ್ಷಕವಾದುವು-

ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣ
ಓದಿ ಹೇಳಿದವನ ಮಾತು ಕರೆ
ಅನುಭವನರಿಯದೆ ಅಂದಕತನದಿಂದ
ನಿಂದನಾಡಿ ನುಡಿದದ್ದು ಕರೆ
ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ರಾಜನು
ಸುಡುಗಾಡು ಸೇರಿದ್ದು ಕರೆ

ತೆಪ್ಪ ಬಿಟ್ಟು ನದಿಯೊಳು ಕರ್ಣನ
ತೇಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದದ್ದು ಕರೆ

ಹೀಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ “ಖರೆ” ಹಾಡುಗಳು, ಅನೇಕ ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗಿದರೆ, ಕೆಲವು ನೇರವಾಗಿ ಹಾಡ್ಗತೆಯೊಂದನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಸಾಗಿವೆ. ಮಾರ್ಕಾಂಡೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆ ಆ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಮೃಕಂಡ ಮುನಿಯು ಸಾವಿರ ವರುಷ
ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿತದ್ದು ಕರೆ
ಹಸಿವು ಅಡಗಿ ಅವನ ಸುತ್ತಲು ವೃಕ್ಷ
ಹತ್ತು ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದದ್ದು ಕರೆ
ದೇಹ ಕೂದಲು ಭೂಮಿಗೆ ಬೆಳೆದು
ಬೇರು ಬಿಟ್ಟು ಇಳಿದದ್ದು ಕರೆ

ಹೀಗೆ ಪುರಾಣ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ‘ಖರೆ’ ಪದ್ಯಗಳು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತವೆ.

‘ಖರೆ’ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಒಗಟಿನ ಹಾಡುಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. “ಉಂಟೇನು” ಎಂಬ ಹಾಡು ಇಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲಜನಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸರಮಾಲೆಯನ್ನೇ ಹಾಕುತ್ತಾ ಸಾಗಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಹಾಡನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಶ್ರೋತೃಗಳನ್ನು ನಲಿಸುವ ರೀತಿ ಮೆಚ್ಚುವಂತಿದೆ. ಎರಡು ತಲೆಯವರಿಂದ ಸಾವಿರ ತಲೆಯವರವರೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗುವ ಮೋಜಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಬೆರಗಾಗಬೇಕು-

ಒಂದುತಲೆಯವರೈದರ ಗುರುವೆ
ಎರಡು ತಲೆಯವರುಂಟೇನು?
ಎರಡು ತಲೆಯವರೈದರ ಗುರುವೆ
ಮೂರು ತಲೆಯವರುಂಟೇನು?

ಹೀಗೆಯೇ ಸಾಗುತ್ತಾ.....

ನೂರು ತಲೆಯವರೈದರ ಗುರುವೇ
ಸಾವಿರ ತಲೆಯವರುಂಟೇನು?

ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ.....

ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾ ಒಡಚಿ ಹೇಳುತೀನಿ
ದ್ಯಾಸಿಟ್ಟು ಕೇಳಿರಿ ನೀವಿದನ

ಎಂದು ಮೇಳದವರು ಹಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆ ತಲೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಉಳಿದ ಬಿಡಿ ಹಾಡುಗಳು ನೀತಿ ತತ್ವಗಳನ್ನು, ದೇವರ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಕೆಲವು, ನಾಡಿನ ದೇವರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ತೀರ ಗಹನವಾದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳದ ಹಾಡುಗಳಂತೆ, ಇಲ್ಲಿನ ಈ ಹಾಡುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಷ್ಣುದಾಸರ, ಶಿವಶರಣರ, ಹಾಡುಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಆಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ ತುಸು ಹೆಚ್ಚು ಎನ್ನುವಂತೆಯೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ-

ಗಿರಿಜೆಯ ಸುತನೇ ಉರುಗಾಧರನೇ
ಸರ್ವ ವಿದ್ಯಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನೇ
ಕರಿಯಾನನೇ ಬಾರೊ ಮೂಷಕವಾಹನ
ವಿಶ್ವಾಂಬರ ನಿನ್ನ ಸ್ಮರಿಸುವೆ ನಾ

ಕೆಲವು ಸ್ತುತಿ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೀರಗ್ರಾಮ್ಯ ಶೈಲಿಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ದವಲತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ
ಗಳಿಗ್ಯಾಗಿ ಅನುಗಾಲ ಮಾಡ್ತಿದಿಯೆ
ಪುಣ್ಯೇಷ್ವನಾದಂಥ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ರಾಜನ
ವೀರಬಾಹುವಿನ ಮನೆ ಸೇರಿದಿಯೆ
ಪ್ರಾಣ ಉಳ್ಳಾಕೆ ಅವನ ಗಾಣ ಹೊಡಲಾ ಕಚ್ಚಿ
ದೀಪದ ಕಲಿ ರಾಗಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದಿಯೆ

ಬೀರೇದೇವರನ್ನು ಕುರಿತ ಪದ್ಯಗಳು ಅಪೂರ್ವವಾದವು. ಭಾವಗೀತೆಯ ಸತ್ವದಿಂದ ಕೊಡಿದವು. ಭಕ್ತಿಯ ಆವೇಶ ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತದೆ. ಶುದ್ಧ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಹದವರಿತ ಶೈಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ-

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಾಡಿ ಬಂದೆ ನಮ್ಮಪ್ಪ, ನಿನ್ನ
ಕಾಲೆಲ್ಲಾ ಕೆಂದೂಳವೊ
ಮೈಯ್ಯಲ್ಲಾ ಸಿರಿಗಂಧಾವೊ
ಕಾಲೊಳಗಿರುವ ಲೋಲೆಂಬ ಗೆಜ್ಜೆ
ಗಲ್ಲ ಗಲ್ಲ ಮಾತಾಡಿದವೊ
ಏ ಗಲ್ಲ ಗಲ್ಲ ಮಾತಾಡಿದ ಕೇಳಿ
ಸಿದ್ಧಾ ಬಂದಾನೆಂದೇವೊ
ಸಂಜೆಲೊತ್ತಿನ ಪಂಜನ ಬೆಳಕಲಿ
ಸಿಂದಿನ ನಾಡಿನ ಸೀಮ್ಯಾಗೊ! ಕಂಡೆ
ಮಂಜಿನೊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೇನೊ
ಭಾವ ಉಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರ ಮನೆಗೆ
ಕೋರ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೇನೊ
ಹೊಳವಾ ಕಂಡೆ ನಿನ್ನ ಹೊಳೆಯಾಗೆ ಬೀರಪ್ಪಾ
ಸುಳುವಾ ಕಂಡೆ ನಿನ್ನ ಪೌಳ್ಯಾಗೆ

ಹೀಗೆ ಸಾಗುವ ಈ ಲಲಿತ ಮನೋಹರವಾದ ಕವಿತೆ, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಸೊಗಸನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ-

ರೀತಿಯರಿಯದ ಕಂದಾನ ದಾರಿ
ಯಾಕ ನೋಡಿದೋ ನನ್ನಯ್ಯ
ಹಾಡೆನಂಥ ನಾ ನೋಡಿದೆ ಮಗನೆ
ಹರುಷೇನಂಥ ನಾ ನೋಡಿದೆನು
ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಂದೈದಾಡೊ ಮಗನೆ
ನನ್ನ ಗುಡಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದೈದಾಡೊ

ತಮ್ಮ ದೈವ ಈ ಭಕ್ತರ ಪಾಲಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಅಜ್ಞಾತ ಲೋಕದ, ಅತಿಮಾನುಷ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ತನ್ನೊಡನೆ ಆತ್ಮೀಯವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡ, ಸದಾ ತನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿನ ಇವರ ಹಾಡಿನ ರಾಗ ಲಾಲಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮನ ಸೋಲುತ್ತು ಹರಸಲು ಕಾದಿರುವವನು. ಹಾಡಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವವನು. ತನ್ನ ಮೇಲೆ, ತನ್ನ ಗುಡಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಡಲಿ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವವನು. ಇಂತಹ ಸಂಗೀತಲೋಲನಾದ ಬೀರೇದೇವರಿಗೆ ಡೊಳ್ಳಿನ ಕಲಿಗಳು ಹಾಡಿನ ವನಸುಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಬೀರೇದೇವರ ಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆಯೇ ಈ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸುಳುಹುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. “ನಾರಿ ಮಾಯವ್ವನ ತಮ್ಮನೊ, ಸೂರಮ ದೇವಿಯ ಕಂದಾನೊ” ಆದ ಬೀರಪ್ಪ-

ಕನ್ನೆ ಕಾಮವ್ವನ ಗಂಡಾನು | ಎಂದರೆ

ನಗರಿ ಪಟ್ಟಣದರಸಾನು | ಬೀರಪ್ಪ

ಈರಾರ ದಾರಿಯ ನೋಡಿದನು

ಎಂದು ವಿವರಣೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಬೀರಪ್ಪ ಒಬ್ಬ ಶರಣನೋ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯೋ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರನೋ ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದೇ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯವೊಂದು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಅಚ್ಚಾತವಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಹಾಡು ಅತ್ಯಂತ ಮೋಹಕವಾದದು. ಕುರುಬರ ಕಂಬಳಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು, ಅದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು, ಅದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಹಾಡು ಸೊಗಸಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಈ ಸಂಕಲನದ ಹಾಡುಗಳು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೂ, ಭಾವಪೂರ್ಣವೂ ಆಗಿವೆ. ಅನೇಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸಯೋಗ್ಯವಾಗಿವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಡೊಳ್ಳು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಾವಣಿಗಳೂ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು, ಮಹಾಭಾರತ, ಪುರಾಣ, ಇತಿಹಾಸಗಳಿಂದ ಆಯ್ದವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ರೇಖಾ ರೂಪದ ಮೂಲದ ಕಥೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿಯಂತೆ, ಇಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ದೀರ್ಘವಾಗಿರದೆ, ಅಡಕವಾಗಿ, ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಮುಗಿತಾಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಯಗಳ ಬಳಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಗದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗದ ವಿವರಣೆಯಾಗಿರದೆ ಕಥೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮೂಲದ ಕಥೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ವಾಸ್ತವಿಕ ಲಾವಣಿಗಳೂ ಡೊಳ್ಳು ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಈ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಥಾಪ್ರಾಚುರ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಾತ್ರ-ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಸುಗ್ಗಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ,

ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಮನರಂಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವಾಗಿ, ಈ ಮೇಳ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಡೊಳ್ಳನ್ನು ಸಮತಾನವಾಗಿ ಬಡಿಯುತ್ತಾ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹಿಮ್ಮೇಳ ತಾಳ ಮತ್ತು ಕೊಳಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಸೊಗಸಾದ ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚೊತೆಗೆ ಹಿಮ್ಮೇಳವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಥಾ ಮೇಳ ರಾತ್ರಿ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ.

ಡೊಳ್ಳು ಮೇಳದ ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ಯಾರು ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಉಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಡೆ ಮಾತ್ರ-

ಧರೆಯೊಳು ಮೆರೆಯುವ ಕುಂದಗೋಳ ಹಿರೇಮಠ
ಶರಣ ಶಿವ ಬಸವಾನ ಕವಿತಾವನು
ಬಲ್ಲಂಫ ಜಂಗ್ಮರಿಗೆ ಬಲ್ಲಂಫ ಶರಣರಿಗೆ
ಕಂಡುಗಾತು ಕೈಲಾಸವನು

ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖ ಬರುತ್ತದೆ. ಕುಂದಗೋಳ ಹಿರೇಮಠದ ಶರಣ "ಶಿವ ಬಸವ" ಎಂಬುವವನು ಕವಿ ಇರಬಹುದೇ ಎಂದು ಅನುಮಾನ ಸಹಜವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಿರೇಮಠದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಇಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಕಲ್ಲಿ ತುರಾ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಲಾವಣಿಗಳಿಗೆ ಕವಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಲಾವಣಿಗಳಿಗೂ ಮೂಲಕರ್ತೃ ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ, ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರು ಮರೆತುಹೋಗಿ, ಅವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜನಪದದ ಸೊತ್ತಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾದುವು. ಇಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಶಿಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಥಾವಸ್ತು ಪುರಾಣಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ ನೇರವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅರ್ಜುನ ಚರಿತ್ರೆ, ಅನುಲಾಯಿ ಚರಿತ್ರೆ, ಮಾರ್ಕಾಂಡೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅನುಕರಣೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಏರುಪೇರುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಅನುಲಾಯಿ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ವಶಿಷ್ಠಮುನಿ ಇದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆ. ಅನುಲಾಯಿಯ ತಪೋನಿಷ್ಠೆ ಅವಳ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ, ತ್ಯಾಗ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬಹಳ ಸೊಗಸಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲಾವಣಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಗಂಡನ ಚಪಲ ಸ್ವಭಾವ, ಪಾತರದವಳೊಬ್ಬಳನ್ನು ಅನುಲಾಯಿ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವೆನ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಮಹಾ

ಭಾರತದ ಶಬರ ಶಂಕರ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಜನಪದ ಕವಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಶಿವ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಥನ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗ ಈ ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಮಾರ್ಕಂಡೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಯಮನ ಆಗಮನದ ಸನ್ನಿವೇಶ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ-

ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಯಮ ಕೋಣನೇರಿದನು

ಒಳ್ಳೆದೆಂದು ಹೊರಟಿದ್ದು ಕರೆ

ಮುನ್ನೂರು ಅರವತ್ತು ರೋಗ ಕೈಯ್ಯೊಳು

ಧಾರುಣಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಕರೆ

ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಯಮನ ಆಗಮನದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಜನರಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ 'ಮುನ್ನೂರು ಅರವತ್ತು ರೋಗಗಳನ್ನು' ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ಕವಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈಶ್ವರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶವಂತೂ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ-

ಕೋಟಿ ಸಿಡಲು ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದಂಗೆ

ಈಶ್ವರನು ಎದ್ದದ್ದು ಕರೆ

ಲಿಂಗವನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು, ಈಶ್ವರ ಹೊರಬಂದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಈ ಸಾಲುಗಳು ರಮ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.

ಕೂರ್ಮಾವತಾರ ಮತ್ತು ಶಿವಬಾಲ ಈ ಕಥೆಗಳು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿವೆ. ಶಿವಬಾಲ ಕಥೆ ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಲಾವಣಿ. ಲಕ್ಷ್ಮದ ಮೇಲೆ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಶಿವಗಣಗಳಿಗೆ ಬಿನ್ನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು 'ಮೃಡಾಣಿ' ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಒಬ್ಬ ಬಾಲನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಆಗದ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಪ್ರಸಂಗ ಈ ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳು ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅನುಸೂಯೆಯ ಕಥೆ ಅನುಲಾಯಿಯ ಚರಿತ್ರೆ ಆಗಿದೆ. ಅನುಸೂಯೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅನುಲಾಯಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕೂರ್ಮಾವತಾರದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರ ಬಲಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಮುಂದಾದಂತಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಉಳಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಪೌರಾಣಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಕವಿ ಕ್ರಮವಾಗಿಯೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

“ಶರಣರನ್ನು ಕುರಿತ” ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಂಶಕ್ಕಿಂತ, ಪೌರಾಣಿಕ ಅಂಶಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ನಂಬಿಯಕ್ಕನ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಿರಿಯಾಳನ ಕಥೆಯ ಮತ್ತೊಂದು

ಪ್ರತಿರೂಪ “ರೇವಣ ಸಿದ್ದರ” ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ರತ್ನಾವತಿ ಪ್ರಸಂಗ ತಲ್ಲಣವನ್ನು ತರುವಂತಿದೆ. ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ಗರ್ಭವನ್ನು ಸೀಳಿ ಮಗುವನ್ನು ಪತಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಹೋಗುವ ಸತಿಯ ವೀರನಿಷ್ಠೆ, ಭಲ ಇಲ್ಲಿ ಬೆರಗನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. “ಬಸವಣ್ಣನ ಕಥೆ” ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಕಲನದ ಏಕೈಕ ಲೌಕಿಕ ಕಥೆ ‘ಸವತಿ ಮತ್ಸರ’ ‘ಬಳ್ಳಾರಿ ಲಾವಣಿ’ಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುವ ಅಂಥದೇ ಹೃದಯ ವಿದ್ರಾವಕ ಘಟನೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಬಂಜೆಯಾದ ಹಿರಿಯ ಮಡದಿ, ಸವತಿ ಮತ್ಸರದಿಂದ, ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಗುವನ್ನು ಕುದಿಯುವ ಎಣ್ಣೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿ ಕೊಂದ ಭೀಕರ ಘಟನೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಈ ಕಥೆ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೋ ವಾಸ್ತವಿಕ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿ ಲಾವಣಿಗಳು ಡೊಳ್ಳಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ದೊರೆಯಬಹುದು. ಅವುಗಳ ಶೋಧನೆ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಜನಪದ ಮೇಳವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇಂಥ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಥಾ ಮೇಳವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಎನ್. ಬಸವರಾಜ್ ಅವರು ಸಂಕಲನವೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿಕಾರಿಪುರ, ಹೊನ್ನಾಳಿ, ಕಂಚಿಕೊಪ್ಪ, ಕುತ್ತಿಗೆ ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಾಡಿ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕುರುಬರ ಮೇಳಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ನಡೆದಿದ್ದರೂ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಒಂದು ಸಾರ್ಥಕ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿರುವುದು ಇದೇ ಮೊದಲು. ಶ್ರೀಯುತರು ಕೇವಲ ಹಾಡುಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊರತರದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಅಭ್ಯಾಸ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸಂಕಲನಗಳು ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತಿವೆ, ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಚಾರ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೊಂಕುನುಡಿಗಳನ್ನಾಡುವುದುಂಟು. ಸಂಕಲನಗಳ ಸತ್ಪಯುತವಾದ ಭಾಗವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಅವರು ಗಮನಿಸದೆಯೇ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹಿಂದೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ದೃಷ್ಟಿ ಗೌಣವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಇಂತಹ ಮಿತ್ರರು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಈಗ ಒಂದು ಖಚಿತವಾದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದೆ. ಜಾನಪದದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಹೊರತರುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅದನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿದ್ದ ಗೀತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ ಈಗ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ನಿದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳ ಸಂಕಲನವೂ ಸಹ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಡೊಳ್ಳು ಕುಣಿತ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಡಿಗಲ್ಲಾಗಿ ಒಂದು ಕಥಾಮೇಳವೂ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ; ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಹೇರಳವಾಗಿದೆ-ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ಯಾರೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವಂತೆ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊರತಂದು ಒಂದು ಹೊಸ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಹನುಮ

ರಾಮಾಯಣ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಆಂಜನೇಯ ಒಬ್ಬ ಪೂಜನೀಯ ದೈವವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ರಾಮಾಯಣ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದಾತ್ತ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಆಂಜನೇಯ ರಾಮನಷ್ಟೇ ಜನಗಳ ಆರಾಧ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮನಿಗಿಂತಲೂ ಹನುಮ ಜನಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆಂಜನೇಯ ಗುಡಿಯಿಲ್ಲದ ಊರೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು. ಶೈವಮೂಲದ, ವೈಷ್ಣವ ಮೂಲದ ಎಲ್ಲರೂ ಆಂಜನೇಯನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಂಜನೇಯ ಹಳ್ಳಿಗರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತರಾಯ, ಊರಿನಲ್ಲಿ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ, ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ, ಹನುಮನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಜನ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹನುಮನಿದ್ದ ಕಡೆ ಊರಿಗೆ ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಲ್ಲ. ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳಿಲ್ಲ, ಮಾರಿ ಮಸಣಿಯರ ಕಾಟವಿಲ್ಲವೆಂದು ಜನ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದನ ಕಾಯುವ ಹುಡುಗರು ಕಣಿವೆ ಹನುಮಂತರಾಯನಿಗೆ ಹೂವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ದುಷ್ಟಮೃಗಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ಊರಮಂದಿ ಪ್ಲೇಗು, ಕಾಲರ ಮುಂತಾದ ರೋಗಗಳು ಬಂದಾಗ 'ನಮ್ಮೂರ ಹನುಮನಿದ್ದಾನೆ ಏನು ಭಯ' ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. 'ಮೂರು ಜನ ಮಾರಿಯರು ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಊರಿನ ಕಡೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಊರ ಹೊರಗೇ ಹನುಮಂತರಾಯ ಅವರನ್ನು

ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆದು ಈ ಕಡೆ ಸುಳಿಯದಂತೆ ಮಾಡಿದ' ಎಂದು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುಲದೈವ, ಗ್ರಾಮದೈವ, ಅದಿದೈವ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಹನುಮನ ಕರುಣೆ ಸದಾ ಇರಲೇಬೇಕೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತಾರೆ. ನೂರೊಟ್ಟು ದೈವಗಳಲ್ಲಿ ಹನುಮ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ದೈವ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾತನೂರಿನ ಸಮೀಪದ ಮುತ್ತತ್ತಿರಾಯನ (ಆಂಜನೇಯ) ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಳುಬಾಗಿಲು, ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಮನಗರದ ಬಳಿಯ ಕೆಂಗಲ್ಲು, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಡೆಯೂರಿನ ಸಮೀಪದ ಹದ್ದಿನಕಲ್ಲು ಹನುಮಂತರಾಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವು. ಇವು ಒಂದು ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ ನೂರಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಭಕ್ತರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದೆ. ಹದ್ದಿನಕಲ್ಲು ಹನುಮಂತರಾಯನ ಕ್ಷೇತ್ರ ನಾಗಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರವಾದ ಗಗನಚುಂಬಿ ಗಿರಿಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಂಬವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಆಂಜನೇಯನನ್ನು ಕಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕಡಿದಾದ ಕೋಡುಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲವೆಡೆ ಹದ್ದುಗಳು ಗೂಡುಕಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಗಿರಿಯನ್ನು ಹದ್ದಿನಕಲ್ಲು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಭಕ್ತರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ದೆವ್ವ ಹಿಡಿದವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದು 'ಗಾಲಿಯ ಕಲ್ಲು' ಹೊಯ್ಯಿಸುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೋದರೆ ಹಿಡಿದ ಗಾಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದೆಂಬ ಪ್ರಬಲ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ನೂರಾರು ಮೈಲಿಗಳಿಂದ ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಗಾಳಿ ಹಿಡಿದವರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಹಾಕಿಸುವ ದೃಶ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ರೋಮಾಂಚನಕಾರಿ.

ಹದ್ದಿನಕಲ್ಲು ಹನುಮಂತರಾಯನ ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಭೈರಸಂದ್ರ ಎಂಬ ಊರಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಗಂಡಸರು ಹೆಂಗಸರು ಹನುಮನ ಹೆಸರಿನವರೇ. ಎಲ್ಲರೂ ಹನುಮಂತರಾಯನ ಒಕ್ಕಲೇ. ಹನುಮೇಗೌಡ, ಹನುಮಂತೇಗೌಡ, ಹನುಮಕ್ಕ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಮ ಭಾಗವತ ಆಂಜನೇಯನ ಭಕ್ತರಾದ ಈ ಊರಿನ ಜನ ಹಬ್ಬಹರಿದಿನ ಚಾತ್ರ ಉತ್ಸವಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಮನೆ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೀಪಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಹನುಮಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಪಟಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಊರಾಡಲು ಹೋಗಿ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತರುತ್ತಾರೆ. ದೀವಳಿಗೆಯ ಹಬ್ಬದಿಂದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಆಂಜನೇಯನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಪದಗಳನ್ನು ಭಾಗವಂತಿಕೆ

ಪದಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ಭಾಗವತರು. ನಾರಾಯಣ, ಶ್ರೀರಾಮ, ಬೇಟರಾಯ, ರಂಗನಾಥ, ಗರುಡ, ಅಂಜನೇಯ ಮೊದಲಾದ ದೈವಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವವರೆಲ್ಲ ಭಾಗವತರೇ. ತಲೆಗೆ ರುಮಾಲು ಸುತ್ತಿ ಕಚ್ಚೆಯ ಪಂಚೆಯುಟ್ಟು, ಹಣೆಗೆ, ಭುಜಕ್ಕೆ, ಎದೆಗೆ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಕೇತವಾದ ನಾಮವನ್ನು ಬಳಿದು ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಒಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಭಾಗವತರೇ. ಇವರು ಹಾಡುವ ಪದಗಳನ್ನು ಜನ ಕೇಳಿ ನಲಿಯುತ್ತಾರೆ; ಇವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

'ದೀವಳಿಗೆ ದಂಡು' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾದ ಈ ಒಕ್ಕಲ ಮಕ್ಕಳ ಗುಂಪು ತಾಳಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ವೈಷ್ಣವ ಪರವಾದ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣವೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಇವರು ಹಾಡುವ ರಾಮಾಯಣ 'ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣ' ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಜಾಡನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದ ಕಥೆ, ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರಭಾವವೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಇದೊಂದು ಸಾಂಗತ್ಯ ಕಾವ್ಯ. ಯಾರು ರಚಿಸಿದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಹಾಸನ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಆ ಮೌಖಿಕ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಭಾಗವತರು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಎನ್ನಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಖಂಡಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಸುಮಾರು ೫೦೦ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾದ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾಷೆ ಸರಳ, ಶೈಲಿ ಸುಗಮ, ಜನಪದ ಭಾಷೆಯ ಸೊಗಡು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಜನಪದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಈ ಕಾವ್ಯದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಇಡಿಕಿರಿದು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಜನಪದಕಾವ್ಯದ ಸೊಗಸನ್ನೂ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣ ರಾಮ-ರಾವಣರ ಕತೆಯೇ ಆದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಹನುಮನ ಪಾತ್ರವೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಬಂದು, ಭಾಗವತ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೊಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಭೈರಸಂದ್ರದ ಸುತ್ತಿನ ಭಾಗವತ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ 'ಹನುಮನ' ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭಾಗವಂತಿಕೆ ರಾಮಾಯಣದ ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಂಜನೇಯನ ಪ್ರವೇಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೀತಾನ್ವೇಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಹೊರಟ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಅಂಜನೇಯ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಸಂಧಿಸುತ್ತಾನೆ.

ರಾಮರ ಕಂಡನು ಹನುಮಂತ

ಸಂಜೀವನ ತಂದನು ಬಲವಂತ

ಎಂಬ ಪೀಠಿಕಾ ಪದ್ಯದೊಡನೆ ಆರಂಭವಾಗುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ರಾಮನ ಮುಂದಿನ ಸಾಹಸಗಳಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತ ವಹಿಸಿದ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಜನಪದ ಕವಿ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂಜನೇಯ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಸಂಧಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಬಹುಪಾಲು ಕತೆಯನ್ನು ಕವಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

ರಾಮರ ಬಾಳಿಗೆ ಬಂದನು ಹನುಮ
 ಸಣ್ಣವನಾಗಿ ತಾ ನಿಂದ
 ನೋಡಲು ಬೆಳೆದನು ಪರ್ವತವಾಗಿ
 ರೂಢಿಯೊಳಗೆಣಿಗಾಣೆ
 ಹನುಮನ ಹೇಳಿದ ರಾವಣನ ಪರಿಯ
 ವಾಲಿಯ ಪಟ್ಟಣಕೆ ಕರೆತಂದು
 ಅವನ ಅಂಗಜನ ತೊಪ್ಪಲಿಗೆ ಕಟ್ಟುವರು
 ಹತ್ತು ತಲೆಯ ಹುಳುವೆಂದು

ಅಂಜನೇಯ ವಾಲಿ-ಸುಗ್ರೀವರ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ರಾಮನ ಬಲ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಾನೇ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಏಳು ತಾಳೆಯ ಮರಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಬಾಣದಲ್ಲಿ ರಾಮ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಒಡೆಯ ಸುಗ್ರೀವನಲ್ಲಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ವಾಲಿ ಸುಗ್ರೀವರ ಕಾಳಗವಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಲಿಯ ವಧೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಂಗದ ಸುಗ್ರೀವರ ರಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಗದನಿಗೆ ಪಟ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತರುವ ಹೊಣೆ ಕವಿ ವೀರರ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ರಾಮನ ಭಂಟನಾಗಿ ನಂಟು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹನುಮನಿಗೇ ರಾಮ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

ಹನುಮನ ಕರೆದು ಲಂಕೆಗೆ ಹೋಗಿ
 ರಾಮ ಮುದ್ರೆಯ ಚಾನಕಿಗೆ
 ಬೇಗದಿ ಕೊಟ್ಟು ಮರಳುವುದೆಂದು
 ರಾಮರಿತ್ತರು ಅಪ್ಪಣೆಯ

‘ಜಯ ಜಯ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಗಳಿ’ ಅಂಜನೇಯನನ್ನು ಲಂಕೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು. ಇನ್ನು ಸಮುದ್ರೋಲ್ಲಂಘನ. ಶರಧಿಯ ತಡಿಗೆ ಬಂದ ಹನುಮಂತ ಅದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕವಿ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ;

ಅಬ್ಬಿಯ ತಡಿಗೆ ಬಂದನು ಹನುಮ
 ನಿಂದು ನೋಡಿದನು ಶರಧಿಯನು

ಬಾಲವ ಬಿಟ್ಟು ಆಳವ ನೋಡಿ

ಭಳಿರೇ ಸಮುದ್ರ ಎಂದನು ಹನುಮ

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಬೇಕಾದ ಹನುಮ ತನ್ನ ಬಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದ ಆಳವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಮೋಜಿನ ಚಿತ್ರ ಇದು. ಅದರ ಆಳವನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾದ ಹನುಮ ಬಳಿರೇ ಸಮುದ್ರ ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂಥ ಭಯಂಕರ ಶರಧಿಯನ್ನು ಹಾರಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕಪಿಲಮುನಿ ಅವನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ನೆಟ್ಟನೆ ಹೋಗಿ ಅಸುರರ ಸೆದೆಯಲು ಸಾಗರವನ್ನು ಹಾರಿದ ಹನುಮ ಎಂದು ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರೋಲ್ಲಂಘನ ಮುಗಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಲಂಕಿಣಿಯನ್ನು ಲಂಕೆಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಲಂಕೆಯ ವೈಭವವನ್ನು ಅಸುರರ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಆತನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಪರಿಯೊ ಹೃದ್ಯವಾಗಿದೆ:

ಲಂಕಾಪುರವನು ನೋಡಿದ ಹನುಮ

ಬಿಂಕದಿ ಕೋಟೆಯ ಕೊತ್ತಲವ

ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಸುರರ ಪಡೆಯ

ಬಿಂಕದಿ ನೋಡಿದ ಹನುಮಂತ

ಏಳು ಸುತ್ತಿನ ಕೋಟೆಯ ಒಳಗೆ

ಮುತ್ತಿನರು ಆಳ್ವೀರಿಗಳು

ರತ್ನದ ಕೊತ್ತಳ ರಾಜಿಸುತ್ತಿರಲು

ಅರ್ತಿಯಲಿ ನೋಡಿದ ಹನುಮಂತ

ಅಲ್ಲಿ ಕೊತ್ತಳದ ಸರಂಭ ನೋಡಿದ, ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳು ಶತ ಸಾವಿರ ಅಸುರರ ಪಡೆಗೆ ಇದಿರಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡ. ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ 'ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕ'ಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡ. ರಾಮನ ಭಂಟನ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಆ ಅಸುರರಿಗೆ ತಿಳಿಯಬಾರದೇ!

ಮುಂದೆ ಅಂಜನೇಯ ರಾವಣನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಕಿರಿಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದ. ಜಾನಕಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ದೃಶ್ಯ ಕಾದಿತ್ತು. ಕುಂಭಕರ್ಣನ ನಿದ್ರೆಯ ವೈಖರಿಗೆ ಅವನು ಬೆರಗಾಗುತ್ತಾನೆ. ಘೋರ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಸುರನ ಬಳಿ ನಿಂತು ಒಂದು ಜಾವ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ. ಅವನ ಗರ್ಭವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ 'ಶ್ವಾಸದಿ' ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ವಿಭೀಷಣನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ವೈಷ್ಣವೋತ್ತಮನನ್ನು ಕಂಡು ನಮಿಸಿದ.

ಹನುಮಂತ ಕಂಡ ಹರಿಭಕ್ತ ವಿಭೀಷಣನ ಚಿತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿದೆ. ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ಭಾಗವತರು ವಿಷ್ಣು ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುವ ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಶೈವರೇ ತುಂಬಿದ ಲಂಕೆಯಲ್ಲೊಬ್ಬ ಹರಿಭಕ್ತನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸೊಗಸಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಂದೆ ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ಹನುಮ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. 'ದಂಡನಿಕ್ಕಿ ಕೈಗಳ ಮುಗಿದು, ತಂದೆ ರಾಮರ ಬಳಿಯಿಂದ ಬಂದೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸೀತೆ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನೆಲ್ಲ ಜಾನಪದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಹನುಮನ ಪ್ರತಾಪ ಪ್ರದರ್ಶನ. ವನದೊಳಗಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಸೀತೆಯ ಅಪ್ಪಣೆ ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ಬಿದ್ದ ಹಣ್ಣನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿನ್ನಲು ಸೀತೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಹನುಮನಿಗೆ. ಆದರೆ ಮುಂದೇನಾಯಿತು? 'ಮರವ ಕೊಂಬೆಗೆ ಹಾರಿ', ಮರದ ಕಿತ್ತು ಮರಕ್ಕೆ ಬಡಿದು-

ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಕಿತ್ತಳೆ ಖರ್ಜೂರವನ್ನೆಲ್ಲ

ದಾಳೆಂಬವ ಈಡಾಡಿದನು

ಅಸುರರು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಂದರು. ವಿಚಿತ್ರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕೆದರಿದ ಕೇಸರದ ಕಪಿಯನ್ನು ಕಂಡರು. ಬಾಲವನ್ನು ನೀಡಿ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಅವರನ್ನು ಸವರಿದ ಹನುಮ. ದೂರು ರಾವಣನವರೆಗೆ ಹೋಯಿತು. ಆ ಬಾಲದ ಕಪಿಯನ್ನು ಹಿಡಿ ಮಗನೆ ಎಂದು ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನೇ ಕಳಿಸಿದ. ರಾಕ್ಷಸರ ಹಿಂಡನ್ನು ಕಂಡು ಹನುಮ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ರಾಮನ ದೂತ ತನ್ನ ಬಲವೇ ಇಷ್ಟಿರಬೇಕಾದರೆ ರಾಮನದೆಷ್ಟು. ರಾಮನ ಅತುಲ ಪರಾಕ್ರಮ ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಲಿ ಎಂದೇ ಅವನು ಇಷ್ಟು ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ತೋರಿದಂತೆ ಕವಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ರಾಮಾಯಣದ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕಿಂತ ಹನುಮನ ಪ್ರಚಂಡ ಪರಾಕ್ರಮದ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಕವಿ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ.

ಇಂದ್ರಜಿತು ರಕ್ಕಸ ಪಡೆಗೆ ಈ ಕೊಬ್ಬಿದ ಕಪಿಯನ್ನು ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ರಾವಣನ ಬಳಿಗೆ ಒಯ್ಯಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಂಜನೇಯ 'ಮೂರುಗಳಿಗೆ ನನಗೆಡರಂಟು, ತೋರುವೆನಾಮೇಲೇಚ್ಚರವ' ಎಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಅವನಿಗೆ ಅವಕಾಶ ತಾನಾಗಿಯೇ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ರಕ್ಕಸರು ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಮಂದಾರಗಿರಿಯಂಥ ಆ ಮಹಾಕಪಿಯನ್ನು ನೂಕುತ್ತ ರಾವಣನ ಬಳಿಗೆ ಎಳೆತಂದರು. ರಾವಣನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ

ರಾಮಬಂಟನಾದ ತಾನೇನು ಕಡಿಮೆ, ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನೇ ಸುತ್ತಿ 'ಮೇಲಾಗಿ' ಅವನು ಕುಳಿತ. ರಾವಣನಿಗೆ ಅವನು ಹೇಳುವ ರೀವಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ರಾವಣ ಕೇಳು ನಾನು ರಾಯರ ಭಂಟ
ಬಂಡು ಮಾಡಲು ನಾ ಬಂದೆ

ರಾಮನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾದ ರಾವಣ, 'ಬಂಡು ಮಾಡಲು' ಬಂದೆ ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೃದ್ಧನಾದ. ಹನುಮ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನೆ!

ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದು ನೀ ಜಾನಕಿ ತಂದೆ
ಕೊಚ್ಚಿಸುವೆ ರಾಂ ಬಾಣದಲಿ
ಹೆಚ್ಚು ನಾಡಲಿಬೇಡ ಕೇಳಲೆ ರಾವಣ
ಅಚ್ಚುತ ರಾಮರ ಭಂಟನೆಂದ

ಇಂಥ ಮೂದಲಿಕೆಯ ಮಾತನ್ನು ಆಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಮಹಾಕವಿ 'ಅಚ್ಚುತ ರಾಮನ ಭಂಟ' ಎಂದು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನೇ ರಾವಣ ಮತ್ತು ಸಹಿಸಿಯಾನು. ಈ ಕವಿಯ 'ಬಾಲವ ಸೀ ಯಿರೋ' ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದ. ಈ ಬಾಲದಿಂದಲೇ ಹನುಮಂತ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ದರ್ಪವನ್ನು ತೋರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆ ಬಾಲವನ್ನೆ ಸುಟ್ಟರೆ ಅವನ ಬಲವೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ರಾವಣನ ಎಣಿಕೆ ಇರಬೇಕು. ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನೂ ಹೊತ್ತ ರಕ್ಕಸರು ಕೂಡಲೇ ಕಾರ್ಯಮಗ್ನರಾದರು. ನಾನಾ ವರ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದು ಬಾಲಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದರು, ಆ ಬಾಲವಾದರೋ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಪಟ್ಟಣದೊಳಗಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶೋಧಿಸಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಂದರೂ ಸಾಲದಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾವಣ ತಟ್ಟನೆ

ನಾರಿ ಜಾನಕಿಯ ಸೀರೆಯ ತನ್ನಿರೋ
ಹೋಗಿರೋ ನೀವು ವನಕೆಂದ

ರಾವಣನ ಈ ಮಾತು ಹನುಮಂತನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿತು. ತಾಯಿ ಜಾನಕಿಯ ವಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿಸುವುದೇ! ಎಂಥ ಅಪಚಾರ. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಹನುಮನ ಬಾಲ ಕುಗ್ಗಿಹೋಯಿತು. ಹೆಚ್ಚು ಬಟ್ಟೆಯ ಅಗತ್ಯ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಶತಕಂಡುಗ ತೈಲವನ್ನು ತಂದು ಬಾಲವನ್ನೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಯ್ಯಿಟ್ಟರು. 'ಅಗ್ನಿ'ಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿದರು. ಮರುಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಹನುಮ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ ಸಾಹಸ ತಲೆದೂಗುವಂಥದು!

ಹಾರಿದ ಹನುಮ ರಾವಣನ ಬಳಿಗೆ

ತೋರಿದ ಗಡ್ಡಕೆ ಚಾಲವನು

ಬೋರನೆ ಅರಸರು ಬೆದರಿದರಾಗ

ರಾವಣ ಕೆಡೆಸಿದ ನಾಗ

ಲಂಕಾಧೀಶ್ವರ ರಾವಣನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅವನ ಗಡ್ಡಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚುವ ಉದ್ಧಟತನ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಿತು. ಮುಂದೆ ಲಂಕೆಯ ಮನೆಮನೆಗೂ ಹೋಗಿ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟಿ. ಅವನನ್ನು ಬೆದರಿಸಲಾಗದೆ ರಕ್ಕಸರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮೊಳಗೇ ಕುದಿದರು. ಮೂರು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೇರಿ ಕೇರಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು, ಸೂಳೆಗೆರಿಯನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಅಲೆದು ಕೊನೆಗೆ ರಾಮನನ್ನು ನೆನೆದು ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ. ಲಂಕಾದಹನ ಚಿತ್ರ ಈ ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಹನುಮನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕವಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಅಲ್ಪ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಕಡೆದು ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ರಾಮಾಯಣದ ಇತರ ಯಾವ ಪ್ರಸಂಗವೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆಂಜನೇಯನ ಪ್ರವೇಶವಾದ ಮೇಲೆ ಕತೆಗೆ ಒಂದು ಚಾಲನೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ರಾಮದರ್ಶನದಿಂದ ಲಂಕಾದಹನದವರೆಗಿನ ಪ್ರಸಂಗ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಈ ರಾಮಾಯಣದ ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಪಿ ವೀರರ ಪ್ರಸ್ತಾಪದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ, ಆಂಜನೇಯನ ಪಾತ್ರವೂ ಗೌಣವಾಗಿ ರಾಮನ ಸಾಹಸದ ಕಡೆ ಕವಿ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಾವಣವಧೆ, ರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದೊಡನೆ ಕಥೆ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಹನುಮನ ಪ್ರಭಾವ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆಯೇ ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ರಾಮಾಯಣ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹನುಮನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನ. ಪಂಚವಟಿ, ಸುಗ್ರೀವ ಸಖ್ಯೆ, ಅತಿಕಾಯಕಾಳಗ, ಲಂಕಾದಹನ, ವಾಲಿ ಸುಗ್ರೀವಕಾಳಗ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹನುಮನೇ ಪ್ರಮುಖನೆನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪಾತ್ರವನ್ನು ರಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ವೈಖರಿಯೇ ಬೇರೆ. ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟಲಿನ ತುದಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಒಂದು ಹಗ್ಗವನ್ನು ಭೂಮಿಯ ಗೂಟಕ್ಕೆ ಎಳೆದು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಂಜನೇಯ ತನ್ನ ಮೊದಲ ಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಕಪಿಯಂತೆ ಆ ಹಗ್ಗದ ಮೇಲೆ ಜಾರಿಕೊಂಡು ಇಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಮರದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ರೆಂಬೆಯನ್ನು ಕಡಿದು ತಂದು ಕಟ್ಟಲಿನ ಮುಂದೆ ನೆಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಂಜನೇಯ ಆ

ಕೃತಕವೃಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೊನೆ ಬಾಳೆಯಹಣ್ಣನ್ನು ತನ್ನ ಪಾತ್ರ ಬರುವುದರೊಳಗೆ ತಿಂದು ಮುಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸುಂದರಕಾಂಡ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಹನುಮನದೇ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಲಾಗಿದೆ ಸಾಮಗಾನ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲೂ ಹನುಮನ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹನುಮನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯಾಗಿರಬೇಕು, ಪ್ರಮುಖನಾಗಿರಬೇಕು ಬಹಳ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಭಯ, ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಈ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಅನೇಕರು ಈ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತಿಪರವಶತೆ ಅವರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಣೆಗೂ ಒಳಗಾಗಿ ಹನುಮನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬೀದಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಹನುಮ' ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ, ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ, ದೈವವಾಗಿ ಮೆರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಳತೆಗೋಲು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಗ್ರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅದರ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಚ್ಚುವವರು ವಿರಳವಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವೂ ಅಷ್ಟೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಪ್ರೌಢಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಎಷ್ಟು ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿ ಆ ಕಾರ್ಯ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಆರಂಭವಾಯಿತೋ, ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದ, ಅಷ್ಟೇ ಅಗತ್ಯವಾದ ಈ ಜನತೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡುವುದು ನಮ್ಮ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಗಾಗ ಕೃತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನೆಗೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಪ್ರತಿಗಳು ದೊರೆಯದಂತಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಾಹುಳ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತೀರ ಸ್ವಲ್ಪವೆನಿಸಿದರೂ ಗುಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಾನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ವಯುತವಾದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಸಾರಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಧಿಕ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಸತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಗಣನೀಯವಾದುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಉತ್ಸಾಹಶಾಲಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿದರ್ಶನಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾದ, ಸ್ವಸಂಪೂರ್ಣವಾದ, ಸತ್ವಯುತವಾದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಆಸಕ್ತಿ, ನಿಷ್ಠೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ತ್ಯಾಗವೂ, ನಾಡು ನುಡಿಗಳ ಪ್ರೇಮವೂ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಕೇವಲ ಲಘುಕೃತಿಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ, ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಥೆ ಕವನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತರಾಗಿ, ಸುಲಭ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ಹಂಬಲದಲ್ಲಿ 'ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆ'ಯ ಸೋಗನ್ನು ಹಾಕಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ "ಅಧಿಕಾರವಾಣಿ"ಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುವ ಧುರೀಣರಿಗಿಂತ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಂದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ, ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆಯ ಮೂಲ ಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವರ ಅಭಾವ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಅಂಥ ಕಾರ್ಯನಿಷ್ಠರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ನಾವು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವಂತಿಲ್ಲವಾದರೂ ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆಯ, ಭಾಷಾಭಿಮಾನದ ಬಲವೊಂದನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಕಾರ್ಯಮಗ್ನರಾಗುವ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತರು ಮುಂದೆ ಬರುವುದು ಆ ನಾಡಿನ ಪುಣ್ಯ. ಒಂದೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಮಗ್ರ ಜೀವನದ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವಕಾಲವೂ ಶ್ರಮಿಸಿ, ನಾಡಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಉಳಿವಿಗೆ ಭದ್ರವಾದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡವರು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಗಾಗುವಷ್ಟು ಮಂದಿಯೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಲಾರರು. ದೊರೆತರೂ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ವಿಷಮ ಹಸ್ತವನ್ನು ಚಾಚಿ ಸರಸ್ವತಿಯ ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸಿರುವ ರಾಜಕೀಯದ, ಜಾತೀಯತೆಯ, ವ್ಯಕ್ತಿ ದ್ವೇಷದ ವಿಷವರ್ತುಲದಿಂದಲೋ, ಸ್ವಾರ್ಥಲಂಪಟರ ಹಾವಳಿಯಿಂದಲೋ ನಿಜವಾದ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು, ಸತ್ಯ ಹೀನವಾದ ಬುಡಕುಸಿದ ಅಸ್ಥಿರ ವೃಕ್ಷಗಳೇ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ತೇಲಿಬಂದು ಗೊಂದಲವೆಬ್ಬಿಸುವುದೂ ಸಹಜ.

ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ, ದೇಶವತ್ಸಲರೂ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಹಾಡುಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಂದುಗೂಡಿ, ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕೋಶವಾಗುವುದು. ಆಗ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಿ, ಅದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಇವುಗಳ 'ಸತ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ-ಸುಖ'ಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ "ಇವುಗಳ ವರ್ಚಸ್ಸು ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು....." ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯ 'ಶ್ರೀ'ಯವರು ಮೂರು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅದು ಎಷ್ಟು

ತ್ವರೆಯಾಗಿ ಆಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಶ್ರೀ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳ ಮೂಲಕವೂ, ಲೇಖನಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯತ್ತ ಕನ್ನಡಿಗರು ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರಿದ್ದಾರೆ. ಜಯಕರ್ನಾಟಕ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತರಿಗೆ, ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಂತಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಂತೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಪುಟಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಿಟ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ೧೯೩೧ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಗರತಿಯ ಹಾಡು' ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ 'ಪರಿಚಯ'ವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತ ಶ್ರೀ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು- "ಕರ್ನಾಟಕದೊಳಗಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗದವರು ಹೀಗೆ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದರೆ ಕನ್ನಡದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ... ಇದನ್ನು ಎಷ್ಟು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದರೂ ಸಾಲದು...." ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಷ್ಟಾದರೂ ಸಂಗ್ರಹಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕರು ಸಂಗ್ರಹಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಧನದ ಮೇಲೆಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಶಂಸೆಯ ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಉತ್ಸಾಹಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಾರರು ಅವರಿವರು ಕಟ್ಟಿದ ಗೋಡೆಗಳಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಇಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮವೆಂಬಂತೆ ಸುಲಭ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಿಕೊಂಡ ಪ್ರಸಂಗ ಈ ರಂಗದಲ್ಲಿ ದುಡಿದವರನೇಕರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಇಂಥ ಕೆಲವು ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಕರೀಂಖಾನರು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮುನ್ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಗ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಅದರ ಅಭಿಮಾನಿಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಿದರು. ಅದನ್ನು ಹಾಡುವವರೂ ಕೇಳುವವರೂ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಎಲ್ಲ ಕಾಲೇಜು ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ, ಎಲ್ಲ ಧ್ವನಿವರ್ಧಕ ಯಂತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಂಗೆ ಹರಿಯಿತು. ಈ ಸುಲಭ ಪ್ರಚಾರದ ರಭಸದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಅಲ್ಪ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜಗ್ಗುಟ ಮಾತ್ರ ನಡೆದು, ಉಳಿದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೊಯ್ಲಿಗಾಗಲೀ, ಪ್ರಕಟಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ 'ಸವಿ'ಗಾಗಲೀ ಯಾರೂ ಕೈ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡರಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಷ್ಟ-ನಿಷ್ಕರತೆಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆ, ಧೈರ್ಯ, ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೌಶಲ, ಹಳ್ಳಿಯ ಬಾಳಿನ ನಿಕಟ ಪರಿಚಯ ಅವರೊಡನೆ ಬೆರೆಯುವ ಸ್ನೇಹ ಮನೋಭಾವ ಇವುಗಳ ಅಭಾವ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯು, ತೊಡಕಾಗಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ತೋರಿದೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಕಾರ್ಯ ಇಷ್ಟು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾದುದಾದರೂ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ವಿಪುಲ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿದವರ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಅರ್ಪಿಸಬಹುದಾದ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕುಟೀಕೆಗಳೂ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ದುರ್ದೈವ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಒಲವು ಆದರಗಳಿಗೇನೂ ಈಗ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಹಿಂದೆ ಬೀಳದಿದ್ದರೂ ಸಂಗ್ರಾಹಕರಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದವರ ಬಗ್ಗೆ ಬಹು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯನುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿ ತಮ್ಮ ವಿದ್ವತ್ಪದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೊದಲು ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿ ಅಳಿಸಿ ಹೋಗುವ ಹಾದಿಯಿಂದ ಮೊದಲು ಪಾರಾಗಬೇಕು; ಹಾಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಯಾವುದೋ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಗೆಜ್ಜಲಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗದೆ ಆದಷ್ಟು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕೃತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಬರಬೇಕು, ಎಂಬ ಮಹದಾಶಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಸಂಗ್ರಹಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಷ್ಟೇ ಇದ್ದರೂ, ಅದರ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು ಒಂದೆರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಸು ವ್ಯತ್ಯಾಸದೊಡನೆ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಮುಂದಿನ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪರಿಷ್ಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಾಠಾಂತರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೊದಲು ಅಚ್ಚಾಗಿ ಹೊರಬರುವುದರಲ್ಲಿ ದೋಷವೇನೂ ಇರಲಾರದು. ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವವರು ತಾವೇ ಆಯ್ಕೆಯ ಶಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಇದು 'ಸಿಹಿ ಕಹಿ' ಎಂದು ಸರಕನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಗಿಂತ ಅದರ ಗುಣಭೇದಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಹಾದಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಮೂಲ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ತಂದಂತೆ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಆದರೆ ಕೃತಿ ಹೊರಬಂದಮೇಲಿನ ಟೀಕೆಗಳು ಸಂಪಾದಕನ, ಸಂಗ್ರಾಹಕನ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಮಾರಕವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಎಂದಿಗೂ ಸಹೃದಯ ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗದೆ, ಸಂಕುಚಿತ ಮನೋಭಾವದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ 'ವಿಸ್ತಾರವಿದ್ದು' ಅದು 'ವಿರಲದೀಪ್ತ'ವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದವರು ಹೊಣೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಹಕನ ಸ್ವಂತ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲ, ಅದು ಜನತೆಯ ಸ್ವತ್ತು. ಆ ಜನದ ಆಶೆ, ನಿರಾಶೆಗಳನ್ನು, ಭಾವ ಬದುಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೀಗಿದೆ ಎಂದು ತಂದು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಅವನ 'ಔದಾರ್ಯ' ದೊಡ್ಡದೇ ಹೊರತು, ಅದರಲ್ಲಿ ಇಂತಿಷ್ಟೇ ಗುಣವಿರಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹೇರುವುದು ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ತವೋ

ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ 'ಲೋಕೋಭಿನ್ನರುಚಿ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನೂ ಮರೆಯಬಾರದು. ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯಾದ ಗೀತೆ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯ ಆಸ್ವಾದವನ್ನು ನೀಡಲಾರದೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ? ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗುಣಗಳಿವೆ, ಉಳಿದುದೆಲ್ಲಾ ನಿಸ್ಸಾರ, ನಿರುಪಯುಕ್ತ ಎಂದು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದರಲ್ಲಿ 'ರುಚಿಭೇದ'ದ ಮಾರುಗೋಲಿರುವುದನ್ನು ಮರೆತು ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು 'ಗೀತೆ' ಎಷ್ಟೋ ಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರತಂದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಷ್ಟು ಲಘುವಾಗಿ ತೂಗಿಬಿಡುವುದು ಅಪಾಯಕಾರಿ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಸೌಂದರ್ಯ ದೃಷ್ಟಿ' ಒಂದು ಕಡೆ ಇದ್ದರೆ 'ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಭ್ಯಾಸದ ದೃಷ್ಟಿ' ಮತ್ತೊಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತು ಸಂಪಾದಕನಾದವನು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯರಾಶಿಯಲ್ಲಿ 'ಕಸ' 'ರಸ'ಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುತ್ತ ಕೂರುವುದು ವಿಹಿತವಾಗಲಾರದು.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು 'ಮಾರ್ಗ' ಕಾವ್ಯದೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡುವ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆ ನೋಡಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ 'ಕೆರೆಗೆ ಹಾರ'ದಂಥ ಒಂದು ಕೃತಿಯೂ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲವೆಂದು ನಿಡುಸುಯ್ಯುವ ಬಗೆ ತುಂಬಾ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದುದು. 'ಮಾರ್ಗಕಾವ್ಯ'ದಂಥ ಪ್ರೌಢರಚನೆಯೊಡನೆ ಸರಳ ಸುಂದರವಾದ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡುವುದಾಗಲೀ, ಯಾರಿಂದಲೋ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಜನಪದ ಕೃತಿಯೊಡನೆ ಪ್ರಕೃತ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಒಂದನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು 'ಎತ್ತಿಕಟ್ಟುವ ಮಾರ್ಗವಾಗಲಿ' 'ತೌಲನಿಕ' ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗಲಾರದು. 'ಕೆರೆಗೆ ಹಾರ' ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಯಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕವು ಸಂಗ್ರಹಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ; ಪ್ರಕಟಣಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ; ಓದಲರ್ಹವಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಡುವ ಎದೆಗಾರಿಕೆ ಮೆಚ್ಚಬೇಕಾದುದೇ!

ಯಾವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಹಕನೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕೃತಿರಾಶಿಯನ್ನು ಜಾಲಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರಬೇಕಿಲ್ಲ; ಅಪಾರ ಸಾಹಿತ್ಯರಾಶಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ ಹೊರಟವನು ಸುಲಭವಾಗಿ 'ಚೊಳ್ಳು'ನೆಲ್ಲಾ ತೂರಿಬಿಡುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. 'ಚೊಳ್ಳು' 'ಗಟ್ಟಿ'ಗಳ ತಾರತಮ್ಯದ ಹೊಣೆಗೆ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಭಾಜನನಾಗದೆ ಕನ್ನಡ ಸಹೃದಯ ಕೋಟಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಬೇಕು. ಸಂಗ್ರಹಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ದೊರೆಯುವಂತಾಗಬೇಕು. -ಅನಂತರ ಅದರ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಭ್ಯಾಸ ನಡೆಯಬೇಕು-ಎಂಬ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಯಾವುದೇ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದೊಳ್ಳಿತು. 'ಉತ್ತಮ'ವಾದುದನ್ನು ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಅರಸುತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 'ಪಂಪ' 'ರನ್ನ' 'ಹರಿಹರ' 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ'ರು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಳಿದ ಸಾವಿರಾರು ಕವಿಗಳನ್ನು ಕಾಲ ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವಾಹ ಹರಿದುಬರುತ್ತದೋ ಅಷ್ಟೂ ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಯಾವ ಅಳತೆಗೋಲಿನಿಂದ ಅಳೆಯಬೇಕೆಂಬ ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಸದಿರುವಾಗ, ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ 'ಕೇವಲ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದಾದ ಕೃತಿ,' ಜನಪದ ವಿಶೇಷಣದ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ನೋಡಿದರೆ ಒಟ್ಟು ಈ ಮೂರು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸುಸಂಬದ್ಧ ಪದ್ಯ ಕಡಿಮೆಯೇ, ಎಂಬೆಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಮಾರ್ಮಿಕ ನುಡಿಗಳು ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿ ದೋಷವನ್ನು ಬಹಿರ್ಗತಗೊಳಿಸುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಶಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಕೃತಿಗಳ ಗುಣಾವಗುಣಗಳು ಏನೇ ಇರಲಿ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯೆಂದು ಪವಿತ್ರಕಾರ್ಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹರೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ : ನೆಲೆ-ಬೆಲೆ

೧

ನೆಲ ನೀರು ಬನದ ಸಿರಿಯಂತೆಯೇ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವೈಭವಯುತವೂ, ಅದ್ವಿತೀಯವೂ ಆದುದೇ. ಅನಂತವೂ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವೂ ಆದ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿದ್ದರೂ ಪಂಡಿತರ, ಶಿಷ್ಟ-ಕವಿಗಳ ಮನ್ನಣೆಗೆ, ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ನಿಜ. ಆದರೆ ಈ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಅದರ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು, ಅದರ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಲಿಲ್ಲ, ಅರಮನೆ ಗುರುಮನೆಗಳ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತವಾಗದೆ ತಾನು ಬಯಲಬಿತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಹರಿದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಬದುಕಿನ ಉಸಿರಾಯಿತು. ಅವರ ರಾಗ ಭಾವಗಳನ್ನು, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಪೋಷಿಸುವ, ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ, ಸುರಕ್ಷಿಸುವ ದಿವ್ಯ ಸಂಜೀವಿನಿಯಾಯಿತು.

ವಿಶ್ವದ ಬಹುತೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೆನೆಯಾದ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಜೀವನದ ಉಸಿರಾದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ನಿಧಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅದರ ಉಳಿವಿಗೆ, ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯ ಅಷ್ಟೇನೂ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನತಿಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದಿರುವುದು ತೀರ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಗತಿ ದೊಡ್ಡ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ತಂದು ಸುಂದರವೂ, ಪ್ರಶಾಂತವೂ ಆದ ಮಡುವನ್ನು ಕಲಕಿದಾಗ ಅದರ ಎಸ, ಅದರ ಸೊಗಡು ಮಾಯವಾಗುತ್ತ ಬಂದು, ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಂಕೆ ಪ್ರಬಲವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸತ್ಯವನ್ನು, ಸವಿಯನ್ನು, ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ರಸಜ್ಞರೂ, ತುಂಬ ಹಿಂದೆಯೇ ಗುರುತಿಸಿದರು. ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಆಚಾರ್ಯ ವಾಸ್ತಿಯವರ 'ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಲಾವಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಲೇಖನ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿತು: "ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿರುವ, ಸಾಂಗತ್ಯ ಲಾವಣಿ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಮಾಡುವುದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ..... ಇದನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಯಾರು ಧನ್ಯರಾಗುವರೋ.....!" ಎಂಬ ಅವರ ಈ ನುಡಿಗೇ ನಾಡು ಕಿವುಡಾಯಿತು. ವಿದ್ವಾಂಸರ ಆಸಕ್ತಿ ಅತ್ತ ಹೊರಳಲಿಲ್ಲ. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಿರಣಗಳು ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಜೀವ ಭಾವಗಳನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಧಾರವಾಡದ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಹೊಸ ನಾಂದಿ ಎಂಬಂತೆ ಅಪೂರ್ವ ತ್ರಿಪದಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹದ ಕಾರ್ಯ ಕೇಳಬರತೊಡಗಿತು. ಜಯಕರ್ನಾಟಕ ಮುಂತಾದ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪುಟಗಳು ಹೊಸಪರಿಯ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಸವಾಹಿನಿಯೊಂದನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸತೊಡಗಿದವು. ಇಂದಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿ ಎನಿಸಿರುವ 'ಗರತಿಯ ಹಾಡು' ಹಲಸಂಗಿ ಸೋದರರ ಅಪಾರ ಶ್ರಮದಿಂದ ಸಂಕಲಿತವಾಗಿ, ಸಂಪಾದಿತವಾಗಿ ಹೊರಬಂದಿತು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಕಡೆ ಮತ್ತೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಾಗಿದವು. "ಪ್ರೌಢ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತಿರಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ, ಈ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಉಳಿಯುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ನಾಶವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಇದನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕನ್ನಡಿಗರ ಕರ್ತವ್ಯ" ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀಯವರು ಗರತಿಯ ಹಾಡಿನ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿದರು. ಅಲ್ಲೇ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು "ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ಭಾಗದವರು ಹೀಗೆ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದರೆ ಕನ್ನಡದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಕಳಕಳಿಯ ಮನವಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ, ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಗಣ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಗಳೂ ತೋರಿದ ಆಸಕ್ತಿ, ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿ

ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆಯ ಶಿಖರವನ್ನೇ ಇಂದು ದರ್ಶಿಸಬೇಕಿತ್ತು, ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸತ್ವವನ್ನು ಹೀರಿ ಬೆಳೆದ ಆ ಕವಿವರ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದರು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಬಡವಾಗಿಯೇ, ಅನಾಥವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು.

ಆದರೂ ೧೯೩೩ರ ವೇಳೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಕಡೆ ಒಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು, 'ಪಾಮರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಬೇಡಿ' ಎಂಬ ಯಾವುದೋ ಲೇಖನವನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿ, ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದು ಅರ್ಚಕ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರು ಹೇಮಗಿರಿಯ ಬಳಿಯ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲೆಹಾಕಿ ಮುಂದೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕುವ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾದರಿಯೊಂದನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಮೂರುವರೆ ದಶಕಗಳು ಸಂದರೂ ಆ ಅಪೂರ್ವ ಕೃತಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ವಿಷಯ. ಅದೊಂದು ಕೃತಿಯನ್ನು ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಪಡೆದು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕೆಲವರಾದರೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಇಂದು ನಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಅನೇಕ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು.

ವರ್ಷಗಳು ಉರುಳಿದುವು. ನಡುವೆ ಸಿಂಪಿಯವರು, ಗೊರೂರರು, ಮತಿಘಟ್ಟ ಸೋದರರು ಮತ್ತೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮೆರೆದು ಸೂತ್ರ ಕಡಿದು ಹೋಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ದಿನಗಳು ಬಂದವು. ನೂರಾರು ಲೇಖನಗಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವಂತೆ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಡಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡವು. ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಂಕಲನಗಳೂ, ಉತ್ಸಾಹಿಗಳಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಜೀವವನ್ನು ತುಂಬಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೂ ೧೯೫೯ರ ಬಿದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಗದ್ದುಗೆಯಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತೆ ಹಳೆಯ ಪಲ್ಲವಿಯಲ್ಲೇ ಎಚ್ಚರಿಸಬೇಕಾಯಿತು: "ಹೊಸ ನಾಗರಿಕತೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಜೀವನದ, ಸಾರ ಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯಕುಸುಮವನ್ನು ಬಾಡಿಸುವ ಮುನ್ನವೇ ಅದರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಕಾರ್ಯ ಆದಷ್ಟೂ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು".

ಮತ್ತೆ ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಎಚ್. ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ನೀಡಬೇಕಾದ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ ವಿಚಾರಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಸಿಕರ, ಸಂಶೋಧಕರ, ಜನತೆಯ, ಸರಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಯಲು

ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು: “..... ಇಂಥ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಹು ಜಾಗ್ರತೆ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಹೊಸ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು ಹೋಗಲಿ, ಹಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ಏನಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಬಹುದು. ಆದರೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಶರಾವತಿಯನ್ನು ಈಗ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶರಾವತಿ ಒಮ್ಮೆ ಬತ್ತಿದರೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹರಿಯಲಾರಳು. ”ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ತಜ್ಞರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಳಿವು-ಉಳಿವಿನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದರು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ, ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ತುಂಬುತ್ತಲೇ ಬಂದರು. ಆದರೂ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಇನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ; ಸಂಗ್ರಹಣೆ ತೀವ್ರಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ; ಸಂಶೋಧನೆ ತ್ವರಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಪ್ರೊ. ಜವರೇಗೌಡರು ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಸಂಚಯ ಮಾಡಲು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅವರ ಸಾಹಸದ ಫಲವಾಗಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ತರಗತಿಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ವಿಷಯವಾಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಈ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಆ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ, ಸಮರ್ಥವಾದ ಕೆಲಸ ಆದೀತು ಎಂಬ ಆಶೆಯೂ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

“ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ, ನಗರೀಕರಣಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅದೆಷ್ಟೋ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು ನಿರ್ನಾಮಗೊಂಡಿವೆ. ಅಳಿದುಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡರೂ ದೊಡ್ಡ ನಿಧಿಯೇ ಕೈಗೆಟುಕಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.....” ಎಂದಿರುವ ಪ್ರೊ. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡರು ಮುಂದಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ದಾರಿಯೊಂದನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರುವಂಥ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ, ತಮ್ಮ ಮುನ್ನುಡಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ.

ದಾರಿ ದೀಪಗಳು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಬೆಳಗುತ್ತಲೇ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೂ ಕವಿದ ಕತ್ತಲೆಯ ಸಾಂದ್ರತೆ ತೀವ್ರಗೊಂಡು ಕೈ ದೀವಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊರಟ ಉತ್ಸಾಹಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಎಲ್ಲೋ ಮುಗ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಏನೋ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ದೀಪ ನಂದಿ ಮತ್ತೆಲ್ಲೋ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಅಭಾವ ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕೇ? ನಮ್ಮ ನೆಲಕ್ಕೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸಹಜ ಗುಣ ಎನ್ನಬೇಕೇ? ಜನತೆಯ ಸರಕಾರದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವೂ ಕಾರಣ ಎನ್ನಬೇಕೇ? ಈ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನಾದರೂ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ

ಸಮರ್ಪಕವಾದ, ಸಮಗ್ರವಾದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಸಮನ್ವಿತವಾದ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಪರಿಪುಷ್ಟಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ; ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

೨

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳ, ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಫಲವತ್ತಾದುದು. ಅದು ಮಾನವನ ಅನುಭವದ ಶ್ರೀಮಂತ ಭಂಡಾರ. ನಾಡಿನ ಅಮೂಲ್ಯ ಆಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಒಂದು. ಜನಾಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ಆ ಜನತೆಯ ರೀತಿ, ನೀತಿ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಅನುಭವ ಅಂತರಂಗಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮ ಸಾಮಗ್ರಿ ಇನ್ನಿಲ್ಲ. ಜನತೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಸರಳವೂ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೂ ಆದ ಕೆಲವು ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿವೆ. ಸರ್ವಕಾಲಕ್ಕೂ, ಸರ್ವಧರ್ಮಕ್ಕೂ, ಸರ್ವದೇಶಕ್ಕೂ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದ ಮಾನವೀಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿ ಪಡಿಮೂಡಿದೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕು ನಾಡಿನ ಜೀವನಾಡಿ. ಅದರ ಅಂತರಂಗದ ಮಿಡಿತ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿರುವುದು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದಾಗ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸುರಕ್ಷಣೆಯ ಮಹತ್ವ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಅದರ ಭಾವೋನ್ನತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ವರ್ಣಮಯವೂ, ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವೂ ಜನಪದದ ಸಮಷ್ಟಿ ಕಲೆಯೂ ಆದ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳು ಹದಿನಾರು ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳ ವಿವಿಧ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆತ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಈಚೆಗೆ ತೀವ್ರ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭವಾಯಿತು. Popular Antiquities ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಬಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಗ್ರಿಮ್ ಸೋದರರು Volks-Kunde ಎಂಬ ಜರ್ಮನ್ ಪದವೊಂದನ್ನು ಬಳಸಿದರು. ೧೮೪೬ರ ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ W.J.Thoms ಅವರು ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಪತ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದರು: "a saxon compound word ' folklore' could be more aptly used to describe what we in England designate as popular Antiquities or popular literature"

ಅತ್ಯಂತ ಅಡಕವಾದ ಈ ಪದ ಅಸಮಗ್ರವೆನಿಸುವಂತೆ ಇದ್ದರೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಯೂರೋಪಿನ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳು ಅದನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವು.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು; ಮಾನವನ ಉದಯದೊಡನೆಯೇ ತನ್ನ ಉದ್ಭವವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಹುದಾದ ಅದು ಈ ಪದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೂ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಷಯವಾಗಿ 'Folklore' ಉಳಿಯಿತು. ತನ್ನ ವಿಶ್ವಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಮುಖಗಳನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಅದು ಜನಾಂಗದ ಜೀವಾಳಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯೇ ಆಯಿತು. Folk literature ಈ Folkloren ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಈಗ ಉಳಿಯಿತು. ಕೇವಲ ಕುತೂಹಲಕ್ಕಾಗಿ, ಸೌಂದರ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ವಿಷಯ Science of Folklore ಎಂಬ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ತನ್ನ ತೂಕವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ ವರ್ಧಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಶೋಧಕರ ಮಹಾಸಾಗರವೇ ಆಯಿತು. ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಹಕರು, ಸಂಶೋಧಕರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾಗಿ ಕಲೆಹಾಕಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಅನೇಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿನೋಡಿ ಅದರ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸತೊಡಗಿದರು. Folklore ಪದದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡಬಹುದಾದ ವಿಷಯಗಳ ನಿಶ್ಚಿತ ನೆಲಗಟ್ಟಿನಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯಾಸಕ್ತರಾದರು.

ಜನಪದ ಕಥೆ, ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಸ್ಥಳಕಥೆ, ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು, ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು, ಉತ್ಸವ ಮೆರವಣಿಗೆಗಳು, ಆಟ ಕೂಟಗಳು, ಔಷಧಿಗಳು, ಕಲೆ, ಒಗಟು, ಗಾದೆ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ Folklore ವಿದ್ಯತ್ತಿನ ವಿಷಯವಾಯಿತು. ಸಂಗ್ರಾಹಕರಾದವರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಚಾಣೈ, ಅನುಭವ, ವಿದ್ವತ್ತು ಸಂಶೋಧನದೃಷ್ಟಿಗಳ ಅಗತ್ಯವೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರಿದರು. ಜ್ಞಾನದ ಹೊಸ ಗವಾಕ್ಷವೊಂದು ತೆರೆಯಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇಶವೂ ತನ್ನ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯಶ್ರೀಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೊಣೆಯಿಂದ ದೂರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಫಿನ್‌ಲೆಂಡ್‌ನಂಥ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ದೇಶವೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಗೌರವೋನ್ನತಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾಯಿತು. ೧೮೩೧ರ ವೇಳೆಗೆ ವಿಶ್ವದ ಮೊದಲ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ಸಂಪಾದನೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯಿತು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಪ್ರಥಮ ರಾಷ್ಟ್ರ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡ್. ಆ ದೇಶ ತಾನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಮೂಲೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನು

ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿತು: “..... ಸಂಘವು ದೇಶದ ಜನತೆಗೆ ಮನವಿ ಪತ್ರ ಕಳಿಸಿ ಆದಷ್ಟು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿತು?”¹ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಆ ಪರಿಷತ್ತು ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ, ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿತು.

ಐರೊಂಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇಷ್ಟೇ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಂಡಿತು. Folklore of Ireland Society, Irish Folklore Institute ಹಾಗೂ Irish Folklore Commission ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಿತು. ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲೂ ೧೮೭೮ರಲ್ಲಿ W.J.Thoms ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ Folklore society ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ೧೮೮೮ರಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕನ್ Folklore ಸೊಸೈಟಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯೊಡನೆ ವಿಶ್ವದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತುಗಳು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾದವು. ಜರ್ಮನಿ, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಸ್ವೀಡನ್, ಸ್ಕಾಂಡಿನೇವಿಯ, ರುಮೇನಿಯ, ತುರ್ಕಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೇರಿಕಾ ಮುಂತಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದವು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಷ್ಯ, ಜರ್ಮನ್, ಬರ್ಮಾದೇಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಯಾವ ರಾಷ್ಟ್ರದ ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಸರ್ಕಾರವಾಗಲೀ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಾಗಲೀ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತುಗಳಾಗಲೀ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ವೀತಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿರುವುದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾರ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಉತ್ಸಾಹಿಗಳು ಕಾರ್ಯರಂಗಕ್ಕಿಳಿದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಹೊರಟಾಗ ತುಂಬ ನಿರಾಶೆಯುಂಟಾಗದಿರದು. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಐರೋಪ್ಯ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರನೇಕರು ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನೇನೋ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಗಾದೆಗಳು, ಗೀತೆಗಳು, ಕತೆಗಳಿಗೆ ಕೆಲವರು ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ದೇಶದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ತೊಡಗಿದರು. ಈ ಶತಮಾನದ

ಆದಿಭಾಗ ಮತ್ತು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ದೊರೆತ ಮಹತ್ವದ ಫಲವೆಂದರೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಮೂಲಕವೇ ವಿಶ್ವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಲಿಗೇರಿದುದು. ಈ ಕಾರ್ಯ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಆದರೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ದುರ್ಗಾಭಾಗವತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ- “ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಸ್ಥಿತಿ ಮರುಕ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ನಡೆದಿರುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯ ಕೊರತೆ ಇದೆ.”² ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ The Standard Dictionary of Folkloreನ ಅಭಿಮತದಂತೆ-

“ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವೇ ನಡೆಯದಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಧುನಿಕ ಜಾನಪದ ಪರಿಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ ಅಧ್ಯಯನದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿಕೊಂಡಿದೆ”³ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸದೆ ಇರುವುದು ಹೇಗೆ?

ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ತೋರುವ ಎರಡು ಕೊರತೆಗಳೇನೆಂಬುದು ಇದರಿಂದ ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಇನ್ನೂ ಅಪಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಗೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದು; ಎರಡು-ಸಂಗ್ರಹಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯ ಅಭಾವವಿರುವುದು. ಈ ಮಾತು ಕನ್ನಡನಾಡಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಕಾರ್ಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ತನ್ನ ನೆರೆರಾಜ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದಾಯಿತು ಎಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ನ್ಯೂನತೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಈಗ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅವನತಿಯ ಕಾಲವೂ ಒದಗಿಬಂದಿದೆ- “ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಿಂದೀಚೆಗೆ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿರುವ ರೋಚಕ ಧಾರಾವಾಹಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಸಿನಿಮಾಗಳು ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ನೆನಪಿನಿಂದ ಮಾಸಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.....” ಎಂದು ೧೯೪೮ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಬರ್ಮಾದೇಶದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ Maung Htin Anng ಅವರು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಎಲ್ಲ ದೇಶದ ಕತೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಜೀವನ, ಹೊಸ ನಾಗರಿಕತೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಗತಿ, ಅನುಕರಣೆ, ಕೃತಕತೆ, ಆಡಂಬರಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ‘ಗೊಡ್ಡು ಪುರಾಣ’ ಯಾರಿಗೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಆ ಕಗ್ಗದ ಹೆಸರೆತ್ತಿ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹೊರಟರೆ ಜನ ಬೆರಗಾಗಿ

ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೇನು ಹುಚ್ಚೇ, ಬೆಪ್ಪೆ-ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಂತರೇ ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅಣಕಿಸುತ್ತಾರೆ-ಹಿಯಾಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಜನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಮರವನ್ನೋ, ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಟೇಪ್‌ರಿಕಾರ್ಡರನ್ನೋ, ಡೈರಿಗಳನ್ನೋ ಹಿಡಿದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ ಸಾಗಿದರೆ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಮಾಯ ಮಂತ್ರಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಂತೆ ತೋರಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಹುಡುಗರು ಮುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಗಂಡಸರು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಗಸರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಈ ಕೌತುಕವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಯ 'ಪೂಟ್‌ಲಾಯರಿ'ಗಳನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದರೆ ನಾಲ್ಕು ಸಾಲು ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ನಮಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗದೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಓಟು ಕೇಳಲು ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಗ್ರಾಮಸುಧಾರಕ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿಗೆ ಶೇಕದಾರರು ಬರುತ್ತಾರೆ. 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಲೇರಿಯಾ ನಿವಾರಣೆ'ಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಹಾಡು, ಕತೆ, ಒಗಟು, ಗಾದೆ, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರ, ಕಸಬು, ವೈದ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಬಂದಾಗ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನೆರವಿಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟರೆ ಆ ಊರಿನ ನಾಯಿಯೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಬೊಗಳುವುದೂ ಇವರಿಗೆ ಗೌರವಕೊಟ್ಟಂತೆ ಎಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ಮಲಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಳಿವಿಗೆ ಸಿನಿಮಾ, ನಾಟಕ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮುಂತಾದುವು ಎಷ್ಟು ಕಾರಣವೋ ಆಧುನಿಕ ವಾತಾವರಣವೂ ಅಷ್ಟೇ ಕಾರಣ. ಯಾರಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಗ್ರಾಮಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆ. ಏನೋ ಒಂದು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ, ಯಾವುದೂ ತಾತ್ಕಾರ, ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಬಿಂಕ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಬಂದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯದ ವಿಷಪ್ರಭಾವವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇರಬಹುದು. ಜೀವನ ಹೋರಾಟದ ತೀವ್ರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ, ಕಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ, ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ, ಏಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿಗೊಳ್ಳದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ನೀತಿಯಲ್ಲಿ, ನಡೆ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಜನ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕ್ರಮವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇಂದು ನಮ್ಮ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಕತೆಗಿಂತ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಿಂಡೆರಲಾ ಕತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಮೈದುನರಾಮನ ಕತೆಗಿಂತ ಯೂಲಿಸಿಸನ ಕತೆ ಗೊತ್ತು. ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತ ಕತೆಗಳಿಗಿಂತ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ನಾಟಕಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗಿಂತ ಶೆಲ್ಲಿ, ಕೀಟ್ಸ್, ವರ್ಲ್ಡ್‌ವರ್ತರು ಗೊತ್ತು.

ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗಳ ಸರಿಯಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಅಭಾವ ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇವರು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನರಿಯದೆ, ಅವರೊಡನೆ ಬೆರೆಯದೆ, ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಂಬರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ರಾಗಿ ಬೀಸುವ ಪದ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿದ್ದರೆ, ತಾಯಂದಿರು ಮಗ ಆಡಿಕೊಂಡಾನು ಎಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿಯಾರು.

ಇಂದು ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿವೆ. ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಬಹುಪಾಲು ಬೀಸುವ, ಕುಟ್ಟುವ, ಹೊಲಗೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೇ ವಿಶೇಷವಾದ್ದರಿಂದ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಗಳು ತಪ್ಪಿಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಬೀಸುವ ಕಾರ್ಯ ಭಾರತೀಯ ಗೃಹಣಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತಳಹದಿ. ನಿತ್ಯವೂ ಆಕೆ ತನ್ನ ಗೀತೆಗಳು ಮರೆಯದಂತೆ ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಕ್ರಮ ಈಗ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿ ಬೀಸುವ ಪದಗಳನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕುಟ್ಟುವ ಹಾಡು ಕೈಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಾದವು. ಕುಂದಲಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕೊಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಬತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ! ಎಷ್ಟೇ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ರೈಸ್‌ಮಿಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮಕಲೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಾಗಿವೆ. ಊರಿನ ವ್ಯಾಜ್ಯ, ವ್ಯವಹಾರ, ಅನೈಕ್ಯಮತ್ಯಗಳು, ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕಷ್ಟಗಳು ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ಕಲಕಿರುವಾಗ ವೈಭವದಿಂದ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ದಿನಗಳನ್ನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮರೆತುಬಿಡಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರುತ್ತದೆ. ರಂಗದ ಕುಣಿತ, ದೇವರ ಪದ, ಕೋಲಾಟ, ಸೋಮನ ಪದ, ಹೊಗಳುವ ಪದ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಉಳಿಯದೆ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಈ ತಲೆಮಾರು ಕಣ್ಮರೆಯಾದರೆ ಅದೊಂದು ಬಗೆಯ ನೃತ್ಯಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದವು, ಅದಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಇತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇನೋ! ಹರಿಜನರ ತಮಟೆ ಪದ, ಹೊಗಳುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲನ್ನು ಅವರು ಮರೆತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ಕ್ರಮವಿಲ್ಲ; ಹಾಡುವ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಕೇಳಿದರೆ, ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ನೆನಪುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಸು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸುಖವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಸಿನೆಮಾ ನೋಡುವ ಅವಕಾಶವಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣಸಾಗರಿಯ ಕಥೆಯನ್ನೋ ಕಾಳಿಂಗರಾಯನ ಕಥೆಯನ್ನೋ ಅಣಜಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಕಥೆಯನ್ನೋ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜನ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಮನರಂಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ಏನೆಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯವಿತ್ತು, ಏನೆಲ್ಲ ಕಲೆಗಳಿದ್ದವು, ತಮ್ಮ ಕೌಶಲವನ್ನು, ಕಲಾ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು, ರಸಿಕತೆಯನ್ನು, ಉತ್ಸಾಹ ಲವಲವಿಕೆಗಳನ್ನು ಮರೆಯಲು ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಆಲೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕಪಿಲೆಯ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕುರಿಯ ಮಂದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಗ್ಗದ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಊರಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಹಾಡು, ನೃತ್ಯ, ನೋಟಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಂಗಸರು ಬೆಳಗಿನಿಂದ ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಹಾಡುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದ್ದವು. ಈಗ ಹೇಳುವವರು, ಕೇಳುವವರು, ವಿಚಿತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಕಂಡಾರು ಆಧುನಿಕರ ಕಣ್ಣಿಗೆ!

ವೃತ್ತಿಗೆ, ಬದುಕಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದ, ಕಲೆಯ ರೀತಿ ಇಂತಾದ ಮೇಲೆ, ಅದನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ 'ವೃತ್ತಿ ಕಲಾವಿದರು' ಈಗ ಮೇಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕು ಇಲ್ಲವೆ ರಸ್ತೆಗೆ ಜಲ್ಲಿ ಹೊರಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಕತೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಯಾರು ಬಲ್ಲರು! ಬಂದರೆ ಕೇಳುವ ಕಿವಿಗಳು ಯಾರಿಗೆ! ಅವನಿಗೇ ಅಂಜಿಕೆ, ತಾನೊಂದು ಸೊಗಸಾದ ಕಥೆ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ! ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಊರೂರಿನಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಕತೆಯಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು! ನೀಲಗಾರರು, ಕಂಸಾಳೆಯವರು, ದೊಂಬಿದಾಸರು, ಹೆಳವರು, ತಂಬೂರಿಯವರು, ಜೋಗಿಗಳು, ಗೊರವರು, ಚೌಡಕಿಯವರು ಏನೋ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ, ಯಾವುದೋ ಹಾಡಿನ ತುಣುಕು ಹೇಳಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಲೇಖಕಿ ಸುಧಾ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕತೆಗಾರರ ಕತೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಬರೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೌತುಕ, ಇದೇನು, ಅವರು ಇಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂದು.

ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವವರು ಹಳಬರು; ಬಸ್ಸುಗಳು, ರೈಲು, ಲಾರಿಗಳು ಬಂದಿರುವಾಗ ಬಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ದಿನಗಟ್ಟಲೆ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಅವರು ಯಾತ್ರೆ ಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭವಿಲ್ಲದೆ ಬಂಡಿಯ ಪದ ಹೇಗೆ ಉಳಿದೀತು. ಅವುಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ದಶಕಗಳು ಕಳೆದವು. ಅರವತ್ತು ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷದ ವೃದ್ಧರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಒಂದೋ ಎರಡೋ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಯಾರು?

ಇನ್ನು ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾದ ಬ್ಯಾಂಡ್‌ಸೆಟ್ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಧ್ವನಿವರ್ಧಕ ಯಂತ್ರಗಳು ಆರ್ಭಟಿಸಿ, ನಾಲ್ಕು ಊರಿಗೆ ಕೇಳುವಂತೆ ವೈಭವವನ್ನು

ಸಾರುತ್ತದೆ; ಆ ಹಾಡುಗಳ ಮಾಧುರ್ಯ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು! ಅವನ್ನು ಕೇಳಲಾಗಲಿ, ಹಾಡಲಾಗಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿದೆ?

ಅಜ್ಜಿಯ ಕತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವರಿಲ್ಲದೆ ಅವು ಮರೆತುಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಅವ್ವನಿಗೆ, ಹಾಡುವ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಹಾಡುಗಳೂ ದೂರವಾಗಿವೆ. ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ಇವರ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಇದಾಗಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವಳ ಬಳಿ ಸಿನಿಮಾ ಹಾಡುಗಳ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮದುವೆಯಲ್ಲೋ ಮನೆಯ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲೋ ಹಾಡು ಹೇಳಿ ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದರೆ ಸಿನಿಮಾ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಿದರೇ ಗೌರವ, ನಾಗರಿಕತೆ, ಆಧುನಿಕತೆ. ಇನ್ನು ಹೊರಗೆ ಅಪ್ಪನಾಗಲಿ, ಅಣ್ಣನಾಗಲಿ, ಮಾವನಾಗಲಿ, ತಾತನಕಾಲದ ಕೋಲನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಸೋಮನನ್ನು ಹೊತ್ತು, ಕುಣಿಯಲು ಅವನಿಗೇನು ಹುಚ್ಚೆ! ಅವನ ಕುಣಿತವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸುವವರಾದರೂ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಆ ಎಲ್ಲ ಜನಪದ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಯಾವುದೋ ಕನಸಿನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡಂತೆ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ನೆನಪಿನ ಗೋರಿಗಳು!

ಆಗ ಆ ಪ್ರಶಾಂತ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಸಿನಿಮಾ, ನಾಟಕ, ರೈಲು, ಬಸ್ಸು, ಮಿಲ್ಲುಗಳನ್ನೇ ಅರಿಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗರ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಯ ಐಕ್ಯ ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಈಗ ಕೆಮ್ಮುತ್ತ, ನರಳುತ್ತ ಮೂಲೆ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಹಾಡುವವರ ಮಕ್ಕಳು ಯಾವುದೋ ಜವಾನ ಚಾಕರಿಯನ್ನೋ, ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನೋ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕತೆಗಾರರು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲವೇ ಯಾವ ಕತೆಗೆ ಯಾವ ಕತೆಯನ್ನೋ ಸೇರಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾರುಗಹಳ್ಳಿಯ ಕಾಳಗ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಿದೆ. ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲದ ಕೊಡಗಿನ ಲಿಂಗರಾಜಮ್ಮನ ಕತೆ ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣದ ವೀರರಾಜನ ಕತೆಯ ಜೊತೆ ಸೇರಿಹೋಗಿದೆ. ಗಂಡುಮಕ್ಕಳೇ ಇಲ್ಲದ ಮಾಗಡಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಸೊಸೆ, ಧರ್ಮಾಂಬುಧಿ ಕೆರೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ! ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದಿನ ಹೋದರೆ ಕೆಲವು ಕಥಾನಾಯಕರು ಸ್ಕೂಟರುಗಳ ಮೇಲೆ, ಕಾರುಗಳ ಮೇಲೆ, ವಿಮಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸಿಯಾರು! ಎಲ್ಲಿಯ ಕಿಲುಕುದುರೆ, ಎಲ್ಲಿಯ ಗಂಡುಭೇರುಂಡ, ಎಲ್ಲಿಯ ಹುಲಿ, ಸಿಂಹ!

ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಲಾವಣಿ ಈಗಾಗಲೇ ಮರೆತು ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸವಾಗಿದೆ. ಮಳವಳ್ಳಿ ರಾಚಯ್ಯ ಅದರ ಆರಂಭದ ನಾಲ್ಕು ಸಾಲನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕಾರುಗಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಗ ಅವನಿಗೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರದು. ಮೈಸೂರಿನ ಬಂಡಿಕೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಕೊಳಕು

ಕೊಂಪೆಯಲ್ಲೇ ನೂರಹತ್ತು ವರ್ಷದ ನೀಲಗಾರ ರಾಚಯ್ಯನಿಂದ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆತನ ರುಗ್ಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರವೊಂದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಆತ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷದ ದೊಡ್ಡರಾಚಯ್ಯನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹಿಡಿದು ಉಳಿದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದರೆ ಆತ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದು ಕೀಲು ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಮಲಗಿದ! ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕಿದ್ದ ಚೌಡಿಕೆ ಎಲ್ಲಯ್ಯ ಸೊಂಟ ಉಳುಕಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ. ಶಂಕಮ್ಮನ ಕತೆಯನ್ನು ಬೇವಿನಕಾಳಿಯ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ ಕಂಸಾಳೆ ಮಾದಯ್ಯನನ್ನು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಕರೆತರಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲ ವಿಫಲವಾದವು. ಆತ ಕೊಟ್ಟ ವಿಳಾಸ ತಪ್ಪು. ತಿಂಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಬಾರಿಯಾರೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ! ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ಹೋಗಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ದಿನ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ದೇವರು ದೀರ್ಘಾಯಸ್ಸನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ. ಸದ್ಯ ಅಂಥ ದುದೈವದ ಪ್ರಸಂಗ ಯಾವುದೂ ಆಗದಿರಲಿ.

ಕರಪಾಲದ ಸಿದ್ದಯ್ಯನವರು, ಮಳವಳ್ಳಿ ರಾಚಯ್ಯನವರು, ಕಾಳಿಂಗರಾಯನನ್ನು ಹಾಡಿದ ಎಲಿಸವ್ವ, ಸೋಬಾನೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಇವರೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ!

ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರೆಲ್ಲ ನಿರ್ಗತಿಕರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಪುಣ ಕತೆಗಾರರೆಲ್ಲ ಏನಾದರೂ ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿ; 'ಎಲ್ಲ ಸತ್ತು ಕೆಟ್ಟುಹೋದರು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಿರುವ ನಮಗಿಂತ ಹತಭಾಗ್ಯರು ಇನ್ನಾರಿದ್ದಾರೆ! ಹೊರದೇಶಗಳತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿಸಿ ನೋಡಿ; ಬೇಡ ನಮ್ಮ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಬ್ರಜ ಸಾಹಿತ್ಯಮಂಡಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಪುಟಗಳ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಕಲ್ಕತ್ತಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಬಂಗಾಳದ ಲಾವಣಿಗಳ ನಾಲ್ಕು ಮಹಾ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಇನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕೆಲಸ ಅಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ಸಾಮ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಬಂಗಾಳಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯದ್ದೇ ಮೇಲುಗೈ. ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಿಕನೀರ್‌ನ ಶಾರ್ದೂಲ್ ರಿಸ್ವಾನ್ ಸೊಸೈಟಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕೆಲಸಮಾಡಿದೆ! ಉದಯಪುರದ ಭಾರತೀಯ ಲೋಕ ಕಲಾಮಂಡಲಿ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಹೆಣಗಿದೆ. ಜಮ್ಮುವಿನ ದೋಗರೆ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್,

ಗುಜರಾತಿನ, 'ಗುಜರಾತ್ ಲೋಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿ' (ಅಹಮದಾಬಾದ್) ಅನೇಕ ಸಂಪುಟಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊರತಂದಿವೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಪೂನಾದಲ್ಲಿ ಫೋಕ್‌ಲೋರ್ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಆ ರಾಜ್ಯದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉನ್ನತಿಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದೆ. ಬಂಗಾಳದ ಚಂದ್ರಕುಮಾರ ಡೇ, ಆಂಧ್ರದ ರಾಮರಾಜು ಅವರು, ಗುಜರಾತಿನ ಜವೇರಚಂದ ಮೇಘನಿ, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಪಂಡಿತ ರಾಮನರೇಶ ತ್ರಿಪಾಠಿಗಳಂಥ ಜಾನಪದದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿನೂ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯ ದೇವೇಂದ್ರನಾಥ ಸತ್ಯಾರ್ಥಿ, ಪ್ರಫುಲ್ಲದತ್ತ ಗೋಸ್ವಾಮಿ ಡಾ. ಎಲ್ವಿನ್, ಸರೋಜಿನಿ ಬಾಬರ್, ಡಾ. ಕೆ. ಡಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಮುಂತಾದವರಂಥ ವಿದ್ವತ್ತು ಕಾರ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಇಂದು ವಿಶ್ವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಖಂಡಿತ ಏರುತ್ತಿತ್ತು. ಫ್ಲೀಟರು ಹಿಂದೂಮೆ ನೀಡಿದ ಕೆಲವು ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಥವಾ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇನ್ನೂ ಅಚ್ಚಾತವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಅಖಿಲಭಾರತ ಮಟ್ಟದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ನಾವು ನಿರಾಶರಾಗಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತಮ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈಗೀಗ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ಸಾಹಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರ ಇನ್ನೂ ದಿವ್ಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ತೋರಿದರೂ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಮ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ತರಗತಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿದೆ. ಪ್ರೊ. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡರಂಥ ಅಪೂರ್ವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳು ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆ ಶಾಖೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವೊಂದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಲಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಆಗುತ್ತಿದೆ.

ಇತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು, ಸರ್ಕಾರವೂ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈಗಲಾದರೂ ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸಬೇಕು. ಉತ್ಸಾಹಿ ಸಂಗ್ರಾಹಕರು ಸುಲಭ ಪ್ರಚಾರದ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪಣ ತೊಡಬೇಕು. ಸಂಗ್ರಾಹಕರು

ಪ್ರಕಾಶಕರು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಯಾಚಿಸದೆ ಅದೊಂದು ಜೀವನದ ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕೈಹಾಕಬೇಕು.

ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ಈಗ ತೀವ್ರಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯ ಈಗ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡು ಒಂದು ಅಂಗ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೇವಲ ಹಾಡುಗಳ ಕಂತೆಯಲ್ಲ. ಅದರ ವಿನ್ಯಾಸ, ವೈವಿಧ್ಯ ದೊಡ್ಡದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕು. ಒಬ್ಬ ಸಂಗ್ರಾಹಕ ಒಂದೇ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊರಡದೆ, ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ಎಷ್ಟೇ ಶ್ರಮವಾದರೂ ಬಿಡದೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಕಡೆಯ ಸಂಗ್ರಹ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತಳಹದಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಕತೆ, ಗೀತೆ, ಕಥನಗೀತೆ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡುಗಳು ದಂತಕಥೆಗಳು, ಸ್ಥಳ ಕಥೆಗಳು, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು, ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು, ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಲೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಅಪೂರ್ವ ವಸ್ತುಗಳು, ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷಗಳು, ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು- ಹೀಗೆ ಹಲವು ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಜನಪದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸರ್ವವೂ ತನ್ನ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಮೂಲ ಎಂದು ಆತನು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಾಗುವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ ಕ್ಯಾಮರ, ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರಗಳ ಚೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿಯನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದರೆ ವಾಸಿ. ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆತ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯ:

೧) ಎಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಒಪ್ಪವಾಗಿರಬೇಕು. ನಿಷ್ಪುಷ್ಟವಾಗಿರಬೇಕು. ಇದು ಜನತೆಯ, ದೇಶದ ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಸರಿಯಾದ ಮೂಲದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

೨) ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಯ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೩) ವಕ್ರಗಳ ಸ್ಥಳ, ಹೆಸರು, ವಿಳಾಸ, ವಯಸ್ಸು, ವೇಷ ಭೂಷಣ, ವರ್ಣನೆ, ವೃತ್ತಿ, ವಿದ್ಯಾಮಟ್ಟ, ಮಾತು ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಸಿದವರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

೪) ಸಂಗ್ರಹಕ ತಾನು ಕೇಳಿದಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಒಂದು ಪದವನ್ನೂ ಬದಲಿಸಬಾರದು. ಅಶ್ಲೀಲ ಪದಗಳು, ಅಪಪ್ರಯೋಗಗಳು, ಅವರಾಡುವ ಭಾಷಾಪ್ರಯೋಗಗಳು ಯಾವುದನ್ನೂ ತೆಗೆಯಬಾರದು. ಪದಗಳು ಅವರ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು.

೫) ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಸಂದರ್ಭಗಳು ಬಂದಾಗ ಅವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಂಗ್ರಹದ ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

೬) ತನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ, ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಂದೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟಿತ ಅಪ್ರಕಟಿತವೆನ್ನದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಲಭ್ಯವಾದರೂ ಬಿಡದೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತೌಲನಿಕ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಇದು ಅಗತ್ಯ.

೭) ಸಾಹಿತ್ಯದ ವರ್ಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸಬೇಕು. ಹಾಡುವವರು ಹೇಳುವವರು ಹೆಂಗಸರೇ, ಗಂಡಸರೇ, ಒಬ್ಬರೇ, ಅನೇಕರೇ, ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಹಿಮ್ಮೇಳ ಮುಮ್ಮೇಳಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

೮) ಸಂಗ್ರಾಹಕ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ತಾನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೂಚಿಸಬೇಕು.

೯) ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಇತರ ಹಾಡುಗಾರರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮೊದಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

೧೦) ಹಾಡುಗಾರನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳು, ಅವನ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೧೧) ಹಾಡುವವರು ಯಾವುದಾದರೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಮಗ್ರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೧೨) ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪದಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ, ಅರ್ಥವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಒಂದು ನಿಯಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿತವಾಗಿ ಅನಂತರ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವುದು ಉತ್ತಮ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಆದ್ಯ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ಅದರ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಸಂವರ್ಧನೆಯ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕು. ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರ ನಿರಾಶೆ ದೂರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಲೆಗೂ ಬೆಲೆಯಿದೆ, ಮಾನ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಅರಿಯುವಂತಾಗಬೇಕು. ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆ, ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳು ಮೂಲೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿವೆ. ನೃತ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆತುಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಕೋಲಾಟ, ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತ, ಎಲ್ಲಿಯೋ ಸೊರಗಿ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಹಾಡಲು ಹೆಂಗಸರು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮ ಕಲೆಗಳ, ಗ್ರಾಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನವನ್ನು ಇನ್ನಾದರೂ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಬೇಕು. ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ Folklore Academyಯೊಂದು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿ ಅದರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜಾನಪದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆಯುವಂತಾಗುವುದು ಅಗತ್ಯ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಗ್ರಾಮಮಟ್ಟದ, ತಾಲ್ಲೂಕುಮಟ್ಟದ, ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟದ, ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಜನಪದ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ನಡೆದು ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಮೇಧಾವಿ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿ ಅವರ ಬಡತನ ಕಲಾಪ್ರೌಢಿಮೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯ ಮಾಶಾಸನವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಅದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಸುಲಭವೂ, ಸರಳವೂ ಆದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ, ಕರಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉದ್ಧಾರ ಜನತೆಯ ಉದ್ಧಾರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಶ್ರಮಿಸಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

1. "The society as early as possible issued an appeal to the country people urging them to collect and to send in Folklore materials"
2. "The condition of Folklore studies in Indian Languages is diplorable. A lot of collection has ben done. Yet the work done so for lacks a scientific attitude"
3. "Unfortunately, much of the history rests on lack of knowledge for the modern Folklore of these regions has yet to be collected"
4. "In the last decade or two with the advent of the fiction magazine, the novel and the cinema these village folktales have come to be half forgotten"

ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ : ಹೊಸ ತಿರುವು

ಜಾನಪದವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ Folklore ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ನಾವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. W.J.Thomsನು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ Popular Antiquitiesಗೆ ಬದಲಾಗಿ Folklore ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಆ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಜಾನಪದ ಎಂದರೇನು? ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಏನು, ಅದರ ಮೂಲವೆಂತು, ಅದರ ಪ್ರಕಾರಗಳಾವುವು? ಅದರ ಪ್ರಸಾರ ಗುಣ, ಕಾರ್ಯ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮತವಿಲ್ಲ. Standard Dictionary of Folklore Mythology and Legend ಗ್ರಂಥದ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಜನ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಜಾನಪದ ಎಂದರೇನು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಬರೆಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಆಸಕ್ತಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಜಾನಪದ ಮೂಲಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನೊದಗಿಸುವ ಒಂದೇ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಎಂದು ಎರಡು ಪ್ರಧಾನ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಈ ಎರಡು ದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಳ್ಳುವ ಶುದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜಾನಪದದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

Archer Taylor ಅವರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಯಾವ ಮೂಲ ಕರ್ತೃವಿಗೂ ಸಂಶೋಧಕನಿಗೂ ಆರೋಪಿಸಲಾಗದ ತಲೆವಾರಿನಿಂದ ತಲೆವಾರಿಗೆ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಸಾಗಿಬರುವ ವಿಷಯಗಳು ಜಾನಪದ. ಮೊದಲಿಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಾಲದೇಶಗಳ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಹರಿಯುವಾಗ ನಾನಾರೀತಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದು, ಸಮಷ್ಟಿಸೃಷ್ಟಿ. Kenneth ಮತ್ತು Mary Clarke ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಯಾವ ಪರಂಪರಾನುಗತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿ ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೋ ನೋಡಿ ಅನುಕರಿಸುತ್ತೇವೋ ಅದೆಲ್ಲ ಜಾನಪದ. ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಕಥೆ, ಗಾದೆ, ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅನುಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. Stith Thompsonರ ಪ್ರಕಾರ:

“ಎಲ್ಲ ಜಾನಪದದಲ್ಲೂ ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಒಬ್ಬರಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ವಹನಗೊಳ್ಳುವ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಿಂತ ಸ್ಮರಣೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವ ಪರಂಪರೆ.....?”¹

ಜಾನಪದ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಾಗೂ ಬರವಣಿಗೆಯ ರೂಪದಲ್ಲೂ ಇರಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿ, ಕ್ರಿಯಪತ್ರಗಳ ಒಕ್ಕಣೆಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಜಾನಪದವೆ. Alan Dundes ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿಮಾಡುತ್ತಾರೆ:

ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಕಥೆ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಚುಟುಕ, ಮಾಂತ್ರಿಕ ನುಡಿ, ಆಶೀರ್ವಚನ, ಬೈಗುಳ, ಶಾಪ, ಪ್ರಮಾಣ, ನಿಂದೆ, ಪ್ರತಿನುಡಿ (Retorts), ಕಟಕಿ, ಅಣಕ, ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆಯ ನುಡಿಗಳು, ಸ್ವಾಗತದ ವಾಕ್ಯಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ, ಕಲೆ, ನಂಬಿಕೆ, ವೈದ್ಯ, ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತ, ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ನುಡಿ, ಜನಪದ ಉಪಮೆ, ಅಲಂಕಾರ, ಹೆಸರು-ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು, ಆಟಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದ್ಯಗಳು, ಶಿಶುಪ್ರಾಸಗಳು ಇವೆಲ್ಲ ಜಾನಪದದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿಯ ಸ್ವಾಗತದ ನುಡಿಗಳೂ ಎಲ್ಲ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿವೆ. “ಬಂದಿರಾ?” ಎಂದು ಬಂದ ನೆಂಟರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ “ಬಂದೆವು ಬನ್ನಿರಿ” ಎಂದು ಅವರು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊರಟಾಗ “ಹೋಗಿ ಬರುವಿರಾ?” ಎಂದರೆ, “ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇವೆ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆಟಗಳು, ಸಂಜ್ಞೆಗಳು, ಸಂಕೇತಗಳು, ಪೂಜೆಗಳು, ಬಳಕೆಯ ಹಾಸ್ಯ ನುಡಿಗಳು, ಅಡುಗೆ, ಹೊಲಿಗೆ, ಹೆಣಿಗೆ, ಕೆತ್ತನೆ, ಮನೆಗಳನ್ನು ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಬಗೆ, ಮೆದೆಗಳನ್ನು, ಬೇಲಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುವ ಕ್ರಮ, ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಸಂಜ್ಞೆಗಳೂ, ಆಕಳಿಸಿದಾಗ, ಹಲ್ಲಿ ನುಡಿದಾಗ ನಾವು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಜಾನಪದವೇ ಆಗುತ್ತವೆ.

ಯಾವುದು ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಕಲಿತುದಲ್ಲವೋ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ, ರೇಡಿಯೋ, ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಂದಿಲ್ಲವೋ ಆ ಜ್ಞಾನವೆಲ್ಲವೂ ಜಾನಪದ, ನಗರ, ಗ್ರಾಮ ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಆಯಾ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದದ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಅಸಮಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದದ ಒಂದು ಶಾಖೆಯಾದ ಗೀತೆಭಾಗವೊಂದಕ್ಕೇ ಗಂಟುಬಿದ್ದು ಅದನ್ನೇ ಹಿಗ್ಗಾಮುಗ್ಗ ಎಳೆದು ಅದನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸದೆ ಆದರೂ ಅಪಾರ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತೋರುತ್ತ ನಾವು ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಹಿಂದಿನ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಎರಡು ಮುಖವಾದುದು:

೧) ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಯ್ದು ಸಂಕಲನವನ್ನು ಹೊರತಂದವರು; ಅವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವರು. ಇಂತಹವರಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಆಸಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರದೆ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಾಧನೆಯತ್ತಲೇ ಅವರ ವಿಶೇಷವಾದ ಒಲವು ಹರಿಯುವುದರಿಂದ ಅವರ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ದೃಷ್ಟಿ ಗೌಣವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

೨) ಜನಪದಗೀತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಟವರು. ಈ ಎರಡನೇ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಎರಡೂ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು:

ಅ) ಸಹಜವಾದ ಜಾನಪದ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿದ್ಯತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಂದ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಅಪಾರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿದವರು; ಪ್ರಕಟಿಸಿದವರು; ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಸವೆದು ಹಣ್ಣಾದವರು.

ಆ) ಜನಪದಗೀತೆ ಸಂಗ್ರಹದ ಸುಲಭ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಅದರ ಯಾವ ಸತ್ಯವನ್ನೂ ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅದನ್ನೊಂದು ಕೀರ್ತಿಯ ಸಾಧನವಾಗಿ, ಬದುಕುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡವರು.

ಮೊದಲನೆ ವರ್ಗದವರು ಸೀಮಿತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಾದರೂ Folklorists ಆದರೆ ಎರಡನೆ ವರ್ಗದ ಆ ಗುಂಪಿನವರು ವ್ಯಾಪಾರೀ ದೃಷ್ಟಿ, ಲಾಭಕೋರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹವರು ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಮೆರಿಕೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸ Richard.M. Dorson ಇಂತಹವರನ್ನೇ Fakelorists ಎಂದು ಕರೆದದ್ದು. ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಈ ಎರಡು ವರ್ಗದ ಸಂಗ್ರಹಕರೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ-ಮೊದಲನೇ ವರ್ಗದವರು ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಟೀಕೆ-ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳೊಡನೆ ಪ್ರಕಟಿಸದೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗದವರು ತಪ್ಪು-ಒಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆಯೇ ತಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೆಲ್ಲ ಜಾನಪದವೆಂದು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರ ತನ್ನ ಅರೆ-ಕೊರೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ದಶಕದವರೆಗೆ ಕಾಯಬೇಕಾಯಿತು. ಜಾನಪದವೊಂದು ವಿದ್ವತ್ತಿನ ವಿಷಯ. ಅದೊಂದು ವ್ಯಾಪಕವಾದ, ಸತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಹೇಗೆ ನಿಂತಿದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಿರುಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಇದು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಒಂದು ಸಾಮಗ್ರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವರ ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ ಅವರು. ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿರುವ ಅಮೆರಿಕೆಯ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರಗಳ ನಿಕಟ ಪರಿಚಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಮೆರಿಕೆಯ ವ್ಯಾಸಂಗದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ನಾಯಕರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಸಿದರು. ದೇಜಗೌ ಅವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಿರವಾದ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಹಾಕಿದವರು. ಜಾನಪದ ಬೋಧನಾಂಗ, ಸಂಶೋಧನಾಂಗ, ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಆಸಕ್ತಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಈ ಇಬ್ಬರು ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಈಗ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಕಳೆದ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ಹೊರಬಂದ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಶೋಧನೆ,

ವಿಮರ್ಶೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಜಾನಪದ ವಿಭಾಗ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ, ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಂರಕ್ಷಣಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಸಂಚರಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕೇಂದ್ರವೂ ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಾಹಕರಲ್ಲ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 'ಜಾನಪದ ಬಳಗ' ಎಂಬ ಹೊಸ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿಯೇ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಕೇವಲ ಗೀತಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ನಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದದತ್ತ ತನ್ನ ಹೊಸದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಚಾಚಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ತಡವಾಗಿಯಾದರೂ ಜಾನಪದದ ಎಲ್ಲ ಶಾಖೆಗಳ ಮೇಲೂ ಸಂಗ್ರಾಹಕರ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಮುಂದಿನ ಜಾನಪದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕುರುಹಾಗಿದೆ. ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುವ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಲವಲವಿಕೆ ಉತ್ಸಾಹ ಹುಮ್ಮಸ್ಸುಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ.

೧೯೬೯ರ ಈಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ೫೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜಾನಪದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು: ೧. ಕಥೆಗಳು, ೨. ಗೀತೆ, ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು, ೩. ಗಾದೆ ಒಗಟುಗಳು, ೪. ಸಂಶೋಧನೆ, ವಿಮರ್ಶೆಗಳು.

ಜನಪದ ಗದ್ಯಕಥನಗಳು.

ಜನಪದ ಗದ್ಯಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳು (Myths) ಐತಿಹ್ಯಗಳು (Legends) ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟುಕಥೆ (Marchen) ಇವು ಮುಖ್ಯವಾದುವು. ಈ ಮೂರು ಗದ್ಯ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಮುಖ ವರ್ಗವಾದ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವುದು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ೧೮೧೨ರ ವೇಳೆಗೆ, ಗ್ರಿಮ್ ಸೋದರರು ಜರ್ಮನಿಯ ಕೌಟುಂಬಿಕ

ಕತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ನಾಂದಿಯನ್ನು ಹಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾರವತ್ತಾದ ಕಥಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದರೂ ಅವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಜೀಶಂಪ ಅವರ 'ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು', ಅವರೇ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಗ್ರಾಹಕರ 'ಆಯ್ದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು' ರಾಗೌ ಅವರ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು' ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುವು. ಈ ಕೃತಿಗಳು ಗಾತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ವೈವಿಧ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ದಕ್ಷ ಸಂಪಾದನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಮುಖ ಕಾಣಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅತಿಮಾನುಷ ಕಥೆಗಳು, ರಮ್ಯ ಕಥೆಗಳು ಹೀಗೆ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಷ್ಟು ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಥೆಗಳು ಈ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸೂತ್ರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳ ಆಶಯ(Motif)ಗಳನ್ನು ವರ್ಗ(Types)ಗಳನ್ನು ಭಿನ್ನರೂಪ(Variants)ಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಅನುಕರಣೀಯವಾಗಿವೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ ಒಂದು ಹೊಸತಿರುವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳು ಆ ಕೃತಿಗಳ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ವರ್ಧಿಸಿವೆ.

ಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ 'ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು', ಡಿ. ಲಿಂಗಯ್ಯನವರ 'ಮಣ್ಣಿನ ಮಿಡಿತ', ಧವಳಶ್ರೀ ಅವರ 'ಜಾನಪದ ಕಥಾಮೃತ', ಜಿ.ವಿ. ದಾಸೇಗೌಡರ 'ಹಾವಾಗಿ ಹರಿದ ಅಣ್ಣಯ್ಯ' ಮುಂತಾದ ಜನಪದ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಪರಿಷ್ಕಾರದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಜಾನಪದ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗದ ಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ:

“ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಯೊಬ್ಬ ವಸಂತಋತುವಿನ ಒಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದು ಹೂತೋಟದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಹೂಗಳು ತಂಪು ತರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಮಧುರವಾಗಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರಂಗುರಂಗಿನ ಚಿಟ್ಟೆಗಳು ನಯನಮೋಹಕವಾಗಿದ್ದವು.

ಕೋಗಿಲೆ, ಗಿಣಿ, ಗೊರವಂಕಗಳು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಚಿಲುವಿನ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಆ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯ ಮನಸ್ಸು ಮಾರ್ದವವಾಗಿ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿತ್ತು. 'ಯಾವುದು ಕನಸು?' ಎಂಬ ಕಥೆ ಆರಂಭವಾಗುವುದು ಹೀಗೆ. ಕಥೆಯ ಅಂಶ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ. ವರ್ಣನೆಯ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚು. ಶೈಲಿ ನಿರೂಪಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸತ್ವ ಏನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಬುದ್ಧ ಲೇಖಕರೊಬ್ಬರ ರಸಮಯ ನಿರೂಪಣೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. "ಭುಲ್ಲೂಕಪುರದ ಅಪ್ಪಾಜಿಬಟ್ಟಿ" ಜನಪದ ಕಥೆಯಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಥೆಯಾಗಬಹುದು; ಇಂಥ ಕಥೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕೃತಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಥಾ ಸಂಕಲನವಾಗಬಹುದು; ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಸಂಕಲನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜನಪದ ಕಥನಗೀತೆಗಳನ್ನು ಗದ್ಯಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಡುವ ಅಗತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಒಳ್ಳೆಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೂ ಇವೆ.

ಡಿ. ಲಿಂಗಯ್ಯನವರ 'ಮಣ್ಣಿನ ಮಿಡಿ' ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಕಥೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕೃತಿ. "ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆಯ ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಎಂಥವರಿಗಾದರೂ ಈ ನಿಧಾನ ಅನಿವಾರ್ಯ" ಎಂದು ಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಲು ತಡವಾದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ದುರ್ದೈವದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಇಷ್ಟು ತಡವಾದರೂ ಈ ಕೃತಿ ತೀರ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು. ಅವರ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳು ತಲೆಹಾಕಿವೆ. "ದೇವ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಆಧಿಪತ್ಯ ಮಾಡುವ ಬಯಕೆ ಮಾನವನದು. ಹಾಗಾಗಿ ಪೂಜೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ದೇವ್ಯವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ ಒಂದು ಜನಾಂಗವನ್ನೇ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ವೈಷ್ಣವ ಮಧ್ವ ಪಂಥಿಗಳ ವಿವಾದದ ಗುಟ್ಟು ಇದೇ." ಈ ಮಾತುಗಳು ಭೂತಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಆಡಿದವು! ಇನ್ನೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅವರು ವಿಭಜಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರೀತಿ-

(೧) ದಂತಕಥೆ (Legend); (೨) ಕಟ್ಟುಕಥೆ; (೩) ಅದ್ಭುತ ಕಥೆ; (೪) ದೇವ್ಯದ ಕಥೆ; (೫) ಮಾಯಾಮಾಟದ ಕಥೆ; (೬) ಪ್ರಾಣಿಕಥೆ; (೭) ಪೌರಾಣಿಕ ಅಥವಾ ಐತಿಹ್ಯ; (೮) ಐತಿಹಾಸಿಕ; (೯) ಚಾರಿತ್ರಿಕ; (೧೦) ಸಾಮಾಜಿಕ. ಹೀಗೆ ತೀರ ಅಸಮರ್ಪಕ ರೀತಿಯ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಶ್ರೀಯುತರು ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. 'ಐತಿಹಾಸಿಕ' ಹಾಗೂ 'ಚಾರಿತ್ರಿಕ' ಎಂಬ ಮಾತುಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಚಯವೂ ಇರದಿದ್ದರೇ ಹೇಗೆ?

ಇನ್ನು ಈ ಸಂಕಲನದ ಮೂಲ ಶೈಲಿಯ ನಿರೂಪಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿನ ನಿರೂಪಣೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಲು ಹೋಗಿ ವಿಫಲಗೊಂಡ ರೀತಿ, “ರಾಜರಿಗೆ ಪಚ್ಚಾತ್ತಾಪ ಆಗುತ್ತ”, “ತನ್ನ ತಪ್ಪಿಗೆ ಮಗಳತ್ರ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ”, “ರಾಜಕುಮಾರಿ, ಮಗಳೂ ಅಳಿಯ ಬರಿದ್ದೀವಿ ಮನೆಗೆ ಅಂತ ತಂದೆಗೆ ಓಲೆ ಹಾಕ್ತಾಳೆ”, “ರಾಜಂಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಗುತ್ತ” ಇಂಥ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಂಗ್ರಾಹಕರು ಮೂಲ ನಿರೂಪಕನ ಶೈಲಿಗೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಶಂಕೆ ಮೂಡದಿರದು. ಈ ಕೃತಿಗೆ ಮುನ್ನಡಿಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತ ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು, “ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕಥೆಗಳ ಭಾಷೆ ತುಂಬ ಉಪಯುಕ್ತ ಅಭ್ಯಾಸದ ವಸ್ತುವಾಗುವಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ಹೇಳಿಕೆ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ “ಅವರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಅವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬರೀ ಕಥೆ ಸಾಕು ಎಂದು ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಅನಂತರ ಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಮೂಲದ ಸತ್ವಕ್ಕೆ ನಷ್ಟಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ” ಎಂಬ ಅವರ ಮಾತು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಥೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನೋಡುವ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಜನಪದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಕಥೆಗಾರನ ಭಾಷೆ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಸೌಂದರ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಕಥೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿನ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಥೆಗಾರನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದಾದರೂ ಕಥೆಯ ರೂಪಾಂಶ ಹಾಗೂ ಆಶಯಗಳ ಕಡೆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಒಲವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಬಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾವಂತನೊಬ್ಬನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದರೂ ಕಥೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದರ ಸಂಗ್ರಹ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಥೆಯ ಮೂಲಸತ್ವ ಎನ್ನುವುದು ಆ ಕಥಾರೂಪಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದೇ ಹೊರತು ಭಾಷೆ ಅಲ್ಲ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಹಕರು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ ವಿಷಯವೇ ಆದರೂ, ಆ ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಕತೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಕಥೆಗಾರನ ಭಾಷೆ ಅಗತ್ಯವಾದದ್ದೇ ಆದರೂ ಅದೇ ಪರಮಗಂತವ್ಯವಲ್ಲ. ‘ಮಣ್ಣಿನ ಮಿಡಿತ’ದಲ್ಲಿ ಇದಾವುದೂ ಆಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ವ್ಯಥೆಯ ಅಂಶ.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಎರಡು ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಧವಳಶ್ರೀಯವರು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಇವರಲ್ಲೂ ಕೆಲವು ಅತಿರೇಕಗಳನ್ನು

ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಜನಪದ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಕತೆಗಾರರ ಕಥನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಧವಳಶ್ರೀ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಜಾನಪದ ಕಥಾಮೃತ' ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಎರಡು ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿರುವ ಅವರು ಸಾವಿರ ಕಥೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಬೃಹದ್ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಬೇಗ ನೆರವೇರಲೆಂದು ಹಾರೈಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಡಿ. ಬೋರೇಗೌಡರ 'ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಕಥೆಗಳು' ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ ಸುತ್ತಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಆಯ್ದ ಕಥೆಗಳು. ಬೋರೇಗೌಡರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ತಾವು ಕೇಳಿದಂತೆ ಆ ಕತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಷ್ಠೆ ಈ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಾಹಕನಲ್ಲೂ ಇರಬೇಕಾದುದೇ.

ಬಿ.ವಿ. ದಾಸೇಗೌಡರ 'ಹಾವಾಗಿ ಹರಿದ ಅಣ್ಣಯ್ಯ' ಮಂಡ್ಯ ಸುತ್ತಿನ ಕಥೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಅನೇಕ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳು ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕತೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ, ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ, ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ, ಟಿ. ಎಸ್. ರಾಜಪ್ಪ, ಬೋರೇಗೌಡ, ಎಚ್. ಜೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ, ಬಿ. ಸಿ. ಚೌಡೇಗೌಡ, ಕೃ. ಯ. ಶಿವಕುಮಾರ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು.

ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಅವರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಸಂಕಲನವೊಂದು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು ಅಗತ್ಯ.

ಗೀತೆ-ಕಥನಗೀತೆ

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಿಂದಲೂ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಏಕಮಾತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಜನಪದಗೀತೆ. ಗೋವರ್, ಫ್ಲೀಟ್ ಮುಂತಾದವರೂ ಗೀತಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೇ ಮಾರುಹೋದರು, 'ಗರತಿಯ ಹಾಡಿ'ನ ಅನಂತರ ಪ್ರಕಟವಾದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿವೆ. ಈ ಪರಂಪರೆ ಈಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಅನೇಕ ಹೊಸ ಸಂಗ್ರಾಹಕರು ತರುಣ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜ್ಯೋತಿ ಹೊಸೂರ ಅವರ 'ಬೆರಸಿ ಇಟ್ಟೇನ ಬೆಲ್ಲ ನೆಲಗಡಲೆ' ಕೆ. ನಾರಾಯಣ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಅವರ 'ತುಂಬಿ ಹೂವಿಟ್ಟು ಶರಣೆನ್ನಿ',

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಐತಾಳರ 'ಕೈಲಿಯ ಕರೆದ ನೊರೆಹಾಲು', ಕೆ. ವಿರೂಪಾಕ್ಷಗೌಡ, ಕಲ್ಲೇಶ ಇಟಗಿ, ಪಿ. ಕರಿಬೀರನಗೌಡರ 'ಹೊಲಮನಿ ಪದಗಳು', ಕೆ.ವಿರೂಪಾಕ್ಷಗೌಡ, ಮುದೇನೂರು ಸಂಗಣ್ಣನವರ 'ಹಳ್ಳಿಯ ಪದಗಳು' ಜಿ. ಎಸ್. ಭಟ್ಟ, ಅವರ 'ಸಿರಿಗಂಧ ಸೂಸ್ಯಾವೆ' ಮುದೇನೂರು ಸಂಗಣ್ಣನವರ 'ನವಿಲು ಕುಣಿದಾವ', ಎಂ. ಸಿ. ವಸಂತ ಕುಮಾರ ಅವರ 'ಜನಪದ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳು', ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಅವರ 'ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಪದಗಳು', ಡಿ. ಲಿಂಗಯ್ಯನವರ 'ಕೊಂತಿ ಪೂಜೆ', ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರ 'ಬಣ್ಣೇಸಿ ಹಾಡವ್ವ ನನಬಳಗ', ಕ್ಯಾತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣನವರ 'ಐದು ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು' ಇವು ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಂಕಲನಗಳಾಗಿವೆ.

ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಯಭಾಗ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಜ್ಯೋತಿ ಹೊಸೂರರು ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಜನಪದ ಗೀತೆ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕೃತಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುದು. "ಈ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಹೊಸೂರ ಅವರು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವರು" ಎಂಬ ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠರ ಮುನ್ನುಡಿಯ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ನಾವು ದನಿಗೂಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರ ಹಾಳ, ಘೋಡಗೇರಿ, ಗೋಕಾಕ ವೊದಲಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಕೆಲವು ಸುಂದರ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕಲೆಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಕೃತ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಭಜನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತಕಗಳಂತೆ ನೀಡಿರುವುದರ ಉದ್ದೇಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಸ್ತುವಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಹಾಡುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸುವುದು ಅಭ್ಯಾಸದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಗತ್ಯವಾದದ್ದು.

ಎಂ. ಸಿ. ವಸಂತಕುಮಾರ ಅವರು ಹಾಸನ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ 'ಮಳಲಿ ಗಿಡ್ಡಮ್ಮ', ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ವಿವರವಾದ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಸಂಕಲನ. ಅವರ 'ಕೋಲು ಪದಗಳು' ಕೋಲಾಟದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಜಿ. ಎಸ್. ಭಟ್ಟರ 'ಸಿರಿಗಂಧ ಸೂಸ್ಯಾವೆ' ಕಿಕ್ಕೇರಿಯ ಕಡೆಯ ಮನೋಜ್ಞ ಗೀತೆಗಳ ಒಂದು ಸಂಕಲನ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಈ ತರುಣರು ಘಟ್ಟವನ್ನು ಏರಿ ಬಂದು ಸಕಲೇಶಪುರದ ಕಾಫಿಯ ತೋಟದ ಕೂಲಿಯಾಳುಗಳಿಂದ ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವುದು ಒಂದು ಸಾಹಸವೇ ಸರಿ. ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಕಡೆಯ ಹಾಡುಗಳು ಶ್ರೀ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಗೌಡ ಹಾಗೂ ಮುದೇನೂರು ಸಂಗಣ್ಣ ಇವರ ಶ್ರಮದಿಂದ ಉತ್ತಮ

ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಹಕರು. ಅವರ 'ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಪದಗಳು' ಕನ್ನಡಕಥನಗೀತೆಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನೂ ವೈಪುಲ್ಯವನ್ನೂ ಸಾದರಪಡಿಸುವ ಕೃತಿ. ಹಾಲಕ್ಕಿಗೌಡರ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿ ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಥನಗೀತೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ಹಾಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಹೆಗಡೆಯವರ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಈ ಕೃತಿಗೆ ತಿಲಕವಿಟ್ಟಿದೆ. ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೆಗಡೆಯವರು ಕನ್ನಡದ ಕೆಲವೇ ಮಂದಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಗ್ರಾಹಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಕಥನಗೀತೆಗಳ ಸಂಕಲನಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಜೀಶಂಪ ಅವರ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳು ತಿಪಟೂರು ಹಾಗೂ ನೆಲಮಂಗಲ ಸುತ್ತಿನ ಕೆಲವು ಉತ್ತಮ ಕಥನಗೀತೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಂಕಲನ.

ಜನಪದಗೀತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿರುವವರಲ್ಲಿ ಎಚ್. ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡರ ಹೆಸರು ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಎರಡು ಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಗೀತಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಅವರು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ 'ನನ್ನೂರು' ಅನೇಕ ಜಾನಪದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಜಾನಪದ ಸಂಕಲನದಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಜನಪದ ಗಾಡೆ, ನುಡಿಗಟ್ಟು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಲೇಖಕರು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕ್ಯಾತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣ ಅವರ 'ಐದು ಕಥನಗೀತೆಗಳು' ಪಾಂಡವಪುರ ಸುತ್ತಿನ ಒಬ್ಬ ಅಪೂರ್ವ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದವು. ಈ ಸುತ್ತಿನ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿರುವ ರಾಮಣ್ಣನವರು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕಥನಗೀತೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ ಅವರು ಇತ್ತೀಚಿನ ತರುಣ ಸಂಗ್ರಾಹಕರಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಜಾನಪದ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮೆರೆದ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿ. ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ತರುಣ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳು ಜನಪದಗೀತೆಗಳನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವೆಲ್ಲರ ಸಂಕಲನಗಳು ಕೃತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಗಾಡೆ - ಒಗಟುಗಳು

ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಹೊಸ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗಾಡೆ ಹಾಗೂ ಒಗಟುಗಳ ಸಂಕಲನಗಳು ಹೊರಬಂದಿವೆ. ಗಾಡೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿನ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಕಳೆದ ಶತಮಾನ ಹಾಗೂ ಈ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆ. ಅಪಾರಸಂಖ್ಯೆಯ ಗಾಡೆಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿದ್ದರೂ

ಈವರೆಗೆ ಯಾವ ಕೃತಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸದಿರುವ ಎಚ್. ಎಂ. ರಾಮಾರಾಧ್ಯರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಗಾದೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಪ್ಪ, ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ, ಜೀಶಂಪ, ರಾಗೌ, ಸುಧಾಕರ, ಚಕ್ಕಲೂರು ಚನ್ನಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಬಿ. ಸಿ. ಚೌಡೇಗೌಡ ಈ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು.

ರಾಗೌ ಅವರ 'ನಮ್ಮ ಗಾದೆಗಳು' ಕನ್ನಡಗಾದೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿ ಎನಿಸಿದೆ. ಎರಡು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಒಂದೆಡೆ ಒದಗಿಸಿರುವುದು ಗಣನೀಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಗಾದೆಗಳ ವಿವರವಾದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡು ದೃಷ್ಟಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯೆಂದರೆ ಅಸಭ್ಯ ಅಶ್ಲೀಲವೆಂದು ತೋರುವ ಯಾವ ಗಾದೆಯನ್ನೂ ಸೋಸುವ ತೂರುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕದೆ ರಾಗೌ ಅವರು ಈ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಪದವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಇಂತಹ ಕೃತಿಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚು. ರಾಗೌ ಅವರ 'ಕಿಟ್ಟಲ್ ಕೋಶದ ಗಾದೆಗಳು' ಕಿಟ್ಟಲ್ಲರ ಅರ್ಥಕೋಶದಲ್ಲಿ ಚದುರಿಹೋಗಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಸಂಕಲಿಸಿಕೊಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿತಗೊಂಡ ಈ ಗಾದೆಗಳು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವೆನಿಸುತ್ತವೆ.

ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಗಟುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆಯೂ ಉತ್ತಮ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಕಲನಗಳೂ ಹೊರಬಂದಿವೆ. ಜೀಶಂಪ ಅವರ 'ಕನ್ನಡ ಒಗಟುಗಳು' ಸಂಕಲನದ ಮೂಲಕ ಒಗಟುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದ ಕಡೆಗೆ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಚಕ್ಕಲೂರು ಚನ್ನಪ್ಪ, ಸುಧಾಕರ ಹಾಗೂ ರಾಗೌ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು.

ಸುಧಾಕರ ಅವರ 'ಜನಪದ ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು' ಒಂದು ಪ್ರಶಂಸನೀಯ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಐನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ಶ್ರೀ ಸುಧಾಕರ ಅವರು ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವೂ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಅವರ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಒಗಟುಗಳ ಹೊಸಲೋಕವೊಂದರ ರಮ್ಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸುಧಾಕರ ಅವರು ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಗಟು ಗಾದೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದಂತೆ ಸಂಗ್ರಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ತರುಣ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಆಶೆ ಭರವಸೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಗೌ ಅವರ 'ನಮ್ಮ ಒಗಟುಗಳು' ಇಂಥದೇ ಮತ್ತೊಂದು ಉತ್ತಮ ಸಂಕಲನ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಒಗಟುಗಳು ಐನೂರರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ದಾಟುತ್ತವೆ. ರಾಗೌ ಅವರ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಅವರ ಜಾನಪದ ಆಸಕ್ತಿಗೆ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ.

ಈ ಇಬ್ಬರು ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ನೆಲೆ, ಕೊಯ್ದು ಗಿಡಗಳು ಮುಂತಾದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರಗಳನ್ನೂ ನೀಡಬೇಕಾಗಿದ್ದುದ್ದು ಅಗತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಒಗಟುಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾದೆ ಹಾಗೂ ಒಗಟುಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ಈ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕನ್ನಡಿಗರು ಅಭಿನಂದಿಸಬೇಕು.

ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯನವರ 'ಕನ್ನಡ ಗಾದೆಗಳ ಕೋಶ' 'ಪಡೆನುಡಿಗಳ ಕೋಶ' ಅಚ್ಚಪ್ಪನವರ 'ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಗಾದೆಗಳು' ಇವೂ ಸಹ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಕಲನಗಳು. 'ಪಡೆನುಡಿಗಳ ಕೋಶ' ಜಾನಪದದ ಒಂದು ಹೊಸ ಪ್ರಕಾರದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಒಂದು ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಭಾಷೆಯ ಸತ್ವ ಸೌಂದರ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಕನ್ನಡ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳ ಈ ಸಂಗ್ರಹ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಚಲಿತ ಗಾದೆಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲೆಹಾಕಿ "ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಗಾದೆಗಳು" ಎಂಬ ಹೆಬ್ಬೆತ್ತಗೆಯನ್ನು ಅಚ್ಚಪ್ಪನವರು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸೂಕ್ತಿಗಳು, ಕೆಲವು ವರ್ಣನಾ ಭಾಗಗಳು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗಾದೆಗಳಷ್ಟಕ್ಕೇ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಇದು ಈವರೆಗಿನ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರಮಪೂರ್ಣವಾದ ಕೃತಿಯಾಗಿ ಹೊರಬಂದಿದೆ. ಅಚ್ಚಪ್ಪನವರ ಜಾನಪದ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಉತ್ಸಾಹಗಳು ಸರ್ವಜನರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ್ಕೂ ಅರ್ಹವಾದುವಾಗಿವೆ.

ಸಂಶೋಧನೆ-ವಿಮರ್ಶೆ

ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಷ್ಟೇ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶೆ. ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಗಳಷ್ಟೇ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಕೃತಿಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹೇಗೆ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದರ ಕುರುಹಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಒಳಗಾಗದ ಯಾವ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಯೂ ವ್ಯರ್ಥವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ನಿಟ್ಟಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುದುರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಪರಿಷತ್ತು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ 'ಜಾನಪದ' ಎಂಬ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದಾದುದು. ಜಾನಪದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ 'ಜಾನಪದ' ಕನ್ನಡದ ಕೆಲವೇ ಪ್ರೌಢಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀಶಂಪ ಅವರ 'ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ', 'ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಇವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು 'ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ' ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಎಷ್ಟೋ ಅಜ್ಞಾತ ಶಾಖೆಗಳತ್ತ ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದೆ. ಕರಪಾಲ, ಕಂಸಾಳೆ, ಐತಿಹ್ಯ, ಗಾಡೆ, ಹಬ್ಬಗಳು ಜಾನಪದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಈ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ದೇಜಗೌ ಅವರ ಮುನ್ನುಡಿ 'ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ'ದ ಎಚ್. ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡರ ಹಿನ್ನುಡಿ ಈ ಎರಡು ಅತ್ಯಂತ ವಿಚಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದು ಜಾನಪದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಸಂವರ್ಧನೆಗಳಿಗೆ ಜನತೆ ಆದ್ಯ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಇಬ್ಬರು ಜಾನಪದ ತಜ್ಞರು ಕಳಕಳಿಯ ಮನವಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ನಡೆದ ಲೇಖಕರ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಜಾನಪದ ಗೋಷ್ಠಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ಜಾನಪದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಗಣ್ಯವಾದುದು. ಅಲ್ಲಿ ಓದಲಾದ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತ ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕರ ಪ್ರಬಂಧ ಅತ್ಯಂತ ಅಮೂಲ್ಯವಾದುದು. ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆ, ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಶ್ವಕೋಶವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃತಿ 'ಹೊನ್ನ ಬಿತ್ತವು ಹೊಲಕೆಲ್ಲ' ಪ್ರಕಟವಾದುದು ತರೀಕೆರೆಯ ಪ್ರಥಮ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಂಗವಾಗಿ. ೫೨ ಮಂದಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜಾನಪದದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮುಖಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರೌಢವೂ ವಿಚಾರಪರಿಪೂರ್ಣವೂ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವೂ ಆದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ 'ಸುವರ್ಣ ಸಂಚಯ', ತರೀಕೆರೆ ಸಮ್ಮೇಳನದ 'ಹೊನ್ನ ಬಿತ್ತವು ಹೊಲಕೆಲ್ಲ' ಈ ಎರಡು ಆಚಾರ್ಯಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಬಂಧ ಒಂದು ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿಮರ್ಶಕರಲ್ಲಿ ಸಿ. ಪಿ. ಕೆ. ಅವರು ಪ್ರಮುಖರಾದವರು. ಅವರ 'ಜಾನಪದ ಪ್ರತಿಭೆ' ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಣ್ಯ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಡಿ. ಕೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಅವರು ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಉತ್ಸಾಹಿ. ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಅವರು 'ಜಾನಪದ ಸಮೀಕ್ಷೆ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿದ್ದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೂಡಲಪಾಯ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ಕೃತಿ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ತೀ. ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಅವರ

'ಜಾನಪದ ಮೈಲಿಗಲ್ಲುಗಳು' ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಎರಡು ಶಿಖರಗಳಾದ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯ 'ಕಲೆವಾಲ' ಹಾಗೂ ಫ್ರೇಜರನ 'ಗೋಲ್ಡನ್‌ಬೋ'ಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಗ್ರಂಥ. ನಂ. ತಪಸ್ವೀಕುಮಾರ್ ಅವರ 'ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಜಾನಪದದ ವಿವಿಧ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಸುಂದರ ವಿವೇಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಗಾದೆಗಳು, ಗ್ರಾಮ ಬೈಗುಳಗಳು, ತೋಗಲುಬೊಂಬೆಯಾಟ ಮುಂತಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಯುತರು ಉತ್ತಮ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆಗಳು', 'ಪುರಾಣ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ' ಮುಂತಾದ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆಗಳು ಜಾನಪದದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಜಾನಪದದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾದ ಅಂಶ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಅಪಾರ ಜಾನಪದ ವಿಷಯಗಳು. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಜಾನಪದ ಉಪಸಮಿತಿ ಮುನ್ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜಾನಪದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಕೋಶಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಿದೆ. ಬ್ರಿಟಾನಿಕಾ ವಿಶ್ವಕೋಶದಲ್ಲೂ ದೊರೆಯದಷ್ಟು ಜಾನಪದ ವಿಷಯಗಳು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವಂತಾಗಿದೆ.

ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಷ್ಟೇ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. ಪರಂಪರಾನುಗತ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವಂತತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಮನೆಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ವಾದ್ಯಗಳು, ಆಭರಣಗಳು, ವ್ಯವಸಾಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಯಕ್ಷಗಾನ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಮನಗಂಡು ದೇಜಗೌ ಅವರು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಜೀಶಂಪ ಹಾಗೂ ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಅವರು ತೋರಿರುವ ಆಸಕ್ತಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದಾಗಿದೆ.

ಕಳೆದ ಮೂರುವರ್ಷಗಳ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಸಾಧನೆ ಕಳೆದ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಂತಿದೆ; ಉತ್ತಮ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ತೋರಿದೆ.

ಜಾನಪದದ ಗೊತ್ತು ಗುರಿಗಳು

ಜಾನಪದ (Folklore) ಪರಂಪರಾನುಗತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಇರುವ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಮೌಖಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದುಬರುವ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳ ಎರಡು ಪ್ರವಾಹಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಮೌಖಿಕವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರೌಢವಿದ್ಯೆಗೆ ಜಾನಪದವೇ ಅಡಿಗಲ್ಲು. ಪ್ರೌಢಜ್ಞಾನದ ಎಲ್ಲ ಶಾಖೆಗಳೂ ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕವಲೊಡೆದು ಕುಡಿಚಾಚಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಇದು ಜನರ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಗಾದೆ ಒಗಟುಗಳಲ್ಲಿ, ಕತೆ, ಗೀತೆ, ಕಾವ್ಯ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ಯಾವಂತರಲ್ಲದ, ಆದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ವರ್ಗವೆನಿಸುವ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಅವರ ಬದುಕಿನ ಆಸರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದುಬರುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಜೀವನವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೀಲಿಕೈಯಾಗಿರುವುದು ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ. ಜನಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲರೂ ಜಾನಪದವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಆಶೋತ್ತರಗಳೆಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ರಿಚರ್ಡ್ ಎಂ. ಡಾರ್ಸನ್ ಅವರು ಜಾನಪದವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ-

೧. ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ (Oral literature)
೨. ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (Material culture)
೩. ಸಾಮಾಜಿಕ ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ (Social folk custom)
೪. ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು (Performing folk arts)

ಈ ಪ್ರಮುಖ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಜಾನಪದ, ಜನಪದ ಜೀವನದ ಸಮಸ್ತ ಮುಖಗಳನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗಿಂತ ಸಂಗ್ರಹಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು, ಸಾಹಿತ್ಯಕವಾಗಿ ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದುಬಂದು ಕೆಲವು ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನೋ ಕಥನಗೀತೆಗಳನ್ನೋ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಕವಾದ, ಗಟ್ಟಿಯಾದ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿ ಮೊಳೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈಗೀಗ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ, ಭಾಷಿಕವಾಗಿ, ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಉತ್ಸಾಹ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗಳು ಈಗ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಹರಿದಾಡಿ, ಈ ದಶಕದ ಜಾನಪದ ಕೃತಿಗಳು ಹೊಸಹೊಸ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಮುಂದಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನೂ ವಿವೇಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಶಾಬ್ದಿಕ ಕಲೆ (Verbal Art) ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜಾನಪದದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗ. ಇದು ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಕಟ್ಟುಕಥೆ, ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ, ಅದರ ಕೆಲವು ಕಿರಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಜನಪದ ಭಾಷೆ (Folk speech)ಯ ವಿವಿಧ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಬೇಕು.

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿತೆಗೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಿಂದ ಇಲ್ಲಿನವರೆಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಕಾವ್ಯ, ಗಾದೆ, ಒಗಟುಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿನ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಇನ್ನೂ ಸಮಗ್ರವಾದ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬುದು ಕಲಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ 'ಸಾಹಿತ್ಯ'ವೇ ಆದರೂ ಅದರ ಇತರ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದರ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿ, ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಮುಖ್ಯವಾದುದೇ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರೂಪ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈಗ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಆಶಯ (Motif) ವರ್ಗ (Type)ಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಈಗ ಹಳೆಯದೆನಿಸಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೃಷ್ಟಿ ರಚನಾತ್ಮಕದ ಕಡೆ ಹರಿದು, ಅತ್ಯಂತ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ೧೯೩೧ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಗರತಿಯ ಹಾಡಿ'ನಿಂದಲೇ ಈ ದೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ, ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯದತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಿದವರೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಗಳು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಸತ್ವದಿಂದ ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಗರತಿಯ ಹಾಡನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಲಸಂಗಿ ಸೋದರರು ಉತ್ತಮ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆರಿಸಿ ಸಂಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಇತರ ಮೌಲ್ಯಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೈತಪ್ಪಿಹೋದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಈಗ ವ್ಯಥೆಪಡುವಂತಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನವೋದಯ ಯುಗದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಗಳೆಲ್ಲ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಪಂಡಿತ

ಕವಿಗಳಂತೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸದೆ, ಅದರದೇ ಆದ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು, ಆ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದು, ಹಾಡಿ, ಮಾತನಾಡಿ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮರೆಯಲಾಗದು.

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರ, ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಚಯವಾದುದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕುತೂಹಲಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಕಾಲದ ಜಾನಪದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಕಾಣಬರತೊಡಗಿದರು. ಇದರಿಂದ ಹೊಸಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಹೆದ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸಮೆದಂತೆ ಆಯಿತು. ಗದ್ದೀಮಠ, ಜೀಶಂಪ, ಕರಾಕೃ, ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ಮತಿಘಟ್ಟ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮುಂತಾದವರ ಈ ನಿಟ್ಟಿನ ದುಡಿಮೆ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸಹೊಸ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರಲು ನೆರವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಸಂಗ್ರಾಹಕರು ತಮ್ಮ ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನೋ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭವನ್ನೋ ಮೀಸಲಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಪೂರ್ಣಕಾಲದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಾಡಿನ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಶ್ರಮಿಸತೊಡಗಿದುದು, ಮುಂದೆ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆಗೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ೧೯೫೦ರಿಂದ ೧೯೬೫ರವರೆಗೆ ಜನಪದ ಗೀತೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೆಳಗಿನ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊರತರಲಾಯಿತು.

೧. ಜನಪದ ಗೀತೆ : ದೇವರ ಪದಗಳು, ಬೀಸುವ ಪದಗಳು, ತಿಂಗಳ ಮಾವನ ಪದಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪದಗಳು, ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು, ಮದುವೆಯ ಪದಗಳು, ಕಂಬಿಯ ಪದಗಳು, ಹಂತಿಯ ಹಾಡುಗಳು, ಹೋಳಿಯ ಪದಗಳು, ಮಕ್ಕಳಾಟದ ಹಾಡು, ದುಂದುಭಿ ಹಾಡು, ಗೊಂದಲ ಹಾಡು, ಶೀಗೆಗೌರಿ ಹಾಡು, ಹಾಸ್ಯದ ಹಾಡು, ಚೋಕುಮಾರನ ಹಾಡು, ಭಲರೇಹಾಡು, ಅರಳೆಲೆ ಬಸವನ ಹಾಡು, ಗುಳ್ಳಪ್ಪನ ಹಾಡು, ಹುತ್ತಪ್ಪನ ಹಾಡು, ನಾಗರಪಂಚಮಿ ಹಾಡು, ಗುರ್ಚಿಯ ಹಾಡು, ಬನ್ನಿಯ ಹಾಡು, ಮಾರ್ನವಮಿ ಪದ, ಚೋಗಿಯ ಹಾಡು, ಹಚ್ಚಿಯ ಪದಗಳು, ತತ್ತ್ವ ಪದಗಳು, ಕೊಂಠಿ ಪದಗಳು, ಅಂಟಿಕೆ ಪಂಟಿಕೆ ಪದಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ.

೨. ಜನಪದ ಲಾವಣಿಗಳು, ಕಾವ್ಯಗಳು : ಹಂತಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾಯಕರ ಲಾವಣಿಗಳು, ಕಂಸಾಳೆಯವರು, ನೀಲಗಾರರು, ಜುಂಜಪ್ಪನವರು, ತಂಬೂರಿಯವರು, ಚೌಡಿಕೆಯವರು, ಡೊಳ್ಳಿನವರು, ದೊಂಬಿದಾಸರು, ಹೆಳವರು, ಕರಪಾಲದವರು, ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು, ಗೊರವರು-ಮುಂತಾದವರ ಕಾವ್ಯಗಳು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಗೀತೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಒಂದೂವರೆ ದಶಕದ ಸಾಧನೆ ಶಿಖರಪ್ರಾಯವಾದುದು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಆರಂಭದ ಕೆಲವು ಬಿಡಿಹಾಡುಗಳು ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಕಥನಗೀತೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಅನಂತರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮೊದಲ ಅವಧಿಯ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಅನಂತ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಯಿತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಂಕಲನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೂ, ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಪರಿಚಯಿಸುವ ಅಪೂರ್ವ ಲೇಖನಗಳೂ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಟವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಲೋಕ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ತನ್ನ ದಿಗಂತವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಪಾರ ಸಾಹಿತ್ಯರಾಶಿ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಚಯವೂ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಅವಕಾಶವಾಯಿತು. ಕಾಳಿಂಗರಾಯ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗ, ಈರಬಡಪ್ಪ, ಗುಣಸಾಗರಿ, ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ, ಮದಕರಿನಾಯಕ, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣದ ಕಾಳಗ, ಮಲೆಯಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ, ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ, ನೀಲವೇಣಿ, ಬಂಜೆ ಹೊನ್ನಮ್ಮ, ಮೈದುನ ರಾಮಣ್ಣ, ಚೆನ್ನಿಗರಾಮ, ಕಲ್ಯಾಣಬಸವಯ್ಯ, ಹರಳಯ್ಯ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ, ಮೇದರ ಕೇತಯ್ಯ, ಇಳಿಹಾಳ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ, ಹೂಗಾರ ಮಾದಯ್ಯ, ಜಾತಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ, ನೇಗಿಯ ಅಮುಗಯ್ಯ, ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ, ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯ, ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿಯ ಹಾಡುಗಬ್ಬ, ನಂಜಯ್ಯ ಚಾಮುಂಡಿ, ಶಿವ-ಗಿರಿಜೆ, ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ, ಸರ್ಜಪ್ಪನಾಯ್ಕನ ಕಾವ್ಯ, ಲಿಂಗರಾಜಮ್ಮನ ಕಾವ್ಯ, ಚಾಮುಂಡಿ ಪುರಾಣ, ಗುಂಡುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ, ಚೆಲುವರಾಯ, ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗ, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಭುವನಮ್ಮ, ಗಜಾವತಿ, ಹುಲಿಯಾರು ಕೆಂಚಮ್ಮ, ಹಿರಿದಿಮ್ಮಿ, ಈರೋಬಿ, ಉತ್ತರದೇವಿ, ಅಣಜಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮ ಮುಂತಾಗಿ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವೂ ನಡೆಯಿತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಕಲನರೂಪದಲ್ಲಿ, ಲೇಖನರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಗೀತೆ, ಕಾವ್ಯಗಳ ವಿಪುಲಸಂಪತ್ತು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸತೊಡಗಿ, ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದತ್ತ ಎಲ್ಲರ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಹರಿಯಲು ಪ್ರೇರಕವಾಯಿತು.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಜಾನಪದದ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ:

೧. ಜನಪದ ಕಥೆ : ಅತಿಮಾನುಷ ಕಥೆಗಳು, ಮಾಂತ್ರಿಕ ಕಥೆಗಳು, ರಮ್ಯ ಕಥೆಗಳು, ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಥೆಗಳು, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಕಥೆಗಳು, ದಡ್ಡರ ಕಥೆಗಳು, ಪ್ರಾಣಿ ಕಥೆಗಳು, ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಕಥೆಗಳು ಸೂತ್ರ ಕಥೆಗಳು, ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಕಥೆಗಳು, ಗಾದೆಯ ಕಥೆಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರದ ಕಥೆಗಳು.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ-ಈ ಭಾಗದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಹೊರಬಂದಿವೆ. ಕೊಡಗು ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹೆಚ್ಚು ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹದತ್ತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಮನಹರಿದಿಲ್ಲ.

೨. ಜನಪದ ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಕಾವ್ಯ: ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಾವಣಿಗಳು, ಎಲ್ಲ ಗೀತೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಸಂಕಲನಗಳು, ಶಿಶುಪ್ರಾಸಗಳು.

೩. ಜನಪದ ನಾಟಕ, ನೃತ್ಯ: ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳೂ, ಬಿಡಿಲೇಖನಗಳೂ, ಮೂಲಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳಕುಕಂಡಿವೆ.

೪. ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಒಡಪುಗಳ: ಸಂಗ್ರಹಗಳೂ, ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದಿವೆ.

೫. ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು: ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದ ಈ ಎರಡು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಸಂಕಲನಗಳು ಬೆಳಕು ಕಂಡಿವೆ.

ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆ: ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸವೂ ತೀವ್ರಗೊಂಡು ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಭಾಗಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ವಿಪುಲ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಈಗ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಕಲನಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೊರಬಂದಿವೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಅವುಗಳ ಆಶಯ ಮತ್ತು ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಾಹಕರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕುವುದು, ಒಬ್ಬನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಸಮಗ್ರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕುವುದು, ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತರುವುದು, ಯಾವುದೋ ಕಥಾವರ್ಗವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ತರುವುದು-ಹೀಗೆ ಅನೇಕ

ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಸಾವಿರಾರು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಈಗ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದು ಮುಂದಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ರಾಶಿಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ, ನಾನಾ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ಕಡೆ ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಗಮನ ಹರಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಕಲನಗಳು ಹೊರಬಂದು, ಅತ್ಯಂತ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ ಸಂಪಾದನಾ ಕಾರ್ಯವೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಸಂಕಲನಗಳು, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಕಲನಗಳು, ಬೇರೆಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಕಲನಗಳು ಬೆಳಕು ಕಂಡಿವೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜದ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆದು 'ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳ' ಮೇಲೆ ಬೃಹತ್ ಸಂಕಲನವೊಂದನ್ನು, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಜೀವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅವರ ಹಾಡುಗಳ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ನೂರಾರು ಜನ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಜನಪದ ಗಾಯಕರು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸಕಾಲಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲ ಈಗ ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವಂತಾಗಿದೆ. ಕರಪಾಲದ ಸಿದ್ಧಯ್ಯ, ಕಂಸಾಳೆ ಮಹದೇವಯ್ಯ, ಹಾಲುಕ್ಕಿಗೌಡರ ತಿಮ್ಮಕ್ಕ, ಗುಮ್ಮ, ಸೋಬಾನೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಸೋಬಾನೆ ಗಿಡ್ಡೇಗೌಡ, ಎಲಿಸವ್ವ, ಚೌಡಿಕೆ ಎಲ್ಲಯ್ಯ, ಗೋವಿಂದಪ್ಪ, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಸೂರಪ್ಪ, ಮಳವಳ್ಳಿ ರಾಚಯ್ಯ, ಗೊಲ್ಲರ ಮೂಡ್ಲಪ್ಪ-ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ಅಜ್ಞಾತ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರು, ಸಾಕಷ್ಟು ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾಗಿ ಮೆರೆಯುವ ಪುಣ್ಯದಿನಗಳು ಬಂದಿವೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯಗಳು ಈಗ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. 'ಮಲೆಯಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ', 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ', 'ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಕಾವ್ಯ', 'ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣದ ಕಾಳಗ', 'ಸಾರಂಗಧರ', 'ಚನ್ನಿಗರಾಮ' ಮುಂತಾದ ಅಪಾರಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೌಖಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳ ದೊಡ್ಡ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಈಗ ಬೆಳಕಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ವೀರಕಾವ್ಯಗಳು, ವಾಸ್ತವಿಕ ಲಾವಣಿಗಳು, ರಮ್ಯಕಾವ್ಯಗಳು, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳು ಈಗ ಹೇರಳವಾಗಿ ಸಂಕಲಿತವಾಗಿವೆ.

ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ವಾಚ್ಛಯ ಎಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾದುದು, ವ್ಯಾಪಕವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ನೂರಾರು ಸಂಕಲನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದು.

ಭೌತಿಕ ಜಾನಪದ: ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನಂತರ ಭೌತಿಕ ಜಾನಪದ (Physical folklore) ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಬಂದರೆ, ಭೌತಿಕ ಜಾನಪದ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಳಕೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿಬಂದುದು. ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಮಾನವ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ. ತನ್ನ ಅಡುಗೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಪಾತ್ರೆಗಳು, ಬೇಟೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಆಯುಧಗಳು, ಮನರಂಜನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಲಾತ್ಮಕ ವಸ್ತುಗಳು, ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳು, ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಅಭರಣಗಳು, ವಾಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮನೆ, ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಜೀವಿಸಲು ಊರು ಕೇರಿ-ಹೀಗೆ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕವಾದ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಮರ, ಮಣ್ಣು, ಲೋಹ, ನಾರು, ಕಲ್ಲು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ. ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಈ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಯಿತು. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ವಸ್ತು ಹತ್ತು ಹಲವು ಕಡೆ ಪ್ರಯೋಗಗೊಂಡು ಸಮಷ್ಟಿಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಎನಿಸಿ ಜನಪದದ ಸ್ವತ್ತಾಯಿತು.

ಈ ವಸ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಸಾಧನೆಯ ಕುರುಹಾದ ಹಳೆಯಕಾಲದ ಅತ್ಯಪೂರ್ವ ವಸ್ತುಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗತೊಡಗಿದಾಗ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಶೇಖರಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿತು. 'ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು' ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದೂ ಹೀಗೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಾದರಿಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಡಿತು. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿಯ ವಸ್ತುಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗತೊಡಗಿ ತಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಳಾಂಗಣ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳೂ, ಹೊರಾಂಗಣ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಇಂದು ಅಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ದೊಡ್ಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಕಲ್ಪನೆ ಬಂದದ್ದು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿರುವ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊಸದು.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತರೀಕೆರೆಯ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಪೂರ್ವ ರೀತಿಯ ಆಯುಧಗಳು ಈಗ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ದಕ್ಕಿವೆ. ಬಾಳಗಾರುಮಠದ ದೊಡ್ಡ ರಥ, ಮೈಸೂರಿನವರೆಗೆ ಹರಿದುಬಂದಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾತಂಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಗೊಂಬೆಗಳು ಈಗ ನೋಡದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಹುಣಸೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನೂರೊಂದಯ್ಯನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿನ ಫಲಿಮಾರುಮಠದ ರಣಕಹಳೆ, ಬೆಳಗಾಂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆರು ಜೊತೆ ಎತ್ತುಗಳು ಎಳೆಯುವ ರಂಟೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಮಾರಿ, ಶಿಕಾರಿ ಪುರದ ಶಿವಯೋಗಮಂದಿರದ ಗೊಂಬೆ ಮಂಟಪ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಎರಡು ವಿಶಿಷ್ಟರೀತಿಯ ತೇರುಗಳು, ಈಚನೂರು ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಗಳು, ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಕಥಕಳಿ ಸಾಧನಗಳು, ಆಂಧ್ರದ ವೀಧಿನಾಟಕದ ಕಿರೀಟಗಳು, ವರ್ಣರಂಜಿತ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳು, ಈಗ ಮರೆತುಹೋಗಿರುವ ಹೊನ್ನವಳ್ಳಿ ಕೀಲುಗೊಂಬೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಗೊಂಬೆಗಳು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮೆಕ್ಕೆಕಟ್ಟಿ ದೇವಾಲಯದ ನಲವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ೬೦೦ ವರ್ಷ ಹಳೆಯ ಅಪೂರ್ವ ಮರದ ವಿಗ್ರಹಗಳು-ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಲು ದೊರೆಯದ ಅಪೂರ್ವ ವಸ್ತುಗಳು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಜ್ಞಾನ ದೇಗುಲಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಗಣ್ಯರು ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಅದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂಲೆಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜನಜೀವನ ನಡೆದುಬಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಇಂಥ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇವು ಬೆಳೆದರೆ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶ ದೊರೆತಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ: ಸಾಮಾಜಿಕ ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ಇನ್ನೂ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಹಬ್ಬಗಳು, ಜನಪದ ವೈದ್ಯ, ಅಡುಗೆಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಆಟಗಳು ಮುಂತಾದುವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಜನಜೀವನವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು, ಅದರಿಂದ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕ ಅಂಶಗಳ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಗತ್ಯವಾದುದು. ಈ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ, ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಂಬಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಈಗಾಗಲೇ ಕೆಲವು ಸಂಕಲನಗಳು

ಹೊರಬಂದಿವೆ. ಡಿ. ಕೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವರ ಈ ನಿಟ್ಟಿನ ಪ್ರಯತ್ನ ಸ್ತುತ್ಯವಾದುದು. ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಇದೀಗ ಅಧ್ಯಯನ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ತ. ಚಿ. ಚಲುವೇಗೌಡರು ಮಂಡ್ಯ ಸುತ್ತಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಂಪುಟವೊಂದನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಅವರು ಮಲೆನಾಡಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಬ್ಬಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು ದೊರೆತರೂ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಇನ್ನೂ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ವೈದ್ಯ ಮತ್ತು ಅಡುಗೆಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಮಾಟ, ಮಂತ್ರ, ಶೂನ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸದ ತೀವ್ರತೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಭಂಡಾರ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಈ ನಿಟ್ಟಿನ ಅಧ್ಯಯನ ತೀರ ಅವಶ್ಯವಾದುದು.

ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ಕಲೆಗಳು: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳೂ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಪರಿಷತ್ತು, ರಾಜ್ಯ ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ, ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ರಾಜ್ಯ ವಾರ್ತಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ ಇಲಾಖೆ ಮುಂತಾದವು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿವೆಯಾದರೂ ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಈ ನಿಟ್ಟಿನ ಸಾಧನೆ ದೊಡ್ಡದು ಎನ್ನಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ೧೩ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು:

೧. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳು
೨. ಸಾಮಗಾನ ನಾಟಕಗಳು
೩. ಸಣ್ಣಾಟಗಳು
೪. ವೇಷಗಾರರ ಕಲೆಗಳು
೫. ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ
೬. ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ
೭. ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ
೮. ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು

೯. ಜನಪದ ಮೇಳಗಳು
೧೦. ಜನಪದ ಮನರಂಜಕರು
೧೧. ಮಲ್ಲಕಾಳಗ
೧೨. ಜನಪದ ಮೋಡಿ
೧೩. ಜನಪದ ಕ್ರೀಡೆಗಳು

ಈ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟದ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಬಗೆಗಳಾದ ಮೂಡಲಪಾಯ ಮತ್ತು ಪಡುವಲಪಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಸಮಗ್ರ ಕಲ್ಪನೆ ಮೂಡಲು ಈಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಪಡುವಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ತೆಂಕತಿಟ್ಟು, ಬಡಗತಿಟ್ಟುಗಳಂತೆ, ಮೂಡಲಪಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಘಟ್ಟದ ಕೋರೆ ವೊದಲಾದ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಾದ್ಯಗಳ ಬಳಕೆ, ರಂಗಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಮೇಳ, ವೇಷಭೂಷಣ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ನೃತ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮೂಡಲಪಾಯ, ಪಡುವಲಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ದ್ರಾವಿಡಮೂಲದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಲೆಯೆಂದು ಕವಲೊಡೆದು ಆಂಧ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ, ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಕೇರಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಸುಸ್ಪಷ್ಟ.

'ಸಾಮಗಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯ' ತೀರ ಇತ್ತೀಚಿನದೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಅಭಿನಯ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಲೆ. ಕಂಪನಿ ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಇವು ಪ್ರಾಚುರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಅದಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಇತಿಹಾಸವಿರಬಹುದಾದ ಅನುಮಾನ ಬರುತ್ತದೆ. ಸರಳೀಕೃತ ವೇಷಭೂಷಣ, ಸೊಗಸಾದ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಪಾತ್ರಗಳೇ ಹಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿಯ ರಂಗತಂತ್ರಗಳು, ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮತ್ತು ಸಾಮಗಾನಗಳು ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಾಖೆಗಳಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆದುಬಂದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇಂದಿಗೂ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಉಳಿದುಬಂದಿರುವ 'ಸಾಮಗಾನ' ನಾಟಕಗಳ ಕುರುಹುಗಳಿವೆ. ತಲೆವಾರಿನಿಂದ ತಲೆವಾರಿಗೆ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರು

ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಾಮಗಾನ ಪದ್ಧತಿಗೇ ಮೀಸಲಾದ “ಚಿತ್ರಕೇತು ಮಹಾರಾಜನ ಕಥೆ” ಮುಂತಾದವು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಉಳಿದುಬಂದ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ಮಲೆನಾಡು ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ‘ಸಣ್ಣಾಟಗಳು’ ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಮೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ದೊಡ್ಡಾಟವಾಗಿರುವುದು ಈ ಸಣ್ಣಾಟಗಳಿಂದ. ಸಣ್ಣಾಟಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಸ್ತುವನ್ನಾಧರಿಸಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಂಗೀತವುಂಟು; ಲಘುನೃತ್ಯವೂ ಉಂಟು. ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಸಾಮಗಾನ ನಾಟಕದಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾದವು. ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆಯೂ ಸಣ್ಣದೇ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಪಾರಿಜಾತ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಸಾಂಗ್ಯಬಾಳ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಸಣ್ಣಾಟಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿವೆ.

ಸಣ್ಣಾಟಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಇನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕಲಾತಂಡಗಳ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ, ಸಣ್ಣಾಟದ ಬಗೆಗಳ ನಿರ್ಧಾರ, ಕಲಾವಿದರ ಸಂದರ್ಶನ, ಸಣ್ಣಾಟ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಪಾದನೆ ಮುಂತಾದವು ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ.

ವೇಷಗಾರರು ಮನೆಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಒಯ್ಯುವ ಅಪೂರ್ವ ಕಲಾವಿದರು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೇ ಮೀಸಲಾದ ಒಂದು ವರ್ಗದ ಜನ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಪೌರಾಣಿಕ ಪಾತ್ರಗಳ ವೇಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಎರಡು ಮೂರು ಮಂದಿ ಜತೆಗೂಡಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಮನೆಮನೆಯ ಮುಂದೆಲ್ಲ ಆಡಿ ಅವರು ಜನರನ್ನು ರಂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಂದು ಬಗೆಯ ಮಿನಿ ನಾಟಕವೆಂದರೂ ಆಗಬಹುದು ಇವರನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಲಿಂಗಣ್ಣ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ವಿವರವಾದ ಪರಿಶೀಲನೆ ಈ ಕಲಾತಂಡಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ನಾಟಕಗಳನ್ನಾಡುವ ಅನೇಕ ವೃತ್ತಿಕಲಾವಿದರು ಈಗೀಗ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೊಂಬಿದಾಸರ ಮೇಳಗಳು, ಮರಾಟಿಯವರ ಮೇಳಗಳು ಈಗ ತೀರ ವಿರಳವಾಗಿವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ದೊಂಬಿದಾಸರ ಮೇಳವೊಂದು ಹುಣಸೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ತಿಪಟೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೊನೆಹಳ್ಳಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮರಾಟಿಯವರ ಮೇಳವೊಂದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸೂತ್ರದ ಬೊಂಬೆಯಾಟ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಕಲೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳಿಗೂ ಇದು ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳೂ ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ವೇಷಭೂಷಣ, ಮಾತುಗಾರಿಕೆ, ಕುಣಿತದ ವೈಖರಿ, ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೂಲವಾದದ್ದೆ. ಮಾನವಪಾತ್ರಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬೊಂಬೆಗಳು ಕುಣಿಯುತ್ತವೆ. ಭಾಗವತರು, ಹಿಮ್ಮೇಳದವರು, ಕುಣಿಸುವವರು ಮಾತ್ರ ಮಾನವರು. ಇವರೆಲ್ಲ ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬೊಂಬೆಯಾಟದ ಮೇಳಗಳು ಈಗ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ನಾಡಿನ ಬೇರೆಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲವು ತಂಡಗಳು ಈಗಲೂ ಉಳಿದಿವೆ. ಬೆಳ್ಳೂರು ಮೇಳ, ನೆಲ್ಲಿಗೆರೆಯ ಮೇಳ, ನಂಜನಗೂಡು ಮೇಳಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ.

ತೋಗಲುಬೊಂಬೆಯಾಟ 'ಕಿಳ್ಳೇಕ್ಕಾತರು' ಅಥವಾ 'ಗೊಂಬೆರಾಮರು' ಎಂಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರ ಕಲೆ. ಇದೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಧಾರಿತವಾದುದೇ. ಇಲ್ಲಿನ ಗೊಂಬೆಗಳು ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ದೀಪದ ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದು ಗೊಂಬೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ವರ್ಣರಂಜಿತವಾಗಿ ತೋರುವಂತೆ ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದು ಕುಟುಂಬದ ಕಲೆ, ಹೆಂಗಸರು, ಗಂಡಸರು, ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಗೊಂಬೆಯಾಟವಿದು. ಆರೇಳು ಮಂದಿ ಕಲಾವಿದರು ಕಲೆತು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಈ ಕಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕವಾದುದು. ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಸಿನಿಮಾಗಳೆಂದೇ ಕರೆಯಬಹುದು.

ಕಿಳ್ಳೇಕ್ಕಾತರು ಮಲೆನಾಡಿನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದೆಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬೇರೆಬೇರೆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರೂ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಕಲೆ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೋಲಾರ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಾಟ ಸಂಪ್ರದಾಯವೊಂದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಗೊಂಬೆಗಳು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡವು, ರಂಗಮಂಟಪವೂ ದೊಡ್ಡದು. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರು ನಿಂತು ಕುಣಿಸುವ ವೈಖರಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕುಳಿತೇ ಕುಣಿಸಲಾಗುವುದು.

ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತುಹೋಗಿರುವ ಜನಪದ ಕಲೆ. ಇದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವೇಷಗಳ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕೀಲುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿವಿಧ ವಿನೋದಗಳೊಡನೆ ಕುಣಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲಿನ ಜೀವಾಳ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೀಲುಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ತಿರುಗಣಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ

ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕುಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗೊಂಬೆಗಳು ಒಂದು ಅಡಿಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದು, ವಿವಿಧ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ದಾಸಯ್ಯ, ನಟಿ, ಜಟ್ಟಿ, ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಗೊಂಬೆಗಳು ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಗೊಂಬೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂಥ ಸಣ್ಣ ರಂಗಮಂಚದ ಕೆಳಗೆ ಕಲಾವಿದರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಕುಣಿಸುವುದರಿಂದ, ಗೊಂಬೆಗಳು ತಾವೇ ಕುಣಿಯುತ್ತಿವೆ ಎಂಬ ಅನುಭವ ಬಂದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆನಂದಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯಾಟದ ತಂಡಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಉಳಿದಿರಬೇಕು. ಅವುಗಳ ಶೋಧ ಇನ್ನೂ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೊನ್ನವಳ್ಳಿಯ ತಂಡದ ಅಪೂರ್ವ ಕೀಲುಗೊಂಬೆಗಳು ಈಗ ವೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿವೆ. ಇಂಥ ಅಪರೂಪದ ಕಲೆಯೊಂದು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಕಲಾಪ್ರಪಂಚ ದೊಡ್ಡ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಂತೆ.

ನಮ್ಮ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಈಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿದೆ. ಇನ್ನೂ ವಿವರವಾದ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಈಗ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಈಗ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು' ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥವಾದರೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಗಳೊಡನೆ ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಕಲಾತಂಡಗಳ ಪೂರ್ಣ ವಿಳಾಸಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ವೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ 'ಪ್ರವೇಶ'ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಮೆಳಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆಯೂ ಈಗ ವಿವರವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿದೆ. ಅನೇಕ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರು ವೇಷಭೂಷಣಗಳೊಡನೆ ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಆಹ್ವಾನಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಲವೆಡೆ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವೆಡೆ ಹಾಡು, ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯ ಚೊತೆಗೆ ನೃತ್ಯವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ತಂಡವೂ ಒಂದೊಂದು ಜನಪದ ಮೇಳ, ಕಂಸಾಳೆ ಮೇಳ, ನೀಲಗಾರರ ಮೇಳ, ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮೇಳ, ಗೊರವರ ಮೇಳ, ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ, ಅಂಟಿಕೆಪಂಟಿಕೆ ಮೇಳ, ಸೋಬಾನೆ ಮೇಳ, ದೊಂಬಿದಾಸರ ಮೇಳ, ತಂಬೂರಿಯವರ ಮೇಳ, ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರ ಮೇಳ, ಗೊಂದಲಿಗರ ಮೇಳ, ಗೀಗೀ ಮೇಳ, ಕಲ್ಲಿ-ತುರಾ ಮೇಳ, ಕರಪಾಲ ಮೇಳ, ಭೂತಕೋಲದ ಮೇಳ, ಹೆಳವರ ಮೇಳ-ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಜನಪದ ಗೀತಮೇಳಗಳು, ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಇತ್ತೀಚಿನ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಚೌಡಿಕೆ ಮೇಳದ ಲೌಕಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವೊಂದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಟಕೂರಿ ವಾದ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತ ಮೇಳವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಸುಡುಗಾಡು ಸಿದ್ದರ ಮೇಳವೊಂದನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಶೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಜನಪದ ಮೇಳಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸುವಂತೆಯೇ, ಮೇಳಗಳ ಸಂವಹನಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೂ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನೂ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಕಲೆಗಳ ಚೊತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕಲೆಗಳು ಸಂಶೋಧಕರ ಹಾದಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ನಿಂತಿವೆ. ಜನಪದ ಮನರಂಜಕರಾದ ಹಾವಾಡಿಗರು, ಕೋತಿ ಕುಣಿಸುವವರು, ಕೋಲೆಬಸವನವರು, ಕರಡಿ ಕುಣಿಸುವವರು ಮುಂತಾದವರ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಗರಡಿ ಮನೆಗಳ ಬಗೆಗೆ, ಕುಸ್ತಿ ಕಲೆಯ ಬಗೆಗೆ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿ ಇನ್ನೂ ಹರಿದಿಲ್ಲ. ದೊಂಬರು, ವೋಡಿಯವರು ಇವರೆಲ್ಲ ಈಗ ವಿರಳವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಚಿಯ ಗೊಲ್ಲರ ವೋಡಿಯ ಕಲೆ ರೋಮಾಂಚನಕಾರಿಯಾದುದು. ಎರಡು ತಂಡಗಳು ಸೇರಿ ಹಾವು, ಚೇಳು, ಬೆಂಕಿ, ನೀರುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಜನರನ್ನು ದಂಗುಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳು ಈಗ ದೂರವಾಗಿವೆ. ದೊಂಬರ ಗಣೆಯ ಆಟ, ಇತರ ರೀತಿಯ ಕಸರತ್ತುಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಆಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ, ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ, ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾದುದು, ವ್ಯಾಪಕವಾದುದು, ಶ್ರೀಮಂತವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮೇಲಿನ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ, ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಯಾವುದೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಅಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಪಾರ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು, ಕಾವ್ಯಗಳು, ಗೀತೆಗಳು, ಕಲೆಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಕ್ರೀಡೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕ್ರಮವಾದ ಸಂಗ್ರಹ, ವರ್ಗೀಕರಣ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಜಾನಪದದ ಅಧ್ಯಯನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈಗ ಆರಂಭವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದ ತರುಣಪೀಳಿಗೆಯ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಯೋಜಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಗ್ರಹ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ, ಚಲನಚಿತ್ರೀಕರಣ, ಸಂಪಾದನೆ, ಪ್ರಕಟಣೆ, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಕಲಾಮೇಳಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡು ಈ ಕಾರ್ಯ ಇಮ್ಮಡಿ ಯಾಗಿ, ಮುಮ್ಮಡಿ ಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕಡಿ ಯಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಪ್ರಿಯರೂ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಜಾನಪದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬಗೆಗಳು

೧

ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ರೂಪಗಳಿಗೇ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಿಂದ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಜೆ. ಥಾಂಸನು 'Folklore' ಶಬ್ದವನ್ನು ೧೮೪೬ರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಕೆಳಗೆ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಜನಪದ ಕಥೆ, ಲಾವಣಿ, ಗೀತೆಗಳ ಸುತ್ತಲೇ ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಪುರಾಣ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಭಾರತ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಬಹುಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ನಿಸರ್ಗಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಒಂದು ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಜಾನಪದದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ಮಗ್ನವಾದುವು. ಇತ್ತೀಚಿನ ರಚನಾತ್ಮಕವೂ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಆಚೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ ಲಾವಣಿ, ಗೀತೆ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಆಸಕ್ತಿ ಹರಿದಿರುವುದೇ ವಿರಳ.

'ಜಾನಪದ'ದ ಕಲ್ಪನೆ ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಥಾಂಸನು ಅಥನೇಯಂ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಕರಗುತ್ತಿರುವ

ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಹರುಕು ಮುರುಕು ಲಾವಣಿಗಳು ಎಂಬ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಜಾನಪದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು 'ಜಾನಪದ'ದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯೇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಜಾನಪದದ ಕಕ್ಷೆಗೆ ಬಂದವು. ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಕಲೆಗಳು, ಭೌತಿಕ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳು, ಔಷಧೋಪಚಾರಗಳು, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಬೇಟೆಯ ಪದ್ಧತಿ, ಮಂತ್ರ, ಮಾಟ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಹೊಸ ರೂಪಗಳು ಜಾನಪದದ ಕೆಳಗೆ ಸೇರಿಹೋದವು. ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜಾನಪದ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವಾಗ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕಾರಗೊಳ್ಳದ, ಮೌಖಿಕ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದ, ಮೂಲಕರ್ತೃ ಅಥವಾ ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ಆರೋಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಪರಂಪರೆ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಿಕೆ, ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮೌಖಿಕ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ಬರುವಿಕೆ ಮುಂತಾದವು ಜಾನಪದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅಳತೆಗೋಲುಗಳಾದವು. ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ, ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ, ಆದಿವಾಸಿ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ಜಾನಪದವನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಯಿತು. ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠ ಸಮಾಜದ ಬಹುತೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಜಾನಪದ ವೆನಿಸಿಕೊಂಡವು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಾಬ್ದಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸಿದ ಜಾನಪದ ಈಗ ಚಾಕ್ಷುಷ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆಯಿತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಕೇವಲ ಶಾಬ್ದಿಕ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ 'folklore' ಶಬ್ದಕ್ಕಿಂತ ಸಮಗ್ರ ಜನಪದ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ 'Volkskunde' ಶಬ್ದವನ್ನು ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಿತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ 'Folk life' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅಮೆರಿಕೆಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಸರು ಏನೇ ಇರಲಿ ಜಾನಪದದ ಕೆಳಗೆ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದ ವಿಷಯಗಳ ಮೊತ್ತ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಷಯದ ಗಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದಾದಾಗ ಅದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಬೆಳೆಯಿತು. ಜಾನಪದದ ಕೆಳಗೆ ಏನೇನು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯಗಳು ಸೇರಿದವು ಎಂಬುದೇ ಒಂದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ವಿಷಯ.¹

ಜಾನಪದವನ್ನು ಸೌಲಭ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಲೀ ಅಟ್ಟಿ, ಆರ್ಚರ್ ಟೇಯಲರ್, ಆರ್. ಎಸ್. ಬಾಗ್ಸ್ ಮತ್ತು ರಿಚಾರ್ಡ್

ಡಾರ್‌ಸನ್ ಅವರು ವಿಂಗಡಿಸಿದರು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ರೂಪಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಿಂಗಡಣೆಯಲ್ಲೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡವು. ಉಳಿದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ನಡೆಯಿತು. ಆರ್. ಎಸ್. ಬಾಗ್ಗರು ಜಾನಪದವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ವಿಂಗಡಿಸಿದರು:

೧. ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬಗೆಗಳು (ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಕಥೆ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ)

೨. ಭಾಷಿಕ ಬಗೆಗಳು (ಮಾತು, ಸಂಜ್ಞೆ, ಗಾದೆ ಮತ್ತು ಒಗಟು)

೩. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬಗೆಗಳು (ಜನಪದ ವೈದ್ಯ, ಮಾಟ, ಮಂತ್ರ, ಭವಿಷ್ಯವಾಚನ, ನಂಬಿಕೆಗಳ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳು)

೪. ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಬಗೆಗಳು (ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಕ್ರೀಡೆ, ಹಬ್ಬ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಾಟಕ, ಕಲೆ, ಕರಕುಶಲಕಲೆ, ಅಡುಗೆ)^೨

ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಾಗ್ಗರು ನೀಡಿದ ಈ ಜಾನಪದ ಚತುರ್ಮುಖ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ತುಂಬ ಉಪಯುಕ್ತವೆನಿಸಿತು. ಇದೊಂದು ಅತ್ಯಂತ ಕರಾರುವಕ್ಕಾದ ವಿಂಗಡಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಜಾನಪದದ ಪ್ರಮುಖ ಬಗೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದಿಕ್ಕುಚಿ ಎನಿಸಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬಾಗ್ಗರೇ ರೂಪಿಸಿದ ಅತ್ಯಂತ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಜಾನಪದ ವರ್ಗೀಕರಣ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಯಿತು.

ಬಾಗ್ಗ್ಸ್ ಅವರು ಸೂಚಿಸಿದ ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನವೆಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬಗೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಿಂದ ೧೯೬೦ರವರೆಗೆ ಜನಪದ ಗೀತೆ, ಕಥನಗೀತೆ, ಗಾದೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿನ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಮೊತ್ತವೇ ಅಧಿಕ. ಅಲ್ಲದೆ, ಜಾನಪದವನ್ನು ಒಂದು ಗಂಭೀರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಡಾ. ಬಿ. ಎಸ್. ಗದ್ದೀಮಠ ಅವರನ್ನು ಉಳಿದು ವಿರಳವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಸಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಬದಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಜಾನಪದವನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ,

ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ವೈವಿಧ್ಯಗಳ ಕಡೆ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದರು. ಮೊದಲು ಜನಪದ ದೀರ್ಘಕಾವ್ಯ, ಒಗಟು, ಕಥೆಗಳತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಹೊರಳಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ನಂಬಿಕೆ, ವೈದ್ಯ, ಕ್ರೀಡೆ, ಅಡುಗೆ, ಗಣಿತ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮುಂತಾದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯೇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸತೊಡಗಿದರು. ಜಾನಪದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬಗೆಗಳಾದ ವೈದ್ಯ, ಮಾಟ, ಮಂತ್ರ, ಭವಿಷ್ಯವಾಚನ, ಚಮತ್ಕಾರ, ಗಣಿತ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಡೆದಿರುವ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಗಣನೀಯವಾದುದಲ್ಲವಾದರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಾಯಕವಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಜಾನಪದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ ಮೊದಲಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜನಪ್ರಿಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಜನಪದ ವೈದ್ಯ ಎಂಬ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರವೊಂದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಿನ ಸಂಗ್ರಾಹಕರು ಕೆಲಸ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಆ ವೈದ್ಯಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ೧೯೧೭ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ 'ಹಳ್ಳಿಯ ವೈದ್ಯ' ಎಂಬ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಜನಪದ ವೈದ್ಯಕ್ಕೆ ತೀರ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂತೆಯೇ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ರೋಗ ಚಿಕಿತ್ಸೆ' (೧೯೩೦), ಕೊರಡ್ಕಲ್ ವೆಂಕಟ್ರಾವ್ ಅವರು ಹೊರತಂದಿರುವ 'ಮನೆಮದ್ದು (೧೯೪೭), ಬಳ್ಳಾರಿ ಸುಬ್ರಾಯ ಅಡಿಗರ 'ಗೃಹವೈದ್ಯ', ಬೋಳೂರು ಎಸ್. ರಾಯರ 'ಊರ ಔಷಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಉಪಯುಕ್ತ ಸೂಚನೆಗಳು' (೧೯೫೭) ಪಿ. ಎ. ನಾಯಕರ ಅಣಲೆಕಾಯಿ (೧೯೬೦) ಮುಖ್ಯವಾದುವು.³

ಮೇಲಿನ ಕೃತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಜನಪದ ವೈದ್ಯದ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವಂತಿದ್ದರೂ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಅಂಗವಾಗಿ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳನ್ನು ೧೯೭೦ರ ಈಚೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಬಹುದು. ಜಾನಪದದ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳಂತೆ ಜನಪದ ವೈದ್ಯವೂ ಅಭ್ಯಾಸಯೋಗ್ಯವಾದುದು, ಜೀವನೋಪಯೋಗಿ ಯಾದುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಒಂದೊಂದು ಮಾದರಿಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಮಳಲಿ ವಸಂತಕುಮಾರ್, ಶಾಂತಕುಮಾರಿ ಪಾಟೀಲ, ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ, ತೀ. ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಅವರು ಮುಖ್ಯರು.

ಮಳಲಿ ವಸಂತಕುಮಾರ್ ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ' ೧೯೭೯ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ನೂರು ಪುಟಗಳ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘವಾದ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಿದೆ, ರೋಗಗಳು ದೈಹಿಕ ತೊಂದರೆಗಳು, ಅವುಗಳ ಔಷಧೋಪಚಾರ, ಪಶುವೈದ್ಯ, ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು, ಔಷಧಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಕೆಲವು ರೋಗಗಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಸಮಾನಾರ್ಥ ಪದಗಳು-ಹೀಗೆ ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಸನ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಮಂಗಳೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಮಂಡ್ಯ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಈ ಜನಪದ ವೈದ್ಯವಿವರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೈಹಿಕ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಅಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಔಷಧಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ನೂರನಲವತ್ತು ಮಾನವ ವೈದ್ಯ ಮತ್ತು ಹದಿನಾರು ಪಶುವೈದ್ಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ವೈದ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವವರಿಗೆ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಶಾಂತಕುಮಾರಿ ಪಾಟೀಲ ಅವರ 'ಜನಪದ ವೈದ್ಯ' ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕಿರುಹೊತ್ತಗೆಯಾಗಿದೆ. ೫೫ ಪುಟಗಳ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಪದ ವೈದ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಕೃತಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಕಾಯಿಲೆಯ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ, ಮುಂದೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ನೀಡಬೇಕಾದ ಔಷಧಿ, ಅನುಬಂಧ ಹೀಗೆ ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ೧೧೧ಬಗೆಯ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಔಷಧೋಪಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಈ ಕೃತಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ವೈದ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ.

೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಅವರ 'ಜನಪದ ವೈದ್ಯ' ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೃತಿ. ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಚೊತೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಡೆಯ ಕೆಲವು ವೈದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕಲೆಹಾಕಿ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೧೯ ಜನ ವಕ್ತೃಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿರುವ ಹೆಗಡೆ ಅವರ ಸಾಹಸ ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದ್ದೆ. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ೧೫೩ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಔಷಧೋಪಚಾರವನ್ನು ಪಥ್ಯವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಮಹತ್ವದ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ಪಟ್ಟಿ, ವಕ್ತೃ ವಿವರ ಹಾಗೂ ಒಂದೊಂದು ಕಾಯಿಲೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾದ ಚರ್ಚೆ, ಪರಿಹಾರ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಹೆಗಡೆ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಜನಪದ ವೈದ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ತಮ್ಮ ಪ್ರಥಮ ಗ್ರಂಥದ ಅನಂತರ ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಅವರು ಎರಡನೆಯ ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ 'ಸುಲಭ ವೈದ್ಯ' ಎಂಬ

ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ವೈದ್ಯದ ಮುಂದುವರಿದ ಭಾಗ ಎಂದು ಇದನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ ಆಯುರ್ವೇದಗಳೆರಡರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ಈ ಕೃತಿ ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವಂತಿದೆ. ಇನ್ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾನವ ರೋಗಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಈ ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥ ಮಾನವ ರೋಗ ಮತ್ತು ದನಗಳ ರೋಗಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಅನುಭವಿ ವೈದ್ಯರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಬಳಸುವ ಸಿದ್ಧಾಂಶಗಳ ಪರಿಚಯವೂ ಇದೆ. ಅಲೋಪತಿ ವೈದ್ಯರ ಸಲಹೆಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಪಡೆದಿರುವುದು ಕೆಲವು ರೋಗಗಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ರಾಮಲಿಂಗಯ್ಯ ಉಪ್ಪಿನಕೆರೆ ಅವರ 'ವೈದ್ಯಕೀಯ ನಂಬಿಕೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ' ೧೯೭೮ರಲ್ಲೇ ಪ್ರಕಟವಾದ ಗ್ರಂಥ. ಇದು ಜನಪದ ವೈದ್ಯವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಗ್ರಂಥವಲ್ಲ. ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ವೈದ್ಯಕೀಯ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಕೃತಿ. ಸ್ವತಃ ವೈದ್ಯರಾಗಿರುವ ಉಪ್ಪಿನಕೆರೆ ಅವರು ವೈದ್ಯವಿಜ್ಞಾನ, ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳ ಅನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜನಪದ ವೈದ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ವಿವರ ಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ, ನೇರವಾದ ಕೆಲವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಕುರುಡಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ವೈದ್ಯಗಳು ಅವುಗಳ ಅನಿಷ್ಟಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ವೈದ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು, ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದರ ಪರಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಳಸಬೇಕು, ಕೆಲವು ಹೇಗೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಡಾ. ಉಪ್ಪಿನಕೆರೆ ಅವರು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ವೈದ್ಯವನ್ನು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡುವ ಇಂಥ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಸ್ತುತ್ಯಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯೋಗ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ತೀ. ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಅವರೂ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ತರಣ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಚುಂಚನಗಿರಿ' ಎಂಬ ಜಾನಪದ ನೆನಪಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಜನಪದ ವೈದ್ಯ' ಎಂಬ ಲೇಖನ ಮುಂದೆ ಅವರ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನ 'ಜಾನಪದ ವಿಚಾರ'ದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿದೆ. ಜನಪದ ವೈದ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ಪ್ರಥಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉಪಯುಕ್ತ ವೈದ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಜನಪದ ವೈದ್ಯಪದ್ಧತಿಯೊಂದು ಉಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವೈದ್ಯ ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕರಾವಳಿಯ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ದಟ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ, ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರೋಗರುಜಿನಗಳನ್ನು ವಾಸಿಮಾಡುವ ದೈವಗಳೂ ಇವೆ. ನಂಜನಗೂಡು ನಂಜುಂಡನನ್ನು 'ಒಳರೋಗದ ಗಂಡ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಟಿಪ್ಪೂಸುಲ್ತಾನನ ಆನೆಯ ರೋಗವನ್ನು ಇವನು ವಾಸಿಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ 'ಹಕಿ ನಂಜುಂಡ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದ. ಮೈಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ 'ನರಹುಲಿ'ಯನ್ನು ವಾಸಿಮಾಡುವ ದೈವವೆಂದು ನಾಗಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಹುಲಿಕೆರೆಯಮ್ಮ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿರುವ ಈ ಮಾಯಮ್ಮನಿಗೆ ನರಹುಲಿ ಆದವರು ಹರಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ಮಾಯವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವತೆ ಕುಷ್ಟರೋಗದ ವೈದ್ಯ. ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಗುಡ್ಡದ ಚಿಲುಮೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಕುಷ್ಟರೋಗ ಹೋಗುವುದೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ತುರುವೇಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹುತ್ತದ ಸಿದ್ದಪ್ಪ 'ಹೋರಿ ಬೀಜದ' ವೈದ್ಯ. ಆ ದೈವಕ್ಕೆ ಹರಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆಸಲ್ಲಿಸಿ, ಹುತ್ತದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರೆ ಈ ರೋಗ ವಾಸಿಯಾಗುವುದೆಂದು ಜನ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಪ್ಲೇಗಿನಮ್ಮ ಎಂಬ ದೇವತೆಯೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಲರ ರೋಗ ಬಂದರೆ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯ ದಾಳವನ್ನು ಊರಿಗೆ ತರಿಸಿ 'ಪರ'ವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ 'ಗಡಿಮಾರಿ', ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ 'ಉಡುಗೋಲಜ್ಜಿ' ಗ್ರಾಮದ ರೋಗರುಜಿನಗಳನ್ನು ಗುಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ದೈವಗಳೇ, ಮಾರಿಯ ಮರದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೂಜೆಸಲ್ಲಿಸಿ ಊರಿನ ಗಡಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿಬರುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದಿನ ಊರಿನವರು ತಮ್ಮ ಗಡಿಯವರೆಗೆ ಅದನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಈ ದೇವತೆ ಸಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ನದಿಯನ್ನೋ ಸಮುದ್ರವನ್ನೋ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಂಟುಜಾಡ್ಯಗಳು ಹೋದಂತೆಯೇ.

ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ವಿವಿಧರೀತಿಯ ಪೂಜೆಗಳಿಂದ, ಸೇವೆಗಳಿಂದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಈಗಲೂ ಉಳಿದು ಬಂದಿವೆ. ಯಾವುದೇ ರೋಗ ಬಂದರೂ ಕೂಡಲೇ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆ ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ಹೊರುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯರು ಔಷಧೋಪಚಾರವನ್ನು ನೀಡಿದರೂ, ಕೊನೆಗೆ ರೋಗ ಗುಣಮುಖವಾದದ್ದು ತಮ್ಮ ದೈವದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಜನಪದ ವೈದ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅತಿಮಾನುಷ ಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಖರವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ದೇವತೆಗಳ ಅನಂತರ ಜನ ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಮಾಟಗಾತಿಯರನ್ನೂ, ಕೊರವಂಜಿಯರನ್ನೂ ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ದೈವವನ್ನೋ, ದೆವ್ವವನ್ನೋ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದೈವವನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿಕೊಂಡವರಿರಬಹುದು, ಅಥವಾ ತಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಹೊತ್ತು ಊರಿಗೆ ಬರಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಸಂಚಾರಮಾಡುವ ದೈವಗಳು 'ಗೂಡೆಮಾರಿ', 'ಬೀದಿ ಮಾರಿ'ಯರು. ಈ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪೂಜಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಸಾಕು. ರೋಗಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಹಾಗೂ ಬಂದರೆ ರೋಗಗಳು ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ.

ಮೇಲಿನ ದೈವಸಂಬಂಧ ಹಾಗೂ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಬಂಧ ವೈದ್ಯರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಲೌಕಿಕ ವೈದ್ಯರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು:

೧. ಸಾಮಾನ್ಯ ವೈದ್ಯರು

೨. ವೃತ್ತಿನಿರತ ವೈದ್ಯರು

ಸಾಮಾನ್ಯ ವೈದ್ಯರು ಪ್ರತಿ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ಗರತಿಯರೂ, ಎಲ್ಲ ವೃದ್ಧಿಯರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯೆಯರೇ. ಸಾಧಾರಣ ಜ್ವರ, ನೆಗಡಿ, ಕೆಮ್ಮು, ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಗಾಯಗಳು, ಭೇದಿ, ವಾಂತಿ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಅವರೇ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಧನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಅಥವಾ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಬಳಸದೆ ಕೆಲವು ಮಾಂತ್ರಿಕ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ರೋಗಗಳನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕಾಲುಧೂಳಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆನುಲಿಯುವುದು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಬೀಳುವುದು, ದೃಷ್ಟಿದೋಷವಾಗುವುದು ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಣಿಗೆಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಹೆಂಚಿಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ನೀವಳಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. 'ಕೈಮಸಗು' ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮದ್ದನ್ನು ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಊಟ ಸೇರದೆ ನಿತ್ರಾಣವಾಗಿ ಸೊರಗುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೇ ಔಷಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು.

ಬಟ್ಟಿಬಿದ್ದರೆ, ಕಾಲು ಉಳುಕಿದರೆ ವೈದ್ಯರ ಬಳಿ ಹೋಗಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ತಣ್ಣೀರುಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿ ಬಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸರಿಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉಳುಕಿಗೆ ಮಂತ್ರ ಹಾಕುವವರೂ ಉಂಟು.

ಮನೆಯಲ್ಲೇ ವೈದ್ಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಾಗಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಬ್ಬರ ಸ್ವತ್ತಾಗದೆ ಹತ್ತುಹಲವರು ತಿಳಿದ ವಿಷಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅನುಭವಿ ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಸರು ಈ ವೈದ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಊರಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಸಾಧಾರಣ ಮಕ್ಕಳ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ, ಗಂಡಸರ ಹೆಂಗಸರ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ, ದನಕರುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿನ ವೈದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಜ್ಞವೈದ್ಯರನ್ನು ದೂರ ಇಡುವರು.

ವೃತ್ತಿನಿರತ ವೈದ್ಯರು ಹಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರದು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದ ವಿದ್ಯೆ. ತಂದೆಯಿಂದ ಮಗನಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗುರುವಿನಿಂದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ರೋಗಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹಲವು ವೈದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪಶುವೈದ್ಯರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ; ಮಕ್ಕಳ ವೈದ್ಯರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ವೈದ್ಯರನ್ನು ಜನ ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಗಾಡಿಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ವೈದ್ಯರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ವೈದ್ಯರಾದರೂ ಹಣಗಳಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಿಂತ ಸೇವಾಮನೋಭಾವದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ರೋಗಿಗಳು ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಈ ವೈದ್ಯವನ್ನು ಜನಸೇವೆಗಾಗಿ ಬಳಸಿದರೆ ತಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ವೈದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತ 'ಜನಪದ ವೈದ್ಯ' ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಇವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಜನಪದ ವೈದ್ಯದ ಬೇರಾವ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂದೋ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರೊಬ್ಬರು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಈ ಜನಪದ ವೈದ್ಯರ ಔಷಧಗಳ ಕಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಆಗ ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಾರ್ಥಕ ವೈದ್ಯಪದ್ಧತಿಗೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಅಲೋಪತಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ 'ಚಾಂಡೀಸ್' ಅಥವಾ ಅರಿಸಿನ ಮುಂಡಿಗೆ ರೋಗಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಔಷಧಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜನಪದ ವೈದ್ಯರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕರಿಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು ರಾಮಬಾಣದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಸುವಿನ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ಸೊಪ್ಪಿನ ರಸವನ್ನು ಬೆರಸಿ ಮೂರುದಿವಸ ಕುಡಿಸಿದರೆ

ಅಲೋಪತಿ ವೈದ್ಯರು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಂಡೀಸ್ ತಗ್ಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮೂರುದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಂಡೀಸನ್ನು ವಾಸಿಮಾಡಬಹುದಾದ ಜನಪದ ವೈದ್ಯವೊಂದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಗುರುತಿಸಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥವೇ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಬಗೆಯ ವೈದ್ಯಗಳುಂಟು.

ಲಕ್ಷ ಅಥವಾ ಪಾರ್ಶ್ವವಾಯುವಿಗೆ ಔಷಧಿ ಕೊಡುವ ತಜ್ಞರು ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಬಿದ್ದರೆ ನಾಲಗೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆಯುವ ವೈದ್ಯರು ಬೆಳ್ಳೂರು ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ತುಂಬ ಹಳೆಯ ಗಾಯಗಳನ್ನು ವಾಸಿಮಾಡುವ ತಜ್ಞರು ಅರಸೀಕೆರೆ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ವೈದ್ಯದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡಿನ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಸಾಹಿಗಳು ಗುರುತಿಸಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಳಲಿ ವಸಂತಕುಮಾರ್ ಅವರು ಅರ್ಜೀಣ, ಅರದಲೆ ನೋವು, ಅವಸರದಾಳು, ಅಂತರಪುಚ್ಚ, ಆಸ್ತಮ, ಆಣುವ, ಆಮಶಂಕೆ, ನೀರುಇಸುಬು, ಉಗುರುಸುತ್ತು, ಉಷ್ಣಪಿತ್ತ, ಉಳುಕು, ಎದೆಬಾವು, ಎದೆಉರುಕ, ಎದೆನೋವು, ಮೂಳೆಮುರಿತ, ಒಣಕೆಮ್ಮು, ಒತ್ತಲೆನೋವು, ಒಳಜ್ವರ, ಕಜ್ಜಿತುರಿಕೆ, ಕಣ್ಣಾದರೆ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಸಬಿದ್ದರೆ, ಕಣ್ಣುಮಂಜಾದರೆ, ಕಣ್ಣುಹೂಕೂತರೆ, ಕತ್ತಿಏಟಿನ ಗಾಯ, ಕಪ್ಪುಕುರ, ಕಾಲಿಗೆ ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚಿದರೆ, ಕಾಮಾಲೆರೋಗ, ಕಿರ್ಮಾಲಗೆ, ಕಿವಿ ಹುಣ್ಣು, ಕಿವಿಸೋರುವಿಕೆ, ಕುರ, ಕೆಮ್ಮು, ಕೆರಚಲಿರೋಗ, ಕೆಸರುಗುಳ್ಳೆ, ಕೆಂಪುಸೆರಗು, ಕೈಮಸಗು, ಗಂಟಲುಹುಣ್ಣು, ಗಂಕಮಾಲೆ, ಗರ್ಭಪಾತ, ಚೇಳುಕಡಿದರೆ, ಜ್ವರ, ತಲೆಗೆ ಹೇನು ಹತ್ತಿದರೆ, ತಲೆಕೂದಲು ಉದುರಿದರೆ, ತಲೆನೋವು, ನರುಳ್ಳಿ, ನಾಗರಹಾವು ಕಚ್ಚಿದರೆ, ನಾಯಿಕೆಮ್ಮು, ನಾಲಿಗೆ ಹುಣ್ಣು, ಪಕ್ಕೆಕಾಯಿಲೆ, ಪಿತ್ತ, ಬಟ್ಟಿಚಾರಿದ್ಧಕ್ಕೆ, ಬರಗುಗ್ಗೆ, ಬಾಣಂತಿಸನ್ನಿ, ಬಾಲಗ್ರಹ, ಭೇದಿ, ಬೆನ್ನುಫಣಿ, ಸುಟ್ಟಗಾಯ, ಮಕ್ಕಳ ರೋಗಗಳು, ಮಕ್ಕಳ ಹಲ್ಲು ಹುಟ್ಟುವುದು ತಡವಾದರೆ, ಬಿಳಿಸೆರಗು, ಮೊಳಸು, ಮೊಳೆರೋಗ, ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪುವುದು, ರೇಷ್ಮೆಕಾಯಿಲೆ, ರಕ್ತಸ್ರಾವ, ಹಲ್ಲುನೋವು, ಹಕ್ಕೊಡಕನ ರೋಗ, ಹರಿಚಂಚಿಗೆ ರೋಗ, ಹುಳಕಲ್ಲು, ಹುಚ್ಚುನಾಯಿ ಕಡಿತಕ್ಕೆ, ಹುಳುಕಡ್ಡಿ, ಹೊಟ್ಟೆ ಕಚ್ಚು-ಮುಂತಾದ ಮಾನವ ರೋಗಗಳನ್ನು ವೈದ್ಯಗಳನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಪಾರ ಬಗೆಯ ಪಶುರೋಗ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.⁴ ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಕುಮಾರಿ ಪಾಟೀಲರು

ಶಂಕನಾಳ, ಮೊಳೆಹುಣ್ಣು, ಬಿಳೇಚಿಟ್ಟು, ಮಂಗಬಾವು, ಕಾಮಣಿ ಬೇನೆ, ಸಿಡಿದೂರಗ ಮುಂತಾದ ನೂರಾರು ರೋಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.⁵ ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರೂ ಇನ್ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವೈದ್ಯಗಳನ್ನೂ, ರೋಗಗಳನ್ನೂ, ರೋಗ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನೂ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ರೋಗಗಳು, ಅವುಗಳ ನಿವಾರಣೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ದೊರೆಯುವ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ ಜನಪದ ವೈದ್ಯದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

೨

'ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆ' ಜಾನಪದದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದೆ. ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಈ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿವೆ. ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಆದಿವಾಸಿ ಸಮಾಜ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಈ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಂಬಿಕೆಗಳು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ತೀರ ಮುಂದುವರಿದ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ದೇವರು ದಿಂಡರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ. ಭೂತ ಪ್ರೇತಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ, ಪುರಾಣ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ, ವೈದ್ಯ ಮಂತ್ರ ಮಾಟಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಸ್ವಪ್ನಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಹೀಗೆ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ತಬ್ಬಿ ನಿಂತಿರುವ ಈ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲಸೆಲೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಜೀವನ ರಥ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ಜನಾಂಗದ ಪರಂಪರಾನುಗತ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಆಯಾ ಜನಾಂಗದ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ.

ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳೆಂದು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಅವನ್ನು ಎರಡು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ:

೧. ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು

೨. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು

ಆಧುನಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಬಹುಪಾಲು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಅಪ್ರಕೃತವೂ, ಅಸಾಧುವೂ, ಅರ್ಥಹೀನವೂ ಆಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಂದು

ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ನಂಬಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಇತಿಹಾಸ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬೇಕಾದರೆ ಆಯಾ ಜನಾಂಗದ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕು.

ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಯುಕ್ತವಾದ ನಂಬಿಕೆಗಳೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಜೀವನೋಪಯೋಗಿಯಾದ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಎಂದು ತಳ್ಳಿಹಾಕದೆ, ಕ್ರೂರವಾದ, ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದಿಂದ ತೊಡೆದುಹಾಕಿ, ಉತ್ತಮ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ತರಬೇಕು. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲ. ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಎಲ್ಲ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಜನಜೀವನದೊಡನೆ ಅವುಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕೈಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ 'ನಂಬಿಕೆಗಳ' ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಪಾದನೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಅವರು 'ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆಗಳು' ಎಂಬ ಹೊತ್ತಗೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಆದ್ಯರು. ೨೮ ಲಘು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ಎಲ್ಲ ಮುಖಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು ಅವರು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಂಬಿಕೆಗಳ ಕೈಪಿಡಿಯಂತಿರುವ ಈ ಕೃತಿ ಜಾನಪದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ತುಂಬ ಉಪಯುಕ್ತವಾದುದು. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಸಂಕಲನವೊಂದನ್ನು ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ರಾಗೌ ಮತ್ತು ಎಂ. ಸಿ. ವಸಂತಕುಮಾರ್ ಅವರು ಈ ಸಂಕಲನದ ಸಂಪಾದಕರು. ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸನ, ಮಂಡ್ಯ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ೫೫೦ ನಂಬಿಕೆಗಳಿವೆ. ಉಪಯುಕ್ತ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಹಾಗೂ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಿವೆ.

೧೯೭೩ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ (ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ) ನಂಬಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಡಿ. ಕೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಅವರ 'ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಿನ ನಂಬಿಕೆಗಳು' ಮತ್ತು ಜಿ. ವಿ. ದಾಸೇಗೌಡರ 'ನಮ್ಮ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳು' ಎಂಬ

ಈ ಸಂಕಲನಗಳು ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ದಾಸೇಗೌಡರು ೭೫೦ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನೂ ರಾಜೇಂದ್ರ ಅವರು ೬೭೪ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಕಲೆಹಾಕಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಂಬಿಕೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಿಂದ ಈ ಎರಡು ಸಂಕಲನಗಳೂ ಉಪಯುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಡೆಯಿಂದ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲು ಕೈಗೊಂಡವರು ಎಂ. ಎಸ್. ಲಠೆ ಅವರು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಹಕರೂ ಆದ ಲಠೆಯವರು ೧೯೭೯ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳು' ಹದಿನಾರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿವೆ.

ಎನ್. ಎಸ್. ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ ಅವರು ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳು' ೭೧೯ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಒಂದು ಸಂಕಲನವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಿಮ್ಮೇಗೌಡರು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿರುವುದು ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸಮಗ್ರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ಇನ್ನೂ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ ಮೇಲಿನ ಐದು ಸಂಕಲನಗಳು ತಮ್ಮ ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ. ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರವೊಂದರ ಕಡೆ ತಮ್ಮ ಗಮನಹರಿಸಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕೊಡುಗೆಯೂ ಸ್ಮರಣೀಯವಾದುದು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ನಂಬಿಕೆಗಳೆಂದು ನಾವು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ ಬಹುಪಾಲು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೊರಗೂ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಹೊರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥವೇ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. 'ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿ ಒಡೆಯಬಾರದು ಕೆಟ್ಟದಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ನಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆ ಚೀನಾದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಇಂಥ ಅನೇಕ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಜಾನಪದದ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಗುಣವಾದ ಪ್ರಸರಣದಿಂದ ಇಂಥ ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಸ್ಥಳೀಯ' ಮತ್ತು 'ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ' ಎಂಬ ಎರಡು ಬಗೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. 'ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಕೊಡ ಹೊತ್ರ ರೋಗ ಹೋಗ್ತದೆ', 'ಬಯಲಾಟದಾಗ ದೇವಿ ಸೋಗ ತೊಟ್ಟವು, ಚಪ್ಪಲ ಹಾಕೊ ಬಾರ್ಡ್' ಇಂಥ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಸ್ಥಳೀಯವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 'ಸ್ಥಳೀಯ' ಹಾಗೂ 'ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ' ನಂಬಿಕೆಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿಯೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹೇಗೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೂ ಜೀವನೋಪಯೋಗಿಯೂ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು:

'ಊಟದ ತಾಟ ದಾಟಬಾರದು' ಎಂಬುದು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಂಬಿಕೆ. ಊಟದ ತಟ್ಟೆ ದಾಟಬಾರದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಊಟದ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ದಾಟುವಾಗ ಕಾಲಿನಧೂಳು ಬೀಳುವ ಸಂಭವ ಉಂಟು. ಹೊರಗೆ ತಿರುಗಿ ಬರುವವರು ರೋಗಾಣುಗಳನ್ನು ಧೂಳಿನ ಮೂಲಕ ತರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ದಾಟಬಾರದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಊರಲಾಗಿದೆ. ಇಂಥವೇ ಕೆಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳು:

- ೧ ಎದ್ದ ಹಾಸಿಗ್ಯಾಗ ಕೂತ್ರ ದರಿದ್ರತನ
- ೨ ಮನ್ಯಾಗ ಉಪ್ಪು ಚೆಲ್ಲಾಡಿದರ ಆ ಮನಿಗಿ ಬಡತನ ಬರತ್ತದ
- ೩ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಕೆರಿನೀರು ಮುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಗಂಗಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಮುಟ್ಟಬೇಕು
- ೪ ನಡೆಯುವಾಗ ಕಾಲು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ನಡೆಯಬಾರದು
- ೫ ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಕೊಡಬಾರದು
- ೬ ಅಡಿಗೆ ಆದ ಕೂಡಲೆ ಒಲೆ ಆರಿಸಬೇಕು
- ೭ ಹೊರಗೆ ಊಟಮಾಡುವಾಗ ಎಲೆ ಸುತ್ತ ಒಂದು ಸುತ್ತ ನೀರು ಚಿಮುಕಿಸಬೇಕು
- ೮ ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೆಂಗಸು ಹೆಣದ ಮಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು
- ೯ ಬಾಣಂತಿಯರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೈನೋವು ಬರುತ್ತದೆ
- ೧೦ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಲೆ ಕೆಳಗೆ ಮಲಗಬಾರದು

ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಅರ್ಥವನ್ನಾದರೂ, ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಹೊಂದಿರುವ ನೂರಾರು ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ನಂಬಿಕೆಯನ್ನೂ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಆಳವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಅವು ಬದುಕಿಗೆ ತುಂಬ ಹತ್ತಿರವಾಗಿ ಬಂದು ಜೀವನೋಪಯೋಗಿ ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಎದ್ದ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೂರುವವನು ಆಲಸಿ, ಜಡಸ್ವಭಾವದ ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿರುವೆಡೆ ದರಿದ್ರಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾಂಡವವಾಡುವುದೇ ಸರಿ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪನ್ನು ಚೆಲ್ಲಾಡಬಾರದು. ಅದೊಂದು ಉಪಯುಕ್ತ ವಸ್ತು. ಯಾವುದೇ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಪೋಲು ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಬಳಸುವ ವಸ್ತು ಹಾಳಾದ ಕಡೆ ಬಡತನ ಸುಳಿಯದೇ ಇರದು. ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗೆ ಇಳಿಯುವವರು ಕೈತಟ್ಟಿ ಸದ್ದುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಥವಿದೆ: ಅದೊಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಸದ್ದು. ದಡದಲ್ಲಿ ಹಾವಿರಬಹುದು. ಸದ್ದು ಮಾಡಿದರೆ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತದೆ. ಕಪ್ಪೆ ಇರಬಹುದು. ಅದು ಚಿಮ್ಮಿದರೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಹೋದವನೇ ಬೆಚ್ಚಿ ನೀರಿಗೆ ಉರುಳಬಹುದು. ನಡೆಯುವಾಗ ಕಾಲು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ನಡೆದರೆ ಅಂಗಾಲಿಗೆ ಅಪಾಯ. ಕಲ್ಲು, ಗಾಜುಗಳು ತಾಕಿ ಗಾಯವಾಗಬಹುದು. ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಭೋಗದ ವಸ್ತು; ಕಾವೋದ್ದೀಪನಕಾರಿ. ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಅಪಾಯ ಉಂಟು. ಅಡಿಗೆ ಆಗುವಾಗ ಒಲೆ ಉರಿಯುತ್ತದೆ. ಒಲೆಯ ಮುಂದೆ ಗರತಿ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಬೆಂಕಿಯ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿರುತ್ತದೆ. ಅಡಿಗೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಒಲೆಯ ಬೆಂಕಿಯಿದ್ದರೆ ಇನ್ನಾವುದಾದರೂ ಅಪಾಯ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು ಆದುದರಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಆರಿಸುವುದೇ ಕ್ಷೇಮಕರ. ಊಟವಾಡುವಾಗ ಎಲೆಯ ಸುತ್ತ ನೀರು ಚಿಮ್ಮುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳನ್ನೂ ಧೂಳನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ. ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೆಂಗಸು ಶ್ರುತಾನಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಹೆಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆಚ್ಚಿಬಹುದು; ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಪಾತವಾಗುವ ಅಪಾಯ ಹೆಚ್ಚು. ಬಾಣಂತಿಯರು ನಿಶ್ಚಿತ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಅವಶ್ಯಕ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ನಂಬಿಕೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಲೆಯ ಕೆಳಗೆ ಮಲಗುವುದರಿಂದ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಹಳೆಯ ತೊಲೆಗಳು ಕುಸಿದು ಮೇಲೆ ಬೀಳಬಹುದು.

ಇಂಥ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇವು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಉಪಯುಕ್ತ ನಂಬಿಕೆಗಳು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಇವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಷ್ಟು ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಂಬಿಕೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರು ಅವನ್ನು ರೂಢಿಗೆ ತಂದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಹೀನವಾದವು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಕ್ರೂರ ನಂಬಿಕೆಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮೂರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಬಾರದು; ಕೆರೆಯ ಕೋಡಿ ನಿಲ್ಲಲು ಗರ್ಭಿಣಿಯರನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡಬೇಕು; ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಾಲುಬೆರಳು ಎದ್ದಿದ್ದರೆ ಗಂಡನನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾಳೆ; ಹೆಂಗಸಿನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ

ಕುಂಕುಮವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಮಂಗಳ-ಇಂಥ ಕೆಲವು ೨೮೭ಜಾನಪದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬಗೆಗಳು / ನಂಬಿಕೆಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ತೂರಿಕೊಂಡು ಉಳಿದುಬರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಮುಗ್ಧರನೇಕರು ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸಾವು ನೋವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು:

- ೧ ಬಾಗಲ ಚಿಲಕ ಬಾರಿಸಿದರೆ ನೆಂಟರು ಬರ್ತಾರೆ
- ೨ ನರಿ ಮಾರಿ ನೋಡಿದ್ರೆ ಶುಭ
- ೩ ಮಂಗಳಾರದಿನ ಮಗಳ ಬರಬೇಕೆ ಮನ್ಯಾಗಿಂದ ಹೋಗಬಾರ್ದ
- ೪ ನೀರು ಬೆಂಕಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಾರದು
- ೫ ಸಾರು ಕೆಟ್ಟುಹೋದರೆ ದೆವ್ವ ಕೈಹಾಕಿದೆ
- ೬ ಸಾರಿಗೆ ಬೂದುಕುಂಬಳ ಕಾಯನ್ನು ಹಾಕಬಾರದು
- ೭ ಮಕ್ಕಳು ಪರಸ್ಪರ ಮೂಗು ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮೂಕರಾಗುತ್ತಾರೆ
- ೮ ಶುಭಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಅಗಸರು ಗಾಣಿಗರು ಬರಬಾರದು
- ೯ ಕಾಗೆ 'ಕಾ' ಎಂದು ಕೂಗಿದರೆ ನೆಂಟರು ಬರುತ್ತಾರೆ
- ೧೦ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಕಸಬರಲನ್ನು ಮಾರಬಾರದು ತರಬಾರದು

ಇಂಥ ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಲೀ, ಅರ್ಥವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಈ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಬದುಕಿನ ಶಾಂತಿ ನೆಮ್ಮದಿಗಳನ್ನು ಕಲಕುತ್ತವೆ; ಗೊಂದಲ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವುದು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

೩

ಜಾನಪದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಟ, ಮಂತ್ರ, ಭವಿಷ್ಯವಾಚನ ಮುಂತಾದವೂ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಬಾಗ್ಸರು ಗಮನಿಸದೆ ಇರುವ ಜಾನಪದ ಜಾಣಗಣಿತವನ್ನೂ ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಮಾಟ ಮಂತ್ರಗಳು ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅತಿಮಾನುಷ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಅಥವಾ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡವರೆಂದು ನಂಬಲಾದ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಜನರ ಮೌಢ್ಯದ ಮೇಲೆ

ಚೆಲ್ಲಾಟವಾಡುತ್ತಾರೆ; ಮಾಟಗಾರರೂ, ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳು ಎರಡು ಬಗೆಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ: ೧. ಜನೋಪಕಾರಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವವರು. ೨. ಜನಕ್ಕೆ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವವರು.

ಈ ಎರಡು ವರ್ಗದ ಮಾಂತ್ರಿಕರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಭೂತಪ್ರೇತಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ, ರೋಗ ರುಜಿನಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ, ಮಳೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ತರಿಸುವ ಶ್ವೇತಮಾಂತ್ರಿಕರು ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಜನರನ್ನು ಶೋಷಿಸಿದರೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಉಪಕಾರವನ್ನೂ ಎಸಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಾಳಮಾಂತ್ರಿಕರು ಜನರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ವಿನಾಶಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಣಾಪಾಯವನ್ನೋ, ರೋಗರುಜಿನಗಳನ್ನೋ ಆಗದವರಿಗೆ ತಂದೊಡ್ಡುವುದು ಇತರ ರೀತಿಯ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ತರುವುದು ಇವರ ಕಾರ್ಯ. ಇವರ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮ ಮಾಂತ್ರಿಕರಲ್ಲಿ 'ಮೋಡಿಕಾರರು' ಮುಖ್ಯರಾದವರು. ಇವರು ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಜನರನ್ನು ರಂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಮೋಡಿಕಾರರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಂಚಿಗೊಲ್ಲರು ಈ ಮೋಡಿ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣರು.

ಭವಿಷ್ಯವಾಚನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದೇವರನ್ನೂ ಮೈದಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಪೂಜಾರಿಗಳು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಗಣೆಯನ್ನು ಊದಿ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯದು ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಕೊರವಂಜಿಯರು ಕೊರವಂಜಿ ಗೂಡೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಊರೂರು ತಿರುಗುತ್ತ ಬಾಣಂತಿಯ ಕೈಮೂಳೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕವಡೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವವರುಂಟು. ಹಕ್ಕಿಯ ಶಕುನವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೇಳುವವರುಂಟು. ಜಾಗರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಒಳ್ಳಿತು ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹೇಳುವ ಬುಡುಬುಡುಕೆಯವರುಂಟು. ಏಕತಾರಿಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುವ ಕುರುಮಾಮಗಳುಂಟು. ಹೀಗೆ ಭವಿಷ್ಯವಾಚನ ಒಂದು ಕಲೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ರೋಗರುಜಿನಗಳು ಬಂದಾಗ, ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳುಂಟಾದಾಗ, ದನಕರುಗಳು ಕಳೆದು ಹೋದಾಗ, ಮದುವೆ ಮುಂಜಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯಕಾರರ ಬಳಿಗೆ ಬರುವುದುಂಟು. ಭವಿಷ್ಯಕಾರರು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ಸತ್ಯವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವುದುಂಟು.

ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಚಮತ್ಕಾರ ಗಣಿತವೂ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಗವೇ. ಇದು ಬಾಗ್ಯರ ವರ್ಗೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹತ್ತುವರ್ಷಗಳ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಚಮತ್ಕಾರಗಣಿತ ಕಾಣದಾಗಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಸರಿ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜೀನಹಳ್ಳಿ ಸಿದ್ದಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ, ಪಿ. ಕೆ. ರಾಜಶೇಖರ, ಸಣ್ಣ ನಂಜೇಗೌಡ, ಡಿ. ದೊಡ್ಡಲಿಂಗೇಗೌಡ ಮುಂತಾದವರು ಸೇರಿ ಹೊರ ತಂದಿರುವ ಒಂದು ಗ್ರಂಥವೂ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಈ ಲೆಕ್ಕಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಗಟಿನಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಚುಟುಕ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ವಿವರವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಎದುರಾಳಿಗೆ ಎಸೆಯುವ ಸವಾಲುಗಳು. ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸುವ ಇಂಥ ನೂರಾರು ಲೆಕ್ಕಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದು ಜನಪದದ ಜಾಣ್ಮೆ ಹಾಗೂ ಕೌಶಲಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಕೆಲಸ ತೀರ ಅತ್ಯಪ್ತಿಕರ ಎನ್ನಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸ ಆದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅದು ತೃಪ್ತಿಕರ. ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ವ್ಯಾಪಕಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

(೧೯೮೫)

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

1. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: Standard Dictionary of Folklore, Mythology and Legend. (1975) pp.1138-1147. The Study of Folklore (1965) pp 23 'ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು' ಪು.27-29 'ಜಾನಪದ' (1978) ಪು. 22-27
2. SDOFL (1949) ಪು. 690
3. ಡಾ. ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ 'ಜಾನಪದ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ'ಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಜನಪದ ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖಕ ಈ ಯಾವ ಕೃತಿಯನ್ನೂ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.
4. ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ: ಮಳಲಿ ವಸಂತಕುಮಾರ್, 1979
5. ಜನಪದ ವೈದ್ಯ: ಶಾಂತಕುಮಾರಿ ಪಾಟೀಲ, 1980

ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವೂ ತನ್ನ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂಬಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಜ್ಞಾನದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂತೆ ಅಪೂರ್ವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರಬಹುದು. ಒಂದೊಂದು ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದುದಾಗಿರಬಹುದು. ಪ್ರಾಚೀನ ಹಾಗೂ ಅರ್ವಾಚೀನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಸಂದರ್ಶಕರ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ ತಮಾಷೆ ಬಂಗಲೆಗಳು ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ ಜ್ಞಾನದಾಹವನ್ನು ತಣಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗ್ರಹಗಳೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯರು ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲೆಲ್ಲ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಕಲಾತ್ಮಕ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ತೋರುವ ಹೆಚ್ಚೆಗುರುತುಗಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಆಯಾ ದೇಶದ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೆ, ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಅಪೂರ್ವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರಬಹುದು. ದೆಹಲಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮದರಾಸಿನ ಸರಕಾರೀ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಸಾಲಾರ್‌ಜಂಗ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮುಖ್ಯ ನಗರಗಳಲ್ಲಿಯೂ

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಈಗ ಬೆಳೆದಿವೆ. ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳೂ ಈಗ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಕೇವಲ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದರೆ, ವಿಷಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಆಯಾ ಜ್ಞಾನಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಆಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಇಂಥ ವಿಷಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು.

ಮಾನವನ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಗಳು ಗೊಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಪ್ರೌಢ ಮೂಲದಿಂದ ಬರುವ ಜ್ಞಾನ, ಮತ್ತೊಂದು ಜಾನಪದ ಮೂಲದಿಂದ ಬರುವ ಜ್ಞಾನ. ಪ್ರೌಢಮೂಲದಿಂದ ಬರುವ ಜ್ಞಾನ ಪಂಡಿತರಿಂದ, ತಿಳಿದವರಿಂದ ತಜ್ಜರಿಂದ ಪರಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡದ್ದು. ಅರಿತವರೂ, ನುರಿತವರೂ ಬಳಸುವ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದವು ಪ್ರೌಢಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಪ್ರೌಢಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆವರಣದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರೌಢಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಜಾನಪದವೇ ತಾಯಿಬೇರು. ಇದೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು, ವ್ಯಾಪಕವಾದುದು. ಮಾನವನ ಉಗಮಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದು ಅವನ ಬದುಕಿನ ಆಸರೆಯಾಗಿ ಉಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಜಾನಪದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಾಗಿ, ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದು. ಅದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸ್ವತ್ತು. ಜನಪದ ಕತೆ, ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಕಾವ್ಯ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಕಲೆ, ಕ್ರೀಡೆ, ಅಡುಗೆ, ವೈದ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ, ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮೂಲಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರು ಎಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿರುವುದೋ, ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭಾವ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜಾನಪದ ಅಚ್ಚಹಸಿರಾಗಿ ಜನತೆಯ ಉಸಿರಾಗಿ ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದಿವಾಸಿ ಸಮಾಜಗಳಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳವರೆಗೆ ಇದರ ಪ್ರಭಾವ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದೆ. ನಗರಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ನಾನಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೂ ನೆಮ್ಮಿ ಇದು ಬೆಳೆದಿದೆ. ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಮಾನವನ ಅನುಭವದ ಸಾರವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಇದು

ಜನಪದ ಜೀವನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಅರಣ್ಯಸಂಪತ್ತಿನಂತೆ, ಖನಿಜಸಂಪತ್ತಿನಂತೆ, ಜಲಸಂಪತ್ತಿನಂತೆ, ಜಾನಪದಸಂಪತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾದವೇ. ಜಾನಪದವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ, ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನದ ಅನೇಕ ಪಿಗ್ಗುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ಜಾನಪದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಗ. ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳು, ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳು, ಆಯುಧ ಮುಸ್ತಾಪುಗಳು ಭೌತಿಕ ಜಾನಪದ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಇವು ಜನಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಬಂದ ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ. ಆದಿಮಾನವನ ಕಾಲದಿಂದ ಇಲ್ಲಿನವರೆಗೆ ಅವನ ಜೀವನದ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರೂಪುಗೊಂಡ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಶಿಲೆ, ಲೋಹ, ಮರ, ಮಣ್ಣು, ನಾರು, ಬೇರುಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಗಾಜು, ಕಾಗದಗಳವರೆಗೆ ಇವುಗಳ ಇತಿಹಾಸ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳೇ ಆದರೂ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರು ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಎರಕಹೊಯ್ದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಲೆಯ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನೂ ತೊಡಿಸಿರುವುದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸಾಯದ ಮುಟ್ಟಾಗಲಿ, ಪೂಜೆಯ ಸಾಧನವಾಗಲಿ, ಅಡುಗೆಯ ಪಾತ್ರೆಯಾಗಲಿ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಲೆಯ ಕೈವಾಡ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಈ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳು ಒಂದೊಂದು ಜನಾಂಗವನ್ನೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿ ಎನಿಸುತ್ತವೆ.

ಭೌತಿಕ ಜಾನಪದ ಕೇವಲ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದುದಲ್ಲ. ಜೀವನದ ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೂ ಅದು ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಊರನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕಂಡು ಬರಬಹುದು. ಗುಹೆಗಳಿಂದ ಮಾನವ ಮಾಳಿಗೆ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕು; ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು; ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಗಳು ಅನಂತರ ಬಂದಿರಬೇಕು; ನಾಡಹೆಂಚಿನ ಜೊತೆಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ಸೀಮೆಯ ಹೆಂಚೂ ಸೇರಿರಬೇಕು. ಸೀಮೆಯ ಹೆಂಚು ಇತ್ತೀಚಿನದು ನಿಜ. ಆದರೆ ನಾಡಹೆಂಚಿನ ಕಾಲ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕುಂಬಾರನಷ್ಟೇ ಈ ಹೆಂಚೂ ಹಳೆಯದೇ.

ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಮಾದರಿ ಒಂದಾದರೆ ಊರನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಮಾದರಿಯೂ ಮುಖ್ಯವಾದುದೇ. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಹಟ್ಟಿಗಳ ಸುತ್ತ ಭದ್ರವಾದ ಕಳ್ಳಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಸುತ್ತಲೂ ಗುಡಿಸಲುಗಳು, ನಡುವೆ ಕಲ್ಲುಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಅವರ ದೇವರ ಗುಬ್ಬಿ. ಹಳೆಯ ಮಾದರಿಯ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಒಳನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ನೋಡಬಹುದು. ಹಿಂದೆ ಕಳ್ಳಕಾರರ ಭಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಊರನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ವಿನ್ಯಾಸವೇ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಕಡೆ ಒಳಮುಖಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಒಂದೇ ಸುತ್ತುಗೋಡೆಗೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಮನೆಗಳು. ಒಂದು ಕಡೆ ಮಾತ್ರ ಊರ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು. ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದನ ಕುರಿಗಳ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಊರ ಹೊರಗೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನ್ನು ಕಾಯಲು ಕೆಲವು ಗಂಡಸರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ದವಸಧಾನ್ಯಗಳ ಹಗೇವುಗಳೂ ಊರ ಹೊರಗೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಪಂಚಿನ ಕಳ್ಳರು ಬಂದರೆ ಊರಿನವರಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅವರನ್ನು ಹೊಡೆದಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ವಾಸದ ಮನೆಗಳ ವಿನ್ಯಾಸವೂ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನ. ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ತೊಟ್ಟಿಯಮನೆಗಳ ಉಪಯೋಗದೃಷ್ಟಿ, ಗಾಳಿ ಬೆಳಕುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ, ಅಪೂರ್ವವಾದ ಬಾಗಿಲುಪಾಡಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ ಸೊಗಸು, ನಡುಮನೆ, ಅಡುಗೆಯ ಕೋಣೆಗಳ ರೀತಿ, ಬಾನದ ಸಾಲುಗಳ ಮೋಜು, ಕಣಜಗಳ ವೈಖರಿ, ಹೀಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದೇ ಆಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಲೆನಾಡಿನ ಮನೆಗಳು ಅದ್ಭುತ ಕಲಾವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿನ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು. ಹೀಗೆಯೇ ದೇವರ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಗುಡಿಗಳು, ಕಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಗಳು, ಗಾರೆಯ ಗಚ್ಚಿನ ಗುಡಿಗಳು, ಒಂದು ಅಂಕಣ, ಎರಡು ಅಂಕಣ, ನಾಲ್ಕು ಅಂಕಣದ ಗುಡಿಗಳು ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಬಗೆಗಳಾದರೆ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಪ್ರಮುಖ ದೈವಗಳಿಗೆ ಛಾವಣಿಯೇ ಇಲ್ಲದ ದೇಗುಲಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮಲೆನಾಡು ಮತ್ತು ಕರಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೂ ಸೀಮೆಯ ಹೆಂಚನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ.

ಊರು, ಕೇರಿ, ಮನೆ ಮಠಗಳ, ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಬದಲಾಗುತ್ತಿವೆ. ದಿನಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಮಾದರಿಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಕಲಾತ್ಮಕವಸ್ತುಗಳೆಷ್ಟೋ ಈಗ ಮನೆಯ ಮೂಲೆಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತಿವೆ. ವ್ಯವಸಾಯ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಬದಲಾವಣೆ ತಲೆದೋರುತ್ತಿದೆ. ಯಂತ್ರಯುಗದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕ ವೃತ್ತಿಗಳು ಮರೆತುಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ನೇಯ್ಗೆಯವನು, ಕಮ್ಮಾರ, ಕುಂಬಾರ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿ, ಬೆಸ್ತ, ಗಾಣಿಗ, ಕುಕ್ಕಿಕೊರಮ, ಬಡಗಿ ಮುಂತಾದವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ

ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳು ತಲೆದೋರಿ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಅವರ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆ ನೋಡುವುದು ಎಲ್ಲಿ?

ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮನರಂಜನೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಲಾವಿದರು ಈಗ ದುರ್ಲಭವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಿಲ್ಲೇಕ್ಕಾತರು ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕನಸಿನ ಲೋಕವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ತೋಗಲುಬೊಂಬೆಯ ಆಟ ಈಗ ವಿರಳವೆನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸೂತ್ರದ ಬೊಂಬೆಯಾಟ, ದೊಂಬರಾಟ, ಬುಡುಬುಡಿಕೆ, ಹಾವಾಡಿಗ, ಕೋಲೆಬಸವನವರು ಈಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ? ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಈ ಕಲಾತಂಡಗಳು ಒಳನಾಡಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಸರಿಯುತ್ತಿವೆ, ಕ್ರಮೇಣ ಕರಗುತ್ತಿವೆ. ಕಂಸಾಳೆಯವರು, ನೀಲಗಾರರು, ದೊಂಬಿದಾಸರು, ಚೌಡಿಕೆಯವರು, ಕಿನ್ನರಿಚೋಗಿಗಳು, ಕರಪಾಲದವರು ಮುಂತಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೋಜಾದ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಕಿನ್ನರರೆಲ್ಲಿ? ಸೋಮನಕುಣಿತ, ಪಟಾಕುಣಿತ, ನಂದೀಧ್ವಜದ ಕುಣಿತ, ವೀರಗಾಸೆ, ಡೊಳ್ಳು ಮುಂತಾದ ಕುಣಿತಗಳ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಲ್ಲಿ? ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳ ವೈಭವವೆಲ್ಲಿ? ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ನಾಗರಿಕತೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಪ್ಪುತೆರೆಯನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅವನತಿಯ ಸಂದಿಗ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಇವುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಧನೆಯ ಬಗೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನ ಮೂಡುವಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ನಾಗರಿಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆಲ್ಲ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದ ವಿಷಯಗಳೂ ವಸ್ತುಗಳೂ ತಮ್ಮ ಎಂದಿನ ಪ್ರಖರತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕೃತಕವೂ ಆಡಂಬರಯುತವೂ ಆದ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳ ನಡುವೆ ಸತ್ತಯುತವೂ, ಸಾರ್ಥಕವೂ ಆದವನ್ನು ನಾವು ಕೈಬಿಡುತ್ತಾ ಬಂದು, ದೊಡ್ಡ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ತೋಗಲುಬೊಂಬೆಯಾಟ, ಸೂತ್ರದ ಬೊಂಬೆಯಾಟ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳಂಥ ಉನ್ನತ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನೇ ಮೆಚ್ಚದೆ ಕೈಬಿಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವೆಲ್ಲಿ? ಅನೇಕ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು, ಕುಟ್ಟುವ ಏತ, ಆಡಿಸುವ ಗಾಣ, ನೇಯ್ಗೆಯ ಸಾಧನಗಳು ಯಂತ್ರಗಳ ಪ್ರಾಚುರ್ಯದಿಂದ ಈಗ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿವೆ, ವ್ಯವಸಾಯ

ಮುಟ್ಟುಗಳು, ಹೆಣಿಗೆಯ ಸಾಧನಗಳು, ಜನಪದ ವಾದ್ಯವಿಶೇಷಗಳು, ಪೂಜಾವಸ್ತುಗಳು ಮೊದಲಾದವು ಇನ್ನು ಕೆಲವುಕಾಲ ಉಳಿದುಬರಬಹುದು. ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಳಕೆ ನಿಂತುಹೋಗಿರುವ ವಸ್ತುಗಳ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಪರಂಪರೆಯ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ವಸ್ತುಗಳ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಭಂಡಾರವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಮೊದಲು ಬೆಳೆದುದು ಯೂರೋಪಿಯನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜೀವನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ತಲೆದೋರಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ವಿಷಯಗಳೂ, ವಸ್ತುಗಳೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗತೊಡಗಿದವು. ತಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಂಥ ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡ ಐರೋಪ್ಯರು ಕೂಡಲೇ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಬೆಳೆದುನಿಂತುವು. ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿಯೂ ಜಾನಪದ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಚಳವಳಿ ಅಮೆರಿಕೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಖಾಸಗಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರೀ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳೂ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳೂ ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಗಣ್ಯಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದವು.

ಜಗತ್ತಿನ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಯಾವಾಗ ರೂಪುಗೊಂಡಿತೋ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಈ ಕೀರ್ತಿ ಸ್ವೀಡನ್ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ೧೮೭೨ರ ವೇಳೆಗೆ ಆರ್ತರ್ ಆಜಿಲನ್ ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಸಮಗ್ರ ಜನಪದ ಜೀವನದ ನೈಜ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನೇ ಅಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ೧೮೮೭ರಲ್ಲಿ ಸಾನ್ಸೆರ್ ಸಾಂಡ್‌ವಿಗ್ ಅವರಿಂದ ನಾರ್ವೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಯಿತು. ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್, ಹಾಲೆಂಡ್, ಜರ್ಮನಿ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳೂ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದಾದವು. ಅಮೆರಿಕಾ, ರಷ್ಯಾ ಮುಂತಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೂ ತಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ವೀತಿಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರಿದವು.

ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಾಂಗಣ ಮತ್ತು ಹೊರಾಂಗಣ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳೆಂದು ಎರಡು ಬಗೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ವಿದೇಶೀ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಾಂಗಣ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಆವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಜೀವನದ ವಿಧಾನ ವೈಖರಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಬಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯ ಮಾದರಿಯ ಊರುಗಳನ್ನೇ ಕಟ್ಟುವ ಸಾಹಸವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೈತ್ಯ ಸೌಧಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು, ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು, ಗಿರಣಿಗಳು, ವೃತ್ತಿಕೇಂದ್ರಗಳು ಮುಂತಾದವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಜನಪದ ಜೀವನ ನಡೆದುಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ, ಸಜೀವವಾಗಿ ಉಳಿಯಲು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಚಮ್ಮಾರ, ಕಮ್ಮಾರ, ಬಡಗಿ, ನೇಯ್ಗೆಯವನು ಮುಂತಾದವರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರುವುದೆಂತು? ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮನೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಸಾಲದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಜನ ಹೇಗೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರು, ತಮ್ಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಅಡುಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರಮವೇನು? ಅವರ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳೇನು? ಈ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಜೀವಂತ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೇ ನೇಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಕೆಲಸದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ವೇಷವನ್ನು ಬದಲಿಸಿ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿಯ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಮಗ್ನವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಚಮ್ಮಾರ ಚಿಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಳೆಯ ಮಾದರಿಯ ಮನೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ಗೃಹಿಣಿಯಂತೆ ವೇಷಧರಿಸಿದ ಹೆಂಗಸು ಅಡುಗೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾಳೆ. ಇಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಹೊರಗಿನ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ನಾವು ಕೂಡಲೇ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ನೆಲೆಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯವೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ದೇಶದ ಯಾವುದೋ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಿಥಿಲಗೊಂಡು ಇನ್ನೇನು ನೆಲಸಮವಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಅಪೂರ್ವ ರೀತಿಯ ದೈತ್ಯಸೌಧವೊಂದನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಹಿಂದಿನವರ ಅದ್ಭುತ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ತಜ್ಞರಾದ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳ ದೊಡ್ಡ

ತಂಡವೇ ಕೆಲಸಮಾಡಿ, ಆ ಕಟ್ಟಡದ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ ಅನಂತರ ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಅದರ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಅದೇ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಅಪಾರವಾದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ.

ಜೀವನವಿಧಾನ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈಗ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆಗಾರರು ಅತ್ಯಪೂರ್ವವಾದ ಎಷ್ಟೋ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಸಾಗಿಸಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಇವರನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಸಮರ್ಥ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಸರಕಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನ ಗೌರವಗಳು ಮೂಡುವವರೆಗೆ ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ಅಪೂರ್ವ ವಸ್ತುಗಳು ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಹಿರಿಯರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಅಪೂರ್ವ ವಸ್ತುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಸೆದು ಅವು ಕುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದುಹೋಗಬಹುದು, ಗೆಜ್ಜಲಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಬಹುದು, ಮಕ್ಕಳ ಆಟದ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿ ಹಾಳಾಗಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾನ, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ, ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಅಪೂರ್ವ ವಸ್ತುಗಳು ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಸಿಗದೆ ನೀರುಪಾಲಾಗಿರಬಹುದು. ಬೆಂಕಿಯ ಪಾಲಾಗಿರಬಹುದು, ತಿಪ್ಪೆಯ ಪಾಲಾಗಿರಬಹುದು. ತಮ್ಮ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಧಾರೆ ಎರೆದು ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು, ಅವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳ ಪೂರ್ಣ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಏನೂ ಉಳಿಯದೆ ನಾವು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ಉಳಿಯಬಹುದು. ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಅತ್ಯಂತ ಅವಸರವಾಗಿ ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಮನಗಂಡು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಒಂದು ದಶಕದ ಹಿಂದೆಯೇ ಇದರ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಮುಂದಾಗಿ ಇಂದು ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ತನ್ನ ಹತ್ತು ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಯೋಜನೆಯನ್ನೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ, ಪ್ರಕಟಣೆ, ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಬಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ತೋರಿದೆ. ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ದೇಜಗೌ

ಹಾಗೂ ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ ಅವರ ಮುಂಗಾಣ್ಕೆಯ ಫಲವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಇಲ್ಲಿನ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಜೀಶಂಪ ಹಾಗೂ ಕ್ಯೂರೇಟರ್ ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಗಳ ದುಡಿಮೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗಿ ಇಂದು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಜನಜೀವನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆಯ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಅವುಗಳ ಆಯ್ಕೆ, ಅವುಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಸ್ತುವಿನ ಕಾಲ, ಬಳಕೆ, ಮೂಲವಸ್ತು, ಸಂಗ್ರಹದ ಕಾಲ, ಅದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪಟ್ಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ ತರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ:

೧. ದಿನಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳು
೨. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು
೩. ವಿವಿಧ ಬೊಂಬೆಯಾಟದ ಬೊಂಬೆಗಳು
೪. ಲೋಹದ ಸಾಧನಗಳು
೫. ಪೂಜಾವಸ್ತುಗಳು
೬. ವಾದ್ಯವಿಶೇಷಗಳು
೭. ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೮. ಮರದ ಕೆತ್ತನೆಗಳು
೯. ಆಯುಧ ವಿಶೇಷಗಳು
೧೦. ವ್ಯವಸಾಯ ಸಾಧನಗಳು
೧೧. ಮಣ್ಣಿನ ಸಾಧನಗಳು
೧೨. ಹೆಣಿಗೆಯ ಸಾಧನಗಳು
೧೩. ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳು, ವಸ್ತುಗಳು
೧೪. ಉಡುಪುಗಳು
೧೫. ಆದಿವಾಸಿ ವಸ್ತುಗಳು
೧೬. ಗರಡಿಯ ಸಾಧನಗಳು

೧೭. ಕ್ರೀಡಾಸಾಧನಗಳು
೧೮. ಮಕ್ಕಳ ಸಾಧನಗಳು
೧೯. ಮರದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು
೨೦. ತೇರುಗಳು
೨೧. ಇತರ ಅಪೂರ್ವ ವಸ್ತುಗಳು

ಜನಪದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನದ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳನ್ನೂ ಅಳವಡಿಸಬೇಕು. ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ, ಜಾನಪದ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ, ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು, ಜಾನಪದ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು, ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಗಳು ಮುಂತಾಗಿ ಜಾನಪದದ ಎಲ್ಲ ಮುಖಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳೂ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಜಾನಪದ ವಿಭಾಗ ಈ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಪೂರ್ಣ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸಮಗ್ರ ಜನಜೀವನದ ಪರಂಪರಾನುಗತ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೀಡುವ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಎಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಂಡರೂ ಸಾಲದು. ಜಿಲ್ಲಾವುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯವುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ, ರಾಷ್ಟ್ರವುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ, ಇವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಧನೆಯ ಕುರುಹಾದ ಇಂಥ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾದ ಜನಜೀವನವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಒಳಗಿನ ಹಾಗೂ ಹೊರಗಿನ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಅಪಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾನದ ದೇಗುಲಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ.

ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ, ಜನಪದ ಗಾಯಕರಿಗೆ ಹೆಸರಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಜನಪದ ಕತೆಗಳ ಸಮೃದ್ಧ ನೆಲೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಅನೇಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಏರುಪೇರುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಜನತೆ ಅನುಭವಿಸಿದರೂ, ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ತಮ್ಮ ನೈಜತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಕನ್ನಡಿಗರ ಕಲೋಪಾಸನೆ, ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ, ಪ್ರತಿಭಾಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ, ಆಕರ್ಷಕವಾದ, ವರ್ಣಮಯವಾದ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳೂ ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷಗಳು, ವೇಷಭೂಷಣ, ನೃತ್ಯವೈಖರಿ, ಕುಣಿತದೊಡನೆ ಕೂಡಿಬರುವ ಜನಪದಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇವುಗಳ ಸಕ್ರಮ ಅಧ್ಯಯನ, ವ್ಯಾಪಕ ಪರಿಶೀಲನೆ ಇನ್ನೂ ನಡೆದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿವೆ; ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು: (೧) ಧಾರ್ಮಿಕ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು (೨) ಲೌಕಿಕ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಆಚರಣೆಗಳು, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು, ಜಾತ್ರೆ

ಉತ್ಸವಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ದೈವದ ಆರಾಧನೆ ಕಲೆಯ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅಪೂರ್ವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸೌಂದರ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಭಕ್ತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪವಿತ್ರ ಆವರಣ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಲೌಕಿಕ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮದ, ದೈವದ ಚೌಕಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅದು ಋತು ಸಂಬಂಧಿಯಾದುದಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಜನರನ್ನು ರಂಜಿಸಬಹುದಾದ ಕಲೆ. ಕಲೆಗಾಗಿ ಕಲೆಯಾಗಿ ಬದುಕಿ ಬಂದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಹೀಗೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು:

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ: ಕರಡಿ ಮಜಲು, ಡೊಳ್ಳು ಕುಣಿತ, ಗೊಂದಲಿಗರ ಮೇಳ, ಕೋಲಾಟ ದಟ್ಟಿ ಕುಣಿತ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ: ವೀರಗಾಸೆ ಕುಣಿತ, ಸೋಮನ ಕುಣಿತ, ಲಿಂಗದ ಬೀರರ ಕುಣಿತ, ಗುಡ್ಡರ ಕುಣಿತ, ರಂಗದ ಕುಣಿತ, ಗಾರುಡಿ ಕುಣಿತ, ಬೀಸು ಕಂಸಾಳೆ ಕುಣಿತ, ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ, ಕರಪಾಲ ಮೇಳ, ಚೌಡಿಕೆ ಮೇಳ, ಪಟಾ ಕುಣಿತ, ಪೂಜಾ ಕುಣಿತ, ಚಿಟ್ ಮೇಳ, ಗೊರವರ ಕುಣಿತ ಕೋಲಾಟ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕೊಡಗು: ಹುತ್ತರಿ ಕುಣಿತ, ಬೊಳುಕಾಟ, ಉಮ್ಮತ್ತಾಟ, ಕೋಲಾಟ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ: ದುಡಿ ಕುಣಿತ, ಡೋಲಿನ ಕುಣಿತ, ವೈದ್ಯ ನೃತ್ಯ, ಭೂತನೃತ್ಯ, ಹೋಲಿ ನೃತ್ಯ. ಅಟಿಕಳೆಂಜ, ಕೊರಗತನಿಯ, ಕೋಲಾಟ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ: ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತ, ಕೋಲಾಟ, ಸಿಂಹನೃತ್ಯ, ಹೂವಿನ ಮಕ್ಕಳ ಕುಣಿತ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳು, ಕರಪಾಲ ಮೇಳ, ಚೌಡಿಕೆಮೇಳ, ಜೋಗಿಗಳ ಮೇಳ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲೂ ನೃತ್ಯ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗೊಂದಲಿಗರ ಮೇಳ ಕಥಾಪ್ರಧಾನವಾದುದು. ಕರಪಾಲ ಚೌಡಿಕೆ ಮೇಳಗಳಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಕುಣಿತಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಕಥಾನಿರೂಪಣೆ ನಡುವೆ ಹಾಡು ಕುಣಿತ; ಸಮಗ್ರ ರಾತ್ರಿ ಜನರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು

ಹಿಡಿದಿಡಬೇಕಾದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಈ ಕಲೆಗಳದು ಆದುದರಿಂದಲೇ ಕಥಾಮಾಧ್ಯಮ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳು, ತೋಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ, ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಪಾರಿಜಾತ ಮುಂತಾದ ಮೇಳಗಳಲ್ಲೂ ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಕಥೆಗೆ ಅಧೀನ. ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ, ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ನೃತ್ಯ- ಹೀಗೆ ಲಲಿತಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಬರುವ ಜನಪದ ನಾಟಕಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಭಜನೆಗೆ ಒಳಪಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿನ ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ವೇಷಧಾರಿಗಳು ವಿವಿಧ ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮುಖವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದೈತ್ಯಪಾತ್ರಗಳು, ರಾಜಪಾತ್ರಗಳು, ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಅಲಂಕರಣವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವುದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಘೋರ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಳದಿ ಪ್ರಮುಖ ವರ್ಣ. ಈ ಪ್ರಧಾನ ವರ್ಣಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಘೋರ ಪಾತ್ರಗಳ ಮುಖ ಹೆಚ್ಚು ಭಯಂಕರವಾಗುವಂತೆ ಮೂಡಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು, ಬಾಯಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಮತ್ತು ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಚಿಕ್ಕಿಗಳನ್ನಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ ತನ್ನ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿರುವುದು ತೋಗಲುಗೊಂಬೆ ಮತ್ತು ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ. ತೋಗಲು ಗೊಂಬೆಗಳಂತೂ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾದರಿಗಳು. ಅವುಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ವರ್ಣಗಳೇ ಎದ್ದು ತೋರಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಸಮಗ್ರ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟ, ಭುಜಕೀರ್ತಿ ಎದೆಹಾರ, ವೀರಗಾಸೆ, ನಡುಪಟ್ಟಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ಅಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಜನಪದ ನಾಟಕಗಳ ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಇತರ ಅಂಶಗಳಂತೆಯೇ ನೃತ್ಯವೂ ಗಣ್ಯವಾದುದೇ. ದೈತ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳ ರೌದ್ರ ನೃತ್ಯ, ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳ ಲಲಿತ ನೃತ್ಯ, ರಾಜ ಪಾತ್ರಗಳ ಗಂಭೀರ ನೃತ್ಯ, ಮೂಡಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು, ಬಡಗುತಿಟ್ಟು, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ದೊಡ್ಡಾಟ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂಡಲಪಾಯ, ಘಟ್ಟದಕೋರೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಗುಣ ಒಂದೇ ಆದರೂ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ತೀವ್ರ ವೇಗ, ಸುತ್ತು ಹಾಕುವ ವೈಖರಿ, ಬಡಗುತಿಟ್ಟಿನ ಮಂಡಿಯ ಸುತ್ತು, ಮೂಡಲಪಾಯದ ಉಡಂಗ್ ಆಯಾ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ

ಮೀಸಲಾದವು. ಮೂಡಲಪಾಯದ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರ ಕುಳಿತ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಕ್ರಮೇಣ ಮೇಲೆದ್ದು ನರ್ತಿಸ ತೊಡಗಿದರೆ, ಪಡುವಲಪಾಯದ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ನೇರವಾಗಿಯೇ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತವೆ.

ಇಂಥ ಕಥಾ ಪ್ರಧಾನ ನೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಕಲೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಡಿ ಮಜಲು ಕೂಡ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕುಣಿತ ಗೌಣ, ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು. ಕರಡೆ, ಸಮೇಳಗಳ ವಾದ್ಯವೈಖರಿಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವುದೇ ಇಲ್ಲಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಇಷ್ಟನ್ನು ಹೊರತು ಉಳಿದ ಕಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕುಣಿತಗಳು; ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಬಂದರೂ ಅದು ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾದುದು. ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಬರುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಕಲೆಯಿದು. ಉಳಿದವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಕೋಲಾಟಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದ ಜನಾಂಗ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರು. ಇವರ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಕೋಲಾಟ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಕೋಲಾಟದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಬಗೆಗಳಿರುವಂತೆಯೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯವೂ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೋಲಾಟದ ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ವೇಷಭೂಷಣವೂ ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಈ ಮಾತು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಾಲಕ್ಕಿಗೌಡರ ಸುಗ್ಗಿಯ ಕುಣಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮರಾಟ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟದ ವೈವಿಧ್ಯದಂತೆಯೇ ಆಕರ್ಷಕ ವೇಷಗಾರಿಕೆಯೂ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಲಕ್ಕಿಗೌಡರು ತಮ್ಮ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ತುರಾಯಿ ಮೋಹಕವಾದುದು. ಮರಾಟ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಲೆಗೆ ರುಮಾಲು, ನಿಲುವಂಗಿ, ಕಚ್ಚೆಯ ಪಂಚೆ ನಡುವಿಗೆ ಹಳದಿಯ ವಸ್ತ್ರ, ಇವು ಗಮನಾರ್ಹ. ಕೊಡಗಿನ ಹುತ್ತರಿ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟದ ಪಾತ್ರವೂ ಪ್ರಧಾನವಾದುದೇ. ಕೊಡವರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿಯ ವೇಷ ಭೂಷಣ ಇಲ್ಲಿನ ಒಂದು ವೈವಿಧ್ಯ ಎನ್ನಬಹುದು. ಬಿಳಿಯ ಪಾಯಜಾಮ, ಕರಿಯ ನಿಲುವಂಗಿ, ನಡುವಿಗೆ ಕೆಂಪು ಅಥವಾ ಬಿಳಿಯ ನಡುಪಟ್ಟಿ, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಪೀಚುಕತ್ತಿ, ತಲೆಯಮೇಲೆ ರುಮಾಲು ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿರುವವರು ರಂಗಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕೊಡವರು ಬಳಸುವ ಕೋಲುಗಳು ಉದ್ದವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಎರಡು ಮೂರು ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಬೆರಳುಗಾತ್ರದ ಜೋಡಿಬೆತ್ತವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಲಕ್ಕಿಗೌಡರ ಕುಣಿತ, ಹುತ್ತರಿ ಕುಣಿತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಬಳಸಲಾಗುವುದು. ಇವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕೋಲಾಟಗಳಲ್ಲ; ಕೋಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲಿನ

ಕಣಿಕಣಿ ನಾದವೇ, ಕಾಲಗೆಚ್ಚೆಯ ಜಣಿತ್ತಾರವೇ ವಾದ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತರುತ್ತವೆ. ಕುಣಿತದ ವೈಖರಿ, ತಾಳದ ಗತ್ತು, ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳ ವೈವಿಧ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುವು.

ಕೋಲಾಟದಂತೆಯೇ ಲೌಕಿಕ ಕಲೆಯಾಗಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವ ಚಿಟ್ ಮೇಳ ಹಾಸನ ಹಾಗೂ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕರಡಿ ಮೇಳದಂತೆ ವಾದ್ಯಗಳ ವೈಭವ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮುಖವಾದುದೇ. ಕರಡಿ ಸಮೇಳ, ಥುಮುಕಿ, ಮೌರಿ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯದ ಪಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದು. ಯಕ್ಷಗಾನದ ವಿವಿಧ ಮಟ್ಟಗಳನ್ನು ಮೌರಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿಸುವ ತಂಡದ ನಾಯಕ, ವಿವಿಧ ವಾದ್ಯಗಳ ಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕರಡಿ, ಸಮೇಳ, ಥುಮುಗಳ ವಾದ್ಯ ಪಟುಗಳನ್ನು ಕುಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತ ಬಯಲಾಟದ ನೃತ್ಯಗಳನ್ನೇ ಈ ಕಲಾವಿದರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜಲ್ಲರಿಯನ್ನು ಬಡಿಯುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕಲಾವಿದ ವೃದ್ಧ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತ ಇವರ ನಡುವೆ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಚಲಿಸುತ್ತ ಆ ಕಲೆಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಣೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ. ಬಯಲಾಟ ದೊಡ್ಡ ಮೇಳ. ಅದೇ ಮಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕುಣಿತಗಳು ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಇದು ಚಿಟ್ ಮೇಳ ಆಗಿರಬಹುದು. 'ಚಿಟ್' ಎಂದರೆ ಕಿರಿದು, ಚಿಕ್ಕದು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಮೇಳದ ಹೆಸರು ಉಳಿದು ಬಂದಿರಬೇಕು.

ಈ ಲೌಕಿಕ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬಂದಿವೆ.

ವೀರಗಾಸೆ ಕುಣಿತ, ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕುಣಿತ. ವೀರಭದ್ರನ ಕಡ್ಲವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ನಾಲ್ಕಾರು ಮಂದಿ ಕರಡೆಯ ಹಾಗೂ ಇತರ ವಾದ್ಯಗಳ ಗತ್ತಿಗೆ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುಣಿತ, ಅನಂತರ ಕರಡೆಯನ್ನು ಬಡಿಯುವ ಮುಂದಾಳು ವೀರಭದ್ರನ ಅವತಾರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವುದು, ಮತ್ತೆ ಕುಣಿತ - ಹೀಗೆ ಸಾಗುವ ವೀರಗಾಸೆ ಕುಣಿತ ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಹಾಸನ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಲಿಂಗದ ಬೀರರ ಕುಣಿತ ಸಾಮೂಹಿಕ ನೃತ್ಯವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರು ವೀರಭದ್ರನ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬರು ಕಡ್ಲ ಹೇಳುವುದು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ 'ಭಲರೇ ವೀರ' ಎಂದು ಸುತ್ತಲೂ ಕುಣಿಯುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ತಲೆಗೆ ಚಾಮರ, ನೂರೊಂದು ಲಿಂಗಗಳು, ಕೊರಳಿಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಮೈಮೇಲೆ ಕಾವಿಯ ನಿಲುವಂಗಿ, ಕಾವಿಯ ಹಿಜಾರ, ದಕ್ಕೆಬ್ರಹ್ಮನ ಶಿರಸ್ಸು, ಸಿಂಹಲಾಲಾಟ ಮುಂತಾದ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲಿಗೆ ಗಗ್ಗರ ಮತ್ತು

ಜಂಗುಗಳನ್ನು, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಎದೆಗೆ ಅಂಟಿದಂತೆ ವೀರಭದ್ರನ ಹಲಗೆ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕುಣಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಡುವಿಗೆ ಧರಿಸುವ ಹಿತ್ತಾಳೆ, ಶಿರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ರುಂಡಮಾಲೆ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ರುದ್ರ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದಬೀರರ ಕುಣಿತವೂ ಒಂದು. ದೇವರ ಉತ್ಸವಗಳ ಮೆರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮದುವೆ ಮುಂತಾದ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಈ ನೃತ್ಯ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ.

ಶೈವ ಮೂಲದ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಂದಿಕೋಲು ಕುಣಿತವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ನಂದಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳನ್ನೂ ಗಗ್ಗರ ಬಳೆಗಳನ್ನೂ ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬಳಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ಮಾರು ಉದ್ದದ ಭಾರವಾದ ಬಿದಿರು ಗಳುಗಳನ್ನು ನಂದಿಕೋಲು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಡುವಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೋಲಿನ ತಳವನ್ನು ತೂರಿಸಿ ತಮಟೆಯ ಗತ್ತಿಗೆ ಕುಣಿಯುವ ಸಾಹಸ ಮೆಚ್ಚುವಂತಿರುತ್ತದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಈ ನೃತ್ಯ ದೇವರ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರವಾದ ಈ ನಂದಿಕೋಲನ್ನು ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಾಹಸವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಕಲಿಗಳೂ ಉಂಟು.

ಮೈಸೂರು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಬೀಸುಕಂಸಾಳೆ ನೃತ್ಯ ಶೈವ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ. ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರರ ಆರಾಧಕರಾದ ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು, ಕಂಸಾಳೆ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಿಡುಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿ, ಬಳುಕಿ, ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಕೌಶಲವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ವೈಖರಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರರ ಪದಗಳೂ, ಕಂಸಾಳೆಯ ನಾದವೂ ಈ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಮೆರುಗನ್ನು ತರುತ್ತದೆ.

ಗೊರವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕುಣಿತವೂ ಶೈವ ಸಂಬಂಧಿಯಾದುದೇ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಗುಡ್ಡರಾದ ಗೊರವರು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕರಡಿಯ ಕೂದಲ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ, ಮೈಮೇಲೆ ಕಪ್ಪು ನಿಲುವಂಗಿ, ಕವಡೆಯ ಸರಗಳು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಢಮರುಗ ತ್ರಿಶೂಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಕೋಲಾರ, ತುಮಕೂರು, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕುಣಿತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಗಾರುಡಿ ಕುಣಿತ, ಗಾರುಡಿಗ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಗಾಡಿಗ ಕುಣಿತ ಎಂದೂ ಇದನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಈ ಕುಣಿತ ಅಪೂರ್ವ ರೀತಿಯದು. ಎರಡು ಮೂರು ಆಳೆತ್ತರದ ಬಿದಿರ ತಡಿಕೆಯ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮೇಲೆ ಮರದ ತಲೆಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಮರದ ಕೈ ಮತ್ತು ಪುಂಗಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ, ಮೈಮೇಲೆ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು

ಜೋಡಿಸಿ ಗಾರುಡಿಗನ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಣಿಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆ ಆಕೃತಿಯ ಒಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತುಂಬ ಹಗುರವಾದ ಆ ದೊಡ್ಡ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಒಳಗೆ ಅವನು ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬಾಗುತ್ತಾನೆ-ದೊಡ್ಡ ಆಕೃತಿಯ ಈ ನೃತ್ಯ ವಿನ್ಯಾಸ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಬೆರಗನ್ನು ತರುತ್ತದೆ.

ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಟಾ ಕುಣಿತ, ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳಗಳೂ ಮುಖ್ಯವಾದವೇ. ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಪದಗಳನ್ನು ಎರಡು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೆಲವರು ಹಾಡುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ನಡುವೆ ಕೋಡಂಗಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಮೃದುವಾಗಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪಟಾ ಕುಣಿತ, ನಂದಿಕೋಲಿನ ನೃತ್ಯವನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕೋಲುಗಳು ಅಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾದುವಲ್ಲ, ಭಾರವಾದುವಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಉದ್ದವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನಂದಿಯಕೋಲಿನ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಅಥವಾ ಒಬ್ಬರೇ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು. ಆದರೆ ಪಟಾ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಮಂದಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದ, ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಹದ ಛತ್ರಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಈ ಉದ್ದವಾದ ಕೋಲುಗಳನ್ನು 'ಪಟ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಇವು ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಈ ಭಕ್ತರ ನಿಶಾನೆಗಳು-ಬಾವುಟಗಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ ವಿವಿಧ ವೈಖರಿಯಲ್ಲಿ ತಮಟೆ, ಹಬ್ಬರೆಗಳ ಗತ್ತಿಗೆ ನರ್ತಿಸುವ ಸೊಗಸು ಅಪೂರ್ವವಾದುದು.

ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮನ ಕುಣಿತ, ಗುಡ್ಡರ ಕುಣಿತ, ಪೂಜಾ ಕುಣಿತ, ಕರಗ ಕುಣಿತ ಮುಂತಾದವು ಬರುತ್ತವೆ. ಸೋಮನ ಕುಣಿತ ಮುಖವಾಡ ಧರಿಸುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಮುಖವಾಡ ಉಳ್ಳ ಇತರ ನೃತ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಕೆಂಚರಾಯ, ಕರಿರಾಯ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮಗಳನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ ಆಕಾರದ ಮುಖವಾಡ, ಕಮಾನಿನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಬಗೆ, ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ದೇವರ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಮುಡಿಯಿಂದ ಹಿಮ್ಮಡಿಯವರೆಗೆ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವ ವೈಖರಿ ಮನಸೆಳೆಯುವಂತಿರುತ್ತದೆ. ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಬೆತ್ತ ಹಿಡಿದು, ಸಾವಾನ್ಯವಾಗಿ ಬರಿವೈಯಲ್ಲಿ, ಮುಖವಾಡ ಧರಿಸಿ ಕುಣಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ತಾಲಿಯನ್ನೂ ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ಸೋಮಗಳು. ತಮಟೆ, ಹರೆ, ಡೋಲು, ಮೌರಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ನರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಪೂಜಾರಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಾಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಡುವೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತಮಟೆಯನ್ನು ಬಡಿಯುವ ಕಲಾವಿದ ನಡು ನಡುವೆ 'ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯುವ' ಅಪೂರ್ವ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಹಾಡು ಕುಣಿತಗಳು ಸೋಮನ ಕುಣಿತವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಳೆಗಟ್ಟಿಸುತ್ತವೆ.

ರಂಗದ ಕುಣಿತ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಊರ ದೇವತೆಯ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಈ ನೃತ್ಯ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಮುಂಚೆಯೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಊರ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರವೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದು. ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ನಡು ನಡುವೆ ಹಾಡುತ್ತ, ತಮಟೆಯ ಗತ್ತಿಗೆ ಊರಿನ ಕಲಿಗಳೆಲ್ಲ ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗುಡ್ಡರ ಕುಣಿತ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ರಂಗದ ಕುಣಿತವನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಮಟೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಚಕ್ರವಾದ್ಯ ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ತಾಸೆಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಣಿಯೋ ಗುಡ್ಡರು ಎಂದು ಇವರನ್ನೇ ಕರೆಯುವುದು. ಮಾರಿ ಕುಣಿತ ಎಂದು ಈ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ನೃತ್ಯವೇ ಗುಡ್ಡರ ಕುಣಿತ. ಹಾಸನ, ಮಂಡ್ಯ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕುಣಿತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಪೂಜಾಕುಣಿತ ಮಂಡ್ಯ ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾಣಿಕೆ. ಏಳು ಅಥವಾ ಒಂಬತ್ತು ಕಳಸಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ದೇವಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನೆತ್ತಿಯಮೇಲಿನ ಕಳಸದ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಕೈಬಿಟ್ಟು ತಮಟೆಯ ಗತ್ತಿಗೆ ನರ್ತಿಸುವ ವೈಖರಿ ಅದ್ಭುತವಾದುದು. ಪೂಜೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಒನಕೆಯ ಕುಣಿತವೂ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ತಲೆಯಮೇಲೆ ಒನಕೆಯೊಂದನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಕುಣಿಯುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಆಕರ್ಷಣೆ. ಕರಗ ಕುಣಿತ ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕರಗ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮಣ್ಣಿನ ಕಲಶವೇ. ಅದನ್ನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕರಿಸಿ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಕುಣಿಯುವ ಕುಶಲಿಗಳಾದ ಕಲಾವಿದರು ನೋಡುವವರನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಡೊಳ್ಳುಕುಣಿತ, ಬೀರೇಶ್ವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು. ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದ ಈ ನೃತ್ಯ ಒಂದು ಗಂಡು ಕಲೆ. ದೊಡ್ಡ ಆಕಾರದ ಡೊಳ್ಳುಗಳನ್ನು ನಡುವಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ಶಕ್ತಿಮೀರಿ ಬಡಿಯುತ್ತ ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೀರರು ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ನಡುವೆ ಒಬ್ಬ ಜಲ್ಲರಿಯವನೂ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬಡಿಯುವ ಕೋಲು ಮುರಿಯುವಂತೆ, ಕೇಳುವವರ ಕಿವಿ ಬಿರಿಯುವಂತೆ ಡೊಳ್ಳನ್ನು ಬಡಿಯುವ ಮೋಜು, ಕುಣಿಯುವ ಗತ್ತು ಆ ಕಲಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾದುದು.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂತನೃತ್ಯ ಆಟಕಳೆಂಜ ಕೊರ ತನಯ ಅಲ್ಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ ಭೂತಾರಾಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಆವೇಶ ಬರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡುವ ನೃತ್ಯ ವೈಖರಿ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. ಪ್ರಭಾವಳಿಯಂತೆ ತೆಂಗಿನ ಹಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಣಿ, ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಆಭರಣ ವಿಶೇಷಗಳು, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ, ಕಾಲ ಗಗ್ಗರ ಮೊದಲಾದವೂ ಭೂತವೇಷದ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳು. ಚಂಡೆ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳ ಗತ್ತಿಗೆ ಭೂತದ ಪಾತ್ರಿ ನರ್ತಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಇಲ್ಲಿನ ಪಾಡ್ಡನ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದೇ.

ನಲ್ಕೆಯವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ಆಟಕಳೆಂಜ ತುಳು ಆಟ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ತೆಂಬರೆಯ ಗತ್ತಿಗೆ ಈ ನೃತ್ಯ ಕೂಡಿಬರುತ್ತದೆ. ಕೋರ ತನಿಯ ಕೂಡ ನಲ್ಕೆಯವರಲ್ಲಿ ಇರುವ ನೃತ್ಯ ವಿಶೇಷ ಕೋರ ತನಿಯ ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ರೈತರ ಮನೆಯಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸಿ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದಿರ, ದುಡಿ ನೃತ್ಯ ಡೋಲಿನ ಕುಣಿತ ಮುಂತಾದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ನೃತ್ಯಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಪರಿಷತ್ತು, ರಾಜ್ಯ ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ, ವಾರ್ತಾ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಇಲಾಖೆ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಮಗ್ರ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಶೋಧ ಇನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಕಲಾವಿದರು ಕಣ್ಮರೆಯಾದರೆ ಈ ಕಲೆಗಳು ತಮ್ಮ ಬಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕೆಲಕಾಲ ಉಳಿದರೂ, ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದರು ಮುಂದೆ ದುರ್ಲಭವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಮೇಳದ ತಂಡಗಳ, ಪರಿಶೀಲನೆ ಕೂಡಲೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದುದು. ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಿಗೆ, ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯತ್ತ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏನಿಲ್ಲ ಎಂದರೂ ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಕಲಾವಿದರ ನೃತ್ಯ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಚಲನ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವಾದರೂ ಹಿಡಿದಿಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರು, ಸಂಘ - ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಮನ ಹರಿಸದಿರುವುದು ಶೋಚನೀಯ.

ತೊಗಲು ಬೊಂಬೆಯಾಟ

ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಸತ್ವಪೂರ್ಣಭಾಗ. ಅದರ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಭೇದಗಳಾದ ಮೂಡಲಪಾಯ, ಪಡುವಲಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಉಪಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೇರಳದ ಕಥಕ್ಕಳಿ, ಆಂಧ್ರದ ವೀಧಿನಾಟಕ, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ತೆರುಕೂತ್ತು ಮುಂತಾದ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೂ ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳಿಗೂ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ನೃತ್ಯ ನಾಟಕ ಕಲೆಗಳು ಯಾವುದೋ ಮೂಲ ದ್ರಾವಿಡ ರೂಪದಿಂದ ಕವಲೊಡೆದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಶಿಷ್ಟಕಲೆ-ಜನಪದ ಕಲೆ ಎಂದು ವಿಭಜಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕಮಾತ್ರ ನಾಟಕ ರೂಪವಾಗಿ ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳವರೆಗೆ ಉಳಿದುಬಂದು ಇಂದಿಗೂ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನೈಜತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆ ಕಲೆ ಕೇವಲ ಮಾನವ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೆ, ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡು ಅಷ್ಟೇ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಯಾವುದರ ಅನುಕರಣೆಯಿಂದ ಯಾವುದು ಹುಟ್ಟಿತು? ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ

ಹಳೆಯದೋ, ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಹಳೆಯದೋ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಲು ಸರಿಯಾದ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವಕ್ಕೂ ಹಳೆಯದು. ಸೂತ್ರಧಾರ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಹೋದುದು. ದೇವತಾಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾನವರು ಅಭಿನಯಿಸಬಾರದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದು ಇದರ ಅನುಕರಣೆಯಿಂದ ಮಾನವರು ಆ ಕಲೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಊಹೆಯನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಮತ್ತು ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳೆರಡೂ ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಲೆಗಳು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟದಷ್ಟೇ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ 'ಪುತ್ಥಳಿ ಮೇಳ', 'ಪುತ್ಥಳಿ ಗೊಂಬೆಯಾಟ', 'ಪುತ್ಥಳಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಎರಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ 'ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ'ವೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಕರಾವಳಿ ಮತ್ತು ಮಲೆನಾಡು ಭಾಗಗಳ ಹೊರತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ಈ ಕಲೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಹಾಗೂ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾದುದು; ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು; ಆ ಎರಡು ಕಲೆಗಳ ಎಷ್ಟೋ ಅರಕೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥವಾದುದು. ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಗಳಾಗಲೀ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಲೀ ತೆರೆದ ರಂಗಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಅಭಿನಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ನಾಟಕದ ಆಸ್ವಾದನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಎಷ್ಟೋ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತದೆ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟದ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಬೇರೆ. ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಮಯ ಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಈ ಕಲೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಡುವವರಾಗಲೀ, ಆಡಿಸುವವರಾಗಲೀ, ಹಿಮ್ಮೇಳದವರಾಗಲೀ, ಮುಮ್ಮೇಳದವರಾಗಲೀ ಯಾರೂ ಸುಳಿವು ಕೊಡದಂತೆ ರಂಗಮಂಚದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ತೆರೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರತಾಗಿ ಉಳಿದಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲು ಆವರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೈಜ ಆವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಎಷ್ಟೋ ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ ಇಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಒಂದು ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಕಲೆ. ಗೊಂಬೆರಾಮರು, ಕಿಳ್ಳೆಕ್ಕಾತರು, ಗೊಂಬೆಯಾಟದವರು-ಎಂದು ಇವರನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆಲ್ಲ ಕಿಳ್ಳೆಕ್ಕಾತರು ಎಂಬ ಮಾತೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕಿಳ್ಳೆಕ್ಕಾತ 'ಶಿಳ್ಳೆಕ್ಕಾತ' ರೂಪದಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ವಕ್ರಸ್ವಭಾವದ ಕುಟಿಲಬುದ್ಧಿಯ ಒರಟುದೇಹದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಈ ಶಿಳ್ಳೆಕ್ಕಾತ. ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟದ ಜೀವಸೂತ್ರದಂತಿರುವ ಈ ಹೆಸರಿನ ಗೊಂಬೆ, ನಾಟಕದ ಆರಂಭದಿಂದ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ, ತನ್ನ ಮಡದಿ ಬಂಗಾರಕ್ಕನೊಡನೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೊಂಕು ನುಡಿಗಳಿಂದ, ಹಾಸ್ಯ ಚಟಾಕಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ನಗಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಇವನ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಬಯಲಾಟದ ಹನುಮನಾಯಕನಂತೆ ಪಾತ್ರಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುವುದು, ಅವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು, ಗೊಂಬೆರಾಮನ ಪರವಾಗಿ ಸಭಿಕರಲ್ಲಿ ದಾನಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದು, ಕೃಪಣರನ್ನು ಹಿಯಾಳಿಸುವುದು-ಹೀಗೆ ಗೊಂಬೆರಾಮನನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ 'ಶಿಳ್ಳೆಕ್ಕಾತ' ಗೊಂಬೆಯಾಟವನ್ನಾಡಿಸುವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ಆ ಹೆಸರನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು.

ಗೊಂಬೆರಾಮರು ತಮ್ಮನ್ನು, 'ಮರಾಟಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರು' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾಕೆ ಕತ್ತಾರಿ ಕಾಳಾಚಾರಿ ಎಂಬುವನೊಡನೆ ರಹಸ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು ಏಳು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಳಾಚಾರಿ ತನ್ನ ಈ ಏಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅವುಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಡೆಗೆ, ಆಂಧ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈಗ ಅವರ ಸಂತತಿ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ.

ಗೊಂಬೆರಾಮರು ಆಡುವ ಭಾಷೆ ಮರಾಟಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದುದು. ಮೂಲತಃ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದಲೇ ಅವರು ಬಂದವರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಧಾರ. ಮೊದಲಿಗೆ ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ಮತ್ತು ಸತಾರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದು ಅನಂತರ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದವರು. ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಇವರ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಎರಡು ಶಾಖೆಗಳಾಗಿ ಒಡೆದು ಪೂರ್ವ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ಇವರು ಸಾಗಿರಬೇಕು; 'ಚಿತ್ರ ಮರಾಟಿಗರು' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಇವರು ವರ್ಣಚಿತ್ರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗೊಂಬೆಗಳೇ ಸಾದರಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇವರ ಮೂಲಪುರುಷ ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬಂದವನೆಂದು ತಮ್ಮ ಮೂಲವನ್ನು ಪಾಂಡವರ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಇವರು ಆರೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಗೊಂಬೆರಾಮರು ಮರಾಟಗರಾದರೂ ಕನ್ನಡ ಕಲೆ ಅವರ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾದ ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರು. ಗೊಂಬೆ ಅವರದಾದರೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕರ್ನಾಟಕದ್ದಾದುದರಿಂದ ಎರಡರ ಸಾಮರಸ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ಇಂದಿಗೂ ಗೊಂಬೆರಾಮರು ತಮ್ಮ ನಾಟಕಗಳ ನಡುವೆ ಕನ್ನಡ ಗೀತೆಗಳೊಡನೆ ಮರಾಟಿ, ತೆಲುಗು ಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುವುದುಂಟು. ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ ನಾಟಕದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಸಮಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಆಡುವ ಕೌಶಲ ಇವರಿಗೆ ಸಾಧಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲಿನ ಹಿಡಿತ ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿ, ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳ ಖಚಿತಜ್ಞಾನ, ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು.

ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲರೂ ಕಲೆತೇ ನಾಟಕವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಹಳ್ಳಿಗಳೆಂದು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಆ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದರೆ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನದ ವೇಳೆಗೆ ತಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಆಟಗಳಿಗೆ ಇವರೂ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಾರೆ.

ತಮ್ಮ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಗಲವಾದ ಬಿದಿರುಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮಡಕೆ, ಕುಡಿಕೆ, ಗಂಟು ಮೂಟೆಗಳನ್ನು ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೋ, ಕತ್ತೆಗಳ ಮೇಲೋ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಚಾರ ಹೊರಡುವ ಇವರು ಜಗಲಿಗಳಲ್ಲೋ, ಮಠಗಳಲ್ಲೋ, ಚಾವಡಿಗಳಲ್ಲೋ ತಂಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಆಟವಾಡಿಸಿದರೆ ಮಳೆ ಬರುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಜನ ತಾವಾಗಿಯೇ ವೀಳೆಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಊರುಗಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಆಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ವೀಳೆಯ ಕೊಟ್ಟವರನ್ನೂ, ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರನ್ನೂ ನಾಟಕದ ಮಧ್ಯೆ 'ಶಿಳ್ಳೆಕ್ಕಾತ'ನ ಮೂಲಕ ಬಾಯಿತುಂಬಾ ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಟಕದ ಮರುದಿನ ಭಜನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೆ ಮನೆಗಳ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಗಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಟ್ಟಿ ಕುಳ ಸಿಕ್ಕರೆ ಅವರನ್ನು ಅಷ್ಟು ಜನವೂ ಸೇರಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೆರೆಸುತ್ತಾರೆ. "ಒಂದು ಕುರಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ" ಎನ್ನುವವರೆಗೂ ಇಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭೇದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು-

೧. ಬಡಗಲಪಾಯ - ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ
೨. ತೆಂಕಲಪಾಯ - ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಭಾಗ
೩. ಮೂಡಲಪಾಯ - ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಆಂಧ್ರಗಳ ಗಡಿಭಾಗ.

ಬಿಜಾಪುರ, ಬೆಳಗಾಂ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಡೋಲು ಬಾರಿಸುವವನು ರಂಗದ ಹೊರಗೇ ಜನರ ಮಧ್ಯೆ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕುಣಿಸುವವನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಗೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಎದ್ದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಸವಾರರು, ಒಂಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆನೆಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗೊಂಬೆಗಳೆಲ್ಲ ಮಟ್ಟಸವಾದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಡಿಯ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ.

ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರೆಲ್ಲ ರಂಗದ ಒಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗೊಂಬೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದು ಮಧ್ಯಮ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಬಡಗಲಪಾಯ, ತೆಂಕಲಪಾಯಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕುಳಿತು ಕುಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಡಕವಾದ ತಕ್ಕ ರಂಗಮಂದಿರವನ್ನು ಚಾಪೆಗಳಿಂದ ತಡಿಕೆಗಳಿಂದ, ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ರಂಗ ಮಂಚದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಎರಡೂವರೆ ಅಡಿಯಷ್ಟು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಕರಿಯ ಕಂಬಳಿಯನ್ನೂ ಮೇಲುಭಾಗಕ್ಕೆ ತೆಳುವಾದ ಬಿಳಿಯ ಪಂಚೆಯನ್ನೂ ಜಾಲಿಯ ಮುಳ್ಳುಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಭದ್ರವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕುಣಿಸುವಾತ ಕಂಬಳಿಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿಳಿಯ ಪರದೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಾಗುತ್ತದೆ.

ರಂಗದ ಒಳಗೆ ಕುಣಿಸುವವರ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಅಂಗೈ ಅಗಲದ ದೀಪವನ್ನು ತೂಗುಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಮಂದ ಬೆಳಕು ಪಂಚೆಯಮೇಲೆ ಹಿಡಿದ ಗೊಂಬೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಹೊರಗೆ ಕುಳಿತ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೋಡಿದಾಗ ಮಸಕು ಮಸಕಾಗಿ ತೋರುವ ಈ ಗೊಂಬೆಗಳು ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ.

ಮೂಡಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಟದ ಅಟ್ಟದಂತೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ರಂಗಮಂಚವನ್ನೇ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿನ ಗೊಂಬೆಗಳೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ಆಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆಳೆತ್ತರದ ವಿಜೃಂಭಣೆ ಇಲ್ಲಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಮಾನವಾಕೃತಿಗೂ ದೊಡ್ಡದಾದ

ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕುಣಿಸುವಾಗ ಕಲಾವಿದ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿ ತಾನೂ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಬಂದಕೂಡಲೆ ಕೆಳಗೆ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬಯಲಾಟದ ಕಟ್ಟಲನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಮುಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಊರ ಮುಖಂಡರ ರುಮಾಲುಗಳನ್ನು ತಂದು ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ಪರದೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಬಡಗಲಪಾಯ, ತೆಂಕಲಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕುಣಿಸುವವರು ಇಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದನ ಮಡದಿ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ದೀಪಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕುವುದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಕಂಚಿನ ಗಂಗಳವೊಂದನ್ನು ನೆಲದಮೇಲೆ ಬೋರಲಾಗಿ ಹಾಕಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೇಣವನ್ನು ಮೆತ್ತಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಹಂಚಿಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಉಜ್ಜುವುದರಿಂದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ನಾದ ಬರುತ್ತದೆ. ಸೊಸೆ ಈ ವಾದ್ಯದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊರುತ್ತಾಳೆ. ಮಗ ಮೃದಂಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮುಖವೀಣೆಯನ್ನೂ ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಬಡಗಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ನಾದಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಚೋಳದ ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡ 'ಬುರಿ ಬುರಿ' ಅಥವಾ 'ಪಾವರೆ' ಎಂಬ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಳಸುವರು. ಹಿಮ್ಮೇಳವನ್ನು ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಸರು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿಯೇ ಹಾಡುವುದರಿಂದ ಗೊಂಬೆರಾಮರ ಮೇಳ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಳೆ ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು. ಯುದ್ಧವಾಡಿಸುವುದು, ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು, ನೃತ್ಯದ ವೈಖರಿಯನ್ನು ತೋರುವುದು, ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದು, ಅಂತರಿಕ್ಷ, ಭೂಮಿಗಳ ಅಂತರವನ್ನು ತೋರುವುದು ಈ ಮುಂತಾದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಬೆರಗಾಗುವ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಸ್ತಬ್ಧ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲೇ ಈ ಕಲಾವಿದ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮೂಡಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕುಣಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ, ಗೊಂಬೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣವೂ ದೊಡ್ಡದಾದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನರ ಅಗತ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ; ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಆಟವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ತೆಂಕಲಪಾಯ, ಬಡಗಲಪಾಯದ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜಿಂಕೆಯ ಚರ್ಮದಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಕೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನೂ ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಮೂಡಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನೂ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಚರ್ಮವನ್ನು ಹದಮಾಡಿಕೊಂಡು; ಬೇಕಾದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಅದರಮೇಲೆ ಮೊದಲು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ; ಅನಂತರ ಗೊತ್ತಾದ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೂಲವರ್ಣಗಳಾದ ಕೆಂಪು, ಹಳದಿ, ಕಪ್ಪು ಇವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು

ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಭರಣ ವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರ ವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುವ ಮಣಿಗಳು ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ದಬ್ಬಳದಂಥ ಸಾಧನದಿಂದ ಚುಚ್ಚಿ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ರಂಧ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆ ಭಾಗ ಮಣಿ ಸರದಂತೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಇತರ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳಲ್ಲಿನಂತೆ ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಡುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಜಿತು ವಧೆ. ತ್ರಿಪುರ ಸಂಹಾರ, ಸುಂದರಕಾಂಡ. ರಾಮಾಯಣ, ಜಲಂಧರನ ಕತೆ, ಮೈರಾವಣಿ ಕಾಳಗ ಇವು ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾದುವು.

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ ಭಾರತ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಕಾಣಿಕೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಏಷ್ಯಾದ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಇದು ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಥೈಲ್ಯಾಂಡ್, ಜಾವಾ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಭಾರತದ ರೀತಿಯನ್ನೇ ನೇರವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲೆ ಚೀನಾವನ್ನು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಗಳಿಗೆ ಕತ್ತೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣ ಚೀನಾದಲ್ಲಿ ಕುರಿಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಗೊಂಬೆಗಳ ತಲೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಎಮ್ಮೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡರೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಜಾವಾ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಏಷ್ಯಾದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಐರೋಪ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳಿವೆ.

ಈಜಿಪ್ಟ್ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಇದು ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಟೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಗೊಂಬೆಗಳಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ.

ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಇತರ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಂತೆ ತನ್ನ ತೌರೂರಾದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರು ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯ ಮಾರ್ಗ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾವಿದರ ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೆಲವರು ಈ ಅಪೂರ್ವ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಲೆಹಾಕಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೇ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 'ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ' ವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳನ್ನಾದರೂ ನಾವು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೌಭಾಗ್ಯದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಬಾರದು.

ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು

೧

ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಗಣ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಮನಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದ ಇತರ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿವೆ. ಜಾನಪದದ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ ಗದ್ಯಕಥೆಗಳು, ಗೀತೆಗಳು, ಲಾವಣಿಗಳು, ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಕಲೆ, ಅಡುಗೆ, ವೈದ್ಯ, ನಂಬಿಕೆ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ 'ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದವನ್ನೇ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು. ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು, ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಗೀತೆಯೊಂದನ್ನು ಹಾಡುವುದು, ವಯೋಮಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು. ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು- ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದರ

ಹಿಂದೆಯೂ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಷಯಗಳ ಮೊತ್ತವೇ ಜಾನಪದ ಎನ್ನುವಾಗ ಈ ಮಾತಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬಳಸುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಂಕುಚಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಆಚೆಗೂ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ 'ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ' (Folk custom) ಎಂದು ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

'ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆ, ಪದ್ಧತಿ, ಆಚಾರ, ಸಂಸ್ಕಾರ, ವಿಧಿ, ಕುಲಾಚಾರ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಿಟ್ಟಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ tradition established doctrine transmitted from- one teacher to another, traditional belief or usage, a system of religious doctrine, custom, usage ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ವಾಡಿಕೆ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ, usage, custom, practice, the state of being habitual, that of being-well known by practice ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳು ಇವೆ. ಈ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಾಡಿಕೆ ವ್ಯಷ್ಟಿ ಸ್ವರೂಪದ ಹವ್ಯಾಸ, ಅಭ್ಯಾಸ, ಅಥವಾ ನಡುವಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕಿಂತ ವಿಸ್ತೃತ ಭಾವಕೋಶವನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಶಿಷ್ಟ, ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ 'ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಎಂಬುದನ್ನು ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಖಚಿತವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಂಪ್ರದಾಯ (custom) ವನ್ನು ಕುರಿತು Encyclopaedia of Social Scinces ನಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವರಣೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ: ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು,

'ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪರಂಪರೆಗೆ ವಹನಗೊಳ್ಳುವ ಗುಂಪಿನ ನಡವಳಿಕೆಗಳ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತವೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಚಟುವಟಿಕೆ ಆಗಿರದೆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವಂಥದು.....' "The totality of behaviour patterns which are carried by tradition and lodged in the group as contrasted with the more random personal activities of the individual " .

ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದ ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ಆಚರಣೆಗಳ ಪೊತ್ತವಾಗಿದೆ. ಅದು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆಚರಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ನಡವಳಿಯಾಗಿರದೆ ಒಂದು ಗುಂಪು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದುದಾಗಿದೆ. ಬಾಗ್ನ್ ಅವರು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು “Traditional pattern of human action accepted by a group” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಮಷ್ಟಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಊರಿನ, ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟಿನ, ಒಂದು ಆದಿವಾಸಿ ಸಮಾಜದ, ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯದ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಅದು ಯಾವಾಗ ಹುಟ್ಟಿತು? ಏಕೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ಎಂಬುದು ಯಾರಿಗೂ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ‘ಹಿರಿಯರು ನಡೆಸಿದಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು’ ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯ. ಯಾವುದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮುಕ್ಯಾಗದಂತೆ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ‘ಹಿರೀಕರು ಮಾಡಿದ್ದು’ ಎಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಚೊತೆಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ದೈವಭಯಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕೇವಲ ಗೊಡ್ಡು ಕಂದಾಚಾರಗಳಲ್ಲ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದೊಡನೆ ಅವು ಜೀವಂತವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ರೀತಿಯನ್ನೂ, ಆಳ ಅಗಲಗಳನ್ನೂ, ರೀತಿ, ನೀತಿಗಳನ್ನೂ, ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದಂತೆಲ್ಲ ಆಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಪ್ರಸರಣ ಗುಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಬಹುಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಏಕಮುಖವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಕಾಸದ ಫಲವಾಗಿ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹಲವು ಕಡೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜಾನಪದದ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳಂತೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ ಪ್ರಸರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರವಾಹ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಮಾಜದಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಾಗಿ ಬಂದಂತೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ ಕ್ರಿಯೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಪ್ರಸರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆ (custom and ritual) ಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಎರಡು ಜಾನಪದ ಬಗೆಗಳು. ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬರುವ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ‘ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳು’ ಎಂದೂ ಕರೆಯಬಹುದು. ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ

ಈ ಆಚರಣೆಗಳು ಬೇರೂರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ತೀರ ಲೌಕಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಉಳಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲೆ ಇವೆರಡೂ ಕೈ ಕೈ ಹಿಡಿದೇ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ವ್ಯವಸಾಯ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ, ಮಳೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ ಹೌದು. ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕೊಂತಿ ಪೂಜೆ, ಮಂಡ್ಯ, ತುಮಕೂರು, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ತಿಂಗಳು ಮಾವನ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಎಚ್. ಕ್ರಾಪೆಯವರು ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ:

- ೧. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿನ ಮತ್ತು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು :
- ೨. ಹುಟ್ಟು, ವಿವಾಹ ಹಾಗೂ ಮರಣ ಮುಂತಾದ ಜೀವನವೃತ್ತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು.
- ೩. ಬೇಡದ್ದು ಮತ್ತು ದೂರವಿಡುವಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು:

ಆರ್. ಎಸ್. ಬಾಗ್ನ್ ಅವರು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾನಪದ ವರ್ಗೀಕರಣದಲ್ಲಿ 'ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಹಬ್ಬಗಳು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ವರ್ಗೀಕರಣ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು:

- F ೫೦೦ ಸಂಪ್ರದಾಯ
- F ೫೩೦ ದಿನನಿತ್ಯದ ಜೀವನ
- F ೫೩೨ ಮನೆ
- F ೫೩೩ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರಿಗೆ ಇತರರ ನಡುವೆ ಕಂಡು ಬರುವ ಸಂಬಂಧ.
- F ೫೩೪ ಕೆಲಸ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ವ್ಯಾಪಾರ
- F ೫೩೬ ಮನರಂಜನೆ, ವಿಚ್ಛೇದನ
- F ೫೩೭ ಶಾಲೆ
- F ೫೩೮ ದೇವಾಲಯ
- F ೫೩೯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾನೂನು, ಕಟ್ಟಳೆ
- F ೫೪೦ ಜೀವನ ವೃತ್ತದ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಘಟ್ಟಗಳು
- F ೫೪೨ ಹುಟ್ಟು

- F ೫೪೩ ಶುದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಕಾರ, ನಾಮಕರಣ
 F ೫೪೪ ಮೈನೆರೆಯುವಿಕೆ
 F ೫೪೫ ವಿವಾಹ
 F ೫೪೬ ಮರಣ
 F ೫೪೯ ಯುದ್ಧ
 F ೫೫೦ ಸಂಖ್ಯೆ, ಅಳತೆ
 F ೫೫೧ ಎಣಿಕೆಯ ಸಂಖ್ಯಾಕ್ರಮ, ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ
 F ೫೫೨ ಕಾಲಮಾಪನ
 F ೫೫೩ ಸ್ಥಳಮಾಪನ
 F ೫೫೪ ಒಟ್ಟಾರೆ ತೂಕ ಅಥವಾ ಅಳತೆ
 F ೫೫೫ ಗುಣಮಾಪನ
 F ೬೦೦ ಹಬ್ಬ
 F ೬೧೦ ಹಬ್ಬದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಶಗಳ ಸ್ವರೂಪ
 F ೬೪೦ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿನಗಳು
 F ೬೬೦ ಬದಲಾಗಬಹುದಾದ ದಿನಗಳು
 F ೬೮೦ ಕ್ರಮವಲ್ಲದವು

ಮೇಲಿನ ವರ್ಗೀಕರಣ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಬಾಗ್ಸ್ ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಯುದ್ಧಕಾಲದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಕ್ರೀಡಾ ವಿನೋದಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಭೂತ ಚೇಷ್ಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಕ್ಷಾಮ-ಡಾಮರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು. ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಕೆರೆ, ಕಟ್ಟೆ, ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಹೀಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೆಷ್ಟೋ ಮೇಲಿನ ಬಾಗ್ಸ್ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾದ್ಯತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ 'ಗಾಳಿ ಕಲ್ಲು', 'ಬರಗಲ್ಲು', 'ಗಡಿಮಾರಿ', 'ಉಡುಗೋಲಜ್ಜಿ', 'ಧಾಳ ಹಾಕುವುದು' ಮುಂತಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ

ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಆಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ, ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಂತೆಯೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಆದ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಗ್ರಾಸನಂಥ ಜಾನಪದ 'ಅಧ್ಯಯನದ ಆದ್ಯಪುರುಷ ಜನಪ್ರಿಯ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೂ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ದೇಶದ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಚಯ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅಗತ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದೆ ೧೮೪೬ ರಲ್ಲಿ ಜಾನ್‌ಥಾಮ್ಸ್ 'Foklore' ಶಬ್ದವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅಭಿನೀಯಂ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಬಗೆಗೂ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. 'Neglected Custom' ಎಂದು ಅವನು ಬಳಸಿರುವ ಶಬ್ದ ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದ ವೇಳೆಗೆ ಹೇಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸ್ಥಿರವಾದ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದವನು ಸರ್ ಚೇಮ್ಸ್ ಫ್ರೇಜರ್. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಗೋಲ್ಡನ್ ಬೋ, ಫ್ರೇಜರ್ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಾಣಿಕೆ. ಮುಂದೆ ೧೯೧೫ ರ ವರೆಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸಂಪುಟಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಸಾಗಿದವು. ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೆರಡು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ವಿವಿಧ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಫ್ರೇಜರ್ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದೀಚೆಗೆ ಅನೇಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ, ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ವಿವಿಧ ಆದಿವಾಸಿ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಿ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಕತೆ, ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರಕಟವಾದಂತೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ

ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗದಿದ್ದರೂ, ಇಂಡಿಯನ್ ಆಂಟಿಕ್ವರಿ ಮುಂತಾದ ಉನ್ನತಮಟ್ಟದ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪರಿಚಯ ಲೇಖನಗಳು ಬೆಳಕು ಕಂಡವು. ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಲೇಖನಗಳೂ ಇಂಡಿಯನ್ ಆಂಟಿಕ್ವರಿ, ಮಿಥಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಪತ್ರಿಕೆ, ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ವಿ. ಎನ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಇಂಡಿಯನ್ ಆಂಟಿಕ್ವರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ (೧೮೭೨) "The Bhutas of Nagar Malnad" ಮತ್ತು 'Shravana Saturday of Nagar Malnad ಎಂಬ ಲೇಖನಗಳು ಮಲೆನಾಡಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಮೆಕೆಂಚೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ಹಳೆ ಮಕ್ಕಳು' ಎಂಬ ಲೇಖನವೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. 'The Kulavadis of Hassan district' ಮೆಕೆಂಚೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಲೇಖನ. ರೆವರೆಂಡ್ ಎಫ್. ಕಿಟ್ಟಿಲ್ ಅವರು 'Coorg Superstitions' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಆಂಟಿಕ್ವರಿಯ ಎರಡನೆಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಎರಡು ಲೇಖನಗಳು ಕೊಡಗಿನ ಅನೇಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ಗೋವರನ "Folk-Songs of Southern India" ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಗೀತೆಗಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಹುತ್ತರಿ ಮೊದಲಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಪರಿಚಯ ದೊರಕುತ್ತದೆ.

ಈ ಶತಮಾನದ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ೧೯೨೪ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕೊಡಗಿನ ನಡಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪನವರ 'ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ ಕೊಡವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ವಿವರವಾದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ೧೯೩೩ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಅರ್ಚಕ ಬಿ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಅವರ 'ಹುಟ್ಟಿದ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬಂಡಿಹೊಳೆ ಗ್ರಾಮದ ಜನಪದ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರು ಈ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕದ 'ಮಾರ್ನವಮಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕೆ. ಆರ್. ಲಿಂಗಪ್ಪನವರೂ ಅನಂತ ರಂಗಾಚಾರ್ಯರೂ ಎರಡು ಕಿರು ಹೊತ್ತಗೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ನವಮಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರ ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗದ್ದೀಮಠ ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳು' ಎಂಬ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ, 'ಜನತಾ ಗೀತೆಗಳು', 'ನಾಲ್ಕು ನಾಡ ಪದಗಳು', 'ಕಂಬಿಯ ಪದ', 'ಲೋಕ ಗೀತೆಗಳು' ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭದ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ 'ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳು', ಅವರು ಪಿಎಚ್.ಡಿಗಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಮತಿಘಟ್ಟ ಸೋದರರ 'ನಾಡ ಪದಗಳು' ಸಂಕಲನ ಉತ್ತಮ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು ಸಂಕಲನವಾಗಿರುವಂತೆಯೇ 'ತಿಂಗಳ ಮಾವನ ಪೂಜೆ', 'ಮದುಪೆ' ಮೊದಲಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕೃತ ಮುನ್ನುಡಿಕಾರ ನಾಡಿನ ನಾನಾ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾ ಬಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳು 'ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. 'ದೀವಳಿಗೆ', 'ಯುಗಾದಿ', 'ಮದುಪೆ', 'ಕರಪಾಲ', 'ಕಂಸಾಳೆ' ಮೊದಲಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ವಿವರವಾದ ಪರಿಚಯ ಇಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಲೆನಾಡಿನ 'ಅಂಟಿಕೆ ಪಂಟಿಕೆ' ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆ. ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ಅವರು ನೀಡಿದ ದೀಪ' ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕಂಠ ಕೂಡಿಗಿಯವರ 'ಅಂಟಿಕೆ ಪಂಟಿಕೆ ಪದಗಳು' ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ ಅವರೂ ಅಂಟಿಕೆ ಪಂಟಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಉತ್ತಮ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಕೊಂತಿ ಪೂಜೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಬೋರೇದೇವರ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಡಿ. ಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಅಭ್ಯಾಸಪೂರ್ಣ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಗೂರು ತಿಬ್ಬಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಸೀತೆ ದಂಡನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಹ. ಕ. ರಾಜೇಗೌಡರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಎರಡು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಸ್ವಾಮಿಗೌಡರ 'ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಹಳ್ಳಿಯ ಕತ್ತರಿಘಟ್ಟ ಮತ್ತು ಹರಿಸೇವೆ', ತೀ. ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ಶೆಟ್ಟಿಕೆರೆಯ ಕಿಂಪಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ' ಮುಂತಾದ ಬರಹಗಳೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುವು. ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ದೇಸಾಯಿ ಪಾಂಡುರಂಗರಾವ್, ಶ್ಯಾಮಪ್ರಶ್ನೋರ, ಡಿ. ಟಿ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಮುಂತಾದವರ ಹೆಸರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು.

ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಈ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ತರುಣ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ತರುಣ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಗಮನಿಸಿ ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಮಗ್ನರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗೀತೆ ಲಾವಣಿಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಕೃಷ್ಣೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಈ ಕಾರ್ಯ, ಜನಪದ ಕಲೆ, ನಂಬಿಕೆ, ವೈದ್ಯ, ಗಣಿತ, ಒಡಪು, ಶಿಶುಪ್ರಾಸ ಮುಂತಾದ ಬಗೆಗಳತ್ತಲೂ ಈಗ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಕಲನಗಳೂ ಹೊರಬರುತ್ತಿವೆ. ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮೊದಲು ನಡೆದು ಅನಂತರ ವಿಭಜನೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದತ್ತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತೊಡಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಗಾದೆ, ಒಗಟುಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ, ಅಡುಗೆ, ವಿನೋದ, ಕ್ರೀಡೆಗಳು, ವೃತ್ತಿಗಳು, ಜನಪದ ಭಾಷೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಹಬ್ಬಗಳು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮುಖ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳತ್ತ ನಾವು ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಹೊರಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಈ ಜನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ತುರ್ತಾಗಿ, ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಮೈಸೂರು ನಗರದ ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು

ಮೈಸೂರು ನಗರವನ್ನು ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ತೌರು ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಈ ನಗರದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತುಂಬಾ ದಟ್ಟವಾಗಿಯೇ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಪಡುವಾರಹಳ್ಳಿ, ಒಂಟಿ ಕೊಪ್ಪಲು, ಕನ್ನೇಗೌಡನ ಕೊಪ್ಪಲು, ಅಶೋಕಪುರ, ಗಾಂಧಿನಗರ ಮುಂತಾದ ಭಾಗಗಳ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ನಗರದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳ ನವನಾಗರಿಕತೆ ಈ ಜನಪದ ಘಟಕಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಬೀರಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು, ಸಿನಿಮಾ ಮಂದಿರಗಳು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮಡುವನ್ನು ಕಲಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಗರದ ಅಶೋಕಪುರ, ಗಾಂಧೀನಗರ, ವೀರನಗರ, ಬುಡುಬುಡುಕೆ ಕೇರಿ, ಒಕ್ಕಲುಗೇರಿ, ಸುಣ್ಣದಕೇರಿ, ಕುಂಬಾರಗೇರಿ, ಬಂಡೀಕೇರಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಶುದ್ಧವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಜನಸಾಮಾನ್ಯವರ್ಗ ಜನಪದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇವತ್ತಿಗೂ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನಪದ

ಗಾಯಕರೂ, ಕಲಾವಿದರೂ ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಗಳ ಮುಂದೆ ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ತಂಬೂರಿಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದ ನೀಲಗಾರರನ್ನೂ ಕಂಸಾಳೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ದೇವರಗುಡ್ಡರನ್ನೂ, ಕರಡಿಯ ಕೂದಲಿನ ಕುಲಾವಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಗೊರವರನ್ನೂ, ಚೌಡಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಏಕತಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ದೊಂಬಿದಾಸರನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯದಷ್ಟು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಾರಿಹಬ್ಬ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನಗರದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಆಡುವ ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಸಿನಿಮಾ, ರೇಡಿಯೊ, ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ ಇವುಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿ ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಕಾಲರಾ ಮುಂತಾದ ಅಂಟುಜಾಡ್ಯಗಳು ಬಂದಾಗ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ವೈದ್ಯರುಗಳ ಅಪಾರ ನೆರವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂಥ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೂ ದೇವರ ದಾಳಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಈ ರೋಗದ ಮಾರಿಯರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡುವ ಬಗೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲೊ ದೂರದ ಒಳನಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೇವರು ಮೈದುಂಬಿ ಭಕ್ತರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಅವರ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಪವಾಡಗಳು, ದೇವರ ಮಹಿಮೆಗಳು, ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ ಎಂದರೆ ಯಾರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದುದೆಲ್ಲವೂ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದುದು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದುದು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಅಷ್ಟೇ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿದೆ, ಪ್ರಬಲವಾಗಿದೆ, ಪ್ರಖರವಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ದೈವಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಜನರು ಹೊರಗಿನ ದೊಡ್ಡ ದೇವರುಗಳಿಗೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಿರುವಂತೆಯೇ ದೂರದ ತಿರುಪತಿ, ಚುಂಚನಗಿರಿ, ಮಾದೇಶ್ವರ, ಕಪ್ಪಡಿ, ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು. ಹತ್ತಿರದ ನಂಜನಗೂಡು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಅಶೋಕಪುರದ ಭಕ್ತರು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಚುಂಚನಗಿರಿಯ ಚಾತ್ರೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೂ ಇದ್ದವು. ಈಗ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗದಿದ್ದರೂ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೆ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಾರೆ.

ತಿರುಪತಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ದಾಸಯ್ಯಗಳೂ, ಚುಂಚನಗಿರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚೂರಗಾರರೂ, ಬೋಗಿಗಳೂ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುವ ಭಕ್ತರ ಪರಿಸೆ ಶಿವರಾತ್ರಿ ದೀವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಜಯಕಾರವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ ನೂರಾರು ಭಕ್ತರು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಹೋಗುವಾಗ ಕಂಸಾಳೆ, ತಮಟೆಗಳ ನಾದ ನಮ್ಮ ಕಿವಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಭಕ್ತರು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಯಾತ್ರೆ ಹೊರಟವರು ದೂರದ ತಿರುಪತಿಯ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೂ ಹೊರಡುವ ಭಕ್ತರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಕೆಯ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅರಿಸಿಣದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ತಮಟೆ ಜಾಗಟೆ ಶಂಖಗಳ ನಾದದಲ್ಲಿ ಸಾಗುವ ದೃಶ್ಯ ಮೋಚನದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸುಡುಗಾಡ ಸಿದ್ಧರೂ, ಬುಡುಬುಡುಕೆಯವರೂ, ಇತರ ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಾರೆ.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲಿಗೆ ಮೈಸೂರು ಒಂದು ಸಣ್ಣಹಳ್ಳಿ. ಕಾರುಗಹಳ್ಳಿ ಆಗ್ಗೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಪಾಳೆಯಪಟ್ಟು. ಅದು ಚಾಮುಂಡಿಬೆಟ್ಟದ ಆ ಕಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಇದ್ದು ಈಗ ಬೇಚರಕ್ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾರುಗಹಳ್ಳಿಯ ಹಂಪಣ್ಣನಾಯಕ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಬಡವರಾಗಿದ್ದ ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಬಯಸಿದ. ಆದರೆ ಮತೀಯ ಭಾವನೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದಿತು. ಮೈಸೂರು ರಾಜರು ಹಂಪಣ್ಣನಾಯಕನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹೆದರಿದರು. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲನೂ ಕ್ರೂರಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಪಾಳೆಯಗಾರ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಚುಡೆಯರು ಎಂಬ ಶರಣರು ಈ ರಾಜರ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದರು. ಇವರು ವೀರಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಶರಣರಾಗಿದ್ದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶರಣರು. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಜನಪದ ಧರ್ಮವೊಂದರ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು. ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಈ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯವರು. ಮಳವಳ್ಳಿಯ ಸಮೀಪದ ಬೊಪ್ಪಗೌಡನಪುರದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮಠವಿದೆ. ಮಳವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಮಠವಿದೆ.

ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ಬೊಪ್ಪಗೌಡನಪುರದಿಂದ ಮೈಸೂರಿನ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಭಕ್ತರನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಅರಸರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅವರಿಗೆ ಅರಿವಾಯಿತು. ಅರಸರು ತಮ್ಮ ಬಡ ಅರಮನೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ರಾಚುಡೆಯರು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅನ್ನದರಾಶಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅದನ್ನು

ಚೆಲ್ಲಿದಾಗ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಸಂಪತ್ತು, ಸಮೃದ್ಧಿ ಬಂದಿತು. ಚೆಲ್ಲಿದ ಅನ್ನವೆಲ್ಲ ವಜ್ರ ವೈಧೂರ್ಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಣಿಕೈವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡವು. ರಾಚೆಒಡೆಯರ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಅರಸರು ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಮದುವೆಗಾಗಿ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಹಂಪಣ್ಣನಾಯಕನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದರು. ಮದುವೆಗಾಗಿ ನಿರಾಯುಧನಾಗಿ ಆನೆಯಮೇಲೆ ಬರಬೇಕೆಂದೂ, ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಬರಬೇಕೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಹಾಗೆ ಬಂದ ಹಂಪಣ್ಣನಾಯಕನನ್ನು ಮದ್ದಿನಬಾವಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದರೆಂದು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಸಾರುತ್ತವೆ.

ಸ್ಥಳಕಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇಂಥ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಮೇಲುಜಾತಿಯವರು ಕೀಳುಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲಾಗದ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಊರನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟು ಗಡಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ವಲಸೆ ಹೋದ ಕಥೆಗಳೂ ಇವೆ. ಹಾಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರು ಗಂಡನ್ನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಕೊಂದು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಬಂದಾಗ ಯಾವುದೋ ದೇವರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಆ ದೇವರ ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಊರನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನೆಲಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾಳೇಗಾರನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ತನ್ನಿಂದ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಗಳು ತಮ್ಮವರಿಗೆ ಬಂದುವೆಂದು ನೊಂದು ಕೆಂಡಕೊಂಡವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳನ್ನು 'ಮಾಸ್ತಮ್ಮ' ಎಂದು ಅವರ ಜನ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಇದು ಒಂದು ಸಂಚಾರಿ ಐತಿಹ್ಯ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಇಲ್ಲಿನ ಅರಸು ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇದೊಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಯೇ ಎಂಬಷ್ಟು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಅರಸರು 'ಒಡೆಯರು' ಎಂದು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಮುಂದೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಕಥೆ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ಚರಿತ್ರೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಹೇಳಲಿ, ಆದರೆ ಮೈಸೂರಿನ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತಂಬೂರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾರುಗಹಳ್ಳಿಯ ಕಾಳಗದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಾಡುವವರು ಈಗ ಯಾರೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರಿನ ಮಂಟೀಕೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನೀಲಗಾರ ರಾಚಯ್ಯ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಕೊನೆಯ ಕಲಾವಿದ. ನೂರಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆತ ಬದುಕಿದ್ದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತೀರಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಕಾರುಗಹಳ್ಳಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಲಾವಿದರು ಮಂಟೀಸ್ವಾಮಿಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ಉನ್ನತ ಪರಂಪರೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ಕಥೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಪಸ್ವರದಂತೆ ಕಾಣಬರುವುದರಿಂದ

ಬಹುಶಃ ಕಲಾವಿದರು ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಕೈಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಾಡಲು ರಾಜರು ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಿದ ನಿದರ್ಶನಗಳಾವುವೂ ಈವರೆಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ಕಾರುಗಳಿಗೆ ಹಂಪಣನಾಯಕನ ಅನಂತರ ಪತನವಾಯಿತು. ಮೈಸೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿತು. ರಾಚಒಡೆಯರು ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಹೊರಟು ಎಡತೊರೆಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಕಾವೇರಿಯ ತೀರದ ಕಪ್ಪಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು. ರಾಚಒಡೆಯರು ಹರಕೆಯಿಂದಲೇ ಮೈಸೂರು ದೊಡ್ಡ ನಗರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಮೈಸೂರು ಅರಸರು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಕಪ್ಪಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನಂಜನಗೂಡಿನ ನಂಜುಂಡ ಹಾಗೂ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಜನಪದ ಕಥೆಯೊಂದು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ. ಚಾಮುಂಡಿ ಮೈಸೂರಿನ ಕಾರಂಜಿಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮೀಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಜಂಗಮವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದ ನಂಜುಂಡ ಅವಳ ಸೀರೆಯನ್ನು ಕದ್ದು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಂದ ಚಾಮುಂಡಿ ತನ್ನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಬೆಚ್ಚಿ ತಲೆಗೂದಲಿನಲ್ಲಿ ಮೈಯನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗಿ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ನಂಜುಂಡ ಅಲ್ಲಿಗೂ ಸುಮ್ಮನಾಗದೆ ಚಾಮುಂಡಿಯ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿ ಚಾಮುಂಡಿಯೊಡನೆ ಪ್ರಣಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾನೆ.

ಚಾಮುಂಡಿ ನಂಜುಂಡರ ಪ್ರಣಯಕಥೆ ಕೂಡ ಒಂದು ಸಂಚಾರಿ ಐತಿಹ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಇಂತಹ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ನಾನಮಾಡುವ ಸುಂದರಿಯರ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಆಶಯ ಕೃಷ್ಣ ಕಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯ ನಂಜುಂಡನಂಥ ಉನ್ನತ ದೈವ, ಕುಲದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣೊಂದರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಾಗಿದೆ. ಚಾಮುಂಡಿ ತಾನು ಬೆಸ್ತರವಳೆಂದೂ ನಂಜುಂಡ ಲಿಂಗಜಂಗಮನೆಂದೂ ತಾನೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕುರಿಯ ಕೋಳಿ ತಿಂಬ ಕುರಿಯ ಚಾಮುಂಡಮ್ಮ

ನೀವು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮರು ಬರಬಹುದೆ ?

ಮೀನು ಮಿಟುಚಿ ತಿನ್ನೋ ಉಕ್ಕುರಿ ಚಾಮುಂಡಮ್ಮ

ನೀವು ಹುಡುಗ ಜಂಗಮರು ಬರಬಹುದೇ ?

ಚಾಮುಂಡಿ ಮತ್ತು ನಂಜುಂಡರ ಸಂಬಂಧ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು. ಶಿವ -ಗಂಗೆಯರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಾರುವಂಥ ಅದೇ ಆಶಯದ ಮೇಲೆ ಕಥೆಗಳು ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿವೆ.

ಚುಂಚನಗಿರಿಯ ಭೈರವ ಕುರುಬುತಿ ಮಾಳವನನ್ನು ಕೂಡುತ್ತಾನೆ. ಶಿವಗಂಗೆಯ ಗಂಗಾಧರ ಒಕ್ಕಲಗಿತ್ತಿ ಕುಸುಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೂಡುತ್ತಾನೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಕೋಮಲೆಯನ್ನು ಕೂಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಥೆ ಶೈವ ಆವರಣದಿಂದ ವೈಷ್ಣವ ಆವರಣಕ್ಕೂ ಹರಿದಿದೆ. ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗ ಸೋಲಿಗರ ಹೆಣ್ಣು ಕುಸುಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೂಡುವುದೂ ಮೇಲುಕೋಟೆ ಚಲುವರಾಯ ಮಹಮದೀಯ ಹೆಣ್ಣು ವರನಂದಿಯನ್ನು ಸೇರುವುದೂ, ತಿರುಪತಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ತಿಗುಳತಿಯನ್ನು ಕೂಡುವುದೂ ಈ ಸಂಚಾರಿ ಐತಿಹ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ. ಈ ಕಥೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಕಥೆ ನಂಜಯ್ಯ ಚಾಮುಂಡಿಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದೆ.

ಚಾಮುಂಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಕೆಲವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಚಾಮುಂಡಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. ವೀರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಮುಂಡಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಪರವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಅಪೂರ್ವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣದ ಕಾಳಗ ಹಾಗೂ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಮುಂಡಿ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣದ ವೀರರಾಜನನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ದಳವಾಯಿ ಸೋಲಿಸಬೇಕಾದರೆ ಚಾಮುಂಡಿಯೇ ಕಾರಣ. ಮಾಗಡಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಕಾದರೆ ರಂಗಧಾಮ ಅಕ್ಕ ಚಾಮುಂಡಿಯ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ಚಾಮುಂಡಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲೂ , ಮೈಸೂರಿನ ವರ್ಣನೆಗಳು ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಳ್ಳಿಯ ಯುವಕನೊಬ್ಬನು ತಾನು ನವರಾತ್ರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಮೈಸೂರಿನ ಬೀದಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣೊಂದನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡು ಹಂಬಲಿಸುವ ಈ ವೈಖರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ :

ಹಾಳಾದ ಮನಸು ಏನೇನ ಬಯಸೀತು

ಈರನಗೆರೆಯಾಚೆ ಮೈಸೂರು - ಬೀದಿಲಿ

ಈರುಳ್ಳಿ ಮಾರೊ ಹುಡುಗೀಯ

ಮೈಸೂರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತೂಗುದೊಟ್ಟಿಲು. ಜಾನಪದ ನೆಲವೀಡು, ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಂತೆಯೇ ಇತರ ಜನಪದ ಮನರಂಜನಕಾರರೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದೊಂಬರು, ಕೋಲೆಬಸವನವರು, ಹಾವಾಡಿಗರು, ಕೊರವಂಜಿಯವರು, ಕುರುಮಾಮಗಳು ಮುಂತಾದವರನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಮೈಸೂರು ನಗರ ಇಂಥ ಜನಪದ ಜೀವಿಗಳ ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಳ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಮೈಸೂರಿನ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕೊಂತಿ ಪೂಜೆ- ಕೊಂತಿ ಪೂಜೆ ಮಹಾಭಾರತದ ಕುಂತಿದೇವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಒಂದು ಆಚರಣೆ. ಕುಂತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ಪಾಂಡವರು ಬೇಸಾಯಗಾರರ ಮೂಲ ಪುರುಷರು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ರೈತರು ಈ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ ಪಾಂಡವರು ರೈತರ ಬದುಕನ್ನೆ ಬದುಕಿದವರು. ಪಾಂಡವರ ಹಿಂದಿನ ವೈಭವದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ಅವರು ಮರುಗಿದ್ದಾರೆ:

ಮೂಗಳ ಮುತ್ತಿನೋರು ನಾಗಾಳ ಹೊನ್ನಿನೋರು
ಸಾಲೂಮಾಳಿಗೆಯ ಮನೆಯೋರು | ಧರ್ಮಾರು
ಕ್ವಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬಗೆ ಹೇಳಿ

ಮೂಗಳ ಮುತ್ತಿನ ನಾಗಾಳ ಹೊನ್ನಿನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಓಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡವರು ಸಾಲು ಮಾಳಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಧರ್ಮಾತ್ಮರು ಹೀಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬರಬಹುದೇ? ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಪಡಬಹುದೆ! ಪಾಂಡವರು ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದವರು. ಈಗ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರೈತರಿಗೆ ಈ ದೃಶ್ಯ ಅಪಾರ ಸಂಕಟವನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಅವರು ಹೀಗೆ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ :

ಕುಂತ್ಯಮ್ಮ ಕೊಟ್ಟಣ ಕುಟ್ಟಿ ಭೀಮ ಭಿಕ್ಷವ ಬೇಡಿ
ಅವರರುಜನರಾಯಕರು ಕಾದೊ | ಕಂಬಳಿಹೊದ್ದು
ಯಂಥೋರಿಗೆಂಥ ವನವಾಸ

ಕುಂತ್ಯಮ್ಮನಂಥ ಮಹಾತಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಣ ಕುಟ್ಟುವಂಥ ದುಃಸ್ಥಿತಿ ಬಂತು. ಭೀಮಸೇನನಂಥ ಭುಜಬಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಾಯಿತು. ಅರ್ಜುನನಂಥ ಶೂರಾಗ್ರಣಿ ಕರುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವಂತಾಯಿತು. ಇಂಥ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದವರಿಗೆ ವನವಾಸ ಬರಬಹುದೆ, ಎಂಬುದು ಅವರ ಕೊರಗು. ಪಾಂಡವರು ಮೆಟ್ಟಿದ ಈ ಭೂಮಿ ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಅವರ ಉನ್ನತ ಬಾಳುವೆ ರೈತರು ಮರೆಯಲಾಗದಂತಹದು. ಹೀಗೆ ಅವರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ :

ಸಿರಿಯುಳ್ಳ ಧರ್ಮಾರು ಸತ್ತಾರು ಎನದೀರಿ
ಸತ್ತಾರೀ ಭೂಮಿ ಉಳಿಯಾದು | ಪಾಂಡವರು
ಬಿತ್ತಿ ಹೋಗ್ಯವರೆ ಅವರೇಯ

ರೈತರ ಪಾಲಿಗೆ ಪಾಂಡವರು ಸತ್ತು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರಂಥವರು ಸತ್ತರೆ ಈ ಭೂಮಿ ಉಳಿದೀತೆ? ಅವರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಪಾಂಡವರು ಅವರೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂದಿಗೂ ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕುಂತಿ ಹಾಗೂ ಪಾಂಡವರ ಸ್ಮರಣೆ ಚಿರಂತನವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಹೆಂಗಸರು ಅವರನ್ನು ನೆನದು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕುಂತಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂತಿಯ ಪೂಜೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೈಸೂರು ನಗರದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ರೈತಾಪಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಂತಿಯ ಪೂಜೆ ಇಂದಿಗೂ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕುಂತಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಒಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಗೊಂಬೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಸೀರೆಯುಡಿಸಿ, ಒಡವೆ ತೊಡಿಸಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಗಸರು ಎರಡು ಗುಂಪಾಗಿ ಕುಳಿತು ಕುಂತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕುಂತಿಪೂಜೆ ಕೆಲವು ದಿನ ನಡೆದಮೇಲೆ ಕುಂತಿಯ ವಿಸರ್ಜನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಬೆಳೆದ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕುಂತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ-ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಾಡುಗಾರರಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುಖ್ಯರಾದವರು. ಅವರನ್ನು 'ನೀಲಗಾರರು' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಲೀಲೆಗಾರರು ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ 'ಲೀಲೆಗಾರ' ನೀಲಗಾರ ಆಗಿದೆ. ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಶಿಷ್ಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಾಚೆಯ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಐಕ್ಯವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ಅರಸರನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ರಾಜಪ್ಪಾಜಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗುರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉತ್ತರದ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದು ಬೊಪ್ಪಗೌಡನ ಪುರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವರು. ನೀಲಗಾರರು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಾವಿದರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮೈಸೂರು ನಗರ ಈ ಕಲಾವಿದರ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಳವಿದ್ದಂತೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದರು ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಶೋಕಪುರ, ಜಲಗೇರಿ, ಕುಂಬಾರಗೇರಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರಾದ ದೊಡ್ಡರಾಚಯ್ಯ, ಮಳವಳ್ಳಿ ರಾಚಯ್ಯ, ಗುರುಬಸವಯ್ಯ, ಮಳವಳ್ಳಿ ಗುರುಬಸಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರು ಮೈಸೂರು ನಗರದ ವಾಸಿಗಳು.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಈ ನೀಲಗಾರರು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಒಂದು ಕೆಂಪು ಪೇಟವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕರಿಯ ನಿಲುವಂಗಿಯೊಂದು ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಉಡುಪು ಕಚ್ಚೆ ಪಂಚೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊರಳಿಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಧ ವಿಭೂತಿಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಮಟ್ಟಸವಾದ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವ ಒಂದು ತಂಬೂರಿಯನ್ನು ಅವರು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ವಾದ್ಯ. ಅದು ನಾಗರಹಡೆ ಅಥವಾ ಸಿಂಹಮುಖದ ಸುಂದರ ತಂಬೂರಿ. ತಮ್ಮ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅವರು ಈಗ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಹ್ವಾನ ಬಂದರೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕುಲಗುರುವಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಥೆಯ ಜೊತೆಗೆ ೧೫-೨೦ ಸುದೀರ್ಘ ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣದ ಕಾಳಗ, ಲಿಂಗರಾಜಮ್ಮ ಎಂಬವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ, ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗ, ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿ ಮುಂತಾದವು ಪವಿತ್ರಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಘನಪತಿರಾಯ, ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ, ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ, ಬುವನಮ್ಮ ಮುಂತಾದವು ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಚೆನ್ನಿಗರಾಮ, ಸಾರಂಗಧರ, ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ರಮ್ಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಇವರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕಂಸಾಳಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ - ಕಂಸಾಳಿ ದೇವರಗುಡ್ಡರು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಮಾದೇಶ್ವರಗಿರಿ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ದೂರ ದೂರದ ಊರುಗಳಿಂದ ಮಾದೇಶ್ವರ ದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಮೈಸೂರುಗಳಂತೆಯೇ ಮದರಾಸು ರಾಜ್ಯದಿಂದಲೂ ಜನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭಕ್ತ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ದೇವರಗುಡ್ಡರು ಎಂಬ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಿದ್ದಾರೆ. ಭಕ್ತಾದಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಾಡುವ ದೇವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಇವರು. ಇವರು ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತ ಕಾವ್ಯ ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆ. ಕಂಸಾಳಿ ಎಂಬುದು ಅವರ ಮುಖ್ಯ ವಾದ್ಯ. ಇದೊಂದು ಕಂಚಿನ ತಾಳ. ಈ ವಾದ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಇವರನ್ನು ಕಂಸಾಳಿಯವರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಕಥೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ರಾತ್ರಿಗಳವರೆಗೆ ಇವರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ನೀಲಗಾರರು ಹಾಡುವ ಉಳಿದ ಕಥೆಗಳು ಇವರಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಡುವಾಗ ಇಬ್ಬರು ಅಥವಾ ಮೂವರು ಕಲೆಯುವುದುಂಟು. ಒಬ್ಬ ಏಕತಾರಿಯನ್ನೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದಮ್ಮಡಿಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದರೆ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಗಾರ ಕಂಸಾಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅಡಿಕೆಯ ಕ್ರಮಗಳೆಲ್ಲ

ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ ನಡೆಸಿದರೆ ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯದ ಅಡುಗೆಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಕೃತಕ ಆಹಾರಗಳಿಂದ ದೈಹಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಖಿಲವಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಜನಪದ ಆಹಾರ ಪಾನೀಯಗಳ ಕಡೆ ಏಕೆ ಗಮನಹರಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕೇವಲ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸದೆ ನಮ್ಮದಾದ ಈ ಪದ್ಧತಿಗಳತ್ತಲೂ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಮತ್ತು ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಕ್ರಮ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜನಪದ ಕಲಾಮೇಳಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಾಲೆಯೂ ಕಾಲೇಜೂ ನಡೆಸಬೇಕು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವಾಗ ಈ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಅದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು. ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೆ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಕಲೆಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ, ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಲೆಗಳನ್ನು ತಾವು ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಕಲೆಗೆ ಒಂದು ಗೌರವ ಬರುತ್ತದೆ. ಗಣ್ಯತೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಕಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಹೊಸ ಜೀವಕಳೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ರಂಜಿಸುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳು, ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳು. ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳು ಜನಪದ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ನಾಟಕ, ಸಂಗೀತ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದಲೂ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ, ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದದ ವಿವಿಧ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವರು ವಿರಳವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ನವೋದಯ ಯುಗದ ಸಾಹಿತಿಗಳೇ ಬಹುಪಾಲು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದರಿಂದ ಅವರ ಒಲವೆಲ್ಲವೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಯತ್ತಲೇ ಇದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ, ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಬಹುಪಾಲನ್ನು ಮೀಸಲಿಟ್ಟವರೂ ವಿರಳವೇ. ಅರ್ಚಕ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ, ವಿ. ವಿ. ತೋರ್ಕೆ, ಬಿ. ಎನ್. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಮುಂತಾದವರು ಕೇವಲ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹವಷ್ಟನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ, ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಹಿರಿಯರು ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಕೃಷಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡೆಸಿದರು. ಮಾಸ್ತಿ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಮಧುರಚೆನ್ನ, ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಹೆಸರು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಜೀವ ತುಂಬಲು ತರುಣರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿಸಲು ಇವರ ಮುನ್ನುಡಿಗಳು, ಲೇಖನಗಳು, ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು, ಒಂದೆರಡು ಗ್ರಂಥಗಳು ನೆರವಾದವು.

ನವೋದಯ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶ್ರೀ ದೇವುಡು ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದವನ್ನು ಅವರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದ ಪ್ರಥಮ ವಿದ್ವಾಂಸರು. 'Folklore'ನ ಸಮಸ್ತ ಶಾಖೆಗಳಿಗೂ ಉಪಲಬ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ, ಅವರು ಬಳಸಿಕೊಂಡದ್ದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಪ್ರಶಂಸನೀಯ ವಿಷಯ. ಅವರ 'ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಗ್ರಂಥ ೧೯೩೫ರಲ್ಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಗದ್ದೀಮಠ, ಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಉತ್ಸಾಹಿಗಳು ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರೂ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಕೇವಲ ಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ತನ್ನ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಕಾಣಲು ಕೆಲವುಕಾಲ ಕಾಯಬೇಕಾಯಿತು ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು ನಾಡಿನ ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಧ್ರುವತಾರೆಯಾಗಿ ಬೆಳಗಿದ ಅವರು ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಸಂವರ್ಧನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡು ಅವರು ಕಾದಂಬರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಡದೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೆಲವು ಸಾಹಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ಅವರು ನೀಡಿರುವ ಕಾಣಿಕೆ ಸಾಧಾರಣವಾದುದೇನಲ್ಲ.

ವಿಚಾರಶೀಲಮತಿಗಳಾದ ಕಾರಂತರಂಥ ಮೇಧಾವಿಗಳು ಜಾನಪದದ ಆರಾಧಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದ ಮಹತ್ವ ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾಡಿನ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ, ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಎಷ್ಟು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ, ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಆಗಬೇಕು ಎಂಬ ಹಂಬಲವನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಅವರೂ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಾವೇ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣಮಾಡಿ, ಕಲೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಆಯಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಉತ್ತಮ ಫಲಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ನಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಚರಿಸಿ, ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಸೊಗಸನ್ನೂ ಅರಿತವರು. ಅವರ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ಅವಸರದ ಕಸುಗಾಯಾಗದೆ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಪರಿಶ್ರಮದ, ಸಾಹಸದ ಕಾಣಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ, ಏಕೆಂದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಸಹಜವಾದ ಜಾನಪದ ಪ್ರೇಮ ಅವರಲ್ಲಿ ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಬಂದದ್ದು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಕಟ ಪರಿಚಯವನ್ನು, ಉತ್ತಮ ಒಲವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಕಾರಂತರ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕೃತಿಗಳು ಕೇವಲ ಮೂರು ಮಾತ್ರ. 'ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ', 'ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳು,' 'ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳು'. ಮೂರೂ ಈ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬೆಳಕು ಕಂಡ ಕೃತಿಗಳು. ೧೯೫೭ರಲ್ಲೇ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟದ ಪ್ರಥಮ ಆವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಟವಾದರೂ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ ೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟರೂ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾರಂತರ ಹೆಸರನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಸಬಲ್ಲ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃತಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ. ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ, ಪ್ರವಾಸ, ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಕಾರಂತರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಕಲೆಗೆ ಒಂದು ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನೂ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಹೆಸರಾದ ಜನಪದ ಕಲೆ. ರಂಗ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ, ಭಾಗವಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ವೇಷಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ, ಪಾತ್ರ ಪರಿಚಯದಲ್ಲಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾದ ಅಪೂರ್ವ ಕಲೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಅದು ಮರೆತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದ್ದ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಈಗಲೂ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ, ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟವೂ ಕಲಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದೇ ವರ್ಗದ ಕಲೆಯಾಗಿದ್ದು ಬಯಲಾಟವೆಂಬಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದೆ. ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಗಳು ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಸೂತ್ರದಗೊಂಬೆಯಾಟಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಕಲೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಲೆ ಇದೇ ಆಗಿದೆ .

ಕಾರಂತರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಹಾ ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸುವ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಸ್ವತಃ ಆ ಕಲೆಯನ್ನು ಕರಗತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಹಚ್ಚಿದವರು. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಿರುವ ಗಾಢವಾದ ಆಸಕ್ತಿ, ಬಹುಶಃ ಇಂಥ ಒಂದು ಕೃತಿ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿರಬೇಕು . "ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟವು ಬಹಳ ಎಳೆತನದಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದೊಂದು ಕಲೆ" ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಆ ಆಸಕ್ತಿ ಕುದುರಿದ್ದು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಜೀವನ

ಆರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ. ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ, ಗೀತ, ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಪರಿಚಯವನ್ನು, ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಅವರು ಯಕ್ಷಗಾನದಂಥ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಲೆಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಬಾಲ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅದರ ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸತೊಡಗಿದರು. ೧೯೩೩ರ ವೇಳೆಗೆ ನವರಾತ್ರಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪುತ್ತೂರಿನ ಕಡೆಯ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮೂರು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ಹವ್ಯಾಸ ಅವರದಾಯಿತು. ಪಂಚವಟಿ, ಕೀಚಕವಧೆ, ಇಂದ್ರಕೀಲಕ, ಭೀಷ್ಮ ವಿಜಯಗಳಂಥ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ನೃತ್ಯ ಮುಖದಿಂದಲೇ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ ಅವರು 'ಕಿನ್ನರ ನೃತ್ಯ'ವೆಂದು ಅದನ್ನು ಕರೆದರು.

ಪರಂಪಾರಾನುಗತವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಅದರ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬದಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿ ಕಾರಂತರದಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯ ನಾಮಕರಣವನ್ನೇ ಅವರು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮೂಲ ಕಲೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅಪಚಾರವಾಗದಂತೆ, ಅದನ್ನು ಸುಧಾರಣೆವಾಡುವ, ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಕಾರಂತರು ಸಹಜವಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವು ಅನುಚಿತ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳ ನೈಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಮನವಿಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

“೧೯೩೬ರಷ್ಟರ ವೇಳೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂಥ ಮೇಳಗಳ ವೇಷ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿತ್ತು. ಆಗ ತೆಗೆದ ಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಈ ನನ್ನ ಆರೋಪದ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಗಾಗಿ ಮುಂದೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಬಾಕಿಯವರು ಒದಗಿಸಿದ ಆ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಅಲಂಕಾರಿ ಒಡವೆಗಳ ಸೊಗಸನ್ನು, ನಟರು ತಮ್ಮಿಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ರಚಿಸಿದ ಸರ, ಆಭರಣ, ಕಿರೀಟಗಳಿಂದ ಕೆಡಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಅವರ ಅಲಂಕಾರ, ಆಭರಣ, ಅರಿವೆ - ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಅರಸಿಕತನ ಕಂಡುಬಂದುದರಿಂದ, ನನ್ನ ಚಪಲ ತಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನನ್ನ ಹುಟ್ಟೂರಿನ ಕೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ನಾಟಕ ಸಿನೆಮಾಗಳ ಅನುಕರಣೆಯ ಹಾವಳಿ ತೊಡಗಿದೆ”

‘ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ’ದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರಂತರ ದೃಷ್ಟಿಯೇನು, ಧೋರಣೆಯೇನು ಎಂಬುದು ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟ ಅಭಿಲಾಷೆಯೂ ಮುಖ್ಯವಾದುದೇ.

ಕಾರಂತರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನ ಎರಡು ಮೂರು ದಶಕಗಳವರೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ೧೯೩೫ರಿಂದ ೧೯೫೫ರವರೆಗೆ ಅವರು ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ, ಚಿತ್ರಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಅದರ ಚರಿತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಚಯಗಳಿಗಾಗಿ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ತಾಡವಾಲೆಗಳನ್ನು ಅರಸತೊಡಗಿದರು. ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಅವ್ಯಾಹತವಾದ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟದ ಅನೇಕ ತಾಡವಾಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಆ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇತರ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ ಅವರು ಸಂಶೋಧಕನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಅಪಾರ ತಾಳ್ಮೆಯನ್ನು, ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು, ಸಾಹಸವನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ “ಈ ಬರಹದಲ್ಲಿ ನನಗೇನೆನಿಸಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಇರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ, ಒಪ್ಪಬೇಕು- ಎಂಬ ಹಟ ನನಗಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು, ಹೊಸ ಅನುಭವಗಳೂ- ನಾನೆಂದುದನ್ನು ನಾಳೆಯ ದಿನ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಅವರಾಡಿರುವ ಮಾತು ಸಂಶೋಧಕನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ದೋಷಕವಾಗಿವೆ. ಈ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಕಾರಂತರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾರಂತರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯನ್ನು ಎರಡು ಪ್ರಧಾನ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಥಮ ಭಾಗದ ಹದಿಮೂರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟದ ಸಮಗ್ರ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅದರ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಕೊನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕವಿಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ, ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಅದರ ಕಲಾಮುಖಿ, ಕವಿಕಾವ್ಯ ಸಂಬಂಧ ವಿಷಯಗಳು ಹೀಗೆ ಸಮಗ್ರ ವಿಷಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಸಂಶೋಧನ ಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಹೊರಬಂದಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿರುವ ಕಾರಂತರು “.....ಒಂದು ಜನಸಮುದಾಯ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಯಲೆತ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಅವರದ್ದೆಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ ‘ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ, ನಂಬಿಕೆ, ಮತಾಚಾರ, ಕಲಾಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೇರುತ್ತವೆ” ಎಂದು ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೇಗೆ ತನ್ನ ‘ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ’ವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಎಂದು ಶಿಷ್ಟ ಕಲೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲೇ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಂಡು ಅವುಗಳ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ನಿಜವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಈ ಬರಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ‘ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟವು’ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಅಂಗ. ಅದು ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತೆಂಟು ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಪ್ರುಷ್ಟವಾದ, ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧವಾದ, ರಸಾವಿಷ್ಟವಾದ ರೂಪವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಲೆನಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಯಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಮಲೆನಾಡಿನ ಕಲೆಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ‘ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟದ ಪರಂಪರೆಯು ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಅಂಗವಾಗಿದೆ’ ಎಂದು ಅದರ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಸಾಧಾರವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ನಾಲ್ಕು ಮುಖ್ಯ ಕಲಾಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೇಳದಿಂದ ರೂಪಗೊಂಡ ಕಲೆ. ಈ ನಾಲ್ಕರ ನಿಕಟ ಪರಿಚಯವುಳ್ಳವರಿಂದಲೇ ಅದರ ಸಕ್ರಮ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಗಬೇಕು. ಸಂಗೀತ, ನಾಟಕ, ವೇಷಭೂಷಣ, ನೃತ್ಯ ಈ ಒಂದೊಂದೂ ಅಭ್ಯಾಸಿಯ ‘ತಲೆಯನ್ನು ತಿನ್ನುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ’ ಇಂಥ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಲೆಯ ಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಕಾಪಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿರುವ ಲೇಖಕರು ಆ ‘ಶುದ್ಧತೆ’ಯ ಸ್ವರೂಪ ಏನು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಮಿಶ್ರ ಕಲೆಯಾದ ‘ಯಕ್ಷಗಾನ’ ಬಯಲಾಟದ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಅಂಗ. ಹಳಗನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ‘ಎಕ್ಕಲ ಗಾಣ’ ಎಂದುದೂ ಇದನ್ನೇ. ಈ ಗಾನವನ್ನು ಮುಂದೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಟಕರೂಪಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ದೊಡ್ಡಾಟ, ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ, ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಇಂಥ ಕೆಲವು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆ ನಾಟಕ ಶರೀರ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕ ಪಾತಿಯತಿಯನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಇದು ಬೆಳೆದಿರಬೇಕು. ಸಭಾಲಕ್ಷಣದಂಥ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಭರತನಾಟ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಛಾಯೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟದ ಉಗಮ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿರುವ ಕಾರಂತರು ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಲೆಯಾಗದೆ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ‘ಜಾನಪದದ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ, ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ನಾಟಕವೆಂಬುದು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ತನಕವೂ’ ಅವು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಲೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವುವು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿ, ಮುಂದೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಗೀತ ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಭರತನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಕಥಕ್ಕಳಿಯ ಹಾವಭಾವಗಳ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟರು. ‘ಹಾಡುಹಬ್ಬಗಳ ಶಬ್ದ ಸಂಪತ್ತು ಜನಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಹಾವ (Gesture)ವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪಾಮರರಾದವರಿಗೆ

ಕಥಾನಕವು ತಿಳಿಯದೇ ಹೋದರೆ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳೇ ನೇರವಾಗಿ ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಟಕದ ರಸಪೋಷಣೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜನರು ನೃತ್ಯವನ್ನು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ತೊಡಗಿದ ಕಾರಂತರು ಮುಂದೆ ಅದರ ವಿವರವಾದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಕವಿಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತ, ಇನ್ನೂರಿಂದ ನಾಲ್ಕುನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಓಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನೃತ್ಯವೂ ಸಹ ಭರತನಾಟ್ಯದ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಥಕಳಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಥಕ್ಕಳಿಗೂ ಪೂರ್ವ ನಾಗರಖಂಡ ಎಂಬ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಪೂಜಾವಿಧಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಈ ಕುಣಿತದ ಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ 'ಬೈದ್ಯನೃತ್ಯ' (ವೈದ್ಯನೃತ್ಯ) ಅಂಥದು ಎಂಬುದು ಕಾರಂತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಮಲೆನಾಡಿನ 'ತಾಳಮದ್ದಲೆ' ಅಥವಾ 'ಯಕ್ಷಗಾನಕೂಟ'ಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪರಿಚಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಯಲಾಟದ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಭೇದಗಳನ್ನು ಮೂಡಲಪಾಯ, ಪಡುವಲಪಾಯ, ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು, ಬಡಗುತಿಟ್ಟು ಈ ಭಾಗಗಳ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಮೂಲದ ಕಲೆಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಬಯಲಾಟದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ನಾಟಕವಸ್ತು, ಚಿತ್ರಣ ಮಾಧ್ಯಮ, ಮುಂತಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾ ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿದೂಷಕ ಬರುವಂತೆ ಭಾಗವತನಿಗೆ ಬಲಗೈಬಂಟನಾಗಿ ಬರುವ ಹನುಮನಾಯಕನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿರುವ ಕಾರಂತರು ಆ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿನ ಲೋಪಗಳನ್ನು ಕುರಿತೂ ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಯಕ್ಷಗಾನ' 'ನೃತ್ಯ' 'ವೇಷಭೂಷಣಗಳು' ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟದ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಂತರ ಅಭ್ಯಾಸಶೀಲತೆ, ಸಂಶೋಧನಾದೃಷ್ಟಿ, ವಿಷಯಸಂಗ್ರಹದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುತ್ತವೆ.

'ಮಾರ್ಗ ಪಂಡಿತರು ದೇಶೀಯ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಗಾವಿಲರ ಗಾನ ಎಂದು ಮೂದಲಿಸಿದರು. ಈ ನಿಂದೆ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲದಿರಲಿಲ್ಲ..... ಯಕ್ಷಗಾನವು ಹೀಗೆ ಮೂದಲಿಸುವಷ್ಟು ದುರ್ಬಲವಾದ, ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಲ್ಲದಂಥ ದೇಶಿಯಲ್ಲ. ಅದು

ಜಾನಪದ ಗೀತವೆಂಬುದರಿಂದ, ಅದರ ವಿಸ್ತಾರ ಯೋಗ್ಯತೆಗಳು ಕಡಮೆಯೂ ಅಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪದ್ಧತಿಯೆಂಬುದು ಹುಟ್ಟುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ, ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ತುಸು ಮೊದಲಿಗೇ ಯಕ್ಷಗಾನವು ಸುಸಂಬದ್ಧವಾದ, ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ, ವಿಕಸಿತವಾದ ಒಂದು ಸಂಗೀತ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು' ಎಂದು ಸೃಷ್ಟಿ ಊಹೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಕಾರಂತರ ಆ ಸಂಗೀತದ ಚಾಡನ್ನೇ ಹಿಡಿದು, ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ವೈವಿಧ್ಯ, ಅದರ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಪಾರವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕುಣಿತಗಳಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರ ಅಥವಾ ಹಾಸ್ಯ ಲಘುಭಾವ ಅಥವಾ ಹಾಸ್ಯ; ವೀರ ಇಲ್ಲವೆ ರೌದ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಮಾಡಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ನೃತ್ಯದ ಮೂಲವನ್ನು ಅನೇಕ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೇಷಭೂಷಣಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಾರಂತರು ನೀಡಿರುವ ಸಲಹೆಗಳಂತೂ ಅಮೂಲ್ಯವಾದವು. ಮೂಲ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು 'ಹಳೆಯತನ' ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂಥ ಬಗೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ' ಕೃತಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶ ಕಾರಂತರು ಅಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿರುವ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಚಿತ್ರಗಳು. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವರು ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತ್ರಿವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳೂ ಇವೆ. ಪಾತ್ರಗಳ ವೇಷಭೂಷಣ, ಹಾವಭಾವ ಭಂಗಿಗಳು ಈ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಅಭ್ಯಾಸಪೂರ್ಣ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಅಪಾರ ಚಿತ್ರಗಳು ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ಕಾರಂತರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನ ಅವರ ಜಾನಪದ ನಿಷ್ಠೆಗೆ, ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ, ಸಂಶೋಧನದೃಷ್ಟಿಗೆ ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕಡಲತಡಿಯ ಈ ಭಾರ್ಗವ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಬರವಣಿಗೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭೀಮಬಾಹುವನ್ನು ಚಾಚಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಪದ ಹಾಗೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಗಣ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಬಗೆಗೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಕಾರಂತರು ಅಲ್ಲಿನ 'ಯಕ್ಷಗಾನ' ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿರುವ, ಆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತೇಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತರೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ, ತಜ್ಞರೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಪುನರುದ್ಧಾರಕರೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪಡುವಲಪಾಯದ ಎಳೆ ಎಳೆಯನ್ನೂ ಹಿಂಜಿನೋಡಿ, ಅದರ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆಗಳನ್ನು, ಸೊಗಸು ಸೌಂದರ್ಯಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಗೌರವಯುತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವರು. ಅಖಿಲಭಾರತ ಮಟ್ಟದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನೂ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವರು.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಬಂಧವಾದಂತೆ ಕಾರಂತರದು ಕೇವಲ ಪುಸ್ತಕದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಲ್ಲ. ಅವರ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಎಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾದುದೋ ಅಷ್ಟೇ ವ್ಯಾಪಕವಾದುದು ಅವರ ದಟ್ಟವಾದ ಅನುಭವ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದ ಸಮೀಕ್ಷಕ ದೃಷ್ಟಿ ಅವರದಲ್ಲ. ಆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಕುಣಿದು, ಅದರ ಮೂಲ ಭೂಮಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲ ಅವರಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಕಾಣಬರುವ ಉತ್ಸಾಹ, ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ಈ ಕಲೆ ತನ್ನ ನೈಜ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ವಿಜೃಂಭಿಸುವಂತಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಹಂಬಲ. ಅಂತೆಯೇ ಮಣಿಪಾಲದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾಪನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಭದ್ರನಾಯಕರಂಥ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಆ ಕೇಂದ್ರದ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ ಕಾರಂತರ ದೃಷ್ಟಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯ ಉಳಿವಿಗೆ ಅವರ ಹೋರಾಟದ ಅರ್ಥವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾರಂತರು ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡದ ಎಲ್ಲ ಯಕ್ಷಗಾನಮಂಡಲಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಎಲ್ಲ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಎಲ್ಲ ಭಾಗವತರನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಣಿಪಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಂಗೀತನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಮೂಲ ನೇತಾರರು ಕಾರಂತರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಭಾಗವತರೂ, ನಟರೂ ಕಲೆತಿದ್ದ ಆ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಎಲ್ಲ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯೂ ಅವರದೇ. ಭಾಗವತರನ್ನು ಹಾಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾರಂತರು ಚರ್ಚಿಸಿದರು. ನಟರನ್ನು ಕುಣಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಅರೆ-ಕೊರೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ, ತಾವೇ ಕುಣಿದು ಹೆಚ್ಚೆಗತಿ, ಒನಪು ಒಯ್ಯಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಆಯಾ ಭಾವರಸಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನೃತ್ಯ, ಅಭಿನಯ ಹೇಗೆ ಮೈಗೂಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ವಿದೇಶಿಯರಿಗೆ, ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ತೋರಿಸಿದರು.

ಕಾರಂತರ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಗೀಳು ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು. ಅವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬ್ಯಾಲೆ ಈಗಾಗಲೇ ಅಪಾರ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ ಕೇವಲ ಸಂಗೀತ, ಅಭಿನಯಗಳ ಮೂಲಕವೇ

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಎಲ್ಲ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತರುವ ಈ ಪ್ರಯೋಗ ಕನ್ನಡ ತಿಳಿಯದವರೂ ಆ ಕಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ನಾನಾಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಯಕ್ಷಗಾನ ತಂಡದವರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರುವ 'ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ'ದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಅಪೂರ್ವವಾದುದೇ ಸರಿ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆ ಹಿಂದಿಯ ಮೂಲಕ, ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ. ಇದೊಂದು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಹೆಜ್ಜೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ದೆಹಲಿಯ ಕನ್ನಡಿಗರು ಈ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಉತ್ತಮ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾರಂತರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ, ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಅವ್ಯಾಜ ಕಲಾಪ್ರೇಮದಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಣಿಪಾಲದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೇಂದ್ರ ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಗೆ ಹೊಸ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬುವ ನೆಲೆಯೆನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿರುವ ಯಕ್ಷಗಾನ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ ಕೇಂದ್ರ ಈ ಕಲೆಯ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಹೊಸ ಹಾದಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಕಾರಂತರು ಕೈಗೊಂಡ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಕಾರ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸುವ ದಿನ ಹತ್ತಿರವಾಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸಬಹುದು.

ಗೊರೂರರು

೧

ಕನ್ನಡದ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರರೂ ಒಬ್ಬರು. ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಬಾಳಿನ ಬನಿಯನ್ನೂ ಸೊಗಡನ್ನೂ ತುಂಬಿ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಅವರು ಆದ್ಯರು, ಆಚಾರ್ಯರು. ಗ್ರಾಮಜೀವನದ ದಟ್ಟವಾದ ಅನುಭವ, ಜಾನಪದತ್ವದ ಸೊನೆ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಲೇಪನಗೊಂಡಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಅವರು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಗೊರೂರರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಡನೆ ಜೀವಂತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಾಳಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವರು; ಅದರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಹುಚ್ಚನ್ನೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡವರು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಜಾನಪದ ಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಜಾನಪದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೊಸ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಚಯಮಾಡಿದ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಗೊರೂರರು ಮುಖ್ಯರು. ಗೊರೂರರಂಥ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾಲಿರಿಸಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದದ್ದು

ವಿದ್ವಾಂಸರು ನವೋದಯ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಪ್ರೇರಕವಾಯಿತು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಸಂಬಂಧವಾದ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗೊರೂರಿಗೆ ಅಗ್ರ ತಾಂಬೂಲ ಮೀಸಲಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಪ್ರಥಮ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೊರೂರರೂ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು; ೧೯೬೬ರ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪ್ರಥಮ ಜಾನಪದ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಗಣ್ಯ ಉಪನ್ಯಾಸಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು; ೧೯೭೧ರ ತೃತೀಯ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಗೋಷ್ಠಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಜನಪದ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವ, ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳಾಗಿಗೂ ಗೊರೂರರು ತಮ್ಮ ಎಪ್ಪತ್ತರ ಮುಖ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು ಜಾನಪದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಲೇಖನಗಳು ಅವರ ಜಾನಪದಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತವೆ; ಅವರ ಆಳವಾದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನೂ, ಅಪಾರವಾದ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ.

ಗೊರೂರರು ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಸಂಗ್ರಾಹಕರಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಹೆಸರಾದವರಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲವರಲ್ಲಿ ಅವರೂ ಒಬ್ಬರು; ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜೀವಾಳವನ್ನೆಲ್ಲ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತು ಗೊರೂರರು ಸೊಗಸಾಗಿ ಬರೆಯಬಲ್ಲರು; ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲರು ಎನ್ನುವಾಗ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ರಸವತ್ತಾಗಿ ಹಾಡಬಲ್ಲರು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಮರೆಯಂತಿಲ್ಲ. ಅವರದು ಗಂಡುದನಿ. ಬಂಡಿಯ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದ ಗಂಭೀರ ಧ್ವನಿ.

ಬಂಡಿಕಾರಣ್ಣನ ಬಂಡಾಟ ನೋಡಿರೋ

ಬಾರುಕೋಲವನ ಬಲಗೈಲಿ - ಹಿಡಕೊಂಡು

ಬೋರಾಡಿ ಬಂಡಿ ಹೊಡೆದವನೆ¹

ಗಟ್ಟಿಕೆ ಹೋಗೋವು ಎತ್ತಲ್ಲ ನಮ್ಮೋವು

ಗಟ್ಟಿದ ಕೆಳಗೀನ ಕೊಡಗಾರು - ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕ

ಎತ್ತಿಗಾರತಿ ಬೆಳಗ್ಯಾರು²

ಯೌವನದ ಹೊಸ್ತಿಲ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಡ್ಡೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಗ್ಗಿದ ಹಾಡಿದಲ್ಲ; ಗೊರೂರರು ಹಾಡಿದಾಗಲೂ ಈ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜ ಸತ್ವ ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತದೆ; ಚೈತನ್ಯ ಉಕ್ಕಿ

ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಆನಂದಾಶ್ರುವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು, ರೋಮಾಂಚನವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮೈಮರೆತು ಹಾಡುವ ಗೊರೂರರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡವರು, ಯಾವುದೋ ಆವೇಶದ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಬೆರಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಮುಗ್ಧರು ಹಾಡುವ ಯಾವುದೋ ಕಗ್ಗವಲ್ಲ, ಎಂಥ ಪ್ರಾಚ್ಛರನ್ನೂ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಿ ಅವರನ್ನೇ ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಉಪಾಸಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯ ಸೆಲೆ.

೨

ಗೊರೂರರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಕೃತಿಗಳು ಎರಡು ಮಾತ್ರ: 'ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳು' ಮತ್ತು 'ಹಳ್ಳಿಯ ಬಾಳು'. 'ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳು' ೧೯೩೮ರಲ್ಲೇ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಗೀತಸಂಕಲನ. ೧೯೫೩ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಇದರ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಆವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು.

೧೯೩೦-೧೯೪೦ರವರೆಗಿನ ಅವಧಿ ಕನ್ನಡ ಜನಪದಗೀತ ಸಂಗ್ರಹದ ಸುವರ್ಣ ಯುಗ ಎನ್ನಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟವನ್ನೂ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಮುಂಗೋಳಿ ಕೂಗಿದುದೂ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲೆ. ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಅನೇಕ ಗಣ್ಯ ಸಾಹಿತಿಗಳು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದತ್ತಲೂ ಆಗ ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಸಿದುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಮಧುರ ಚೆನ್ನ, ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ, ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ, ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಪಿ. ಧೂಲ, ಕಾಪಸೆ ರೇವಪ್ಪ, ವಿ. ವಿ. ತೊರ್ಕೆ, ದೇವುಡು ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮುಂತಾದವರು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಅದರ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಕಡೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದರು. ೧೯೩೧ರಲ್ಲಿ 'ಗರತಿಯ ಹಾಡು' ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ಜನಪದ ಗೀತ ಸಂಕಲನವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಮೇಲೆ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ 'ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಂಡೆ', 'ಜೀವನ ಸಂಗೀತ'ಗಳು ೧೯೩೫ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಧಾರವಾಡದ ಕಡೆ ನೋಡುವಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲೇ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಶ್ರೀ ಅರ್ಚಕ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರ 'ಹುಟ್ಟಿದ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು' (೧೯೩೩) ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬರದೆ ಅಚ್ಚಾತವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದುಹೋಯಿತು ೧೯೩೮ರ ವೇಳೆಗೆ 'ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳು' ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೇಲೆ ಮೈಸೂರು ಭಾಗದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ

ಸಂಕಲನವೊಂದನ್ನು ಪ್ರಥಮಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದವರು ಗೊರೂರು. 'ಹುಟ್ಟಿದ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು' ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಆ ವೇಳೆಗೆ ಐದು ವರ್ಷಗಳು ಸಂದಿದ್ದವು. ಅದು ಗ್ರಾಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಒಂದು ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಕೃತಿ. ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ಆ ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಗೊರೂರರ ಸಂಕಲನ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾದಂತೆ ಸಿದ್ದಗೊಂಡ ಕೃತಿಯಾದುದರಿಂದ , ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂರು ಸಂಕಲನಗಳಂತೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಕಲನವಾಗಿ ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿತವಾಯಿತು.

'ಗರತಿಯ ಹಾಡು', 'ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು' ಮತ್ತು 'ನಾಡ ಪದಗಳು' ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಜನಪದ ಗೀತ ಸಂಕಲನಗಳು. ಆಕಸ್ಮಿಕವೋ ಎಂಬಂತೆ ಈ ಮೂರು ಸಂಕಲನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಮೂರು ಮೂರು ಮಂದಿ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳಿಂದ ನಡೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. 'ಗರತಿಯ ಹಾಡಿನ' ಹಲಸಂಗಿಯ ಸೋದರರಂತೆ, 'ನಾಡ ಪದಗಳು' ಮತಿಘಟ್ಟ ಸೋದರರಂತೆ 'ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳು' ಸಂಕಲನಕ್ಕೂ ಮೂವರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ . ಗೊರೂರು ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದಕರು, ಪ್ರಧಾನ ಸಂಗ್ರಹಕರು. ಗೊರೂರು ಕೃಷ್ಣಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಗೊರೂರರ ಸೋದರರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಂಗ್ರಹಕರಾದ ಬಿ. ಎನ್ . ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರು ಗೊರೂರರಂತೆಯೇ ಖಾದಿ ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವರು. ಮುಂದೆ ಅವರು ೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ 'ಹಳ್ಳಿಯ ಪದಗಳು' ಎಂಬ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊರತಂದರು.

'ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳು' ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ, ಅದರಲ್ಲೂ ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಮಸ್ತ ಪರಿಚಯವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕಲಿತವಾಗಿರುವ ಹಾಡುಗಳೆಲ್ಲ ಭಾವಗೀತೆಗಳೇ. ಎಲ್ಲವೂ ತ್ರಿಪದಿಗಳೇ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ತ್ರಿಪದಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಆ ವೇಳೆಗೆ 'ಗರತಿಯ ಹಾಡು' ಮುಂತಾದ ಸಂಕಲನಗಳಿಂದ ವೇದ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಅಂಶವನ್ನು 'ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳು' ಸಂಕಲನವೂ ದೃಢಪಡಿಸಿತು.

ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಗೀತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು, ದೇವರು, ವರ್ಣನೆ, ಸಂಸಾರ ಎಂಬ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿರುವುದು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ದೈವಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. 'ಏಳುಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ',

'ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗ', 'ನಂಜುಂಡ', 'ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ' ಮುಂತಾದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೈವಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಡುಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಹಳ್ಳಿಗರ ಮುಗ್ಧ ಭಕ್ತಿ, ದೈವಗಳೊಡನೆ ಅವರು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಹತ್ತಿರ ಸಂಬಂಧ, ಪೂಜೆ ಉತ್ಸವಗಳ ವರ್ಣನೆ -ಹೀಗೆ ಈ ಗೀತೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕೊಡುಗೆಗಳಾಗಿವೆ.

'ಸಂಸಾರ' ಮತ್ತು 'ವರ್ಣನೆ'ಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಅಪೂರ್ವ ಗೀತೆಗಳು ಸಂಕಲಿತವಾಗಿವೆ. ಜನಪದ ಕವಿಗಳು ವಾಸ್ತವಿಕ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ತೋರಿರುವ ಸಂವೇದನೆ ಇಲ್ಲಿನ ಭಾವಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಗೂಡಿ ನಿಂತಿವೆ. ನಿರ್ಮಲ ಬದುಕಿನ, ನಿಷ್ಕಾಮಂತ ದುಡಿಮೆಯ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಸ್ವಭಾವದ ರಸಮಯ ದೃಷ್ಟಿಯ ನಾನಾ ರಾಗಭಾವಗಳು ಮನೋಜ್ಞ ತ್ರಿಪದಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಗರ ಭಾವ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಾರ್ಥಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೂ, ಅನ್ವಯಿಸುವ ಹಾಡುಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. 'ಎಣ್ಣೆಮಜ್ಜನೆ', 'ಬಸುರಿ', 'ನಲ್ಲ', 'ತೌರು', 'ಜೋಗುಳ', 'ಗಟ್ಟಿದ ಬಂಡಿ' ಹೀಗೆ ಹತ್ತಾರು ಬಗೆಯ, ಚಿತ್ತಾರದ ಕುಸುರಿಯ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಗೊರೂರರು ಕವಿ ಹೃದಯದ ಗದ್ಯ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು. ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯುತ್ತಮವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಗೀತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಕಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕವನಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ರುಚಿ ಶುದ್ಧಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಿರುವ ನಿಷ್ಠೆ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ.

ಕೃತಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪುಟಗಳ ಒಪ್ಪವಾದ ಮುನ್ನುಡಿ ಇದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆವೇಶಪೂರಿತ ಮಾತುಗಳಾಗಲೀ, ಅಪಕ್ವ ಬರವಣಿಗೆಯಾಗಲೀ ಯಾವ ಪುಟದಲ್ಲೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಗೊರೂರರು ೧೯೩೮ರ ವೇಳೆಗೇ 'ಆಧುನಿಕ ಜಾನಪದ ವಿಜ್ಞಾನಿ' ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾದ ಗುಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಅಂಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರದೇಶ, ಹಾಡಿದವರು ಪುರುಷರೋ, ಸ್ತ್ರೀಯರೋ, ಗಾಯಕರೋ, ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನವರೋ, ಕಿರಿಯರೋ ಎಂಬೆಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವುದು ಅವರ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕರ್ತನಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅವರು ಹೀಗೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ:

ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಹೊರಡುವವರಿಗೆ ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣಗಳೂ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳೂ ರೈತನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಮಾತುಗಳೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕರ್ತನಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹವೊಂದೇ ಊರುಗೋಲಾದರೆ ಸಾಲದು. ಅವನು ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ. ತಾನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ನಡನುಡಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಅವನಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಸೋಲನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಂದೊಂದು ಸ್ಥಳದ ಜಾಯವಾನವನ್ನೂ, ಜನರ ರೀತಿ ನೀತಿಯನ್ನೂ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನು ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಯ ಸಮರ್ಪಕ ಪರಿಚಯವಂತೂ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಗೊರೂರರು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಗ್ರಹಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಎಚ್ಚರವನ್ನೂ ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ:

‘.....ರೈತನ ಬಾಯಿನಿಂದ ಪದಗಳನ್ನು ಕೇಳದೆ ಇದ್ದರೆ ಹಾಡುಗಳ ಸರಿಯಾದ ರೂಪವು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯಲು ತೊಡಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ತಿದ್ದುವುದೂ ಕೂಡ ನಮಗೆ ಅಪಾಯಕರವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಅರ್ಥವಾಗಲಿ ಆಗದಿರಲಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅವು ದೊರೆತಂತೆಯೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇವೆ.....

ಗೊರೂರರು ಆಡಿರುವ ಈ ಮಾತುಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಾಲದ, ಎಲ್ಲ ದೇಶದ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಾಹಕರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಕೃತ ಸಂಕಲನ ಸಂಶೋಧಕನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಷ್ಟು ಗಣ್ಯವಾದುದು, ಅಧಿಕೃತವಾದುದು(authentic) ಎಂಬುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮಜೀವನ, ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಹಾಡುಗಾರರ ವೈಖರಿ, ಹಾಡು ಕಟ್ಟುವ ಅವರ ಪ್ರತಿಭಾಶಕ್ತಿ, ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೃತಿಯ ಮುನ್ನುಡಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯದಷ್ಟೇ ರಸವತ್ತಾಗಿದ್ದು, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಪ್ರವೇಶಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಗೊರೂರರ ಎರಡನೆಯ ಕೃತಿ ‘ಹಳ್ಳಿಯ ಬಾಳು’. ಇದು ಪ್ರಕಟವಾದುದು ೧೯೪೩ರಲ್ಲಿ. ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಕಾವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ

ದಿನಗಳವು. ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಉತ್ಕಟತೆಯನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭ. ಲೇಖಕರು ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಚ್ಚಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮೊದಲೇ ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜು ಹಾಗೂ ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯೇಟ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನೇ ಗ್ರಂಥರೂಪಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿ, ಅದರ ಕರಡನ್ನು ತಿದ್ದುವ ವೇಳೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಫಲವಾಗಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಯ ಸಬ್‌ಜೈಲನ್ನು ಸೇರಬೇಕಾಯಿತು. ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀ. ಹಾಗೂ ಕೂಡಲಿ ಚಿದಂಬರಂ ಅವರು ಕರಡು ತಿದ್ದುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತರು.

'ಹಳ್ಳಿಯ ಬಾಳು' ನಮ್ಮ ದೇಶದ ರೈತನ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಕೃತಿ. ರೈತನ ಬದುಕು -ಬಾಳನ್ನು ತೆರೆದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿ, ಉನ್ನತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಹೇಗೆ ಸಮಗ್ರ ಭಾರತದ ನೈಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಮನಗಂಡು ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಡಿಗಲ್ಲಾಗಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ಥಾನ, ರೈತನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಬೆರೆತ ಬಗೆ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರೈತನನ್ನೂ ಅವನ ಜೀವನವನ್ನೂ ಕುರಿತು ಗೊರೂರರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಂಧದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಆಡಿರುವ ಮಾತುಗಳಿವು:

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ರೈತ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಬೆನ್ನುಮೂಳೆ. ಅವನೇ ನಮ್ಮ ಜನತೆಯ ಜೀವಾಳ. ಅವನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವಾಯು. ಪರದೇಶದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ನಾವು ನಮ್ಮ ದೆನ್ನುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ, ನಮಗೆ ಜೀವನನ್ನೂ ಚೈತನ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಶುಷ್ಕವಾದ ಪ್ರವಾಹಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತೇಲಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ನಮಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಕಾಳು ಜಳ್ಳು ಎರಡೂ ಬೇಡವಾಗಿದೆ

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ನಿಜವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೂಲ ಎಲ್ಲಿದೆ, ಪರದೇಶದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಅನುಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾವೆಷ್ಟು ಅಂಧರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತು ನಮ್ಮ ಅವನತಿಯ ಕೂಪವನ್ನು ನಾವೇ ಹೇಗೆ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ-ಎಂಬ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈ ಚಿಂತನಶೀಲ ಲೇಖಕರು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ರೈತನ ಜೀವನದ ಸವಿಸೊಗಸುಗಳನ್ನೂ, ಅವನ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗಂಟು ನಂಟನ್ನೂ, ಜನಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪಾತ್ರವನ್ನೂ ಕುರಿತು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ದೇವರೊಂದಿಗೆ ಗೆಲೆತನ', 'ಬೆವರಿನ

ಆಳು', 'ಲೋಕದ ಬಂಧು', 'ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ', 'ಪ್ರೇಮಸಂಸಾರ', 'ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೊಗಸು' ಮುಂತಾದ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಗೊರೂರರು ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಒಂದು ವಿವೇಚನೆಯನ್ನೇ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ರೈತನ ಬದುಕನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಹೇರಳವಾಗಿ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರ್ಥ ವೈಶಾಲ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು' ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಗೊರೂರರ ಮೂರನೆಯ ಜಾನಪದ ಗ್ರಂಥ 'ಜನಪದ ಜೀವನ ಮತ್ತು ದರ್ಶನ' ಇನ್ನೂ ಅಚ್ಚಿನ ಮನೆಯ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿರುವ ಕೃತಿ. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತ ಅವರ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನವನೀತವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಆಳವಾದ ಅನುಭವ, ಮಾಗಿದ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿ ಬುದ್ಧಿಯ ಪ್ರಖರತೆಗಳು ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡು ಈ ಕೃತಿಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುವೆಂದು ಆಶಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಕೃತಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಗೊರೂರರು ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಲೇಖನಗಳ-ಭಾಷಣಗಳ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸಂಕಲನ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದಾದರೆ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಭಂಡಾರ ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ; ಸತ್ಸಯುತವಾಗುತ್ತದೆ.

(೧೯೭೫)

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

1 ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳು ಪುಟ ೪೮

2 ಅದೇ, ಪುಟ ೪೯

ಗೋಲ್ಡನ್‌ಬೋ ಮತ್ತು ಕಲೇವಾಲ

ಜಾನಪದ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇಂದು ವಿಶ್ವದ ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಜಾನಪದದ ಕಲಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳತ್ತ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಸಿದರೆ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಂಗವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವ ಕ್ರಮ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಎರಡು ಪ್ರಧಾನ ವರ್ಗಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಜಾನಪದ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ. ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ, ಇತಿಹಾಸ, ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದವೂ ಜಾನಪದವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಲಾರವು.¹ ಜಾನಪದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ಅಧ್ಯಯನ ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಪಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಳ ಆಳಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಿಯೂ ಕೂಡ ಜಾನಪದದ ಅನೇಕ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.² ಜಾನಪದ ಹತ್ತು ಹಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ತಾಯಿಬೇರು. ಮಾನವನ ಸಮಸ್ತ ಜ್ಞಾನವೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಾನವನ

ಉಗಮದೊಡನೆಯೇ ಜಾನಪದದ ಉಗಮವೂ ಆಯಿತು. ಥಾಮ್ಸನು 'Folklore' ಎಂದು ಕರೆದ ಹೆಸರು ಹೊಸದಾದರೂ ಜಾನಪದ ಮಾತ್ರ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಮಾನವ ಕುಲದ ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಹರಿದುಬಂದಿದೆ.³ ಅಕ್ಷರಜ್ಞಾನ ರೂಪಗೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ವಿದ್ಯೆಯೂ 'ಜಾನಪದ'ದ ಮೂಲಕವೇ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಮಾನವ ಜೀವನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯ ತೀರ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಶಿಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದರೂ ಮಾನವನ ಅನಂತ ಕಾಲದ ಅಪಾರ ಅನುಭವ ಭಂಡಾರ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.⁴ ಆದಿವಾಸಿ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 'ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯ'ದ ಪ್ರಭಾವ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದ ಹುಲುಸಾಗಿ ಹಸನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಫಲವತ್ತಾದ ನೆಲೆಗಳಿವು. ನಗರ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ಉಸಿರಾಡುತ್ತದೆಯಾದರೂ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹೂಗಿಡವಾಗಿ ಯಾವ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಬತ್ತಿಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಹೀಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂತಃ ಸತ್ಯದಿಂದ ಪರಿಪುಷ್ಟವಾದ ಜಾನಪದ ತಾನೇ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಈಗ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.⁵

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ತೋರಿವೆ. ಅಮೇರಿಕೆಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ೧೯೬೦ರ ವೇಳೆಗೆ ೨೩೦ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ವೆಲ್ಯಾಂಡ್‌ಹ್ಯಾಂಡ್ ಅವರು ಅಮೇರಿಕನ್ ಫೋಕ್‌ಲೋರ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಎಪ್ಪತ್ತನೆಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.⁶

ಡಾರ್ವಿನ್‌ನ ವಿಕಾಸವಾದದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಜಾನಪದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮಾನವಕುಲದ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದಲೂ, ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗದ ನಡವಳಿಗಳಿಂದಲೂ ಅರಿಯಲು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನವೇ 'ಜಾನಪದ'ವಾಗಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು.⁷ ಜನಪ್ರಿಯ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ (Popular Antiquities) ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಜಾನಪದ(Folklore)ದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯನ್ನು ಹಾಡಿದ ಮೊದಲ ದೇಶ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್. ೧೮೭೮ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಥೆ (Folklore Society) ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಜಾನಪದ

ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೊಡ್ಡ ತಂಡವನ್ನು ಪಡೆದು 'ಜಾನಪದ' (Folklore) ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಜಾನಪದದ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಅಧ್ಯಯನ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಲನೆಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರೂ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿಗೂ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ (Literary Society) ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ನೀಡಿ ಜಗತ್ತಿನ ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪೀಠವನ್ನು ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಮೊದಲ ರಾಷ್ಟ್ರ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡ್. ಅಲ್ಲಿನ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ತೀವ್ರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಜಗತ್ತಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲ ಅತ್ತ ನೋಡುವಂತಾಯಿತು. ಫಿನ್‌ಲೆಂಡ್ ತರುಣ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ 'ಪವಿತ್ರಾ ಮೆಕ್ಯಾ' ಎನಿಸಿತು.

ಸಹಜವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದವರು ಜರ್ಮನರು. ೧೮೧೨ರ ವೇಳೆಗೇ ಪ್ರಕಟವಾದ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರ 'ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕತೆಗಳು' (Household Tales) ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದ ಕೃತಿ. ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಗ್ರಹ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಫಿನ್‌ಲೆಂಡ್‌ಗಳು ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿದವು. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮುಂದೆ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಇತರ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಣ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟವು.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯದ ಘಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ನಶಿಸಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ನೆಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಿರಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಂದೆಡೆ ಕಲೆಹಾಕಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೇ ಮುಂದಾದುದು ವಿಶ್ವದ ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯಾಯಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೆಚ್ಚೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಪರಂಪರಾನುಗತ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆಹಾಕಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು, ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಂದಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಉತ್ತಮ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯವೂ ಕಳೆದ

ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಆಯಿತು. ಯುರೋಪಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವೂ ಇಂತಹ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.^೮

ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ತೀವ್ರಗೊಂಡಂತೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರನೇಕರು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಇತಿಹಾಸಜ್ಞರು, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ವಕೀಲರು, ವೈದ್ಯರು, ಜೀವನದ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಧಾವಿಗಳೆಲ್ಲ ಜಾನಪದದತ್ತ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ಆ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಧ್ವೀತಿಯ ಕಾರ್ಯವೆಸಗಿದರು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳತ್ತ ಹೊರಳಿಸಿದ್ದ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಜಾನಪದದತ್ತ ತೀವ್ರ ಗಮನ ಹರಿಸಿದರು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೊಡ್ಡ ಪಡೆಯೇ ಆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಜಾನ್‌ಬ್ರಾಂಡ್, ಸರ್ ವಾಲ್ಟರ್ ಸ್ಕಾಟ್, ಥಾಮಸ್ ಕೈಟ್ಲೆ, ಜಾನ್ ಥಾಮ್ಸ್, ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ಮುಲ್ಲರ್, ಜಾರ್ಜ್ ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಕಾಕ್ಸ್, ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಟೈಲರ್, ಆಂಡ್ರೂಲಾಂಗ್, ಎಡ್ವಿನ್ ಸಿಡ್ನಿಹಾರ್ಲ್ಯಾಂಡ್, ಆಲ್ಫ್ರೆಡ್‌ನಟ್, ಜಿ. ಎಲ್. ಗೊಮ್ಮೆ, ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಕ್ಲಾಡ್ ಮುಂತಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪರಂಪರೆ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿವಿಧ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಆ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಬೆಳೆಸಿತು.^೯

ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯೇ 'ಗೋಲ್ಡನ್ ಬೋ' ಸಂಪುಟಗಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಸರ್ ಜೇಮ್ಸ್ ಜಾರ್ಜ್ ಫ್ರೇಜರ್ ಕೂಡ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಫ್ರೇಜರ್ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಮಹಾಮೇಧಾವಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬ. ಸ್ಕಾಟ್‌ಲೆಂಡಿನ ಹೆಸರಾಂತ ವಿದ್ವಾಂಸ. ಗ್ಲಾಸ್ಕೊವಿನಲ್ಲಿ ೧೮೫೪ರಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿ ಗ್ಲಾಸ್ಕೊ ಹಾಗೂ ಕೇಂಬ್ರಿಡ್ಜ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿದನು. ಲಿವರ್‌ಪೂಲ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು.

ಗೋಲ್ಡನ್ ಬೋ, ಮಾಂತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ೧೮೯೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ೧೯೧೧-೧೯೧೨ರವರೆಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಬೃಹತ್ ಸಂಪುಟಗಳಿಗೆ ಅದು ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಜಾನಪದ ಹಾಗೂ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವರೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನೂ ಒಂದೆಡೆ ಕಲೆಹಾಕಿ, ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ. ಮಾಟ, ವ್ಯವಸಾಯ, ಬಾಂಧವ್ಯ, ವೃಕ್ಷಪೂಜೆ, ನಿಷೇಧಗಳು, ಕುಲದೇವತಾರಾಧನೆ, ಮಳೆ, ಬೆಂಕಿ ಮುಂತಾದ

ಅಪಾರ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಅದ್ಭುತ ಸಾಹಸವನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಫ್ರೇಜರನ ಈ ಕೃತಿಮಾಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಫ್ರೇಜರ್ ತನ್ನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಅನೇಕ ದಶಕಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಸಿ ಕೆಲವು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ೧೯೩೬ರಲ್ಲಿ ಗೋಲ್ಡನ್ ಬೋ ಕೃತಿಶ್ರೇಣಿಗೆ ತನ್ನ ತರುವಾಯ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಪುಟವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಜಾನಪದ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಫ್ರೇಜರನ ಕಾಣಿಕೆ ಉನ್ನತವಾದುದು. ಅವನಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ, ಆ ಎರಡೂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸಾಮಾಗ್ರಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದವರು ವಿರಳವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಅವನ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲ ಜನಾಂಗಗಳೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಕಾಸದ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಅನೇಕ ಸಾಮ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸದೊಡನೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬುದು ಅವನ ತೀರ್ಮಾನ.

ಆಧುನಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾಗಲಿ, ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಲಿ ಫ್ರೇಜರನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಪಾರ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಿಂದ ವಿಪುಲ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ಆ ಮೂಲಕ ತೀವ್ರ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಲೂ ಈವರೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂದಿಗೂ ಗೋಲ್ಡನ್ ಬೋ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ.¹⁰ ಆ ಕೃತಿ ಶ್ರೇಣಿಗಾಗಿ ಫ್ರೇಜರನಿಗೆ ಸಂದ ಗೌರವ, ದೊರೆತ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಅಪಾರ. ಅವನ ಸ್ಥಾನ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸುಭದ್ರವಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಫ್ರೇಜರನ ಈ ಕೃತಿ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದಲೂ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು. ಕೆಪ್ಲಿಂಗ್, ಟೆನಿಸನ್, ಟಿ. ಎಸ್. ಎಲಿಯಟ್, ಎಬ್ರಾ ಪೌಂಡ್, ಡಿ. ಎಚ್. ಲಾರೆನ್ಸ್ ಮುಂತಾದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದಿಗ್ಗಂತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ಕೃತಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಕಾವ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದೆ.

ನೇರವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಫ್ರೇಜರ್ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕ್ರಮವಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರೂ, ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದ ಪ್ರವಾಸಿಗಳ

ಬರಹಗಳಿಂದ, ಮಿಷನರಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವಿದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಲೆಹಾಕಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥ ರಾಶಿಯಿಂದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ನೀಡಿರುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಆ ಕಾಲದ ಅನೇಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದವು. ಪ್ರೇಜರನ ಶಿಷ್ಯರು, ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಅವನೊಬ್ಬ ಋಷಿಸದೃಶ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಜರನಿಗೂ ಒಂದು ಗಣ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅವನ ಕೃತಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಅದರ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ವ್ಯಾಪಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಒಂದು ಚಿರಂತನ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಚಿಲುಮೆಯಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ.

ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಂಥದೇ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು 'ಕಲೇವಾಲ' ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡ್ ವಿಶ್ವದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿತು. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಿಂದಲೂ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿದ ದೇಶ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡ್. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಶ್ರೀಮಂತ ಭಂಡಾರವಾಗಿರುವ ಇಲ್ಲಿ ೧೯೭೫ರ ವೇಳೆಗೆ ಒಂದು ರ್ಯೂನ್ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು.¹¹ ೧೯೩೫ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಅಂಥ ಐದು ರ್ಯೂನ್‌ಗಳು ದೊರೆತವು. ನ್ಯಾಯಲಯಗಳ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಇಷ್ಟು ರ್ಯೂನ್‌ಗಳು ೧೮೮೯ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದವು.

೧೮೩೬ರ ವೇಳೆಗೆ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕಳಿಸುವಂತೆ ಜನತೆಗೆ ಕರೆ ನೀಡುವ ಮೊದಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಾದೆ, ಗೀತೆಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿದ್ದವು. ಮುಂದೆ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೃಷ್ಟಿ ಜನಪದ ಕಥೆ ಹಾಗೂ ಕಲೇವಾಲದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳತ್ತಲೇ ಸೀಮಿತವಾಯಿತು. ಈ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರಿದರು.

ಕಲೇವಾಲ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಾಗಿಬಂದ ಒಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ಸಮಗ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾರವನ್ನೇ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಕವಿಗಳು ಆ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಧಾರೆ ಎರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ವೀರಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಪುರುಷನ ಹೆಸರು 'ಕಲೇವಾ'. ಹೆಸರು 'ಕಲೇವಾಲ' ಪದದಿಂದಲೇ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಅವನ ಪಾತ್ರ ಪ್ರಕೃತ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೌಣ. ಆದರೂ ವೀರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸೆಲೆಯಾದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರು ಈ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಚಿರಿಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. 'ಕಲೇವಾಲ' ಎಂದರೆ ವೀರರನಾಡು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. 'ಕಲೇವಾ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ನಡೆದು ಅನೇಕ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಆ ಹೆಸರನ್ನು

ಅನ್ವಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.¹² ಕಾರ್ಲ್ ಕ್ರಾಹ್ನ್ ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ಇದೊಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಅಂಕಿತನಾಮವೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಕಲೇವಾ ಒಬ್ಬ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರ. ನೆಲವನ್ನು ಉತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದವನು. ಫಿನ್ನಿಷ್ ಜನಾಂಗದ ಆದ್ಯವೀರ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಪಾತ್ರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದವರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. 'ಕಲೇವಾಲ' ಎಂದರೆ ವೀರರನಾಡು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಹಜವಾಗಿ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿಗೇ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.¹³ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ಜಾನಪದ ಸತ್ವವೆಲ್ಲ ಭಟ್ಟಿಯಿಳಿದಂತೆ ತೋರಿಬರುವ 'ಕಲೇವಾಲ' ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಮೂರು ತಲೆಮಾರಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಆ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಅನೇಕ ರ್ಯೂನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುಗಾರರ ಬಾಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಒಂದು ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಬೆಸೆದ ಪ್ರಥಮ ವಿದ್ವಾಂಸ ಲೋನಾರ್ಟ್ ಈಲಿಯಸ್ (೧೮೦೨-೧೮೮೪). ಈಲಿಯಸ್ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಕಲೇವಾಲ ಅಭ್ಯಾಸದ ಕಡೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ೧೮೨೭ರಲ್ಲೇ ವಿನ್ಸೆಮಾನವ ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದ. ೧೮೩೨ರಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯನಾಗಿ ಕಜಾನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಸುದೀರ್ಘ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಲಭ್ಯವಾದವು. ಮುಂದೆ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿಯ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲೇ ೧೮೩೫ರಲ್ಲಿ ೫೦೦೦ ಸಾಲುಗಳ ೧೬ ರ್ಯೂನ್‌ಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ. ಅವನ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ನಿರಂತರ ಪರಿಶ್ರಮದ ಫಲವಾಗಿ ೧೮೪೮ರ ವೇಳೆಗೆ ೨೮೦೦ ಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳು ದೊರೆತವು. ೨೨೮೦೦ ಸಾಲುಗಳ ೫೦ ರ್ಯೂನ್‌ಗಳ ದೊಡ್ಡ ಕಾವ್ಯ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಕಡಿಹೋದ ಎಲ್ಲಾ ರ್ಯೂನ್‌ಗಳಿಗೆ ಕೃತಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಈಲಿಯಸ್ ಕಲ್ಪಿಸಿದರೂ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚು ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸಿದನು. ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಒಂದು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾವ್ಯವೆಂದು ಅದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಅವರು ಕರೆದರು. ಆ ಕೃತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಜಾ ದಿನವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದರು.

ರಮ್ಯ ಮನೋಹರ ಮಹಾಕಾವ್ಯ 'ಕಲೇವಾಲ' ಕಿನ್ನರ ಕಥೆಗಳ (Fairy Tales), ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳ (Wonder Tales), ಮಾಂತ್ರಿಕ ಕಥೆಗಳ (Magic Tales) ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೋಶ. ಇಂಥ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಶಯಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ನೆರೆಹೊರೆಯ ಸ್ಯಾಂಡಿನೇವಿಯ, ರಷ್ಯ, ಲಿಥುವೇನಿಯ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳ ಜನಪದ

ಕಾವ್ಯಗಳ ಆಶಯಗಳು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಹೊರಗಿನ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರೂ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡ್ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕಾರ್ಲ್ ಕ್ರಾಹ್ನನ ಪ್ರಕಾರ ಕಲೇವಾಲ ರ್ಯೂನ್‌ಗಳು ಪಶ್ಚಿಮ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದವು. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದರೂ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ಇತರ ಕಡೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ತೀವ್ರ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದವು.

ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಕಾಲ ಮತ್ತು ನೆಲೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ರಮವನ್ನು (Historic Geographic Method) ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದವರು ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಜೂಲಿಯಸ್ ಕ್ರಾಹ್ನ್ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ 'ಕಲೇವಾಲದ' ರ್ಯೂನ್‌ಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಮಗ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದರೂ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಳಸಿ ಜಾನಪದದ ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೂ ಅದನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿದ.¹⁴ ಕಾರ್ಲ್ ಕ್ರಾಹ್ನ್ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಲೇವಾಲ'ದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ತಂದೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಅನೇಕ ಅಮೂಲ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹಿದ.

ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ 'ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್' ಮತ್ತು ಫಿನ್‌ಲೆಂಡ್‌ಗಳ ಪಾತ್ರ ಎಷ್ಟು ಹಿರಿದಾದರೂ ಆ ಎರಡು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ತೀವ್ರ ಜಾನಪದ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ 'ಗೋಲ್ಡನ್ ಬೋ' ಮತ್ತು 'ಕಲೇವಾಲ'ಗಳು ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಮುಖವಾದುವು. ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇಂಥ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನೆಲ್ಲ ಮೀಸಲಿಟ್ಟು ಶ್ರಮಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಅವರ ಸಾಧನೆ ಹೇಗೆ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಹೇಗೆ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ತರುಣ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಅದೊಂದು ಉತ್ತಮ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಜಾನಪದದಂಥ ಒಂದು ಹೊಸ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಮೇರು ಕೃತಿಗಳು ಮೈಲಿಗಲ್ಲುಗಳಾಗಿ ನಿಂತು ಆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಆದರ ಗೌರವಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಆ ಕೃತಿಗಳ ಸಹಜವಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇಂಥ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಭಾವ ಪರಿಣಾಮಗಳೂ ಅವರಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಕಡೆಗೆ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ

1. Kenneth and Mary Clarke-Introducing Folklore,P5
2. Ibid.
3. Alan Dundes-The study of Folklore, P.4.
4. Kenneth and Mary Clarke-Introducing Folklore p. 1
5. Ralph Steel Boggs- Standard Dictionary of Folklore p. 692
6. Kenneth and Mary Clarke-Introducing Folklore p. 18
7. Richard M. Dorson-American Folklore p. xiii
8. Standard Dictionary of Folklore p. 762
9. ಈ ಸಂಬಂಧವಾದ, ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: Peasant Customs and Savage Myths, Ed. Richard M. Dorson
10. ಈ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: Encyclopaedia of Religion and Ethics
11. ಹಳೆಯ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಬಳಸಲಾಗುವ ಒಂದು ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದ 'ರೂನ್' (Rune) ರೂನೊ (Runo) ಎಂದರೆ ಇಂದಿಗೂ ಜನಪದ ಗಾಯಕ್ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆ ಪದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.
12. Standard Dictionary of Folklore, p. 568
13. Ibid
14. ಈ ಸಂಬಂಧದ ವಿವರವಾದ ಚರ್ಚೆಗೆ ನೋಡಿ: Stith Thompson, Folktale p. 430

ಆದಿವಾಸಿ ಜಾನಪದ

ಭಾರತ, ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ಏಳರಷ್ಟು ಆದಿವಾಸಿಗಳಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರೌಢೋ ಆಸ್ಪಾಯಿಡ್, ಮಂಗೋಲಿಡ್, ನೆಗ್ರಿಟೋ ಮತ್ತು ನೊರ್ಡಿಕ್ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಆದಿವಾಸಿ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈಶಾನ್ಯ ಭಾರತ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಗಳು ತಮ್ಮ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ವಿಧ್ವಾಂಸರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದ್ದರೂ ಸರಿಯಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ, ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆದಿವಾಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಮೈಗೂಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೭೪೨೯೩ ಚದುರ ಮೈಲಿಗಳಷ್ಟು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಇದ್ದು ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ೨೬ ಬಗೆಯ ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಗಳು ಹಂಚಿಹೋಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ

ಆದಿವಾಸಿ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಸುಧಾರಣೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಲಂಬಾಣಿಗಳು, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರು, ಹಾಲಕ್ಕಿ ಗೌಡರು ಮುಂತಾದ ಜನಾಂಗಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಶುದ್ಧ ಆದಿವಾಸಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದ ಜನಾಂಗಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಬಹುದು. (೧) ಕುರುಬರು (೨) ಚೇನುಕುರುಬರು (೩) ಮುಳ್ಳುಕುರುಬರು (೪) ಸೋಲಿಗರು (೫) ಎರವರು (೬) ಹಸಲರು (೭) ಇರುಳರು (೮) ಕೊರಗರು (೯) ಮಲೆಕುಡಿಯರು (೧೦) ಸಿದ್ದಿಯರು (೧೧) ಗೊಂಡರು (೧೨) ಮುಂಡರು ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಆದಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿರಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಅಲೆಮಾರಿ ಜನಾಂಗಗಳೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿಯರು, ಕಿಳ್ಳೇಕ್ಕಾತರು ಬುಡುಬುಡುಕಿಯರು, ದೊಂಬಿದಾಸರು, ಕಿನ್ನರಜೋಗಿಗಳು, ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಅರೆನಾಗರಿಕ ಜನಾಂಗಗಳ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಒಂದು ಸ್ಥಿರವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯದಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮದೇ ಕಸುಬುಗಳಿಂದ ರೈತ ವರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಯಲು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇವರು ಸಂಚರಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಕಾಡುಕುರುಬರು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ, ಚೇನುಕುರುಬ ಎಂದು ಎರಡು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಎರಡು ಜನಾಂಗಗಳೂ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ನೆಲೆಸಿರುವ ಪ್ರದೇಶ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಕೊಡಗಿನ ವೀರರಾಜಪೇಟೆ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ಮತ್ತು ಮಡಿಕೇರಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಗ್ಗಡದೇವನ ಕೋಟೆ, ಹುಣಸೂರು ಮತ್ತು ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರು. 'ಕೆತ್ತು ಬೇಸಾಯ'ವನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಿದಿರಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಜನಾಂಗವಿದು. ಕುಕ್ಕೆ, ಮೊರ ಮೊದಲಾದವನ್ನೂ ತಯಾರಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಚೇನು ಕುರುಬರು ಚೇನಿನ ಬೇಟೆಗೆ ಹೆಸರಾದವರು, ಬಾಣ ಮತ್ತು ಬಲೆಗಳಿಂದ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವರು ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಗೆಡ್ಡೆಗಣಿಸುಗಳನ್ನು ಕೀಳುವುದು, ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಇವರ ಕಸುಬು. ಚೇನುಕುರುಬರು ಬೆಂಕಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆಗಾಲ, ಚಳಿಗಾಲ, ಬೇಸಿಗೆಯಕಾಲ ಎನ್ನದೆ ಈ ಬೆಂಕಿ ಇರಲೇಬೇಕು, ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ಚಳಿಗಾಲ, ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಚಳಿಯ ಕೊರೆತದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಈ ಬೆಂಕಿ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚದುರಿದ 'ಹಾಡಿ'ಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಆದಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗರು ಪ್ರಧಾನವರ್ಗವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಬೆಟ್ಟದ ಶ್ರೇಣಿ ಮತ್ತು ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕೊಡಗಿನ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರು ಉದ್ದವಾಗಿ ಕೂದಲನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಗಂಟುಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಹಿಂದೆ ಎಲೆ ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲಿನಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ವೈಯನ್ನು ಇವರು ಮರೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಹೆಂಗಸರು ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಗಂಟುಹಾಕಿದ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೋ ಸೀರೆಗಳನ್ನೋ ಉಡುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಸರು ತುಂಡಂಗಿ ಮತ್ತು ತುಂಡು ಪಂಚಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುರದ ಮೇಲೆ ಅಟ್ಟಣೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ ಬೆಳೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇವರು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಮಣ್ಣಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆನೆಗಳ, ಹುಲಿಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಬದುಕುವ ಇವರು ಅವುಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವರು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರ ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಎರವರು, ಸಿದ್ದಿಯರು. ಗೊಂಡರು, ಕೊರಗರು, ಲಂಬಾಣಿಗಳು, ಹಸಲರು ಮತ್ತು ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರು ಮುಖ್ಯರಾದವರು. ಎರವರು ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ವೀರರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಎತ್ತರ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿದ್ದು ಬಣ್ಣ ಎಣ್ಣೆಗೆಂಪು. ಗುಂಗುರು ಕೂದಲು ಇವರಲ್ಲಿಯೂ, ಸಾಧಾರಣ.

ಎರವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಬತ್ತದ ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರು. ಆದರೆ ಬೇರೆಯವರಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮೀನುಬೇಟೆ. ಪ್ರಾಣಿ ಬೇಟೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರು. ಸಂಜೆಯಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಊಟಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ, ಇವರು ದೀಪವನ್ನು ಬಳಸುವುದು ತೀರ ವಿರಳ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ 'ಸಿದ್ದಿ' ಜನರು ಆಫ್ರಿಕಾ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. 'ಸಿದಿ' ಅಥವಾ 'ಕಾಫಿರ್'ಗಳೆಂದರೆ ಕೂಲಿಕಾರರು. ಗುಲಾಮರು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸರ್ ಹರ್ಬರ್ಟ್ ರಿಸ್ಸೆ ಅವರನ್ನು ಕರೆದದ್ದುಂಟು. ಅರಬರೂ, ಡಚ್ಚರೂ, ಪೋರ್ಚುಗೀಸರೂ ಇವರನ್ನು ಆಫ್ರಿಕಾದ ಮೊಸಾಂಬಿಕ್‌ನಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರು ಐನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ದಿಯರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೂಪ, ಯಲ್ಲಾಪುರ, ಸಿಸಿ, ಅಂಕೋಲಾ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಗೋವಾಕ್ಕೆ ಬಂದ ಇವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಇತರ ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಗಳಂತೆ ಬೇಟೆ, ಚೇನು ತೆಗೆಯುವುದು. ಕಾಡಿನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು, ವ್ಯವಸಾಯ ಮುಂತಾದ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಈ ಜನ ತುಂಬಾ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಗಳು.

ಭಟ್ಟಳ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಗೊಂಡರು ಮಧ್ಯಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಗೊಂಡರ ಮೂಲ ಜನಾಂಗವಾಗಿ ಇರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೊನ್ನಾವರ ಮತ್ತು ಕುಮಟಾ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಹೆಗ್ಗದ್ದೆ ಮತ್ತು ಕುಟ್ಟಿಮಕ್ಕಿಗೊಂಡರು ಎಂದು ಎರಡು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು.

ಕೊರಗರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕೊರಗ ಭಾಷೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣದ ಕೊರಗರ ಭಾಷೆಯೂ ಉತ್ತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು ಎಂಬ ಅಂಶ ಗಮನಾರ್ಹ. ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಇವರು ವಲಸೆ ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿಗೆ ಇವರು ಸೊಪ್ಪುಸದೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೇಟೆಯ ಜನ ಇವರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವೂ ಇತ್ತು. ಇವರು ಪೇಟೆಯ ಕಡೆ ಬಂದಾಗ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಉಗಿಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕೊರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿದಿರ ಹಂಡೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೊರಗರು ಒಳ್ಳೆಯ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು, ಬಿಳಲಿನ ಬುಟ್ಟಿ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತುಂಬ ನಿಪುಣರು.

ಮಲೆಕುಡಿಯರು ಕೊಡಗಿನ ಮಡಿಕೇರಿ, ವೀರರಾಜಪೇಟೆ ಮತ್ತು ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಪುತ್ತೂರು, ಕಾರ್ಕಳ, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ಮತ್ತು ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿ ಇದುವರೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ತಾವು ಕೊಡಗಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗೋದಾವರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದು ಫಲವತ್ತಾದ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದರೆಂಬ ವಾದವೂ ಇದೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮತೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗವೇ ಹಾಲುಕ್ಕಿಗೊಂಡರು. ಘಟ್ಟದ ಕೆಳಗಿನ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಇವರು ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ 'ಕೊಪ್ಪ'ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸಂಘಜೀವಿಗಳಾಗಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನ ನದಿಗಳ ದಂಡೆ, ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಇಳಿಜಾರುಗಳು. ವ್ಯವಸಾಯ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಜನಾಂಗವಿದು. ಹೆಂಗಸರು ದಟ್ಟವಾದ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಮಣಿಸರಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ

ಎದೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವಿಶೇಷವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಹಾಲಕ್ಕಿಗೊಡರು ತಲೆಯ ಮುಂಡಾಸು, ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕಂಬಳಿ ಹಾಗೂ ಕೌಪೀನಧಾರಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಪಾರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೆಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಮೇಲೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬದುಕುವವರು. ಇವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಪರಿಮಿತವಾದುದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗರು ಮತ್ತು ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರನ್ನು ಇವರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಮುಂದುವರಿದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ಗೋಚರಿಸತೊಡಗಿವೆ. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರು ಆದಿವಾಸಿ ಸ್ಥಿತಿಯ ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಇನ್ನೂ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಅವರ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒದಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಪ್ರಕಟ ಲೇಕನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕೆಲವು ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಅಪೂರ್ವ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಅವುಗಳ ಸಕ್ರಮ ಅಧ್ಯಯನ ಇನ್ನೂ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಸದಾ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವ ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಜನಪದ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ರಾತ್ರಿ ತಮ್ಮ ಹಾಡಿಗಳನ್ನೋ ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಕಲೆತು ಕಲೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭವೂ ವಿರಳವೇ. ತನ್ನ ಕುಲದೇವತೆಯ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ, ಮದುವೆ ಮೊದಲಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಲೆತು ತಮ್ಮ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಜನಪದ ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಲುಸಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಡಿನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂಡಲೆಯುವ ಇವರ ಜೀವನ ವಿಧಾನವೇ ಕಾರಣ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದರೂ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪದ ಕಲೆಗಳು ಉಳಿದು ಬಂದಿವೆ.

ಸೋಲಿಗರು ತಮ್ಮ ಕ್ಯಾತೇದೇವರ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ 'ಗೋರುಕದ ಕುಣಿತ' ಮತ್ತು 'ಓಲಗದ ಕುಣಿತ' ಎಂಬ ಎರಡು ಬಗೆಗಳುಂಟು. 'ಗೋರುಕನಾತೊ ಗೋರುಕ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುವ ಗೋರುಕದ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ

ಕಂಸಾಳೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಹದಿನೈದು ಅಥವಾ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಈ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಐದು ಆರು ಜನ ಕಂಸಾಳೆಯನ್ನು ನುಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸುತ್ತಲೂ ಕುಣಿದರೆ, ಒಬ್ಬ ಕೋಡಂಗಿ ಮೈಗೆ ಸೊಪ್ಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಮಸಿ ಬಳಿದುಕೊಂಡು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೋಲು ಹಿಡಿದು ಅವರ ಮುಂದೆ ಕುಣಿಯುವನು. ಓಲಗದ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಕಂಸಾಳೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಒಂದು ಓಲಗವನ್ನು ಬಳಸುವರು. ವಿವಿಧ ಗತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬದ ರಾತ್ರಿ ತಮ್ಮ ದೇವರ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಈ ಕುಣಿತ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಂಗಸರ ಹಾಡುಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವೂ ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಕೊಡಗಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಸೋಲಿಗರು ಹುಣಸೂರಿನ ಯಶೋಧರಪುರದ ಸೋಲಿಗರು ತಮ್ಮನ್ನು ದೇವಸೋಲಿಗರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಕೊಡಗಿನ ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಮೇಳವೊಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗೀರುಗಡ್ಡಿ ಮೇಳವೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿರುವ ಈ ಮೇಳದಲ್ಲಿ 'ಗೀರುಗಡ್ಡಿ' ಎಂಬ ಪಿಟೀಲು ರೀತಿಯ ವಾದ್ಯವನ್ನು, ಪಕ್ಕವಾದ್ಯಗಳಾಗಿ ತಾಳ ದಮ್ಮಡಿಗಳನ್ನೂ ಬಳಸಿ ನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಐದು ಜನ ಕಲೆತು ಕತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಡಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಂದು ಅಪೂರ್ವವಾದ ಮೇಳವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಹುಣಸೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಯಶೋಧರಪುರದ ಸೋಲಿಗರು ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಜನರಂತೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕೋಲಾಟವೊಂದು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಾಡು ಹೇಳುವವರು ಹೆಂಗಸರು, ಕೋಲುಕುಟ್ಟುತ್ತ ಕುಣಿಯುವವರು ಗಂಡಸರು. ಕೋಲಾಟದ ಗತ್ತುಗಳು, ಬಳಕುಗಳು ಆದಿವಾಸಿ ಕಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

ಸೋಲಿಗರು ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಸೋಲಿಗರ ಹೆಣ್ಣು ಶಂಕಮ್ಮನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾರಯ್ಯ ಮುಖ್ಯನಾದವನು. ಮಾದೇಶ್ವರರ ಮುಖ್ಯ ಭಂಟನಾಗಿ ಕಾರಯ್ಯ ಉಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗ ಸೋಲಿಗರ ಹೆಣ್ಣು ಕುಸುಮಾಲೆಯನ್ನು ಉಪಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವನು. ಈ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳು ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿವೆ.

ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸೊಪ್ಪು ಸೆದೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಉದ್ದವಾದ ಕಾಡುಕೋಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಾಡುಕುರುಬರು ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಹಾಡುಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದೇ.

ಕೊಡಗಿನ ಕಾಡುಕುರುಬರು ಆಚರಿಸುವ ಕುಂಡೆಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಕುಣಿತಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯಪ್ಪಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕುದುರೆ ಕಟ್ಟುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಬಿದಿರಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಕುದುರೆಗೆ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಯುವಕರು ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಯ್ಯಪ್ಪಸ್ವಾಮಿಯ ಗುಡಿಯ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯ ಮತ್ತು ತಾಳದ ಗತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇವರು ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಭದ್ರಾಕಾಳಿಯ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಹಾಡಿ ಕುಣಿಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೊಂದುಂಟು. ಕುದುರೆ ಕುಣಿತವನ್ನು ಕಾಡು ಕುರುಬರು ಮಾಡಿದರೆ, ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಜೇನು ಕುರುಬರು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರಂತೆ ವೇಷಧರಿಸಿ ಪುರುಷರು ಮುಖಕ್ಕೆ ಬೂದಿ ಬಳಿದುಕೊಂಡು, ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಡುಸೋರೆ ಬುರುಡೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಾರುದ್ದ ದೊಣ್ಣೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ 'ಕುಂಡೆ ಕುಂಡೆ' ಎಂದು ಅಶ್ಲೀಲ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು 'ಕಳಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡವ'ರು ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರು ಎಷ್ಟಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ಲೀಲವಾಗಿ ಜನರನ್ನು ಬೈದರೂ ಯಾರೂ ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಡಗಿನ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಎರವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರದು ಲೌಕಿಕ ಕುಣಿತ. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲೇ ಶ್ರಮ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಂಜೆಯ ಮೇಲೆ ಇವರು ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಬೆಂಕಿಯ ಸುತ್ತ ಕುಣಿಯುವ ಈ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ. ಮದುವೆ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕುಣಿತ ಉಂಟು. ದುಡಿವಾದ್ಯದ ಚೊತೆಗೆ 'ಚೀನಿ' ಎಂಬ ಊದುವಾದ್ಯವನ್ನು ಇವರು ಊದುತ್ತಾರೆ.

ಎರವರಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರನ್ನು ಕುರಿತ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೊಂದನ್ನು ಹಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ದುಡಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ಪಟ್ಟೋತಿ' ಎಂಬ ಈ ಹೆಸರಿನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇದೆ. ಸಿದ್ದಿಯರು ಜಾತಿ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ 'ಪುಗಡಿ' ಕುಣಿತವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಳ ಹಾಡೊಂದನ್ನು ಹಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ದಿ ಹೆಂಗಸರು ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲೂ ಬರಿಗೊಡವೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅದರ ಬಾಯಿಗೆ 'ಪೂ' ಎಂದು ಊದುತ್ತ ಕುಣಿಯುವ ವೈಖರಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಕೊಡವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಬರಿಗೈಯನ್ನು ಒನೆಯುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಸರು ಗುಮ್ಮಟೆ ವಾದ್ಯದ ಗತ್ತನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಿದ್ದಿಯರ ಮತ್ತೊಂದು ಕುಣಿತ 'ಢಮಾಯಿ' ಕುಣಿತ. ಢಮಾಯಿ ಒಂದು ಚರ್ಮವಾದ್ಯ. ಎರಡರಿಂದ ಮೂರು ಅಡಿ ಉದ್ದವಿರುವ ಈ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಗಂಡಸರು ಪದ ಹೇಳುತ್ತ ಬದಿದರೆ ಹೆಂಗಸರು ತಾವೂ ಪದ ಹೇಳುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಾಡುಗಳು ಕನ್ನಡ, ಕೊಂಕಣಿ, ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಬೆಳಗಿನವರೆಗೂ ಢಮಾಯಿ ಕುಣಿತ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಿದ್ದಿಯರು ವಿಶಿಷ್ಟ ವೇಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೊಹರಂ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಾತಿಯಳಿಯರು 'ಅಲಗುಂ' ಕುಣಿತ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಚೇಡಿಮಣ್ಣನ್ನು ಮೈಗೆ ಬಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಗಂಟೆ ಸರದೊಡನೆ ತಲೆಗೆ ಬಿದಿರ ದಬ್ಬೆ ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲಿನ ಸಾಧನೆ ಧರಿಸಿ ಚಾಟಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕುಣಿಯುವ ಈ ನೃತ್ಯ ರೋಮಾಂಚನಕಾರಿ.

ಕೊರಗರಲ್ಲಿಯೂ ಕುಣಿತ ಹಾಡುಗಳಿಗೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ನವರಾತ್ರಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಗುಂಪಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಗಸರು ಈ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸರ ವೇಷಧರಿಸಿದ ಗಂಡಸರು ವಿವಿಧ ಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಬಳಸುವ ವಾದ್ಯ ಕೊಳಲು. 'ಈರಣ್ಣ' ಎಂಬ ಚರ್ಮವಾದ್ಯವನ್ನೂ "ಕರಂಡೆ" ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ಡೋಲನ್ನು ಇವರು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊಯ್ಲು ಆರಂಭವಾದಾಗ ಡೋಲನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತ, ಕುಣಿಯುತ್ತ ಊರಾಡಲು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಇವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದವಸ ಧಾನ್ಯ ಉಡುಗೊರೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇವರ ವೇಷ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೈಕ್ಕೆಗೆ ಮಸಿ ಬಳಿದುಕೊಂಡು, ಅಡಕೆಯ ಮಟ್ಟಾಳೆಗಳನ್ನು ತಲೆಗೆ ಧರಿಸಿ, ದುಡಿಯ ನಾದಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ತಾಸೆ ಮತ್ತು ತಂಬರೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದುಂಟು.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಗೊಂಡರು ಅಪೂರ್ವ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದವರು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಾಗಮಂಡಲ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಇವರ ನೃತ್ಯ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಮಂಡಲಕುಣಿತ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿರುವ ಇದು ಮಂಡಲ ಪೂಜೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಢಕ್ಕೆ ವಾದ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಕುಣಿತ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಗೊಂಡರಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಸುಗ್ಗಿಕುಣಿತವು ಉಂಟು. ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗುವ ಈ ನೃತ್ಯ ದೀಪದ ಸುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕುಣಿತದವರು ಕಚ್ಚೆಹಾಕಿ ತಲೆಗೆ ರುಮಾಲು ಸುತ್ತಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಢಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದು ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಜೊತೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ಕೋಳಿಕಾಮರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಉದ್ದವಾದ

ಕುರಿಯ ನಿಲುವಂಗಿಯನ್ನು ಇವರು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಚಚ್ಚೊಕನಾದ ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳು. ಮುಖಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪುಬಟ್ಟೆಯ ಮುಖವಾಡ. ಮೂಗಿನ ಬಳಿ ಉದ್ದವಾದ ಇಳಿಬಿಟ್ಟ ವಸ್ತ್ರ. 'ಕಾಮನಜಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಉದ್ದನೆಯ ಕತ್ತಿಯ ಆಕಾರದ ಕೋಲಿನೊಂದಿಗೆ ಇವರು ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಲಕ್ಕಿಗೌಡರ 'ಗುವೈಪೌಂಗು' ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಜನಪದ ಕಲೆ. ಬಿಡಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು, ಕಥನಗೀತೆಗಳನ್ನೂ, ಹಾಡುತ್ತ ಆರೇಳು ಮಂದಿ ಗುಮಟೆ ಎಂಬ ಮಣ್ಣಿನ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಉದ್ದವಾದ ವಾದ್ಯ. ಒಂದು ಕಡೆ ಕಿರಿದಾದ ತೆರೆದ ಬಾಯಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಅಷ್ಟೇ ಕಿರಿದಾದ ಬಾಯಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಉಡದ ಚರ್ಮ. ಗುಮಟೆ ಪದಗಳು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಲಕ್ಕಿ ಹೆಂಗಸರು ಒಳ್ಳೆಯ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರು, ಕಥೆಗಾರ್ತಿಯರು.

ಹಾಲಕ್ಕಿಗೌಡರ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ತುಂಬಾ ಜನಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಇದು ಅವರ ಕೋಲಾಟವೂ ಹೌದು. ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ೨೦-೩೦ ಜನ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಊರಾಡಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅಪೂರ್ವವಾದ ವೇಷಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮೊಗಡೆ ಮತ್ತು ತುರಾಯಿ ಇವರ ಮುಖ್ಯವಾದ ತಲೆಯ ಆಭರಣಗಳು. ಇದನ್ನು ಬೆಂಜಿನಿಂದ ಗುಡಿಗಾರರು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕಡ್ಡಿಗಳ ತುದಿಗೆ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಹೂವಿನ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ನವಿಲು, ಗಿಳಿ ಮುಂತಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ವೇಷದಂತೆ ರುಮಾಲಿನ ಮುಂದೆ ಸಿರಿಮುಡಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಸೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಭುಜದಿಂದ ಕೆಂಪುವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿಲುವಂಗಿಯ ಮೇಲೆ ನಡುಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಎರಡು ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಕರವಸ್ತ್ರ, ನವಿಲು ಗರಿಗಳ ಕುಂಚ ಶೋಭಿಸುತ್ತವೆ. ಕೋಲಿನಿಂದ ಆಡಿದರೆ 'ಕೋಲುಕುಣಿತ', ಕುಂಚವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕುಣಿದರೆ 'ಕುಂಚಕುಣಿತ', 'ಕಮಿ' ಎಂಬ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ಊರಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ ನೃತ್ಯಗಳು ಇನ್ನೂ ಉಳಿದುಬಂದಿವೆ. ಕುಣಿತವಿಲ್ಲದ ಆದಿವಾಸಿ ಸಮಾಜವಿಲ್ಲ. ಹಾಡಿಲ್ಲದ, ಕಥೆಯಿಲ್ಲದ ಜನಾಂಗವಿಲ್ಲ, ಆದಿವಾಸಿ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವ ಕೆಲಸ ತುರ್ತಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅವರ ಕುಣಿತಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲೆಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಪುರಸ್ಕಾರಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ತುಂಬಾ ಇದೆ. ಆದಿವಾಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಜಾನಪದ

ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಗುಪಡಿಸುವ ಕಾಲ ಈಗ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ದಾಖಲು ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ಕಾಲಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲ ಕರಗಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅದರ ನಷ್ಟ ಅಪರಿಮಿತವಾದುದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಆ ನಷ್ಟದ ಹೊಣೆಗಾರರು ನಾವೇ ಆಗುತ್ತೇವೆ.

ಜನಪದ ಕಲಾವಿಹಾರ

ಜನಪದ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆಗಳು

ಜಾನಪದ ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಸುರಕ್ಷಿತ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಗೌಣವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಸಮಾಜದ ಕೆಳಗಿನ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಶುದ್ಧ ಆದಿವಾಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮಧ್ಯಸ್ಥ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ನಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೋಡಿದಾಗ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಸಮಸ್ತವೂ ಜಾನಪದವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಆಚಾರ, ವ್ಯವಹಾರ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿ, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಕಲೆಗಳು, ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಬೇಟೆಯ ಪದ್ಧತಿ, ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ, ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರನ್ನು ನೋಡಿ ಕಿರಿಯ ತಲೆಮಾರು ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ತನ್ನದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಲೀ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿ ಜಾನಪದದ ಭಿತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿರುಕುಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಾತ್ರ.

ಮಧ್ಯಸ್ಥ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಮೌಖಿಕ ಜ್ಞಾನವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ಪತ್ರಿಕೆ, ರೇಡಿಯೋ ಮುಂತಾದ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಹರಡುವ ಪ್ರೌಢಜ್ಞಾನವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಎರಡನೆಯದು ಭಾರತದ ಹಳ್ಳಿಗಾಡನ್ನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮೌಖಿಕ

ಜ್ಞಾನವೆನಿಸುವ 'ಜಾನಪದ' ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈಗೀಗ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಪ್ರಖರತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಜಾನಪದವೆಂಬುದು ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದುದಲ್ಲ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಭಾರತದ ನಗರಗಳಲ್ಲಂತೂ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮುಸುಗನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ. ಹಬ್ಬಗಳು, ಮದುವೆಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಉಡುಗೆ - ತೊಡುಗೆಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಪ್ರಭಾವ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ನಗರದ ಗರತಿಯೂ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಎಲ್ಲ ಶಕುನಗಳನ್ನೂ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೂ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಮನೆಗೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವುದೋ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಗುನುಗಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ ವಿದ್ಯಾವಂತರೆನಿಸಿದವರೂ, ನಾಗರಿಕರೆನಿಸಿದವರೂ ತಾವು ಜಾನಪದದಿಂದ ಹೊರತಾದವರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಜಾನಪದ ಎನ್ನುವುದು ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟು ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಇದು ಪುರಾತನ ಪಟವ್ಯಕ್ತವಿದ್ದಂತೆ. ಬೇರನ್ನೂ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಬಿಳಲನ್ನೂ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಬೇರು ಸತ್ತರೆ ಬಿಳಲೇ ಬೇರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ಸಮಸ್ತ ಮುಖದಲ್ಲೂ ಇದರ ವರ್ಚಸ್ಸು ನಿಂತು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ನೆಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವವರು ಜಾನಪದವನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮತನವನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬದುಕಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿ ಅದರ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಈ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ದಿಗಂತಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿದೆ. 'ಗರತಿಯ ಹಾಡು', 'ನಾಡಪದಗಳು', 'ಲೋಕಗೀತೆಗಳು'-ಹೀಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ಶಾಖೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಲಕ್ಷಿಸಿ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಅರವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಆರಂಭಿಸಿದ ಜಾನಪದ ಚಳವಳಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಇಂದು ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ರೆಕ್ಕೆ-ಪುಕ್ಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸರ್ವರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಉನ್ನತಮಟ್ಟದ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಸಂಗ್ರಹ, ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ, ಮೇಳಗಳ ಸಂಘಟನೆಗಳು ವಿಫಲಗೊಂಡು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಜಾನಪದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಜಾನಪದ ಎಂ.ಎ. ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,

ಸಂಶೋಧನ ವಿಭಾಗ, ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಣ, ಪ್ರಕಟಣೆ, ಮೇಳಗಳು, ವಿಚಾರ ಗೋಷ್ಠಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಂಥ ಸಾಧನೆಗಳ ಮೂಲಕ ತುಂಬಿದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಇಂದು ಹೊಸ ತಿರುವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನೂ ಹೊರತರುತ್ತಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವೂ ಜಾನಪದವನ್ನೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಮೂಲಕ, ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣಗಳ ಮೂಲಕ, ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಪರಿಷತ್ತು ತನ್ನ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳ ಮೂಲಕ, 'ಜಾನಪದ' ಎಂಬ ಅದರ ಅಂಗಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ನಾಡಿನ ಜಾನಪದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಜನಪದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಜಾನಪದ ಕಲಾಮೇಳಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದೆ. ನಾಡಿನ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಚಲನ ಚಿತ್ರೀಕರಿಸಿದ ಮೊದಲ ಕೀರ್ತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನದು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು 'ಜಾನಪದ ವಿಶ್ವಕೋಶ', 'ಜಾನಪದ ವೈದ್ಯಕೋಶ' ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಉತ್ತಮ ಜಾನಪದೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ 'ಜಾನಪದ ಜಗತ್ತು' ಎಂಬ ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ಜಾನಪದ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಜಾನಪದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕಳೆದ ಒಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವದ ಫಲವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಸರಕಾರ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ'ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದೆ. ಅಕಾಡೆಮಿ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಗಾಗಿ, ಅವರ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಬೇಕಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಾಡಿನ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಅಜ್ಞಾತ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರು ಈ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಡೆ ಆಶಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದಾರೆ. ಸರಕಾರ ಉದಾರವಾದ ಧನಸಹಾಯದ ಮೂಲಕ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿದ್ದ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನೂ ಕಲಾವಿದರನ್ನೂ ಒಂದು ನೆಲೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಜೀವ ಚಿಲುಮೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ನಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೋಗುವ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ ನಮ್ಮದಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು:

೧) ಗದ್ಯ ಕಥನಗಳು (ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಕಟ್ಟುಕಥೆ). ೨) ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಕಾವ್ಯ.
 ೩) ಜನಪದ ನಾಟಕ (ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ, ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳು, ಸಣ್ಣಾಟಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ). ೪) ನಂಬಿಕೆ ೫) ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳು
 ೬) ಆಹಾರ ಪಾನೀಯಗಳು ೭) ಜನಪದ ಕ್ರೀಡೆಗಳು ೮) ಗಾದೆಗಳು ೯) ಒಗಟುಗಳು
 ೧೦) ಒಡಪುಗಳು ೧೧) ಜನಪದ ಭಾಷೆ ೧೨) ಜನಪದ ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ.
 ೧೩) ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು ೧೪) ಜನಪದ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳು (ದಿನಬಳಕೆ ವಸ್ತುಗಳು, ವ್ಯವಸಾಯ ಸಾಧನಗಳು, ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳ ಸಲಕರಣೆಗಳು) ೧೫) ಜನಪದ ವಾದ್ಯಗಳು
 ೧೬) ಜನಪದ ವೈದ್ಯ ೧೭) ಜನಪದ ಮನರಂಜಕರು ೧೮) ಜನಪದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು
 ೧೯) ಜನಪದ ಆಟಗಾರರು ೨೦) ಜನಪದ ಗಣಿತ ೨೧) ಲಿಖಿತ ಜಾನಪದ
 ೨೨) ನಾಲಗೆದೊಡರುಗಳು ೨೩) ಶಿಶು ಪ್ರಾಸಗಳು ೨೪) ಮಂತ್ರ, ಮಾಟ ೨೫) ಜನಪದ ಬೈಗುಳಗಳು ೨೬) ಅಡುಗೆಗಳು ೨೭) ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳು ೨೮) ಬೇಟೆಯ ವಿಧಾನಗಳು
 ೨೯) ಜನಪದ ಸಂಗೀತ ೩೦) ಸಸ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ, ಖನಿಜ ಜಾನಪದ.

ಮೇಲಿನ ಮೂವತ್ತು ಬಗೆಗಳಲ್ಲದೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಬಗೆಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿರುವ ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಗೆಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಡೆದಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳು, ಕಿರು ಕೃತಿಗಳೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಉತ್ಸಾಹಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದ ಜನಪದ ಮಾಹಿತಿಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ವಿಫಲವಾದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಈಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಭಾರತದ ಯಾವ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೂ, ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತ ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಜಾನಪದವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ, ಅದರ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಆದ್ಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದದ ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಭಾಗ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಲೆಯ

ಕ್ಷೇತ್ರವೊಂದನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ನೆಲಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಈ ಕಲೆಗಳು ನಿಂತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಎರಡು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು :

೧) ಜನಪದ ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ಕಲೆಗಳು

೨) ಇತರ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು

ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳು, ಸಾಮಗಾನ ನಾಟಕಗಳು, ಬೊಂಬೆಯಾಟಗಳು, ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು, ಜನಪದ ಮನರಂಜಕರ ಕಲೆಗಳು, ಮೋಡಿಗಳು ಮುಂತಾದವು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟೇ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿ ಇತರ ಕಲೆಗಳೂ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಯ ಕಲೆ, ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸುವ ಕಲೆ, ಮಡಿಕೆ, ಕುಡಿಕೆ, ಪಾತ್ರ ಪರಡಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಕಲೆ, ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಕಲೆ, ದೇವಾಲಯ, ಶ್ರೀಮಠಗಳ ಭಿತ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸಿದ ಕಲೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳ ಮುಖವರ್ಣಕೆ, ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ, ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಗಳ ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ, ಹೆಚ್ಚೆಯ ಕಲೆ, ಮುಖವಾಡಗಳ ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ, ಹೆಣಿಗೆಗಳ ಕಲೆ ಮುಂತಾದವು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಗಳ ರಚನೆ, ದಿನಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳ ರಚನೆ, ವ್ಯವಸಾಯ ಸಾಧನಗಳ ರಚನೆ, ದೇವಾಲಯಗಳ ಮೂರ್ತಿಗಳ ರಚನೆ, ಇತರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೂರ್ತಿಗಳ ರಚನೆ ಮುಂತಾದವು ಪರಿಗಣಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಸಾಧಾರಣವಾದುದಲ್ಲ. ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ದೇವಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಚಾವಡಿಗಳ, ಚಂದ್ರಶಾಲೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸಾಧಾರಣ ಮನೆಗಳ, ಗುಡಿಸಲುಗಳ, ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಊರು-ಕೇರಿ, ಕೋಟೆ-ಕೊತ್ತಲಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವೂ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿ ಈ ದಶಕದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬಂತು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ “ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ” ವನ್ನು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಾಧನೆ ತೋರಿದೆ. ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲಸ ಇನ್ನೂ ಆಗಬೇಕು. ಹೊರಾಂಗಣ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಕಡೆ ನಾವು ಆಲೋಚಿಸಬೇಕು.

ಮೇಲಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೆಚ್ಚೆ ಗುರುತುಗಳಾಗಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿವೆ. ಎಷ್ಟೋ ಆಚ್ಛಾತ ಕಲಾವಿದರ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸಾಧನೆಗಳೆನಿಸಿವೆ. ವಸ್ತುವಿನ ಬಳಕೆ, ಕಲ್ಪನೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ಪ್ರತಿಭಾಕೌಶಲ, ಜೀವನ ರಸಿಕತೆಗಳು ಈ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಡತನ - ಸಿರಿತನಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರಲ್ಲ. ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಬೇಕು,

ಸರಳವಾದ ಮನರಂಜನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸೀಮಿತ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಗಂಡಿದ್ದರು. ಕಲೆಯ ಆರಾಧನೆ ದೈವದ ಆರಾಧನೆಯೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಪದರು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಸರಳವಾದ ಮನರಂಜನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸೀಮಿತ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಗಂಡಿದ್ದರು. ಕಲೆಯ ಆರಾಧನೆ ದೈವದ ಆರಾಧನೆಯೆಂದು ಜನಪದರು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಕಲೆಯನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ತನ್ನೂಲಕ ಅವರು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವ ಮಟ್ಟದ ಕಲೆಯೇ ಆದರೂ ದೈವದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೊಡನೆ ಆರಂಭಿಸಿ, ದೈವದ ಭಯದಲ್ಲೇ ನಡೆಸಿ, ಮಂಗಳಾರ್ಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಅನನ್ಯ ಶ್ರದ್ಧೆ, ದೈವಭಕ್ತಿ, ಜೀವನ ನಿಷ್ಠೆ, ತ್ಯಾಗ ಮನೋಭಾವ, ಸಮರ್ಪಣಾ ಭಾವಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಉನ್ನತ ಕಲಾ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಅವರು ತೋರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಕಲೆಯನ್ನು ಅವರು ತಪಸ್ಸಿನಂತೆ ತಿಳಿದರು; ಸಾಧಿಸಿದರು, ಪವಿತ್ರವಾದುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಕಂಡರು. ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಪಾಠವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆಗಳ ಒಂದು ಮಹಾ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಮಗಾಗಿ ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಈ ತುದಿಯಿಂದ ಆ ತುದಿಯವರೆಗೆ ಹೊರಟರೆ ಇಂಥ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಲೆಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡು ರೂಪುಗೊಂಡ ಒಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಲೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕಲಾಸಿದ್ಧಿಯ ಎಲ್ಲ ತಲಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವ ಅಪೂರ್ವ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಭಾ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆ. ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಕವಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಗೀತ ಜ್ಞಾನದ ಭಾಗವತ ಅದರ ಗುರುವಾಗಿ ನಿಂತು, ನಿರ್ದೇಶಕನಾಗಿ ನಿಂತು, ಕಥೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಬೆರಸಿ ರಸಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ, ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿಯ ನೃತ್ಯವೈಖರಿಯಿಂದ, ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಗತ್ತಿನಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವಕಳೆಯನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ವೇಷಭೂಷಣಗಳು, ಮುಖವರ್ಣಿಕೆ ನಾವು ಕಂಡರಿಯದ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸ, ಕಿನ್ನರ, ಕಿಂಪುರುಷರನ್ನೇ ವಿಜೃಂಭಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೆದುರು ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ನಡುವೆ ಸೇತುವೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಹನುಮನಾಯಕ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಪಾತ್ರಗಳು ಬಂದರೆ, ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಮರದ ಗೊಂಬೆ (ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಗಳು) ಅಥವಾ ತೋಗಲುಗೊಂಬೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ

ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯಗಳ ಬಳಕೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ತೆರೆಯ ಮುಂದೆ ಅಥವಾ ಹಿಂದೆ (ತೋಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಗಳು ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಬಂದರೂ, ತೆಳುವಾದ ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ದೀಪದ ಉಜ್ಜಲ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ವರ್ಣವೈಭವದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ) ಗೊಂಬೆಗಳು ಕುಣಿದರೆ, ಅವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮಾನವ ಕಲಾವಿದರು ಹಿಂದೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ, ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ, ಹಾಡುತ್ತಾರೆ, ಮಾನವ ರಂಗಭೂಮಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಎಷ್ಟೋ ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನಗಳಿಗಿಂತ ತುಂಬ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಇತಿಹಾಸ ನಮ್ಮ ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳಿಗಿದೆ.

ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಣ್ಣಟಗಲ ವೈಖರಿಯೇ ಬೇರೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡಾಟಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವುದರಿಂದ ಉಳಿದ ಆಟಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣಾಟಗಳೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಂಗಾ-ಬಾಳ್ಯಾ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪಾರಿಜಾತ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮುಂತಾದ ಸಣ್ಣಾಟಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಾಟಗಳ ವೀರನೃತ್ಯವಾಗಲೀ, ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳ ವೈಭವವಾಗಲೀ, ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆಯಾಗಲೀ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವು ಸಂಗೀತಪ್ರಧಾನ ನಾಟಕಗಳು. ಲಲಿತವಾದ ನೃತ್ಯ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನೃತ್ಯನಾಟಕ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ 'ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ' ಎನ್ನಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು ಮುನ್ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಶೈವಪ್ರಧಾನ ನೃತ್ಯಗಳು ಶಾಕ್ತಪ್ರಧಾನ ನೃತ್ಯಗಳು, ವೈಷ್ಣವಪ್ರಧಾನ ನೃತ್ಯಗಳು, ಲೌಕಿಕ ನೃತ್ಯಗಳು, ಸಂಕೀರ್ಣ ನೃತ್ಯಗಳು ಹೀಗೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ನೃತ್ಯಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿವೆ. ಈ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವೇಷಭೂಷಣ, ವಾದ್ಯಗಳ ಬಳಕೆ, ಆಭರಣ ವಿಶೇಷಗಳ ಬಳಕೆ, ಮುಖವಾಡಗಳ ಬಳಕೆ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನಗಳ ಬಳಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸರಳವಾದ, ಸಾಧಾರಣವಾದ ಉಡುಪಿನ ನೃತ್ಯಗಳೂ ಉಂಟು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತದಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವವಾದುದು. ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಗೀತವಿಲ್ಲದ ನೃತ್ಯಗಳು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಎನ್ನಬಹುದು. ಕುಣಿತಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಗಾಸೆ ನೃತ್ಯ, ನಂದಿಕೋಲು ಕುಣಿತ, ಲಿಂಗದ ಬೀರರ ಕುಣಿತ, ಡೊಳ್ಳಿನ ಕುಣಿತ, ಗೊರವರ ಕುಣಿತ ಮುಂತಾದವು ಶೈವಪ್ರಧಾನ ನೃತ್ಯಗಳು, ಪಕ್ಷಿ ಕುಣಿತ, ಹರಿಗೆ ಕುಣಿತ, ಗಾರುಡಿ ಕುಣಿತ, ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ, ಮುಂತಾದವು ವೈಷ್ಣವ ಪ್ರಧಾನವಾದವು. ರಂಗದ ಕುಣಿತ, ಕರಗದ ಕುಣಿತ, ಪೂಜಾ ಕುಣಿತ, ಸೋಮನ ಕುಣಿತ ಮುಂತಾದವು ಶಾಕ್ತಪ್ರಧಾನ ಕುಣಿತಗಳು. ಕೋಲಾಟ, ಕರಪಾಲ ಮೇಳ, ದೊಂಬಿದಾಸರ ಮೇಳ, ಕಿನ್ನರಿಜೋಗಿ ಮೇಳ

ಇವೆಲ್ಲ ಲೌಕಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಕಲೆಗಳು. ಭೂತನೃತ್ಯ, ವೈದ್ಯನೃತ್ಯ, ಕಾಂಗ್ಲನೃತ್ಯ, ಹೆಚ್ಚೆಮೇಳ, ಹಲಗೆ ಮೇಳ, ಕರಡಮಜಲು ಮೊದಲಾದುವು ಸಂಕೀರ್ಣ ಸ್ವರೂಪದ ಕಲೆಗಳು.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಥಾಪ್ರಧಾನವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕ ಮೇಳಗಳೂ ಉಂಟು. ಇಂಥ ಮೇಳಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವರನ್ನು ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ವರ್ಗದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾದವರು, ಕಂಸಾಳೆಯವರು, ನೀಲಗಾರರು, ಗಣೆಯವರು, ತಂಬೂರಿಯವರು, ಹೆಳವರು, ಗೊಂದಲಿಗರು ಮೊದಲಾದವರು. ಇಂಥ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಅದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುದೀರ್ಘ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದುಂಟು, ಅಭಿನಯಿಸುವುದುಂಟು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನೃತ್ಯವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಈ ಮೇಳಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಮದುವೆ-ಮುಂಜಿಗಳಲ್ಲಿ, ಹಬ್ಬಹರಿದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಇತರ ಮುಖ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಪುಣ್ಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಲಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆಗಳು ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ನೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದರೆ ಶುದ್ಧ ಲೌಕಿಕ ಕಲೆಗಳು, ಕೇವಲ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಕೆಲವು ವೃತ್ತಿಕಲಾವಿದರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಜನಪದ ಮನರಂಜಕರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಹಾವಾಡಿಗರು, ಡೊಂಬರು, ಕರಡಿ ಕುಣಿಸುವವರು, ಹಗಲು ವೇಷದವರು, ಮೋಡಿ ಹಾಕುವವರು, ಕೋಲೆ ಬಸವನವರು ಇಂಥವರನ್ನು ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದ ಕಲೆಗಳು ಕೆಲವಾದರೆ, ಕೆಲವು ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕೋಲಾಟ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಹುತ್ತರಿ ಕುಣಿತವೂ (ಕೊಡಗು) ಒಂದು ಕೋಲಾಟವೇ. ಹಾಲಕ್ಕಿ ಗೌಡರ ಕುಣಿತವೂ (ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ) ಕೋಲಾಟವೇ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೋಲಿ ಕುಣಿತವೂ ಕೋಲಾಟವೇ. ಜಡೆಕೋಲು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೋಲು, ಕೊರವಂಜಿ ಕೋಲುಗಳು ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಬೀಸು ಕಂಸಾಳೆ, ವೀರಗಾಸೆ, ಡೊಳ್ಳು ಮುಂತಾದವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸ್ವರೂಪದವು. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವು ಹೆಂಗಸರ ಮೇಳಗಳೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕೊಡಗಿನ ಉಮ್ಮತ್ತಾಟ, ಲಂಬಾಣಿ ನೃತ್ಯ, ಜೋಗಿತಿ ಮೇಳಗಳು ಹೆಂಗಸರ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಸೋಲಿಗರ ಕೋಲು ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಹಾಡಿನ ಭಾಗವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಗಂಡಸರು ಕೋಲು ಹಿಡಿದು ಹಾಡಿನ ಗತ್ತಿಗೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮುಖವಾಡಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ನೃತ್ಯಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಸೋಮನ ಕುಣಿತ ನಮ್ಮ ಮುಖವಾಡ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. ದೊಡ್ಡ ಆಕಾರದ ಅಲಂಕೃತ

ಮುಖವಾಡಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ಸೋಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಕಲಾವಿದರು ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ವೀರಗಾಸೆ, ಕೈ ಮತ್ತು ಕಾಲಿನ ಆಭರಣಗಳು ಜೊತೆಗೆ ಸೋಮನ ಮುಖವಾಡಕ್ಕೆ ನೆತ್ತಿಯಿಂದ ಇಳಿ ಬಿಟ್ಟು ೩೦-೪೦ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಗಳು ಇವು ವಿಶೇಷವಾದ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳು.

ಅಪೂರ್ವ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾದ ಕುಣಿತಗಳಲ್ಲಿ ಗೊರವರ ಕುಣಿತ, ಲಿಂಗದ ಬೀರರ ಕುಣಿತಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಕರಡಿಯ ಜಂಗು, ಕವಡೆಯ ಸರಗಳು, ಕಂಬಳಿಗೊರಬು, ಕಾಲಿಗೆ ಗಗ್ಗರ, ಕರಿಯ ನಿಲುವಂಗಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗೊರವ ವೇಷ ಅತ್ಯಪೂರ್ವವೇ ಸರಿ. ವೀರಭದ್ರನ ಹಲಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಲೋಹದ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹುತ್ತರಿ ಮತ್ತು ಹಾಲಕ್ಕಿಗೊಡರ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿಯ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಭೂತದ ವೇಷ ಮಾತ್ರ ಈ ಎಲ್ಲ ವೇಷಗಳಿಗಿಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವೂ, ಅಮೋಘವೂ ಆದುದು. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೇಷದ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದ ಕುಣಿತಗಳೆಂದರೆ ಕೋಲಾಟ ಮತ್ತು ರಂಗದ ಕುಣಿತಗಳು ವೇಷವಿರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಕುಣಿತದ ವೈಖರಿ, ವಾದ್ಯಗಳ ಮೋಜು, ಸಂಗೀತದ ಸೊಗಸು ಇವುಗಳಿಂದ ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯ ರಂಜನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ತೀರ ಸರಳವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳೇ ಆದರೂ ವಾದ್ಯಗಳ ವೈಖರಿಯಲ್ಲಿ ಅವು ಮೋಹಕವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಮೈಯ ಒನಪು, ವೈಯಾರ, ಬಾಗುಬಳಕುಗಳೂ ಬೀಸು ಕಂಸಾಳೆಯಂಥ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಬೆಳಗಾವಿಯ ದಟ್ಟಿಯ ನೃತ್ಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಯ ಡೊಳ್ಳಿನ ಕುಣಿತ ಇವೂ ಗಂಡುಕಲೆಗಳೇ. ನಂದಿಕೋಲು ಮತ್ತು ಪಟಾ ಕುಣಿತಗಳು ಉದ್ದವಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ತೂಗಿಬಾಗಿ ಕುಣಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ಕಲೆಗಳು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆಗಳ ಬಾಹುಳ್ಯದಂತೆಯೇ ಅವುಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವೂ ಅಪೂರ್ವ; ಅನುಪಮ.

ಜನಪದ ಕಲಾತ್ಮಕ ರೂಪಗಳು

ಜಾನಪದ (Folklore) ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲಸೆಲೆ. ಪರಂಪರಾನುಗತವಾದ ಈ ಮೌಖಿಕ ಜ್ಞಾನಸಂಪದ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಜನಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಉಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಂಬಿಕೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ತನ್ನ ಹತ್ತು ಹರವು ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿ ಭೌತಿಕ ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಡುಗಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಜೀವನಾನುಕೂಲಿಯಾದ ಸಕಲ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಡುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ; ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಆಮೋದ ಪ್ರಮೋದಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕಾಮಧೇನು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಉಲ್ಲಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೆಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಮನೆ ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಆಹಾರ ಪಾನೀಯ ವ್ಯವಸಾಯ ವಿಧಾನ ಬೇಸಾಯ ತಂತ್ರ ವೈದ್ಯದಗುಟ್ಟು ಎಲ್ಲವೂ ಅವರಿಗೆ ಹಿರಿಯರು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು. ಸತ್ತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಸ್ವಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಜೀವನಕಲೆಯೊಂದನ್ನು ಜಾನಪದ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಗೆ ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು.

ಪಂಡಿತಕಲೆಗಳು, ಪಂಡಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪಂಡಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಶಿಷ್ಟಮೂಲದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢವೆನಿಸಿ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಹುಪಾಲು ಜನಕ್ಕೆ ಆಸರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕೆಟ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಕೆಟ್ಟ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಜಾನಪದ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ದೇಹ ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಶಿಷ್ಟವಾದುದೇ; ಪುಷ್ಟಿದಾಯಕವಾದುದೇ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ತನ್ನ ಬಹುಮುಖವಾದ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗದಿಂದಲೂ ಉತ್ಸಾಹಶೀಲ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಪಾರ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನೆಸಗಿ ಗಣನೀಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗದ್ಯಕಥನಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹ ಅಧ್ಯಯನ ಎರಡು ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದಲೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತದ ಇತರ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗಿಂತ ಮುಂದಿದೆ.

ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿಂಗಡಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲ ಗುಂಪುಗಳಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಮಾದರಿಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಥೆಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

೧) ಅತಿ ಮಾನುಷ ಕಥೆಗಳು ೨) ಮಾಂತ್ರಿಕ ಕಥೆಗಳು ೩) ರಮ್ಯ ಕಥೆಗಳು ೪) ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಥೆಗಳು ೫) ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಕಥೆಗಳು ೬) ಪ್ರಾಣಿ ಕಥೆಗಳು ೭) ವಿನೋದ ಕಥೆಗಳು ೮) ಗಾದೆಯ ಕಥೆಗಳು ೯) ಒಗಟಿನ ಕಥೆಗಳು ೧೦) ಸೂತ್ರಕಥೆಗಳು ೧೧) ಸಂಚಿತ ಕಥೆಗಳು ೧೨) ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಕಥೆಗಳು ೧೩) ಐತಿಹ್ಯಗಳು ೧೪) ಪುರಾಣಗಳು ೧೫) ಮುಗಿಯದ ಕಥೆಗಳು.

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಧೀರ್ಘವಾದ ಕಥೆಗಳಂತೆಯೇ ತುಂಬ ಕಿರಿದಾದ ಕಥೆಗಳೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. 'ದೊರೆಗಿಣಿ' ಈವರೆಗೆ ದೊರೆತ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಹೇಳುವ ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯದ ತಂತ್ರವನ್ನು ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ಅಳವಡಿಸಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. 'ಹೂ ಕೊಟ್ಟ ಚದುರೆ' ಅಪೂರ್ವ ದೀರ್ಘ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಶಿಲಾ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಯಕ ಆ ದಿವ್ಯ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಕಾಣಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಗೆಲೆಯ ನಾನಾ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸಂಚರಿಸಿ ಆ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ತರುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಪೂರ್ವ ನಾನಾ ವರ್ಣನೆಗಳು ಅನನ್ಯವಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇಂಥ

ನೂರಾರು ಕಥೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಣಜವನ್ನು ತುಂಬಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವೈವಿಧ್ಯ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವಂತಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಕಥೆಗಳ ಬಾಹುಳ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿ ವೃದ್ಧಿಯರೂ, ವೃದ್ಧರೂ ಈ ಕಥೆಗಳ ದೊಡ್ಡ ಚಿಲುಮೆಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಬೆಳೆದರೆ ಈ ನಿಟ್ಟಿನ ಅಧ್ಯಯನ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಇನ್ನೆರಡು ಮುಖ್ಯವಾದ ವರ್ಗಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನೂರಾರು ಪುರಾಣಗಳು (Myths) ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಅದ್ಭುತಕ್ಕೆ ಆರೋಪಿಸಿ ಹೇಳುವ ಕಥೆಗಳು ಐತಿಹ್ಯಗಳು (Legends) ಇವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಸುತ್ತಣ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಕೆರೆಗೆ ಬಲಿಯಾದವರ ಕಥೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಮಹಾಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣ, ಮುಂತಾದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪ್ರಭಾವವೂ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಆಗಿದೆ. ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆಯರು ಸಂಚರಿಸಿದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಗಳಂತೆಯೇ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಗಳೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಬಂಡೆಗಳ, ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಇದ್ದು ಹೋದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲ್ಪನೆಯ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನೋಹರ ಕಥೆಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಥೆಗಳು ಐತಿಹ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರ ಗುಡ್ಡಗಳು, ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರ ಬಾವಿಗಳು, ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಸಾಹಸದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಮೂಡಿದ ಕಥೆಗಳಿಗೇನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. 'ದೊಂಬರ ಕೊಡುಗೆ' ಐತಿಹ್ಯ ಇದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆ. ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡಿದ ಒಬ್ಬ ಸಾಹಸಿಯ ಐತಿಹ್ಯ ಇದು. ಗಿಡಮರಗಳಿಗೆ, ಕೆರೆಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ, ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಿಗೆ, ಗುಡಿಗೋಪುರಗಳಿಗೆ ಆರೋಪಿಸಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಈ ಕಥೆಗಳು ನಿಸರ್ಗದ ನಡುವೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಒಂದು ತೆರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವರು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪೂರ್ತಿ ಚೈತನ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಬಾವಿ ಇಲ್ಲದ ಊರು ಇಲ್ಲದಿರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಐತಿಹ್ಯವಿಲ್ಲದ ಊರು ಇಲ್ಲದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಐತಿಹ್ಯಗಳಂತೆಯೇ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಭೂಮಿಸೃಷ್ಟಿ, ಮಾನವನ ಉನ್ನತಿ ಉತ್ಪಾದಿಗಳ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬರವಿಲ್ಲ. ಇವು ಜನಪದ ಪುರಾಣಗಳು(Myths).

ಜನಪದ ಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯ :

ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯ ಕಥನಗಳಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಮಂತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ ಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಖಂಡಕಾವ್ಯ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮುಂತಾದವು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು ವಿವಿಧ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ೧) ಬೀಸುವ ಪದಗಳು ೨) ಕುಟ್ಟುವ ಪದಗಳು ೩) ಲಾಲಿ ಪದಗಳು ೪) ಮದುವೆ ಪದಗಳು ೫) ದೇವರ ಪದಗಳು ೬) ಕಗ್ಗದ ಪದಗಳು ೭) ಕುಣಿತದ ಪದಗಳು ೮) ತಿಂಗಳು ಮಾವನ ಪದಗಳು ೯) ಕೊಂತಿಯ ಪದಗಳು ೧೦) ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಪದಗಳು ೧೧) ಅಂಟಿಕೆ-ಪಂಟಿಕೆ ಪದಗಳು ೧೨) ಹಚ್ಚೆಯ ಪದಗಳು ೧೩) ಒಸಗೆ ಪದಗಳು ೧೪) ಶಿಶುಪ್ರಾಸಗಳು ೧೫) ಸವಾಲ್ ಜವಾಬ್ ಪದಗಳು ೧೬) ಮಾರ್ವಮಿ ಪದಗಳು ಮುಂತಾಗಿ ಅನೇಕ ವರ್ಗದ ಹಾಡುಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಬೀಸುವ ಹಾಡುಗಳು ಗರತಿಯ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಬದುಕಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.

ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಅವಳು ಇಲ್ಲಿ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಬಂಧು ಬಳಗ, ತೊರಿಸಿರಿ, ಮುಂತಾದವನ್ನು ಅವಳು ನೆನೆದು ಹಾಡುವಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಮನೆ ಮತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಗಳ ನಡುವಿನ ಒಂದು ರಸದ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಅವಳು ಕಟ್ಟುತ್ತಾಳೆ.

ಹಾಲುಂಡ ತವರಿಗೆ ಏನೆಂದು ಹಾಡಲೆ

ಹೊಳೆದಂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕರಕಿಯ - ಕುಡಿಹಂಗೆ

ಹಬ್ಬಲಿ ಅವರ ರಸಬಳ್ಳಿ

ತೊರಿಸ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರೀತಿ ಮಮತೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಅವಳು ತಾನು ಹಾಲುಂಡ ಬೆಳೆದ ಮನೆಗೆ ಶುಭವನ್ನು ಹಾರೈಸುವ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಏಸೊಂದು ದಿನಬೇಕು

ತಾಸೊತ್ತಿನ ದಾರಿ ತವರೂರು-ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಕಾಶಿ ಕುಂತವಳೆ ಹಡೆದವ್ವ

ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯ ಪಾವಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಾಶಸ್ತವನ್ನೂ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸೊಗಸಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಈ ತ್ರಿಪದಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಶಿಕ್ಷೇತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಕಂಡು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದರ ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೊಗಸನ್ನು ಈ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಹೀಗೆಯೇ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಎಲ್ಲ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾರವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಉನ್ನತ ಕಾವ್ಯಮೂಲದಿಂದ ಇದು ತುಂಬಿ ತುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಪದವನ್ನು ನೋಡಿ ;

ಆಡಿಬಾ ನನ್ನಯ್ಯ ಅಂಗಾಲ ತೊಳೆದೇನು
ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತಿಳಿನೀರ -ತಕ್ಕೊಂಡು
ನಿನ್ನ ಬಂಗಾರ ಪಾದ ತೊಳೆದೇನು

ಕನ್ನಡ ಲಾಲಿಯ ಪದಗಳ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಇದು. ಯಾವ ಕವಿ ಕಲ್ಪನೆಯ ಎತ್ತರದಲ್ಲಾದರೂ ಈ ತ್ರಿಪದಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ನೋಡಬಹುದು. ತನ್ನ ಕಂದನ ಬಗ್ಗೆ ತಾಯಿಯಾದವಳು ಎಂಥ ಸೊಗಸಾದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಹಾಡು ನಿರ್ದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಕಾವ್ಯೋತ್ಕರ್ಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೂರಾರು ಲಾಲಿಯ ಪದಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಮಾರ್ವವಮಿಯ ಪದಗಳು ಚೌಪದಿರೂಪದ ಹಾಡುಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಡುವ ಪದಗಳು. ಪೋಷಕ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುದುರಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾರ್ವವಮಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಊರಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಇವು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಕಗ್ಗದ ಪದಗಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವಿನೋದ ಗೀತೆಗಳು, ಕುರಿಯ ಮಂದೆಗಳ ಬಳಿ, ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂಡಿಯ ಪಯಣವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಹಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪುರುಷವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಈ ಹಾಡುಗಳು ಹೆಚ್ಚು. ಏಕತಾನತೆಯ ಬೇಸರವನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಇವುಗಳನ್ನು ಹಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಾಗೂ ಜೈನ ಸಮಾಜಗಳಂಥ ಮುಂದುವರಿದ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ ವರ್ಗದ ಹಾಡುಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇಲ್ಲಿ ದೈವಭಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತವಿದೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸತ್ವಯುತವಾದ ಭಾಗ ಹಾಡ್ಗತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ. ಪುರುಷರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಹಾಡುವ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಹಾಡ್ಗತೆಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಕತೆಗಳನ್ನು ಲಾವಣಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಲಾವಣಿಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದೋ ನಡೆದ ವಾಸ್ತವಿಕ ಘಟನೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿ ರಚಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ತ್ಯಾಗ ಬಲಿದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಈಡಾದ, ದುರಂತಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದ ಇತರರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಅಕಾರಣವಾಗಿ

ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಲಾವಣಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಉತ್ತರ ದೇವಿ, ಈರೋಬಿ, ನಾಗವ್ವ, ಹುಳಿಯಾರು ಕೆಂಚಮ್ಮ, ಹಿರಿದಿಮ್ಮಿ, ಭಾಗೀರತಿ ಈ ಹಾಡ್ಗತೆಗಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ದುರಂತ ಚಿತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಕಥೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕ ಲಾವಣಿಗಳೂ, ರಮ್ಯ ಲಾವಣಿಗಳೂ, ಪ್ರೇಮ ಕಥೆಗಳೂ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಥೆಗಳೂ, ವಿನೋದ ಕಥೆಗಳೂ ಹಾಡ್ಗತೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಹಾಡ್ಗತೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ. ಹಾಡ್ಗತೆಗಳಿಗಿಂತ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ದೀರ್ಘ ರಚನೆಗಳು ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಹಾಡಬಹುದಾದ ನೀಳ್ಗತೆಗಳು. ಹಿಮ್ಮೇಳ ಮುಮ್ಮೇಳಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಜನಪದ ಗಾಯಕರು ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜನ ನೆರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಗಾಯಕರಿಂದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಸುವುದುಂಟು. ಇವು ಪುಣ್ಯ ಕಥೆಗಳೆಂದು ಜನ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಸುವುದರಿಂದ ಹಾಡಿದವರಿಗೆ, ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗುವ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಇದೆ. ಇಂಥ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು: ೧. ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ ೨. ಗುಣಸಾಗರಿ ೩. ಕಾಳಿಂಗರಾಯ ೪. ಕಾಡ ಸಿದ್ದಮ್ಮ ೫. ನೀಲಕಂಠ ರೂಪಾವತಿ ೬. ಬಸವಕುಮಾರ ಲೋಹಿತಕುಮಾರ ೭. ಶಿವಯೋಗಿ ಪರಯೋಗಿ ೮. ಲಕ್ಷ್ಮಪತಿ ರಾಜ ೯. ಗಜಾವತಿ ೧೦. ರುದ್ರಕುಮಾರ ೧೧. ಶಿವಶಂಕರರಾಜ ೧೨. ಗಂಗೆಗೌರಿ ೧೩. ಪುಣ್ಯವಂತೆ ೧೪. ನಿಂಗಣ್ಣಗೌಡ ೧೫. ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ೧೬. ಮಡಿವಾಳ ಮಾಪಯ್ಯ ೧೭. ಕೆರೆಹೊನ್ನಮ್ಮ ೧೮. ಭುವನಮ್ಮ ಮುಂತಾದವು. ಈ ಕಥೆಗಳು ಬದುಕಿನ ನಾನಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸುತ್ತ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ದುಷ್ಟರು, ದೌರ್ಜನ್ಯಪರರು ದುರ್ವಿಧಿ ಮುಂತಾದವರ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಮುಗ್ಧರು, ಸತ್ಯಸಂಧರು ಪುಣ್ಯಶೀಲರು ನಿರುಪಾಧಿಕ ಜೀವಿಗಳು ಕಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಚಿತ್ರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೋಲಾಗಿ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಜಯಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಶಿಷ್ಟರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಮೇಲಿನ ಕಥೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣದ ಕಾಳಗ, ಸರ್ಜಪ್ಪನಾಯಕ, ಶಿರಾ ರಂಗಪ್ಪನಾಯಕನ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ವೀರರಸ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ದೈವಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುಂದರ ಪ್ರೇಮಕಥೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ನಂಜಯ್ಯ- 'ಚಾಮುಂಡಿ', 'ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗ-ಕುಸುಮಾಲೆ', 'ಮುಡುಕುತೊರೆ', 'ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ-ಪಾರ್ವತಿ' 'ಚುಂಚನಗಿರಿ ಭೈರುವ-ಮಾಳವ್ವ', 'ಮೇಲುಕೋಟೆ ಚಲುವರಾಯ-ವರನಂದಿ' 'ಶಿವಗಂಗೆ ಗಂಗಾಧರ-ಅನ್ನಾಲದೇವಿ', 'ಮೈಲಾರಲಿಂಗ-

ಕೋಮಲೆ' ಮುಂತಾದವು ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಈ ರಸಿಕ ದೈವಗಳು ಕೂಡಿದ ಹೆಂಡತಿಯರ ಜೊತೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿನ ನಲ್ಲೆಯರನ್ನು ಕರೆತರುವ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಈ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಹೆಣ್ಣೊಂದನ್ನು ವರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಭಕ್ತ ವರ್ಗದ ಬಂಧುವಾಗಿ ಈ ದೇವರುಗಳು ಕಲ್ಪಿತವಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತೂಕವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ', 'ಮಂಟೆಸ್ವಾಮಿ', 'ಜುಂಬಪ್ಪ', 'ಎಲ್ಲಮ್ಮ' ಮುಂತಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದುವು. ಇವುಗಳು ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ.

ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾಯಕರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ವರ್ಗಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದವರು. ಅದೇ ಅವರ ಪ್ರಧಾನವೃತ್ತಿ. ಮೇಳಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಇವರು ಜನರಿಗೆ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಜನ. ಇವರದೇ ಆದ ವೇಷಭೂಷಣ ವಾದ್ಯವಿಶೇಷ ಮುಂತಾದವು ಇರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವರು ಕುಳಿತು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದರೆ ಕೆಲವರು ಕುಣಿತವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಸಾಳಿಯವರು, ನೀಲಗಾರರು, ಗಣೆಯವರು, ಗೊರವರು, ಚೌಡಿಕೆಯವರು, ಗೊಂದಲಿಗರು, ಜೋಗಿಗಳು, ಸಾರಿಂದದವರು, ಆಸಾದಿಗಳು, ಬುರ್ರಕಥೆಯವರು, ಭೂತೇರರು ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಪರಂಪರೆಗಳು ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಕಲ್ಪತರುಗಳೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಲ್ಲಿತುರಾ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಗೀಗೀ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಪಾಡ್ಡನ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಗುಮ್ಮಟೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಅಂಟಿಕೆ ಪಂಟಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಡೊಳ್ಳು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡ್ಗತೆಗಳ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕಲ್ಲಿತುರಾ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ಬೇರುಬಿಟ್ಟು ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ತಮಿಳುನಾಡು ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಇದು ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಎರಡು ತಂಡಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಗೀತೆಗಳ ಮೇಲಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದೇ ಇಲ್ಲಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಪಾಡ್ಡನಗಳು ತುಳು ಮೂಲದ ಭೂತಾರಾಧನೆಯ ಕಥೆಗಳು. ಗುಮ್ಮಟೆ ಕಾವ್ಯಗಳು ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಗೌಡರ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಅಂಟಿಕೆ ಪಂಟಿಕೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದರೆ, ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ ಬಯಲನಾಡಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯ.

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಗಟು, ಒಡಪು, ಗಾದೆ ಮುಂತಾದವು ಶಾಬ್ದಿಕ ರಚನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಗಟು ಮತ್ತು ಗಾದೆಗಳು ಜನಪ್ರಿಯ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯ

ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ, ಒಡಪುಗಳು ಈಗ ವಿರಳವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ 'ಒಡಬು' ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ರಚನೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಖಡ್ಗ ಹೇಳುವುದು ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಲರ ಬೀರ ಎಂಬ ವೀರಭದ್ರನ 'ಖಡ್ಗ' ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಇದು ದಕ್ಷಯಾಗದ 'ಕಥೆ'ಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ವೀರಗಾಸೆಯವರೂ, ಲಿಂಗದಬೀರರೂ (ಪುರವಂತರು) ಈ 'ಖಡ್ಗ' ವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ, ಕರಾವಳಿ ಈ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಗಗಳ ಅನ್ವಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಾದ್ಯಂತ ಎಂದರೆ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯವರೆಗೆ ಕಂಡು ಬರುವ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳನ್ನು ಮೂಡಲಪಾಯ ಎಂದೂ ಕರಾವಳಿಯ ಭಾಗದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳನ್ನು ಪಡುವಲಪಾಯ ಎಂದೂ, ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಘಟ್ಟದಕೋರೆ, ಲೇಪಾಕ್ಷಿ, ಮುಂತಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ ಇವೂ ಸಹ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕಲೆಗಳೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಣ್ಣಾಟಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಗಾನ ನಾಟಕಗಳೆಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬಗೆಯ ನಾಟಕಗಳು ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳು ಮೂಲದ್ರಾವಿಡ ನೃತ್ಯನಾಟಕವೊಂದರಿಂದ ಕವಲೊಡೆದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ದ್ರಾವಿಡ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದಿವೆ. ಅವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಯಲಾಟ, ಆಂಧ್ರದ ವೀಧಿನಾಟಕ, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ತೆರುಕ್ಕೂತ್ತು, ಕೇರಳದ ಕಥಕ್ಕಳಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಥಕ್ಕಳಿ ಮಾತ್ರ ಪರಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡು

ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿ

ತುಂಬ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಪಂಡಿತ ಕಲೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಕರಾವಳಿಯ ಯಕ್ಷಗಾನವೂ ಇದೇ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ತನ್ನ ಜಾನಪದೀಯತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮಾತುಗಾರಿಕೆ, ಅಭಿನಯ, ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಜಾನಪದ ಮೂಲದಿಂದ, ಪುರಾಣ ಮೂಲದಿಂದ, ವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ವೇಷಭೂಷಣ, ವರ್ಣಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಮರಸಗೊಂಡ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಭಾಗವತ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಸಾಗಿದಂತೆ ವೇಷಧಾರಿಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನರ್ತಿಸಿ, ಅಭಿನಯಿಸಿ ಅದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುತ್ತಾರೆ. ಮೂಲತಃ ಕೇವಲ ಹಾಡುಗಬ್ಬವಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಇತರ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅಳವಡವಿತು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಏನೆಲ್ಲಾ ಎಂದರೂ ಸಾವಿರ ವರ್ಷದ ಇತಿಹಾಸ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿಗಳು ಐನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಗರಣ, ನಾಡಾಡಿಗಳ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ನಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಟಕ ಕಲೆಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಪಡುವಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕವಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾರ್ಥಿಸುಬ್ಬ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ. ಮುದ್ದಣ, ಅಳಿಯಲಿಂಗರಾಜರಂಥ ಪ್ರೌಢ ಕವಿಗಳೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಣ್ಣಗೌಡನೆಂಬ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕವಿ 'ಕರಿಬಂಟನ ಕಾಳಗ' ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಹುಶಃ ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕವಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಇವನೇ ಹೆಚ್ಚು ಹಿಂದಿನವನು, ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೂ ಮೊದಲು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ. ಕವಿಯ ಹೆಸರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದು ಇಲ್ಲಿಂದೀಚೆಗೆ. ನೂರಾರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈಗ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಕರಾವಳಿಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪಡುವಲಪಾಯದ ಕಲಾವಿದರು ತಾವೇ ಸಮಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ 'ಸಂಗೀತ' ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈವಿಧ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಗೀತ ಮಾರ್ಗವಿದು. ಈ ನಾಟಕಗಳ ವೇಷಭೂಷಣದ ವೈಭವ ಅನುಪಮವಾದುದು. ಕಿರೀಟ, ಭುಜಕೀರ್ತಿ, ಎದೆಹಾರ, ವೀರಗಾಸೆ, ಕೈಕಟ್ಟು, ಕಾಲ್ಕಡಗ, ನಡುಪಟ್ಟಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಸೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ನಿಲುವಂಗಿ ಅಥವಾ ತುಂಡಂಗಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅಡ್ಡ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಪಾತ್ರ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗುವಂತೆ

ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಖಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ಬಣ್ಣದಲ್ಲೂ ನಾನಾ ವೈವಿಧ್ಯಗಳಿವೆ. ರಾಕ್ಷಸ ಪಾತ್ರಗಳ ವೇಷ, ವರ್ಣಗಾರಿಕೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಕಣ್ಣು ಸೆಳೆಯುವ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ರಂಗವೇರಿದ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಯಲಾಟದ ನೃತ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವೊಂದು ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸದೊಡನೆ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವತನದು ಸಂಗೀತವಾದರೆ ಕುಣಿತ ಹಾಗೂ ಸಂಭಾಷಣೆ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳದು. ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಚೋದನೆ ಹನುಮನಾಯಕನದು. ದೈತ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳು ನಡುರಾತ್ರಿಯ ನಂತರ ರಂಗದ ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ಆರ್ಭಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ನಿದ್ರೆಯ ಜಡವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳ ವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಳ ಮತ್ತು ಮದ್ದಲೆ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪಡುವಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ಚಂಡೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಆವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ನೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಗತ್ತನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಮೂಡಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ಚಂಡೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ಮುಖವೀಣೆ ಎಂಬ ಊದುವ ವಾದ್ಯ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಚೋಟುದ್ದ ವಾದ್ಯ ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ ಮೆರಗನ್ನು ತರುತ್ತವೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಯಲಾಟಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಕಲೆ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ. ಇದಕ್ಕೆ ಏನಿಲ್ಲಾ ಅಂದರೂ ಎರಡುಸಾವಿರ ವರ್ಷದ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ತೂಕವಾದ ಮರದ ಗೊಂಬೆಗಳಿಗೆ ಸೊಗಸಾಗಿ ಬಣ್ಣ ಬಳಿದು ಯಕ್ಷಗಾನ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸೂತ್ರಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಪರದೆಯ ಹೊರಗೆ ಕುಣಿಸಲಾಗುವುದು. ಕಲಾವಿದರು ರಂಗದೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗೊಂಬೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೊರಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಕಲಾವಿದರು ಕುಣಿದಂತೆ ಇವು ಕುಣಿಯುತ್ತವೆ. ಮಾನವರೇ ಮಾತಾಡಿದರೂ ಗೊಂಬೆಗಳೇ ಮಾತಾಡಿದಂತೆ, ಹಾಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಆಡಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವು ಗೊಂಬೆಗಳು ತುಟಿಯನ್ನು ಅಲುಗಿಸಬಲ್ಲವು. ಕಣ್ಣನ್ನು ಹೊರಳಿಸಬಲ್ಲವು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಮಾಯಾಸೃಷ್ಟಿ. ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟದ ಅನೇಕ ತಂಡಗಳು ಈಗ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ತಂಡಗಳು ಈಗಲೂ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಮಂಗಳೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಧಾರವಾಡ, ಮಂಡ್ಯ, ಮೈಸೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆ ಇನ್ನೂ ಬದುಕಿದೆ. ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ ನಾಗಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ನಲ್ಲಿಗೆರೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ೧೯೮೧ ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ.

ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟವೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಲೆಯೇ ಕಿಳ್ಳೇಕ್ಕಾತರು ಅಥವಾ ಗೊಂಬೆರಾಮರು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಡೀ ಕುಟುಂಬವೇ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತದೆ. ವರ್ಣರಂಜಿತವಾದ ಚರ್ಮದ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರದೆಯ ಹಿಂದೆ ಕುಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಮುಚ್ಚಿದ ಚಿಕ್ಕ ರಂಗಮಂದಿರದ ಒಳಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಲಾವಿದರೂ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಬ್ಬರು ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕುಣಿಸಿದರೆ ಉಳಿದವರು ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಹಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಲೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ನಾಗಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಇಬ್ಬರು ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಬಂದಿವೆ.

ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಸಾರುವ ಈ ಯಕ್ಷಗಾನ ನಾಟಕಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಣ್ಣಾಟಗಳೆಂಬ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಧಾನ ನಾಟಕಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇವು ಇತ್ತೀಚಿನ ನಾಟಕಗಳಾದರೂ ತುಂಬ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪಾರಿಜಾತ, ಸಂಗ್ಯಾಬಾಳ್ಯಾ ಮುಂತಾದ ಸಣ್ಣಾಟಗಳು ತುಂಬ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಸಣ್ಣಾಟಗಳಂತೆಯೇ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಸಾಮಗಾನ ನಾಟಕಗಳ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯೂ ಈಗ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯವಿಲ್ಲ, ಪಾತ್ರಗಳು ತಾವೇ ಹಾಡಿ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತವೆ.

ಜನಪದ ನಾಟಕಗಳ ಅಭಿನಯವನ್ನು ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕೆಲವು ಜನಾಂಗಗಳೂ ಇವೆ. ದೊಂಬಿದಾಸರು, ಮತ್ತು ಮರಾಠಿಯವರು ಇಂಥ ಕಲಾಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದವರು ಇವರು ಅಲೆಮಾರಿಗಳು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾ ಸಾಗುವವರು, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಬಹುಶಃ ಇಂಥ ಜನರ ಕಲೆಯನ್ನೇ ನೋಡಿ 'ನಾಡಾಡಿಗಳ ನಾಟಕ' ಎಂದು ಕರೆದಿರಬಹುದು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿ ತನ್ನ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ, ವೈವಿಧ್ಯದಿಂದ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಲಾಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ವೈವಿಧ್ಯದ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಈ ನೃತ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು.

ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ : ಬೀಸುಕಂಸಾಳೆ, ಗೊರವರ ನೃತ್ಯ, ಸೋಮನ ಕುಣಿತ, ಪಟಾಕುಣಿತ, ಪೂಜಾಕುಣಿತ, ಪಂಜಿನ ಕುಣಿತ, ಕೋಲುಮೇಳ, ರಂಗದ ಕುಣಿತ, ಚಿಚ್ ಮೇಳ, ವೀರಗಾಸೆ,

ಡೊಳ್ಳುಕುಣಿತ, ಮಾರಿ ಕುಣಿತ, ನಂದಿಕೋಲು ಕುಣಿತ, ಗಾರುಡಿ ಕುಣಿತ, ಲಿಂಗದ ಬೀರನ ಕುಣಿತ, ಲಂಬಾಣಿ ಕುಣಿತ ಮುಂತಾದವು.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ : ದಟ್ಟಿ ಕುಣಿತ, ಅಲಾವಿ ಕುಣಿತ, ಡೊಳ್ಳು ಕುಣಿತ, ಕರಡಿ ಮಜಲು, ಕೊಡದ ಕುಣಿತ, ಕೋಲಾಟ, ಗೊಂದಲಿಗರ ಮೇಳ, ಪುರವಂತಿಕೆ, ಹಲಗೆ ಕುಣಿತ, ವಾಘ್ ಮುರಳಿ, ಹೆಚ್ಚೆಮೇಳ, ಮುಂತಾದವು.

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ : ಹುತ್ತರಿ ಕುಣಿತ, ಉಮ್ಮತ್ತಾಟ, ಕೊರಗರ ಕುಣಿತ, ನಾಟಮೇಳ, ವಾಲಗತ್ತಾಟ್, ಬೊಳುಕಾಟ್ ಮುಂತಾದವು.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ : ಭೂತನೃತ್ಯ, ವೈದ್ಯನೃತ್ಯ, ಆಟ ಕಳಂಜ, ಹೋಳಿ ಕುಣಿತ, ಕಾಂಗ್ ನೃತ್ಯ, ಕೊರಗತನಿಯ, ದುಡಿಕುಣಿತ ಮುಂತಾದವು.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ : ಹಾಲಕ್ಕಿಗೌಡರ ಕುಣಿತ, ಸಿಂಹ ನೃತ್ಯ, ಪ್ರೇತ ನೃತ್ಯ, ಗುಮ್ಮಟೆ ಕುಣಿತ ಮುಂತಾದವು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು, ಮೇಳಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಕೋಲಾಟ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಕಂಡು ಬರುವ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕುಣಿತದಷ್ಟೇ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ. ಹತ್ತಾರು ಬಗೆಯ ಕೋಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ಧಾಟಿಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳು, ಪ್ರೇಮಗೀತೆಗಳು, ವೀರಗೀತೆಗಳು, ವಿನೋದಗೀತೆಗಳು, ಕೋಲಾಟ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳು. ಸಾಧಾರಣವಾದ ಕೋಲಾಟ ಯಾವ ವೇಷಭೂಷಣವನ್ನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೋಲುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ತಾಳ, ದಮ್ಮಡಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಕೊಡಗಿನ ಹುತ್ತರಿ ಕುಣಿತ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮರಾಠಿ ಕುಣಿತ ಅಥವಾ ಹೋಳಿ ಕುಣಿತ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಗೌಡರ ಕುಣಿತ ಇವು ಸಹ ಕೋಲಾಟಗಳೇ.

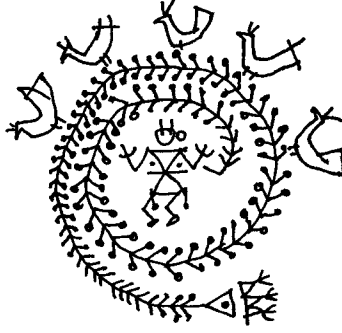
ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕಮಾತ್ರ ಮುಖವಾಡದ ನೃತ್ಯ ಸೋಮನ ಕುಣಿತ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕುಣಿತದವರು ದೊಡ್ಡ ಮರದ ಮುಖವಾಡವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸದ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಂಪರಾಯ ಮತ್ತು ಕರಿರಾಯ ಎಂಬ ಈ ಎರಡು ಸೋಮಗಳು ದೇವತೆಯ ಬಂಟರು. ಹರೆ, ಡೋಲು, ಮೌರಿ, ತಮಟೆ, ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳ ಗತ್ತಿಗೆ ಇವರು ಹೆಚ್ಚೆ ಹಾಕುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ.

ನಂದಿಕೋಲು ಮತ್ತು ಪಟಾ ಕುಣಿತಗಳು ಶೈವ ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಕುಣಿತಗಳಾಗಿವೆ. ನಂದಿಧ್ವಜ ಶಿವನ ಸಂಕೇತ, ಪಟ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಂಕೇತ.

ಉದ್ದವಾದ ಗಳುವಿಗೆ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಲೋಹದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕುಣಿಯುವಾಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಾಹುಬಲ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಡೊಳ್ಳುಕುಣಿತ ವೀರೇಶ್ವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಚರ್ಮ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ವೀರೇಶ್ವರ ಭಕ್ತರು ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಡೊಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ವೀರಗಾಸೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ವೀರನ ಕುಣಿತಗಳು ವೀರಭದ್ರನ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ವೀರಭದ್ರನ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ದಕ್ಷಯಜ್ಞರ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಇವರು ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಬೀಸುಕಂಸಾಳೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕುಣಿತ, ಮಾದೇಶ್ವರನ ಗುಡ್ಡರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಂಸಾಳೆ ಬೀಸುತ್ತಾ, ಬಡಿಯುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುವದರಿಂದ ಇದು ಬೀಸುಕಂಸಾಳೆ ನೃತ್ಯ ಎನಿಸಿದೆ. ದಟ್ಟಿಯ ಕುಣಿತ ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರ ಕುಣಿತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಬೆಳಗಾಂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಶೇಷ ಕಲೆ ಇದು. ಪೂಜಾ ಕರಗಗಳು ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕುಣಿತಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲಶವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಕುಣಿಯುವ ವೈಖರಿ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. ಪಂಜಿನ ಕುಣಿತ, ರಂಗದ ಕುಣಿತ ಮತ್ತು ಮಾರಿ ಕುಣಿತಗಳು ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕುಣಿತಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ದೇವರ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕುಣಿತಗಳು. ಭೂತ ನೃತ್ಯ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂತಾರಾಧನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಅಪೂರ್ವ ವೇಷಭೂಷಣ, ಚಂಡೆಯ ಗತ್ತು ರೋಮಾಂಚನವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಗಾರುಡಿ ಗೊಂಬೆಯ ಕುಣಿತ ಅದರ ಅದ್ಭುತ ಆಕಾರದಿಂದ ಮೋಹಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಬಿದಿರಿನ ದಪ್ಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ತಡಿಕೆಯಿಂದ ಒಂದು ಮಾನವ ಆಕಾರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಮನುಷ್ಯ ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುತ್ತಾನೆ. ಬೃಹದಾಕಾರದ ಗೊಂಬೆ ಇಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುವಂತೆ ತೋರಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಗೊರವರ ಕುಣಿತ ಅದರ ಅದ್ಭುತ ವೇಷಗಾರಿಕೆಗೆ ಹೆಸರಾದುದು. ಕವಡೆ ಸರ, ಕಂಬಳಿಯ ನಿಲುವಂಗಿ ಹಾಗೂ ಕರಡಿಯ ಕೂದಲನ್ನು ತಲೆಗೆ ಧರಿಸಿ ಗೊರವರು ಗುಂಪಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರ ಕುಣಿತಗಳು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕೊಡಗಿನ ಉಮ್ಮತ್ತಾಟ, ಲಂಬಾಣಿಗಳ ದೀವಳಿಗೆ ಕುಣಿತ, ಬಸವನ ಅಷ್ಟವಿಯ ಕೋಲಾಟ, ದೀವರ ಕುಣಿತ ಇವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು.

ಕೋಲೆಯವರು, ಕರಡಿ ಕುಣಿತದವರು, ಕೋತಿಯಾಟದವರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪಳಗಿಸಿ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಮನರಂಜನೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕರಡಿಯಾಟ, ಕೋಲಾಟಗಳು ಕೋತಿಯಾಟಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸರಳ ಪ್ರದರ್ಶನವೆನ್ನಿಸಿದರೆ, ಕೋಲೆ ಬಸವನಾಟ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ನಾಟಕ. ವಾದ್ಯಮೇಳಗಳನ್ನು, ವೇಷಭೂಷಣಗಳು, ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದ

ಕೋಲೆ ಬಸವನ ಆಟ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಕಲೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಒಂದು ಎತ್ತು ಒಂದು ಹಸುವಿನ ನಡುವೆ ವಿವಾಹದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಂದು ಜನರನ್ನು ರಂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎತ್ತು ರಾಮ, ಹಸು ಸೀತೆ ಮೊದಲು ರಾಮನನ್ನು ವರಿಸಲು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಮನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವೆಯಾ ಎಂದರೆ 'ಒಲ್ಲೆ' ಎಂದು ತಲೆಯಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ, ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳ ತೆರ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಆಸೆ ತೋರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತವೆ. ಜನ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಲಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಲಿನ ಮನರಂಜನೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕ್ರೀಡಾ ವಿನೋದಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕಂಬಳ, ಮಲೆನಾಡಿನ ಕೋಳಿ ಅಂಕ, ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಟಗರು ಕಾಳಗ, ಗರಡಿಯ ಕಲೆ ಮುಂತಾದವೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕತೆಗಳು ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ವರ್ಣರಂಜಿತವೂ ಆಗಿವೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ, ಆನಂದವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಈ ಕಲೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೊಡುಗೆಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ತುಂಬ ಪರಿಪಕ್ವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಕಲೆಯಂತೂ ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಬಲ್ಲವಾಗಿವೆ. ಇಂಥ ನೂರಾರು ಕಲೆಗಳು ಅಳಿಸಿ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ಅವುಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಮತ್ತೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ ಕಾಲ ಈಗ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಲೆ ಎಂದೂ ಜೀವನದಿಂದ ದೂರವಾಗಬಾರದ ವಸ್ತು.

ಜನಪದ ಚಿತ್ರ-ಶಿಲ್ಪಕಲೆ

ಕಲೆ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುದಗೊಳಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತರ ಎತ್ತರಕ್ಕೊಯ್ದು ಸಂಸ್ಕಾರಗೊಂಡ, ಹದವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಭೌತಿಕ ಜೀವನದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸದಾ ತೊಳಲುವ ಮಾನವ ಕಲೆಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಮಾನಸಿಕ ಸೌಖ್ಯ ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿ ಸಂತೃಪ್ತಿಗಳು ದೊರೆಯದಾಗುತ್ತವೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಲು, ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಲು, ಒಳ್ಳೆಯದರ ಕಡೆ ಅವನು ಸದಾ ಆಲೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಕಲೆ ಒಂದು ಚಿರಂಜೀವಿಯಂತೆ ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಶರೀರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಆಹಾರ ಎಷ್ಟು ಅಗತ್ಯವೋ ಮನಸ್ಸಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ, ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಲೆ ಅಷ್ಟೇ ಅವಶ್ಯಕ.

ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲೆಗೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಆದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕಲೆ ಮನುಷ್ಯನ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿಭೆಯ ಮೂಸೆಯಲ್ಲಿ ಅರಳಿ ನಿಲ್ಲುವ ಇದು ಅವನ ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ತನ್ನನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಗುರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ, ಶ್ರಮವನ್ನು ಮರೆತು ಕೆಲಕಾಲ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆಯುವಲ್ಲಿ ಕಲೆ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕ. ಅದು ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿರಬಹುದು, ಚಿತ್ರದ

ರೂಪದಲ್ಲಿರಬಹುದು, ಶಿಲ್ಪದ ರೂಪದಲ್ಲಿರಬಹುದು, ಕುಣಿತದ ರೂಪದಲ್ಲಿರಬಹುದು, ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಂತೆ, ರೂಪುಗೊಂಡು ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ, ಮೊದಲಾದ ಲಲಿತಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢಕಲೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಬಹುದು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಲೆಯನ್ನು ತನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಸಮಾವೇಶಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬಂದ. ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ, ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ, ಮನೆಗೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಾಧನೆಯ ಎಲ್ಲ ಮಗ್ಗುಲುಗಳಿಗೂ ಕಲೆಯ ಮೆರಗು ಬೇಕಾಯಿತು. ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಗೆಯನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಡೆದುಕೊಂಡ; ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧವಿಶೇಷಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ; ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಲೆಗಳನ್ನು, ಕುಳಿಗಳನ್ನು, ದೋಣಿಗಳನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕಗೊಳಿಸಿದ, ಇವಲ್ಲದೆ ಮನೆಯ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳನ್ನು ತನ್ನದೇ ಆದ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದ; ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳನ್ನು, ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ. ಮನೆಯ ಕಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತಿದ. ಹಾಕುವ ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿದ. ಅವನ ಹಾಡು, ಕತೆ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಎಲ್ಲವೂ ಕಲೆಯಾಯಿತು. ಅವನೂ ನಲಿದ ; ಇತರರನ್ನೂ ನಲಿಸಿದ. ಮೊದಲು ಸರಳವಾದ ಕಲೆಗಳು ಕಾಲ ಬೆಳೆದಂತೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿ ವಿಕಾಸವಾದಂತೆ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಲೆಗಳಾದವು. ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಂತೆಯೇ ಪ್ರೌಢಕಲೆಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯತೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು ಬಂದು ಉನ್ನತ ಕಲೆಗಳೆನಿಸಿದವು.

ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನೃತ್ಯ, ಪ್ರೌಢಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪ್ರೌಢಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ಪ್ರೌಢ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ತಾಯಿಬೇರು ಜನಪದ ಕಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಅನಂತ ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆದುಬಂದ ಜನಪದ ಕಲೆಯ ತೆಕ್ಕೆಯಿಂದಲೇ ಉನ್ನತ ಕಲೆಗಳು ಸಿಡಿದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಅವು ನಗರಗಳಂತೆ, ಪಟ್ಟಣಗಳಂತೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಉದ್ಯಾನಗಳಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದರೆ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಗಿರಿವನ ಶೋಭಿತೆಯಾದ ನಿಸರ್ಗದಂತೆ ಅನಂತ ವೈವಿಧ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಪ್ರೌಢಕಲೆಗಳು ಒಂದು ಕಡೆ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಂತೆ. ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಉಳಿದುಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ನಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನದಲ್ಲಿ, ಆದಿವಾಸಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡತೊಡಗಿ ಅನೇಕ ಕಲೆಗಳು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ನೈಜ ಅವರಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಅವುಗಳ ಬೇರು ಸಡಿಲಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತು ಹೋಗುತ್ತಿವೆ; ಮರೆತು ಹೋಗಿವೆ.

ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಆರು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ೧) ವಸ್ತುರೂಪದ ಕಲೆ ೨) ವರ್ಣರೂಪದ ಕಲೆ ೩) ಪ್ರದರ್ಶನರೂಪದ ಕಲೆ ೪) ನೃತ್ಯರೂಪದ ಕಲೆ

೫) ಅಭಿನಯರೂಪದ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ೬) ಗಾನರೂಪದ ಕಲೆ. ಪ್ರೌಢಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತಾದಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಜನಪದ ಕಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿವೆ; ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಸ್ತುರೂಪದ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ವರ್ಣರೂಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು.

ವಸ್ತುರೂಪದ ಕಲೆ ಜನಪದ ಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಸಾಧಾರಣ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಕಂಬಸಾಲು ಮನೆಗಳು ಈಗ ವಿರಳವಾಗುತ್ತಿವೆ. ತೊಟ್ಟಿಯ ಮನೆಗಳು, ಮಾಳಿಗೆ ಮನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ಕಲೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾದರಿಗಳು. ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೊರಜಗಲಿ ಅಂಗಳವನ್ನಿಟ್ಟು ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಲಾತ್ಮಕ ಕಂಬಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ ಕೆತ್ತನೆಯ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಚೋಡಿಸುವ ಅಭಿರುಚಿ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲುವಾಡಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ವಿಶೇಷ ಗಮನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಧಾರಣ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲೂ ಬಳ್ಳಿವರಸೆಯಿಲ್ಲದ ಗಿಣಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಕಮಲವನ್ನು ಕಡೆದು ಅದರ ಕರ್ಣಿಕೆಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಗುಬ್ಬಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಗಳ ಮುಂಬಾಗಿಲ ವಿನ್ಯಾಸ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ಎದುರಿಗೆ ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತೀ ಗೂಡು, ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಂಬದ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಅದರ ಬೋದಿಗೆ ಬರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗೂಡನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರ ಎರಡು ಕಡೆಯೂ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮೆಟ್ಟಿಲಾಕಾರದ ಹಸೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಅದರ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಗಿಣಿಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗೆ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ಗಾಜುಮಾಡಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾದಾ ಮನೆಗಳ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಅಪೂರ್ವ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ಕಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ.

ಗುಡಿಗೋಪುರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮವರು ಒಳ್ಳೆಯ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ದೇವಾಲಯಗಳ ಶೈಲಿ ಅಪರೂಪವಾದುದು. ಗಾರೆಯ ಗಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಪೂರ್ವ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಈಗಲೂ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ದೇವಾಲಯದ ಗೋಪುರ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಣ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಕಿರಿದಾದ ಮಂಟಪಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ದೈವಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಳಗೆ ಸುಂದರವಾದ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಯ ರಕ್ಷಕರಾದ 'ಭೂತ'ಗಳ ಬೃಹದ್ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿವೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತಿವೆ. ನೆಲದಿಂದ ಛಾವಣಿಯ ವರೆಗಿನ ಈ ಭಯಂಕರ ರಾಕ್ಷಸ ಮೂರ್ತಿಗಳು ದೇವತೆಯ ದೃಷ್ಟಿ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಬೆಳ್ಳೂರು, ತುರುವೇಕೆರೆ,

ತಿಪಟೂರು ಸುತ್ತಿನ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಭೂತಗಳ ಭಯಂಕರ ಸ್ವರೂಪ ಎದನಡುಕವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಅಳಿಸಂದ್ರದ ಕೋಡಿಮಾರಮ್ಮ, ಬೆಳ್ಳೂರಿನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ, ನಾಗಮಂಗಲದ ಸಮೀಪದ ಹುಲಿಕೆರೆಯಮ್ಮ, ತಿಪಟೂರು ಸಮೀಪದ ಬಿದರೆಯಮ್ಮ ಈ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪದ ಇಂಥ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಆದರೆ ಈಗೀಗ ಇವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯತ್ತ ಗಮನವೀಯದೆ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚುವ, ಮುರಿದ ಕೈ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಕಲಾವಿದರಿಲ್ಲದೆ ಇವು ಅನಾಥವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಒಂದೇ ಆಕೃತಿ ಉಳಿದು, ಮತ್ತೊಂದು ನಾಶವಾಗಿದೆ.

ಮನೆಗಳು ದೇವಾಲಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಊರ ಹೊರಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರನವಮಿ ಮಂಟಪಗಳು, ಹುನ್ನಿಯ ಕಟ್ಟೆಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಾವಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ನೈಜ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸೋಪಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಸುಂದರ ಸ್ತ್ರೀ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಕೊಳಗಳ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಂಟಪಗಳನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಚಿತ್ಕಾವಾದ ಕೊಳಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಕೊಳಗಳೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹಿಂದೆ ಊರನ್ನು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ವಿನ್ಯಾಸವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಊರ ಸುತ್ತಲೂ ಮನೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಕೋಟೆಯಗೋಡೆ. ಒಂದೇ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು. ಊರ ನಡುವೆ ದೇವಾಲಯ. ರಾತ್ರಿ ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಯಾರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಊರಿನ ಇಂಥ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮುರಿದುಬಿದ್ದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ನೋಡಬಹುದು.

ಮನೆಗಳಂತೆಯೇ, ಕೊಳಗಳಂತೆಯೇ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಸೋಮಗಳು, ಸಿಡಿಗಳು, ತೇರುಗಳು, ಕುರ್ಜಗಳು, ಕಳಸಗಳು, ಕನ್ನಿಕರಡಿಗಳು ಈ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಪೂರ್ವ ಕಲೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಳಸಗಳ ಮೇಲೆ, ಹಸೆಯ ಮಣೆಗಳ ಮೇಲೆ, ತೇವಟಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಚಿತ್ತಾರಗಳು ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಹಸಿರಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ. ಪಂಚಾರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯ! ಲೋಹ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿಗಿಂತ ಮೃದುವಾಗಿತ್ತು. ಯಾವ ಯಾವ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅವರು ಕಡೆದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವರ ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಅವುಗಳ ವಾಹನಗಳು, ಸೋಮಗಳು, ಸೂರ್ಯಪಾನಿ, ಚಂದ್ರಪಾನಿ, ನಿಶಾನಿ ಮೊದಲಾದ ಬಿರುದುಗಳು—ಇವುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಒಂದು ಪರಂಪರಾನುಗತ ಜನಪದ ಕಲೆಯ ಶೈಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ.

ಕಲೆಯನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ ನಮ್ಮವರು. ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರು. ಕುಟ್ಟಣಗಳು, ಸುಣ್ಣಕಾಯಿಗಳು,

ಅಡಕತ್ತರಿಗಳು, ಕತ್ತಿ, ಕಠಾರಿಗಳು, ಲೋಟ, ಚಂಬುಗಳು, ಮಿಳ್ಳೇ, ಬೋಗಣಿಗಳು-ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದನ ಕೈವಾಡ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಸುಣ್ಣವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಲೋಹದ ಡಬ್ಬಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯ ಪೀಪಾಯಿ ಆಕಾರದ, ಗೋಳಾಕೃತಿಯ, ಕೊಳಗಾಕೃತಿಯ ಡಬ್ಬಿಗಳು; ಅದಕ್ಕೆ ಅಂದವಾದ ಸರಪಣಿ, ಚೊತೆಗೆ ಸುಣ್ಣವನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಸಣ್ಣ ಲೋಹದ ಕಡ್ಡಿ, ಅಡಕತ್ತರಿಗಳಂತೂ ಕಲೆಗೆ ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನ. ನಾನಾ ವಿನ್ಯಾಸದ ಅಡಕತ್ತರಿಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಆಭರಣಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವಂತೂ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾಣೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾಗರು, ಮೂಗುತಿಗಳು, ಓಲೆಗಳು, ಚಿಂತಾಕು, ವಂಕಿಡಾಬು, ದೊಡ್ಡಗುಂಡಿನ ಸರ, ಸಣ್ಣಗುಂಡಿನ ಸರ, ಕಾಸಿನ ಸರ, ಅಡಕ, ಕಳಾವರ, ಹತ್ತಕಡಕ, ಮುರಾವು, ಕಡಗ, ಕಾಪು, ಕಾಲಂದುಗ, ಕಾಲುಸರಪಣಿ, ಪಿಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾದ ಆಭರಣಗಳು ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ? ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಈ ಗಟ್ಟಿ ಆಭರಣಗಳು ಈಗ ಮೂಲೆಯನ್ನು ಸೇರಿವೆ. ನೀಳವಾದ ಜಡೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಅಥವಾ ಗಂಟನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಜಡೆಯ ಕುಪ್ಪೆಯನ್ನು ಕೂರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಲ್ಪನೆ ಈಗ ಮರೆತುಹೋಗಿದೆ. ಡಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾದಾಡಾಬು, ಗೆಜ್ಜೆಡಾಬುಗಳು ಅಪರೂಪವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಬಳಸುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.

ಆಟದ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ, ಹರಳುಗುಳಿಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನಿನ ಆಕಾರ, ಸೋರೆಯ ಕಾಯಿಯ ಆಕಾರ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಾಕಾರ ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೋ ವೈವಿಧ್ಯಗಳಿವೆ. ತೊಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಬಗೆಗಳಂತೂ ಅಪಾರ. ಕಾಗಡಿಯನ್ನು ಕಡೆಯುವ ಶಿಲ್ಪಿ ಈಗ ಯಾರಿದ್ದಾನೆ! ಆಧುನಿಕ ಲೋಹದ ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳು ಬಂದು ನಮ್ಮ ಅಪೂರ್ವ ಕಾಗಡಿಗಳು ಮೂಲೆಗೆ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಕಾಗಡಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಸರಪಣಿಯಂತೆ ಹೆಣೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಗೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಕೂರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ತೂಗಿದರೆ ಅದು ಝಣ ಝಣ ಎಂದು ನಾದಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಗಡಿಯ ಮೇಲೆ ಮಗುವಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಬಣ್ಣದ ಗಾಜಿನ ಕೊಳವೆಗಳು, ಗಿಣಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮಗು ನೋಡಿ ನಲಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಯಿಯ ಜೋಗುಳ, ಗೆಜ್ಜೆಗಳ ನಾದ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಗಾಜಿನ ಕೊಳವೆಗಳು ಈ ಸ್ವಪ್ನಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ಈಗ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ!

ಮಣ್ಣಿನ ದೀಪಗಳಲ್ಲಿ, ದೀಪಾಲಿ ಕಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳಲ್ಲಿ, ಕೊನೆಗೆ ಪಯಣದ ಬಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ವ್ಯವಸಾಯದ ಸಾಧನಗಳಾದ ಕೂರಿಗೆ, ಸಡ್ಡೆ, ನೇಗಿಲು, ನೊಗಗಳಲ್ಲಿ ರೋಣಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಕೂರಿಗೆ ಬಟ್ಟಲುಗಳಂತೂ ಅಪೂರ್ವ ಕೆತ್ತನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಂಡಿಯ ಕಡಾಣಿ,

ಕಡೆಗೊಟಗಲಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ವೈವಿಧ್ಯ! ಎತ್ತುಗಳ ಕೊರಳ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ, ಕೊಂಬಿನ ಹಣಸುಗಳಲ್ಲಿ, ಮೈಮೇಲಿನ ಗಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಸೊಗಸು. ಮಲಗುವ ಮಂಚ ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ ವಸ್ತು. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಅಮೂಲ್ಯವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು, ನಗದನ್ನು ಇಡುವ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಚೌಕಟ್ಟು, ಕಡೆದ ಕಾಲುಗಳು, ಅವುಗಳ ಹೊಳಪು ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ?

ಇನ್ನು ಹೆಣಿಗೆಯ ಸಾಧನಗಳು. ಬಿದಿರು, ಬೆತ್ತ ಹಾಗೂ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ನಾರು ಬೇರು ಬಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕುಕ್ಕಿ, ಕೊಮ್ಮೆ, ಗೂಡೆ, ಮೊರ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವು ಈಗ ವಿರಳವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವರ್ಣರೂಪದ ಕಲೆಯೂ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಗುಡಿ-ಗೋಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಬಣ್ಣದ ಕೆಲಸದಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಯಕ್ಷಗಾನ ಪಾತ್ರಗಳ ಮುಖವರ್ಣಿಕೆಯವರೆಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ವರ್ಣಮೋಡಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದೇವರ ಮರದ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣಗಾರ ತನ್ನ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಜೀವ ತುಂಬುತ್ತಾನೆ. ದೇವಾಲಯದ ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ, ಮರದ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕಲಾತ್ಮಕ ರೂಪ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಬಣ್ಣ ವಸ್ತುವಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸಹಜ ಜೀವಕಳೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳ ವೈವಿಧ್ಯ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು.

ರಂಗವಲ್ಲಿಯ ಕಲೆ ನಮ್ಮ ಗರತಿಯರ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಸಗಣೆ ನೀರು ಹಾಕಿ, ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಬಿಡದವರಾರು! ನಮ್ಮ ನಗರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕಲೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಹಸಿರು ತೋರಣಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕಲೆಯೂ ದೂರ ಸರಿದು, ಬಣ್ಣದ ಸೀಮೆಯ ಸುಣ್ಣ ಅಥವಾ ಬಿಳಿಯ ಪೇಯಿಂಟಗಳು ಆ ಜಾಗವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ, ಹಿಂದಿನ ರಂಗವಲ್ಲಿಯ ವೈವಿಧ್ಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಕಲೆ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ರಂಗವಲ್ಲಿಯ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ವೈಭವ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಅದು ಸರಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಕಣ್ಮರೆಯಾದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಸುಣ್ಣ-ಬಣ್ಣ ಮಾಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ ಗುಡಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ನಮ್ಮ ಕಾರುಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟಿನ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಚಿತ್ತಾರಗಳು ಗೋಡೆಗಳನ್ನು, ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತವೆ. ದನಕರುಗಳ ಕೋಡಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಬಳಿದು ಗುಮ್ಮಟಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಮಡಕೆ-ಕುಡಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಈ ಬಿಳಿಯ ಚುಕ್ಕೆಗಳು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ನೀರು ತರುವ ಗಡಿಗಳನ್ನೂ ಬಣ್ಣದ

ಚಿಕ್ಕಿಗಳಿಂದ ಪಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಧಾರೆಯ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಅಕ್ಕಿಯ ಕಾಳಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ದೊಡ್ಡ ಹಸೆ ಅದ್ಭುತವಾದುದು.

ಮನೆಗಳನ್ನು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಾನಾ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲೆ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖವರ್ಣಕೆಯು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗ. ಹಿಂದೆ ಸೌಮ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಹಳದಿಯನ್ನು ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಉಗ್ರಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಕೆಂಪು ಕಣ್ಣು, ಗಡ್ಡ, ಬಾಯಿ. ಈ ಭಾಗಗಳ ಸುತ್ತ ಬಿಳಿಯ ಚುಕ್ಕೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಹಸಿರನ್ನೋ ಕಪ್ಪನ್ನೋ ಈ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಬಳಿದರೆ ಅವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉಗ್ರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಬಯಲಾಟಗಳ ಕೋಡಂಗಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುಖದ ತುಂಬ ಇವನಿಗೆ ಬಿಳಿಯ ಚುಕ್ಕೆಗಳು-ಅವು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಿಳಿಯ ಮೀಸೆ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪು ಮೀಸೆ. ಕೆಲವು ರಾಕ್ಷಸ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೂ ದಪ್ಪ ಚಿಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಇಡುವುದುಂಟು.

ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದುದು. ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವರ್ಣಾಲಂಕಾರ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಚ್ಚಿ, ಹಲ್ಲು ಕಪ್ಪುಗಳು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕಲೆಗಳು. ಒಮ್ಮೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮತ್ತೆ ಶರೀರದೊಡನೆಯೇ ಅವು ಅಳಿಯಬೇಕು. ಹಚ್ಚಿಯ ಕಲೆ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಈ ಹಚ್ಚಿಯನ್ನು ಹೊಯ್ಯುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಂದಿಯೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈಗೀಗ ಇವರು ಕಾಣೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ನಿಜ. ಆದರೂ ಈ ಕೊರವಂಜಿಯರನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಕಾಣಬಹುದು. ಹಚ್ಚಿಯನ್ನು ಹೊಯ್ಯಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಳ. ಕೊರವಂಜಿಯರು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹಚ್ಚಿಯನ್ನು ಹುಯ್ಯಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪುಸಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಪ್ಪಿದರೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಸೊಗಸಾದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹಸಿರನ್ನು ಹಾಕಿ, ಮುಳ್ಳಿನಿಂದ ಚುಚ್ಚಿ ಚುಚ್ಚಿ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಕೂರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಹಚ್ಚಿಗೆ ತಕ್ಕ ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವರು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಹಚ್ಚಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಪ್ತರಾದವರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದವರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಹಾಕಿಸುವುದುಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ತೀರ ಸರಳವಾದ ಹಚ್ಚಿಗಳೆಂದರೆ ಮುಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಹೆಬ್ಬರಳ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಚುಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಇಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಮುಖದಲ್ಲಿ, ಹಣೆ, ಗಲ್ಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಕಿವಿಗಳ ನಡುವಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಮೂರು ಚುಕ್ಕೆಗಳು. ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಇವು ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ; ದೃಷ್ಟಿ ಪರಿಹಾರದ ಬೊಟ್ಟು ಆಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಸಂಕೀರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರೂ ಉಂಟು. ತೇರು, ಆಪ್ತೇಷ್ಟರ ಹೆಸರು, ಬಾಳೆಗಿಡ, ಚೇಳು, ಹಸೆ, ಮುಂತಾದವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಹಲ್ಲಿಗೆ ಕಪ್ಪು ಬಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಉಂಟು. ಆದರೆ ಈ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದೆ. ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಈಗಲೂ ನೋಡಬಹುದು.

ಜನಪದ ಕಲೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾರವತ್ತಾದ ಭಾಗ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಕಲೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಜೀವನವಿಧಾನ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲೇ ಜೀವನಸೌಂದರ್ಯ ಅಡಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಮನೆಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾತ್ಮಕತೆ

ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹತ್ತು ಹಲವು ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಜನರ ನಡನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ಹಾಡು, ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ, ಗಾದೆ ಒಗಟುಗಳಲ್ಲಿ, ನಂಬಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಪ್ರತಿಫಲಿತವಾಗುವಂತೆಯೇ ಅವರ ಅಡುಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ, ಬೇಟೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ಕೈಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ಪಡಿಮೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜನರ ವಾಚಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೂ, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಭೌತಿಕ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಈ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳ ಪಾತ್ರವೂ ಗಣ್ಯವಾದುದೇ. ಇದು ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.

ಮಾನವ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಮೌಖಿಕ ರೂಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ. ಹಾಡಿ, ಆಡಿ ಅದರಿಂದ ಬದುಕಿಗೊಂದು ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಜೀವನೋಪಯೋಗಿಯಾದ ಹಲವು ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ. ನಿಸರ್ಗದ ಮೂಲ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ, ಲೋಹದಲ್ಲಿ, ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ, ಮರದಲ್ಲಿ, ನಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಾರ್ಥವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಔಪಯೋಗಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಕಲಾದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಮೇಳವಿಸಿದ. ಅವನ

ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ವಂಚಿತವಾದ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳಾಗಲಿ, ಗುಡಿಗೋಪುರಗಳಾಗಲಿ, ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲಗಳಾಗಲಿ, ಮನೆಮಂದಿರಗಳಾಗಲಿ ಯಾವುವೂ ಇಲ್ಲ. ಇವುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಎನ್ನುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಲದೇಶಗಳ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವರ ಅನುಭವದ ಎರಕದಲ್ಲಿ ಈ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮದೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ತಲೆ ತಲಾಂತರದವರೆಗೆ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟು ಅವರ ಬದುಕಿನ ಅನಿವಾರ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಉಳಿದುಬರುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ವಸ್ತುವೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲವು ; ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಬಲ್ಲವು. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಬದುಕಿದ ರೀತಿಯನ್ನೂ, ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಅದರ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಬಲ್ಲವು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಅವರು ಹೇಗೆ ಕಂಡಿದ್ದರು, ಉಂಡಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬಲ್ಲವು. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳೆನಿಸುವ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಚಿಸಬಹುದು:

ಮುಂಗೋಳಿ ಕೂಗುತ್ತದೆ ; ಬೆಳ್ಳಿ ಚುಕ್ಕೆ ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮನೆಯ ಗರತಿ ಎದ್ದು ಬೀಸಬೇಕು. ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು ಆಡಿದರೆ ಮನೆಯ ಬೆಳಕು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ; ಲೋಕ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬದುಕಿನ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಕಲ್ಲನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಬದುಕು ಬೆಲ್ಲವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಈ ಕಲ್ಲು ಆಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಗರತಿಯು ಮೊದಲು ಶರಣು ಮಾಡುವುದೇ ಈ ಕಲ್ಲಿಗೆ. ಈ ಕಲ್ಲು ಒಂದು ಜಡವಸ್ತುವಲ್ಲ. ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಡುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿ. ಅವಳ ನಾಲಿಗೆ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಬಿತ್ತುವ ಸರಸ್ವತಿ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಕಲ್ಲನ್ನು ಹೂಡಿ ಗರತಿ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾಳೆ; ಸಕಲ ದೈವಗಳನ್ನೂ ನೆನೆಯುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಬಂಧುಬಳಗವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೆನೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಕಲ್ಲನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

ಕಲ್ಲಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮೆಲ್ಲಮ್ಮ ರಾಜುಣವ
ಜಲ್ಲಜಲ್ಲನೆ ಉದುರಮ್ಮ-ಈ ಮನೆಯ
ಬೆಲ್ಲದಾರತಿಯ ಬೆಳಗೇನು

ಮೂಡು ಕೆಂಪೇರುವ ಮುನ್ನ ಮನೆಯ ಗರತಿ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನ ಶೃತಿಗೆ ಶುಭದ ನಾಂದಿಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ; ಹೊಸ ದಿನದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ತನ್ನಂತೆ ಇತರರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು, ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತಾಳೆ.

ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಗಳುಂಟು. ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಕಲ್ಲೊಂದು ಸುತ್ತೂರು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದೆ. ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರನೇ ಏಳು ಕಂಡುಗ ರಾಗಿಯನ್ನು ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಬೀಸಿದ್ದನೆಂಬ ಕತೆಯಿದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಲಿಂಗರಾಜನ ಮುದ್ರೆಯಿರುವ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ

ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ, ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಮೂಹಿಕ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಊರಿನ ನಾರಿಯರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಲೆತು ರಾಶಿರಾಶಿ ರಾಗಿಯನ್ನು ಬೀಸುವ ಕಾಲವೊಂದಿತ್ತು.

ಆಧುನಿಕ ಬೀಸುವ ಗಿರಣಿಗಳು ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಡಿವೆ. ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಬೀಸುವ ಪದಗಳ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಯೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗತೊಡಗಿದೆ.

ಬಾಳುವ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾನದ ಸಾಲುಗಳ ವೈಭವವೇ ವೈಭವ. 'ಬಾನ' ಶಬ್ದ 'ಬೋನ' ದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದು. ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಆಹಾರಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಮಡಕೆಗಳ ಪಂಕ್ತಿಯೇ ಬಾನದ ಸಾಲು, ಹಳ್ಳಿಯ ಮನೆಗಳ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಅಳೆಯುವುದು ಈ ಬಾನದ ಸಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗುಡಾಣಗಳನ್ನು ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ಪೇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಒಂದು ಬಾನದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆರೇಳು ಗುಡಾಣಗಳು. ಅಂಥ ಆರೇಳು ಸಾಲುಗಳು ಅಡುಗೆಯ ಕೋಣೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತವೆ. ಎಷ್ಟು ತಲೆಗಳಿಂದ ಆ ಸಾಲುಗಳು ಉಳಿದು ಬಂದವೋ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಡಕೆಯ ಸಾಲನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಗರತಿ ಒರೆಸಿ, ವಿಭೂತಿ ಹಚ್ಚಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅವಳೊಬ್ಬಳು ಮಾತ್ರ ಆ ಬೋನದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟತಕ್ಕವಳು. ಆಕೆಯ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಕಪ್ಪು ಮಡಕೆಯ ಸಾಲು ಮಿರಮಿರನೆ ಮಿಂಚುತ್ತಾ ಆ ಮನೆಯನ್ನು ನಂದಗೋಕುಲವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅಡುಗೆಯಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿರುತ್ತದೆ, ಮೊಸರಿರುತ್ತದೆ, ಬೆಣ್ಣೆಯಿರುತ್ತದೆ, ತುಪ್ಪವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟರೂ ಮನೆಯ ಮುದ್ದುಮಕ್ಕಳು ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಳ್ಳಬೆಕ್ಕು ಕಣ್ಣಿಡುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೆಲವನ್ನು ಬಳಸಬೇಕಾಯಿತು. ನೆಲವು ಒಂದು ಹಗ್ಗದ ಸಾಧನ. ತೊಲೆಯಿಂದ ಇಳಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಕೈಗೆ ಎಟುಕದಷ್ಟು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮಡಕೆ ಕುಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಮನೆಯ ಒಡತಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಈ ನೆಲುವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವಿಧ! ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳ ನೆಲುವು ಎಂಬ ಒಂದು ಬಗೆಯ ನೆಲುವಿದೆ. 'ಸಿಕ್ಕ' ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಕಲಾತ್ಮಕ ಹಣಿಗೆಯ ಸಾಧನವಿದೆ. ಸಾಧಾರಣ ನೆಲುವುಗಳೂ ಇವೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲುವಿನ ಮೇಲಿನ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕದಿಯುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಮರೆಯಲಾದೀತೆ! ಆ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನಷ್ಟೇ ಏಕೆ, ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಈ ನೆಲುವುಗಳ ಚರಿತ್ರೆ.

ಸಿರಿವಂತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಣಿಗೆಗಳನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಊಟ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಊಟದ ಮೇಜುಗಳು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೊಡುಗೆಗಳು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಊಟದ ಮೇಜುಗಳಿದ್ದವು. ಅವೇ ತೇವಟಿಗೆ ಮಣೆಗಳು. 'ತ್ರಿವಟಿಕಾ' ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದ ಶಬ್ದ. ಈ ತೇವಟಿಗೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು

ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಈ ಮುಕ್ಕಾಲು ಮಣೆಗಳು ಉಳಿದು ಬಂದಿವೆ. ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಳಸಗಳನ್ನಿಡಲು, ಆರತಿಯ ತಟ್ಟೆಗಳನ್ನಿಡಲೂ ಸಹ ಇವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸದ ಈ ಮುಕ್ಕಾಲು ಮಣೆಗಳು ಒಂದು ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿರುತ್ತವೆ. ಇದರ ಹಲಗೆಯ ಭಾಗ ಒಂದು ಊಟದ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಇಡುವಷ್ಟು ವ್ಯಾಸವುಳ್ಳದ್ದು. ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ 'ಭೂವ'* ಇಡುವುದು ಈ ಮಣೆಗಳ ಮೇಲೆಯೇ.

ಗುರುಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತೇವಟಿಗೆಗಳ ವಿಶೇಷ ಬಳಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸದಾ ಸಂಚಾರಶೀಲರಾದ ಜಂಗಮರು ವೃತ್ತಾಕಾರದ ತೇವಟಿಗೆ ಮಣೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮೊಡನೆ ಸಾಗಿಸುವುದು ಹೇಗೆ! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಡಿಸುವ ತೇವಟಿಗೆ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿತು.

ಮರಗೆಲಸದ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳ ಅದ್ಭುತ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಒಂದು ಅಡಿ ಅಗಲ, ಒಂದು ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಹಲಗೆಯ ತುಂಡೊಂದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಮೂರು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಕಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲಾಗದ ಇದರ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗವೂ ಒಂದೊಂದು ಕಾಲು. ಇದು ಮಡಿಸಿದರೆ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ; ಬಿಚ್ಚಿದರೆ ಒಂದು ತೇವಟಿಗೆ. ಮಡಿಸಿ ಕಂಕುಳ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದಾದ ಈ ಸಾಧನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಶಿಲ್ಪಿಯ ಪ್ರತಿಭೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು!

ಸೇವಿಗೆ ನಮ್ಮ ವಿಶೇಷ ಭೋಜನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಅಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ, ರಾಗಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾಯಿಹಾಲಿನ ಜತೆ, ಅವರೆ ಪರ್ಪಿನ ಜೊತೆ ಸೇವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸೇವಿಗೆಯ ಒರಳುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಆಕಾರಗಳು; ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಒತ್ತುವ ಸಾಧನಗಳೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು. ಆದರೆ ತಿರುಪಿನ ಸಾಧನವನ್ನೂ ಯಾರೋ ಮೇಧಾವಿ ರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಒರಳಿನಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಯ ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಒತ್ತುವ ಬದಲಾಗಿ ತಿರುಪಿನಂತೆ ಸುತ್ತಿದರೆ ಎಳೆಎಳೆಯಾಗಿ ಸೇವಿಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಮೊಸರನ್ನು ಕಡೆಯುವ ಸಾಧನ ಮತ್ತು ಅಡುಗೆಯ ಕೋಣೆಯ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭದ್ರವಾದ ದಡಿಯನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗದ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆನೆಮೊಸರನ್ನು ಹಾಕಿ ಸೊರ-ಪರ ಎಂದು ಕಡೆಯುವ ವೈಖರಿ ಮೋಜಿನದು! ಆ ಮಜ್ಜಿಗೆಯ ರುಚಿ; ಆ ಬೆಣ್ಣೆಯ ರುಚಿಯೇ ಬೇರೆ! ಮಲೆನಾಡು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆದಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ಕ್ರಮ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಬಿದಿರ ಹಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಸರು ಕಡೆಯುವ ಪದ್ಧತಿಯೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ದಪ್ಪ ಬಿದಿರನ್ನು ಎರಡು ಮೊಳದಷ್ಟು ತುಂಡುಮಾಡಿ ಹಂಡೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಒಂದು ಭಾಗ ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗ ತೆರವಾಗಿದ್ದು. ಒಳಗೆ ಟೊಳ್ಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊಸರನ್ನು ಹಾಕಿ ಉದ್ದವಾದ ಕೋಲೊಂದಕ್ಕೆ ತಳದಲ್ಲಿ

ಚಕ್ರಾಕಾರದ ಚಿಪ್ಪನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಆಡಿಸಲಾಗುವುದು. ತುಸುಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜೆಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆ ತೇಲುತ್ತದೆ. ತುಂಬ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಈ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಮೊಸರು ಕಡೆಯುವ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ಸಾಧಾರಣ ಮಂತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದುವು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ವೀಳೆಯವನ್ನು ಮೆಲ್ಲುವ ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ. ಸದಾ ತಾಂಬುಲವನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿರಿಸಿಕೊಂಡು ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಂಪನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಅಪಾರ ಮಂದಿ. ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಮೋಜಿನ ವಸ್ತುವೂ ಹೌದು, ತೆವಲಿನ ವಸ್ತುವೂ ಹೌದು, ಅದಿಲ್ಲದೆ ಕೆಲವರು ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಂತೆ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಂಗಸರು ಒಂದು ತರಗಲೆ ಗೋಟಿಡಿಕೆಯಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವರು. ಅವರ ಸಂಚಿಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಅನೇಕ ಪದರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಅದನ್ನು ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂಪಿಗ ಹೊಲೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಡಿಕೆಯ ಪದರು, ಕಡ್ಡಿ ಪುಡಿಯ ಪದರು, ಸುಣ್ಣದ ಕಾಯಿಯ ಪದರು, ಎಲೆಯ ಪದರುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಯ ಗರತಿಯರು ತಿರುಗುವ ವೈಖರಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬು.

ವೀಳೆಯ ನೀಡಿದರೆ ಯಾವುದೇ ಕರಾರಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದಂತೆ. ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ವೀಳೆಯಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದೇ ಒಂದಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರೆ ವೀಳೆಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಂದರೆ ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಬಾಯ ತಂಬುಲವನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಪ್ರೀತಿಯ ಸಂಕೇತ. ಹಿರಿಯರು ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಅಗಿದ ತಂಬುಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ನಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಈಗಲೂ ಉಂಟು. ಊಟದ ಅನಂತರ ವೀಳೆಯ ಇರಬೇಕು; ಯಾವುದೇ ಸಮಾರಂಭ, ಉತ್ಸವ, ಪೂಜೆಗಳ ಅನಂತರ ವೀಳೆಯ ಇರಬೇಕು. ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಮನೆಯ ವೀಳೆಯ, ಗೌಡರ ವೀಳೆಯ, ಇತರ ತಲೆಯಾಳುಗಳ ವೀಳೆಯ ಎಂದೆಲ್ಲ ಇರುತ್ತವೆ. 'ವೀಳೆಯ' ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಅಂಗ.

ವೀಳೆಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಳಸುವ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವರು ಅಪಾರ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯ ಚೀಲದಂತೆಯೇ ಸುಣ್ಣದಕಾಯಿ, ಅಡಿಕೆಕತ್ತರಿ, ಕುಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸುಣ್ಣದ ಕಾಯಿಗಳು ವಿವಿಧ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಸುಣ್ಣದ ಡಬ್ಬಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಸರಪಳಿ ತಂದೆಯಿಂದ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತವೆ. ಗೊಲ್ಲಗೌಡರ ಬಳಿ ಏನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಸುಣ್ಣದ ಡಬ್ಬಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗೋಳಾಕಾರದ, ಉದ್ದನೆಯ ಡಬ್ಬಿಯಾಕಾರದ, ಸುಂದರವಾದ ಮದ್ದಲೆ ಆಕಾರದ ಡಬ್ಬಿಗಳುಂಟು.

ಹೆಂಗಸರು ಬಳಸುವ ತಗಡಿನ ಸುಣ್ಣ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಮುಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕನ್ನಡಿಯ ಚೂರನ್ನೂ ಅಳವಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೋಳಾಕಾರದ ಸುಣ್ಣಕಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಗಾತ್ರಗಳುಂಟು. ಇದರ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ರಂಧ್ರವಿರುತ್ತದೆ. ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದಾಗ ಒಂದು ಗುಳ್ಳೆಕಾಯಿಯಂತೆ ಅದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಸುಣ್ಣ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಾದರೂ ತನ್ನ ಬನಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಡಕತ್ತರಿಗಳು ಅಡಕೆ ಕತ್ತರಿಸುವ ಸಾಧನಗಳು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಬಳಿಯೂ ಇವು ಇರಲೇಬೇಕು. ಅಡಕತ್ತರಿಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದ ಲೋಹ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಅಪಾರ ರಸಿಕರೂ, ಕಲಾವಂತರೂ ಆದವರು. ನಿತ್ಯವೂ ಬಳಸುವ ವಸ್ತು ತೀರ ಸಾಧಾರಣವಾದುದಾದರೆ ಎಂತು! ಅದರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸ ಇರಬೇಕು; ಕಲ್ಪನೆಯ ಕೌತುಕ ಇರಬೇಕು. ಈ ಅಡಕತ್ತರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಸವಾರರಿರುತ್ತಾರೆ. ಪರಸ್ಪರ ಅಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಾಡುವ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಇನ್ನೊಂದು ಗಂಡು. ಅಡಕೆಯನ್ನು ಇದರ ಬಾಯಿಗೆ ಇಟ್ಟಾಗ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಡಕೆ 'ಕಟ್' ಎಂದು ಚೂರಾದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಎರಡು ಭಾಗಗಳೂ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ- ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅಪ್ಪಿದಷ್ಟೇ ಸಂತೋಷ ಆ ಚೂರನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಎಸೆದುಕೊಳ್ಳುವ ರಸಿಕನಿಗೂ ಆಗಬಹುದು.

ಕುಟ್ಟಣಗಳು ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದವರು ಅಡಕೆಲೆಗಳನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಲೋಹದ ಸಾಧನಗಳು. ಒಂದು ಒರಳು ಮತ್ತು ಕುಟ್ಟುವ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಇದು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಿಧ ಆಕಾರಗಳು, ವೈವಿಧ್ಯಗಳು ಉಂಟು.

ವೀಳೈದ ತಟ್ಟೆಗಳದೇ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಲಾಲೋಕ. ಲೋಹದ ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾದ ಕೆತ್ತನೆಗಳಿರುತ್ತದೆ; ಒಳ್ಳೆಯ ವರಸೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಬಿದಿರು, ಬೆತ್ತಗಳ ವೀಳೈದ ತಟ್ಟೆಗಳೂ ಉಂಟು. ಸಾಮೂಹಿಕ ಭೋಜನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವೀಳೈಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದೆಂತು! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಕುಶಲ ಚಕ್ರವಿರುವ ವೀಳೈಯ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಪಂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರ ಬಳಿಗೆ ಯಾರೂ ವೀಳೈಯವನ್ನು ಒಯ್ಯಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಗಾಲಿಗಳ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿಕೊಂಡು ಈ ತಟ್ಟೆ ಎಲ್ಲರ ಬಳಿಗೂ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಸೌಟುಗಳಲ್ಲಿ, ಲಟ್ಟಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕವೆಗೋಲು ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಲುಗಳಲ್ಲಿ, ಅನ್ನ ಬಸೆಯುವ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ, ಮಡಿಕೆ ಕುಡಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪಾತ್ರೆ ಪರಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಚಿತ್ತಾರಗಳು. ಆಧುನಿಕ ಸ್ಪೀಲ್ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಬಾರು ಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮರದ ಸಾಂಬಾರು ಬಟ್ಟಲುಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ನಾಲ್ಕಾರು ಒಳಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಇವಕ್ಕೆ

ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಮುಚ್ಚಳಗಳು, ಜೊತೆಗೆ ಒತ್ತಿದರೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಬೀಗ! ಇಂಥ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ನಿತ್ಯ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಲೋಹದ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಡೆ, ಬಿಂದಿಗೆ, ತಂಬಿಗೆ, ಚರಿಗೆ, ಪಂಚಪಾತ್ರೆ, ಬೋಗಣಿ, ತಣಿಗೆ, ಬೂಸಿ, ಕೈಬಟ್ಟಲು, ಮೂಗಬಟ್ಟಲು, ಮಿಳ್ಳೆ, ಕಳಸ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಕಂಚುಮುಟ್ಟುಗಳು. ಒಂದೊಂದು ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಕಂಚುಮುಟ್ಟುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಪವಿತ್ರ ಸಾಧನಗಳೂ ಹೌದು. ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕಂಚುಮುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವನ್ನು ಬಳಸುವ ಹಕ್ಕುಂಟು. ಇಂಥ ನಿತ್ಯ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೂ ಕಲೆಯ ಕುಸುರಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಹೆಣಿಗೆಯ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಚೇಣಿಯ ಕಡ್ಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣಿಯುವ ಪಗಡೆ ಮರದಲಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವರ್ಣವಿನ್ಯಾಸ, ಆಕೃತಿಗಳ ಜೋಡಣೆ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. ಕುಕ್ಕಿ, ಕೊಂಗ, ಮೊರ, ಕೊಮ್ಮೆ ಗೂಡೆ, ಚಿಬ್ಬಲು-ಮುಂತಾದವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸಾಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧನಗಳನ್ನೂ ಕೌಶಲದಿಂದ ಹೆಣಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈಚಲು ಚಾಪೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ ಬೇರೆ. ಹಿಡಿಗಲು (ಈಚಲು ಪೊರಕೆ)ಗಳ ವೈಖರಿಯೇ ಬೇರೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಧಾರಣ ಕಸಕಡ್ಡಿಗಳು ಹಳ್ಳಿಯ ಕುಶಲಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಲಾತ್ಮಕ ವಸ್ತುಗಳಾಗುತ್ತವೆ; ಔಪಯೋಗಿಕ ಸಾಧನಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗೆ ಕೈತುಂಬ ಕೆಲಸ. ಕಂದಮ್ಮ ಅತ್ತಾಗ ಸದಾ ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಆಡಿಸಲು ಆಗದು; ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿಸಲು ಆಗದು. ಬಿದಿರ ತೊಟ್ಟಲು ಇದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ತೂಗುತ್ತಾಳೆ. ಜೋಗುಳ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ. ತೊಟ್ಟಲ ಮೇಲೆ ಮಗುವಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಗಾಜಿನ ಕೊಳವೆ, ಮಣಿ, ಗುಳೋಪು, ಗಿಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗುಬ್ಬಿಯ ಚಿಟ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ. ತೊಟ್ಟಲನ್ನು ಆಡಿದಾಗ ಅದೂ ಆಡುತ್ತದೆ. ಆ ವರ್ಣರಂಜಿತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮಗು ಕಿಲಕಿಲ ನಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತೂಗುವ ಹಗ್ಗವನ್ನೇ ಜಡೆಯಂತೆ ಹೆಣೆದು ಒಳಗೆ ಗೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ತೂಗಿದಾಗ ಆ ಗೆಜ್ಜೆ 'ಜಣಜಣ ಜಣಜಣ' ಎನ್ನುತ್ತದೆ.

ತೊಟ್ಟಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆ. ಉಳ್ಳವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮರದ ಕಾಗಡಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆತ್ತನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಕಾಗಡಿಗಳು ಕಲಾತ್ಮಕತೆಗೆ ಹೆಸರಾದವು. ಕೆಲವೆಡೆ ಈ ಕಾಗಡಿಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಹಾಕಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಈ ತೊಟ್ಟಲು ಕಾಗಡಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗದವರು 'ನೇಕೆ'ಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಲಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೇಕೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಲಗಿಸುವ ಬಟ್ಟೆಯ ಸಾಧನ. ಇದು ಗರೀಬರ, ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಸಾಧನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಅನೇಕ ಶ್ರೀಮಂತ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದನ್ನೇ ಬಳಸಬೇಕು.

ಮಗು ನಿದ್ರೆ ಬಂದಾಗ ಮಲಗುತ್ತದೆ; ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ತೂಗುವ ಸಾಧನವೊಂದುಂಟು. ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಗು ಇದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರೆ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಬಲ; ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಗ್ಗು.

ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ವೈವಿಧ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. 'ಕೌದಿಗಳ' ಬಳಕೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಅಲೆಮಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮನೆಯ ಚಿಂದಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಕೌದಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೊದಿಕೆ. ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಾಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಳೆಯ ಬಟ್ಟೆ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರು ಹೊಲಿಯುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಈಗಲೂ ಅನೇಕಕಡೆ ಕಾಣಬಹುದು. ಬಡವರು ಬಲ್ಲಿದರು ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೇ ಇದನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮನೆಯ ಪೂರ್ವಿಕರ ವಸ್ತುಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದುದರಿಂದ ಇದೊಂದು ಪವಿತ್ರ ವಸ್ತು.

ಪಿಟಾರಿಗಳು, ಪೀಲೋಪಕರಣಗಳು, ಆಯುಧ ಮುಸ್ತಾಪುಗಳು, ಆಟದ ಸಾಧನಗಳು, ಮನೆ ಬಳಕೆಯವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಸಾರುವ ವಸ್ತುಗಳು ನಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಆಸ್ತಿ. ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಉಂಟು. ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ 'ಬಳುವಳಿ ಸಟ್ಟುಗ' (ನಾಗವಲ್ಲಿ ಸಟ್ಟುಗ) ಒಂದು. ಇದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಡಗಿಯೊಬ್ಬ ಕಡೆದ ಒಂದು ಸುಂದರ ವಸ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸೌಟು ಆಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಮಗಳು ಬಾಳುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳು ತುಂಬಿರಬೇಕು, ಎಂಬ ಹಾರೈಕೆಯೊಡನೆ ನೀಡುವ ವಸ್ತು ಇದು. ತನ್ನ ತೌರಿನವರು ಕೊಟ್ಟ ಈ ಅಪೂರ್ವ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಮಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಗೌರವ ಭಾವದಿಂದ, ಪ್ರೀತಿ ಮಮತೆಗಳಿಂದ ಕಾದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುವ ಇಂಥ ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ನಾವು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು; ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಇವುಗಳ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರಬೇಕು; ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ರೀತಿಯಿಂದ ಕಿರಿಯರು ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲದಿಂದ ಪರಂಪರಾನುಗತ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಒಯ್ಯುವ ಕರ್ತವ್ಯದಿಂದ ನಾವು ವಂಚಿತರಾಗಬಾರದು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ದೇಗುಲಗಳ ಭಿತ್ತಿಮೂರ್ತಿಗಳು

ಜನಪದ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳು ವ್ಯವಸಾಯ ಸಾಧನಗಳು, ಆಯುಧ ವಿಶೇಷಗಳು, ಯಕ್ಷಗಾನ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು, ಕ್ರೀಡಾ-ವಿನೋದಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸುವ ಸಾಧನಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾದ ವಸ್ತುವಿಗೂ ಒಂದು ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಒಂದು ಕಲಾತ್ಮಕ ರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಮಡಕೆ-ಕುಡಿಕೆಗಳು ಕಲೆಯಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲ ಲೌಕಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ವಸ್ತುಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗರು ಕಲೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬಂದರು. ದೈವದ ಆರಾಧನೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ದೇವಾಲಯಗಳ ಕಟ್ಟಡಗಳ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪದ ಮಾದರಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಹ, ಮರ, ಮಣ್ಣು, ಗಾರೆಗಳು ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ ;

೧) ಬಿಡಿಯಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಮೂರ್ತಿಗಳು ೨) ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭಿತ್ತಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮೂರ್ತಿಗಳು.

ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಸಿಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಉಂಟು, ಬೆಂದ ಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಉಂಟು. ಭಿತ್ತಿಮೂರ್ತಿಗಳು ಬೆಂದ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲ. ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಈ ಮೂರ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ಥಿರ ಮೂರ್ತಿಗಳೇ ಆದರೂ ಮಳೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಇವು ಇರಬೇಕು. ದೇವಾಲಯದ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಾಂಗಣದ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಮೂರ್ತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನವೆ. ದೇವಾಲಯದ ಹೊರಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಗೋಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಕಡೆದ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಆಕೃತಿಗಳು ಗೆರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇವು ಮಳೆ ಬಿಸಿಲುಗಳ ಹೊಡೆತವನ್ನು ತಾಳಬಲ್ಲವು. ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಎಲ್ಲಾ ದೇಗುಲಗಳೂ ಸಾಧಾರಣ ವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಒಳಾಂಗಣ ಹಾಗೂ ಹೊರಾಂಗಣ ಭಿತ್ತಿಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ.

ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಶಿಲ್ಪದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬರುವವರಿಗೆ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಾಗಮಂಗಲ, ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ತುರುವೇಕೆರೆ, ತಿಪಟೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆ ದೇವತೆ ಹುಚ್ಚಮ್ಮನಾಗಿರಬಹುದು, ಮಾಯಮ್ಮನಾಗಿರಬಹುದು, ದೊಡ್ಡಮ್ಮನಾಗಿರಬಹುದು, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಮೀಪದ ಊರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರ್ತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಹುಲಿಕೆರೆಯಮ್ಮ (ನಾಗಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬಿದರೆಯಮ್ಮ (ತಿಪಟೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು) ಇಂಥ ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ದೇವಾಲಯಗಳು ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲು. ಊರ ಹೊರಗಿನ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದ ಒಂದು ತೋಪು ಈ ದೇವಾಲಯಗಳ ನೆಲೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ದೇವತೆ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಸೇರಿದವಳಲ್ಲ. ಸುತ್ತಣ ಏಳು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವಳು, ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ಇವಳ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಏಳು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವಾಲಯದ ಬಳಿ ಏಳು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಸುತ್ತಣ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಯ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದು ದಿನದ ಜಾತ್ರೆ ಆಗಿರಬಹುದು. ಮೂರು ದಿನದ ಜಾತ್ರೆ ಆಗಿರಬಹುದು. ದೇವತೆಯ ಕೊಂಡ (ಬೆಂಕಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವುದು) ಸಿಡಿ (ದೊಡ್ಡಮರದ ಸಾಧನಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ದೇವತೆಯ ಸೇವೆ ನಡೆಸುವುದು) ತೇರು ಇವೆಲ್ಲ ಆಗಬಹುದು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಈ ಬಗೆಯ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯರು ಕ್ಷುದ್ರ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲ. ದಿವ್ಯತ್ವ ಇವರ ಪಾಲಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಚೊಕ್ಕಭೋಜನದವರು (ಸಸ್ಯಾಹಾರಿ).

ಈ ಭಾಗದ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಆರಾಧಕರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳು. ಅವರು ಪೂಜಿಸುವ ದೇವತೆಯೋ ಸಸ್ಯಾಹಾರಿ. ಆದರೆ ಭಕ್ತರು ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದೂ

ಉಂಟು. ಅದು ಈ ದೇವತೆಗೆ ಅಲ್ಲ; ದೇವತೆಯ ಬಂಟರಿಗೆ. ಈ ಬಂಟರು ಯಾರು? ಅದು ಇನ್ನೂ ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿರುವ ವಿಷಯ. ಜನ ಇವರನ್ನು ಬೇತಾಳಗಳೆಂದೋ ದೂತರೆಂದೋ ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಈ ಬೇತಾಳ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಗುಡಿಯ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಬದಿಯ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆ; ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಭೂತಾಕಾರದ ಈ ಬೇತಾಳ ಮೂರ್ತಿಗಳು. ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕವರು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಈ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಆಕಾರವನ್ನು ಕಂಡು ದಂಗಾಗುತ್ತಾರೆ! ಹೊಸಬರಾದರೆ ಹೌಹಾರಿ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಬೇತಾಳ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಆಕಾರ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇಡಿಯಾಗಿ ದೇವಾಲಯದ ಹಜಾರವನ್ನೇ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ನೆತ್ತಿ ದೇವಾಲಯದ ಛಾವಣಿಗೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಪಾದಗಳು ನೆಲವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಎಂಟು ಅಥವಾ ಒಂಬತ್ತು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಮೂರ್ತಿಗಳಿವು. ಗಾತ್ರ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಎತ್ತರಕ್ಕಿಂತ ಗಾತ್ರವೇ ಭವ್ಯವಾದುದು, ಭಯಂಕರವಾದುದು. ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಭೂತಮೂರ್ತಿಗಳು ೫-೬ ಅಡಿಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕೆಲವು ಕುಳಿತ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ನಿಂತ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಡೆದ ಶಿಲ್ಪಿಯ ಕಲ್ಪನೆ ಅದ್ಭುತ, ಅಪೂರ್ವ. ರಾಕ್ಷಸಾಕಾರದ ಬೇತಾಳ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನಗಳ ರಾಕ್ಷಸ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಕೊರೆಹಲ್ಲು, ತೀಡಿದ ಮೀಸೆ, ಕೆಕ್ಕರಿಸಿದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಹೊರಚಾಚಿದ ನಾಲಿಗೆ - ಇವುಗಳಿಂದ ಅವು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕವಚಗಳುಂಟು. ಕೆಲವಕ್ಕೆ ತುಂಡು ಚಡ್ಡಿ ಮಾತ್ರ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು, ಮೈಯಲ್ಲಿ ಹಾವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಕಾಲಿಗೆ ಗಗ್ಗರ ಹಾಕಿ, ಕೈಗೆ ಕಡಗ ತೊಟ್ಟು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಂಠಾಭರಣ ಧರಿಸಿ ನಿಂತ ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜೋಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಗಂಡು, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಬೆಳ್ಳೂರು ಬಳಿಯ ಒಡ್ಡರಹಳ್ಳಿಯ ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಶಿಥಿಲವಾದ ಒಂದು ಮೂರ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ. ಅದರ ಮೈಮೇಲೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಆಭರಣಗಳು ಇದ್ದವು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಪಕ್ಕದ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಚೀನವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಶಿಥಿಲ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಗ್ನ ಮೂರ್ತಿಗಳು. ಕಲಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಪೂರ್ವವಾದವುಗಳು. ಈಗ ಇವು ನಾಶದ ಅಂಚನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಈ ಬೇತಾಳ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದವರು ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನುರಿತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು. ಇವರು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಗರ್ಭಾಂಗಣದ ದೇವತೆಯನ್ನೂ ಇವರೇ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಭಾವಳಿ ಸಿಂಹ ಪೀಠಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ದೇವತೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಹಸ್ತಗಳು. ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು

ಹಿಡಿದು ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಡಮರುಗ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾಳೆ. ನಾಲ್ಕನೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯಪಾತ್ರೆ. ಕಾಳಿಯ ಕಲ್ಪನೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡರೂ ಇವಳು ಉಗ್ರಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರಸನ್ನಳಾದ ಸ್ತ್ರೀದೇವತೆ. ಮೈತುಂಬ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು, ಕಿರೀಟ ಧರಿಸಿ ವಜ್ರಾಭರಣ ಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ಈ ದೇವತೆ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ತುಂಬ ಭವ್ಯಮನೋಹರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹೊರಗೆ ಬೇತಾಳಗಳ ಉಗ್ರರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಬಂದವರು ಒಳಗೆ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ದೇವಿಯ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನೆಮ್ಮದಿಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತಿಭಾವ ತಾನಾಗಿಯೇ ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಮನೋಹರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದು ಸಹ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಹಿಂಬದಿಯ ಗೋಡೆಗೆ ಒತ್ತಿದಂತೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲೆ ಗಮನಿಸಿದ ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಡೆಯುವ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಚೇಡಿಮಣ್ಣು, ಹುತ್ತದಮಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಕೆಚ್ಚೆ ಮಣ್ಣುಗಳ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಶರೀರವನ್ನು ಮರದ ಚಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮಾಟವಾಗಿ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಅನಂತರ ಉಜ್ಜುಗಲ್ಲಿನಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಜ್ಜಿ ನಯಗೊಳಿಸುವರು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಹುಣಸೆಯ ಸರಿ (ಹುರಿದ ಹುಣಸೆ ಬೀಜವನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡಿ ಕಾಯಿಸಿದ ಅಂಟು) ಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅಂಟಿಸುವರು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಬಿಳಿಯ (ಶುದ್ಧ) ಬಣ್ಣವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿ ಅನಂತರ ಕೆಂಪು, ಹಳದಿ, ಹಸಿರು ಮುಂತಾದ ದಟ್ಟ ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ತುಂಬುವರು. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಈ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಚೇಡಿಮಣ್ಣು, ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು, ಮರಳುಗಳ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಬೆಲ್ಲ, ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಈ ಮಿಶ್ರಣಕ್ಕೆ ಬೆರೆಸಿ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಶರೀರದ ಅಕೃತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಗಾರಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಿ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನಂತರ ಗಾಜು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಕೂರಿಸುವರು. ಬಣ್ಣದ ಲೇಪನ ಅನಂತರ.

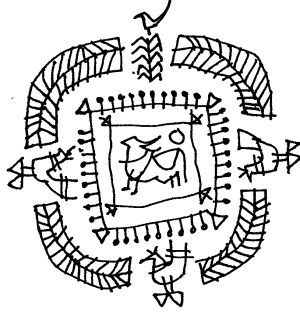
ದೇವತೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಬೊಟ್ಟನ್ನು ಇಡುವುದು ಒಂದು ವಿಧಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ದೇವಾಲಯದ ಹೊರಗೆ ಒಂದು ಹಸುವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಒಳಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಕಳಸದಿಂದ ಹಸಿಯಾದ ನೂಲನ್ನು ಏಳು ಎಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋವಿನ ಕೊರಳನ್ನು ಬಳಸಿದಂತೆ ಸುತ್ತುವರು. ಪೂಜೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಶಿಲ್ಪಿ ಒಂದು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ನಿಂತು ಹೂವಿನ ತೊಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಪ್ಪುಬೊಟ್ಟು ಇಡುವನು. ದೇವತೆಯ ದೃಷ್ಟಿ ಗೋವಿನ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗುವುದು, ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೆ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗುವ ಸಂಭವ ಉಂಟು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಬೊಟ್ಟಿನಿಂದ ದೇವತೆಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಜೀವಕಳೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಲೋಕವನ್ನು ನೋಡಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಬೇತಾಳ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಬೊಟ್ಟನ್ನು ಇಡುವಾಗ ಕರಿಯ ಹೋತನ ಬಲಿಯಾಗಬೇಕು. ಆಗ ಗರ್ಭಗುಡಿಗೆ ತೆರೆ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಈ ಭೂತಗಳ ಸೇವೆ, ಅನಂತರ ದೇವಿಯ ಪೂಜೆ. ಇವರು ದೇವತೆಯ ಅಂಗರಕ್ಷಕರು; ದ್ವಾರಪಾಲಕರು; ನಿರ್ಜನಪ್ರದೇಶದ ತೋಪುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಗುಡಿಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳಕಾಕರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದುಂಟು. ಈ ಬೇತಾಳಗಳಿಗಿರುವ ಗುಡಿಗೆ ಬರಲು ಅವರಿಗೆ ಎಂಟಿದೆ ಬೇಕು.

ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ಅಪೂರ್ವ ಮಾದರಿಗಳಾದ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ ಬೇತಾಳ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ ಎಷ್ಟೋ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಉಳಿದುಬಂದಿವೆ. ದೇವತೆಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತಿದ್ದುವಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ತೋರಿರುವ ಕೈಚಳಕ, ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆ ಅನುಪಮವಾದುದು. ದೇವತೆಯ ಮುಖಭಾವವಂತೂ ತುಂಬ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದೇವತೆಯ ನಡು ತೆಳುವಾದುದು. ಮೈಮಾಟ ಮನೋಹರವಾದುದು; ಬಿಡಿಸಿದ ಸೀರೆ ಕುಪ್ಪುಸಗಳು, ತೊಡಿಸಿದ ಆಭರಣ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಒಪ್ಪವಾಗಿ, ಓರಣವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ದಟ್ಟವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಿಗಳೂ, ಚಿತ್ರಗಾರರೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂರ್ತಿಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಅವುಗಳ ಭವ್ಯವಾದ ಆಕೃತಿ. ಮೂಲದೇವತೆಯ ಮೂರ್ತಿ ಗರ್ಭಗುಡಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸಿಂಹಾಸನದೋಪಾದಿಯ ಪೀಠವೊಂದರ ಮೇಲೆ ಎಡಗಾಲನ್ನು ಮಡಿಸಿ, ಬಲಗಾಲನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟಂತೆ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಿರೀಟ ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ಪ್ರಭಾವಳಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಕಿವಿಯ ವಜ್ರದೋಲೆಗಳು, ಮೂಗಿನ ಹೊಳೆಯುವ ಮೂಗುತಿ, ಕೊರಳ ಸರಗಳು ಮೋಹಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ದೇವಿಯ ದಿವ್ಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ಇವು ಮತ್ತಷ್ಟು ರಂಜನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ದೇವತೆ ಆಸನಗಳಾದ ಪೀಠದ ಪ್ರಭಾವಳಿ ಎರಡೂ ಬೋಧಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗೋಡೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಇರುವ ಇದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟೆಯ ತಡಸೆಯ ಕುಸುರಿನ ಕೆಲಸ ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ದೇವತೆಯ ಕಿರೀಟ ಸಿಂಹಾಸನದ ಪ್ರಭಾವಳಿ ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಯ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸಿ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಯ ಅಕ್ಕ-ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತ ಇಬ್ಬರು ಸಖಿಯರ ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಸಿಂಹಾಸನದ ಪ್ರಭಾವಳಿಯ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಆಕಾರದ ಸಿಂಹಮುಖ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂದಾಜಿನ ಮೇಲೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾನ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಬೇತಾಳ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಆಚೆ ಒಳ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಯ ಛಾವಣಿಯನ್ನು ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ನಿಂತಂತೆ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ವೀರ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಿದ ಈ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಗಾತ್ರ ಬಹು ವೆಚ್ಚದ್ದು. ಒಂದು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಪರಸ್ಪರ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ.

ಹಬಾರವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುವ ಈ ಬೇತಾಳಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಭಕ್ತರ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನಡುಕವನ್ನು ತರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿದ ಕತ್ತಿ, ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಮುಂಡದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದ ಒಂದು ತಲೆ, ಭಯಂಕರ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಚಾಚಿದ ಕೋರೆಗಳು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಇಳಿಬಿದ್ದ ಸರ್ಪ, ಸೊಗಸಾದ ಕಂಠಾಭರಣ, ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ವೀರಗಾಸೆ, ಇವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾಗಿರುವ ಈ ಘೋರ ಮೂರ್ತಿ ಸರ್ಪಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಂತೆ ಕಲಾವಿದ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಲವು ಮೂರ್ತಿಗಳು ಮಾನವನ ತಲೆಯನ್ನೇ ಸಿಂಹಾಸನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಬಿಡಿ ಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಆಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಮೈಮೇಲೆ ವಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀ ಮೂರ್ತಿಯ ಕುಚಗಳು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವಂತೂ ಪೂರ್ಣ ನಗ್ನ ಮೂರ್ತಿಗಳೇ. ಇವುಗಳ ಮೈಬಣ್ಣ ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಕಪ್ಪು. ದೇವಿಯ ಮೈ ಬಣ್ಣ ಹಳದಿ. ಒಂದು ಘೋರದ ಸಂಕೇತ, ಮತ್ತೊಂದು ಸೌಮ್ಯದ ಸಂಕೇತ.

ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಗುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಅಭ್ಯಾಸ ನಡೆದಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಇದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಭ್ಯಾಸ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ನಾಶದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪ್ರಾಚೀನ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಕಡೆ ಯಾರೂ ಗಮನ ಹರಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳು, ಸರಕಾರ ಇವುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಅರಿತು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜರೂರು ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ. ತಜ್ಞ ಕಲಾವಿದರ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ನೇಮಿಸಿ, ಮೂಲ ಆಕೃತಿಯಾಗಲೀ, ವರ್ಣವಿನ್ಯಾಸವಾಗಲೀ ಹಾಳಾಗದಂತೆ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ

ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಹಾವಭಾವಗಳನ್ನೂ, ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ ಅನುಕರಿಸುವ ಗೊಂಬೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೫ನೆಯ ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಗ್ರೀಕರು ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಗಳಿಂದ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಾಲದಷ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಗೊಂಬೆಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಒಯ್ಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಭಾಸನ ಪ್ರತಿಮಾನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರತಿಮಾಗೃಹದ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಗೊಂಬೆಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಹರಪ್ಪಾ ಮಹೇಂದ್ರವರೋ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಗೊಂಬೆಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ದೇವದಾನವ ಶಿಲ್ಪಿ ಮಯಾಸುರ ತನ್ನ ಮಹಾಸೌಧದಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಲು ಕೀಲುಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದನಂತೆ. ಈ ಗೊಂಬೆಗಳು ವೀಣೆ, ಮೃದಂಗ ತಾಳಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ನೃತ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಕಥಾ ಸರಿತ್ಸಾಗರದಲ್ಲಿಯೂ ಗೊಂಬೆಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣ ಘಟನೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಮಾತಾಡುವ, ಕುಣಿಯುವ, ಹೂಕೊಯ್ಯುವ ಮಾಲೆಕಟ್ಟುವ, ವಿನೋದಗೊಳಿಸುವ ಗೊಂಬೆಗಳ ವರ್ಣನೆ ಅಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಪಂಪಭಾರತದ ನೀಲಾಂಜನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನೀಲಾಂಜನೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೊಂದನ್ನು ಇಂದ್ರನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪುರುದೇವನಿಗೆ ರಸಾಭಾಸವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ ಪ್ರಸಂಗವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಗೊಂಬೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಮತ್ತು ಇತರ ಜೀವಿಗಳ ಅನುಕರಣೆಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಗೊಂಬೆಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಶ್ರುತಪಡಿಸುವ ಜಾನ್ ಬ್ರಸೆಲ್ಲರ ಈ ಮಾತುಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ-“Puppets have been known from early times. No country or date can be given for their birth. They appeared in ancient Chinese religious ceremonies, in Indian magical rites, and have been discovered in early Egyptian tombs”.

ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ, ಅವಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಒಡವೆ, ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಉಡಿಸುವ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲೆ ಮಾನವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಕರಗತವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ. ಅವನು ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸಿದ. ಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಧರ್ಮಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಇಂಥ ಗೊಂಬೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಮೂಲ ಮೂರ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ, ದೇವಾಲಯದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ನಾನಾ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಡೆದು ಅವುಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದ, ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಿದ. ಗ್ರಾಮೀಣ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಈ ದೇವತೆಗಳ ದೂತರಾದ 'ಬೇತಾಳಗಳು' ಭಯಂಕರ ಆಕಾರದ ಮಣ್ಣಿನ ಗೊಂಬೆಗಳು, ಮರದ, ಕಂಚಿನ, ಹಿತ್ತಾಳೆಯ, ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವ ವಿಗ್ರಹಗಳು, ವಾಹನಗಳು, ಪರಿಚಾರಕರ, ಚಾಮರಗಿತ್ತಿಯರ ಗೊಂಬೆಗಳು-ಗೊಂಬೆಗಳ ಒಂದು ಲೋಕವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ರಥಗಳಲ್ಲಿ, ಚಾವಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ಮಂಟಪಗಳಲ್ಲಿ, ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಲಿಯುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಗಳ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅರಮನೆ ಗುರುಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ಗೊಂಬೆಗಳ ಬಳಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕೂರಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ ಈಗಲೂ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಉಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಮೈಸೂರಿನ ನವರಾತ್ರಿ ಗೊಂಬೆಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯ ತನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮರದ ಹೊಟ್ಟಿನ ಗೌರಿಗೊಂಬೆಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆಯಂತೂ ಅತ್ಯಪೂರ್ವವಾದುದು. ನಾನಾ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ಗೊಂಬೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗೊಂಬೆಗಳ ಬಳಕೆ ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳು ಬಂದಾಗ ಇತರ ರೋಗಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಮಣ್ಣಿನ ಮಾರಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಸರ್ಜಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮರದ ಬೃಹದಾಕಾರದ 'ಮಾರಿ'ಯ ವಿಗ್ರಹಗಳ ವಿಸರ್ಜನೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಗಡಿಮಾರಿ,

ಉಡುಗೋಲಜ್ಜಿ, ಬರಡಕಲ್ಲು, ಹಿಗ್ಗುತ್ತಪ್ಪ, ನೂರೋಂದಯ್ಯನ ಗೊಂಬೆಗಳು, ಕೊಂತಿಗೊಂಬೆ-ಹೀಗೆ ಗೊಂಬೆಗಳ ಅನಂತವೈವಿಧ್ಯ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು.

ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳಿಗೆ, ಅರಮನೆ-ಗುರುಮನೆಗಳಿಗೆ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದಂತೆಯೇ, ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಲೌಕಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮನರಂಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳು ಬೆಳೆದು ಬಂದುದು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವೆನಿಸುವ 'ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆ'ಯಾಟ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. 'ಸೂತ್ರಧಾರ', 'ಸ್ಥಾಪಕ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಂಸ್ಕೃತನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟವೇ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಿಶ್ಚಿಲ್ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸ ಈ ವಾದವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸೂತ್ರದಬೊಂಬೆಯಾಟಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶಿವಶರಣರ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಸೂತ್ರದಬೊಂಬೆಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಯ ವರ್ಣನೆ ಹೀಗೆ ಬರುತ್ತದೆ;

'ಜಗತ್ತೆಂಬ ಯಂತ್ರದ ಹಾಹೆಗೆ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ತುಷವ ತೊಡಿಸಿ ಅಹಮಹಮತೆಯೆಂಬ ಸೊಕ್ಕನಿಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಬಟ್ಟಿಯ ಧರಿಸಿ, ಕಾಣದ ದುಃಖವ ಕಾಣಿಸಿ, ಉಣ್ಣದ ಅಪೇಯವನುಣಿಸಿ, ಮೂರಾರಿ ವಿನೋದಿಸಿದನಯ್ಯೆ!

ಈ ಮಾತುಗಳು ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಗೆ ಪ್ರಾಣ ಉಂಟೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ 'ಬಸವಣ್ಣನನ್ನ ಬಹುರೂಪಕ್ಕೆ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯಾದ' ಎಂದು ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಹರಿಹರನ ಬಸವರಾಜ ದೇವರ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ "ಶಿವನ ಮನೆಯ ತೊತ್ತಿನ ಮನೆಯ ತೊತ್ತಪ್ಪ ಮಾಯೆಯಾಡಿಸುವ ಮಣ್ಣು ರೂಪು, ಕಪ್ಪಡದ ಹಾಹೆ ಕಲ್ಲ ಜಂತ್ರ, ಹುಲ್ಲ ಬೊಂಬೆ...." ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. 'ಆಂಬದೊಳು ಕಾಂಬ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಂತೆ' ಎಂಬ ಕನಕದಾಸರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಯಾಟದ ಕಲ್ಪನೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪುರಂದರ ದಾಸರಂತೂ ಅದನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ- "ಗೊಂಬೆ ಆಟವನ್ನಾಡಿಸಿದೆ ಮಹಾಭಾರತವ" 'ನೀನೆ ಆಡಿಸದಿರಲು ಜಡ ಒಸಕೆಯ ಗೊಂಬೆ ನೀನಿಟ್ಟ, ಸೂತ್ರದಿಂ ಚಲಿಸುವವು ಕೈ ಕಾಲು' 'ಡಿಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಿರಲು ಕಾಂಬ ಸೂತ್ರ ಗೊಂಬೆಯಂತೆ, ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆ ವಸ್ತ್ರ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಅಳ್ಳಾಚಾರಿ ಗೊಂಬೆಯಂತೆ ಆಡಿ ಹೋದನು.'

ಹೀಗೆ ಗೊಂಬೆಯಾಟದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ಗೊಂಬೆ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಮೆರೆಸಿ ಕಲಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ನೀಡಿದ್ದರು. ಅಂಥ ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖವಾದ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು :

೧. ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ
೨. ತೋಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟ
೩. ಕೀಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟ
೪. ಮಣ್ಣಿನ ಗೊಂಬೆಯಾಟ

'ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ' ಮತ್ತು 'ತೋಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟ'ಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಗೊಂಬೆ ಮೇಳಗಳು. ಕಥಾಪ್ರಧಾನವಾದ ಈ ಅವಳಿಮೇಳಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಊರಿನ ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳೆಲ್ಲ ಕಲೆತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವಂತೆ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟವನ್ನೂ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಮರದ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ವೇಷಭೂಷಣ, ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷಗಳೆಲ್ಲ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳದೇ. ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಗೊಂಬೆಯ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಿರಿದಾಗಿದ್ದು ಬೇಕಾದಾಗ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದುವು.

ತೋಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ ಚರ್ಮದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಗೊಂಬೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ. ಇದೂ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ಕಲೆಯೇ ಆದರೂ ಕಿಲ್ಲೇಕೇತರು ಅಥವಾ ಗೊಂಬೆರಾಮರು ಎಂಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರ ಕಲೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ರಂಗತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದು ಸೂತ್ರದಗೊಂಬೆಯಾಟಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ. ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಗಳು ತೆರೆಯ ಹೊರಗೆ ಕುಣಿದರೆ, ತೋಗಲುಗೊಂಬೆಗಳು ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ, ಬಯಲಾಟ, ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ತೋಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ ಈ ಮೂರೂ ಜನಪದ ನಾಟಕಗಳೇ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದ ಸಣ್ಣಾಟಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಮೂರು ಕಲೆಗಳೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳೇ. ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಈ ಮೇಳಗಳು ಜನರಿಗೆ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಗೊಂಬೆಮೇಳಗಳಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾದ ಕೆಲವು ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಮಜಾಯಿಸಿಕ್' ಅಥವಾ 'ತಮಾಷೆಯಾಟ'ಗಳು ಹಾಗೂ ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದುವು. ಮಜಾಯಿಸಿಕ್ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟಕಲೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಕೀಲುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ, ಕೈಕಾಲು ಆಡಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವರು.

ಚಿಕ್ಕದಾದ ಚಿಪ್ಪರವೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಪ್ರವೇಶ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿ, ಗೊಂಬೆಗಳು ಕೈಕಾಲು ಆಡಿಸುವಂತೆ ಚಮತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಸೂತ್ರದ ನೆರವಿನಿಂದ ಗೊಂಬೆಗಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಚಲಿಸುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವೂ ಸಹ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಗಳೆಂದೇ ಕರೆಯಬಹುದು.

ಮೇಲಿನ ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಗೊಂಬೆ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಶಾಖೆ. ಈಗ ಈ ಕಲೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಇದರ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲೆಯಾಗಿದ್ದು ಜನಪದ ಮನರಂಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿತ್ತು. ತಿಪಟೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಹೊನ್ನವಳ್ಳಿಯ ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮೇಳವಾಗಿದ್ದು ಈಗ ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ತಂಡವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕೀಲುಗೊಂಬೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನೇ ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಜಾನಪದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಈಗ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೀಲುಗೊಂಬೆಗಳ ವೈವಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯಲು ನಾವು ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕು.

ಕೀಲುಗೊಂಬೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುವು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ರಾಜಕುಮಾರ ರಾಜಕುಮಾರಿಯರು ಕೀಲುಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಏರಿ, ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಡೆ ವಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಕೀಲನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವಿರುವುದರಿಂದ ಕೀಲುಗೊಂಬೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಗೊಂಬೆಯ ಶರೀರದ ಒಳಗೆ ಕೀಲು ಕೀಲಿಗೂ ದಾರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಳವೆಯೊಂದರ ಮೂಲಕ ಕೆಳಗೆ ಹಾಯುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಳವೆ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ಎತ್ತರವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲು ಅನುಕೂಲವಾದರೆ, ಅದರ ಒಳಗೆ ಗೊಂಬೆಯ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ದಾರ ಮತ್ತು ಕೊಳವೆಗಳು ಗೊಂಬೆಯ ಒಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಈ ತಂತ್ರ ತಿಳಿಯದೆ ಗೊಂಬೆಗಳೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಆಡಿಸುವ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಗೊಂಬೆಯ ಶರೀರದ ಒಳಗೆ ದಾರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ ತಂತ್ರ ಕೀಲುಗೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಗಳ ಸೂತ್ರ ಮೇಲುಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನ್ನು ಕುಣಿಸುವವರು ದಾರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ

ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ತಾವೂ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಗತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತೆರೆಯ ಮುಂದೆ ಗೊಂಬೆಗಳು ಕೈಕಾಲು ಆಡಿಸುತ್ತ ತಾವೂ ಕುಣಿಯುತ್ತವೆ. ಸೂತ್ರದ ನಿಯಂತ್ರಣದಂತೆ, ಇಲ್ಲಿ ಕುಣಿಸುವವರ ಕೈಕಾಲುಗಳು, ಸೂತ್ರಗಳು, ನಾರಾಚಗಳು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಉಂಟು. ಆದರೆ ಕೀಲುಗೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದೋಷ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲಾವಿದ ತೆರೆಮರೆಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿ ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಗೊಂಬೆಗಳ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಾರಗಳು ಗೊಂಬೆಯ ಶರೀರದಲ್ಲೇ ಅಡಕವಾಗುವುದರಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಾವಿದರ ಕೈಚಳಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ಕಲೆ ಎನಿಸಿತ್ತು.

ಕೀಲುಗೊಂಬೆ ಆಟದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಗೊಂಬೆ ಮೇಳಗಳಂತೆ ಯಾವ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಸಮಗ್ರ ರಾತ್ರಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಕಲೆಯೂ ಇದಲ್ಲ. ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವೇಷದ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತಂದು ಅವುಗಳ ಅಂಗಭಂಗಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ನಲಿಸುವುದೇ ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಆದರೆ ಇದೊಂದು ಪ್ರದರ್ಶನವಾದುದರಿಂದ ಕ್ರಮಬದ್ಧತೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂತೆ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ, ಸೇನಾಧಿಪತಿ, ದಾಸಯ್ಯ, ಸೈನಿಕ, ರೈತ, ಜಟ್ಟಿ, ಕೋಡಂಗಿ, ಗೌಡ, ನರ್ತಕಿ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳ ಚೊತೆಗೆ ಆಧುನಿಕ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಕೆಲವು ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ಪೊಲೀಸ್, ಪರಂಗಿ ಸೋಲ್ಡರ್, ಲೇಡಿ ಮುಂತಾದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಪಾತ್ರಗಳೂ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬರುವುದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮನರಂಜನೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯಾಟದ ಗೊಂಬೆಗಳು ಒಂದು ಅಡಿಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಎತ್ತರವಿರುವ ಕಿರಿಯ ಪ್ರಮಾಣದವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಲೆಯ ಮರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹದಗೊಳಿಸಿ ಈ ಗೊಂಬೆಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗುವುದು. ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಈ ಮರಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಹುಳುವೂ ಬೀಳದೆ, ವಿವಿಧ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಡೆಯಬಹುದಾದುದು. ಈ ಮರದಿಂದ ಕೈ, ಕಾಲು, ತೊಡೆ, ತೋಳು ಮುಂತಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೀಲುಕೀಲಿಗೆ ದಾರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಮುಖ, ಹಸ್ತ ಮತ್ತು ಪಾದಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬೇಕಾದ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹಾಕಿ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಮಕಮಲ್ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗುವುದು. ಮುಖಕ್ಕೆ ಹಳದಿಯ ಬಣ್ಣ, ಹಣೆಗೆ ಸಾದು ಗಂಡುಗೊಂಬೆಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಚಿಗುರು ಮೀಸೆ, ವೈಯ್ಯಾರದ ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸದ ವರ್ಣರಂಜಿತ ರುಮಾಲು, ಕಾಸೆಯ ಪಂಚೆ, ನಡುಪಟ್ಟಿ, ಅಡ್ಡವಸ್ತ್ರ ನಿಲುವಂಗಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಇವು ರಂಜಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧವಾದ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಮರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಗೊಂಬೆಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದ ಮೇಲೆ, ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆ, ಚಾತ್ರ, ಉತ್ಸವ, ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ವೃತ್ತಿಯೇ ಆದುದರಿಂದ ಆ ಆಟವನ್ನು ನೋಡಲು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು, ಶುಲ್ಕವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಸರ್ಕಸ್ಸಿನಂತೆ, ಪ್ರವಾಸಿ ಚಿತ್ರಮಂದಿರದಂತೆ ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯಾಟಕ್ಕೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಡೇರೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರು ಜನ ಆ ಡೇರೆಯಲ್ಲಿ ಕೂರಬಹುದು. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಕೂರಲು ಚಾಪೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಮಲ್ದಾರರು, ಪೋಲೀಸು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಗಣ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥವರು ಪ್ರವೇಶ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಐದು ರೂ. ಅಥವಾ ಹತ್ತು ರೂ. ಗಳ ಉಡುಗೊರೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಡೇರೆಯ ಒಳಗೆ ಪುಟ್ಟದಾದ ರಂಗಮಂಚ. ಆರೂವರೆ ಅಡಿ ಉದ್ದ ಮೂರುವರೆ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಈ ಮಂಚದ ಸುತ್ತಲೂ ಕಪ್ಪು ಪರದೆ. ಅದರ ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಇತ್ತಿಂದತ್ತ ಆಡಿಸಲು ರೈಲುಕಂಬಿಗಳ ಮಾದರಿಯ ಸಾಧನಗಳು. ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ರಂಗಮಂದಿರದಂತೆ ಮೂರು ಕಡೆ ಕಪ್ಪುವಸ್ತ್ರ. ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಚಿಕ್ಕರಂಗಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಅಂಕದ ಪರದೆ.

ಡೇರೆ, ರಂಗಮಂಚ ಸಿದ್ಧವಾದ ಮೇಲೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ, ಚಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಾರುವ ಡಂಗುರ, ಕರಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹಂಚಿ, ತಿಕ್ಕಿಟುಗಳ ಮಾರಾಟ. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಪೆಟ್ರೊವ್ಯಾಕ್ಸ್ ದೀಪಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಕಲಾವಿದರು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುವರು. ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ಆಡಿಸುವ ಮೂರು ಮಂದಿ ಕಲಾವಿದರು ರಂಗಮಂಚದ ಒಳಗೆ ಹುದುಗಿ ಕೂರುವರು. ತಾಳ, ಮದ್ದಲೆ, ಶ್ರುತಿ ಮತ್ತು ಪಿಟೀಲುಗಳೊಡನೆ ವಾದ್ಯದವರು ರಂಗದ ಹೊರಗೆ ರಂಗಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೂರುವರು. ಅವರ ಹಿಂದೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು. ವಾದ್ಯಮೇಳಗಳ ವಿಜೃಂಭಣೆಯೊಡನೆ ಆಟ ಆರಂಭವಾಗುವುದು.

ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯ ಆಟದಲ್ಲಿಯೂ ರಂಗಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲಾಗುವುದು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿಯ ಗೊಂಬೆ ಬರಲೇಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶಾರದೆ. ಪೂಜೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತಾಳವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಗೊಂಬೆ, ಮೃದಂಗದ ಗೊಂಬೆಗಳು ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ. ಕೀಲುಗಳ ಮೂಲಕ ಅವು ತಾಳಹಾಕುವಂತೆ, ಮೃದಂಗ ಬಡಿಯುವಂತೆ ಮಂಚದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತವರು ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಆಡಿಸಿದರೆ, ಹೊರಗೆ ಕುಳಿತ ವಾದ್ಯದವರ ಗತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಗೊಂಬೆಗಳು ತಾಳ-ಮೃದಂಗಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೊಂಬೆಗಳೇ ನುಡಿಸುವ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಗೊಂಬೆಗಳು ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ರಂಗದ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿನ ಹಾಗೂ

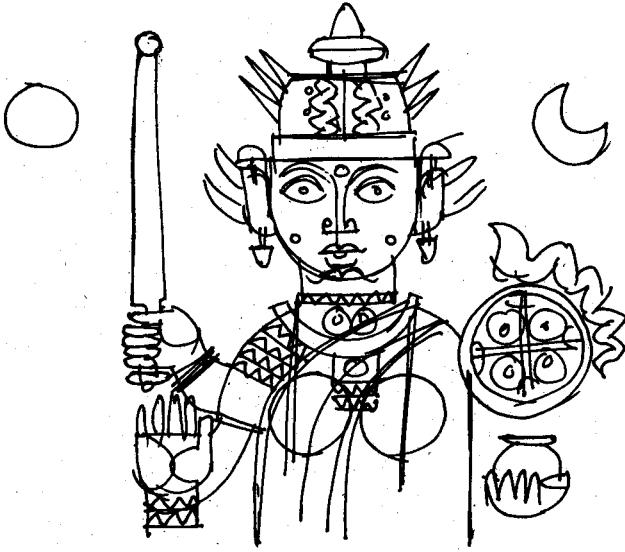
ಹಿಮ್ಮೇಳದವರ ಭಾಗವತರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಇವು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ರಂಗದ ಹೊರಗೆ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಎರಡು ಪೋಲಿಸ್ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗೊಂಬೆಗಳು ಅಂಕದ ಪರದೆ ಮೇಲೆ ಏಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ 'ಸಭಾಸದರಿಗೆ ಸೆಲ್ಯೂಟ್' ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇವರ ಸೆಲ್ಯೂಟಿನಿಂದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗಣಪತಿ, ಶಾರದೆಯರ ನೃತ್ಯ, ಮೇಳದ ಗೊಂಬೆಗಳ ವಾದ್ಯದ ವೈಖರಿಗೆ ಅನಂತರ ಬೆರಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ವಾದ್ಯರವಗಳ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಮುಂದೆ ಯಾವುದೋ ರಸಲೋಕದಲ್ಲಿ ತೇಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳ ಕೋಡಂಗಿಯಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಹಾಸ್ಯಪಾತ್ರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗೊಂಬೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಬಿಳಿಜುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಕೆಳತುಟಿಗಳೂ ಆಡುವಂತೆ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿರುವುದು. ವಿವಿಧ ವಿನೋದದ ಭಂಗಿಗಳನ್ನು ಈ ಗೊಂಬೆ ಮೆರೆದ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ವರಂಗ ಮುಗಿದು ವಿವಿಧ ದೃಶ್ಯಗಳು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಈಗ ವಿವಿಧ ಗೊಂಬೆಗಳ ಪ್ರವೇಶ. ನಾಲ್ಕಾರು ಗೊಂಬೆಗಳ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಶಂಖ, ಜಾಗಟೆ, ಗರುಡಗಂಬ, ಭವನಾಶಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ದಾಸಯ್ಯಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಶಂಖ ಜಾಗಟೆಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೂಡಲೇ ಕೆಂಚರಾಯನ ಹರಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಗೊಂಬೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ವಿವಿಧ ಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯತೊಡಗುತ್ತದೆ.

ದಾಸಯ್ಯಗಳ ನಿರ್ಗಮನಾನಂತರ ಪುಂಗಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ಗೊಂಬೆಯೊಂದರ ಪ್ರವೇಶ, ವಾದ್ಯದವರು ನಾಗಸ್ವರವನ್ನು ನುಡಿಸಿದರೆ, ಅದರ ನಾದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಈ ಗೊಂಬೆಯೂ ತಲೆದೂಗಿ ತಾನೇ ವಾದ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಸುವಂತೆ ನಟಿಸುವುದು. ಅನಂತರ ಕುಣಿತ, ಮುಂಚೆ ಗೌಡ ಅವನ ಪರಿವಾರ ವಿವಿಧ ಪಾತ್ರಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯಗಳೊಡನೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ತಣಿಸುವವು. ಮುಂದೆ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಸೋಲ್ಜರ್ ಗೊಂಬೆ ಮತ್ತು ಲೇಡಿ ಗೊಂಬೆಗಳ ಪ್ರವೇಶ. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಡಂಗಿ. ಇವರ ನೃತ್ಯ, ವಿವಿಧ ರೀತಿ ಹಾವಭಾವ, ರೀತಿ ಠೇಂಕಾರಗಳು ಮೋಚನಿಸುತ್ತವೆ. ಸೋಲ್ಜರ್ ಗೊಂಬೆಯ ಹೆಸರು ಕುಂಟ್ ಜಮೇದಾರ. ಈ ಜಮೇದಾರ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ, ಲೇಡಿಗೊಂಬೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಪ್ರವೇಶ. ಎರಡರ ನಡುವೆ ಪ್ರೇಮಸಲ್ಲಾಪ. ವಾದ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೆಜ್ಜೆ, ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆ.

ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ೫೦-೬೦ ಬಗೆಬಗೆಯ ಗೊಂಬೆಗಳ ತಂಡಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳು ದಾಟಿರುತ್ತವೆ. ಕೊನೆಯ ದೃಶ್ಯವೇ ರಾಜನ ದರಬಾರು. ಉನ್ನತವಾದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಆಸೀನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮೇಳದ ಎಲ್ಲ ಗೊಂಬೆಗಳು ಈ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತವೆ. ತೆರೆ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೆ ರಾಜ ಸಭಿಕರಿಗೆ ಎರಡು ಕೈಯನ್ನು

ಜೋಡಿಸಿ ವಂದಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಾಜಾಸ್ಥಾನ ಎಂದಮೇಲೆ ನರ್ತಕಿಯರಿಂದ ವಿಶೇಷ ನೃತ್ಯವೂ ಆಗಬೇಕು. ಮೂರು ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಮರದ ತುಂಡೊಂದಕ್ಕೆ ನಡುವೆ ಕೊಳವೆಯಂಥ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಕೊರೆದು, ದಾರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮರದ ತುಂಡನ್ನು 'ಮಂತು' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಂತಿನ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನರ್ತಕಿಯ ಗೊಂಬೆಯೊಂದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ತುದಿಯ ದಾರವನ್ನು ಎಳೆದರೆ ಆ ತುದಿಯ ಗೊಂಬೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುವ ವೈಖರಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ಕೈಗಳ ಮುದ್ರೆ ತಲೆಯ ಒನಪು, ಬಾಗು, ಬಳಕುಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಬರುವಂತೆ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿರುವುದು ಕಲಾವಿದರ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತದೆ. ನಿರ್ಜೀವವಾದ ಗೊಂಬೆಯಾದ ಸಜೀವ ಮೂರ್ತಿಯಂತೆ ನರ್ತಿಸುವ ಸೊಗಸಿಗೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಮಾರುಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕೀಲುಗೊಂಬೆ ಗೊಂಬೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಕೇವಲ ವಾದ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿವಿಧ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿ ದೃಶ್ಯಕ್ಕೂ ಪರದೆಯನ್ನು ಬಿಡುವ ಎತ್ತುವ ಕ್ರಮದ ಜೊತೆಗೆ ಎರಡು ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಕಾವಲುಗಾರರ ಗೊಂಬೆಗಳು ಪರದೆ ಏರಿದಾಗ, ಇಳಿದಾಗ ಸೆಲ್ಯೂಟ್ ಮೂಲಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ನಗಿಸಿ ನಡುವಿನ ಬೇಸರವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತವೆ. ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಬೇಸರವಾಗದಂತೆ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ ಮೂವತ್ತು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಕಲೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನೋಡಲು ನೂಕುನುಗ್ಗಲು ಇರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಏಳು ಎಂಟು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳು - ಕೆಲವರು ಆಟಗಳನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆ ಪಡೆದು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣ ಗಳಿಸಿದ ನಿದರ್ಶನಗಳೂ ಇವೆ. ರಾಟೆಯ ಮೇಲೆ ಗೊಂಬೆಗಳು ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಸರಿಯಲು ಕಂಬಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾದರೆ, ಅತ್ಯಂತ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಡೆದು, ಬಣ್ಣ ಹಾಕಿದ ಗೊಂಬೆಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಗೊಂಬೆಗಳ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಒಂದು ಆಕರ್ಷಣೆ, ಜೀವನಾನುಕರಣೆಯ ವಿವಿಧ ವಿನೋದಗಳದು ಮತ್ತೊಂದು ಆಕರ್ಷಣೆ. ತಾಳ ಮೇಳಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವೈಯ್ಯಾರದಿಂದ ಕುಣಿಯುವ ಗೊಂಬೆಗಳ ಮೋಜು ಒಂದಾದರೆ, ಸೂತ್ರಗಳ ಅಳವಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕೌಶಲವನ್ನು ತೋರುವ ಚಮತ್ಕಾರ ಇನ್ನೊಂದು.

ತನ್ನ ಅನೇಕ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಜನರ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದ ಈ ಕೀಲುಗೊಂಬೆ ಮೇಳ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಿತ್ರಭಿತ್ತಿಯಿಂದ ಈಗ ಕಳಚಿ ಹೋಗಿದೆ. ಹೊನ್ನವಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೀಲುಗೊಂಬೆ ಕಲಾವಿದ ಮಲ್ಲಿಗಪ್ಪಾಚಾರ್ಯರ ವಂಶಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಇನ್ನೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಗೊಂಬೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಕಲಾವಿದರೂ ಬದುಕಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಅಪೂರ್ವ ಕಲೆಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ರಂಗಮಂಚದ ತೊಲೆಗಳನ್ನು ಅವರ ಮನೆಯ

ಬಾಗಿಲುವಾಡಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಗೊಂಬೆಗಳ ಮುರಿದ ಕೈಗಳು ಕಾಲುಗಳು, ರುಂಡಮುಂಡಗಳು ಮನೆಯ ಅಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಧೂಳು ಹಿಡಿದು ಬಿದ್ದಿವೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಡವೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಹರಿದು ತುಂಡಾದ ಪರದೆಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಯಾವುದೋ ಮೂಲೆಯಿಂದ ಎಳೆದು ಈಗಲೂ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ನಾಡಿನ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಮೆರೆಸಿದ ಮಲ್ಲಿಗಪ್ಪಾಚಾರ್ಯರ ಭಾವ ಚಿತ್ರ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೂಕಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಒಂದು ಕಡೆ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡುತ್ತಿದೆ. ಹೊನ್ನವಳ್ಳಿ 'ಗಂಗಾಪಾನಿ' ಎಳೆನೀರಿಗೆ ಹೆಸರಾದ ಊರು. ಅದರೆ, ಜನಪದ ಕಲೆಯೊಂದರ ರಸಪಾನವನ್ನೂ ಈ ಊರು ಕಲಾರಸಿಕರಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಣಿಸಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಯಾರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿದಂತೆ ಇಲ್ಲ; ಈ ಕಲೆ ಮರೆತು ಹೋದುದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಷ್ಟ.

ಮೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ-ಬಯಲಾಟ ಅಪೂರ್ವವೂ, ಆಕರ್ಷಕವೂ ಆದ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಸಾಮಗಾನ ನಾಟಕಗಳು, ಸಣ್ಣಾಟಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಂಪನಿ ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ನಾಟಕಗಳು, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾಲಕ್ಕೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮರಾಠಿಯರು, ದೊಂಬಿದಾಸರು ಮೊದಲಾದ 'ನಾಡಾಡಿಗಳ ನಾಟಕ'ಗಳೂ ನಮ್ಮ ನಾಟಕ ಕಲೆಯ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದರೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳ ಸಂಗೀತದ ಸೊಗಸಾಗಲೀ, ನೃತ್ಯದ ವೈಖರಿಯಾಗಲೀ, ವೇಷಭೂಷಣಗಳ ವೈಭವವಾಗಲಿ, ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಆಟಾಟೋಪವಾಗಲೀ, ಕಥೆಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವಾಗಲೀ ಇತರ ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಕಲೆಯನ್ನು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳು, ಪಡುವಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳು.

ಮೂಡಲಪಾಯ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಕಲೆ. ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣದ ತುದಿಯಿಂದ ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರದ ತುದಿಯವರೆಗೆ ಹದಿನೈದು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಇದು ಹಬ್ಬಿದೆ. ಪಡುವಲಪಾಯ ಕರಾವಳಿಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾಗಿಯೂ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿಯೂ ಉಳಿದಿರುವ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಈ 'ಪಾಯ' ಸಂಗೀತ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೇಲಿನ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಶಬ್ದ ಮಾತ್ರ

ಆಗಿದೆ. ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ ಒಂದೇ ಆಗಿವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಇದು ವರ್ಷಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂಬಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಒಂದೇ ಮೂಲದಿಂದ ಕವಲೊಡೆದು ಬೆಳೆದ ಕಲೆಗಳು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ಮೂಡಲಪಾಯ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ 'ಮೂಡಲಪಾಯ ದೊಡ್ಡಾಟ'ವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಸಂಗೀತದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಉತ್ತರಾದಿಯ ಸಂಗೀತದ ಪ್ರಭಾವ ಆಗಿದೆ. ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಭಾಗದ ಕಲೆಯನ್ನು ಮೂಡಲಪಾಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಇದನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ 'ದಕ್ಷಿಣಾದಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಲೆನಾಡು ಮತ್ತು ಬಯಲನಾಡುಗಳ ಸಂಗಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪಡವಲಪಾಯ ಮತ್ತು ಮೂಡಲಪಾಯ ಎಂಬ ಎರಡೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ 'ಘಟ್ಟದಕೋರೆ' ಎಂಬ ಒಂದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪೂರ್ವದ ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಲೇಪಾಕ್ಷಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಬಯಲಾಟಗಳೇ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ 'ವೀಧಿನಾಟಕ' ಹಾಗೂ 'ಯಕ್ಷಗಾನ' ಎಂಬ ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಈ ಕಲೆ 'ತರಕೂತ್ತು' ಕೊನೆಗೆ ಕೇರಳದ ಕಡೆ'ಕೈಯೂ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಯಲಾಟಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು ಪರಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡು ಇಂದಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಮತ್ತು ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳಂತೂ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ಮಾನವ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ಅಂಶಗಳೆಲ್ಲ ಯಕ್ಷಗಾನದ್ದೇ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟವು ಯಾವುದೋ 'ಮೂಲದ್ರಾವಿಡ' ಕಲೆಯಾಗಿದ್ದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ಮೂಡಲಪಾಯದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಪಡವಲಪಾಯದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದೇನಲ್ಲ. ಮೂಲತಃ ಇದಲ್ಲ ಒಂದೇ. ಮೂಡಲಪಾಯದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿ ಕೆಂಪಣ್ಣ ಗೌಡನೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವನು ರಚಿಸಿರುವ 'ಕರಿಭಂಟನ ಕಾಳಗ' ಒಂದು ಪದ್ಯಕಾವ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿ ವೀರನಗೆರೆಯ ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕವಿಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ನಾಟಕಗಳನ್ನೇ ರಚಿಸಿದರು. ಇತ್ತೀಚಿನ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳೆಲ್ಲ ಗದ್ಯರೂಪದ ಸಂಭಾಷಣೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಡಿನ ರೂಪದ ಪದ್ಯಭಾಗಗಳನ್ನು ಈ ಗದ್ಯರೂಪದ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೆ. ಎಂದರೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಪಾತ್ರಧಾರಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಯಿತು. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅರ್ಥದಾರಿ. ಭಾಗವತ

ಹಾಡಿದ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಇವನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರ. ಅಂದರೆ ಮೂಲದ ಪದ್ಯಕಾವ್ಯವೊಂದನ್ನು ಭಾಗವತ ಹಾಡುತ್ತಾ ಸಾಗಿದಂತೆ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿ ಅಭಿನಯಿಸಿ ತೋರುವುದು. ಮೂಡಲಪಾಯದ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸವೇ ಹೆಚ್ಚು. 'ರಾಜ' 'ರವಿಕುಲತೇಜ', ರಾಜ 'ಸಾರಥಿ', 'ಸನ್ಮೂರುತಿ'- ಹೀಗೆ ಇದೊಂದು ರೀತಿಯ ಗತ್ತನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಮೂಡಲಪಾಯದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಚನ ಸಂಭಾಷಣೆ ಉಳಿದು ಬಂದರೆ ಪಡುವಲಪಾಯದ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಮೂಲ ಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಲಾವಿದರು ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಕಲೆಯಾಗಿ ಬಯಲಾಟಗಳನ್ನೇ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂಲದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಬಲ್ಲ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬಲ್ಲ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಹವ್ಯಾಸ ಕಲೆಯಾಗಿ ಬಯಲನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ಮೂಡಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಭಾಗವತನೊಬ್ಬನೇ ವೃತ್ತಿ ಕಲಾವಿದ. ಅವನು ಕುಣಿತದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪಾತ್ರವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಕತೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ಅಭಿನಯಿಸಿದರೆ ಆಯಿತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಂತೆಯೇ. ಭಾಗವತ ಸದಾ ಸಂಚಾರಶೀಲನಾದುದರಿಂದ ಅವನು ಮುಂದಿನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ತಂಡವನ್ನೇ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವನು ಬೇರೊಂದು 'ಕತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ ಹಳೆಯ ಕತೆಯನ್ನೇ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.' ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ 'ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು' ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಾಗವತರು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಥಿತಿವಂತರಾದವರು. ಅಲ್ಲೆ ನೆಲೆ ನಿಂತು ತಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಸದಾ ಉಸಿರಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಡವರಾದ ಭಾಗವತರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಗೆ 'ಕತೆ ಕಲ್ಪಿಸಲು' ಹೋದರೆ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭ. ಮೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳಲ್ಲಿ ಘೋರಪಾತ್ರಗಳು, ರಾಜಪಾತ್ರಗಳು, ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ಪಾತ್ರಗಳು ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಗಗಳ ಜೊತೆಗೆ 'ಕೋಡಂಗಿ'ಯ ಪಾತ್ರವೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಈ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹನುಮನಾಯಕ, ಚಾರ, ಸಾರಥಿ, ಧೂತ ಎಂದೆಲ್ಲ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಒಂದೊಂದು ಮಾತಿಗೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹನುಮನಾಯಕನ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೇಳಬಹುದು :

೧. ಇವನು ಕಥಾಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಭಾಗವತರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.

೨. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ ಇವನು ನಿಂತು ಹೊಸದಾಗಿ ರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. "ಈ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವವರು ತಾವುದಾರೈದೇವ?" ಎಂದು ಅವನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವೇ ಇದು. ಆಗ ಪಾತ್ರಗಳು ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿ ತಾವಾರು, ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನೇ "ಪೀಠಿಕೆ" ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು. ಮೊದಲಬಾರಿ ಆ ಪಾತ್ರಗಳು ಬಂದಾಗ 'ಪೀಠಿಕೆ' ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ.
೩. ಮೂಡಲಪಾಯದ ಪಾತ್ರಗಳು ತೀವ್ರ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುವಾಗ ಕುಣಿತವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೂಡಲೇ ಮಾತಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ದಣಿದು ಮೇಲುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ, ಭಾಗವತ ಆ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಒಂದು ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಹನುಮನಾಯಕನನ್ನು ಕುಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಆದ್ಯ ಕುಣಿತ. ಆ ಹಾಡು, ಸಂಭಾಷಣೆ, ಮೂಲ ಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ವಿದಾಯವನ್ನು ಕೊಡಲು ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.
೪. ಹನುಮನಾಯಕ ಪಾತ್ರವರ್ಗದ ಪರಿಚಾರಕ. ಅವರ ರಥವನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಇವನು ಸಾರಥಿ, ಅವರು ತಿಳಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರಿಂದ 'ಚಾರಕ', ಹೊಸ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ರಂಗಕ್ಕೆ ಕರೆಯಬೇಕು. ಸಡಿಲಗೊಂಡ ಕಿರೀಟ, ಭುಜಕೀರ್ತಿ, ಮೀಸೆ, ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಕುಣಿತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಹೋದ ಗೆಜ್ಜೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಇಡಬೇಕು.
೫. ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಘೋರ ಹಾಗೂ ಸೌಮ್ಯ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ರೂಪ-ವಿರೂಪಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಶಗಳ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ.
೬. ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ತಪ್ಪದಂತೆ ತಾನೂ ಚೊತೆಯಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸಿ ಕುಣಿತದ ದೋಷಗಳು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಪಾತ್ರವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ.
೭. ಯುದ್ಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಡಿದಾಡದಂತೆ ಇವನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.
೮. ಪಾತ್ರಗಳು ಬರುವುದು ತಡವಾದರೆ, ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇವನು ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ 'ಅರಕೆ'ಯನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಾನೆ.

೯. ನಾಯಕ ಪಾತ್ರದ ಸಖಿನಾಗಿ, ಅವನ ಹತ್ತಿರದವನಂತೆ ವರ್ತಿಸಿ ವಿರೋಧ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಟೀಕಿಸಿದರೂ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ತೋರಿಕೆಯ ಮಿತ್ರನಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ 'ಧರ್ಮಪಕ್ಷಪಾತಿ'ಯೆನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವರ್ತಮಾನದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಭಾಗವತನೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾನೆ.

೧೦. ಇದೆಲ್ಲದರ ಜೊತೆಗೆ ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿ ಸಮಗ್ರ ರಾತ್ರಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಲವಲವಿಕೆ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಹನುಮನಾಯಕ ಎಷ್ಟು ಉಚಿತವಾದ, ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮೂಡಲಪಾಯದ ಘೋರ ಪಾತ್ರಗಳು ರಂಗಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಅನಂತರ. ಎಂದರೆ ನಾಟಕ ಆರಂಭವಾದ ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಅನಂತರ. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಜನರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಯ ಮಂಪರು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಏಕಮುಖವಾದ ಕಥೆ ಪ್ರತಿನಾಯಕನಿಲ್ಲದೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ರೀತಿಯ ನಿಸ್ಸಾರತೆ ಕವಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೇನು ಬೇಸರ ಮೂಡಿತು ಎನ್ನುವ ವೇಳೆಗೆ ಘೋರ ಪಾತ್ರಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕಥೆಗೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಿದೆ. ರಂಗದ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ನಡುವೆಯೇ 'ಹೋ ಹೋ' ಎಂದು ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತವೆ. ತಮಟೆಯ ಸದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಇಡೀ ವಾತಾವರಣ ರೋಮಾಂಚನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಜನರ ಜಡತೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಘೋರ ಪಾತ್ರಗಳು ರಂಗವನ್ನೇರಿದರೆ ಇನ್ನು ಬೆಳಗಿನವರೆಗೆ ಜನ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ.

ಮೂಡಲಪಾಯದ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳು ಮರದಿಂದ ಮಾಡಿದವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ರಂಗದ ಕಡೆಗೆ ಬೆನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕಿರೀಟಾದಿಗಳ ಹಿಂಬದಿ ಯಾವ ಬಣ್ಣವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮುಖ್ಯ ಆಭರಣಗಳು ಕಿರೀಟ, ಭುಜಕೀರ್ತಿ, ಎದೆಹಾರ, ಮತ್ತು ವೀರಗಾಸೆಗಳು. ಇವು ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಮತ್ತು ಗಾಜಿನ ಕೊಳವೆ ಕನ್ನಡಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜೀರುಂಡೆ ಎಂಬ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದ ದುಂಬಿವೊಂದರ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಕಾಂತಿಗೆ ಸಹಜ ರಮ್ಯತೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವವರು ವೀರರು ಮಾತ್ರ. ವೀರರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಬೇಕು. ತಲೆ, ಭುಜ, ಎದೆ, ನಡು ಮುಂತಾದವು

ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುವು. ಈ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದ ಕಲೆಗಾರ ಇವು ಯುದ್ಧದ ಪೋಷಾಕೂ ಆಗಬೇಕು, ಅಲಂಕಾರ ಸಾಧನವೂ ಆಗಬೇಕು ಎಂಬಂತೆ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

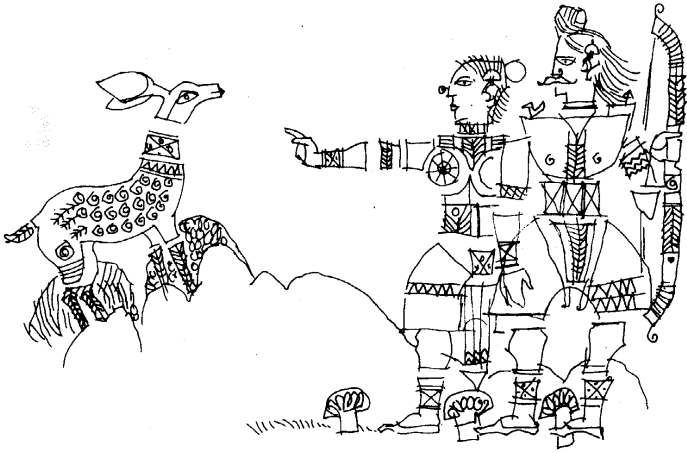
ವರ್ಣಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಿದೆ. ಘೋರಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಣ್ಣು, ಗಲ್ಲು, ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಗೆ ಕಪ್ಪನ್ನು ಬಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕಪ್ಪಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಚುಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಕ್ಷಸ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಈ ಚುಕ್ಕೆಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ರೌದ್ರತೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಮೂಡಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ತಾಳ ಮತ್ತು ಮದ್ದಲೆ ಸಾಧಾರಣ ವಾದ್ಯಗಳು. ಆದರೆ ಅಪಾರವಾದ ನಾದ ವೈವಿಧ್ಯದಿಂದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಆವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಊದುವಾದ್ಯ (Pipe) ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಭಾಗವತನ ಗಾಯನಕ್ಕೆ ಇದು ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದ್ಯವಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೂಡಲಪಾಯದ ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಅಲ್ಲಿನ ಮೇಳ. ಭಾಗವತನ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಸೇರಿ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ರಂಗದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಇವರೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಸೊಲ್ಲು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮೂಡಲಪಾಯದ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಒಂದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಮೇಳವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಡುಗಾರರಲ್ಲ ರಂಗದ ಬಲಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಮೂಡಲಪಾಯದ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಗಂಡುತನ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯ ಹಲಗೆಗಳಾದರೆ ಮುಂದೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯ ಕುಣಿತ, ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಯ ಕುಣಿತ, ಕತ್ತರಿಕುಣಿತ, 'ಉಡಾಂಗ್' ಹಾರುವುದು ಇವರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಹನುಮನಾಯಕನ ಕುಣಿತ ಪಾತ್ರವರ್ಗದ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಸೇರದು. ಅವನು ಕುಣಿದದ್ದೇ ಕುಣಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕುಣಿತದ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಮೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ವೈಭವವನ್ನು ಈಗ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ಆಕರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು, ಮೂರು ತಂಡಗಳು ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹರಿಜನ ಮೇಳ, ದೇವಾಂಗದವರ ಮೇಳ, ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಮೇಳ, ಕುರುಬರ ಮೇಳ ಹೀಗೆ ಭಾಗವತರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹರಿಜನರವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಯವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಲ್ಲೂ ಅಷ್ಟೆ. ಮುಸಲ್ಮಾನರೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮೂಡಲಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮೂಲಗಳಾದ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಶಿವಪುರಾಣ, ಭಾಗವತಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಜಾನಪದ ಮತ್ತು

ಇತಿಹಾಸವೂ ವಸ್ತುವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಇದರ ರಂಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಕದ ಪರದೆ ಎದ್ದಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಬೀಳುವುದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೇ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ತನ್ನ ನೈಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವೇಷದಲ್ಲಿ ರಂಗಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ, ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಇದಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕದಿರುವುದರಿಂದ, ಇದೊಂದು ವೃತ್ತಿಕಲೆಯಾಗಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಜನಪದ ಕಲೆಗಾದರೂ ಪಂಡಿತರ ಪ್ರವೇಶ ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ನೀಡಿ, ಶಿಷ್ಟದ ಕಡೆ ಒಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಶಿಷ್ಟದ ಪ್ರಭಾವ ಎಂದರೆ ಅದು ಜನಪದ ಕಲೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರೌಢಕಲೆಯೇ.

ಘಟ್ಟದ ಕೋರೆ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ 'ಘಟ್ಟದ ಕೋರೆ' ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಮಲೆನಾಡು ಮತ್ತು ಬಯಲು ನಾಡುಗಳ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಲಪಾಯ ಮತ್ತು ಪಡುವಲಪಾಯಗಳೆರಡರ ಸಾರವನ್ನು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಹೊಸ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೋಳಗಾಲ ಮತ್ತು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸಹೊಳಲು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಎರಡು ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಇಂದಿಗೂ ಈ ಕಲೆ ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಈ ಕಲೆ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಿಕ್ಕೇರಿ, ಮೇಲುಕೋಟೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಮೇಲುಕೋಟೆಯ ಗಿರಿಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಆಚೆಗೆ ಹೋದರೆ ನಾಗಮಂಗಲದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಮೂಡಲಪಾಯ ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

'ಘಟ್ಟದ ಕೋರೆ' ಘಟ್ಟದ ಕೆಳಗಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮೂಡಲಪಾಯದ ಮೂಲ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಜನ ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿ ಘಟ್ಟದ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವೊಂದಿತ್ತು. ಎತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ, ಕತ್ತೆಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ತರುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು 'ಘಟ್ಟದ ವ್ಯಾಪಾರ' ಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರು ಎಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೊಸಹೊಳಲಿನ ದೇವಾಂಗ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಜನರಲ್ಲಿ ಗೌರಿ ಹಬ್ಬದ ವಿಶೇಷ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ನಡೆಯುವ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಜನಾಂಗದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕೋಳಗಾಲದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅರಸು ಜನಾಂಗದ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಅರಸುಗಳು ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಯಾವುದೋ ದಂಡಯಾತ್ರೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಘಟ್ಟಗಳನ್ನು ಇಳಿದು ಸಾಗಿದ್ದ ಅರಸು ಜನಾಂಗದ ಬಸವರಾಜ ಅರಸು ಎಂಬುವವರು ಅನೇಕ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ತಂದರೆಂದು ಅವರ ವಂಶಸ್ಥರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ತಂದದ್ದರ ಜೊತೆಗೆ ಭಾಗವತಿಕೆಯನ್ನೂ ಅವರು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೭೮ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಘಟ್ಟದ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಮರಳಿ ಕೋಳಗಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅವರು ತಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರತಿಗಳು ಈಗಲೂ ಉಳಿದುಬಂದಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಾರ್ಶ್ವಸುಬ್ಬನ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳೇ. ಭಾಗವತ ಬಸವರಾಜ ಅರಸಿನವರ ಕಾಲವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೋಡಿದಾಗ ಪಾರ್ಶ್ವಸುಬ್ಬನ ಕಾಲ ೧೭೭೮ಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಭಾಗವತ ಬಸವರಾಜ ಅರಸಿನವರು ಕೋಳಗಾಲಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮುನ್ನ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿನ ವೇಷ ಭೂಷಣ, ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಅವರು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮೂಡಲಪಾಯದ ಕಿರೀಟ, ಭುಜಕೀರ್ತಿ, ಎದೆಹಾರ, ವೀರಗಾಸೆಗಳೆಲ್ಲ ಉಳಿದವು. ಮುಖವೀಣೆ ಉಳಿಯಿತು. ಮೂಡಲ ಪಾಯದ ವಿಶೇಷ ಕೊಡುಗೆಯಾದ 'ಮೇಳ' (ಸಾಮೂಹಿಕ ಗಾಯನ) ಹೊಂಗೆಯ ಚಪ್ಪರ ಉಳಿದರೂ ಅದು ಮೇಳದವರು ಮಾತ್ರ ನಿಲ್ಲುವ ಎಡೆಯಾಯಿತು. ಪಾತ್ರಗಳು ಚಪ್ಪರದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಆಭಿನಯ ನೀಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ, ಮೂಡಲಪಾಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕಟ್ಟಲನ್ನು(ಚಪ್ಪರ) ಕಟ್ಟುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮೊದಲಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತೆರೆದ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಚೆಕ್ಕೊಕವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ದಡಿಗಳನ್ನು ನಟ್ಟು ಆ ಚೊಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಕರಾವಳಿಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಉಳಿದಿದೆ. ಈ ಚೊಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಮೂರು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಕುಳಿತರೆ ಹಿಂಬದಿ ಭಾಗವತಾದಿಗಳಿಗೂ ಪಾತ್ರಗಳ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೂ ಮೀಸಲಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರ ಪ್ರಭಾವ ಕೋಳಗಾಲದಲ್ಲಿ, ಹೊಸಹೊಳಲಿನಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ.

ಘಟ್ಟದ ಕೋರೆಯ ರಂಗ ಮಂದಿರ ಒಂದು ಹೊಂಗೆಯ ಚಪ್ಪರ ; ಅದರ ಮೂರು ಬದಿಗಳಿಗೆ ತಡಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವವರು ಹರಿಜನರು.

(ಹರಿಜನರಿಗೆ ಈ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕೂರುವವರೇ ಅವರು). ಈ ಚಪ್ಪರದ ಛಾವಣಿಗೆ ಊರಿನ ಮಡಿವಾಳ ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಈಶಾನ್ಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಬವನ್ನು ನೆಡುವಾಗ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ನೆಡುವರು. ಚಪ್ಪರಕ್ಕೆ ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮಂತ್ರಿಸಿ ಕಟ್ಟುವರು. ಘಟ್ಟದಕೋರೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಾತ್ರವೂ ರಂಗದ ಮುಂಬದಿಯಿಂದ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಚಪ್ಪರದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಡಭಾಗ ತೆರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಣ್ಣದ ಮನೆಯಿಂದ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಚಪ್ಪರದ ಹಿಂಬದಿಗೆ ಬಂದು ದ್ವಾರದಿಂದ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅದನ್ನು ದಾಟಿ ಚಪ್ಪರದ ಮುಂಬದಿಯ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಮುಂಭಾಗದ ಎರಡು ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಪ್ಪಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ಮೂರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಭೂತಾಳೆ ಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ತಂದು ಎರಡು ಕಡೆಯೂ ನೆಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಸಗಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಾಶಿ ಗಿಡದ(ಪರತದ ಗಿಡ) ತಿರುಳನ್ನೋ ಅಥವಾ ಕುಟ್ಟಿದ ಹರಳು ಬೀಜವನ್ನೋ ಹಾಕಿ ಉರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳಕು ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಉರಿದು ಅವರು ಮೈ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದ ಆಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ವಿಶೇಷ ಆಕರ್ಷಣೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ ಮತ್ತು ಗ್ಯಾಸ್‌ಲೈಟುಗಳು ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿವೆ.

ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದಮನೆ ದೇವಸ್ಥಾನ ಅಥವಾ ರಾಮಮಂದಿರ. ಅದು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ದೂರವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟಗಳನ್ನು ಇತರ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ ಮೇಳದವರೂ ಪಾತ್ರವರ್ಗದವರೂ ಸೇರಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಬಣ್ಣಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯ. ಮೊದಲಿಗೆ ಪಡುವಲಪಾಯದಂತೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳೇ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಬಣ್ಣದವನ ನೆರವು ಬೇಕು. ಬಣ್ಣ, ಮೊದಲಿಗೆ ರಾಜಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಹರಿದಾಳವನ್ನು ತೇದು ಅದರ ಲೇಪನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣಗಳು ಘೋರ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಪಾಪಸುಕಳ್ಳಿಯ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಟುವಾಳದಕಾಯನ್ನು ಮೀಸೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಅಂಟಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಎಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬಣ್ಣಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಹಳದಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಈಗ ಗುಲಾಬಿಯ ವರ್ಣ ರಾಜಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ, ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಬಣ್ಣದ ಮನೆಯ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ವೇಷಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದ ಮೇಲೆ ಭಾಗವತಾದಿ ಮೇಳದವರು, ವಾದ್ಯವೃಂದದೊಡನೆ ದಿಗಣ ಹಾಕಿ;

ದ್ವಿರದಾನನ ಪಾಲಿಸೊ - ಕರುಣದೊಳೆಮ್ಮ

ದ್ವಿರದಾನನ ಪಾಲಿಸೊ

ಎಂಬ ಹಾಡಿನೊಡನೆ ಸಾಗಿಬರುವರು. ರಂಗದ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು. ಮೇಳದವರೂ ಭಾಗವತರೂ ಸೇರಿ ೮-೧೦ ಮಂದಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರುತಿ, ಮುಖವೀಣೆ, ಮದ್ದಲೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಮಂದಿ ತಾಳ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವಾದ್ಯದವನಿಗೂ ಗೊತ್ತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮದ್ದಲೆಯ ಗಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದಾದುದರಿಂದ ಒಂದು ಕವೆಯನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮದ್ದಲೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮದ್ದಲೆ ಎರಡು ಅಡಿ ಉದ್ದವಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯ ನಾದವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಭಾಗವತರು ಸಭಾವಂದನೆಗೆ ಮೊದಲು 'ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯಂ ದೇವಂ' ಎಂಬ ಗಣೇಶ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು 'ಗುರುಬ್ರಹ್ಮ ಗುರುವಿಷ್ಣು...' ಎಂಬ ಗುರು ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಶಾರದೆ, ಆಕಾಶದೇವತೆ, ಭೂದೇವತೆ, ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲರು ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ವಂದನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ, ನೆರೆದ ಸಭೆಗೆ ವಂದಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೆ 'ಹಂಸಕ್ಷೀರ ನ್ಯಾಯ'ದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ಕಥೆಗೆ ನಾಂದಿಯನ್ನು ಹಾಡುವರು.

ಘಟ್ಟದ ಕೋರೆಯಲ್ಲಿ ಹನುಮನಾಯಕ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕೋಡಂಗಿ ಎಂದೇ ಕರೆಯುವರು. ಇವನ ವೇಷ ಒಂದು ಚೂಪಾದ ಕಾಗದದ ಕುಲಾವಿ (fools cap) ಸೇರಿನ ಗಡ್ಡವೀಸೆ, ಕಚ್ಚೆ, ನಿಲುವಂಗಿ, ನಡುವಿನ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಹಿಡಿದ ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಇವನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು "ಆರೋರಮಣಿ ಗೋವಿಂದ ಅಚ್ಚುತರಮಣಿ ಗೋವಿಂದ - ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಗೋವಿಂದ-ಪಡವಲಕಾಯಿ ಗೋವಿಂದ" ಹೀಗೆ ಸಾಗುವ ಒಂದು ವಿನೋದಾತ್ಮಕ ಗೀತೆಗೆ ನರ್ತಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವನು. ಭಾಗವತರು ಮತ್ತು ಕೋಡಂಗಿಯ ನಡುವೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಗಣೇಶನ ಪೂಜೆ, ಗಣೇಶನ ಮುಖವಾಡ ಹಿಡಿದ ಬಾಲಕ ಅರ್ಚಕರ ಪ್ರವೇಶ, ಈತನೂ ವಕ್ರವಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಕುರುಡು, ಒಂದು ಕಾಲು ಕುಂಟು, ಪುಳುಜುಟ್ಟು, ಆ ಜುಟ್ಟಿಗೆ ಮುಡಿದ ಹೂವು, ನೀರನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಚಿಮುಕಿಸುತ್ತ ಮಡಿ ಮಡಿ ಎಂದೇ ಅವನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ಕೋಡಂಗಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಚಕರ ನಡುವಿನ ಹಾಸ್ಯದ ಚಟಾಕಿಯ ಅನಂತರ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆ ನಡೆದು ಪೂರ್ವರಂಗ ಮುಗಿಯುವುದು.

ಘಟ್ಟದ ಕೋರೆಯ ನೃತ್ಯ ಮೋಹಕವಾದುದು, ಲಲಿತವಾದುದು. ರಾಜಸಪಾತ್ರಗಳು ಮಾತ್ರ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕುಣಿಯುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕುಣಿತವನ್ನು 'ನಡೆ' ಎನ್ನಲಾಗುವುದು. ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರ, ಋಷಿಯ ಪಾತ್ರ, ನಾರದ ಇಂಥ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಕುಣಿತವಿಲ್ಲ. ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ,

ಸೀತೆಯರು ರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಮಾತ್ರ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ; ಸೀತೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವಾಭಿನಯ ಮಾತ್ರ. ಬಬ್ರುವಾಹನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಮೀಳೆ ಕಚ್ಚಿಹಾಕಿ ಕುಣಿಯುವ ಸಂದರ್ಭ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೀರರಲ್ಲಿ, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ, ವಾನರರಲ್ಲಿ, ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕುಣಿತವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶ. ಪುರುಷರ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ 'ತ್ರಿಪುಟ'ಯಲ್ಲಿ 'ಥಾ ಥೈ ಥಕ ಥೈ' ಎಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕುಣಿಸಿದರೆ, ಆದಿತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ತಾನನಾನಾ-ನಾನಾನ್ನಾನ್ನ-ದೇವ |ದೇವ| ದೇವಾಧಿದೇವ' ಹೀಗೆ ಕುಣಿತದ ನಡೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿಯಗತ್ತಿನ ಚೊತೆಗೆ ಕೈಯ ಒನಪು ಇಲ್ಲಿ ಮೋಹಕ. ಇಲ್ಲಿ ಒರಟಾದ ಕುಣಿತ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ನಯ; ಎಲ್ಲವೂ ನಾಜೂಕು; ಎಲ್ಲವೂ ಆಪ್ಯಾಯಮಾನ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಘಟ್ಟದ ಕೋರೆಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಎಲ್ಲ ತಾಳಗಳಿಗೂ ನರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ೫-೬ ಬಗೆಯ ನೃತ್ಯ ವೈವಿಧ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ದೈತ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳು, ವಾಲಿ, ಸುಗ್ರೀವ ಇಂಥ ಉಗ್ರಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮುನ್ನ ದಿಗಣ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಧೀನ್ ಧೀನ್ ಧೀನ್ ಧೀನ್
 ಧತ್ತಿನ್ನತ್ತ ತಗ ತಗ ತಗ ತಗ
 ಥೋದಿನ್ನ ತಾಂ ಥಾಂ ಥಾಂ ಥೈ
 ಧಿನತೋಂ ಧಿನತೋಂ ಧಿನತೋಂ ಧಿನತೋಂ

ಎಂದು ಮೂರುಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಮದ್ದಲೆಯ ನಾದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಪಾತ್ರಗಳು ಕುಣಿಯುವವು. ಮೂಡಲಪಾಯದಲ್ಲಿನಂತೆ 'ಭಲಿರೇ ಶಹಭಾಶ....' ಎಂಬ ಉದ್ಗಾರಗಳನ್ನು ಕುಣಿತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ರಾವಣನ ಪಾತ್ರ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ನಿಂತಾಗ ಪಡುಲವಲಪಾಯದಂತೆ ಶಿವಪೂಜೆ ಉಂಟು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮೇಳದವರು ಹೋಗಿ ಆ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕುಣಿಸಿ ಕರೆತರಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಪಂಜನ್ನು ಬೇರೆಯವರು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ದುಗ್ಗಲೆ ಹಾಕುವುದುಂಟು. ಶೂರ್ಪನಖಿ ಮಾತ್ರ ತಾನೇ ಪಂಜನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬರುವ ವಾಡಿಕೆ. ಮೂಡಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ದೈತ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ನಡುವೆ ರಂಗಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಆರ್ಭಟಿಸಿಕೊಂಡು ವೇಗವಾಗಿ ಬಂದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ರಂಗದ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದಲೇ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಬರುತ್ತವೆ. ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತು ರಂಗಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಂಜಿನ ಸೇವೆ (ಪಂಜಿನ ನಮಸ್ಕಾರ) ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಇತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮಟೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟು.

ಘಟ್ಟದ ಕೋರೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತದ ಕಥೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಶಿವಕಥೆಗಳಾಗಲಿ, ಕರಿಭಂಟಿ, ಸಾರಂಗಧರ ಮೊದಲಾದ ಲೌಕಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಕಥೆಗಳಾಗಲೀ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ಬಂಡಿಗಾಲಿಯ ಕಥೆ' ಎಂಬ ಜಾನಪದ ಮೂಲದ ಕಥೆಯೊಂದು ಈ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು-

೧. ರಾಮಾಯಣ-ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ, ಪಂಚವಟಿ, ಸುಗ್ರೀವ ಸಖ್ಯೆ, ಚೂಡಾಮಣಿ, ಸೇತುಬಂಧ, ಲವಕುಶರ ಕಥೆ.

೨. ಮಹಾಭಾರತ - ಐರಾವತ, ಇಂದ್ರಕೀಲ, ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ, ಸುಧನ್ವ ಕಾಳಗ, ಬಬ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ ಮುಂತಾದವು.

ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಚರಿತೆ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಪಾರ್ತಿಪುಟ್ಟನ ರಚನೆಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು ಘಟ್ಟದ ಕೋರೆಯಲ್ಲಿವೆ. ೩-೪ ಬೇರೆ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಐರಾವತ ಮೇಲಿನ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಇತರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಗೀತದ ಪ್ರಮುಖ ರಾಗಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸ್ವರಸಂಯೋಜನೆ ಒಂದೇ ಆದರೂ 'ದುರ್ತ'ದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಹಾಡಲಾಗುವುದು. ಜಂಪೆ, ಅಟ್ಟತಾಳ, ಆದಿತಾಳ, ಏಕತಾಳ, ತ್ರಿಪುಟಿ, ಮಟ್ಟತಾಳ, ರೂಪಕತಾಳ ಮುಂತಾದ ತಾಳಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನಾಟಿರಾಗ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ, 'ರೇಗುತ್ತಿ', ಶಂಕರಾಭರಣ, ಕಾಂಬೋಧಿ, ಭೈರವಿ, ಆನಂದ ಭೈರವಿ, ನೀಲಾಂಬರಿ, ಗೌಳ, ಕೇದಾರಗೌಳ, ಆರಭಿ, ಮಧ್ಯಮಾವತಿ, ಹರಿಕಾಂಬೋಧಿ, 'ಕಲಹನಪ್ರಿಯ', ಸಾವೇರಿ ಮೊದಲಾದ ರಾಗ ವೈವಿಧ್ಯಗಳು ಕಾಣುಬರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಂಗತ್ಯ, ದ್ವಿಪದ ಮೊದಲಾದ ಮಟ್ಟಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ.

ಭಾಗವತ ಸಂಗೀತ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಒಳ್ಳೆಯ ತಜ್ಞ. ಹಿಂದಿನ ಕಥಾ ಪರಿಚಯ ಮುಂದಿನ ಕಥಾಪರಿಚಯ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಧಕಗಳನ್ನು ಭಾಮಿನಿಗಳನ್ನು, ವೃತ್ತ, ಕಂದಗಳನ್ನು ಭಾಗವತನೊಬ್ಬನೇ ಮುಖವೀಣೆಯ ವಿದ್ವಾಂಸನ (ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹರಿಜನ) ನೆರವಿನಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. 'ನಡೆ'ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಟ್ಟುಗಳು ಬಂದಾಗ, ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ರಾಗಗಳು ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಹಿಮ್ಮೇಳದವರು ದನಿ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುಣಿತಕ್ಕೂ ರಾಗಗಳ ಬಳಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ವೀರ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಾಟಿ, ಮೋಹನ, ಭೈರವಿ ರಾಗಗಳು ಕಾಣುಬರುತ್ತವೆ. ಶೋಕದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾನಡ, ಭೈರವಿಗಳನ್ನು ಶೃಂಗಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಂಬೋಧಿಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುವುದು.

ಮೂಡಲಪಾಯದಂತೆ ಘಟ್ಟದಕೋರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯ ಪ್ರಾಸದ ಚಮತ್ಕಾರವಿಲ್ಲ. 'ಸಾರಥಿ-ಸನ್ಮೂರತಿ' 'ರಾಜ-ರವಿಸಮತೇಜ' 'ತಾಯೆ-ನೀನೆನ್ನಕಾಯೆ' 'ದೇವಿ - ಮಹಮ್ಮಾಯಿ' ಇಂಥ ಮಾತುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಮೂಲ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತುಗಳು ಇಲ್ಲ. ಭಾಗವತರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟುದುಂಟು. ಮೂಲಪದ್ಯದ ಸಾರಾಂಶವೇ ಪಾತ್ರಗಳ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತುಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಸಾವಾನ್ಯ ಜನರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬ ಪಾತ್ರಧಾರಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಂದರ್ಭದ ಮಾತನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟರೆ ಜನ 'ಈ ಮಾತನ್ನು ಬಿಟ್ಟ' ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ಯಕ್ಷಗಾನಾಸಕ್ತರು. ಚೊತೆಗೆ ಕೋಳಗಾಲ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು ನಡೆದ ನಿದರ್ಶನವೂ ಉಂಟು.

ಘಟ್ಟದ ಕೋರೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಭಾಗವತರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಚನದಲ್ಲಿಯೇ 'ಕೇಳಿರೈ ಸಭಾಜನರೇ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಮತ್ತೊಂದು ಮೃಗವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾನಕಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬರುವಂಥ ಪ್ರಕಾರ ಅದೆಂತೆಂದೆನೇ....' ಎಂದು ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಭಾಗವತಿಕೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರದರ್ಶನದ ನಡುವೆಯೇ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದುಂಟು. ಆಗ ಭಾಗವತ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮೇಳವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟವರನ್ನು ಹೊಗಳುವ ರೀತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಗಗನೇ ರವಿರತ್ತೇ ಕವಿರತ್ತಾನೀ ಬಾಲಕ:

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೇ ಮೀನಕೇತನ:

ಎನ್ನುವಂಥ ನಮ್ಮ ಭಾಗವತಮೇಳವನ್ನು ನೋಡಿ

....ಅವರು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಟ್ಟಂಥ

ಘಟ್ಟಿ ಹತ್ತು ವರಾಹ...

ಧೀನ್ ಧೀನ್ ಧೀನ್ ಧೀನ್

ದತ್ತಿಂದ ದತ್ತಿಂದ.....

ಅಥವಾ

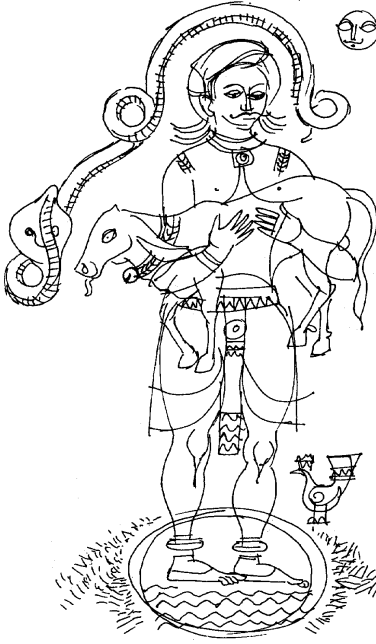
ಶಯನೇ ಶ್ರೀರತ್ನೋ - ಸಭಾರತ್ನೋ ಪುಂಡಲೀಕಾ:

ಎನ್ನುವಂಥ ಕೋಳಗಾಲದ ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳವನ್ನು ನೋಡಿ.....

ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾಣ್ಯವನ್ನು (ಈಗ ನೋಟು) ಚೇಬಿಗೆ ಇಳಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ವೃತ್ತಿ

ಕಲಾವಿದನಾದ ಭಾಗವತನು ಮಾತ್ರ ಈ ಹಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೇಳ ನಾಯಕನಾದ ಅವನಿಗೆ ಇದು ಸಲ್ಲುವುದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ.

ಕೋಳಗಾಲ ಈಗ ಘಟ್ಟದಕೋರೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಜಾನಪದ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದ ಈ ಯಕ್ಷಗಾನದ ತೌರೂರು 'ಘಟ್ಟದಕೋರೆ' ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಕ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಭಾಗವತ ಬಸವರಾಜ ಅರಸರು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜ ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಿಯಾಗಿ ಹಬ್ಬಿತು. ಮುಂದೆ ಅವರ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟರಾಜ ಅರಸ್, ನಂಜರಾಜ ಅರಸ್ ಪಪಮುಂತಾದವರು ಈ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಇದು ಅರಸು ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ (ವೀರಶೈವರು), ವಜ್ರಯ್ಯ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು), ಕಾಳಾಚಾರ್ಯ (ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು) ಮುಂತಾದವರೂ ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದವರು. ಡಿ.ವೆಂಕಟೇ ಅರಸು ನುರಿತ ಭಾಗವತರಾಗಿ ಈಗ ನಿಧನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವಾಚಾರ್ಯ, ಚನ್ನಬಸವದೇವರು, ಚಾಮಾಚಾರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಕಲಾವಿದರು ಕೋಳಗಾಲದ ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಂಡಳಿಯ ಭಾಗವತರಾಗಿ ಈಗ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಘದ ಜೀವಸೂತ್ರವಾಗಿ ಭಾಗವತ ಬಸವರಾಜ ಅರಸಿನವರ ಮರಿಮಗ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎನ್. ಬಸವರಾಜ ಅರಸಿನವರು ಈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ವರ್ಷದಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಬಸವರಾಜ ಅರಸಿನವರು ಹುಟ್ಟು ಕಲಾವಿದರು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪಾತ್ರಗಳ ಮಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಭಾವದ ಬೆಡಗನ್ನು, ಅಭಿನಯದ ಸೊಗಸನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಟ್ಟ ಮಹಾ ಮೇಧಾವಿ ಕಲಾವಿದರು. ತಮ್ಮ ಮುತ್ತಾತನವರು ಸಂಪಾದಿಸಿ ತಂದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಓದಿ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಇವರು ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲಾಗದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿರುವವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವವರು. ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ರಾಮನಾಗಿ, ಶೃಂಗಾರ ರಾವಣನಾಗಿ, ಆಂಜನೇಯನಾಗಿ, ಸುಗ್ರೀವನಾಗಿ ಆ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಜೀವಕಳೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟ ಇವರು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಜೀವನಾಡಿಯನ್ನು ಮಿಡಿದು ತೋರಿಸಬಲ್ಲವರು. ನಾಟಕಕಾರರಾಗಿ, ರಂಗಭೂಮಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಟರಾಗಿ ಇವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ತನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಂರ ಗಡಿಯನ್ನು ಈ ಕಲಾವಿದ ದಾಟಬೇಕಾಯಿತು. ಕಳೆದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಅಪೂರ್ವ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪಟುವಾಗಿ

ವಿಜೃಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಂದಾಗಿ ಕೋಳಗಾಲದ ಘಟ್ಟದ ಕೋರೆ ಈಗ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹಿರಿಯರಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದ ೯-೧೦ ವಯಸ್ಸಿನ ಹಸುಳೆಗಳೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ. ಈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಭಾಗವತ ಬಸವರಾಜ ಅರಸಿನವರ ಸಮಾಧಿ ಕೋಳಗಾಲದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಪಿಲಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಪ್ರದರ್ಶನದ ದಿನವೂ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಕಲಾವಿದರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕಲೆಗೆ ಮೂಲಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾವ್ಯಕಲೆಯ ಚಾರಣರು

೧. ಪರಂಪರೆ

ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಕಾರರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ದೊಡ್ಡದು. ಜೀವನಾಧಾರವಾದ ವ್ಯವಸಾಯದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕಸಬುಗಳು ಈ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಶಬ್ದದ ಕೆಳಗೆ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸಾಯವು ಒಂದು ವೃತ್ತಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ವೃತ್ತಿಗಳು ಹತ್ತು ಹಲವು. ಬಡಗಿ, ಕಮ್ಮಾರ, ಕುಂಬಾರ, ಕೊರಮ, ವಡ್ಡ, ಗೊಲ್ಲ, ಕುರುಬ, ಈಡಿಗ, ಬಳೆಗಾರ, ಬಣಜಿಗ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿ, ನೇಯ್ಗೆಯವ, ಅಗಸ, ತಳವಾರ, ಚಿಪ್ಪಿಗ, ಚಮ್ಮಾರ, ಗಾಣಿಗ, ಉಪ್ಪಾರ, ಮುಂತಾದವರು ಒಕ್ಕಲು ಮಗನನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾದ ಒಂದೊಂದು ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವರು. ಸದಾ ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠವಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆ ತನ್ನ ದುಡಿಮೆಯ ಶ್ರಮವನ್ನು ಮರೆಯಲು, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆನಂದ ನೆಮ್ಮದಿಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು, ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಲೆಗಳು ಎರಡು ತೆರನಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಜನ ತನ್ನ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ತಾವೇ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಹಾಡು, ಕುಣಿತ, ನಾಟಕ, ಕ್ರೀಡೆ, ವಿನೋದ ಮುಂತಾದವು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಇದು ಅವರ ವಿರಾಮದ ವೇಳೆಯ ಹವ್ಯಾಸವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಗಳಾದವರು ಚತುರರಾದವರೂ ಈ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು

ನಿಷ್ಣಾತರೆನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗ-ಒಂದು ವಿಶೇಷ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಗೆ ಅವರದೇ ಆದ ಕಲೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇವರು ತಮ್ಮ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣ ಕಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರೇ ಜನಪದ ಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜನಪದ ವೃತ್ತಿ ಕಲಾವಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಲೆಯ ವಿಪುಲ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ವೃತ್ತಿಕಾರರನ್ನು ಅನೇಕ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ :

೧. ಕಥಾ ಪ್ರಧಾನ ಜನಪದ ಮೇಳಗಳ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು
೨. ಜನಪದ ಮನೋರಂಜಕ ವೃತ್ತಿ ಕಲಾವಿದರು (Folk Charmers)
೩. ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಕಾರರು
೪. ನೃತ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಮೇಳಗಳ ಅರೆವೃತ್ತಿ ಕಲಾವಿದರು
೫. ಗೀತ ಪ್ರಧಾನ ಮೇಳಗಳ ಅರೆವೃತ್ತಿ ಕಲಾವಿದರು
೬. ಜನಪದ ಭವಿಷ್ಯ ವಾಚಕರು
೭. ವಾದ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಮೇಳದವರು
೮. ಸಂಕೀರ್ಣ ವೃತ್ತಿಕಾರರು

ಕಥಾಪ್ರಧಾನ ಜನಪದ ಮೇಳಗಳ ವೃತ್ತಿಕಲಾವಿದರು ಅನೇಕ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಸಾಳೆಯವರು, ಕರಪಾಲದವರು, ಹೆಳವರು, ಲಾವಣಿಕಾರರು, ತಂಬೂರಿಯವರು, ಗೊರವರು, ಗಣೆಯವರು, ದೊಂಬಿದಾಸರು, ನೀಲಗಾರರು, ಚೌಡಿಕೆಯವರು, ಗೊಂದಲಿಗರು, ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು, ಕಿನ್ನರಿ ಜೋಗಿಗಳು, ಸ್ತ್ರೀಗಾಯಕಿಯರು ಮುಂತಾದವರು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿಯವರು, ಕಿಳ್ಕೆಕ್ಯಾತರು, ದೊಂಬಿದಾಸರು, ಸಣ್ಣಾಟದವರು ಪ್ರಮುಖರಾದವರು.

ಜನಪದ ಮನೋರಂಜಕರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ, ದೊಂಬರಾಟ, ಹಾವಾಡಿಗರ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಕೋತಿಯಾಟ, ಕರಡಿಯಾಟ, ಕೋಲೆ ಬಸವನ ಆಟ, ಮೊಂಡರು, ವೇಷಗಾರರು ಮೊದಲಾದವರ ಅನೇಕ ಬಗೆಗಳ ಚಮತ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ, ಕಲೆಗಳನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಕಾರರದೇ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಗಣೆಯವರು. ಸುಡುಗಾಡು ಸಿದ್ದರು. ಮುಳ್ಳಾವಿಗಿಯವರು, ಎಣ್ಣೆ ಜೋಗಿಗಳು,

ಜೋಗಜೋಗಿತಿಯರು, ಉರಿವಾರಿಯವರು, ಬೀದಿ ವಾರಿಯವರು, ತತ್ವಪದದವರು, ಆಸಾದಿಯವರು ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು.

ನೃತ್ಯಪ್ರಧಾನ ಮೇಳಗಳ ಅರವೈತ್ತಿ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳು ಮೇಳದವರು, ವೀರಗಾಸೆ ಮೇಳದವರು, ಕೋಲಾಟದವರು, ಪುರವಂತಿಕೆಯವರು ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇವರು ಕಲಾತಂಡಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣವೈತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರಲ್ಲ.

ಗೀತಪ್ರಧಾನ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ, ಅಂಟಕಿಪಂಟಕಿ ಮೇಳ, 'ಮಾರ್ನವಮಿಯ ಮೇಳ ಪಂಚಿನ ಮೇಳ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಭವಿಷ್ಯವಾಚಕರಲ್ಲಿ ಕಣಿಯವರು, ಕೊರವಂಜಿಯವರು, ಕುರುಮಾವುಗಳು, ಕಾಲಚ್ಚಾನದವರು, ಬುಡುಬುಡುಕೆಯವರು ಮುಂತಾದವರು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ವಾದ್ಯಪ್ರಧಾನ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕರಡೆಮಜಲು, ಚಿಟ್‌ಮೇಳ, ಹಲಗೆ ಮೇಳ, ವಾದ್ಯಮೇಳ ಮೊದಲಾದವು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಕಾರರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಥಾಪ್ರಧಾನ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ-ಕಥಾ ಪ್ರಧಾನ ಜನಪದ ಮೇಳಗಳು ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾದ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಳಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಜನಪದ ಗಾಯಕರನ್ನೂ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಈ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ತಂದೆಯಿಂದ ಮಗ, ಗುರುವಿನಿಂದ ಶಿಷ್ಯ, ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕಿರಿಯರು ಹೀಗೆ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ತಲೆವಾರಿನಿಂದ ತಲೆವಾರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಈಗಲೂ ಉಳಿದು ಬಂದಿವೆ. ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಅವು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿವೆ. ಒಂದೊಂದೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಬಗೆಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಆಹ್ವಾನದ ಮೇಲೆ ಈ ಕಲಾವಿದರು ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಮದುವೆ, ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಹಾಡಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ನಾಟಕೀಯವಾಗಿಯೂ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದುದನ್ನು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೊತ್ತಾದ ಆಸಕ್ತರ ಗುಂಪೊಂದು ಕುಳಿತು ಇವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪರಿಣಿತ ಕಲಾವಿದ ಮುಮ್ಮೇಳವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆ ಶಿಷ್ಯರು ಅಥವಾ ಸಹ - ಕಲಾವಿದರು ಹಿಮ್ಮೇಳವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿಮ್ಮೇಳ

ಪಲ್ಲವಿಯಾಗಿರಬಹುದು, ಅಥವಾ ಆ ಕಾವ್ಯದ ಪಾದಗಳೇ ಆಗಿರಬಹುದು. ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ನಡುನಡುವೆ ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಪಕಥೆಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಮುಖ್ಯ ಕಥೆ ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದರೆ ಉಪಕಥೆ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆಡುನುಡಿಯಲ್ಲಿ, ಗ್ರಾಮ್ಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಗೆಯ ಬುಗ್ಗೆಯನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿಸಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಸಮಗ್ರ ರಾತ್ರಿ ಈ ಮೇಳಗಳು ನಡೆಯಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಕಲಾವಿದರ ಕಂಠಶ್ರೀ ಸಂಗೀತದ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ರಸಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೇಳುಗರನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ವಾದ್ಯಗಳ ಮೋಜು ಪುಳಕವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ನೃತ್ಯಗಳು ಸಮರಸವಾಗಿ ಬೆರೆತಾಗಲಂತೂ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಮೇಳಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಅಪೂರ್ವವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಜನಪದಜೀವನದ ಜೀವನಾಡಿಗಳೆನಿಸಿ ಈ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಜನಾದರಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದ ಕಾಲ ಈಗ ದೂರವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇವರು ಇನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಸತ್ವಪೂರ್ಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉಡುಗೊರೆ, ಸಂಭಾವನೆ, ದವಸ-ಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೇಳಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವರು ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಕಾಲ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೈಬಿಡದೆ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸೇರಿಸಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಕಾವ್ಯಗಳು ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೀಮಂತ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು, ಕಿರುಕಾವ್ಯಗಳು, ಲಾವಣಿಗಳು ಬಿಡಿ ಹಾಡುಗಳು ಇವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಶುದ್ಧ ಪದ್ಯರೂಪದ ರಚನೆಗಳು ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಮಿಶ್ರಿತ ಚಂಪೂ ರೀತಿಯ ಕಾವ್ಯಗಳು ಗದ್ಯವೇ ಎನಿಸಿದರೂ ಪದ್ಯಗಂಧಿಯಾದ ಶೈಲಿಯ ಕೃತಿಗಳು ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಆಯಾಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳ ಭಾಷೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸೊಗಡಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ರಂಜಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಾವಣಿಯ ಗುಣಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾದ ವರ್ಣನೆಗಳು, ಪಾತ್ರ ಪರಿಪೋಷಣೆ ಸನ್ನಿವೇಶ ರಚನೆ, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯ ವೈವಿಧ್ಯಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಶುದ್ಧ ಜನಪದ ಮೂಲದ ಕಾವ್ಯಗಳಂತೆಯೇ ಶಿಷ್ಟ ಮೂಲದ ಕಾವ್ಯಗಳೂ, ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಜನಪದಗಳ ನಡುವೆ ಕೊಳು-ಕೊಡುಗೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ನಡೆದಿರುವುದು. ಈ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಕಾವ್ಯಗಳ ವಸ್ತು ವೈವಿಧ್ಯವು ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಪೌರಾಣಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ವಾಸ್ತವಿಕ ರಮ್ಯ ಅದ್ಭುತ ಕಾವ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಅತಿಮಾನುಷ ಕಾವ್ಯಗಳು ವಿರಳವಾಗಿ ಬರಬಹುದು. ಪ್ರೇಮ ಕಾವ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ತ್ಯಾಗ, ಬಲಿದಾನ, ಸತ್ಯ, ಶೀಲ, ನ್ಯಾಯ, ನೀತಿ, ಧರ್ಮ ಮುಂತಾದ ಆದರ್ಶ ಗುಣಗಳಿಂದ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಮಾನವ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಈ ಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರು ಅಥವಾ ನಾಯಕಿಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸುಖಾಂತ ಹಾಗೂ ದುರಂತ

ಕಾವ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಇವೆ. ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಮಟ್ಟುಗಳು ಛಂದಸ್ಸು, ಅಭ್ಯಾಸನೀಯವಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಹಾಡುವ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಉನ್ನತ ಶಿಖರದ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ.

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿಷಪ್ ಪೆರಿಸ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದನು. ಮಿನಿಸ್ಟ್ರಲ್ (Ministrel) ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ಅವರ ಭವ್ಯ ಪರಂಪರೆ, ಕಾವ್ಯಗಳು, ವಾದ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಅವನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಡೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದನು. ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು 'ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು' ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ನೋಡದೆ 'ರೆಲಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಎನ್ಸಿಯಂಟ್ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪೋಯೆಟ್ರಿ' (ಪ್ರಾಚೀನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಾವ್ಯದ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು) ಎಂದು ಕರೆದ. ಅವನಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡ ಅನೇಕರು ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಶೋಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರಿದರು. ಸ್ಕಾಟ್‌ಲೆಂಡಿನ ಗಡಿಯ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸರ್ ವಾಲ್ಟರ್ ಸ್ಕಾಟ್ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಿದ. ಮುಂದೆ ವಿಶ್ವದ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದರು. ಸ್ಲಾವಿಕ್ ದೇಶಗಳ ಸ್ಕೋಮೊ ರಾಕ್ಸ್, ಸ್ಪೇನಿನ ಕಾಂಟಿಡೋರ್ಸ ಮುಂತಾದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಪರಂಪರೆಗಳು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಅಪಾರ ಸಾಮಾಗ್ರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದವು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಯದೆ ಇನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿ ಚಿತ್ರ ಲಭ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಬಂಗಾಳದ 'ಬಾವುಲ್' ಮೇಳ ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕವಾದುದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಚೌಡಿಕೆ ಮೇಳವನ್ನು ಹೋಲುವ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಚೌಡಿಕೆಯಂಥದೇ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಒಬ್ಬ ಗಾಯಕ ಹಾಡಿಕೊಂಡು ನರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಹಿಮ್ಮೇಳದವರು ಕುಳಿತು ವಿವಿಧ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸಿ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಚೌಡಿಕೆಯಂಥ ವಾದ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗೆ ಒಂದು ದಾರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಎರಡು ದಾರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ನಾದವೂ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತ, ಹಾಡುತ್ತಾ, ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಬಾವುಲ್ ಸಭಿಕರನ್ನು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಬಾವುಲ್ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆಯೇ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಕಥಕರು, ವಾಚಕರು, ಕಡಿವಾಲರು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾದವರು.

ಭಾರತದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿರುವ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿವೆ. ರಾಜಾಸ್ತಾನದ 'ಭೋಪ' ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ, ಕಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಇಲ್ಲಿನ ತಂತ್ರ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಪಂಜಾಬಿನಲ್ಲಿ 'ಖಟ್ಟರು' ದಾನಿಗಳು ಎಂಬ ಕಲಾವಿದರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಒರಿಸ್ಸಾದ 'ಯೋಗಿಗಳ' ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕರ್ನಾಟಕದ 'ಚೋಗಿ' ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆಯೇ ಇದೆ. 'ಅಸ್ಸಾಮಿ' ನ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಲ್ಲಿ 'ಬರಾಗಿ' ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಈ 'ಬರಾಗಿ' ಯು ಇತರ ಚೋಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಲಾವಿದರಂತೆ ಸದಾ ಸಂಚಾರಶೀಲನಾದವನು.

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕರು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧ ಅತ್ಯಂತ ನಿಕಟವಾಗಿ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಭಾಷೆಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಬೇರೆಯಾದರೂ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಒಂದೇ ರೀತಿಯದಾಗಿದೆ. ಹೆಳವರು, ತಂಬೂರಿಯವರು, ದೊಂಬಿದಾಸರು, ಚೌಡಿಕೆಯವರು, ಕಿಂದರಿ ಚೋಗಿಗಳು, ಜಂಗಮರು, ಬುರ್ರಕಥೆಯವರು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ತೋರಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು, ದೊಂಬಿದಾಸರು, ಹೆಳವರು ಮುಂತಾದವರು ತೆಲುಗನ್ನು ಮನೆಮಾತಾಗಿ ಉಳ್ಳವರು. ಯಾವುದೋ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆ ನಿಂತು, ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಗೊಂದಲಿಗರು ಮರಾಠಿ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ತೋರುತ್ತಾರೆ. 'ಬಾಳಸಂತೋಷದವರು' ಆಂಧ್ರ ಮೂಲದವರಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಶೋಧ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಆರಂಭವಾದುದು ಈ ದಶಕದಲ್ಲಿ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈಗ ಆಗಿರುವ ಸಾಧನೆ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವಂಥದು. ಅನೇಕ ಅಜ್ಞಾತ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕಳೆದ ಒಂದೂವರೆ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ರೀತಿಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವು ಕಾಣಬಂದಿವೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಈಗ ಗುರ್ತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇವುಗಳ ಸುಳುಹು ೧೯೬೦ರ ಹಿಂದಿನ ಕೆಲವು ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ, ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಗೋವರ್, ಪ್ಲೀಟ್, ಮೊದಲಾದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ

ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ದಾಸ' ಎಂಬ ಒಂದು ವರ್ಗದ ಗಾಯಕರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಅವರು ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೊತ್ತಾದ ಸಭಿಕರು ಈ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿವರಣೆಗಳು ಇವೆ. ಮುಂದೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಲೇಖನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಿನ್ನರಿ ಜೋಗಿಗಳ, ಚೌಡಿಕೆಯವರ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳು ಇವೆ. ದೇವುಡು, ಅರ್ಚಕ ಬಿ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ, ಗದ್ದೀಮರ, ಕ.ರಾ.ಕೃ, ಸಾ.ಚ. ಮಹದೇವನಾಯಕ, ದೊಡ್ಡಭಾವೆಪ್ಪ ಮೂಗಿ, ಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮುಂತಾದವರ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಹಾಡುಗಳ ತುಣುಕುಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ವಿವರಣೆಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇವರಾರೂ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಮಹಾಪರಂಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಖಚಿತವಾದ ನಿರ್ದೇಶನ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೧೯೬೦ರ ಈಚೆಗಿನ ದಿನಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮಹಾಪುರಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಸುವರ್ಣಯುಗವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಡೆಯಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ದೊರೆತುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವರು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದೈವಗಳನ್ನು, ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸತ್ವಶಾಲಿಯಾದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಂಸಾಳೆಯರು, ನೀಲಗಾರರು, ಚೌಡಿಕೆಯವರು, ಗೊರವರು, ಗೊಂದಲಿಗರು, ಗಣೆಯವರು ಮುಂತಾದವರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಂಸಾಳೆಯವರು ಹಾಗೂ ನೀಲಗಾರರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಗಾಯಕರು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿರುವಂತೆಯೇ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಈಗ ಆರಂಭವಾಗಿರುವುದು ಶುಭ ಸೂಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಚೌಡಿಕೆ, ಗೊಂದಲಿಗ ಹಾಗೂ ಗೊರವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ತನ್ನ ನೈಜ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಹಿರಿಯ ಮೈಲಾರ ಹಾಗೂ ಸವದತ್ತಿಗಳು ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರನ್ನು ಪಡೆದ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ವಿವರವಾಗಿ, ಸಮಗ್ರವಾಗಿ, ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಬೇಕಾದುದು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯಗಳ

ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಕೆಲಸ ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಸರಿಯಾದ ರೂಪಗಳು ಇನ್ನೂ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕಾಗಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ಕೇಂದ್ರ ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಹುದೂರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಕಾವ್ಯಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಭಾಗಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಆಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಮೀಪದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಕಾವ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮುಕ್ಯಾಗದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಕಲಾವಿದರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ, ದೈವಭಕ್ತಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹೊಸ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನವೂ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗೊಂದಲಿಗರು ಹಾಗೂ ಚೌಡಿಕೆಯವರು ಒಂದೇ ವಾದ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದವರು. ಒಂದೇ ದೈವದ ಮೂಲವೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಸಾಮ್ಯ ವೈಷಮ್ಯಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಬಹುದು. ಇಂಥ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಒಂದು ಕಡೆ ನಡೆದರೆ ಇನ್ನೂ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕಾಗಿರುವ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಶೋಧ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೊಂದು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಬಹುದು. ಚಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗೊರವರು ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ದೈವ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುವ ಸಮರ್ಥರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಂಬಳಿಯ ನಿಲುವಂಗಿ, ಕತ್ತರಿ ಆಕಾರದ ಕವಡೆಯ ಎದೆಹಾರ, ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಬಣ್ಣದ ರುಮಾಲು, ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಇಳೆಬಿದ್ದ ದೋಣಿ, ಕೈಯ್ಯ ಕೊಳಲು, ಡಮರುಗ, ಇವುಗಳಿಂದ ಗೊರವರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಮೈಲಾರನ ಗೊರವರನ್ನು ಕಾಣದವರಿಲ್ಲ. ಅವರ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಪಡೆಯದವರಿಲ್ಲ. ಗೊರವರು ಸಂಚರಿಸದ ಜಾಗವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕಲಾವಿದರ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

ಚೌಡಿಕೆಯವರೂ, ಗೊಂದಲಿಗರೂ ತಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ವಾದ್ಯ ಚೌಡಿಕೆಯಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇವರ ಮೇಳಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಈ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿರಳ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವೊಂದು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಸಕ್ರಮವಾಗಿಯೇ ಕಾವ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ ಇನ್ನೂ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಧಾರವಾಡ, ಬಿಜಾಪುರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗ,

ರಾಯಚೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪಾಠಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡು ಈಗಾಗಲೇ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ರೂಪವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಗದ್ಯ ಕಥೆಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಜೋಗತಿಯರೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಪಾತ್ರವೇನು ಎಂಬುದು ನಿರ್ಧಾರವಾಗಬೇಕು. ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸ್ತ್ರೀ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇನಾದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದೇ ಎಂಬುದರ ಸೂಚನೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಹುದು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ತಮ್ಮ ದೇವತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಉದ್ದೇಶದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವು ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಅವರಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಈ ಕಾವ್ಯಗಳು ಸಹ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುವು. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಚನ್ನಿಗರಾಮನ ಕಥೆ, ಧನಪತಿರಾಯನ ಕಥೆ, ಮೈದುನ ರಾಮಣ್ಣನ ಕಥೆ, ಸಾರಂಗಧರನ ಕಥೆ, ನೀಲವೇಣಿಯ ಕಥೆ, ಮುಂತಾದ ದೀರ್ಘ ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳ ಉತ್ತಮ ಪಾಠಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಲಭ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವೀರನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಬಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪಿರಿಯಾ ಪಟ್ಟಣದ ಕಾಳಗ, ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಸರ್ಜಪುನಾಯಕನ ಕಾವ್ಯ ತುಮಕೂರು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಮದಕರಿನಾಯಕನ ಕಾವ್ಯ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ವೀರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಮೈಸೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಕುರಿತ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಮಡಿವಾಳಮಾಚಯ್ಯ, ಭುವನಮ್ಮ, ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ ಇವರನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕಾವ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಾವ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಿವಶರಣರನೇಕರು ಜನಪದ ಕವಿಗಳ

ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರಲಾರರು. ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳ ಬಾಹುಳ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ರಾಘವಾಂಕನ ಕಾವ್ಯಗಳ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಟದ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಹರಿಹರನಿಗೆ ಶಿವಶರಣರ ಬದುಕನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ವಿಪುಲವಾದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಏಕೆ ದೊರೆತಿರಬಾರದು? ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ, ಶಿವಶರಣರ ಕಾರ್ಯಗಳ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ, ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಯನ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಬಿ.ಎಸ್. ಗದ್ದೀಮಠ ಅವರು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಂತಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಪರಂಪರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳು' ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಶಿವಶರಣರ ಕಾವ್ಯಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಇವು ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಕಾವ್ಯಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು ಹಂತಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಗದ್ದೀಮಠ ಅವರು ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿಯ ಹಾಡೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಿನ್ನರ ಜೋಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಈ ಹಾಡು ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಕೊಡುಗೆಯೇ ಇರಬೇಕು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗದ್ದೀಮಠ ಅವರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಿಲ್ಲ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಸತ್ವಪೂರ್ಣ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ಕಾವ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಚಲಾವಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಬರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ನಾಶ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇರುವವರೆಗೂ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳು ಬದುಕಿರುತ್ತವೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ ಅಳಿದು ಹೋದರೆ, ಈ ಕಾವ್ಯಗಳು ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪೇಲವವಾಗುತ್ತವೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಲಾವಿದರು ಲೌಕಿಕ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ತಂಬೂರಿಯವರು, ದೊಂಬಿದಾಸರು,

ಕಿನ್ನರಿಜೋಗಿಗಳು, ಕೆಲವು ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು, ಕರಪಾಲದವರು ಮುಂತಾದ ಲೌಕಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಲಾವಿದರು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಲಾವಿದರೇ ಆಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹೆಸರುಗಳೂ, ವಾದ್ಯಗಳೂ, ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳೂ ಹಾಗೂ ಆ ಪರಂಪರೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳೂ ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ದೊಂಬಿದಾಸರು ತಿರುಪತಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ದಾಸರು. ಅವರು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಾರ್ಷಿಕ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಡೆಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದರು. ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಲು ಅವರು ಕದ್ದುದರಿಂದ 'ದೊಂಗ' ದಾಸರಾದರು - ಎಂಬ ಊಹೆಯೊಂದಿದೆ. ಇದು ನಿಜಕ್ಕೂ ವಿಚಾರಾರ್ಹವಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. 'ದಾಸ' ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಇವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೂಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

'ತೆಲಗು ಜಂಗಮ' ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಕುರುಹಾಗಿದೆ. ಶೈವ ಮೂಲದ ಈ ಕಲಾವಿದರು ಈಗ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇವರಂತೆಯೇ ಕಿನ್ನರಿ ಜೋಗಿಗಳು ಶೈವ ಮೂಲದ ಕಲಾವಿದರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಭೈರವನ ಆರಾಧಕರು. ಭೈರೇ ಜೋಗಿಗಳು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇವರಿಗೆ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ. ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿಯ ಹಾಡು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ನಾಥ ಪಂಥದ ಪ್ರಭಾವ ಇವರ ಮೇಲೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿದೆ. ನಾಥ ಪಂಥದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಇವರು ಈಗಲೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಆದಿಚುಂಚನಗಿರಿ ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ನಾಥಪಂಥ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೈವ ಹಾಗೂ ವೀರಶೈವಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮಸಕಾದ ಮೇಲೆ ಕಿನ್ನರಿ ಜೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿ ಲೌಕಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈಗ ಇವರು ಎಲ್ಲಡೆಯೂ ಲೌಕಿಕ ಗಾಯಕರಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ತಂಬೂರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಲಾವಿದರು, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ನೀಲಗಾರರ ತಂಬೂರಿಯನ್ನೇ ಹೋಲುವ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಯ ಜೊತೆಗೆ ನೀಲಗಾರರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಉಪಕಥೆಗಳನ್ನೇ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡು ಬರುವ ಈ ಕಲಾವಿದರು ಹರಿಜನರಾಗಿದ್ದು ಅವರೆಲ್ಲ ಎಡಗೈ ವರ್ಗದವರು, ನೀಲಗಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಬಲಗೈ

ವರ್ಗದ ಹರಿಜನರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಲಾವಿದರು ಎಂದೋ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ಹಾಸನದತ್ತ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ಮೂಲತಃ ಇವರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದರೇ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಮಾನಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಎರಡು ತಂಡದವರೂ ನುಡಿಸುವ ವಾದ್ಯ, ತಂಬೂರಿ ಜೊತೆಗೆ ಎರಡು ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲೂ ಉಪಕರಣಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿವೆ.

ಕರಪಾಲ ಮೇಳ ಜಂಗಮ ಕಥೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ನಿರೂಪಕ ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮನೇ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಥವಾ ಜಂಗಮನಂತೆ ವೇಷಧರಿಸಿದವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಜಂಗಮ ಕಥೆ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ “ಬುರ್ರಕಥಾ” ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ ಈಗ ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದಿದೆ. ಶರಣ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಕರಪಾಲದಯ್ಯಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಮೇಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರವಾದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕಗಳ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ, ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಮೇಳಗಳು, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಂತೆಯೇ ಇವೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅನುಮಾನವೂ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಈ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕ ಕಲಾವಿದರೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅಭ್ಯಾಸ ನಡೆಯಬೇಕು. ವೇಷ-ಭೂಷಣ, ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷಗಳು, ಕಾವ್ಯಗಳು ಇವುಗಳ ನಿಖರವಾದ ಅಭ್ಯಾಸ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಈ ಕಲಾವಿದರ ನೆಲೆ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪವೂ ಇದರಿಂದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ತೆರೆಮರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಹೋಗಿರುವ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಮೇಲೆ ವಿಧ್ವಾಂಸರ ದೃಷ್ಟಿ ಈಗ ಹೊರಳುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಗೋಷ್ಠಿಯನ್ನು ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿರುವುದು ಸಕಾಲಿಕವೂ

ಸಮಯೋಚಿತವೂ ಆಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರ ಭಾಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಎಳೆಯೊಂದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸೋಣ.

೨. ದೀಕ್ಷಾವಿಧಿ

ಲೌಕಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಒಂದು ದೈವದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ಗಡಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗಬಲ್ಲರು. ಹೋದಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರಿಗೆ ಅವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ರಂಜಿಸಬಲ್ಲರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ತಂದ ಕಥೆಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ತಾವೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಗಾಯಕರಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಕಥೆಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೆಳವರು, ದೊಂಬಿದಾಸರು, ತೆಲುಗು ಜಂಗಮರು ಮುಂತಾದವರು ಪಿಚ್ಚುಕುಂಟಲು ದಾಸರು ಹಾಗೂ ಭಲಿಜ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಅಂತರ ರಾಜ್ಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ತಂಗಬಹುದು. ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಸಂಚಾರ ಹೋಗಬಹುದು. ಯಾವ ಮೂಲದ ಕಥೆಯನ್ನಾದರೂ ಹಾಡಬಹುದು. ಇಂಥ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಎಂಬುದು ಅಷ್ಟು ನಿಕಟವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಾರದು. ತಂದೆ - ಮಕ್ಕಳ ಸಂಬಂಧ ಇವರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇವರು ಗುಂಪು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಂಗುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆ ಎಂಬುದು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಯಾರಾದರೂ ಮೇಳಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದಾಗ ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಕಾವ್ಯಗಳು ಇಪ್ಪತ್ತರಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದರ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕಿರುಲಾವಣಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯ ಮೇಳಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ದೀರ್ಘರಚನೆಗಳೂ ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಅನೇಕ ರಾತ್ರಿಗಳವರೆಗೆ ಒಂದೇ ಕಾವ್ಯದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಪರಿಪಾಠ ಇವರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಲೌಕಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಸಡಿಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸರಳವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೇವಲ ಕಥೆಯ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪಾದಗಳಾಗಲಿ, ಪದಪುಂಜಗಳಾಗಲಿ ಈ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹಾಡಿದಾಗಲೂ ಬದಲಾಗುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತವೆ.

ಲೌಕಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಹೀಗೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಕಟ್ಟುವ ಚತುರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರ ಕಾವ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಒಂದು ದೈವದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅನನ್ಯವಾದ ನಿಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ ಆಸಕ್ತಿಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ನೀಲಗಾರರಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ, ಕಂಸಾಳೆಯರಲ್ಲಿ ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಗಣೆಯವರಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಗೊರವರಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವುದು ಹೀಗೆ.

ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಲ್ಕು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಕಾವ್ಯ ದೀಕ್ಷೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎಂದಾಗ ಯಾವುದೋ ದೈವದ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ದೇವರಗುಡ್ಡರು ಮತ್ತು ನೀಲಗಾರರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಈ ಗಾಯಕರ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವಗಳು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಬಾಲಜಂಗಮನಾಗಿ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮೆರೆದು ಏಳುಮಲೆಗಳ ನಡುವೆ ನೆಲೆಸಿದವನು. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಉತ್ತರದ ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೊಬ್ಬನಗೌಡನಪುರ ಎಂಬಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವನು. ಇವನು ವೃದ್ಧನಾದ ಶರಣ. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಪುರುಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಗಾಯಕರು ದೇವರಗುಡ್ಡರು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಒಬ್ಬ ಶರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಜನ, ತಾವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇವರ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಈ ದೈವವನ್ನು ಮೊರೆಬಿದ್ದ ದೇವರು ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೋ ಕಷ್ಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತವರು ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಪರಿಹಾರ ಆದಾಗ ಹಿರಿಯ ಮಗನನ್ನು ಗುಡ್ಡನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗುಡ್ಡ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅವನು ವಂಶಪಾರಂಪರವಾಗಿ ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ತನಗೆ ಗಂಡು ಮಗುವಾದರೆ ಮೊದಲ ಮಗುವಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಾದರೆ

ಮಾದೇಶ್ವರನ ಹೆಸರನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಇದು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಗುಡ್ಡನನ್ನು ಬಿಡುವ ಪದ್ಧತಿ. ಹೀಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಗುಡ್ಡನಾದರೂ ಅವನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಯವರು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮನೆದೇವರಿಗೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು.

ಗುಡ್ಡ, ಮಾದೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ದೇವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿ. ಅವನು ಎಲ್ಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳಲ್ಲೂ ಇರಲೇಬೇಕು. ಈ ಗುಡ್ಡರು ದೇವರ ಲಾಂಛನವಾದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅವರ ದೀಕ್ಷೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಲಾಂಛನ.

ಗುಡ್ಡನ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹಿರಿಯ ಮಗನಿಗೆ ನೀಡುವುದು ಅವನ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವೇನಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಒಳಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ಆಗಬೇಕು. ದೀಕ್ಷೆ ಹುಟ್ಟಿದೊಂದಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅವರ ದೈವದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದು. ಸೋಮವಾರ ದೀಕ್ಷಾದಿನ, ಮನೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶುದ್ಧೀಗೊಳಿಸಿ, ಸುಣ್ಣ-ಬಣ್ಣ ಮಾಡಿ ಹತ್ತಿರದ ಊರುಗಳಿಂದ ಹಿರಿಯ ಗುಡ್ಡರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಹುಡುಗನಿಗೆ ತಲೆಯನ್ನು ಬೋಳಿಸಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವರು. ಬಂಧು-ಬಳಗವೆಲ್ಲಾ ನೀರು ಹಾಕಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹುಡುಗನನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವರು. ಅದು ಮಾದೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯ ಆಗಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಯಾವುದೋ ಶಿವಾಲಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಇವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನದಿಯ ದಡವನ್ನೋ, ಬಾವಿಯ ದಡವನ್ನೋ, ಕೆರೆಯ ದಡವನ್ನೋ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಅಲ್ಲಿ ಐದು ಹೊಸ ಗಡಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ಇಡುವರು. ಅರಿಶಿಣದ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಐದು ಬಗೆಯ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಆ ಗಡಿಗೆಗಳ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕಟ್ಟುವರು. ಐದಕ್ಕೂ ಹೊಂಬಾಳೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಹೂವು ವಿಭೂತಿ ಅರಿಶಿಣ ಕುಂಕುಮ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುವರು. ಒಂದು ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯನ್ನು ಹಾಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಸುರಿದು ಕಳಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವರು. ಹೊಸ ಗುಡ್ಡಯ್ಯನನ್ನು ಮುಂದೆ ಕರೆದು ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಹಿರಿಯ ಗುಡ್ಡರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವರು. ಅರ್ಪಿಸುವಾಗ “ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮಗ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಮಾದೇವನ ಮಗ” ಎನ್ನುವರು. ಈಗ ಹಿರಿಯ ಗುಡ್ಡರು ಅರಿಶಿಣ, ಸಿಗೇಕಾಯಿ, ವಿಭೂತಿ, ಹೂವು, ಪನ್ನೀರು, ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ಎಳೆನೀರು, ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಮೈಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉಜ್ಜಿ ತೊಳೆಯುವರು. ಅರಿಶಿಣ-

ಸೀಗೆಕಾಯಿಯನ್ನು ಗಂಗೋದಕದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಡಿಸುವರು ಕಿರಿಯ ಗುಡ್ಡನ ಮೈಯನ್ನು ಒರೆಸಿ ವಿಭೂತಿಧಾರಣೆ ಮಾಡುವರು. ಅವನ ಬಲಗೈಗೆ ಕಂಕಣ ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವರು. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಬಾಲ ಗುಡ್ಡನ ಕೊರಳಿಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವರು.

ಮೇಲಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಾಲಕನನ್ನು ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ದೊರಕಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊರಳಿಗೆ ಲಾಂಛನ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗುಡ್ಡನಾದನು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ದೇವರ ಬೆತ್ತ ಮತ್ತು ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಬೋಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

“ಏನಪ್ಪ, ಈ ಬೆತ್ತ ಜೋಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀವಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಏನು ಮಾಡ್ತೆ?” ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಏನು ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ, “ನಾಲ್ಕು ಮನೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಸ್ತು ಬಂದವರಿಗೆ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಇಕ್ಕಬೇಕು.”

“ಅವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ?”

“ಆವಾಗ ಈ ಜೋಳಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಊಟಕ್ಕೆ ನೀಡುತ್ತೇನೆ.”

“ಇದು ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತೆ?”

“ನೀವು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ನಡಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ”, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರ ಪಾದ ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವನು ಗುಡ್ಡನಾದ.

ದೀಕ್ಷೆಯ ಎರಡನೆಯ ಹಂತ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದ ಮೇಲೆ ಕಳಶ ಮತ್ತು ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಐದು ಜನ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಾರೆ. ಗದ್ದುಗೆಯ ಮುಂದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಡಗುವರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಜ್ಜಾಯದ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ದೇವರಿಗೆ ಎಡೆ ಇಡುವರು. ಪೂಜೆಯ ನಂತರ ಗುಡ್ಡಯ್ಯಗಳು ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂರುವರು. ದೀಕ್ಷೆಯಾದ ಕಿರಿಯ ಗುಡ್ಡನನ್ನು ಈಗ ಪಂಕ್ತಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವನ ಕೈಯ ಕಂಕಣವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚಲಾಗುವುದು. ಇವನು ಬಂದು ಮಾದೇವನ ಭಿಕ್ಷೆ ಎಂದು ಕೇಳುವನು. ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಎಡೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಎಡೆ ತುತ್ತು ಕೊಡುವರು.

ದೀಕ್ಷೆಯ ಮೂರನೇ ಹಂತ ಮರುದಿವಸ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಯ ಗುಡ್ಡರು ಮರುದಿವಸ ಬಂದು ಕಿರಿಯ ಗುಡ್ಡನಿಗೆ ವಿಭೂತಿಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಸಿ ಕಂಕುಳಿಗೆ ಜೋಳಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿ ಜೊತೆಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನಾಲ್ಕು ಮನೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸುವರು. ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಶಾಂತಿ ರೂಪವಾಗಿ ಒಂದು ಮರಿ ಕಡಿಯಬೇಕು. ರಡ್ಡೀರು ಮಾಡಿ ಅವನ ಕಾಲು ತೊಳೆದು ಒಳಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಈಗ ಗದ್ದುಗೆಯನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ದೇವರನ್ನು ಎತ್ತುವರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ದೀಕ್ಷಾವಿಧಿ ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ಒಂದು ವೇಳೆ ದೀಕ್ಷೆ ಅವರ ದೇವರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕುಂತೂರು ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ಲಾಂಛನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಉಳಿದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇವನಿಗೆ ದೇವರ ಬೆತ್ತ ಜೋಳಿಗೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಕಂಸಾಳೆಯು ಬಿರುದಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಗುಡ್ಡಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಪುರುಷಕಾರಿ. ಇವನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆ ಸಮಾರಂಭ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಹುಡುಗನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಕಾವ್ಯ ದೀಕ್ಷೆಯಾಗಬೇಕು. ಸೋಮವಾರದ ದಿವಸ ಅವನು ಒಬ್ಬ ಗುರುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕಥೆ ಕಲಿಯಲು ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಗುಡ್ಡರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಗಾಯಕರಲ್ಲ. ಅವರ ನಾಯಕರಾದ ಪುರುಷಕಾರಿಗಳು ಉತ್ತಮ ಗಾಯಕರಾಗಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲು ನುರಿತ ಹಿರಿಯ ಗಾಯಕನನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಗುರು ಮೊದಲು ಶಿಷ್ಯನ ನಾಲಗೆಯ ಚುರುಕನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವನು.

“ತಿಂಗಡದುಂಡಿ ಬಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯ” ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹೇಳಿಸುವರು. ಅವನು ಸರಾಗವಾಗಿ ತಪ್ಪದೆ ಹೇಳಿದರೆ ನಾಲಗೆ ಚುರುಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮುಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಣಿಮಾಡುವರು. ಅವನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹದಕ್ಕೆ ತರಲು ತಲೆ ತೂರುವಷ್ಟು ಅಗಲಬಾಯಿ ಇರುವ ಹೊಸ ಮಡಿಕೆಯನ್ನು ತರಿಸಿ ಆ ಮಡಿಕೆಯ ಒಳಗೆ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ತೂರಿಸಿ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅವನ ರಾಗ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದರೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನ ಕಂಠ ಪಳಗದಿದ್ದರೆ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಸೊಲ್ಲು ಕೊಡಲು ಅಥವಾ ದಮ್ಮಡಿ ಹೊಡೆಯಲು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಸೋಮವಾರ ಮತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರ ಮಡಿಯಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಕ್ವಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಕಥೆ ಮಾಡಲು ಬರದಿದ್ದರೆ ಬಿಡೋಲಗ ಅಥವಾ ಕಟ್ಟೋಲಗಗಳನ್ನು

ಹೇಳಬೇಕು. ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಗುರುವಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಗುರುಮನೆಯ ಹಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಐದು ಹಣ ಕೊಡಬೇಕು.*

ಕೆಲವು ಕಡೆ ತಂದೆಯೇ ಮಗನಿಗೆ ಹಾಡು ಕಲಿಸುವ ಗುರು ಆಗಬಹುದು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮೊದಲು ಕಂಸಾಳೆ ಕುಟ್ಟುವುದು ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗ ತುಂಬಾ ಸಣ್ಣವನಾದರೆ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾಠ ಹೇಳಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕಲಿಕೆಗೆ ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳೆಂದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಕಲಿಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ಬೇಗ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುವಾಗ ತಪ್ಪಿದ ಪಾದಗಳನ್ನು ಗುರು ತಿದ್ದಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಅವನನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಿಕ್ಷಣಕೊಡಬಹುದು. ಆಗ ಕಲಿಯುವವನು ಇಷ್ಟು ಹಣ ಎಂದು ಕೊಡಬೇಕು. ಆರೇಳುವರ್ಷ ಹೀಗೆ ಗುರುಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹದಿನಾರು ವರ್ಷ ದಾಟುವ ವೇಳೆಗೆ ಅವನು ಮುಮ್ಮೇಳವನ್ನು ಹಾಡುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಗುರು ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಮುಂದುಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಹಿಮ್ಮೇಳಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಇವನು ಕುದುರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ನೀಲಗಾರರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಗಾಯಕರು. ಇವರದು ತಂತಿವಾದ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ವಾದ್ಯ ತಂಬೂರಿ ದೀಕ್ಷಾವಿಧಿ ಕಂಸಾಳೆಯವರ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯುವುದು. ಕತ್ತಿಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಮಣಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಗುರುಗಳು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವರು.

ಓಂ ನಮೋ ಹರಹರ

ಸಕಲ ಕಂಟಕ ನಿವಾರ್ಯ

ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶ

ಜಗಳ ಆಗೋತಾಕೆ ಹೋಗಬೇಡ, ಕೆಟ್ಟಿ ಬೈಗಳು ಬೈಯಬೇಡ. ನೀನು ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಅನ್ನಹಾಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂಗೈಗೆ ಜೋಳಿಗೆ ಬೆತ್ತ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸೋಮವಾರ ಶುಕ್ರವಾರಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮೂಲಗುರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ನೆಲಸಿರುವ ಬಪ್ಪಗೌಡನಪುರ, ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯವರು ನೆಲೆಸಿರುವ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯರಾದ ರಾಜಪ್ಪಾಜಿ ನೆಲಸಿರುವ ಕಪ್ಪಡಿ ಇವೇ ಆ ಮೂರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಾಜಿ ಮುಖ್ಯನಾದವನು. ಇವನನ್ನು ಘನನೀಲ ಸಿದ್ಧಪಾಜಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಘನನೀಲಿ ಎಂದರೆ ಘನಲೀಲೆ ಎಂದು, ಎಂದರೆ ಸಿದ್ಧಪಾಜಿ ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಪರವಾಗಿ ಅವರ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಮೆರೆಸಿ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿದವನು ಎಂದು. ಇವನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ದಳವಾಯಿ. ಅನೇಕ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಮೆರೆದವನು ಇವನಿಗೆ ತಂಬೂರಿ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ಮೊದಲು ಲೀಲೆಗಾರನಾದ ಎಂದರೆ ನೀಲಗಾರನಾದ. ಈ ಆದಿ ನೀಲಗಾರನ ಪರಂಪರೆಯವರೆ. ಈಗಿನ ನೀಲಗಾರರು ಅವರು ತಮ್ಮ ಗುರುವಿನ ಲಾಂಛನವನ್ನು ಧರಿಸಿ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ನೀಲಗಾರರು ಕಂಸಾಳೆಯ ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು ಹಾಡುವ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ಸಾಮ್ಯ ಇದೆ. ಇವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ. ಉಳಿದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು. ಇವೆಲ್ಲಾ ಇವರು ಜನರ ಆಸಕ್ತಿಗಾಗಿ ಕಲಿತು ಹಾಡುವ ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳು. ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಕಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾದ ರಚನೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ.

ದೇವರ ಗುಡ್ಡರಂತೆ, ನೀಲಗಾರರಂತೆ ಮತ್ತು ಶೈವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗಾಯಕರು ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ ಹಾಗೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೈಲಾರ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರು. ಇವರ ವಾದ್ಯ ಡಮರುಗ ಮತ್ತು ಕೊಳಲು. ಮೈಲಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಗಾಯಕರು ವಗ್ಗಯ್ಯ, ಗೊರವ, ಗಡಬಡಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಉಲ್ಲೇಖ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ಉಗ್ರದೇವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗೊರವರು ತಮ್ಮ ದೇವರ ಚಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗದ ಪವಾಡ, ಸರಪಣಿ ಪವಾಡ, ಶಿರಸ ಪವಾಡ ಮುಂತಾದವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಶಿರಸ ಪವಾಡ ಈಗ ಇಲ್ಲ, ತಲೆಯನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆಗೆದು ಸ್ವಾಮಿಯ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಮತ್ತೆ ಕೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಶಿರಸ ಪವಾಡ. ಹಗ್ಗದ ಪವಾಡ ಒಂದು ಗೂಟದ ಮೂಲಕ ಕಾಲಿಗೆ ಹಗ್ಗ ತೂರಿಸಿ ಆಕಡೆಯಿಂದ ಈಕಡೆಗೆ ಅದನ್ನು ಎಳೆದಾಡುವರು. ಭಂಡಾರವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರೆ ರಕ್ತ ಸೋರದೆ ಗಾಯ ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸರಪಣಿ ಪವಾಡ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಸರಪಣಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ತುಂಡರಿಸುವುದು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಪವಾಡಗಳಂತೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಗಾಯಕರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ ಇವರದು. ಅಲ್ಲಿ ಮಣಿಮಲ್ಲಾಸುರನ ವಧೆ, ಹೊನ್ನಮ್ಮ, ಮೈಲಾರ ವರಿಸಿದ ಕಥೆ, ಕೋಮಲೆಯನ್ನು ತಂದ ಕಥೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಗೊರವರು ಮೇಲಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಂತೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಗೊರವಪಟ್ಟಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಮದುವೆಯಂತೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಗಂಗೆಯ ತಡಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ವಾದ್ಯ ಕುಣಿತದ ಸಮೇತ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಮೇಲಿನಂತೆ ನಡೆಯುವವು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಳಸಗಳನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಹೊಂಗನೂಲನ್ನು ಮಧ್ಯದ ಕಳಸದ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೂ ಬಳಸಿ ಮತ್ತೆ ಮಧ್ಯದ ಕಂಠಕ್ಕೆ ತಂದು ಸೇರಿಸುವರು.

ಕಳಸಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಐದುಜನ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಕೈಯಣ್ಣೆಯನ್ನು ಅವನ ಕೈಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಅರಿಶಿಣ ಸೀಗೆಕಾಯಿ ಹಾಕಿ ಅವನ ಕೈ ತೊಳೆಯುವರು. ಬಂಧು ಬಳಗವೆಲ್ಲಾ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವರು. ಹೀಗೆ ಕಂಸಾಳೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆಯೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ಹುಡುಗನನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿ ಮೂರು ಕವಡೆಯ ಮಣಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಾರಿ ಹುಡುಗನ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುವನು. ಗೊರವ, “ಇವನು ಯಾರ ಮಗ” ಎಂದು ಕೇಳುವನು. ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು “ನಿಮ್ಮ ಮಗ” ಎನ್ನುವರು. ಆಗ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕವಡೆ ಮಣಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ “ಇದೇನು?” ಎನ್ನುವರು. ಹುಡುಗ, “ಇದು ಸರ್ಪ” ಎನ್ನುವುದು. “ಅದು ಕಡಿಯುತ್ತದೆ, ಕಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವೆಯಾ?”

“ಕಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ”

“ಗೊರವಯ್ಯ ಕಂಡೆ ಏನನ್ನುವೆ?”

“ಶರಣಾರ್ಥಿ ಎನ್ನುವೆ”

“ಮಾರಿಗುಡಿ ಮಂಟಪ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಇರೋರಿಗೆ ಅನ್ನ ಹಾಕುವೆಯಾ?”

“ಹಾಕುತ್ತೇನೆ”

ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶ ಆದಮೇಲೆ ಗೊರವ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ.

“ಬಸವನ ಬಿಡ್ಡಿಣಿ ಬಿಡಬಹುದೇನಪ್ಪ?”

ಎಲ್ಲರೂ-“ಬಿಡಬಹುದು ಬಿಡಬಹುದು”.

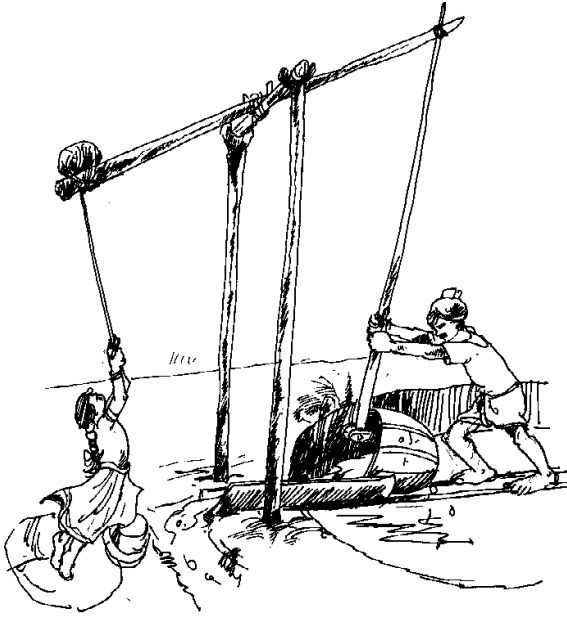
“ಇದು ಎಲ್ಲಿ ಮೇದರೂ ಎಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದರೂ ಏನೂ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ”

“ಆಗಲಿ ಆಗಲಿ”.

ಕವಡೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಶರಣು ಶರಣಾರ್ಥಿ ಎನ್ನುವರು. ಪೂಜಾರಿ ವಟುವಿಗೆ ಡಮರುಗ, ದೋಣಿ, ನಾಗಬೆತ್ತ, ಚೋಳಿಗೆ, ಕವಡೆ ಸರ, ತಲೆಗೆ ಧರಿಸುವ ಕರಡಿಯ ಚರ್ಮ, ಮೈಮೇಲಿನ ಕಂಬಳಿ, ನಿಲುವೆಗಿ ಮುಂತಾದವು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಹುಡುಗ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗುರುವಿನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಾಡು, ಕುಣಿತ ಮಣೆ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲೂ ಗುಡ್ಡರನ್ನು ಬಿಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಹಾಡು ಕಲಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಒಂದೇ ಬಗೆಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಆಸಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಚೌಡಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಇದುವು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಸಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮುಖ್ಯ ದೇವತೆ ಮಾರಮ್ಮ. ಆಸಾದಿ ಹುದ್ದೆ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಯಾವ ಹರಕೆಯ ಮೇಲೂ ಆಸಾದಿ ದೀಕ್ಷೆ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಆಸಾದಿ ಗತಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮಾರಮ್ಮ ತನಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ತಾನೆ ಆರಿಸಬಹುದು. ಊರಿನವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು. ತನಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದ ಕಡೆಗೆ ಅಮ್ಮ ಹೋಗಿ ಹುಡುಕಿ ತರುತ್ತಾಳೆ. ಎಂಟು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗನನ್ನೇ ಅವಳು ಆರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇನ್ನು ಕಳಸದ ಶಾಸ್ತ್ರ. ಮೇಲಿನಂತೆಯೇ ನಡೆದು ಕಂಕಣ ಕಟ್ಟಿ ಐದು ಬಿಳಿ ಮುತ್ತನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವನಿಗೆ ಎರಡೂ ಭುಜದ ಮೇಲೆ, ಎದೆ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರೆ ಒತ್ತಿ ಅಮ್ಮನ ಮೈಮೇಲೆ ಸೀರೆ ಇವನಿಗೆ ಹೊದಿಸಿ ಇಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶುಕ್ರವಾರ ಮಂಗಳವಾರ ಅಮ್ಮನ ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲಗೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. "ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮೆಟ್ಟನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹಸು ಕರುಗಳನ್ನು ಕಾಲಲ್ಲಿ ಒದೆಯುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಆಸಾದಿ ಉಳಿದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಂತೆ ಮೂಲಕ್ಷೀತ್ರದಿಂದ ಬಹಳ ದೂರ ಉಳಿಯುವವನಲ್ಲ. ಅವನು ಮೂಲದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಮ್ಮನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾದವನು. ಇತರ ಗಾಯಕರಂತೆ ಆಸಾದಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಹರಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗುಡ್ಡರನ್ನು ಬಿಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿಲ್ಲ. ಮಾರಮ್ಮನ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿರುವ ಕಡೆಗಳೆಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆಸಾದಿಯನ್ನು ದೇವರೇ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಅದರ ಸಂಖ್ಯೆ ಸೀಮಿತವಾದುದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆಸಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ದೈವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ

ಇವರು ಬಳಸುವ ವಾದ್ಯ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಮಾತ್ರ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊದಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಬಳಸುವ ಸಂದರ್ಭ ಹೀಗೆ ಸೀಮಿತವಾದುದರಿಂದ ಆಸಾದಿಗಳು ಸದಾ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಮೇಲೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಾವ್ಯಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದು ಕಂಸಾಳೆ ಮತ್ತು ನೀಲಗಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಉದ್ದೇಶ ಒಂದೇ ಆದರೂ ದೀಕ್ಷಾವಿಧಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾದರೂ ಈ ಎರಡೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಂದೀರ್ಘಕಾವ್ಯಗಳು ಉಳಿಯಲು ಕಾರಣ ಬೇರೆಯೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಎರಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿವೆ. ಒಂದೇ ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಲಾವಿದರು ಬಾಳುತ್ತಾರೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಭಿನ್ನವಾದರೂ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಮೂಲದಿಂದ ಇವರು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲಿತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಡಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ರೀತಿಯ ಮೇಲಾಟ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಎರಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ ಅತ್ಯಂತ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಇರುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲಿ ಜೀವಂತತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು - ಅನ್ವಯಿಕ ದೃಷ್ಟಿ

ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಬೆರೆತಿವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಕಲೆಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಜನಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಗಳೇ ಮನರಂಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನಗಳಾಗಿ ಮೆರೆದಿದ್ದವು. ದೈವಾರಾಧನೆಯ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿಯೂ ಇವು ಬೆಳೆದು ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ವೀರಗಾಸೆ, ಡೊಳ್ಳು ಮೇಳ, ಸೋಮನ ಕುಣಿತ, ಭೂತಕೋಲ, ಪಟಾಕುಣಿತ, ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು ಕೂಡ ದೈವಾರಾಧನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಕಲೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ, ಪ್ರಭಾವಿಯಾದ ಲೌಕಿಕ ಕಲೆಗಳಾಗಿಯೂ ರೂಪುಗೊಂಡು ಅನ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಮನರಂಜನೆ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಲೌಕಿಕ ಕಲೆಗಳು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬಂದಿವೆ. ಕೋಲಾಟ, ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳು, ಅನೇಕ ಬಗೆಯ, ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಮೇಳಗಳು ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಲೌಕಿಕ ಕಲೆಗಳಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೂ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ

ದೇವರ ಉತ್ಸವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಈ ಕಲೆಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವೂ ಆಚರಣೆಯ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿ ಸೇರಿ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಭಾವ ಕಂಡೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಲೆಯನ್ನೂ ಮಾನವನು ದೈವವನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ದೇವರ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟ ಬೇಕು. ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳು ಬೇಕು. ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ವೃತ್ತಿಗಾಯಕಮೇಳ, ನಡೆಯಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಲೆಗಳು ಹೀಗೆ ದೈವ, ಧರ್ಮಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು, ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಶಗಳಾಗಿ ಬೆರೆತು ಹೋಗಿವೆ. ಜನರಿಗೆ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ವಿಭಿನ್ನ ಕಲಾಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಪರಿಚಯಿಸಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಈ ಕಲೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಒಳಪದರುಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಜೀವನೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ತುಂಬುವ ಚಿಲುಮೆಗಳಾಗಿವೆ. ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವರ ಬದುಕಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನೂ ನೀಡುವ ಪರಿಕರಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಗಳು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ವರ್ಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಜಾತಿ ಮತಗಳ, ಮೇಲುಕೀಲುಗಳ ಅಂತರಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಗಾಣಿಗ ಮಡಿವಾಳಿಯವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸಲು ಹರಿಜನ ಕಲಾವಿದರೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇವರೇ ಸೂತ್ರಧಾರರು. ಇವರ ವಾದ್ಯದ ಗತ್ತಿಗೆ ಕಲಾವಿದರು ಹೆಚ್ಚಿಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ವಾದ್ಯಗಳು ನಿಂತರೆ ಅವರ ಕಲೆಗಳು ಮೂಲೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಹಾರ್ಮೋನಿಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿಟ್ಟಮೇಳ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಹರಿಜನರಾದಿಯಾಗಿ ಇತರರೂ ಕಲೆತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಹೋದಾಗ ಜನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸೌಹಾರ್ದವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಈ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನದ ಚೈತನ್ಯದ ಚಿಲುಪೆಗಳು ನಾನಾ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಬಹುದು. ನಿರುತ್ಸಾಹ ಅಲಸಿಕೆಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ಕಲೆಯ ಕಡೆ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯಬಹುದು. ಪೊಳ್ಳು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನವಾಗಿ ಬವಣೆ ಪಡುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಇದೊಂದೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಲಾತಂಡಗಳೊಡನೆ ತನ್ನ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಸದಾ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸೌಂದರ್ಯಾರಾಧಕನಾಗಿ ಮಾನಸಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಣ್ಣತನಗಳನ್ನೂ ಕ್ಷುದ್ರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೂ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನೂ ದೂರ ಮಾಡಿ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಒಂದಾಗಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಮೃದುಗೊಂಡು ಉನ್ನತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಕಲೆಯ ಆರಾಧಕನಾದ ಇವನು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವಿಯಾಗಿ ನಿರುಪದ್ರವಿಯಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂಪನ್ನನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ರಸಿಕತೆ, ಮತ್ತೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬರಡಾದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತೆ ಅರಳುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ನೀರೆರೆದು ಬೆಳಸಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕುದುರಿಸುವ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿಯೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳು, ಅದರಲ್ಲೂ ಪೂರ್ವ ಯುರೋಪ್ ದೇಶಗಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮವನ್ನು ಕುದುರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿವೆ. ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಕೊಡುಗೆಗಳಾದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ, ಕಲೆ, ಶಿಷ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಸ್ತಿ ಎಂಬಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸಿದರು. ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಿಂದಲೂ ಹೋರಾಡಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು, ಆದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಸ್ತಿಯಾದ ಜಾನಪದ ಸಂಪದವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಮನೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದರು. ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಣ ಚಲನಚಿತ್ರೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಅವುಗಳ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಮೆರೆಸಿದರು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ

ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಉತ್ತಮ ಸಾಧನಗಳಾಗಿ ನಿಂತವು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿನ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಾಗಿ ಗಣ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, 'ಕಲೆವಾಲ' ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾವ್ಯ. ಎಲ್ಲಾ ದೇಶದ ಜನಪದ ಸಂಪತ್ತೂ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮನಗಾಣಬೇಕು.

ಯಾವುದೇ ದೇಶದ ಜನಪದ ಸಂಪದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತೋರುದೀವಿಗೆ. ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಉಳಿದುಬಂದ ಕಲಾಸಂಪತ್ತು ನಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯ ಆಸ್ತಿ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಸಾಧನಗಳಾಗಿ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಉಳಿದು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ನಿಧಿಯಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿರುವ ನೈಜ ಕಲಾವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ನಾವು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಅದು ನಮಗೆ ಆಗುವ ದೊಡ್ಡನಷ್ಟ. ಇಂತಹ ಕಲೆಗಳು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಜನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದು ನಾವು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ತಾಳಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾರ ಸರ್ವಸ್ವವಾದ ಈ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ಸಾಧನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೊರಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನುಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೆನ್ನುವುದನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುವ ದೃಷ್ಟಿ ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರಾಗಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವೂ, ಕಲಾತ್ಮಕವೂ, ನೈಜವೂ ಆದ ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಕಲಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಪ್ರೋಫಿಸಬಹುದು.

ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸರಳವೂ, ನೇರವೂ, ಆಕರ್ಷಕವೂ ಆದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಲುಕುವ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಕಲಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಲಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ಸಂಗೀತ ಉಂಟು; ಚಿತ್ರಕಲೆಯುಂಟು ; ಶಿಷ್ಟನಾಟಕಗಳೂ ಉಂಟು ; ಕ್ರೀಡೆಗಳು ಉಂಟು, ಆದರೆ ಜನಪದ

ಕಲೆಗಳಿಗಾಗಿ, ಜನಪದ ಕ್ರೀಡೆಗಳಿಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ಥಾನವೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರು, ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇತ್ತ. ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ.

ನಮ್ಮ ಕೋಲಾಟ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಕಂಡುಬರುವ ಒಂದು ನೈಜ ಕಲೆ. ಇದು ಗ್ರಾಮಾಂತರದ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾಡುಪೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಆದಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಹೋಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಕಲೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕವಾಗಿತ್ತು. ಹೆಂಗಳರಲ್ಲಿ, ಗಂಡಸರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕೋಲಾಟಗಳಿದ್ದವು. ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ನೃತ್ಯಗಳು ಸಮತಾನವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಕೋಲಾಟ ತನ್ನದೇ ಆದ ಆಕರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾಡು, ಕುಣಿತ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಿಯವಾದವು. ವಿವಿಧ ಧಾಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕೋಲಾಟಪದಗಳು ಕಿರಿಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುದುರಿಸುತ್ತವೆ; ಅವರ ನಾಲಿಗೆದೊಡರನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತವೆ. ಬಾಗಿ, ಬಳುಕಿ, ಕುಪ್ಪಳಿಸುವುದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಾಯಾಮವೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೊರೆತಂತಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವರ ಪದಗಳು, ಚರಿತ್ರೆಯ ಹಾಡುಗಳು, ವಿನೋದ ಗೀತೆಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸು ಮುದಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕೋಲು ಹಿಡಿದು ಕುಣಿದ ಕೈ ಮುಂದೆ ಹಾಡುಗಳ ಮೂಲಕ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುದುರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳ ದೈಹಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಧನ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಕೂಲಿಯ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾನವಮಿ ಚೌಪದವನ್ನು ಹಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮರೆತು ಹೋಗಿದೆ. ಮಾನವಮಿ ಚೌಪದಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪುವಂತಹ ರಚನೆಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಆಶ್ವೀಜ ಶುದ್ಧ ಮಾನವಮಿ ಬರಲೆಂದು

ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಕಲ ಸಂಪದ ಹೆಚ್ಚಲೆಂದು

ಈಶ್ವರನ ಕೃಪೆ ನಿಮಗೆ ಆಗಲೆಂದು

ಶಾಶ್ವತದಿ ಹರಸಿದವು ಬಾಲಕರು ಬಂದು

ಇಂತಹ ಚೌಪದಗಳನ್ನಾಡುವ ಮಟ್ಟೂ ವಿಶೇಷವಾದುದೇ. ಚೊತೆಗೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುಬರುವ ಉದಾತ್ತ ಭಾವನೆಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಹೃದಯ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಜೀವಿನಿ ಇದ್ದಂತೆ. ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದೈವ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಬಯಸುವ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಲಿನಂಥ ಮನಸ್ಸಿನ ಹಾರೈಕೆಗಳು ದೊಡ್ಡವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ದೊಡ್ಡವರ ಸಣ್ಣತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲಡೆಯೂ ಸಿರಿಸಂಪದ ಹೆಚ್ಚಲೆಂದು ಮನೆಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳ ಶ್ರೀಕಂಠ ಯಾರಿಗೆ ರೋಮಾನಂಚನ ತರುವುದಿಲ್ಲ !

ಮಳೆ ಬಂದು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದು ಇಳೆ ತಣಿಯಲೆಂದು
 ತಿಳಿಗೊಳಗಳುಕ್ಕಿ ಗೋವುಗಳು ಕರೆಯಲೆಂದು
 ನಳಿನ ಮುಖಿಯರು ಸುಪುತ್ರರ ಪಡೆಯಲೆಂದು
 ಗೆಲುವಿಂದ ಹರಸಿದವು ಬಾಲಕರು ಬಂದು

ಇಂತಹ ಗೀತೆಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಎಳೆಯ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮಿ ಬರುವುದೇ ಒಂದು ಸೊಗಸು. ಈ ಗೀತೆಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಆದರ್ಶಗಳ ಕಡೆ ಸೆಳೆಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರಲ್ಲಿ ದಾನ ಶೀಲತೆಯನ್ನು ಉದಾರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಪ್ರೇರಕವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಊರಿನ ನಾನಾ ಜಾತಿಗಳ ಮೇಲೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಡಿ, ಕಡಲೆ, ಬೆಲ್ಲ, ಕೊಬ್ಬರಿಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ತಮಗೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಡುಗೊರೆಯ ತೇಜಿಯನ್ನು ಅವರ ಅಯ್ಯಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾವು ಸರಳವಾದುದನ್ನು ಬಯಸಿ 'ಕಡುಕು ಕಂಠಾಭರಣ ಜನರಿಗಿರಲಿ' ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಬೆಳೆದು ಬಂತು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೆ ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇದು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಉಳಿದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನವಮಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟವನ್ನು, ಹರಕೆಯ ಪದಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸಿ ಶಾಲೆಗಳ ಅಯ್ಯಗಳು ಊರಾಡಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನೆರೆಹೊರೆಯ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಹಾಡಿ ಕುಣಿದು ಮಕ್ಕಳು ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೋಷಕ, ಶಿಕ್ಷಕ, ಸಂಬಂಧ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಓದಿನ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಕಲೆಗಳಿಂದ ಶಾಲೆಗಳ ಕಡೆ ಮಕ್ಕಳು ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿಕ್ಷಕನಾದವನು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕದೇ, ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾ ಗಮನ ಹರಿಸುವ ಆದರ್ಶ ಗುರು ಎನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಕ್ಕಳು, ಗುರುಗಳು, ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾಗುವ ಇಂತಹ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಈಗಲೂ ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನುರಿತವರು ಇದ್ದಾರೆ; ಕಲಿತವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಶಾಲೆಯ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿಸದಿದ್ದರೆ, ನಾವು ದೊಡ್ಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಉನ್ನತ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸು ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಅವರ ಅನುಭವ ಜ್ಞಾನಗಳು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಬೇಕು. ಕಲಾ ಪ್ರತಿಭೆ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆಯ ಚಾತುರ್ಯ, ಮಾತುಗಾರಿಕೆ, ಸ್ಮರಣ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುದುರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳ, ಪುರಾಣಗಳ ಪರಿಚಯ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾದರೆ ಮಾತ್ರ

ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತನಿಯನ್ನು ಉಂಡು ಬೆಳೆದ ಮಕ್ಕಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕತೆಗಳು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳ ಒಳ್ಳೆಯ ವೇಷಗಳು, ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ ಅಭಿನಯ ಚಾತುರ್ಯ, ಕುಣಿತದ ವೈಖರಿ, ಮಾತಿನ ಚಾಟಿ ಇಂತಹ ಹತ್ತು ಹಲವು ಆಕರ್ಷಕ ಅಂಶಗಳು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಲವಲವಿಕೆಯನ್ನೂ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ತುಂಬುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕಲೆಯ ಉತ್ತಮ ಅಂಶಗಳ ಕಡೆಗೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ವಾಲುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಪುರಾಣ ಪ್ರಪಂಚದ ವೀರರ, ಧೀಮಂತರ, ಉದಾರಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆದರ್ಶಗಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಶೀಲ, ಚಾರಿತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ವರ್ಣರಂಜಿತವಾದ ಕಲೆ, ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಅಭಿನಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಮತ್ತಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಕಲೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾಗಿ ಅಳವಡಬೇಕು. ಈಗಾಗಲೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಳಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಎಡವನಹಳ್ಳಿ, ಕೊಟ್‌ವಾಲ, ಕೊನೇಹಳ್ಳಿ, ಮುನಿಮಾರು ಮುಂತಾದಂತೆ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಳ ಸಾಕಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಳ ಅಮೆರಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ಇವು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಾಫ್ಟ್, ಟೀಚರಿದ್ವಂದಂತೆ ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಿಕ್ಷಕರಿದ್ದಂತೆ, ಜನಪದ ಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರೂ ಇರಬೇಕು. ಜನಪದ ನೃತ್ಯ, ಕ್ರೀಡೆ, ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳು ಇನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವನ್ನು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ, ದೊಡ್ಡವರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ರಂಜಿಸುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನಗಳು. ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ, ಉತ್ತಮ ಚಾತೃಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತಾದರೆ ಅದರಿಂದ ಕಲಾವಿದರು ತಮ್ಮ ಕಲೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡದೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಮೇಳಗಳು ತುಂಬಾ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೇ ಮೇಳಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ. ಬೊಂಬೆಯಾಟಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ರಂಗಮಂದಿರಗಳೂ ಇವೆ. ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಲೆಗೂ ಲಭ್ಯವಾಗದ ಒಂದು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಈ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವ ಯುರೋಪಿನ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಗರ ನಗರಗಳಲ್ಲೂ ಗೊಂಬೆಯಾಟದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿವೆ. ಸರ್ಕಾರ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಲೆಯ ಸಾರವೆಲ್ಲ ಈ ಮೇಳಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವುದರಿಂದ ಜನ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಗೊಂಬೆಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಕಲ್ಲನೆಯ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ವಿಹರಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತವೆ. ಕಥೆ, ಹಾಡು,

ಕುಣಿತ ಇವುಗಳಂತೆಯೇ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ರಂಗಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪರಿಚಯವೂ ಇಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಮತ್ತು ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕಲೆಗಳು. ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ಬಯಲಾಟಗಳು ಎರಡು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಕಲಾಮಾಧ್ಯಮಗಳು. ಇದರ ಸಾಲಿನಲ್ಲೇ ಮತ್ತೊಂದು ಗೊಂಬೆಯಾಟವಿದ್ದು ಅದು ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಕೀಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟ. ಇದು ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಗೊಂಬೆಗಳ ಮೂಲಕ ಶರೀರದ ಒಳಗೆ ಸೂತ್ರವನ್ನಳವಡಿಸಿ ಅವುಗಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪುಟ್ಟ ರಂಗಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಈ ಗೊಂಬೆಗಳು ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಗೊಂಬೆಯಾಟದ ತಂಡಗಳು ಈಗ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತಿಪಟೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಹೊನ್ನವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬ ಕಲಾವಿದರು ಬದುಕಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ನೀಡುವುದಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಈ ಕಲೆ ಬೆಳೆಯಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಅದರ ಕಷ್ಟಸುಖದಲ್ಲಿ ಪಾಲಾಗೊಂಡ ಕಲಾವಿದರಿವರು. ಅದರ ಎಲ್ಲಾ ತಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬಲ್ಲವರು. ಈ ಅನುಭವಿ ಕಲಾವಿದರು ಕಣ್ಮರೆಯಾದರೆ ಕೀಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ ಎಂಬ ಕಲೆ ಯಾವ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿತ್ತು ಅದರ ಪ್ರದರ್ಶನದ ತಂತ್ರಗಳೇನು ಎಂಬುದರ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ನಮಗಿಲ್ಲವಾಗುತ್ತದೆ; ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಕಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಮೇಳಗಳು ಈಗಲೂ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಲಾವಿದರು ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಾದ್ಯಗಳೊಡನೆ ಕಥಾಮೇಳಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮೇಳಗಳಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗೀತದ ಜೊತೆಗೆ ಕುಣಿತಗಳೂ ಉಂಟು. ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳೂ ಉಂಟು. ಜನಪದ ಸಂಗೀತದ ನಾನಾ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಸುಧೀರ್ಘವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಇವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕಥೆಗಳಿಗೂ, ಈ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಕಲಾಪ್ರಪಂಚ. ಈ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಮೇಳಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ನಿಲುಕುವ ಕಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ವೈವಿಧ್ಯ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕಿನ್ನರಿ ಜೋಗಿ, ದೊಂಬಿದಾಸ, ದೇವರ ಗುಡ್ಡ, ನೀಲಗಾರ, ಗೊರವ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಳಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ ಎಂಥ ಮೋಜಿನ ಮನರಂಜನೆಯಾಗುತ್ತದೆ! ಜೊತೆಗೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಲಾವಣಿಗಳನ್ನೂ, ಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡುವ ಉತ್ತಮ ಹವ್ಯಾಸ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ

ಬಂದ ಕಥೆಗಳ ಅನಂತ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಕಲೆಯನ್ನೂ, ಕಲಾವಿದರನ್ನೂ ಗೌರವಿಸುವ ಒಳ್ಳೆಯ ದೃಷ್ಟಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಮೊಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಂಗದ ಕುಣಿತ, ಪಂಜಿನ ಕುಣಿತ, ಪಟಾ ಕುಣಿತ, ವೀರಗಾಸೆ ಕುಣಿತ, ಗೊರವರ ಕುಣಿತ, ಹಲಗೆಕುಣಿತ, ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೂ, ಯುವಕರೂ, ಕಲಿತು ಒಳ್ಳೆಯ ರುಚಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಜನಪದ ಕಲೆ ಅನ್ನ-ಪಲ್ಲೆಗಳಷ್ಟೇ ಗಾಳಿ-ನೀರುಗಳಷ್ಟೇ ಬದುಕಿನ ಅವಶ್ಯಕ ಅಂಗ. ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದ ಚಿಲುಮೆಯನ್ನು ತುಂಬುತ್ತ, ಜೀವನ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತ ಸದಾ ಹರ್ಷ ಆವೇಗಗಳ ರಸವರ್ಷವನ್ನೂ ತರುವ ಸಾಧನಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಣ ತುಡಿಯುತ್ತದೆ, ಹುರುಪು ಹುಮ್ಮಸ್ಸುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಜನರ ಬದುಕು ಬರಡು ನೆಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಾನಪದ ವಿಜ್ಞಾನ

೪೮೦ / ಜೀಶಂಪ ಅವರ ಜಾನಪದ ಬರಹಗಳು

ಜಾನಪದ ವಿಜ್ಞಾನ

ಜಾನಪದ, ಅದರ ಸ್ವರೂಪ

ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾನವಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಂಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾನವನ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಸರ್ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಟೈಲರ್ Culture ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥವಾದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ. ಅವನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು -

“That complex whole which includes knowledge, belief, art, morals, law, custom, and any other capabilities and habits acquired by man as a member of society”¹

-ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮಾನವನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಲಿಕೆಯ ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ, ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ತಾನು ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಷಯಗಳೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ

ಸಮಾವೇಶಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ Material Culture ಎಂದು ಕರೆದು ಭೌತಿಕ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಈ ವಿಷಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಶರೀರ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಮಾನವನ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಳಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.²

“All that a given people has created-artifact and taboo, technological system and social institution, impliment of work and mode of workship-the anrthropologist has named ‘a culture’ ; and for all that is man-made wherever found he uses the same term generically.”³

ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದು ಮಾನವನ ಸಮಸ್ತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನೂ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.⁴

ಮಾನವನ ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗ ಜೀವನಗಳೆರಡನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಬಹುಶಃ ನಾಗರಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಗೊಳಿಸಿಯೇ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಒಂದೇ ಹೆಸರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು⁵. ನಾಗರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮಾನವನ ಅನುಭವದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಎರಡು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು. ತನ್ನ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾನವ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ನೆರವೇರಿದ ಕೂಡಲೆ ಅದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಗುರಿಯೂ ನೆರವೇರಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಮುದ್ರಣಯಂತ್ರ, ಟೈಪ್‌ಮಾಡುವ ಯಂತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಔಪಯೋಗಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಸ್ತುಗಳೆನ್ನಬಹುದು. “By civilization, then, we mean the whole mechanism and organization which man has devised in his endeavour to control the conditions of his life.”⁶

ಬಾಹ್ಯವಾದ ಒಂದು ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಆಂತರಿಕ ಅಗತ್ಯವೊಂದರ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುವ ಕತೆ, ಕವನ, ಧರ್ಮ, ತತ್ತ್ವ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ರೀತಿ, ನೀತಿ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮ, ಮನರಂಜನೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸೆಲೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಆದಿಮಾನವನ ಬದುಕನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪರೀಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಅವನ ಸಾಧನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪದದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಅಳವಡಿಸುತ್ತವೆ. ತನ್ನ ವಿಕಾಸದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಾಗ ಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕ ಎನಿಸುವ ಹೊಸ ಹೊಸ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಡೆದ ಅವನಿಗೆ ಭಾಷೆಗೂ ಮೊದಲ ಚಿತ್ರಸಂಕೇತಗಳು,

ಭಾಷೆಯ ಸಾಧನೆ, ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡದ್ದು, ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದವನು ಬೇಸಾಯವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು, ಅವನ ಹಾಡು, ಅವನ ಕುಣಿತ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ದೈತ್ಯಶಕ್ತಿಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಅಂಜಿ. ಅಳುಕಿ, ಹೋರಾಡಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಾಗ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆ, ಉಪಾಸನೆ, ಆಚಾರಗಳು - ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ನಾಗರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಂತರ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಜಾನಪದದ ಬೇರನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಉದಯದೊಡನೆಯೇ ಜಾನಪದದ ಉದಯವೂ ಆಯಿತು. ಅವನು ನಡೆದ ದಾರಿ. ನುಡಿದ ಹಾಡು. ಪಡೆದ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆ, ಕಂಡುಂಡ ಅನುಭವ. ಎಲ್ಲವೂ ಕಾಲ ಬೆಳೆದಂತೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಕಾಸವಾದಂತೆ, ಜ್ಞಾನಸಾಧನೆ ಸಂವರ್ಧನೆಗೊಂಡಂತೆ ತಾವೂ ಬೆಳೆದುವು; ಅವನ ಬದುಕಿನೊಡನೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಿನಾಸಬಂಧವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವು.

ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಶುದ್ಧ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (Pure Folk Culture) ಮಧ್ಯಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (Intermediate Culture), ಪ್ರೌಢ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (Learned Culture) ಎಂದು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.⁷

ಪರಿಮಿತವಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾದ ಕೆಲವು ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗದವರಿಂದ, ರಾಜನೀತಿಜ್ಞರಿಂದ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುರುಷರಿಂದ, ಕವಿಗಳಿಂದ, ಕಲಾವಿದರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವ ಪ್ರೌಢ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು Learned Culture ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು.⁸ ಒಬ್ಬನ ಸೃಷ್ಟಿ ಹಲವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತನ್ನ ಆವರ್ತಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಅದರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭ ಹೆಚ್ಚು. ಆದರೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತೊಂದಿದೆ. ತನ್ನ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆ, ಹಾಡು, ಕುಶಲಕೈಗಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ತಿಳಿವು ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗುವಾಗ ಅವನು ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (Folk Culture)ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರೌಢಸಂಸ್ಕೃತಿಗಿಂತ ದೂರವಾಗಿ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಅರಣ್ಯದಂತೆ ಹಚ್ಚಹಸಿರಾಗಿದೆ. ನಿತ್ಯಸುಂದರವಾಗಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತದೆ. ನಗರದ ಉಪವನಗಳಂತೆ ಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತನ್ನ ವೈಭವಕ್ಕೆ, ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಡಿವಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವೆ ಗೆರೆಯೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಷ್ಟು ರೀತಿಯ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ. ಜನಪದ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವಂತ ಸೆಲೆಯತ್ತ ಹೊರಳಿ ಅದರ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದಂತೆಯೇ ಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸೆಳೆತಕ್ಕೂ ಸಿಕ್ಕಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡರ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಹುಪಾಲು ಜನರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (Intermediate Culture)ಯೊಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ನಗರಗಳು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಂದಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರು. ಜೀವನಕ್ರಮಗಳು ಬದಲಾದಂತೆ, ಜೀವನಾವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ಜನಪ್ರವಾಹ ಕ್ರಮೇಣ ನಗರಗಳತ್ತ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರು ತಾವು ತಂದ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ನಾಗರಿಕತಾ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ, ವಿದ್ಯಾಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸಿದಂತೆ ಅವರಿಂದ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ಕುಸಿಯತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮಧ್ಯಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಎಳೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಗರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜುಗಳ ಮೂಲಕ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಂಡಾರಗಳ ಮೂಲಕ, ಅಧ್ಯಾಪಕ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರ ಮೂಲಕ, ಲ್ಯಾಬರೇಟರಿ, ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ, ರೇಡಿಯೋಗಳ ಮೂಲಕ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಜಾನಪದ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು ಮಸುಕಾಗಿ, ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ಕ್ರಮೇಣ ದುರ್ಬಲವಾಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಜಾನಪದ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ; ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ, ವಿದ್ಯೆ, ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆ ತನ್ನ ತೋಳನ್ನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಚಾಚಿತೊಡಗುವಾಗ ಜಾನಪದ ತನ್ನ ಬಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಕತೆ, ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿಗಳು, ಆಟ, ಕೂಟ, ಮೇಲಾಟಗಳು, ವೈದ್ಯ, ಮಾಟ, ಮಂತ್ರಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಭಾಗ ಮುಕ್ಕಾಗಬಹುದು, ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗದ ಬಣ್ಣ ಮಸುಕಾಗಬಹುದು, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಸಿಪ್ಪೆ ಸುಲಿಯಬಹುದು. ಆದರೂ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿರಬಹುದು. ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಅನುಭವಿಗಳು ತೀರಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅಪೂರ್ವ ಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೂ ಜಾನಪದ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ನಾಗರಿಕತೆಯ ಸುಳಿಯಿಂದ ದೂರವಾಗಿ, ಶುದ್ಧ ಜಾನಪದದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಬದುಕನ್ನು ಪರಿಲಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಸಮಗ್ರವೂ ಜಾನಪದವೇ

ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಶಿಷ್ಟ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಂಚಿತವಾದ ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಗುರು, ಜೀವನವೇ ವಿದ್ಯಾಕ್ಷೇತ್ರ. ಬಾಳಿನ ಸೋಲುಗಲವುಗಳಲ್ಲಿ, ತಿರುವುಮುರಿವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿದ್ಯಾಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕಾದ ಇಂಡಿಯನ್ನರ ಪಾಲಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೇ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಯ ಆಗರ. ಆಫ್ರಿಕೆಯ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ, ನೀತಿ, ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ಸಮಾವೇಶಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ನ್ಯಾಯತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೂ ಗಾದೆಗಳನ್ನೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರಿಗೆ ಮತಸಂಬಂಧವಾದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಲಾವಣಿಗಳೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಅವರ ಕತೆ, ಗೀತೆ, ಗಾದೆಗಳು ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಬಲ್ಲ ಅಮೂಲ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ಗಣಿಗಳೂ ಆಗಬಹುದು, ಮನರಂಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನಗಳೂ ಆಗಬಹುದು. ಅವರ ನಂಬಿಕೆ, ಅವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ ಎನ್ನುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿದ್ಯೆಗಳೇ ಆಗುತ್ತವೆ. ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವದ ಪಾಕ ಜಾನಪದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವರ ಬದುಕಿನ ರಸಸಂಜೀವಿನಿಯಾಗಿ ಉಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. "For the many who do not read, folklore is the equivalent of schools and libraries"⁹ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅಪಾರವಾದ ಮಾನವನ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿತವಾಗಿರುವುದು ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಅಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ, ಪರಂಪರಾನುಗತ ಜ್ಞಾನ ಇನ್ನೂ ಹೇರಳವಾಗಿ ಹುದುಗಿದೆ. "In the vastness of man's accumulated knowledge-which only recently a few learned to preserve in books-are his entertainment in song, story, and dance; his beliefs in myth and ritual; his fears in superstitions and taboos; his attitudes buried in his narratives and expressed in their very language."¹⁰

-ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಬಹುಪಾಲು ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ, ಕಲೆಗಳ, ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ತಾಯಿ ಬೇರನ್ನು ಈ ಜಾನಪದದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದಿವಾಸಿಗಳ, ಗಿರಿಜನರ, ನಾಗರಿಕ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ದೂರವಾದ ಒಳನಾಡಿನ ಹಿಂದುಳಿದ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜಾನಪದ ಇಂದಿಗೂ ಶುದ್ಧವಾಗಿದೆ; ಸಜೀವವಾಗಿದೆ. ಗಾಳಿ, ಬೆಳಕು, ಬೆಂಕಿ, ನೀರಿನಷ್ಟೇ ಜಾನಪದ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿದೆ.

'Lore' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲೇ ಬಳಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ 'Folk Culture' ಬೇರೆಯಲ್ಲ, 'Folklore' ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ.

ನಾಗರಿಕ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಂದ ದೂರ ಸರಿದ, ಪರಂಪರಾನುಗತವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ 'ಜಾನಪದ', ಅವರ ಜೀವನದ ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶ ಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಎಂತಲೇ ಆಧುನಿಕ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು 'ಜಾನಪದ'ದ ವಿಶಾಲಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಜೀವನ ಯಾವ ಒಂದು ಅಂಗವನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಗತಿಹಾಸ, ಶಾರೀರಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ, 'ಜಾನಪದ' ಮೊದಲಿಗೆ ಅದರ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿಯೇ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿತ್ತು. ಸಮಗ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಇದನ್ನು ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿಕೊಂಡು, ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದರು.

ಜನಪ್ರಿಯ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳಿಂದ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ

'ಜಾನಪದ' ಎಂದರೇನು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಖಚಿತವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವರು, ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವರು ಆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಐನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹೆಸರೊಂದು ಸಿದ್ಧವಾದುದು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ.¹¹ ಜನಪ್ರಿಯ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು (Popular Antiquities) ಹಾಗೂ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ (Popular Literature) ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಗ್ರ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ Folklore ಎಂಬ ಪದವನ್ನು W. J. Thoms ೧೮೪೬ರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ಈ ಹೆಸರಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ತೀರ ಇತ್ತೀಚಿನದಾದರೂ ಜಾನಪದ ಮಾನವನ ಉದಯದಷ್ಟೇ ಹಳೆಯದು. ಅದರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ ಮೂರುನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳ ಒಂದು ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಹೊಸ ಹೆಸರಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಯಾರೂ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ಆ ವಿಷಯ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಿವರವಾದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.¹²

W.J. Thomsನ ಕಾಲಕ್ಕಾಲೇ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ , ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಜರ್ನಿಯಲ್ಲಿ ೧೮೧೨ರ ವೇಳೆಗೇ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಮಾಡಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಾಂದಿಯನ್ನು ಹಾಡಿದ್ದರು. ಫಿನ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ೧೭೦೨ ರಿಂದಲೇ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದ ೧೮೩೧ ರ ವೇಳೆಗೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಫಿನ್ಲಿಷ್ ಲಿಟರರಿ ಸೊಸೈಟಿ ತನ್ನ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಥಮ ಜಾನಪದ ಪರಿಷತ್ತು ಎನಿಸಿತು.¹³ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ೧೬,

೧೭ನೇ ಶತಮಾನಗಳ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ, ಆಚರಣೆಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡುವು.¹⁴ ಹೆನ್ರಿ ಬೋರ್ನೆಯ Aniquitates Vulgares ಅಥವಾ Antiquities of the Common People ೧೭೨೫ರ ವೇಳೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಹೆನ್ರಿ ಎಲ್ಲಿಸ್ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ೧೮೧೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ Observations on Popular Antiquities, Cambrian Popular Antiquities ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಆದ್ಯಕೃತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ, ಆಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ೧೮೦೦ಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಘಟ್ಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾದೆ ಹಾಗೂ ಒಗಟುಗಳ ಸಂಕಲನಗಳೂ ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದುವು. ಎಂಟು ಆವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡಿತು. ೧೫೭೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಸಂಕಲನ ಇದು. ಮುಂದೆ ಅದು Book of Merry Riddles ಆಯಿತು.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳತ್ತ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಯೂರೋಪಿನ ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯಿತು. ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರ ಆನಂತರ Thomas Keightleyಯ The Fairy Mythology, ೧೮೨೮ರಲ್ಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಯೂರೋಪಿನ ಪ್ರಮುಖ ದೇಶಗಳ ಕಥೆಗಳ ಹೊರಗಿನ ಕೆಲವು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೂ ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡುವು.

ಹೀಗೆ Folklore ಪದದ ಜನಕ W. J. Thomsನಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದು, ಅನೇಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಇಂಥ ಸಂಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಥಾಮ್ಸ್ ತಾನು Folklore ಪದವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಬರೆದ ಪತ್ರ ಪ್ರಕಟವಾದುದು ಇಂಥ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆ ಅಥೆನೀಯಂ (Athenaeum)ನಲ್ಲಿ.

೧೨-೦೮-೧೮೪೬ರ ಅಥೆನೀಯಂನ ೯೮೨ನೇ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಂಬ್ರೋಸ್ ಮಾರ್ಟನ್ (Ambrose Marton) ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ W. J. Thoms ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದ ಈ ಪತ್ರ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅನೇಕ ಅಮೂಲ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ವಿಷಯ. ಆವರೆಗೆ ಕೇವಲ ವಿರಾಮಕಾಲದ ಹವ್ಯಾಸವಾಗಿ, ಕುತೂಹಲಕ್ಕಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಎಂಬುದೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರವೇ ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಜವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಅಪಾರ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಥಾಮ್ಸ್‌ನಿಗೆ ಕೇವಲ 'Folklore' ಪದವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಮಾತ್ರ ಸಲ್ಲದೆ, ಆ ವಿಷಯದ ಕಡೆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಿಶೇಷವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ಅದರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊಸ ತಿರುವನ್ನು

ತಂದುಕೊಟ್ಟವನು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ ಯೂರೋಪಿನ ಜಾನಪದ ತನ್ನ ಪ್ರಖರತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕ್ರೂರೆಯಾಗುವ ದಿನಗಳು ಕಾಲಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಕೈಗಾರಿಕರಣ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಭಾವಗಳು ವರ್ಧಿಸಿದಂತೆ ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ ಕಲಾವಿದರೂ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗತೊಡಗಿ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾಂಸರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಒಂದು ಹೊಸ ಉತ್ಸಾಹ ಹರಿದಾಡಿ 'ಜಾನಪದ' ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಆದ್ಯಗಮನ ನೀಡುವಂತಾಯಿತು. ತನ್ನ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು (Neglected Customs), ಹರಕು ಮುರುಕು ಲಾವಣಿಗಳು (Fragmentary ballads) ಮುಂತಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವ ಥಾಮ್ಸ್‌ನ ಪತ್ರದಿಂದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಜಾನಪದ ತನ್ನ ಅಳಿವಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದ್ದುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.¹⁵ ಹೀಗೆ ಮೃತ್ಯುಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದ್ದ ಜಾನಪದದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಅರಿತ ಥಾಮ್ಸ್ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ ಒಂದು ಕಳಕಳಿಯ ಮನವಿಯೇ ಅವನ ಪತ್ರ.

ಅಥೇನಿಯನಂಥ ಜನಪ್ರಿಯ ಪತ್ರಿಕೆ ತನ್ನ ವಾಚಕರಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ, ಅವರು ಕಳಿಸಬಹುದಾದ ಸಂಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯಗಮನ ನೀಡಿ ಜಾನಪದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ತಟ್ಟನೆ ಹೊಳೆದ 'Folklore' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು Popular Antiquity ಮತ್ತು Popular Literatureಗಳ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಳಸಬಹುದು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾ ಆ ಶಬ್ದದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಥಾಮ್ಸ್ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ. "Remember I claim the honour of introducing the epithet Folklore, as Disraeli does of introducing Fatherland, into the literature of this country"¹⁶ ಎಂದು ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ.

ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೆಸರಿಸದಿದ್ದರೂ ರೀತಿನೀತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆ, ಲಾವಣಿ, ಗಾದೆ - ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವನು ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದದ ಕಲ್ಪನೆ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿಯಾದರೂ ಇದ್ದಿತೆನ್ನಲು ಈ ಮಾತುಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳೇ ಒಂದು ಕಡೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳೇ ಒಂದು ಕಡೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಾಖೆಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ Popular Antiquity ಮತ್ತು Popular Literatureಗಳಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ Fast Perishing Relics ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಥಾಮ್ಸ್ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳ ಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಹೊಸ ಪದವೊಂದರ ಜನಕನಾಗುತ್ತಾನೆ¹⁷.

Folklore ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಥಾಮ್ಸ್ ವಿವರಣೆ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಶಬ್ದದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಜರ್ಮನಿಯ Volks-kunde ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿರಬಹುದು.¹⁸ ತನ್ನ ಶಬ್ದದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರಬಹುದಾದ ವಿಷಯಗಳ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀಡಿ ಮುಂದಿನ ವಿದ್ಯಾಂಸರಿಗೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅವನ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು:

೧. ತನ್ನ ನಾಡಿನ ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಅಭಿಮಾನ ಮೂಡಿ ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಅವನು ಮಾಡಿದನು.
೨. ತನಗಿಂತ ಹಿಂದಿನ ದೇಶವಿದೇಶದ ಜಾನಪದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿ ಅವುಗಳ ಗುಣಾವಗುಣಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡವನು.
೩. ಕ್ಷೇತ್ರಪರಿಚಯವನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ.
೪. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟವನು.
೫. ಜಾನಪದದ ಪ್ರಸರಣಗುಣವನ್ನು ಮನಗಂಡಿದ್ದವನು.
೬. ೧೮೭೮ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಥಮ 'Folklore Society'ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಥಮ ನಿರ್ದೇಶಕ ತಾನೇ ಆದವನು.

ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಜೆ. ಥಾಮ್ಸ್ ವಿಶ್ವದ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿರಂತನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡದ್ದು ತಾನು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಸಗಿದ ಸೇವೆ ಹಾಗೂ ಆ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಎನ್ನಬಹುದು. ತನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜಾನಪದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಸಾಹಸ ಕಥೆ ರೋಮಾಂಚಕಾರಕ.¹⁹ ಅವನು ಸೂಚಿಸಿದ ಹೊಸ ಹೆಸರನ್ನು ಇಂದು ಯೂರೋಪಿನ ಬಹುಪಾಲು ದೇಶಗಳೂ ಅಮೇರಿಕಾ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಭಾವ ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವ ದೇಶಗಳು ಸ್ವೀಕರಿಸಿವೆ.

Folklore ಶಬ್ದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಆ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊತ್ತ ಪ್ರಥಮ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು.²⁰ ಅಲ್ಲಿದ್ದೀಚೆಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ Folklore ಪದ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆ ಶಬ್ದದ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ಣ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸದೆ, ಅದರ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂಬಂತೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕರು, Folklore ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಗಂಟುಬಿದ್ದು ಜಾನಪದದ ವಿವರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲಕ್ಕವಕಾಶವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. Folklore ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡುವ ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು Volkskundeಯನ್ನೂ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಸ್ಮರಿಸಿ ಅದರ

ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನೂ ಈ ಪದದ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ತುರುಕುವ ಮನೋಭಾವವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.²¹ W.J. Thoms Folklore ಶಬ್ದವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಶಬ್ದದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಹರಿಸದೆ 'ಜಾನಪದ' ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಿದರು. ಥಾಮ್ಸನ ಅನಂತರ Folklore ಪದಕ್ಕೆ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥ ಆರೋಪಿತವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿತವಾದ, ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ.

Folk ಮತ್ತು Lore

Folkloreನ್ನು ಕುರಿತ ಇದುವರೆಗಿನ ವಿವರಣೆಗಳಲ್ಲಿ Folkಗಿಂತ Loreನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವೇಚನೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಜಾನಪದದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಾಗ ಈ Folk ಶಬ್ದ ಕೂಡ ಮುಖ್ಯವಾದುದೇ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅರ್ಥಕೋಶಗಳು Folk ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಅರ್ಥಕೋಶದ ಪ್ರಕಾರ -

೧. ಒಂದೇ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪ್ರದೇಶ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಒಂದು ಜನಾಂಗಗಳ ಗುಂಪು, ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯತ್ತ ಹೊರಳುತ್ತಿರುವ ಜನ.

೨. ಜನಾಂಗ, ಭಾಷೆ, ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬದ್ಧರಾದ ಒಂದು ಪ್ರಜಾಸಮೂಹದ ಸಮಾಜದ ಕೆಳಗಿನ ಸ್ತರ. ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಸಮೂಹದ ಗುಣವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ, ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಕಲೆ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಐತಿಹ್ಯ, ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಬದಲಾಗದಂತೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಜನಸಮೂಹ.

೩. ಒಂದು ರಾಜ್ಯದ, ಒಂದು ದೈವದ, ಒಂದು ಮಠದ, ಒಬ್ಬ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯ, ಒಬ್ಬ ನಾಯಕನ ಪ್ರಭಾವವಲಯಕ್ಕೆ, ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಗಾದ ಜನತೆಯ ಮೊತ್ತ.

೪. ದೇಶದ ಜನಪದ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಜಾಸಮೂಹ.

೫. ಒಂದು ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು, ಬಂಧುಬಳಗ ಇತ್ಯಾದಿ.

Folk ಎನ್ನುವ ಈ ವಿವಿಧಾರ್ಥದ ವ್ಯಾಪಕ ಶಬ್ದದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಗೊತ್ತಾದ 'ಜನಸಮೂಹ'ಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಇಲ್ಲವೆ ಕುಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸ ರಾಲ್ಫ್‌ಸ್ಟೀಲ್ ಬಾಗ್ಸ್ ಅವರು ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡುತ್ತ 'ಜನಪದ' ಎಂದರೇನು ಎಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ: "As a body of materials, folklore is the lore, erudition, knowledge,

or teachings of a folk large social unit, kindred group, tribe, race or nation, primitive of civilised throughout its history.”²²

ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಅಥವಾ ನಾಗರಿಕರ ಯಾವ ವರ್ಗವಾದರೂ Folk ಆಗಬಹುದು. ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೂತ್ರವೊಂದರಿಂದ ಇವರೆಲ್ಲ ಬಂಧಿತರಾಗಬೇಕು. ಜಾನಪದ ಎನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಜನಾಂಗವೊಂದಕ್ಕೆ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಗುಂಪೊಂದಕ್ಕೆ, ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬೆಟ್ಟಗಾಡಿನ ನಡುವಿನ ಹಟ್ಟಿಯೊಂದರಿಂದ ನಗರಕೇಂದ್ರದ ರಾಜಭವನದವರೆಗೆ ನಿಲ್ಲಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ, ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗುಂಪುಗಳನ್ನೂ, ಜನಾಂಗವನ್ನೂ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗವನ್ನೂ ಅದು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ನಿಜ. Alan Dundes ಅವರ “The term ‘Folk’ can refer to **any group of people** whatsoever - who share at least one common factor.”²³ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ‘ಜಾನಪದ’ದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಂಬಂಧಸೂತ್ರ ಯಾವುದು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ವೃತ್ತಿಯಾಗಬಹುದು, ಭಾಷೆಯಾಗಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೆ ಧರ್ಮವಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿ ರೂಪಿತವಾದ ಗುಂಪಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ‘ಸಂಪ್ರದಾಯ’ ಎನ್ನುವುದಿರಬೇಕು. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ ಇಬ್ಬರಾದರೂ ಇರಬಹುದು. ಆಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸದಸ್ಯರಿರುವ ಕಡೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವರವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಗುಂಪಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ತನದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಬಂಧಿತವಾಗಿ ಯಾವ ಮಟ್ಟಕ್ಕಾದರೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ನಾಲ್ಕು ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಹನ್ನೆರಡು ಮಂದಿಯೇ ಒಂದು Folk ಆಗಿ ಆ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರನ್ನು ಜಾನಪದ ಎಂದೇ ನಿರ್ದೇಶಿಸಬಹುದು. ಸಂಚಾರಶೀಲರಾದ ಗೊಂಬೆರಾಮರ ಒಂದು ಕುಟುಂಬವೇ ಒಂದು Folk ಆಗಿ ಅವರ ಜಾನಪದವೇ ಅಭ್ಯಾಸಯೋಗ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಇಬ್ಬರು ಬುಡುಬುಡಿಕೆಯವರು, ಇಬ್ಬರು ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕರು ಒಂದೆಡೆ ಕಲೆತರೆ ಅವರದೇ ಒಂದು ಜಾನಪದವಾಗಬಹುದು. “Even military unit or college community is a folk”²⁴ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಅಜಾಗರೂಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕತೆಗಳು, ಗೀತೆಗಳು ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ “ಜಾನಪದ”ವಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

'Folk'ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ Folkreligion ಎಂಬ ಹೊಸ ಅರ್ಥದ ಮಾತೊಂದು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು. ಶಿಷ್ಟಮತಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳ, ಪಂಥಗಳ ಮತಸ್ಥಾಪಕರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಒಳಗಾಗದ ಮತಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಜನಪದ ಮತವೆನ್ನಬಹುದು.

ಹೀಗೆ 'Folk' ಶಬ್ದವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕರು ನಿರ್ದರಿಸುವಂತೆ 'folk' ಎನ್ನುವುದು 'ಜನ, ಮಂದಿ, ಜನಾಂಗ, ಕುಲ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಒಂದು ಗೊತ್ತಾದ ವರ್ಗದ ಜನರು, ಸಂಕೀರ್ಣ ಸ್ವಭಾವದ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಗುಂಪು, ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಒಯ್ಯುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗ ಅಥವಾ ಸಂಪ್ರದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಹೆಣೆದ ಸಮಾಜ, ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಮೂಹ'.²⁵

"This leads to the discovery of folk-religions as distinguished from the established religions based on scriptures and revelations"²⁶ ಎಂಬ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ.

ಶಿಷ್ಟಮತಗಳ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ, ಕ್ರೈಸ್ತ ವೀರಶೈವ ಮುಂತಾದ ಮತಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೋಡಿದಾಗ ಜಾನಪದದ ಪ್ರಭಾವ ಈ ಮತಗಳ ಮೇಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಯಾವುದೋ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ, ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಹರಿದುಬಂದ ಜಾನಪದ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಾರಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ತುಂಬ ಅಪರೂಪ. ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅಂಥ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೇನೂ ಈ ಧರ್ಮಗಳೂ ಬೀರದೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಜಾನಪದ ಸೆಲೆಗಳನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ; ಕ್ರೈಸ್ತಮತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾಗನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನೇಕ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳೂ ಈಗಲೂ ಯೂರೋಪಿನ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿವೆ.²⁷

ಜಗತ್ತಿನ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು 'Lore' ಪದವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ 'Folklore' ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ವಿಪುಲ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಥಾಮ್ಸನ್ ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ Folk - lore ಎಂಬ ಟ್ಯೂಟಾನಿಕ್ ಮೂಲದ ಎರಡು ಪದಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಾಗ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಗೆರೆ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು. Loreನ ಬಗ್ಗೆ ಅವನೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ-

“Though by-the-bye it is more a Lore than a Literature and would be most aptly described by a good Saxon compound Folk-Lore-the Lore of the people.”²⁸

Lore ಪದಕ್ಕೆ ಕಲಿಕೆ, ಕಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು ಎಂಬುದರ ಜೊತೆಗೆ ವಿದ್ವತ್ತು, ಜಾಣ್ಮೆ, ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳು ಸ್ಫುರಿಸುತ್ತವೆ. ‘ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ವಿಷಯಗಳು’²⁹; ‘ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಜ್ಞಾನ’³⁰, ‘ಗತಾನುಗತಿಕವಾಗಿ ಜನಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಕರ್ಮಕಾಂಡ, ಜ್ಞಾನಕಾಂಡಗಳೂ ಈ Lore ಎಂಬ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಪದದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ ಹುರುಳಿನ ಪದಾರ್ಥವಾಗಿದೆ’³¹ - ಈ ಮುಂತಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಲ್ಲಿ ‘Folk’ನಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿಗಳೆರಡೂ ಐಕ್ಯವಾಗುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪ್ರಾಚೀನ ಟ್ಯೂಟಾನಿಸ್ ಮೂಲದ ಈ ಪದಕ್ಕೆ ‘ತಿಳಿವು’, ‘ಜ್ಞಾನ’, ‘ಕಲಿಕೆ’, ಎಂಬ ಮೂರು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕರು ಸೂಚಿಸಿ, Folkನ್ನು ಕುರಿತ Lore, Folklore ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.³²

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ Lore ಪದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ Folk ಸೇರಿಕೊಂಡಾಗ ಅದರ ಅರ್ಥ ವಿಸ್ತೃತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಪುರಕವಾದ ಈ ಪದಗಳ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಗೆರೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿ ಅದೊಂದು ಸಂಯುಕ್ತಪದವಾಗಿ ಇಂದು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಧರ್ಮನೀತಿ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಪ್ರಕಾರ: “Folklore consists of customs, rites and beliefs belonging to individuals among the people, to groups of people, inhabitants of district or place”.³³ ‘Folk’ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಗೆರೆಯೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸದೆ, Loreನ್ನು ಕುರಿತೇ ಅನೇಕ ಮುಖವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಜಾನಪದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಗೊತ್ತಾದ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ ಅದು ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ವ್ಯಾಪಿಸುವ ಗುಣವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದರಿಂದ, ಇದು ಹಳ್ಳಿಗರ, ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ, ಅಶಿಕ್ಷಿತರ ಬದುಕಿನ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ. ನಾಗರಿಕನಾದವನು, ಸುಸಂಸ್ಕೃತನೆನಿಸಿದವನು ಅದರ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕಿಲ್ಲ. Folklore has its very deepest roots even among the people the have achieved the high state of culture”³⁴ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸರ್ವಸಮ್ಮತವಾದುದು. ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಮಟ್ಟದ ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯಾವಂತನೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದೊಡನೆ ಅವಿನಾಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಾನೆ.

ಒಬ್ಬ ಅಣುವಿಜ್ಞಾನಿಯಾದರೂ ಬಹುಶಃ ತನ್ನ ದೇಶದ ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೋ ನಂಬಿಕೆಗೋ ಶರಣಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇತರರ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಆಚರಣೆಗಳು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮೌಢ್ಯದ ಕುರುಹುಗಳಾದರೂ ತನ್ನ ಪಾಲಿನ ಆಚರಣೆಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುವು ಆದರ್ಶವಾದುವು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಜನಪದದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪರಂಪರೆಯ ಗಾಳಿ, ನೀರನ್ನು ಉಂಡು ಬೆಳೆದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ತನ್ನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದಲಾದರೂ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಒಬ್ಬ ವಿಜ್ಞಾನಿ ನಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಏಳುವಾಗ ಬಲಬದಿಯಲ್ಲಿ ಏಳುತ್ತಾನೆ. ಆಕಳಿಸುವಾಗ ಚಿಟಕಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ, 'ಹೋಗಿ ಬರುವಿರಾ?', 'ಬಂದಿರಾ?' ಎಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವರಾದರೂ ಗಾದೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹಲವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. 'ನಾನು ಕ್ಷೇಮ ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮಕೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯಿರಿ' ಎಂದೇ ಗೊತ್ತಾದ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತನ್ನ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕಡಿದು ಹೋಗದ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಾನು 'ಜನಪದ' ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದಂತೆ ಬೆಳೆಯಲು ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂಬಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಾದರೂ ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

'ಜನಪದ' ಎಂದರೇನು? ವಿವಿಧ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು

'ಜನಪದ' ಎಂದರೇನು ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಿಂದಲೂ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಬಂದಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವೂ ಜನಪದದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ನಿದರ್ಶನಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜನಪದ ವಿಶ್ವಕೋಶವಾದ (Standard Dictionary of Folklore Mythology and Legend) ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟತ್ತೊಂದು ಮಂದಿ ಜನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಜನಪದವನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದ, ಅದರ ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆ ಹೇಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು:

ಜನಪದ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಜನಪದವನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಜ್ಞಾನವಲ್ಲ.³⁵ ಅದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜನಪದಕಾವ್ಯ ಎಂಬ ಜೋನಾಸ್ ಬೇಲಿಸ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ, ಅದರಲ್ಲೂ ಭೌತಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಇತರ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ 'ಜನಪದ' ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಂಗವಾಗಿಯೇ ಪರಿಗಣಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಜಾನಪದ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜಗಳ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರಚನೆಗಳ ಮೊತ್ತವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದೆ.

ಮೇರಿಯಸ್ ಬಾರ್ನ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ - ಜಾನಪದ, ಹಳೆಯ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ತಿಳಿವು, ಅನುಭವ, ಜಾಣ್ಮೆ, ಕೌಶಲ, ಹವ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಗಳ ನಿದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಹರಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ, ಅಚ್ಚಾದ ಇನ್ನಾವುದೇ ಸಾಧನದ ಮೂಲಕ, ಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಕನ ಮೂಲಕ ಬಂದದ್ದಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ತನ್ನದೇ ಆದ ಚಿರಂತನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಜೀವವಾಗಿ, ಹೊಸ ಹೊಸ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾಗಬರುತ್ತದೆ.

ಬಾರ್ನ್ ಅವರು ಜಾನಪದದ ಜೀವಂತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿ, ತನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ವಾತಾವರಣ ಕಲ್ಪಿತವಾದರೆ ಜಾನಪದ ಎಂದೂ ಬತ್ತದ ಜೀವನನದಿಯಾಗಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅನಂತಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬೆಳೆದುಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅದರ ಖಚಿತ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಾಯಿ ತನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ಜೋಗುಳ ಬಂದನ್ನು ಹಾಡಿದಾಗ, ಒಗಟನ್ನೂ, ಪುಟ್ಟಪುಟ್ಟ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ, ಹೇಳಿದ ಗಾಡೆ, ಕತೆ, ಗೀತೆ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದಲೋ, ಆಕರ್ಷಣೆಯಿಂದಲೋ ಜನ ಗೀತಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ, ನೃತ್ಯಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದಾಗ, ತಾಯಿ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಕರಕೌಶಲವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಾಗ, ರೈತನೊಬ್ಬನು ಹಳೆಯ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ವ್ಯವಸಾಯಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಿದಾಗ, ಹಳ್ಳಿಯ ಕುಶಲ ಕೆಲಸಗಾರರಾದ ಬಡಗಿ, ಕಮ್ಮಾರ, ಚಮ್ಮಾರ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿ ಮುಂತಾದವರು ಹಿಂದಿನ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ತಮ್ಮ ಕಸುಬನ್ನು ಮುಂದಿನವರೆಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಾಗ, ಫಲವತ್ತಾದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.³⁶ ಹಳೆಯ ತಲೆಮಾರು ತಾನು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪಡೆದ ಸಮಸ್ತ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆಯುವಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲೂ ಜಾನಪದ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾಗರಿಕತಾ ದೂರವಾದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಹೇಗೆ ಕೊನೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಕುಡಿಬಾಚುತ್ತದೆ, ರೆಂಬೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಸೊಂಪಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ಬಾರ್ನ್ ಅತ್ಯಂತ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಜಾನಪದ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ವಿಷಯ. ಅದರ ಶಾಖೆಗಳು ಅಪಾರ. ಒಂದೊಂದು ಶಾಖೆಯೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದು ಪರಿಣತ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕತೆ, ಕುಶಲ ಕೆಲಸಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮುಂತಾದ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿರುವ

ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಂತೆಯೇ ಜನವಸತಿಗಳು, ಕೆತ್ತನೆ, ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಲೋಹಕ್ಕೆಗಾರಿಕೆ ನೇಯ್ಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಪ್ರಾಚೀನ ಜನಪದ ನಾಟಕ, ಕಲೆಗಳು ಮುಂತಾದವನ್ನೂ ಜಾನಪದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಅಳವಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅರೇಲಿಯೋ ಎಂ. ಎಸ್ಪಿನೋಸ ಅವರು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ 'ಜಾನಪದ'ವೂ ಒಂದು ಎಂದೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ವರ್ಗದ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ದಟ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕಲಿಕೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಜಾನಪದ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ, ಮಾನವಕುಲ ಪಡೆದ ಅನುಭವಗಳ, ಕಲಿಕೆಗಳ, ಆಚರಣೆಗಳ ಮೊತ್ತವೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಆದಿವಾಸಿ, ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಅಥವಾ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ 'ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ' ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಗಾಡೆ, ಒಗಟು, ಹಾಡು, ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಕತೆ, ಪೂಜೆ, ಮಂತ್ರ, ಮಾಟ - ಹೀಗೆ ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜಾನಪದ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರು ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಕುರುಹುಗಳು ನಾಗರಿಕತೆಯ ತುತ್ತತುದಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಜನಾಂಗದಲ್ಲೂ. ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಕಾಲಕಾಲದ ಜನಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವೂ ಒಂದು. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಗ್ರಹ ವಿಭಜನೆ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಅದರ ಮೂರು ಮುಖಗಳು ಎಂದು ಎಸ್ಪಿನೋಸ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ತಿಳಿವಿನ ಯಾವುದೋ ಶಾಖೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸಿದಂತೆ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವರ್ಗದ ಜನಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿದಂತೆ ಜಾನಪದವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, ಹೇಗೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು, ಹೇಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೇಗೆ ಪ್ರಸರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕು' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂ. ಹಾರ್ಮನ್ ಅವರು. ಆದಿವಾಸಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಾಗಲೀ ಮಧ್ಯಸ್ಥ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಾಗಲೀ ಸಮಸ್ತ ಆಚಾರ ವಿಚಾರ - ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳಿಗೂ 'ಜಾನಪದತ್ವ'ವನ್ನು ಆರೋಪಿಸದೆ ಯಾವುದು ಶುದ್ಧ 'ಜಾನಪದ' ಎಂಬುದನ್ನು ಅದರ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ತೀರ್ಮಾನಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಜೀವನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ 'ನಾಗರಿಕ'ವಾಗಿಯೇ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳೀಯ ಜಾನಪದ ಸತ್ವ ನಾಗರಿಕಜೀವನದಲ್ಲೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಪಡೆದೇ ಇರುತ್ತದೆ. 'ನಾಗರಿಕ' ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ ಅಷ್ಟೆ. "Folklore then may crop up in any subject any group or individual, any time, any place."³⁷ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿರುವುದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ವಿಷಯ ಒಮ್ಮೆ ಶಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು ಜಾನಪದವಾಗಬಹುದು. ಒಮ್ಮೆ ಜಾನಪದವಾಗಿದ್ದು ಶಿಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಳುಕೊಡುಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. "These things are Folklore so

long as they are acquired, used and transmitted in the manner of Folklore” ಎಂಬ ಹಾರ್ಮನ್ಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಅದರ ಬಳಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧಾರಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಾನಪದದ ಕೊಳುಕೊಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ವಿಷಯಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೂ ಜಾನಪದ ವಿಷಯಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೂ ಸಂಚರಿಸುವ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹಾರ್ಮನ್ ಎತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವೊಂದನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಶಿಷ್ಟಕಾವ್ಯವೊಂದು ರಚಿತವಾಗಬಹುದು. ಪ್ರೌಢಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪರಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡು ಬೆಳೆದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ‘ಜಾನಪದ’ ಸತ್ತ ಅದರಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ‘ಜನಪದ’ ಎನ್ನಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು, ರಾಘವಾಂಕನ ಕಾವ್ಯಗಳ ಕೆಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನೇರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿವೆ,¹ ಆದರೂ ಅವು ಪ್ರೌಢರಚನೆಗಳೇ. ನಳಚರಿತ್ರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದರ್ಶನ.

ಪ್ರೌಢಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುವುದು ವಿರಳವಾದರೂ ‘ಜನಪದ’ದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಕಾವ್ಯ ಬೆರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅದು ಮೂಲದ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಮೈದುನ ರಾಮಣ್ಣ’ನ ಕತೆ ಯಾರೋ ಶಿಷ್ಟಕವಿಯಿಂದಲೇ ರಚಿತವಾಗಿರಬಹುದಾದರೂ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಿ ಹೋಗಿರುವ ಅದು ಅನೇಕ ಭಿನ್ನರೂಪಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ‘ಜನಪದ’ದಲ್ಲಿರುವವರೆಗೆ ಅದು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ. ಈ ಸೂತ್ರ ಜಾನಪದದ ಎಲ್ಲ ಶಾಖೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗಿ ‘ಜನಪದ’ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ಬುದ್ಧಿವಂತ. (Funnel) ಲಾಟೀನು, ಚಿಮಣಿ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಜನಪದ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಹೋಗುತ್ತಿವೆ.

“Folklore is a lively fossil which refuses to die”³⁸ ಎಂದು ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಪಾಟರ್ ಅವರು ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳು ಜಾನಪದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತದೆ, ಒಂದು ಕಡೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾದರೂ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ತಲೆ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದರ ಯಾವುದೋ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ಪ್ರಖರತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಕಾರ ಹೊಸರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಜನ ಜೀವನವನ್ನು ತಬ್ಬುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಮೇಲೂ ಪ್ಯಾಗನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದುಬಂದಿವೆ. ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ,

ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ, ಹಳೆಯ ಸೆಲೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಣಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾನಪದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿದುಹೋಗುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ನಡಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ, ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಜಾನಪದ ವಿಶ್ವಕೋಶ (SDLF)ದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಗಾದೆಗಳು ಹಾಗೂ ಒಗಟುಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಾ ಪಂಡಿತ ಆರ್ಚರ್ ಟೈಲರ್ ಅವರ ಹೆಸರೂ ಸೇರಿದೆ. ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಿವರಣೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುದು. ಜಾನಪದದ ಸರ್ವಮುಖಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ, ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ:

“Folklore consists of materials that are handed on traditionally from generation to generation without a reliable ascription to an inventor or author.”³⁹

ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ, ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಟೇಯ್ಲರ್ ಜಾನಪದ ಹೇಗೆ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾದುದು, ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಗಿಬರುತ್ತದೆ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಅಥವಾ ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ಅದರ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಆರೋಪಿಸಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕರ್ತೃವಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದ್ದರೂ ಮುಂದೆ ಅದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಪುನರ್‌ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಪಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರ ಖಚಿತವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾನುಗತ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ:

೧. ಭೌತಿಕ ವಸ್ತುಗಳು
೨. ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು.
೩. ಶಬ್ದಗಳು.

ಮೊದಲನೆಯದು ಭೌತಿಕ ವಸ್ತು ಜಾನಪದ (Folklore of physical objects). ಅದರಲ್ಲಿ ಆಕೃತಿಗಳು, ಬಳಕೆಯ ಸಾಧನಗಳು, ವೇಷಭೂಷಣಗಳು, ಗ್ರಾಮಮಾದರಿಗಳು, ಮನೆಯ ಮಾದರಿಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಸಂಚ್ಛೇಗಳು ಆಟಗಳು ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ 'ಜಾನಪದ' ಭೌತಿಕ ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಜಾನಪದದ ನಡುವೆ

ಬರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ರೂಢಿಗತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ, ಹುಟ್ಟು, ವಿವಾಹ, ಮರಣ, ಹಬ್ಬಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರ, ವ್ಯವಸಾಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನ ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಜಾನಪದ (Folklore of Ideas) ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೂರನೆಯ ಪ್ರಮುಖವರ್ಗ ಶಾಬ್ದಿಕ ಜಾನಪದ (Verbal folklore). ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಭೇದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ:

೧. ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸಲ್ಪಡುವ ಶಬ್ದಗಳು.

೨. ನಿಯೋಜಿತ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಶಬ್ದಗಳು.

ಮೊದಲನೆಯದರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳು ಪರಿಶೀಲಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಎರಡನೆಯದು ಜಾನಪದದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಗದ್ಯಕಥನಗಳು, ಲಾವಣಿಗಳು, ಗೀತೆಗಳು, ಶಿಶುಪ್ರಾಸಗಳು ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಮುಂತಾದುವೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆ.

ಶಾಬ್ದಿಕ ಜಾನಪದ ಅತ್ಯಂತ ಗಣ್ಯವಾದ ವಿಭಾಗ. ಜಾನಪದ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಶೋಧನೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದಿರುವುದು. ಜಾನಪದದ 'ಭಾಷಿಕ' ಹಾಗೂ 'ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ' ಬಗೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಟೈಲರ್ ಶಾಬ್ದಿಕ ಜಾನಪದ ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಆಚಾರ್ಯ ಪುರುಷ ಸ್ಪಿತ್ ಥಾಂಸನ್ ಅವರು "Although the word Folklore is more than a century old, no exact agreement has ever been reached as to its meaning"⁴⁰ ಎಂದು ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನುಡಿದಿರುವುದು ಆ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಗೆ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಶ್ರುತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತ ಅವರ ವಿವರಣೆ ಟೇಯ್ಲರ್ ಅವರ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ:

"The common idea present in all Folklore is that of tradition something handed down from one person to another and preserved either by memory or practice rather than written record"⁴¹

ಜಾನಪದದೊಡನೆ ಪರಂಪರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಈ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುತ್ತದೆ. ನೆನಪಿನಲ್ಲೋ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲೋ ಇದ್ದ ಅಂಥ ಪರಂಪರಾನುಗತ

ವಿಷಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹರಿದು ಬಂದು 'ಜಾನಪದ' ಎನಿಸುತ್ತವೆ.

ಜನಪದ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಥಮ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ರಮ ಜೀವನಕ್ರಮ, ಮನೆಯ ಮಾದರಿಗಳು, ನಿತ್ಯಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಂಶಗಳು ಮುಂತಾದವೂ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಎರಡನೆಯ ಗುಂಪಿನ ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಾಗ ಅವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ 'ಆದಿವಾಸಿಗಳ', 'ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಸಮಾಜ'ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನ್ವಯವಾಗಿ ವಾಂಶಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಭಾಗವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಸಂಶಯವನ್ನು ಥಾಂಸನ್ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರೂ ಬಹಳ ಮಂದಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ 'ಜಾನಪದ'ದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎರಡು ಕಡೆಗೂ ಈ ಎರಡನೇ ವರ್ಗದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಜಾನಪದ' ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ 'ಜಾನಪದ'ದ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದರೂ ಉಳಿದ ಅನೇಕರು ಸೀಮಿತವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ; ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಮಂದಿ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು. ಕೆಲವು ಮಾನವ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ 'ಜಾನಪದ'ವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ 'ಶಾಬ್ದಿಕ' (Verbal) ಚೌಕಟ್ಟಿಗಷ್ಟೇ ಪರಿಮಿತಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನಿ ವಿಲಿಯಂ. ಆರ್. ಬಾಸ್ಕಂ "Folklore can be defined as veral art"⁴² ಎಂದು ಕರೆದು, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಪುರಾಣಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಕತೆಗಳು, ಗಾದೆಗಳು, ಒಗಟುಗಳು, ಗೀತೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಜಾನಪದ ಎನ್ನಬಹುದು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. Folklorists ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಕಲೆ, ಕುಶಲ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಮನೆಯ ಮಾದರಿ, ವೇಷಭೂಷಣ, ಆಹಾರವಿಷಯಗಳು - ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು 'ಜಾನಪದ' ವ್ಯಾಪಕ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಪದ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮೀಪ ಎಂಬುದು ಅವರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸ ಜಾರ್ಜ್ ಎಂ. ಫಾಸ್ಪರ್ "To me the term 'Folklore' is most meaningful when applied to the unwritten

literary manifestations of all peoples, literate or otherwise"⁴³ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿಯಾಗಿ ಸಾಗಿಬರುವ ಅಲಿಖಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಾಶಿಯೆಲ್ಲ ಜಾನಪದ. ಅದು ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಅಥವಾ ಸಮಾಜಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಇರಬಹುದೆಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು 'Folklore' ಪದದ ಮೇಲೆಯೇ ದಾಳಿಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.⁴⁴ ಅದು ರೈತಾಪಿಗಳ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಷ್ಟೇ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪಾಂಶಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಭಾಗ ಜಾನಪದ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.⁴⁵ ಅಮೇರಿಕೆಯ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಪ್ರಕಾರ ಜಾನಪದ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ Ethnography ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ಕರೆಯುವ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಉಂಟು.⁴⁶ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು Ethnography ಎಂದೂ, ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು 'ಜಾನಪದ' ಎಂದೂ ಒಂದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಗೊಂದಲವೂ ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಎಷ್ಟು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು "This or that fact or theory transmitted orally or in popular sources, as well as traditional prose and verse material, is folklore"⁴⁷ ಎಂದು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡದೆ ವಾಕ್ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟತ್ತೊಂದು ಮಂದಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ಮಂದಿ 'ಪರಂಪರೆ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಠಸ್ಥ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಅದರ ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳಾದ 'ಮಾತಿನ ರೂಪದ', 'ಶಾಬ್ದಿಕ', 'ಅಲಿಖಿತ' ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. 'ಕಂಠಸ್ಥ', 'ಪ್ರಸರಣ', 'ಪರಂಪರೆ', 'ಪಳೆಯುಳಿಕೆ', 'ಸಾಮೂಹಿಕ' ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಮೂಲಸೂತ್ರರೂಪದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ 'ಕಂಠಸ್ಥ' ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಗಳೆರಡೂ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ ಶಬ್ದಗಳು. ಪಳೆಯುಳಿಕೆ ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಜಾನಪದ ಒಂದು ಕಡೆ ನೆಲೆನಿಂತುದಲ್ಲ. ಸದಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಚೈತನ್ಯ ಅದರದು. 'ಜಾನಪದ ಯಾವುದೋ ಗತಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟುದು. ಈಗ ಉಳಿದಿರುವುದೆಲ್ಲ ಅದರ ಅವಶೇಷಗಳು, ಮೂಲದ ತುಣುಕುಗಳು ಮಾತ್ರ' ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಮೇರಿಕೆಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸ ರಿಚರ್ಡ್ ಡಾರ್ಸನ್ ಅವರು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾನಪದ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ, ಕಾಲೇಜುಗಳು, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೇಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ವಸ್ತುವಾಗಬಲ್ಲರು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.⁴⁸

'ಸಾಮೂಹಿಕ ಸೃಷ್ಟಿ', 'ಸಾಮೂಹಿಕ ಪುನರ್‌ಸೃಷ್ಟಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಏಕಕರ್ತೃವಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬರುವಂತಿದ್ದರೂ 'ಸಾಮೂಹಿಕ ಸೃಷ್ಟಿ'ಯ ಹಳೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಬಿದ್ದುಹೋಗಿ.

ಯಾವುದೇ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ, ಕ್ರಮೇಣ, ಅದು 'ಜನಪದ'ದ ಕೈಸೇರಿ ಪುನರ್ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅನುಮೋದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಜಾನಪದ'ದಲ್ಲಿ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಭಾವ ಪ್ರಮುಖವಾದರೂ, ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಂದುದೆಲ್ಲವೂ ಜಾನಪದವಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನೂ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಭಾಷೆ ಬರವಣಿಗೆಯ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಿದ್ಯೆಯೂ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಗಿಬರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಮಾಜಗಳ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಜಾನಪದವೇ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾದರೂ ಭಾಷೆ, ಬೇಟೆಯ ತಂತ್ರ, ಮದುವೆ ಕ್ರಮಗಳು ಜಾನಪದ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಬರವಣಿಗೆಯ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ವಾಹನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ವಿಧಾನ, ಕುಂಚಗಳಿಂದ ಹಲ್ಲುತಿಕ್ಕುವ ವಿಧಾನಗಳು ಕಂಠಸ್ಥವಾಗಿಯೇ ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವಾದರೂ ಅವನ್ನು ಜಾನಪದ ಎನ್ನಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಾನಪದವಲ್ಲದ ವಿಷಯಗಳೂ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಬರುವುದರಿಂದ ಜಾನಪದದ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಅದೊಂದೇ ಆಧಾರಸೂತ್ರವಾಗಲಾರದು.⁴⁹

ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕೆಲವು ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳು ಬರವಣಿಗೆಯ ರೂಪದಲ್ಲೂ ಉಳಿದು ಬರುತ್ತವೆ. ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರ ಪತ್ರದ ಒಕ್ಕಣೆಗಳು, ಆರಂಭ, ಅಂತ್ಯ, ಮೇಲೆ ಗುರುತಿಸುವ ಸಂಕೇತಗಳು, ಕ್ರಯಪತ್ರಗಳು ಮುಂತಾದುವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬರವಣಿಗೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೆಳೆದುಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೋ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬರವಣಿಗೆ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದ, ಆಚ್ಚಾದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಭಾಗವನ್ನು 'ಗ್ರಂಥಸ್ಥಮೂಲ' ಎಂದು ಯಾವ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ತಳ್ಳಿಹಾಕಲಾರ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಜಾನಪದದ ಮಾನದಂಡವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶಾರೀರಿಕ ಚಲನೆಗಳು, ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು, ಆಟಗಳು, ಸಂಚ್ಚೆಗಳು. ಕಲೆ, ಕುಶಲಕಲೆ ಮುಂತಾದುದರಲ್ಲಿ 'ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯ'ದ ಪಾತ್ರ ಏನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನೋಡಿ ಅನುಕರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಾನಪದ, ಕೆನೆತ್ ಮತ್ತು ಮೇರಿ ಕ್ಲಾರ್ಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ, 'ಕೇಳುವುದು - ನೆನಪಿಡುವುದು', 'ನೋಡುವುದು - ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುವುದು' - ಈ ಎರಡು ಸೂತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ.⁵⁰ ಆದುದರಿಂದ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯವೊಂದೇ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 'ಜಾನಪದ' ಒಂದು ಜನತೆಯ ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಲ್ಲದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೊತ್ತ; ಹಾಗೂ

ಅದನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಜ್ಞಾನ, ಇದನ್ನೇ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾರೆ Folklore ಎನ್ನುವುದು 'ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಜ್ಞಾನ'.⁵¹

ಜಾನಪದ ಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು

ಜಾನಪದ ಎಂದರೇನು, ಅದರ ಸ್ವರೂಪವೇನು ಎಂದು ವಿವರಿಸಲು ಹೊರಟ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಾಕಷ್ಟು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ, ಅಮೇರಿಕನ್ ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ, ಯೂರೋಪಿಯನ್ ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ, ಎಂಬೆಲ್ಲ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಒಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದಂತೆಯೇ ಜಾನಪದದ ಮೂಲ ಅದರ ವಿಕಾಸಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೂ ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಾಯಿತು. ಜಾನಪದ ಎಂದರೇನು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆಯಾದರೂ ಒಂದು ಸ್ಥೂಲ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ಅದರ ಉಗಮವನ್ನು ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆದು ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು.⁵² ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರು ಅಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೊಂದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಜಾನಪದದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯನ್ನು ಹಾಡಿದರು.⁵³ ಯೂರೋಪಿನಾದ್ಯಂತ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಈ ಸೋದರರು ತಂದುಕೊಟ್ಟರೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಅನೇಕ ಸಂಗ್ರಹಕರು ಇವರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರು. ಇವರಂತೆ ತಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ ನಡೆಸಬೇಕೆಂಬ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.⁵⁴

ಜಾನಪದದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಕರಾದಂತೆಯೇ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರು ಅದನ್ನು ಕುರಿತ ವಿದ್ವತ್ತು ಬೆಳೆಯಲೂ ತಾವೇ ಕಾರಣರಾದರು. ಜಾನಪದದ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕತೆಗಳ ಎರಡನೆ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಾಯಿತು. ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ವಾದ - ಪ್ರತಿವಾದದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಜಾನಪದದ ಉಗಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ವಿವರಣೆಗಳು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವು -

೧. ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ
೨. ಭಾರತ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ
೩. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ
೪. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ
೫. ಸ್ವಪ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತ

೬. ಮತಾಚರಣೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ
೭. ಕುಲದೇವತಾ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ
೮. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರು 'ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕತೆಗಳು' ಸಂಕಲನದ ತಮ್ಮ ದ್ವಿತೀಯ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕತೆಗಳ ಆಂತರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿಶ್ವದ ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳೂ ಬೆಳಕು ಕಂಡ ಮೇಲೆ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಸಾಮ್ಯ ಸೋಪಿಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡತೊಡಗಿತು. ೧೮೫೬ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರ ಕತೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಲ್‌ಹೆಲ್ಮ್ ಗ್ರಿಮ್ ಜಾನಪದದ ಈ ಗುಣದ ಮೂಲವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದನು. ಈ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆದು ಇಂಡೋಯೂರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷಾವರ್ಗದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿತ್ತು.⁵⁵ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಲ್‌ಹೆಲ್ಮ್ ಗ್ರಿಮ್ 'ಆರ್ಯನ್ ಮೂಲ'ಕ್ಕೆ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ.⁵⁶ ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಉಗಮ ದ್ವಿಮುಖವಾದುದು

೧. ಇಂಡೋ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಯಾವುದೋ ಇಂಡೋಯೂರೋಪಿಯನ್ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ.
೨. ಕತೆಗಳೆಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳ ಒಡೆದ ಚೂರುಗಳು. ಮೂಲರೂಪಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಬಹುದು.

ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಲ್‌ಹೆಲ್ಮ್ ಗ್ರಿಮ್ ಇಂಡೋ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಭಿನ್ನ ಪುರಾಣ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಹೀಗೆ ಮಂಡಿಸಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕಡೆ ಹೊರಳಿಸಿದ. ಜಾನಪದದ ಮುಖ್ಯ ಸೂತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ವಿಲ್‌ಹೆಲ್ಮ್ ತಾನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲು ಹೋಗದೆ ಕೈಬಿಟ್ಟನು. ನೈಸರ್ಗಿಕವಾದ ಕೆಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ; ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಒಂದು ಜನಾಂಗ ಮತ್ತೊಂದು ಜನಾಂಗದಿಂದ ಸೀಕರಿಸುತ್ತದೆ- ಎಂಬ ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವನು ಊಹಿಸಿದ್ದರೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥ ಶತಮಾನದ ಅನಂತರ ಮುಂದಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜಾನಪದದ ಉಗಮ ವಿಕಾಸದ ಚರ್ಚೆಗೆ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು.⁵⁷

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು. ಭಾರತದಿಂದ ಐರ್ಟೆಂಡಿನವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ

ಭಾಷೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮೂಲವಾದ ಯಾವುದೂ ಭಾಷೆಯಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅದನ್ನು ಪುನರ್ರಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಇಂಡೋ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಡುವ ಜನ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಯೂರೋಪಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲಿದ್ದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಲಭ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪಶ್ಚಿಮ ಏಷ್ಯಾ ಅವರ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತೆಂದೂ, ಅವರೆಲ್ಲ ಕುರುಬರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಕೆಲವರು ಭಾವಿಸಿದರು. ಹೊಸದಾಗಿ ಸಂಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಇಂಡೋಯೂರೋಪಿಯನ್ನರ ಭಾಷಾಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂಥ ಸತ್ವಯುತ ಭಾಷೆಯಿಂದ, ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನ ಜನರಿಂದ ಇಂಡೋಯೂರೋಪಿಯನ್ ಪುರಾಣಗಳು, ಕತೆಗಳು, ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು ಎಂದು ಅವರು ಊಹಿಸಿದರು. ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಇಂಡೋ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಮತ್ತು ಪುರಾಣ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗಣ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಸಜೀವಗೊಂಡಿತು. ಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮುಲ್ಲರನಂಥ ಮಹಾಪಂಡಿತರು ವಿಲ್‌ಹೆಲ್ಮ್ ಗ್ರಿಮ್‌ನ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರು.

೧೮೫೬ರಲ್ಲಿ ತೌಲನಿಕ ಪುರಾಣದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸುದೀರ್ಘ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಪುರಾಣ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದ ಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮುಲ್ಲರನ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಓದಿ ಅನೇಕ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆಕರ್ಷಿತರಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಜಾನ್‌ಫಿಷ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕಾಕ್ಸ್ ಮುಖ್ಯರಾದವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮುಲ್ಲರ್ ಆರ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪುರಾಣಗಳು, ಜನತೆಯ ಕತೆಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ವೀರರು - ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ತೌಲನಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸರಿಯಾದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಸಾರಿದನು.⁵⁸

ತೌಲನಿಕ ಪುರಾಣವಾದಿಗಳು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಸ್ವೀಕರಣದಿಂದ ಬಂದುವು ಎಂದು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಚೀನ ಇಂಡೋಯೂರೋಪಿಯನ್ ಮೂಲದಿಂದ ಆರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಮೂಲನಲೆಯಿಂದ ಚದುರುವ ಮೊದಲೇ ಇಟಲಿ ನಾರ್ವೆ ಮತ್ತು ಇಂಡಿಯಾಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ಕತೆಗಳು ಅವರಲ್ಲಿದ್ದುವು - ಎಂದು ಸರ್ ಜಾಜ್ ಕಾಕ್ಸ್ ಮುಂತಾದವರು ವಾದಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.⁵⁹

ತೌಲನಿಕ ಪುರಾಣವಾದಿಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಜನಪದ ಕತೆಗಳ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ನಿದರ್ಶನಗಳು ತುಂಬ ಅಲ್ಪ. ಪುರಾಣ ಮೂಲದಿಂದ ಹರಿದು ಬಂದ ಕತೆಗಳು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು. ಇಂಥ ಕೆಲವು ಕತೆಗಳನ್ನು ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಕ್ರಾಪೆಯವರು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.⁶⁰

ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಕಾಲ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತೌಲನಿಕ ಭಾಷಾಸಿದ್ಧಾಂತ ಹಾಗೂ ತೌಲನಿಕ ಪುರಾಣ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಆರ್ಯಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯತೊಡಗಿತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಯೂರೋಪಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಆಸಕ್ತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಡೆಯಿಂದ ಅವರ ಒಲವು ಲೌಕಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಹರಿಯತೊಡಗಿತು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಅನೇಕ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಭಿನ್ನರೂಪಗಳು ಭಾರತೀಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸತೊಡಗಿದವು.⁶¹ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಥಿಯೋಡಾರ್ ಬೆನ್ಫಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತೀಯ ಮೂಲವನ್ನು ಸಾರುವ ಹೊಸ ಸಿದ್ಧಾಂತವೊಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇವರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ವಾದ - ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅದರ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ನೆರವಾಯಿತು.⁶²

ಬೆನ್ಫಿ (೧೮೦೯-೧೮೮೧) ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ಜರ್ಮನ್ ವಿದ್ವಾಂಸ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಅಪಾರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವ ಬೆನ್ಫಿ ಪಂಚತಂತ್ರವನ್ನು ಅನುವಾದಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚು ಕೀರ್ತಿಗಳಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ ಜಗತ್ತಿನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೆಲ್ಲ ಭಾರತವೇ ತೌರು ಎಂದು ಅವನು ಸಾರಲು ಹೊರಟು ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಬಹಳ ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು.⁶³

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಮೂಲವನ್ನು ಆರೋಪಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಬೆನ್ಫಿಯೇ ಮೊದಲಿಗನಲ್ಲ. ೧೮೩೮ರ ವೇಳೆಗೇ ಲೋಯಿಸ್ಸರ್ ಡಿಸ್ಲಾಂಗ್‌ಚಾಂಪ್ಸ್ (Loiseleur Deslongchamps) ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸ ಯೂರೋಪಿನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಗಳು ಬಹುಶಃ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದ.⁶⁴ ಈ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತರೂಪ ಕೊಟ್ಟವನು ಬೆನ್ಫಿ. ೧೮೫೯ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪಂಚತಂತ್ರದ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಒಂದು ಖಚಿತರೂಪ ಬಂದರೂ ಅದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿದ್ದ. ಬೆನ್ಫಿಯ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮುಂದೆ ಎರಡು ತಲೆಮಾರಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ವಸ್ತುವಾಯಿತು.

ಬೆನ್ಫಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದಿಂದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಮೂರು ಮೂಲದಿಂದ ಪ್ರಸರಣಗೊಂಡಿವೆ-

೧. ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕೆಲವು.
೨. ಹತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕೆಲವು.
೩. ಬೌದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೂಲದಿಂದ ಟಿಬೆಟ್, ಚೀನ ಮೂಲದಿಂದ ಅಥವಾ ಮಂಗೋಲಿಯನ್ ಮೂಲದಿಂದ ಕೆಲವು.

ಹೀಗೆ ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಂದ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದ, ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರಕರಿಂದ, ದಂಡಯಾತ್ರೆಗಳಿಂದ ಭಾರತದ ಕತೆಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹರಡಿವೆ ಎಂದು ಬೆನ್ಸೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಪಡಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು:

“My investigations in the field of fables, Marchen, and tales of the Orient and Occident have brought me to the conviction that few fables, but a great number of Marchen and other folktales have spread outward from India almost over the entire world”.

ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ, ಸಕಾರಣವಾಗಿ ವಾದಮಾಡಿದ ಬೆನ್ಸೆ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕೆಲವು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಮಂತ್ರವಾದಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಶಿಷ್ಯ (ವರ್ಗ೩೨೫) ಇಂಥ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಈ ಜನಪದ ಕಥೆ⁶⁵ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಮಂಗೋಲಿಯನ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಯೂರೋಪಿಗೆ ಈ ಕತೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬೆನ್ಸೆ ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳೊಡನೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ.⁶⁶

ವಿದ್ಯುತ್ಪೂರ್ಣವಾದ, ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕವಾದ ತೌಲನಿಕ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಬೆನ್ಸೆಯ ಆಳವಾದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ದ್ಯೋತಕವಾದವು. ಇದು ಮುಂದೆ ಒಂದು ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ಇವನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಜನಪದ ಕಥೆಯ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಧುನಿಕ ಸಾಧನೆಗೆ ತಳಹದಿಯಾಯಿತು.

ಬೆನ್ಸೆಯ ವಾದವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಎಮ್‌ನಾಯಲ್ ಕಾಸ್ಪಿನ್ ಮುಖ್ಯ. ೧೮೯೦ರ ವೇಳೆಗೆ ಬೆನ್ಸೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಈತ ಕೆಲಸಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ನಂತರ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಅವನು ಬಂದನು:

೧. ಯೂರೋಪಿನ ಕತೆಗಳಿಗೆ ಮಂಗೋಲಿಯನ್ನರೂ ಪ್ರೇರಕಾಗಿದ್ದಾರೆ.
೨. ಈಜಿಪ್ಟಿನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಭಾರತದ ಕತೆಗಳಿಗಿಂತ ಹಳೆಯವು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಯೂರೋಪಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೂ ಭಾರತದಿಂದಲೇ ಬರದಿದ್ದರೂ, ಬಹುಪಾಲು ಕತೆಗಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿವೆ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಕಾಸ್ಪಿನ್ ಬಂದನು. ೧೯೨೧ರಲ್ಲಿ ಕಾಸ್ಪಿನ್ ತೀರಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಬೆನ್ಸೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸಮರ್ಥಕರು ಕಣ್ಮರೆಯಾದಂತಾಯಿತು.⁶⁷

ಬೆನ್ನೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಜೋಸೆಫ್ ಬೇಡಿಯರ್ ಬೆನ್ನೆಯ ವಾದ ಅಸಮರ್ಥನೀಯ ಎಂದು ಖಂಡಿಸಿದನು. ಬೆನ್ನೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸನಲ್ಲ. ಕಥಾರೂಪಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಆತ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕತೆಗಳು ಸಂಗ್ರಹವೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ- ಎಂದು ಕೆಲವರು ವಾದಮಾಡಿ 'ಭಾರತ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ'ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು.⁶⁸ ಬೇಡಿಯರ್ ೧೮೯೩ರಲ್ಲಿಯೇ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತೋರಿ ಬೆನ್ನೆಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಹಿಂಬಾಲಕರ ವಾದವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದ-

೧. ಬೆನ್ನೆ ಮತ್ತು ಹಿಂಬಾಲಕರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆ ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲ.
೨. ವಿನೋದ ಕಥೆಗಳು ಸರಳವಾದ ತಂತ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಅವುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಯಾವ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೂ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಬೇಡಿಯರ್ 'ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಬಹುಮೂಲತ್ವ (Polygenesis) ಮುಖ್ಯವಾದುದು; ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರ ವಿಶ್ವದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು' ಎಂದು ಮುಂದಿನ ಹೊಸ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು.⁶⁹

ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಆಗತಾನೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾನವಕುಲ ವಿಜ್ಞಾನ (Ethnology) ದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡು ಕೆಲವು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹಳೆಯ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಆಚರಣೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶೈವದಿಂದಲೇ ಉಳಿದು ಬಂದುವು ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಶ್ರಮಿಸಿದರು.⁷⁰ ಡಾರ್ವಿನ್‌ನ ವಿಕಾಸವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಕಾಸದ ಹಾದಿಯಲ್ಲೂ ಯೋಚಿಸಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಆದ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಇ. ಬಿ. ಟೇಯಲರ್ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಅನಾಗರಿಕ ಯುಗದಿಂದ ನಾಗರಿಕ ಯುಗದವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಹಾದು ಬರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು. ಇದೇ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಅಂಡ್ರೂ ಲಾಂಗ್ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಪೌರಾಣಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ 'ಪಳೆಯುಳಿಕೆ'ಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದನು.⁷¹ ಬೆನ್ನೆಯ ಭಾರತಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೂ ಅದು ಉತ್ತರವಾಯಿತು.

ಕ್ರಿ. ಪೂ. ಹದಿಮೂರರಷ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಈಜಿಪ್ಟಿನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ಮೂಲಗಳ ಕತೆಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಲಾಂಗ್ ಭಾರತ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಮಾತೃನಿಲೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತ ಬಂದ. ಆಧುನಿಕ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಆದಿವಾಸಿ ಭಾವನೆಗಳತ್ತ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದು ಇಂಥ ಭಾವನೆಗಳು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ

ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಉಳಿದುಬಂದಿರುವ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಸಾರಿದನು.

ಆರ್ಯಮೂಲಕ್ಕೆ, ಪುರಾಣಮೂಲಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಭಾರತ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಯ್ಯುವುದನ್ನು ಆಂಡ್ರೂಲಾಂಗ್ ಟೀಕಿಸಿ ಅಂಥವೇ ಕತೆಗಳು ಆಫ್ರಿಕಾ, ಸತೋವ, ನ್ಯೂಗಿನಿ, ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಅಮೆರಿಕ, ಫಿನ್‌ಲೆಂಡ್ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಯಾವುದೋ ಜನಪದ ಕಥೆ ಗ್ರೀಕ್ ಪುರಾಣ ಮೂಲವನ್ನು ಹೋಲುವುದಾದರೆ, ಇತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಥವೇ ಕತೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಆ ಕತೆ ಪುರಾಣ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದದ್ದು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಆ ಪುರಾಣವೇ ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಪರಿಷ್ಕೃತ ರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪುರಾಣಕ್ಕಿಂತ ಕತೆಯೇ ಪ್ರಾಚೀನ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿ ಪುರಾಣ, ಕಾವ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಇತ್ತೀಚಿನವು, ಜನಪದ ಕಥೆಯೇ ಹಳೆಯದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾನೆ.⁷² ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ನರಬಲಿ, ಮಂತ್ರಮಾಟಗಳು, ಮಾತಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ತುಂಬ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುವು ಎಂಬುದನ್ನು ಶ್ರುತಪಡಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಲಾಂಗನ ವಾದ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆವರಣಕ್ಕಿಂತ, ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆವರಣ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ಇದರಿಂದ ಜನಪದ ಕಥೆ ತುಂಬ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು, ಅನಾಗರಿಕ ಯುಗದಿಂದ ನಾಗರಿಕ ಯುಗಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಷ್ಕರಣದೊಂದಿಗೆ ಅದು ಸಾಗಿ ಬಂದಿದೆ, ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರೈತಾಪಿವರ್ಗ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತರದೆ ಮೂಲರೂಪವನ್ನು ಉಳಿಸಿವೆ ಎಂದು ಕತೆಗಳ ಪ್ರಸರಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾನೆ:⁷³

ಅನಾಗರಿಕ ಕಾಲದ ಮೂಲ ಕಥೆ

ರೈತರ ಜನಪ್ರಿಯ ಕಥೆ

ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪುರಾಣಗಳು

ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ರೂಪಗಳು

ಆಂಡ್ರೂ ಲಾಂಗ್, ಜಿ. ಎಲ್. ಗೊಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ಜಿ. ಎ. ಮ್ಯಾಕುಲಾಚ್ ಮುಂತಾದ ಈ ಪಂಥದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಾದವೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಟೀಕೆಗೆ ಒಳಗಾಯಿತು. ಕತೆಗಳು ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ತತ್ವವನ್ನು ಈ ಪಂಥದವರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತರು. ಕೆಲವು ಕತೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆಂಡ್ರೂ ಲಾಂಗ್ ಬಹುಮೂಲತ್ವ (Polygenesis)ವನ್ನು ಆರೋಪಿಸುತ್ತಾನೆ:

"I have frequently said that, given a similar state of taste and fancy, similar beliefs, similar circumstances, a similar tale might conceivably be independently evolved in regions remote from each other".⁷⁴

ಕಿನ್ನರ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಬಹುಮೂಲಸಿದ್ಧಾಂತ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಕೀರ್ಣ ಸ್ವರೂಪದ ಈ ಕತೆಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಉಗಮಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಂಥ ಕತೆ ಅನಾಗರಿಕ ಯುಗದಲ್ಲೇ ಉಗಮಗೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಅದು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ವಾತ್ಸರ್ಯ ಉಗಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅದು ಪ್ರಸರಣಗೊಂಡಿರಬಹುದು - ಎಂದು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಾದಿಸಿ ಆಂಡ್ರೂಲಾಂಗ್ ಮುಂತಾದವರ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು.⁷⁵ ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಆದಿವಾಸಿ ಸ್ಥಿತಿ ಆ ಕತೆಗಳು ಉಗಮಗೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಪ್ರತೀಕ ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕಲಾಯಿತು.⁷⁶

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಇಂಡೋಯೂರೋಪಿಯನ್ ಪುರಾಣ ರೀತಿಯ ವಿವರಣೆ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ಡಿ. ವಿ. ಬ್ರಿಂಟನ್ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅದೇ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸರೀತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅಮೇರಿಕನ್ ಇಂಡಿಯನ್ನರ ಕತೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ತೌಲನಿಕ ಪುರಾಣಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ತಂಡವೊಂದು ಎಲ್ಲ ಜನಾಂಗಗಳ ಕತೆಗಳೂ ಒಂದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅವೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯವು ಎಂದು ಸಾರಿದರು.⁷⁷ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಎರ್ಹನ್ರಿಕ್ (Ehrenreich) ಗಣ್ಯರಾದವರು. ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಹರಡಿರುವ ಕತೆಗಳ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಮನಗಂಡ ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರ ಗ್ರಹಣಗಳು ಕತೆಯ ಹಲವು ಸನ್ನಿವೇಶ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾಗಬಹುದು. ನಾಯಕನನ್ನು ನುಂಗುವಿಕೆ, ದುಷ್ಟ ಜಂತುವಿನೊಡನೆ ನಾಯಕನ ಹೋರಾಟ ಮುಂತಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಮೂಡಿ ಕತೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಎರ್ಹನ್ರಿಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.⁷⁸ ಇದನ್ನು ನಿಸರ್ಗಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಆಧುನಿಕ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಆಶಯಗಳು (Motifs) ಆದಿವಾಸಿ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳ ಪ್ರತೀಕಗಳು ಎಂಬ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕೈಗೊಂಡರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯ ಫ್ರೆಡ್ರಿಕ್ ವಾನ್‌ಡರ್ ಲೀನ್ (Friedrich Vonder Leyen) ಕೂಡ ಒಬ್ಬ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು, ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ವಪ್ನಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಈ ವಿದ್ವಾಂಸ ಹೊಸ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡುವುದು, ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನರ

ಕನಸುಗಳು ಕಾರಣವಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ತಿರುಳು. ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ಮೊದಲಾದ ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ ಸುಪ್ತಬಯಕೆಗಳ ವ್ಯಕ್ತರೂಪವೇ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.⁷⁹

ಸೆಯಿಂಟವಸ್ (Saintyves) ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳೇ ಮೂಲ ಎಂದು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪೆರಾಲ್ಮನ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡ ಅವನು ಆದಿವಾಸಿ ಜೀವನದ ಕೈಗನ್ನಡಿ ಕತೆಗಳು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ 'ಪುರಾಣ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ'ವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇವನ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ಪುರಾಣಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದಷ್ಟೇ ಅಸಂಭಾವ್ಯ ಎಂದು ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.⁸⁰ ಆದರೆ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಶೋಧನೆಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಿರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ.⁸¹ ಶಿಶುಪ್ರಾಸಂಗದಲ್ಲಿ, ಮಕ್ಕಳ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅನೇಕ ಹಳೆಯ ಆಚರಣೆಗಳ ಸಂಕೇತಗಳು ಹುದುಗಿವೆ ಎಂದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಮತ.⁸²

eenie meenie, miny moe ಎಂಬ ಎಣಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಶಿಶುಪ್ರಾಸ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನರಬಲಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಂತ್ರವೆಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲಂಡನ್ ಸೇತುವೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳಾಟ ಆ ಸೇತುವೆಗೆ ಹಿಂದೆ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದಾದ ನರಬಲಿಯ ಸಂಕೇತ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.⁸³

ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯದ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಮತಾಚರಣೆಗಳ ಹಾಗೂ ಆಳವಾದ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ನಾಲ್ಡ್ ವ್ಯಾನ್ ಗಿನ್ನೆಪ್ (Arnold Van Ginnepe) ಜಾನಪದದ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಕುಲದೇವತಾ ಪದ್ಧತಿಯ (Totemism) ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಆರೋಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಆದಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಕಥೆಗಳ ಪ್ರಾಚುರ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಕುಲದೇವತಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕುಲದೇವತಾ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಇವು ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಮತಾಚರಣೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕತೆಗಳನ್ನು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವೂ ಇದ್ದಿತು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ನೈತಿಕ ಪಾಠವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಸಾಧನವೂ ಜೀವನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆಗರವೂ ಆಗಿದ್ದುವು.⁸⁴ ಗುಣಶೀಲಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಸಾಮಾಗ್ರಿಯೂ ಹೌದು.

ವ್ಯಾನ್ ಗಿನ್ನೆಪ್‌ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ಹಾನ್ಸ್‌ನಾಮನ್ (Hans Naumann) ಕೂಡ ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟನು. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಜನಪದ ಕಥನಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ. ಆದಿವಾಸಿ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಧಾರ್ಮಿಕಸಂಶೋಧನೆ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇವೆಲ್ಲ ಆಧರಿತವಾದುವು ಎಂದು ನಾಮನ್ (Naumann) ತನ್ನ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಗುರುತಿಸಲಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸತ್ತವರು ಮತ್ತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನಾ ರೀತಿಯ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವ ಆಚರಣೆಗಳು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿವೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ನಾಯಕ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಬರುವಾಗ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ತಡೆಯಲು ಅನೇಕ ಮಾಂತ್ರಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಎಸೆದುಕೊಂಡು ಬರುವ ಸಂದರ್ಭ ಇಂಥ ಆಚರಣೆಗಳ ಕುರುಹಾಗಿದೆ.⁸⁵ ರಾಕ್ಷಸ ಕಥೆಗಳೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಈ ದುಷ್ಟ ಜಂತುಗಳು, ರಾಕ್ಷಸರು ಇನ್ನಾರೂ ಆಗಿರದೆ ಸತ್ತವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕ ಸೂತ್ರ ಎಂಬುದು ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಉತ್ತಂಗತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳ ಕೃತಿಕ ಪ್ರಸರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಮಾಲಿನೋವ್‌ಸ್ಕಿ, ಫ್ರಾಂಚ್ ಬೋವಾಸ್ ಮೊದಲಾದ ಗಣ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಅಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಲೆನೀಷಿಯನ್ನರ 'ಪುರಾಣ' (Myths) ಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದ ಮ್ಯಾಲಿನೋವ್‌ಸ್ಕಿ 'ಪುರಾಣಸೃಷ್ಟಿ' ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ಅನಿವಾರ್ಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಲ್ಲೊಂದು ಎಂದು ಸಾರುತ್ತ, ಅವು ಕೇವಲ ಮನರಂಜನೆಯ ಸಾಧನೆಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ ಜೀವನದ ಸರ್ವವೂ ಆಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ:

"That tales and myths are an extremely important element in the culture of an isolated island group. They are much more than mere entertainment; they are a part of the primitive man's science, medicine, religion law and agriculture".⁸⁶

ಫ್ರಾಂಚ್ ಬೋವಾಸ್ ಕೂಡ ಒಂದು ಆದಿವಾಸಿ ಗುಂಪನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಜಾನಪದವನ್ನು ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಮೇರಿಕೆಯ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವದ ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದ ಅವನು ಕೆಲವು ತೂಕವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಆಡಿದ್ದಾನೆ.

ಪುರಾಣಗಳ ಆಧುನಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡದೆ, ಪುರಾಣಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹತ್ತುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪುರಾಣಸೃಷ್ಟಿ ಹೇಗಾಯಿತೋ ಈಗಲೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬಂಶವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಬೋವಾಸ್ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ.⁸⁶ ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಂತರವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿರುವ ಬೋವಾಸ್ ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದ

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಳುಕೊಡುಗೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಹಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕಲೆಗೆ ಯಾವ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತೋ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಜೀವನದ ಘಟನೆಗಳೊಡನೆ ಕಲ್ಪನಾವಿಲಾಸದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಪರಿಮಿತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಹಳೆಯ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಘಟನೆಗಳೊಡನೆ ಅವನು ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ.⁸⁷

ಸರಳವಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಘಟನೆಗಳ ವೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಪುರಾಣ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವ ಸಂಭವ ಕಡಿಮೆ. ಹೊರಗಿನ ವಸ್ತುವನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗೂ ಅದು ಪಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕತೆ ಹಾಗೂ ಪುರಾಣಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣತರವಾದುದು. ಮೂಲರಚನೆ ಯಾವುದು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬೋವಾಸನ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾಣಿಕೆ ಅವನು ಕಥಾರೂಪ ಮತ್ತು ಆಶಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದುದು. ಕಥೆಗಿಂತ ಕಥೆಯ ಒಂದೊಂದು ಆಶಯವೂ ಸ್ವೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಇತರ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಆಶಯಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಬೇಗ ಬೆರೆಯುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ 'ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ರಮ' ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಯೂಲಿಯಸ್ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಲ್ ಕ್ರಾಪ್ಪರಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಫಿನ್ಲಿಷ್ ಕ್ರಮ' ಎಂದೂ ಸಹ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಕಲೇವಲದ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಯೂಲಿಯಸ್ ಕ್ರಾಪ್ಪ್ ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ತಾನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಆ ಕಾವ್ಯಭಾಗವನ್ನು ವಿವಿಧ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ. ೧೮೮೪ರಲ್ಲಿ ತಾನು ರೂಪಿಸಿದ ಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಯೂಲಿಯಸ್ ಕ್ರಾಪ್ಪ್ ಹೀಗೆ ಬರೆದ, "Before I reach any final conclusion, I arrange the various versions in chronological and geographical order; for I have discovered that it is only in this way that it is possible to distinguish between the original elements and those which have been added later"⁸⁸

ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಕಾರ್ಲ್ ಕ್ರಾಪ್ಪ್ ಜ್ಯೂಲಿಯಸ್ ಕ್ರಾಪ್ಪನ ಮಗ. ತಂದೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ 'ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ರಮ'ವನ್ನು ಅವನು ಮತ್ತೂ ಬೆಳೆಸಿದ. ಅವನೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ:

“ The fact that the geographic method of folklore investigation arose in Finland is a result of the unusual richness and variety of the materials of folk song, Which is found here for the use of the investigator.,⁸⁹

ಕಲೇವಾಲ ಕಾವ್ಯದ 'ರ್ಯೂನ್'ಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿ ನೆರವಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ರಮ ಜಾನಪದದ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಗೂ ಉಪಯುಕ್ತವೆನಿಸಿತು. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದವನು ಕಾರ್ಲೆಕ್ರಾಹ್ನ್. 'ಫಿನ್ನಿಷ್‌ಕ್ರಮ', (Finnish Method) ಎಂದು ಈ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕರೆಯಲಾದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯರೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗೆ, ಆಟಗಳಿಗೆ, ಲಾವಣಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೂ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾನಪದ ಬಗೆಯೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಸಂಶೋಧನೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅನೇಕ ಜಾನಪದ ಬಗೆಗಳ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಾಠಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಸಂಚಾರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕಥೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತು? ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೆಂದರೇನು? ಎಂಬ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ರಮ ಮೊದಲನೆಯದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಉತ್ತರವನ್ನು ದೊರಕಿಸುತ್ತದೆ.⁹⁰ ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವಿದ್ವಾಂಸ ಮೂರು ದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ:

- (ಅ) ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪಾಠಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮೂಲರೂಪದ ಸ್ಥೂಲ ಮಾದರಿಯೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು.
- (ಆ) ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಈ ಮೂಲರೂಪದ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಉಗಮಗೊಂಡ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು.
- (ಇ) ಕಾಲ ಮತ್ತು ದೇಶಗಳ ತನ್ನ ಪ್ರವಾಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತ ಜಾನಪದ ಬಗೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರಬಹುದಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಬಗೆ:

೧. ಈ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಜಾನಪದ ಬಗೆಯ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಭಿನ್ನರೂಪ (Variants)ಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು; ಅದು ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಅಳವಡುವ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿರಬೇಕು.
೨. ಕಂಠಸ್ಥ ಮೂಲದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿಯೂ, ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಮೂಲದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿಯೂ ಗುರುತಿಸಿ ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾಠ ಯಾವಾಗ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿತು. ಎಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬೇಕು.
೩. ಪ್ರತಿ ದೇಶ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಗುರುತಿಸಲು ಸುಲಭಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾರ್ವೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ, ಜರ್ಮನಿಕ್ ಭಾಷಾವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಾರ್ವೆಯ ಕತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಾರ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಭಿನ್ನರೂಪಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, GNI, GN2, GN3,..... GN ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.⁹¹ ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿದೇಶದ ಹೆಸರುಗಳ ಮೊದಲಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.
೪. ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಜಾನಪದ ಬಗೆಯನ್ನು ಅದರ ಮೂಲ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧತೆಯಾದ ಮೇಲೆ ದೊರೆತ ಪಾಠದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರೊ. ಸ್ಮಿತ್ ಥಾಮ್ಸನ್ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸ ವಾಲ್ಟರ್ ಆಂಡರ್‌ಸನ್ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ 'Kaiser und Abt' ಕತೆಯನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ನಿರರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು.⁹² ಈ ಕತೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ "ಜಾನ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮತ್ತು ಭಿಷಪ್" ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ರಾಜ ಸೆರೆಹಿಡಿದ ಭಿಷಪ್ಪನಿಗೆ "ಮೂರು ದಿವಸಗಳೊಳಗೆ ತನ್ನ ಒಗಟುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಭಿಷಪ್ಪನಂತೆ ವೇಷಮರಿಸಿಕೊಂಡ ಕುರುಬನೊಬ್ಬ ಈ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕತೆಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳೂ ದೊರೆತಿವೆ.

ಘಟಕಗಳಾಗಿ ಕತೆಯ ವಿಭಜನೆ:

೧. ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು:

ಅ. ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ

ಆ. ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನು

ಇ. ಪ್ರಶ್ನಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು
ಈ. ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟವನು

೨. ಒಗಟು

ಅ. ಒಗಟುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
ಆ. ಒಗಟುಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ತರ

(ಅ) ಆಕಾಶ ಎಷ್ಟು ಎತ್ತರ ಇದೆ?
(ಆ) ಸಮುದ್ರ ಎಷ್ಟು ಆಳವಿದೆ?
(ಇ) ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ನೀರಿದೆ?

.....

(ಈ) ನಾನು ಏನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ?

೩. ಕಥೆಯ ಇತರ ವಿವರಗಳು:

ಅ. ಒಗಟನ್ನು ಹೇಳಲು ಕಾರಣ
ಆ. ಉತ್ತರ ಹೇಳಲು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಲಾವಧಿ
ಇ. ಉತ್ತರ ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ನೀಡುವ ಶಿಕ್ಷೆ
ಈ. ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟವನು ಮತ್ತು ಹೇಳಿದವನ ಆಕೃತಿ
ಉ. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಗೆ
ಊ. ಕ್ರಿಯೆಯ ಕೊನೆಯ ಪರಿಣಾಮ

ಇಲ್ಲಿ ಕತೆಯ ಆಶಯಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕತೆಯನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಆಂಡರ್‌ಸನ್ ಈ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಚಕ್ರವರ್ತಿ - ಶೇ. ೨೫.೫
ರಾಜ - ಶೇ. ೫೩.೬
ಅಧ್ಯಕ್ಷ - ಶೇ. ೨.೩

ಹೀಗೆ ಕತೆಯ ಒಂದೊಂದು ಅಂಶವನ್ನೂ ಗುರುತಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ - ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ರಾಜ, ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಪೋಪ್, ಭಿಷಪ್, ಅರ್ಚಕ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ಜಾಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವವನು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಎಂಬುದು ಶೇಕಡ ೮೦.೪ ರೂಪಗಳಿಂದ ನಿರ್ದರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಹುಮತದ ಆಧಾರವೇ ಕೊನೆಯ

ತೀರ್ಮಾನವಲ್ಲ; ಕತೆಯ ಮೂಲರೂಪದಿಂದ (Arche Type) ವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ ಅಷ್ಟೆ. ಕತೆಯ ಎಲ್ಲ ಘಟಕಗಳನ್ನೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತ ಅದರ ಕಾಲ ಮತ್ತು ದೇಶವನ್ನೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಾನಪದ ಮೂಲರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಈ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ರಮವೂ ಒಂದು ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಹಿಂದಿನದೇನಿಸಿ ಆಧುನಿಕ ವಿಧ್ವಾಂಸರು ಅದರಲ್ಲೂ ಕೆಲವು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಅದು ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ 'ಜನಪದ'ವನ್ನು ಈ ಕ್ರಮ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಎಷ್ಟೇ ಸಾವಿರ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರೂ ಖಚಿತವಾಗಿ ಮೂಲರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದು ಕೆಲ ವಿಧ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.⁹³ ಆಧುನಿಕ ವಿಧ್ವಾಂಸರು ಯಾವುದೇ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈ 'ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಆಧರಿತಕ್ರಮ'ದಲ್ಲಿ (Anthropologically Oriented method)ದಲ್ಲಿ 'ಜನಪದ' ಮತ್ತು 'ಸಂಗ್ರಹಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎರಡಕ್ಕೂ ಆದ್ಯ ಗಮನವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೋತೃಗಳ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಅಥವಾ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಸಂದರ್ಭ, ಹೇಳುವವನು, ಕೇಳುವವನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕತೆ, ಲಾವಣಿ ಮುಂತಾದುವು ಆಯಾ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತವೆ, ಅದು ಯಾವಾಗ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಆಧಾರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜಾನಪದದ ತೀವ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಈ ಕ್ರಮ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಕಾರಿಯಾದುದು. ಈ ಕ್ರಮದ ಜನಕ ಫ್ರಾಂಜ್ ಬೋವಾಸ್. ೧೯೧೬ರಲ್ಲೇ ಈ ಕ್ರಮದ ಉಗಮವಾಯಿತು.

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪರನಾಡಿನ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಭೂ, ಜಲ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಬೆಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಾರತ ತನ್ನ ಅನಂತ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊರನಾಡಿಗೆ ಕಾಲಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಬಂದಂತೆ ಈ ಜಾನಪದ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಹಂಚಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆಯಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಂಜ್ರಾಲಾಂಗನ ವಾದವನ್ನು ವಿಧ್ವಾಂಸರು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಜಾನಪದ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕವಾದುದಾದರೂ. ಅದರ ಬಹುಪಾಲು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಆ ನೆಲದಲ್ಲಿಯೇ ಉಗಮಗೊಂಡ ಕತೆಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೇರಳವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಜನಪದ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು ತೋರಿವೆ. ಸಮಗ್ರ ಯೂರೋಪಿನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು 'ಐತಿಹಾಸಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ' ಕ್ರಮದ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ ಫಿನ್‌ಲೆಂಡಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರುನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನೆಲ ನೀರು ಗಾಳಿ ಬೆಳಕುಗಳಂತೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಆ ನೆಲದಲ್ಲಿಯೇ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರು ಬಿಡಬಹುದು; ಉಳಿದವು ಹೊರ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಸಾವಿರಾರು ಮೈಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಇನ್ನಾವುದೋ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಘಟನೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಸ್ವಪ್ನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ, ಕುಲದೇವತಾ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಯಾವ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನು ಪೂರ್ಣವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯ.

ಜಾನಪದ ವರ್ಗೀಕರಣ

ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಗ್ರಹ, ವರ್ಗೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹಿತ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮುಂತಾಗಿ ಮೂರೂ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ⁹⁴. ಜಾನಪದ ಎಂದರೇನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ದೊರೆತ ಮೇಲೆ, ಜಾನಪದ ವಿವಿಧ ಅಂಗಗಳಾಗಿ ಯಾವ ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ಜಾನಪದ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳ ಮೂಲವನ್ನು, ಅರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಯೋಜನ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಯಾವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳತ್ತ ಜಾನಪದ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದ ಸಾಹಿತ್ಯರಾಶಿಯನ್ನು ಕ್ರಮವರಿತು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಹೊರತು ಅವನ ಅಧ್ಯಯನ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ವರ್ಗೀಕರಣ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯವೆನಿಸಿದೆ.

Folklore ಮತ್ತು Volkskunde ಈ ಪದಗಳ ಜಾನಪದ ಜಗತ್ತು ಕ್ರಮೇಣ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಂತೆ, ಸಂಕುಚಿತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ Folklore ಪದವೇ Volkskundeಯ ಅರ್ಥವನ್ನೆಲ್ಲ ತಾನೇ ಭರಿಸಿಕೊಂಡು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗತೊಡಗಿತು. ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಅದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನಣೆ ದೊರೆಯಿತು. ಅದರ ಚೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಸೇರಬಹುದಾದ ವಿಷಯಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತೊಡಗಿದರು.

ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಲೀ ಆಟ್ಲಿಯವರು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ: (೧) ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಲೆಗಳು (೨) ನಂಬಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು

ಆಚರಣೆ (೩) ನೇಯ್ಗೆ ಮುಂತಾದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲನ್ನು ಮೆದೆ ಹಾಕುವ ಮಾದರಿಗಳು ಹಾಗೂ (೪) ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಜನಪದ ನುಡಿ.⁹⁵

ಅಲೆನ್ ಡುಂಡೆಸ್ ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಒಂದು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಪಟ್ಟಿಯ ಮೂಲಕ ಜಾನಪದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ವಿವರವಾದ ಅವರ ಪಟ್ಟಿ ಜಾನಪದದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ:

೧) ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಜನಪದ ಕತೆ, ವಿನೋದ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಹಾಡು, ಮಂತ್ರ, ಆಶೀರ್ವಚನಗಳು, ಶಾಪಗಳು, ಪ್ರಮಾಣಗಳು, ನಿಂದೆಗಳು, ಮಾರ್ನುಡಿಗಳು, ಕಟಕಿ, ಅಣಕ, ಉಚ್ಚರಣೆಗಳು, ನಾಲಗೆದೊಡರುಗಳು, ಸ್ವಾಗತನುಡಿಗಳು, ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ ಸೂತ್ರಗಳು (ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ಇತ್ಯಾದಿ).

೨) ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ, ಕಲೆ, ನಂಬಿಕೆ, ವೈದ್ಯ, ವಾದ್ಯಸಂಗೀತ, ಜನಪದಗೀತೆ, ಮಾತು, ಜನಪದ ಉಪಮಾನಗಳು, ಅಲಂಕಾರಗಳು, ಹೆಸರುಗಳು, ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಚರಮವಾಕ್ಯಗಳು (ಸಮಾಧಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಬರವಣಿಗೆಗಳು), ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೌಚಗೃಹದ ಮೆಲೆ ಬರೆದ ಬರಹಗಳು, ಹಾಸ್ಯಪದಗಳು (Limerics), ಚೆಂಡನ್ನು ಪುಟನೆಗೊಳಿಸುವ ಹಾಡುಗಳು, ಹಗ್ಗದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಾಸಗಳು, ಕೈಬೆರಳು, ಕಾಲ್ಬೆರಳ ಪ್ರಾಸಗಳು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕುಣಿಸುವ ಪ್ರಾಸಗಳು, ಎಣಿಸುವ ಪ್ರಾಸಗಳು, ಕೈಬೆರಳು, ಕಾಲ್ಬೆರಳು, ಪ್ರಾಸಗಳು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕುಣಿಸುವ ಪ್ರಾಸಗಳು, ಎಣಿಸುವ ಪ್ರಾಸಗಳು, ಶಿಶುಪ್ರಾಸಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.

೩) ಆಟಗಳು, ಸಂಜ್ಞೆಗಳು, ಸಂಕೇತಗಳು, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವಿನೋದಗಳನ್ನು, ಜನಪದ ನಿರುಕ್ತಿ, ಆಹಾರ ಬಗೆಗಳು, ಕೌದಿ ಮತ್ತು ಕಸೂತಿ ಚಿತ್ರಗಳು, ಮನೆ, ಮೆದೆ, ಬೇಲಿಗಳ ಬಗೆಗಳು, ಭಿಕ್ಷುಕರನುಡಿಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಬಳಸುವ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು.

೪) ಜ್ಞಾಪಕ ಸೂತ್ರಗಳು (Mnemonic devices), ಲಕ್ಷೋಟಗಳ ಮುದ್ರೆಗಳು, ಆಕಳಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆಡುವ ನುಡಿಗಳು.

೫) ಹಬ್ಬಗಳು, ವಿಶೇಷ ದಿನಗಳು.⁹⁶

ಡುಂಡೆಸ್ ಅವರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಷಯಗಳ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ವಿಭಜನೆಗೆ ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಂತಿಲ್ಲ.

ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಕ್ರಾಪ್ಪೆಯವರು ತಮ್ಮ Science of Folklore ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ಎಂಟು ಪ್ರಮುಖ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ:

೧. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಕಿನ್ನರಕಥೆ, ವಿನೋದಕಥೆ, ಪ್ರಾಣಿಕಥೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಐತಿಹ್ಯ, ಸಂಚಾರಿ ಐತಿಹ್ಯ, ಗದ್ಯಕಥೆ, ಗಾದೆ, ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ.
೨. ಸಸ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ (Plantlore)⁹⁷
೩. ಮೂಢನಂಬಿಕೆ
೪. ಪ್ರಾಣಿಸಾಹಿತ್ಯ (Animallore)
೫. ಖನಿಜ ಸಾಹಿತ್ಯ
೬. ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆ
೭. ಮಾಂತ್ರಿಕವಿದ್ಯೆ
೮. ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ

ಕ್ರಾಪ್ಪೆಯವರ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ, ಖನಿಜಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ 'ಜಾನಪದ'ದ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರೊ. ಸ್ವಿತ್ ಥಾಮ್ಸ್ ಅವರು ೧೯೪೬ರಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕೆಯ ಇಂಡಿಯಾನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಎರಡನೆಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ತಾವು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ ಜಾನಪದ ವಿಷಯಗಳ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು.⁹⁸ ಅವರ ವಿಭಜನೆ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ:

ಶಾಬ್ದಿಕ ಜಾನಪದ (Folklore of the spoken word)

(ಅ) ಕತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು.

(ಆ) ಹಾಡುಗಳು:

೧. ಕಥನಾತ್ಮಕ ಲಾವಣಿಗಳು
೨. ಭಾವಗೀತೆಗಳು - ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರೇಮಗೀತೆಗಳೇ ಆದರೂ ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲ.
೩. ಕೆಲಸದ ಹಾಡುಗಳು
೪. ಆಟದ ಹಾಡುಗಳು
೫. ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡುಗಳು

(ಇ) ಒಗಟು

(ಈ) ಗಾದೆ

(ಉ) ಹೇಳಿಕೆಗಳು

(ಊ) ಮಾಂತ್ರಿಕ ನುಡಿಗಳು

ಆಚರಣೆಗಳು:

(ಅ) ನಿರ್ದಿಷ್ಟಕಾಲದ ಆಚರಣೆಗಳು (ಕೆಲವು ಹಬ್ಬಗಳು)

(ಆ) ವ್ಯವಸಾಯ ಸಂಬಂಧ ಆಚರಣೆಗಳು

(ಇ) ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು

ಥಾಮ್ಸನ್ ಅವರ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸ್ಸಟ್ಟಿವೆಯಾದರೂ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಬಗೆಗಳು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಜನಪದ ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ, ವೈದ್ಯ, ಅಡುಗೆ, ಕಲೆ, ಕುಶಲ ಕೈಗಾರಿಕೆ - ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಮೇರಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಅವರು ಇಷ್ಟೇ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಜಾನಪದ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಅತ್ಯಂತ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ರಾಲ್ಫ್ ಸ್ಟೀಲ್ ಬಾಗ್ಸ್ ಅವರದು. ಸ್ಪಾನಿಷ್ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಇವರು ೧೯೨೯ರಿಂದ ಉತ್ತರ ಕರೋಲಿನಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಾನಿಷ್ ಮತ್ತು ಜಾನಪದದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. Folklore Americas ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದರು. ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಗಣ್ಯವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಇವರ ಜಾನಪದ ವರ್ಗೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೊಡುಗೆ ತುಂಬ ಗಣ್ಯವಾದುದು.

ಜಾನಪದ ವರ್ಗೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಬಾಗ್ಸ್ ಅವರು ಎರಡು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ:

೧. ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದವನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥೂಲ ವಿಭಜನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಜಾನಪದ ಚತುರ್ಮುಖಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದು.⁹⁹
೨. ಪ್ರಕಟಿತ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಜಾನಪದಕ್ಕೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅತ್ಯಂತ ವಿವರವಾದ ಅಭ್ಯಾಸಪೂರ್ಣವಾದ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದು.¹⁰⁰

ಜಾನಪದ ಚತುರ್ಮುಖಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಬಗೆ (Type) ಎಂದು ಕರೆದು ಬಾಗ್ಸ್ ಅವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಬಹುದಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಸ್ತುವಿಷಯಗಳ ಸ್ವಭಾವ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಈ ಚತುರ್ಮುಖ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.¹⁰¹

೧. ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬಗೆ (Literary Type) (ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಕತೆ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯಗಳು)
೨. ಭಾಷಿಕ ಬಗೆ (Linguistic Type) (ಮಾತು, ಸಂಜ್ಞೆ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಮುಂತಾದುವು)
೩. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬಗೆ (Scientific Type) (ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಭವಿಷ್ಯ, ಮಾಟ, ನಂಬಿಕೆ ಮುಂತಾದುವು)
೪. ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಬಗೆ (Action Type) (ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಆಟ, ಹಬ್ಬ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಾಟಕ, ಕಲೆ, ಕುಶಲಕೈಗಾರಿಕೆ, ಅಡುಗೆ ಮುಂತಾದುವು)

ಮೇಲಿನ ವಿಭಜನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಬಾಗ್ನೊ ಅವರು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ವಿವರವಾದ ವರ್ಗೀಕರಣ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾದುದು. ಅನೇಕ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಈ ವರ್ಗೀಕರಣ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೯೩೭ರಿಂದಲೇ ವಾರ್ಷಿಕ ಅಭ್ಯಾಸಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಬಂದ ಇವರು ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಸೇರಬಹುದಾದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದರು. ಜಾನಪದ ವರ್ಗೀಕರಣ ಒಂದು ಸ್ಥೂಲರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ೧೯೪೪ರಲ್ಲಿ. ಪ್ರೊ. ಬಾಗ್ನೊ ಅವರು Santo Domingo ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ಬೋಧಿಸಲು ಹೋದಾಗ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಸ್ಯಾಂಟೋ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಪ್ರಕಟಿತ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಶಾಲಾಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಅಪಾರ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರೊ. ಬಾಗ್ನೊ ಮತ್ತೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದರು.

೧೯೪೫ರಲ್ಲಿ ಮೆಕ್ಸಿಕೋ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ಪಾಠಹೇಳಿದ್ದು ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬೆಳೆಸಲು, ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ಅವಕಾಶವಾಯಿತು. ಕೇವಲ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಆ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಚಲನಚಿತ್ರ ಸ್ಟೇಡ್‌ಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಲಾಯಿತು. ಮೆಕ್ಸಿಕೋ ನಗರದ ಬೆಂಜಮನ್ ಫ್ರಾಂಕಲಿನ್ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರದ ಸ್ಟೇಡ್ ಸಂಗ್ರಹ ಇದಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು. ೧೯೪೪ರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹನ್ನೊಂದು ಪುಟಗಳಷ್ಟಿದ್ದ ವಿಭಜನೆ ನಾಲ್ಕೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತು ಪುಟಗಳಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಷಯಗಳೆನ್ನಲ್ಪ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ೧೯೪೮ರಲ್ಲಿ ಈ ವಿಸ್ತೃತ ವಿಭಜನೆ Folklore Americana ಮತ್ತು ೧೯೪೯ರಲ್ಲಿ Southern Folklore Quarterlyಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಜರ್ಮನಿಯ ವ್ಯಾಪಕ ಅರ್ಥದ ಶಬ್ದ Volkskunde ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಸಂಕುಚಿತ ಅರ್ಥದ ಶಬ್ದ Folklore ಎರಡಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು- ಎಂದು ಬಾಗ್ನೊ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.¹⁰²

ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವಿಭಜನಕ್ರಮ ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಮನಗಂಡು, ಒಂದೊಂದು ಜಾನಪದ ಶಾಖೆಯೂ ಆ ವ್ಯಾಪಕ ವಿಷಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಾನ ಯಾವುದು, ಒಳ್ಳೆಗೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯಗಳೆಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ ಸಾಹಸ ಪ್ರೊ. ಬಾಗ್ಸಿ ಅವರದು. ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು, ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು. ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಕೆಗಳು, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳು, ಜಾನಪದ ವಿಷಯಗಳ ಇತರ ದಾಖಲೆಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ವಿಭಜನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯಾಗಿಯೂ ಇದರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವಾಯಿತು. ಪ್ರದೇಶ, ಭಾಷೆ, ಜನಾಂಗ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆಯೂ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಆಧಾರಭೂತ ಕೈಪಿಡಿಯಾಯಿತು.

ಬಾಗ್ಸಿ ವಿಭಜನೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅನೇಕ ಶಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೆಲವು ಪರಿಷ್ಕಾರವಾದ ವಿಭಜನೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವರ್ಗೀಕರಣಗಳಾವುದನ್ನೂ ತಿರಹಸ್ಕರಿಸದೆ, ತಮ್ಮ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಸ್ಪಿತ್ ಥಾಮ್ಸನ್ ರೂಪಿಸಿದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಶಯಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಟೇಯಲರ್ ಅವರ ಗಾದೆಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಾಗ್ಸಿ ಅವರ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಆರು ಪ್ರಮುಖ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.¹⁰³

(೧) ಗುಂಪು, (Group), (೨) ಪಂಗಡ (Category), (೩) ವರ್ಗ (Type) (೪) ಪ್ರಕಾರ (Form) (೫) ವಿಭಾಗ (Division), (೬) ಉಪವಿಭಾಗ (Sub-division)

ಈ ಆರು ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ 'ಗುಂಪು' ಹಲವು ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ:

- A ಸಾಮಾನ್ಯ ಜಾನಪದ (General Folklore)
- B ಗದ್ಯಕಥನ (Prose narratives)
- C ಲಾವಣಿ, ಹಾಡು, ನೃತ್ಯ, ಆಟ, ಸಂಗೀತ, ಗೀತ (Ballad, Song, Dance, Game, Music, Verse)
- D ನಾಟಕ (Drama)
- F ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನ (Custom, Festival)
- G ಭೂಗೋಳ (Geography)
- L ಭಾಷೆ (Language)

- M ಕಲೆ, ಕುಶಲ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ (Art, Craft, Architecture)
 N ಆಹಾರ ಪಾನೀಯ (Food, Drink)
 P ನಂಬಿಕೆ (Belief)
 S ಮಾತು (Speech)
 V ಗಾದೆ (Proverb)
 W ಒಗಟು (Riddle)

ಜಾನಪದ ವರ್ಗೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಬಹುದಾದ ಮುಖ್ಯವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಂತೆ ವಿಭಜಿಸಿಕೊಂಡು 'A' ಯಿಂದ 'Z' ವರೆಗೆ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ABC ಎಂಬಂತೆ ಅಕ್ಷರಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿದೆ, ವಿಷಯಗಳ ಜೋಡಣೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆ ಬೆಳೆದಂತೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳು ಸೇರುವ ಅವಕಾಶವಿರುವುದರಿಂದ ನಡುವೆ ಕೆಲವು ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳವಕಾಶವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಮೊದಲಕ್ಷರವನ್ನು (S=Speech, G=Geography) ಕೆಲವು ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಿಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಭೂಗೋಳ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎಲ್ಲಿಬೇಕಾದರೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಬಾಗ್ಯರ ವರ್ಗೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಭೂಗೋಳ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜಾನಪದ ಇವಿಷ್ಟನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಉಳಿದುವೆಲ್ಲ 'ಜಾನಪದ'ದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ವಿಭಜನೆಗಳು ಆ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಒಳವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ಗದ್ಯಕಥನ ಗುಂಪಾದರೆ, ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಕಟ್ಟುಕಥೆ ಪಂಗಡವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಕಥೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ವಿಭಜಿಸಿಕೊಂಡರೆ ವರ್ಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಟ್ಟುಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಿರುತ್ತವೆ. 'ಅತಿಮಾನುಷ ವಿರೋಧಿಗಳು' ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟರೆ 'ಪ್ರಕಾರ' ಅದನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಅತಿಮಾನುಷ ಕಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತೂ ವಿಭಜಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ 'ರಾಕ್ಷಸ' ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ 'ವಿಭಾಗ'ವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲೂ ಬಗೆಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಉಪವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ 'ರಾಕ್ಷಸಿಯೋ' ' ರಾಕ್ಷಸನೋ' ಆಗಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಎಷ್ಟು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿಯಾದರೂ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಕತೆಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವರ್ಗೀಕರವನ್ನು ಹೀಗೆ ಸೂಚಿಸಬಹುದು:

ಗುಂಪು	-	ಗದ್ಯಕಥನ
ಪಂಗಡ	-	ಕಟ್ಟುಕಥೆ
ವರ್ಗ	-	ಅತಿಮಾನುಷ ಕಥೆ
ಪ್ರಕಾರ	-	ಅತಿಮಾನುಷ ವಿರೋಧಿಗಳು
ವಿಭಾಗ	-	ರಾಕ್ಷಸ
ಒಳವಿಭಾಗ	-	ರಾಕ್ಷಸ (ಗಂಡು)

ಹೀಗೆ ಒಂದು ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವರ್ಗೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲು ಬಾಗ್ಸರ ವಿಭಜನೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. 'ಗುಂಪು'ಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದರೆ, ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ಶತಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲೂ (000-900) ವರ್ಗವನ್ನು ದಶಕಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲೂ (00-90) ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಏಕಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲೂ (0-9) ವಿಭಾಗವನ್ನು ಹತ್ತರ ದಶಮಾಂಶ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲೂ (.0-.9) ಉಪವಿಭಾಗವನ್ನು ನೂರರ ದಶಮಾಂಶ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲೂ (00-90) ಪರಿಚಯಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಾಗ್ಸರ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ:

ಗುಂಪು (A-Z) ಮತ್ತು ಪಂಗಡ (000-900)

A ಸಾಮಾನ್ಯ ಜಾನಪದ

A 200 ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ

A 400 ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು

A 500 ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಅವರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ

B ಗದ್ಯಕಥನ

B 200 ಪುರಾಣ

B 400 ಐತಿಹ್ಯ

B 600 ಕತೆ

C ಲಾವಣಿ, ಹಾಡು, ನೃತ್ಯ, ಆಟ, ಸಂಗೀತ, ಗೀತೆ

C 200 ಲಾವಣಿ

C 300 ಹಾಡು

C 400 ನೃತ್ಯ

C 500 ಆಟ

C 600 ಸಂಗೀತ

C 700 ಸಂಗೀತ ಪ್ರಧಾನವಲ್ಲದ ಪದಗಳು

D ನಾಟಕ

D 200 ಧಾರ್ಮಿಕ ನಾಟಕಗಳು

D 400 ಲೌಕಿಕ ನಾಟಕಗಳು

D 600 ಬೊಂಬೆಯಾಟಗಳು

D 800 ಛಾಯಾ ನಾಟಕಗಳು

F ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಬ್ಬಗಳು

F 500 ಸಂಪ್ರದಾಯ

F 600 ಹಬ್ಬಗಳು

M ಕಲೆ, ಕುಶಲ ಕೈಗೆಲಸ, ಶಿಲ್ಪ

M 200 ಕಲೆ ಕುಶಲ ಕೈಗೆಲಸ

M 800 ಶಿಲ್ಪ

N ಆಹಾರ ಪಾನೀಯ

N 200 ಆಹಾರ

N 400 ಪಾನೀಯ

P ನಂಬಿಕೆ

P 200 ಪುರಾಣ ¹⁰⁴

P 600 ಮಾತಿನ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಶಕ್ತಿ, ಸಂಚ್ಚೆ, ಬಣ್ಣ

P 400 ಐತಿಹ್ಯ

P 700 ವೈದ್ಯ

P 500 ಸಂಪ್ರದಾಯ

P 800 ಭವಿಷ್ಯವಾಚನ

ಮಾತು, ಗಾದೆ ಒಗಟು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಒಳವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ವರ್ಗ, ಪ್ರಕಾರ, ವಿಭಾಗ, ಉಪವಿಭಾಗ ಮುಂತಾದುವು:

ಗುಂಪು ಮತ್ತು ಪಂಗಡಗಳ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿವರವಾದ ವಿಭಜನೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. B 200 ರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಂದೆ ಪುರಾಣಗಳ ಸೂಚನೆ ಬಂದರೆ B 200ರಿಂದ B 400ರ ವರೆಗೆ ಪುರಾಣದ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳೆಲ್ಲ ಬರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ವಿಭಜನೆಯೂ ಸಾಧಿತವಾದಂತಾಯಿತು. ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಷಯಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನೀಡಿದಂತಾಯಿತು. ಉಳಿದ ಶಾಖೆಗಳ ಅಂತರಿಕ ವಿಭಜನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು-

B ಗದ್ಯಕಥನ

B 200 ಪುರಾಣ

B 260 ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಕ್ರಮ

B 220 ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ

B 270 ಸಸ್ಯಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಕ್ರಮ

B 230 ದೇವತೆಗಳು

B 280 ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು

B 240 ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದ ಕ್ರಮ

B 290 ಸಸ್ಯಗಳ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು

B 250 ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಜೀವನ ಕ್ರಮ

- B 400 ಐತಿಹ್ಯ
 B 420 ಅತಿಮಾನುಷ ಜೀವಿ
 B 422 ದೇವತೆ
 B 423 ಕಿನ್ನರ ಇತ್ಯಾದಿ
 B 434 ಪುಂಡ, ದರೋಡೆಕೋರ
 B 435 ಮಾಟಗಾರ, ಶ್ಯಾಮನ್
 B 436 ದೈತ್ಯ, ದುಷ್ಟ, ಜಂತು
 B 437 ಅಂಗವಿಕಲರು
 B 440 ಪ್ರಾಣಿ
 B 442 ಸಸ್ತನಿಗಳು
 B 444 ಪಕ್ಷಿ
 B 446 ಕೀಟಗಳು
 B 448 ಮೀನು
 B 450 ಖಗೋಳ ವಿಭಾಗ
 B 452 ಸೂರ್ಯ
 B 453 ಚಂದ್ರ
 B 454 ಗ್ರಹ
 B 455 ನಕ್ಷತ್ರ
 B 457 ಧೂಮಕೇತು
 B 460 ಗಾಳಿ, ಹವಾಗುಣ, ಬೆಂಕಿ
 B 462 ಹವಾಸೂಚನೆ, ನಿಯಂತ್ರಣ
 B 464 ಮಿಂಚು, ಗುಡುಗು
 B 465 ಮೋಡ, ಮಂಜು, ಇತ್ಯಾದಿ
 B 600 ಕತೆ
 B 620 ಪ್ರಾಣಿಕಥೆ
 B 640 ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಥೆ
 B 642 ಮಂತ್ರ
 B 644 ಧಾರ್ಮಿಕ
- B 425 ಭೂತ, ರಾಕ್ಷಸ
 B 430 ಮಾನವರು
 B 432 ಧಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕ
 B 433 ಲೌಕಿಕ ನಾಯಕ
 B 465 ಬೆಂಕಿ
 B 470 ಭೂಮಿ
 B 472 ಮೈದಾನ, ಕಾಡು, ಪರ್ವತ, ಕಣಿವೆ, ಗವಿ, ದ್ವೀಪ, ವಿಲಕ್ಷಣ ರಚನೆಗಳು
 B 474 ಖನಿಜ
 B 475 ಸಸ್ಯ
 B 477 ಪ್ರಾಣಿ ಅಥವಾ ಮಾನವನ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆ, ನಾಶವಾದ ಊರು, ದೆವ್ವದ ಮನೆ, ಅವಶೇಷಗಳು, ಗುಪ್ತನಿಧಿ, ಇತ್ಯಾದಿ
 B 478 ಹೆಸರಿನ ವಿವರಣೆ
 B 480 ನೀರು
 B 482 ನಿಂತ ನೀರು
 2 ಸಮುದ್ರ
 4 ಸರೋವರ
 6 ಭಾವಿ
 B 484 ಹರಿಯುವ ನೀರು
 2 ನದಿ, ತೊರೆ
 4 ಹಳ್ಳ, ಚಿಲುಮೆ
 6 ಕಾಲುವೆ, ಕೃತಕ ಚಿಲುಮೆ
 B 660 ವಿನೋದ ಕಥೆಗಳು
 B 663 ವಿವಾಹಿತ ದಂಪತಿಗಳು
 B 664 ಸ್ತ್ರೀ
 B 665 ಪುರುಷ
 B 666 ಸುದೀರ್ಘ ಕಥೆ

B 646 ರಮ್ಯ, ವಾಸ್ತವಿಕ

B 667 ಸೂತ್ರಕಥೆ, ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಥೆ

B 648 ದುಷ್ಟ, ಚಂಪು

C ಲಾವಣಿ, ಹಾಡು ಇತ್ಯಾದಿ

C 200 ಲಾವಣಿ, ಕಾವ್ಯ

C 330 ನಿತ್ಯ ಜೀವನ

C 300 ಹಾಡು

C 334 ಕೆಲಸ

C 320 ಭಾವನಾತ್ಮಕ

C 340 ಬದುಕಿನ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳು

C 322 ಪ್ರೇಮ

C 342 ಹುಟ್ಟು

C 323 ದ್ವೇಷ

C 345 ವಿವಾಹ

C 324 ಸಂತೋಷ

C 346 ಮರಣ

C 325 ದುಃಖ ವೃಥೆ

C 347 ವಿರಹ

C 326 ಮೆಚ್ಚಿಗೆ, ಹೊಗಳಿಕೆ

C 360 ಮಕ್ಕಳು

C 327 ಖಂಡನೆ

C 366 ಲಾಲಿಯ ಪದ

C 328 ಸದುದ್ದೇಶ ಪೂರಿತ ಹಾಸ್ಯ

C 370 ಧಾರ್ಮಿಕ

C 329 ಅಣಕ, ಕೆಟ್ಟ ಉದ್ದೇಶದ ಹಾಸ್ಯ

ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೂ, ಅದರ ಅಪಾರ ಬಗೆಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಬಾಗ್ನಿ ಅವರು ರೂಪಿಸಿ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಶ್ರುತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಪದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ವೈವಿಧ್ಯದ ಅರಿವೂ ಈ ವರ್ಗೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂದೆರಡು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆರಿಸಿ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಚೊತೆಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಬ್ಬ, ಕಲೆ, ಕುಶಲ, ಆಹಾರ ಪಾನೀಯ, ನಂಬಿಕೆ, ಮಾತು ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೂ ಹೀಗೆಯೇ ವಿವರವಾದ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ, ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಜಾನಪದದ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಕೊಡಲು ಬಾಗ್ನಿ, ತುಂಬ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಅದರ ಸ್ವರೂಪ

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಾಗೂ ಕಲಾತ್ಮಕ ಮುಖಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಜಾನಪದ ಇಂದು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಮೊದಲಿಗೆ ಅದರ ಕಲಾತ್ಮಕ ಭಾಗವೇ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿತ್ತು. ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ

ಕ್ರಮೇಣ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸಿ ಕೊಂಡಿತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಎಂದು ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಎರಡು ವರ್ಗದ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜಾನಪದವನ್ನು ಕೇವಲ 'ಶಾಬ್ದಿಕ ಕಲೆ' ಎಂದು ಕರೆದು ಐತಿಹ್ಯ, ಕತೆ, ಪುರಾಣ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಹಾಗೂ ಇತರ ಕಲಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು¹⁰⁵ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ¹⁰⁶

ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಜಾನಪದ ಕಲಾತ್ಮಕ ಭಾಗದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪ್ರಕಾರದ ಕಡೆ ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಜನಪದ ಗದ್ಯಕಥನಗಳಲ್ಲಿ, ಗೀತಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಮುಂತಾದ ಕೈತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ನಡೆದು ಸಂಶೋಧನೆ, ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಗಣನೀಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

Folklore ಮತ್ತು Volkskunde ಈ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಆದಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಜಾನಪದವನ್ನು ನೋಡುವ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮತ್ತೊಂದು ವರ್ಗ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಅವರನ್ನು ಶುದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಇವರ ಪ್ರಕಾರವೂ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ತನ್ನ ಕಲಾತ್ಮಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಬಹಳ ಬೇಗ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಆರಂಭವಾದುದೇ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಎನ್ನಬಹುದು. ಥಾಮಸ್ ಪೆರ್ರಿ ಲಾವಣಿಗಳತ್ತ ಆಂಗ್ಲ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೆಳೆದುದು, ಗ್ರಿಮ್ ಸಹೋದರರು ಜನಪದ ಕಥೆಯಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾನಪದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದುದು, ಥಾಮಸ್ ಕೈಟ್ಲೆ ಯೂರೋಪಿನ ಕಿನ್ನರ ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದುದು 'ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಆಕರ್ಷಣೆಯಿಂದಲೇ.

ಆರಂಭದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ - ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಗುರುತಿಸದೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ತೂಗಿ ನೋಡಿದರು. ಪೆರ್ರಿ

'ಹಳೆಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಾವ್ಯದ ಉಳಿಕೆಗಳು' (Reliques of Ancient English Poetry) ಎಂದೇ ಕರೆದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೂ ಹಿಂದೆ ೧೬೭೮ರ ಸುಮಾರಿಗೇ Fontenelle ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸ ವಿಸ್ತಾರವೂ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು 'ಕಾವ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ' (Empire of Poetry) ಎಂದು ಕರೆದು ಕಾವ್ಯದ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ. "ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ. ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾದ ಜನಸಂದಣಿ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರೌಢಕಾವ್ಯ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಎಂಬ ಪ್ರಭೇದಗಳುಂಟು. ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನಗರ. ದುರಂತ ನಾಟಕಗಳು ಉನ್ನತ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಗಳು... ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಂತೆ ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣಗಳೂ, ಊರುಗಳೂ, ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡೂ ದ್ವೀಪಾಂತರಗಳು ಇವೆ....."¹⁰⁷

ಪ್ರೌಢ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳೆರಡನ್ನೂ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು Fontenelle ಕಾವ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೂ ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆಯೆ Montaigne ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಬಗೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಇತರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕಾವ್ಯ ಇರಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ.¹⁰⁸ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಕಾವ್ಯ ಉಳಿದು ಬರಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಲೆವಾಲ, ಗಿಲ್ಲಮೇಶ್, ಚೈಲ್ಡರ ಲಾವಣಿಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು, ವಿಶ್ವದ ಜನಪದಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಪೆರ್ರಿಯ ಲಾವಣಿಗಳು, ಸೈಯ್ಲಿನ ಲಾವಣಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. ಸರ್ ವಾಲ್ವರ್ ಸ್ಕಾಟನ ಸ್ಯಾಟೀಫ್ ಗಡಿಯ ಲಾವಣಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಇವೆಲ್ಲ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆಸಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ಮೂಡತೊಡಗಿದವು-----Even poetry of great range and power and beauty may come into being and persist nor die with the passing of its maker. Beside and beyond the known realm of written, literature stretches interminably the almost unknown world of oral literature, whose merest fraction has been reduced to written or printed form ¹⁰⁹ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವೂ ಒಂದಾಯಿತು. ಜನಪದಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಕತೆಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕರ ರಂಜನೆಗಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಾಧನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹವ್ಯಾಸವೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಹಜ ಆಕರ್ಷಣೆ ಅನೇಕರ

ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ನೃತ್ಯಕೂಟಗಳೂ, ಸಂಗೀತಕೂಟಗಳೂ, ಜನಪ್ರಿಯ ಕೃತಿಗಳೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಜಾನಪದವನ್ನು ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಂಡಿತರ ಗುಂಪು ಇಂಥ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಕೃತಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ರಿಚರ್ಡ್ ಡಾರ್‌ಸನ್ ಅವರು ೧೯೫೦ರಲ್ಲಿ 'Folklore' ಪದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ Feklore ಎಂಬ ಹೊಸ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಆಸಕ್ತಿಗಾಗಿ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಗ್ರಿಯೇ ಬೇರೆ. ಅದು ಜಾನಪದ (Folklore). ಲಾಭಕೋರದೃಷ್ಟಿಗಾಗಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಲಿಹೊಡುವ ಖೋಟ ಪಂಡಿತರ ಸಾಮಗ್ರಿ 'ಧನಪದ'¹¹⁰ (Feklore) ಎಂದು ಅವರು ವಿವರಿಸಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು.¹¹¹

ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ತನ್ನ ಸಹಜ ಜನರಂಜನೀಯ ಗುಣದಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿ ಅನಂತರ ಜನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕೈಸೇರಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜಾನಪದದ ಒಂದು ಪುಟ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಾರೂ ಸೂಚಿಸಿಲ್ಲ. ಬಾಗ್ಸ್ ಅವರು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುವಾಗ, ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಕಟ್ಟುಕಥೆ ಹಾಗೂ

ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಶಿಶುಪ್ರಾಸ, ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಒಗಟುಗಳಂತೂ ಪುಟ್ಟ ಭಾವಗೀತೆಗಳಿದ್ದಂತೆ.¹¹² ಕೇವಲ ಶಬ್ದ ಚಮತ್ಕಾರದ, ಬುದ್ಧಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಗಂಟುಗಳಾಗಿರದೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅವು ಪಡೆದಿವೆ: The popular riddle is a short poetic catch. Its construction is smart and rhythm perfect¹¹³ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ಒಗಟು ಕವಿಪ್ರತಿಭೆಯ ಮೂಸೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮಿಬಂದ ಒಂದು ಜ್ವಲಂತ ಕಾವ್ಯದ ಕುಡಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರಾಸದ ಮೇಲೆ
ಮೂರು ಮುತ್ತು ಹುಯ್ಯೊಂಡು
ಹೋಗ್ಬರೋರೈಲ್ಲ ಸುಂಕ ಕಿಳ್ತದೆ.

.....

ನಡುಸಣ್ಣ ನಾಗರ ಬಣ್ಣ

ಹಿಡಿಯಾಕೋದ್ರೆ ಕಡಿಯಾಕೆ ಬತ್ತದೆ¹¹⁴.

ಈ ಒಗಟುಗಳು ಕಡಜದ ಅಪೂರ್ವ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಗುಣಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿವೆ. ಮೂರು ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೋದು ಮಾಡಿದಂಥ ಸುಂದರ ಆಕೃತಿ ಅದರದು. ನಾರಿಯಂತೆ ಅದರ ನಡುಸಣ್ಣ. ಬಣ್ಣವೂ ನಾಗರ ಹಾವಿನದು! ಹೋಗೋರ್ದೆಲ್ಲ ಸುಂಕ ಕೇಳಿದೆಹಿಡಿಯಾಕೋದ್ರೆ ಕಡಿಯಾಕೆ ಬತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಒಗಟಿನಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ವ್ಯಾಪಾರದ ಒಂದು ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನೂ, ಸುಂಕದಂಥ ಒಂದು 'ಕಿರುಕುಳ' ವನ್ನೂ ಎರಡನೆಯ ಒಗಟಿನಲ್ಲಿ 'ನಾಗರ ಬಣ್ಣದ' ಪ್ರಾಣಿ, ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದಾಗ ಕಡಿಯಲು ಬರುವ ಸಹಜವರ್ತನೆಯನ್ನೂ, ಅದರ ಕಡಿತದ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ ! ಬಹುಪಾಲು ಒಗಟುಗಳೆಲ್ಲ ಇಂಥ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಾವ್ಯಗುಣದಿಂದ ದೀಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.¹¹⁵

ಜೀವನದ ಆಳವಾದ ಅನುಭವದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದಿರುವ ಗಾದೆಗಳಂತೂ ಅಪೂರ್ವ ಅರ್ಥಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ರಂಜಿಸುತ್ತವೆ. ಪರಿಭಾವಿಸಿದಷ್ಟು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥವೈಶಾಲ್ಯ ತನ್ನ ಪದರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಜೀವನವಿಮರ್ಶೆ, ಮಾತಿನ ಸಾರ್ಥಕಬಳಕೆ, ಸುಂದರ ಅನುಭವಗಳ ರಸಪಾಕ ಇನ್ನಾವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲೂ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ಜನಪದ ಭಾಷೆಯೂ ಕಾವ್ಯಮಯವಾದುದೇ ! ಧ್ವನಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗೆ ಮಾತಾಡುವ ಕಲೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ವರವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.

ಈ ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾರಗಳು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಾಷಿಕವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅವು ಕಾವ್ಯದ ಕಡೆಗೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಲುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶಾಬ್ದಿಕಕಲೆ (Verbal art), ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡ ಜಾನಪದ (Folklore expressed in words) ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವಾಗ ಆರ್ಟ್ ಟೈಲರ್ ಅವರು ವಿಭಜಿಸಿಕೊಂಡ ರೀತಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಕೇವಲ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾದ ಊರ ಹೆಸರುಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳು ಮುಂತಾದವು ಒಂದು ಗುಂಪಾದರೆ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಅರ್ಥದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜನೆಗೊಂಡ ಶಬ್ದಗಳದೇ ಒಂದು ಗುಂಪಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡನೆಯ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು, ಲಾವಣಿಗಳು, ಗೀತೆಗಳು, ಶಿಶುಪ್ರಾಸಗಳು, ಮಾಂತ್ರಿಕ ನುಡಿಗಳು, ಗಾದೆ, ಒಗಟುಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ.¹¹⁶

ಮೇಲೆ ಹೆಸರಿಸಿರುವ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳೂ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಅದರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನೊದಗಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯರಾಶಿಯಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವುದನ್ನು ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ (Oral literature) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆಯೋ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಈ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಅಳವಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಯಾವುದೇ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶ ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ 'ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಕತೆ, ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಒಗಟು, ಗಾದೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಪಕ ವಿಷಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.¹¹⁷ ಈ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಕಾರವೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದು ಉತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಕಾರವೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿವೆ. ಅನೇಕ ಗಣ್ಯವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಮಗ್ರ ಜೀವನವನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಕಾರಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮಿಸಲಿಟ್ಟು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಟ್ ಆಂಡ್ ಸೈತ್ ಥಾಮ್ಸ್ ಮುಂತಾದವರು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ, ಚೈಲ್ಡ್ಸ್ ಲೀಚ್ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಲಾವಣಿಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ, ಆರ್ಚರ್ ಟೆಯಲರ್ ಮೊದಲಾದವರು ಗಾದೆ ಒಗಟುಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಮ್ಯಾಲಿನೋವಸ್ಕಿ ಎಲ್ವಿನ್ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆದಿವಾಸಿ ಪುರಾಣಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಮುಖರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಭಜನೆಯನ್ನೂ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಆ ಅಧ್ಯಯನ ಪೂರ್ಣವೂ ಸಮಗ್ರವೂ ಆಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಳಮೆ

ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಅನಂತಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಾನವಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದ್ದಿತು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ಏಳನೇ ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಛಂದೋರೂಪವಾದ ತ್ರಿಪದಿಯ ಬಳಕೆ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಕಪ್ಪೆ ಅರಭಟ್ಟಿನ ಬಾದಾಮಿಯ ಶಾಸನದ ಈ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಜಾನಪದ ಮೂಲದಿಂದ ಛಂದೋರೂಪಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಟಮೂಲಕ್ಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ನಿದರ್ಶನಗಳಲ್ಲೊಂದು

ಎಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಚಂಪೂ ಕವಿಗಳು ಬಳಸಿರುವ 'ಒನಕೆವಾಡು' ಸೃಷ್ಟಿ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರವೊಂದನ್ನೇ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಹಳಗನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಿದ್ದು ಕೈ ಇದು ಉತ್ತಮ ದಾಖಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಬರುವ ನೇಮಿಚಂದ್ರನ ಲೀಲಾವತಿಯ ಕಥಾ ಚೌಕಟ್ಟು ಕೂಡ ಜನಪದ ಕಥೆಯೊಂದರ ಪರಿಷ್ಕೃತ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸ್ವೀಕರಣ ಶಿಷ್ಟಕವಿಗಳಿಂದ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ನಯಸೇನ, ರಾಘವಾಂಕರಂತೂ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ನೇರಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರು. ರಾಘವಾಂಕನ ಸೋಮನಾಥ ಚರಿತೆ, ಸಿದ್ಧರಾಮ ಚರಿತೆಗಳು ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಕುರಿತ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲೇ ರಚಿತವಾಗಿವೆ¹¹⁸.

ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಹಳಮೆಯನ್ನು ಎರಡನೇ ಶತಮಾನದ ಶಿಲಪ್ಪದಿಗಾರಂ ತಮಿಳು ಕೃತಿಯ ವರೆಗೂ ಒಯ್ಯಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡಿತ್ತಿಯರು ತಮ್ಮ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಡುಗಳು ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳೇ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ¹¹⁹.

ಕೋಲಾಟದಂಥ ಕುಣಿತದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪದಿಯ ಪ್ರಾಚುರ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಶಾಸನ ಕವಿಗಳು, ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ, ನಾಗವರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಚಂಪೂ ಕವಿಗಳು - ಎಲ್ಲರೂ ತ್ರಿಪದಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಛಂದೋರೂಪ ರಗಳೆ. ಈ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಹರಿಹರ ಜಾನಪದ ಮೂಲದಿಂದಲೇ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಛಂದೋರೂಪದ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವು ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ.¹²⁰

ಕನಕದಾಸರ ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತೆ, ನಂಜುಂಡಕವಿ, ಪಾಂಚಾಳಗಂಗ, ಮಹಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ - ಈ ಮೊದಲಾದ ಕುಮಾರ ರಾಮನ ಕತೆಯನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿಗಳು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕುಮಾರ ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತ ಅನೇಕ ಲಾವಣಿಗಳು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಇಂದಿಗೂ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. 'ಭೊಲ್ಲ'ನ ಪ್ರಸಂಗ, ಮಾತಂಗಿ ಕಾಳಗ 'ಕಂದುಕ ತ್ರೀಡೆ'ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳಂತೂ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದು ಆ ಕವಿಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.¹²¹ ಮಹಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಡೊಂಬರ ಚೆನ್ನಿಯ ಕಥೆ, ಸಾರಂಗಧರ, ಕರಿಭಂಟಿ, ಕಾಳಿಂಗರಾಯ ಮುಂತಾದ ಕಥೆಗಳು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿ

ಉಳಿದು ಬಂದಿವೆ. ನಂಜುಂಡ, ಪಾಂಚಾಳಗಂಗ, ಮತ್ತು ಮಹಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಲ್ಲಿ, ಅದು ನರಕೃತಿಯೆಂದು ತೆಗಳ ಬೇಡಿ, ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಅದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ವಸ್ತುವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ತಮಗೆ ಮನ್ನಣೆಕೊಡಲಾರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅಳುಕಿದಂತಿದೆ. ನಂಜುಂಡನು “ಇದು ಪುಣ್ಯಕಥೆಯಲ್ಲ, ಪುರಾಣೋಕ್ತವಲ್ಲ ಇದು ಚರಿತೆಯಲ್ಲ” ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪವೆತ್ತುವವರನ್ನು ಕಂಡು ನುಡಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ “ಕುಮಾರ ರಾಮನ ಕಥೆ ಐತಿಹ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ. ಅದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಶಂಕೆಪಟ್ಟಿರುವಂತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕುಮಾರ ರಾಮನ ಕಥೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೀಜರೂಪದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದು, ವೀರನೊಬ್ಬನ ಕತೆಯಾಗಿ ಮೆರೆದು, ಕಡೆಗೆ ಕವಿಗಳ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಸೆಳೆದು. ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಈವರೆಗೆ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು”¹²² ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಶಿಷ್ಟಕವಿಗಳ ಮೇಲೆ ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ!

ಪಂಡಿತ ಕವಿಗಳು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋದ ನಿದರ್ಶನಗಳಂತೆಯೇ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಸಿಗುತ್ತವೆ¹²³. ಡೊಂಬಿಯು ತಂಬಟಿಗರು ಪಾಡುವ ತ್ರಿಪದಿಯನಿರ್ಮುಡಿ ಸಿ ಷಟ್ಟಿದಿಯಾದುದು ಎಂಬ ತಿರುಮಲಾರ್ಯನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ತ್ರಿಪದಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಷಟ್ಟಿದಿಯ ಮೂಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಕಂಡರೂ, ಅದು ಕೇವಲ ‘ಡೊಂಬಿಯ ತಂಬಟಿಗಳ’ ಹಾಡು ಎಂಬ ತಿರಸ್ಕಾರ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಇದ್ದಂತಿದೆ.

ಸ್ವೀಕರಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೋ, ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೋ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಶಿಷ್ಟಕವಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಆಗಾಗ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಅದು ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದು ಬಂದಿತು. ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರೇ ಅದಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯದಾತರಾದರು. ಕುರಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಮತಿಗಳ್ ಎನಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಶಿಷ್ಟಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೆಂತೂ ಅಂತೆಯೇ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮನ್ನಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಶಿಷ್ಟಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಾಜಾಸ್ಥಾನ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತವು. ಅನೇಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜನಪದ ಗಾಯಕರು ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ಊರೂರ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸಿದರು. ತುಂಬಿದ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಹಾಡುವುದೇ ಅವರ ವೃತ್ತಿಯಾಯಿತು. ಜನರಂಜನೆಯೇ ಅವರ ಗುರಿಯಾಯಿತು. ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಜಗಲಿಗಳಲ್ಲಿ,

ಅಂಗಳಗಳಲ್ಲಿ, ಹಜಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಲೆತು ಹಾಡಿದರು, ಹಾಡಿ ಕುಣಿದರು, ಮೇಳಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಪರಂಪರೆ ಒಂದು ಕಡೆ ನಾಡಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರೆ ಊರೂರುಗಳಲ್ಲಿ, ಮನೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಸಮುದಾಯ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿತು. ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರು ಅಪಾರ ಗೀತೆಗಳನ್ನು, ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು, ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಂಪರೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲಿನಿಂದ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಸಾಕಿ, ಸಲಹಿ, ಹಾಡಿ, ಕುಣಿದು, ಆತ್ಮತುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು, ಹೊಲ, ಮನೆ, ಬಯಲು, ಬೆಟ್ಟ, ಹಗಲು, ರಾತ್ರಿ, ಹಬ್ಬ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವ, ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ತನ್ನ ಎತ್ತರ ಬಿತ್ತರದಲ್ಲಿ ನಲಿಯಿತು. ಅದು ಅವರ ಅರಿವಿನ ಹಾದಿಯಾಯಿತು, ಕಾಯಕದ ಕೈದೀವಿಗೆಯಾಯಿತು. ಜೀವನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳೆಲ್ಲೊಂದಾಗಿ, ಗಾಳಿಯಂತೆ, ನೀರಿನಂತೆ, ಅನ್ನದಂತೆ ಅವರ ಬದುಕಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತು. ಶ್ರಮನಿವಾರಣೆಗೆ, ಧರ್ಮವಲಂಬನೆಗೆ, ದೈವಸ್ತುತಿಗೆ, ಆತ್ಮೋಲ್ಲಾಸಕ್ಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರವಹಣೆಗೆ, ಜೀವನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉಳಿವಿಗೆ - ಹತ್ತು ಹಲವು ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದಕಾವ್ಯ ಅವರ ಜೀವದ ಉಸಿರಾಯಿತು; ಭಾವದ ಬೆಳಕಾಯಿತು. “ಕರುಳು ಕರುಳನ್ನು ಮಿಡಿಯುವ ಅಂತರಂಗವು ಅಂತರಂಗವನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಮಾರ್ದನಿಗೊಡುವ, ಹಳ್ಳಿಗರ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳೆಲ್ಲರ ಜೀವನ ಸಾರವನ್ನೇ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುವ” ಕಾವ್ಯರಾಶಿಯಾಯಿತು. “ಈ ಹಾಡುಗಳು ಅವರನ್ನು ತಣಿಸಿ ಹುರಿದುಂಬಿಸುವಂತೆ ಮತ್ತೆ ಯಾವುದೂ ಹುರಿದುಂಬಿಸಲಾರದು”¹²⁴ ಎಂಬ ಶ್ರೀಯವರ ಮಾತು ಜನಪದ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಕಾರ್ಯ ಎಂದು ಆರಂಭವಾಯಿತು ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾನಪದದ ಯಾವುದೇ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿರಬಹುದಾದ ಒಂದು ಲೇಖನ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಬಹುದಾದ ಗೀತೆ, ಕತೆ, ಗಾದೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳೂ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೊದಲ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ‘ಜನಪದ ಗೀತೆ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಇ. ಗೋವರ್ ಅವರು ೧೮೭೧ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಾದರೆ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಗೀತಸಂಕಲನ ಅದಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗೋವರ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ‘Folksongs of Southern India’ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳಂ ಬಡಗ ಹಾಗೂ ಕೊಡಗು ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ Canarese Folksongs’ (ಕನ್ನಡ ಜನಪದಗೀತೆಗಳು) ಎಂದು ಕರೆದಿರುವವೆಲ್ಲ ದಾಸರ ಪದಗಳು.

“ As my first introduction to this literature was through the canarese ‘Dasarapadas’, I given them first ‘Pada’ is our English word pad. Latin Ped-is, and means a foot, corresponding with the English term of the same meaning. It means a song or poem because it is composed of feet-or goes by paces. Dasa means a servent or slave, and is the name given to those who devote themselves or are devoted by their parents to the service of God..... In process of time the Dasas or Dasara have become a singing caste and have traditions and customs as other castes”.¹²⁵ ಎಂದು ದಾಸರ ಪದಗಳು ಅಂಶವನ್ನು ಗೋವರ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ, ವಿಷ್ಣು ಮುಂತಾದ ಅಂಕಿತಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡ ಮೂಲವನ್ನು ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವಾದರೂ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳೊಡನೆ ಗುರುತಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ.

**.....Of all Lallgood things the best are three-
wives, lands, and countlees gain
which is the dearest friend to thee**¹²⁶

ಎಂಬಲ್ಲಿ

“ಯಾರು ಹಿತವರು ನಿನಗೆ? ಈ ಮೂವರೊಳಗೆ
ನಾರಿಯೊ? ಧಾರಣೆಯೊ? ಬಲುಧನದ ಸಿರಿಯೊ?”

ಎಂಬ ಪುರಂದರದಾಸರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸುವ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೋವರ್ ಅವರು ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದವರು, ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಜ್ಞರಾದವರು ಎಂದು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಡಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಯೇ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.¹²⁷ ಅಲ್ಲದೆ ದಾಸರು ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಆಗಮಿಸುವ ಬಗೆ, ಅವರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಜನ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಂಟಪದ ಬಳಿ ನೆರೆಯುವ ರೀತಿ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಅವರು ಕನ್ನಡದ ದಾಸಕೀರ್ತನೆಗಳಿಗೂ, ಶುದ್ಧ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದವೇ ಆದ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ದಾಸರು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಈ

ಬಗೆಯ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಆಗ ಸಾಕಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ ಬೆಳೆಯದಿದ್ದುದೂ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು.

ಗೋವರ್ ಅವರು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನೆ ಮುಂದೆ ೧೮೮೫ರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಫ್ಲೀಟರೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ತಾವು ಕೆಲವು ದಾಸರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದುದಾಗಿ ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಅವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶುದ್ಧ ಲಾವಣಿಗಳು. ನಿಜವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹದ ನಾಂದಿ ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಆಯಿತು ಆಯಿತು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಫ್ಲೀಟರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಐದು, ಇಂಡಿಯನ್ ಆಂಟಿಕ್ವರಿಯ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.¹²⁸ ಒಂದೊಂದು ಲಾವಣಿಗೂ ಅವರು ಸೂಕ್ತ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಲಾವಣಿಗಳ ಸಂಪಾನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಅವರ ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕನ್ನಡ ರೂಪವನ್ನು ನೀಡಿ ಅನಂತರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದವನ್ನು ಅವರು ನೀಡಿರುವುದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸನ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ಮೆರೆದ ಫ್ಲೀಟರು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸಂಗ್ರಹದ ಗುಣಾವಗುಣಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಬಹುದು:

ಗುಣಗಳು:

೧. ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಐದು ಲಾವಣಿಗಳ ಮೂಲಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು.
೨. ಪಲ್ಲವಿ ಮತ್ತು ಪದ್ಯಗಳ ವಿಂಗಡಣೆಯಲ್ಲಿ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮಬದ್ಧತೆ ತಪ್ಪದಿರುವುದು.
೩. ಮೂಲ ಲಾವಣಿಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ, ಅದರ ತಿಳಿಯಾದ ಅನುವಾದವನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಪದ್ಯಕ್ಕೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೀಡಿರುವುದು.
೪. ಆ ಲಾವಣಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದು.
೫. ಲಾವಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಕಥೋಪಪಜೀವಿಗಳ, ಲಾವಣಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರ ಆಸಕ್ತಿ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಿರುವುದು.
೬. ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಸ್ಥಳ, ಹಾಡಿದವರ ವಿವರ ಹೀಗೆ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವುದು.

ಕೊರತೆಗಳು:

೧. ತೀರ ಇತ್ತೀಚಿನ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ರಚಿತವಾದ ಲಾವಣಿಗಳನ್ನೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವುದು.
೨. ಬ್ರಿಟಿಷರ ದಿಗ್ವಿಜಯ, ಅವರ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಜನತೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಜನರ ಪ್ರಭಾವ, ಸಾಹಸಗಳು ಹೀಗೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಲಾವಣಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿರುವುದು.
೩. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರ, ಪುರುಷರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಮಾತನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿರುವುದು.
೪. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ, 'ಕಲ್ಲಿ-ತುರಾ' ಲಾವಣಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಗೊಂದಲಿಗರ, ಕುರುಬರ ಹಾಗೂ ಗೀಗೀ ಪದಗಳ, ಹಂತಿ ಹಾಡುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನಾಗಲೀ ಎಲ್ಲೂ ಮಾಡದಿರುವುದು.
೫. ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದ ಕಥೋಪಜೀವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಬಳಸಿದ ವಾದ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳದಿರುವುದು.
೬. ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಲಾವಣಿಗಳಿಗೆ ಇತರ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸದಿರುವುದು.

ಹೀಗೆ ಫ್ಲೀಟರ್ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ ಎಷ್ಟು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದುದೋ ಅಷ್ಟೇ ಕೊರತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕಿತ್ತೂರಿನ ಈರವ್ವನ ನಿರ್ಗಮನ (Lamentation of Eravva of Kittur), ರಾಯಣ್ಣನ ದಂಗೆ (The Insurrection of Rayanna), ಬಾದಾಮಿಯ ಬಳಿಯ ರಾಣಮಂಡಲ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು (Taking up of fort of the Rayamandala at Badami) ನರಗುಂದವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು (Taking up of Naragunda), ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಹಾಡು (Song of the Introduction of the Income-tax) ಹಲಗೆಲಿಯ ಬೇಡರ ದಂಗೆ (The Insurrection of the Bedas of Halagali) ಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಹುಕಾರನ ಕೊಲೆ (Murder of the Village money lender),- ಆಂಗ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರದ ವೈಭವದ ಗೀತೆ (The song of the glory of the english nation) ಈ ಎಂಟು ಲಾವಣಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ, ಇವುಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಆಗಬೇಕು. ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರಿಗೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಲಾವಣಿಯೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಎದುರಾದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದ ಮೊದಲೆರಡು ದಶಕಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ

ಜಾನಪದವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ ಕತ್ತಲ ದಿನಗಳು ; ಗಾದೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಸಾಕಷ್ಟು ನಡೆದರೂ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬರಡು ದಿನಗಳೆಂದೇ ಆ ದಿನಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು.

ಕನ್ನಡದ ಜಾನಪದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಏನೇ ಕೊರತೆಗಳಿದ್ದರೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಸಿರಾಕೊಂಡದ್ದು ೧೯೨೪ರ ಈಚೆಗೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯದ ನವೋದಯ, ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದದ ನವೋದಯವನ್ನೂ ತನ್ನ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿತು.

೧೯೨೦ - ೨೫ರ ನಡುವಿನಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸದಾದ ಅಭಿರುಚಿ ಬೆಳೆಯ ತೊಡಗಿ ಕನ್ನಡದ ನಿಜವಾದ 'ಜಾನಪದಯುಗ' ತಲೆಯೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು. ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂವರ್ಧನೆ, ಪರಿಶೀಲನೆ, ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಳ ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಹಾಡಿದವರು ಯಾರೋ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಹೇಳಲು ಆಧಾರಗಳು ಸಾಲವು. ಗರತಿಯ ಹಾಡಿಗೆ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತ ಶ್ರೀ ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು "ನನಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು ವಿಜಾಪುರದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದುದೇ ಮೊದಲು. ಅವರ ಪುಟ್ಟ ನಿಬಂಧವು ಮುಂದೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಹೊಸಪೇಟೆಯ ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತಗೌಡರು ಮೊದಲಾದವರು ಲಾವಣಿಗಳ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಎತ್ತಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಲಾವಣಿ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಐಯಂಗಾರ್ಯರು ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಸೊಗಸಾದ ಲೇಖನವೇ ಮಹತ್ವದ ಬರಹ"¹²⁹ ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹೊರಳಿದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಶ್ರುತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ, ಬೆಳಗಾವಿ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಚರ್ಚಿಸಿದರು. ಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಂತಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ನೀಡಿದವು. ಶ್ರೀ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ನರೇಗಲ್ಲ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ಲೇಖನವನ್ನೂ, ಶ್ರೀ ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರು ಹಳ್ಳಿಗರ ಹಾಡುಗಳು ಎಂಬ ಲೇಖನವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.¹³⁰

೧೯೨೦ರಿಂದ ೧೯೩೦ರ ವರೆಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪತ್ರಿಕಾ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡಿದ ಜಾನಪದ ನವೋದಯದ ಮುಂಬೆಳಗು ಗೀತರೂಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೊಂದಕ್ಕೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಿರಿದುಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆಗಳ ಕುರುಹನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ಕಥೋಪಜೀವಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನೆನ್ನೆಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿದ್ದ ಜೋಗಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಅವರ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿಯ ಹಾಡೂ ಅಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ. ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಸುಲ್ತಾನನ ಲಾವಣಿ, ಸರ್ಜಪ್ಪನಾಯ್ಕನ ಲಾವಣಿ, ಯಲ್ಲಮ್ಮದೇವರ ಕಥೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ಕಡೆ ನಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.¹³¹ ಆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಥಾ ಪ್ರಪಂಚದ ಕಡೆ. ಲಾವಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಕಡೆ ಜಾನಪದದ ಇತರ ಭಾಗಗಳ ಕಡೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸಿದಂತಿಲ್ಲ.

ಹಲಸಂಗಿ ಸೋದರರ ಅಪೂರ್ವ ಸಾಹಸದ ಫಲವಾಗಿ ೧೯೩೧ರಲ್ಲಿ ಗರತಿಯ ಹಾಡು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಯವರೂ, ಮಾಸ್ತಿಯವರೂ ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಜಾನಪದ ಸಂಕಲನವಾದ ಗರತಿಯ ಹಾಡು ಗೃಹಿಣೀ ಗೀತ ಮಾತ್ರ. ಅದರಲ್ಲೂ ಬೀಸುವಾಗ, ತೊಗುವಾಗ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ತ್ರಿಪದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವೈವಿಧ್ಯ ಅಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಪುಟವಾಗಿ ಒಡೆದು ನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಸತ್ವಸಂಪನತೆಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ಅದು ನಿಂತಿತು. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಶೋಬ ವೆಂಕನಾಯಕ ತೊರ್ಕೆಯವರು ಒಂದು ಕಿರು ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ೧೯೩೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೂ ಗರತಿಯ ಹಾಡು ಸಂಕಲನದ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಅದು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲಾರದೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಿತು.

ಹೇಮಗಿರಿಯ ಅರ್ಚಕ ಬಿ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರು ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಳ್ಳಿ; ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದದ ಸಹಜ ವಿಸ್ತಾರದ ಕಡೆ, ವೈವಿಧ್ಯದ ಕಡೆ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಹುಟ್ಟಿದ ಹಳ್ಳಿ; ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪ್ರಥಮ ಜಾನಪದ ಸಂಕಲನ ಎನ್ನಬಹುದು. ಜಾನಪದದ ಸಮಗ್ರದೃಷ್ಟಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾದ ಬಹುಪಾಲು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲೆಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟೂರನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆ, ಹಬ್ಬ, ಆಡುನುಡಿ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಗಾದೆ, ಮುಂತಾದ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಅಪಾರ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ದೊರಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದ 'ಬದುಕನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಹಾಡುಗಳ ಹಾಗೂ ಗಾದೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರ ಸಂಗ್ರಹಕರು ಕೇವಲ ಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯದತ್ತ ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಸಿದರೆ ಶ್ರೀ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರು ಸಮಗ್ರ ಜನಜೀವನವನ್ನೇ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಜಾನಪದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಪೇಟೆಯ ಬಂಡಿಹೊಳೆ ಗ್ರಾಮವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಜೀವನವನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕೃತಿ ಇದಾದರೂ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವ 'ಗ್ರಾಮ'ದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಹೇರಳವಾಗಿ ಜಾನಪದ ವಿಷಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ

ಸಂಕಲಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಳ್ಳಿ; ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಆರಂಭವಾದುದು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಗರತಿಯ ಹಾಡು, ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕಲಿತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಬರೆದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳೇ ಉತ್ತಮ ಸಾಕ್ಷಿ. ಅದರಲ್ಲೂ ಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಕರಲ್ಲ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಜಾನಪದವೆಂದರೆ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹೊರತು ಇನ್ನೇನು ಅಲ್ಲ ಎಂಬಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲರ ಒಲವೂ ನಲಿವೂ ಅತ್ತಲೇ ಹರಿಯಿತು. ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಅಂಗ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜಾನಪದದ ಒಂದು ಶಾಖೆ, ಜಾನಪದವೆಂಬುದು ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಒಳಕೊಂಡು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಲ್ಲುವ ಸತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಷಯ ಎಂಬುದರ ಕಡೆ ಯಾರೂ ಗಮನ ಹರಿಸಿದಂತೆಯೇ ತೋರದು. ಜಾನಪದದ ಇತರ ಅಂಗಗಳಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಕಲೆಗಳು, ಆಟ, ಕೂಟ, ವೈದ್ಯ, ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯತ್ತಲಾಗಲೀ, ಏಕೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ

ಅಂಗಗಳೆನಿಸುವ ಕತೆ, ಗಾಥೆ, ಒಗಟುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯತ್ತಲಾಗಲೀ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. Folklore ಎಂಬ ಪದ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಅದಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆಯೇ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಜಾನಪದದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆದಿದ್ದಿತು. ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವಾಂಸರಾರೂ ಆ ಕಡೆ ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸದಿದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ವಿಷಯ.

ಜಾನಪದದ ಸಮಗ್ರ ಕಲ್ಪನೆ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿವೇಚನೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಈಚೆಗೆ; ಆದರೆ, ೧೯೩೫ರ ವೇಳೆಗೇ Folklore ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿ, ಆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ, ಜಾನಪದವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಳತೆಗೋಲಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಶ್ರೀ ದೇವುಡು ನರಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಆ ಕೃತಿಗೆ ಅಪೂರ್ವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಶ್ರೀ ದೇವುಡು ಅವರು ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೈಯಾಡಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಅವರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೇಲೂ ಅವರು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಒಲವನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜಾನಪದವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಸರಿಯಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೊದಲಿಗರು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು.

ಸ್ವತಃ ಸಂಗ್ರಹಕರಲ್ಲದ ದೇವುಡು ಅವರು ಆ ವೇಳೆಗೆ ಇತರರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸರಕನ್ನೆ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. Indian Antiquary ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅರ್ಚಕರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಳ್ಳಿ, ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಗರತಿಯ ಹಾಡನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರು. ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಂಡೆ, ಜೀವನ ಸಂಗೀತಗಳನ್ನು ಅವರು ಲಕ್ಷಿಸಿರಬೇಕು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅರಕೆ ಎನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಲಾವಣಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಗಾಡೆ, ಒಗಟು, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ತಾವೇ ಕಲೆಹಾಕಿದರು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಆದ್ಯ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಕರಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೂ ಒಂದು ಸ್ಥಾನ ಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ದೇವುಡು ಅವರ ಹೆಸರು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಅವರು ಜಾನಪದವನ್ನು ಕಂಡ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ; ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ; ಮೂವತ್ತೆದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಜಾನಪದದ ಆಳ ಅಗಲಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂದು ವಿವೇಚಿಸಲು ಹೊರಟ ಅವರು “ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿರುವ ನಾನಾ ಕುಲಗಳು ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳು, ಹಾಡು, ಕತೆ, ಗಾದೆಗಳು, ಆಟ ಪಾಟ, ಊಟ ಮೊದಲಾದುವು. ವಿಶೇಷ ಪದ್ಧತಿಗಳು- ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಈಚೆಗೆ ಹಿಡಿದೇಡುವ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಮರ್ಶಿ ಮಾಡುತ್ತ, ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸುತ್ತ ಮುಂದುವರಿಯುವೆವು” ಎಂದು ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ನೆಲೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ಭಾರತೀಯರ ಜೀವನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಏಕಸೂತ್ರತೆಯಲ್ಲಿ “ನಾಡಿನ ಕುಲ ಕುಲಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಮಾನ್ಯವಾದುವು; ಹಾರುವರೆಂದು ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ, ಹೊಲೆಯರೆಂದೂ ಕಡಮೆಯಿಲ್ಲ; ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ, ಕನ್ನಡಿಗರು ನಾವು ಎಂದು ಅಭಿಮಾನಪಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಲವೂ ನಮಗೆ ಮಾನ್ಯವೂ” ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ದೇವುಡು ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಂತಿದೆ. ‘ಜಾನಪದ’ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ, ಅಷ್ಟೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಜನಾಂಗದ ಕುಲ ಕುಲಗಳ “ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಾಮರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಾಸ್ತವ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಎಂದೂ ಕರೆಯುವುದುಂಟು” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಅವರು ಇದನ್ನು “ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ Folklore ಎಂದು, ಜರ್ಮನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ Kulture ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಿಟಾನಿಕ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತ ಅವರು ನಾಗರಿಕ

ಜನಾಂಗದ ಅಪಂಡಿತ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಪರಂಪರಾಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ತಿಳಿವು, ಅರಿವು, ಅದೇ ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ” ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಧರ್ಮ ನೀತಿ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸುತ್ತಾ “ಒಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಕುಲಗಳ, ವೃತ್ತಿಗಳ, ಗುಂಪುಗಳ, ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಆಚಾರಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು ಇವು ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ” ಎಂದು ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಸೂತ್ರಪ್ರಾಯವಾದ ಮಾತನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಆಂಡ್ರೋ ಲಾಂಗನ “ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದರೆ-ವೈದುಷ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಬದಲಾಯಿಸದಿರುವ ಕುಲ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪುರಾಣಗಳು, ಆಚಾರಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು” ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಪ್ರಕಾರ ಜಾನಪದ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗ, ಆದರೆ ಅದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲ. ಸಮಗ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಆಧಾರಪ್ರಾಯವಾಗಿ, ಅದರ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಶಾಖೆಯಾಗಿ ಜಾನಪದ ಉಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಭ್ಯಾಸದ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶಿಷ್ಟಸಂಸ್ಕೃತಿ (Learned culture) ಮತ್ತು ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (Folk culture) ಎಂದು ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕವೂ ಹೌದು ಏಕೆಂದರೆ ಜಾನಪದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ. ಜನಪದ (Folk)ಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆಲ್ಲವೂ ಜಾನಪದದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ. Folk ಮತ್ತು Loreಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪರಿಲಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಆ ವಿಷಯದ ಪರಿಮಿತಿಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

‘Folkಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ಜನಪದ’ ಎಂಬ ಮಾತು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.¹³² ಸಮಗ್ರ ಪ್ರಜಾಸಮುದಾಯದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವರ್ಗಕ್ಕೆ, ಒಂದು ಗುಂಪಿಗೆ, ಒಂದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ, ಒಂದು ಕುಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ಮಾತು ಬಳಕೆಯಾದರೂ ಗೆರೆ ಎಳೆದಂತೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಎದ್ದು ತೋರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾನಪದ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಒಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಶಿಷ್ಟ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತೋಳನ್ನು ಚಾಚಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸೂತ್ರ ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಮಾಜವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಜಾನಪದದ ತೀವ್ರತೆಯ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೇ ಹೊರತು, ಅದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಡಿದು ಹೋದ ಸಮಾಜ ಯಾವುದೂ, ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲೂ ಇರಲಾರದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಬಂಧವೆಂಬುದು ಹೆಚ್ಚು ದೃಢವಾದುದು, ನೆಲೆಯಾದುದು.

“.....ಆದರೆ ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಕೀಳು ಕುಲದವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಅದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜೈಮಿನಿ. ರಾಜಶೇಖರಗಳಂಥ ಪ್ರೌಢಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಈ ಕೊನೆಯಿಂದ ಆ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಕಂಠಪಾಠಮಾಡಿರುವ ನಿರಕ್ಷಕರಿಗಿದ್ದಾರೆ; ಚುಟಕಿ ಹೊಡೆಯುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಾಡು ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬಲ್ಲ ಪಾಮರರಿದ್ದಾರೆ; ಸಾವಿರಾರು ನುಡಿಯ ಹಾಡುಗಳು ಇಷ್ಟತ್ತು ಮೂವತ್ತನ್ನು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಚಾಚೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಇತರರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ 'ಹೆಣ್ಣುಹೆಂಗಸ'ರಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಸರಾದ ಡಾಕ್ಟರುಗಳು ಕೈಬಿಟ್ಟಿ ವ್ಯಾಧಿಗಳನ್ನು 'ಘಟಿಕಾ ಮಂತ್ರಮೂಲಿಕೆ'ಗಳಿಂದ ಗುಣಪಡಿಸಬಲ್ಲ ಅಜ್ಜರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪಾಮರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮೇಲಿನವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕೆಳಗಿನವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದಾಗಿತ್ತು ಬರಬರುತ್ತ ಹಲವಾಯಿತು; ಎಲ್ಲವೂ ಮೇಲಿಂದ ಇಳಿಯಿತು" ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಆಧುನಿಕ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರನಿಗೆ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ಅಸಮಗ್ರ, ಎನಿಸಿದರೂ ಜಾನಪದದ ಕಡೆಗೆ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ವಿಸ್ತಾರದ ಕಡೆಗೆ ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಶ್ರೀ ದೇವುಡು ಅವರು ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದುದು ಮಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಅವರು ಅನೇಕ ಕಥೆ, ಗೀತೆ, ಗಾದೆ, ಒಗಟುಗಳಿಗೆ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲವನ್ನು ಆರೋಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ವಸ್ತು ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹರಿದಿರಬಹುದು ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಜಾನಪದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೀರಿ ಬೆಳೆದು ಶಿಷ್ಟಕವಿಗಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಆಶಯಗಳು (Folk motifs) ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೇ ಸಾಗಿ ಹೋಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕಥೆ. ಗಾದೆ. ಒಗಟು. ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಪ್ರೌಢಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾದರೆ ಅದೊಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ರೂಪ (Historical variant) ಎಂದು ಮುಂದಿನ ಪಾಠನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ, ಶಿಷ್ಟಕವಿಯ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಆ ರಚನೆ ಅಧಿಕೃತಸಾಹಿತ್ಯ (Authentic literature) ವೆನಿಸಿದೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೇ ಅವರು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದೇವುಡು ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಜಾನಪದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದುದಲ್ಲ. ಅದು ಶಿಷ್ಟಸಂಪ್ರದಾಯ ವೇದ ಪುರಾಣದಿಗಳಿಂದ ಜಿಗಿದು ಒಂದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸದೊಡನೆ ಉಳಿದುದಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಪದ ಸೃಷ್ಟಿ ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದ ಅನುಸೂತವಾಗಿ ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆದೇ ಇದೆ. ವಿಶ್ವಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಅನೇಕ ಸಾಮ್ಯಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುತಿಲು ಹೊರಟು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಪರಿಲಕ್ಷಿಸಿದಾಗ

ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಸಮೃದ್ಧತೆಯೂ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಥಾಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು. ನೃತ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಕಲೆಗಳು ಮುಂತಾದವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಕರ್ನಾಟಕ ಒಂದು ಶ್ರೀಮಂತವಾದ ಜಾನಪದ ಭಂಡಾರ ಎನಿಸಿದರು. ದೇವುಡು ಅವರ ವಾದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಂಡಂತೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು:

೧. ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು, ಸೃಷ್ಟವಾದ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದರು.
೨. ೧೯೩೫ರ ವೇಳೆಗಿನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗದೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮಗ್ರಿ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿದ್ದು.
೩. ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಭಾರತದ ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದ್ದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದರು.
೪. ಕನ್ನಡ ಲಾವಣಿ ಸಂಗ್ರಹದ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನವಾದ ಪ್ಲೀಟರ್ ಲಾವಣಿಗಳನ್ನಾಗಲೀ, ಮಾಸ್ತಿಯವರ 'ಲಾವಣಿ ಸಾಂಗತ್ಯ' ಎಂಬ ಲೇಖನವನ್ನಾಗಲೀ ನೋಡಿದ್ದರು.
೫. ಸಂಗ್ರಹ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವೆನಿಸಿದರೂ ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯವೆನಿಸುವ ಆಗಿನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದು.
೬. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ, ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಪರಿಚಯ ಅವರಿಗಿಲ್ಲದಿದ್ದು.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೇವುಡು ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಜಾನಪದವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಫಲರಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ನಿಟ್ಟಿನ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಣ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.¹³³

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಗಣ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ 'ನಾಡಪದಗಳು' ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ Folk poetry ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಬಳಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ತಾವು ಬರೆದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಯವರು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ. ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪಾತ್ರ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾಡಪದಗಳನ್ನು ಒಂದು ಲಾವಣಿ ಸಂಗ್ರಹ (Ballad collection) ಎಂದು ಕರೆದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಆದ್ಯತೆಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಶಿಷ್ಟಕಾವ್ಯ ಇವುಗಳ ಸ್ಥಾನ, ಜನಪದ (Folk)ದ ಕಲ್ಪನೆ ಶ್ರೀಯವರಲ್ಲಿ ಕಂಡರೂ ಅವರ ಒಲವೆಲ್ಲವೂ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೇ ಸೀಮಿತವಾದುದು.

ದೇವುಡು ಅವರ ಅನಂತರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಿತಾದರೂ ೧೯೫೦ರ ವರೆಗೆ Folklore ಪದದ ಬಳಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲ. 'ಜನಪದಗೀತೆ'ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳು'¹³⁴ ಹಳ್ಳಿಯ ಪದಗಳು¹³⁵, ನಾಡಪದಗಳು¹³⁶ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಬಳಕೆಗೊಂಡರೂ, ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವು ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಕ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ೧೯೫೦ರ ಈಚೆಗೆ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಸತ್ವವನ್ನು ತುಂಬಿದ ಡಾ. ಗದ್ದೀಮಠ ಅವರು ನಾಡಪದಗಳು ಜನತಾಗೀತೆಗಳು ಲೋಕಗೀತೆಗಳು ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳು ಎಂದು ಉತ್ತರ ಭಾರತ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತಗಳೆಡರಲ್ಲೂ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದರು. ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ತಮಿಳು ವಿದ್ಯಾಂಸರಾದ ಎಲ್. ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ತಮಿಳು ಮೂಲದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿರಬಹುದಾದ ನಾಡಪದಗಳು, ತಮಿಳಿನ ನಾಡಪಾಟುಗಳ್ ಶಬ್ದದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಲೋಕಗೀತೆಗಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದವರು ಡಾ. ಗದ್ದೀಮಠ ಅವರು. ಜನಪದಗೀತೆಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಲೋಕಗೀತೆ ಮರಾಠಿ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ. ಬೆಳಗಾಂ, ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಶ್ರೀಯುತರಿಗೆ ಮರಾಠಿ ಮೂಲದಿಂದ ಈ ಮಾತಿನ ಬಳಕೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಜನತಾಗೀತೆ ಡಾ. ಗದ್ದೀಮಠ ಅವರು ಬಳಸಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಶಬ್ದ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜನಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತು ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿರಬಹುದು.

ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳು¹³⁷ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಗದ್ದೀಮಠ ಅವರು, ಎರಡು ದಶಕಗಳ ತರುವಾಯ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ "Folklore" ಶಬ್ದವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನೇಕವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಅವರು, ಜಾನಪದ ಎಂದರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉಲ್ಲೇಖನಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

"ರಾಜ್ಯದ ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವನದ ದಾಖಲೆ ಇತಿಹಾಸವಾದರೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಜೀವನದ ಪರಂಪರಾಗತ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ!"¹³⁸ The comparison and identification of the survivals in modern age of archaic belief, customs, and traditions¹³⁹ ಮುಂತಾದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ 'Folklore' ಪದದ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'Folklore' ಪದದ ಜನಕ W. J. Thoms, ಜಾನಪದ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು

ರೂಪಿಸಿದ R. S. Boggs ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಜಾನಪದ ಪರಿಷತ್ತಿನ Folklore Societyಯ ಸ್ಥಾಪಕರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ G. L. Gomme ಮುಂತಾದ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಯುತರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.¹⁴⁰ ಆದರೆ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ಥಾನ-ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರಣವನ್ನು ನೀಡಲಿಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ Folklore ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನೇ ಅವರು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ.¹⁴¹ ಜಾನಪದವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ.

೧೯೫೫ರಿಂದ ೧೯೬೫ರ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಕಲನಗಳು ಬೆಳಕು ಕಂಡವಾದರೂ ಜಾನಪದದ ಪೂರ್ಣ ಕಲ್ಪನೆ ಯಾವ ಲೇಖಕರಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ೧೯೬೬ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತ ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖಕ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ-

“.....ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ‘ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ’ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದುದಲ್ಲ. Folklore ಎನ್ನುವ ಪದ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು, ಕಥೆಗಳು, ಗಾದೆಗಳು, ಒಗಟುಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ನಾಟಕ, ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಹೀಗೆ ಜನಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳು Folklore ಪದದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಈ ಮಹಾವೃಕ್ಷದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಶಾಖೆಯಷ್ಟೆ. ಜನಪದ ಗೀತೆಯಂತೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಅಂಗ ಮಾತ್ರ.”¹⁴²

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದ ದೃಷ್ಟಿ ಬೆಳೆಯ ಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. Folklore ಶಬ್ದದ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧೯೬೬ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಂಗವಾಗಿ ನಡೆದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕರು ಮಂಡಿಸಿದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಎಂಬ ಮಹತ್ವಪೂರಿತ ಪ್ರಬಂಧ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ದಾಖಲೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಶ್ರೀಯುತರು ಜಾನಪದದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಅತ್ಯಂತ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು-

೧. ಮಾನವನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ತರ ವಿಷಯ.

೨. ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವು ಬರಿಯ ಊಹೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿರದೆ ವಾಸ್ತವಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.
೩. Folkloreಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಜಾನಪದ' ಎಂದು ಬಳಸಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆ.
೪. ಜಾನಪದ ಗ್ರಂಥವಲ್ಲದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೊತ್ತ.
೫. ಜನಪದವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು ಜಾನಪದ.

ಹೀಗೆ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವ ಡಾ. ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕರು Folk ಮತ್ತು Lore ಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ, ಜನಪದ, ಜಾನಪದ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ, ಜಾನಪದ ಒಳಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಜಾನಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಆಧುನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳತ್ತ, ಅಧ್ಯಯನಗಳತ್ತ ಕನ್ನಡಿಗರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.¹⁴³

'Folklore' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಮತ್ತೆ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು. ಡಾ. ಜಿ. ವರದರಾಜರಾಯರು, ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಓದಿದ ಪ್ರಬಂಧದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ Folklore ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂಬ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಜನಶ್ರುತಿ ಇಲ್ಲವೇ ಜಾನಪದ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು Folkloreಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ "ಈ ವ್ಯಾಸಂಗದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಿಸಲಾದರೂ ಸಾಲದು. ನಮ್ಮ ಪಾಪರ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ತ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಸಮುದಾಯದ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.¹⁴⁴ ಜಾನಪದ ಎನ್ನುವುದು ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದುದಲ್ಲ; ಉನ್ನತ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಶಿಷ್ಟ ಜನಾಂಗದಲ್ಲೂ ಅದು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. Folklore ಪದಕ್ಕೆ ಜನಶ್ರುತಿ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಬಳಸಿದಾಗ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಸೀಮಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ಜನಪದದ ಶ್ರುತಿಯೂ ಹೌದು, ಸ್ಮೃತಿಯೂ ಹೌದು. ಕರ್ನಾಟಕೀಯಾಗಿ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳು ಹರಿದು ಬಂದರೆ, ನೆನಪಿನ ಮೂಲಕ ಅನುಕರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳು ಸಾಗಿಬರುತ್ತವೆ. ಜಾನಪದ ವಿಜ್ಞಾನ ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ Science of Folklore ಅಥವಾ Folkloristics ಪದಕ್ಕೆ ಅಥವಾ Folklorelogy ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಕಂಡರೂ, ಜಾನಪದದ ಕಲಾಮೌಲ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಮಾತು ಅಷ್ಟು ಉಚಿತವಾದ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಪಿ. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ್ ಅವರು, ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆ ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಯೋಗವೊಂದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ Lore ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪರಂಪರಿತವಾಗಿ ಬಂದ ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಅರ್ಥ ಎಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.¹⁴⁵ ಇವರ ಅರ್ಥದ ಪ್ರಕಾರ ಜಾನಪದವನ್ನು 'Folk'ಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ ಅದು ಪರಂಪರಾನುಗತ ಜ್ಞಾನ ಎಂದಾಗದೆ, ಜನಾಂಗಗಳ ಪರಂಪರೆಯ ತೆರೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಶಬ್ದವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಮಾನವಕುಲಶಾಸ್ತ್ರ (Ethnology)ದ ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ಜಾನಪದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಾನಪದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅದರ ಮಹತ್ವವನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಗಣ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡರ ಹೆಸರೂ ಪ್ರಮುಖವಾದುದೇ. Folklore ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಯಾವ ಹೆಸರನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವ ಗೋಚಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಶ್ರೀಯುತರು ಜಾನಪದದ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಜಾನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಒಂದು ಜನಸಮುದಾಯದ ಸಮಷ್ಟಿಸೃಷ್ಟಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಸಂಕೇತ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಾಯಿಬೇರು, ಅದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸ್ಮೃತಿಯೂ ಹೌದು, ಶ್ರುತಿಯೂ ಹೌದು, ಅದು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಊರಿಂದ ಊರಿಗೆ, ಯುಗದಿಂದ ಯುಗಕ್ಕೆ ಹರಿದುಬರುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಜಾನಪದದ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಪದದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವರು ವಿವರಿಸುತ್ತ ".....ಜೀವನದ ಸಮಸ್ತ ಮುಖಗಳೂ ವ್ಯವಹಾರಗಳೂ ಮಾರ್ಪೊಳೆದಿವೆ. ಕೃಷಿಕಲೆಯಲ್ಲಿ, ಮನೆ ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ, ಪಾಕಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಾದಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳ ಮೂಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಯುರ್ವೇದವಾದಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಮೂಲಭೂತಾಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು" ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಶ್ರೀಯುತರು Folklore ಮತ್ತು Volkskunde ಶಬ್ದಗಳೆಡರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೂ ಒಳಪಡಬಹುದಾದ ವಿಶಾಲ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರೊ. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು:

೧. ಮಾನವನ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಜಾನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ತಲಕಾವೇರಿ
೨. ಅವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೊಮ್ಮಿಗೆ
೩. ಆಶೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಧೈಯೋದ್ದೇಶಗಳ ಮೈದೋರಿಕೆ
೪. ಆತ್ಮ ವಿಕಾಸದ ಸಶಕ್ತ ಮಾಧ್ಯಮ
೫. ಮಾನವನ ಪ್ರಾಚೀನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುನರ್ರಚನೆಗೆ ಇರುವ ಶ್ರೀಮಂತ ಸಾಧನ
೬. ಜಾನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಜನಸಮುದಾಯ ಸಮಷ್ಟಿ ಸೃಷ್ಟಿ.

೭. ಅದು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿ.೭೭
೮. ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಯುಗದಿಂದ ಯುಗಕ್ಕೆ ಊರಿಂದ ಊರಿಗೆ ಹರಿಯಬಲ್ಲದು.
೯. ಹೊಸ ಹೊಸ ಗಾತ್ರ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಹಿಗ್ಗಬಲ್ಲದು.
೧೦. ಜನಪದ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರ ಅಥವಾ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಓದು ಬಲ್ಲವರ ಸೃಷ್ಟಿ.
೧೧. ಪಂಡಿತರ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ವಿಷಯ.
೧೨. ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ನಗರೀಕರಣದಿಂದ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ನಿರ್ನಾಮ.
೧೩. ಪದ, ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನಿತ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಸಾಧನ ಸಾಮಗ್ರಿ ಸಂಗ್ರಹ.
೧೪. ಆಯ್ಕೆಯ ವಿಧಾನ ಬಿಟ್ಟು ಕಡ್ಡಿ, ಚಿಪ್ಪು, ಬಕ್ಕರೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೂ ಅಗತ್ಯ¹⁴⁶
೧೫. ದೇಶೀಯತೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ.

ಹೀಗೆ ಜಾನಪದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಪ್ರೊ. ದೇ. ಜ. ಗೌ. ಅವರು ಮಂಡಿಸಿರುವ ವಿಷಯ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುವ ರೀತಿ ಮನನೀಯವಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಜಾನಪದ' ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ, ಆ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಕಳೆದ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಿಂದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ನಡೆದು ಈ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಖಚಿತವಾದ ನೆಲಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಅದರ ಅಧ್ಯಯನ ನಿಂತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದದ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಮೈಗೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದ ಕಲ್ಪನೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡತೊಡಗಿದುದು ಈ ದಶಕದಲ್ಲಿ; ಅದರ ವಿಸ್ತಾರ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಧ್ವಾಂಸರು ಗುರುತಿಸಿದುದೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ. ಅದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಶೋಧನೆಗಳೂ ಹೊಸ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ. ಕಳೆದ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ, ಅಧ್ಯಯನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಆಸಕ್ತಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಬಹುದು-

೧. ನವೋದಯ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾದ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀ ಮುಂತಾದವರು ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನೇ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದುದರ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರೌಢಸಾಹಿತ್ಯದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ತೂಗಿ ನೋಡಿದುದು.

೨. ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಆದ್ಯ ಪುರುಷರಾದ ಮಾಸ್ತಿ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಬೆಟಗೇರಿ, ಸಿಂಪಿ, ಮಧುರಚೆನ್ನ, ಗೊರೂರು ಮುಂತಾದವರು ಪ್ರಥಮತಃ ಸಾಹಿತಿಗಳೋ ಕವಿಗಳೋ ಆದುದು: ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಜನಪದ ಗೀತಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಆಕರ್ಷಣೆಯಾದುದು.
೩. ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಅರ್ಚಕ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು ದೇವುಡು ಅವರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬರದಿದ್ದು.
೪. ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀ., ಮಾಸ್ತಿ, ಗೊರೂರು, ಸಿಂಪಿ ಮುಂತಾದವರು ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಕಾವ್ಯಮೌಲ್ಯವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದುದು.
೫. ಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಡಾ. ಗದ್ದೀಮಠ, ಮುಂತಾದ ಎರಡನೇ ತಲೆಮಾರಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಮೂಲತಃ ಕವಿಗಳೇ ಕತೆಗಾರರೇ ಆಗಿದ್ದರು.
೬. ಕರೀಂಖಾನ್, ಕಾಳಿಂಗರಾವ್, ಕೆ. ಆರ್. ಲಿಂಗಪ್ಪ ಮುಂತಾದ ಗಾಯಕರು ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಹಾಡಿ, ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.
೭. ಕರಾಕೃ, ಸ. ಚ. ಮಹಾದೇವನಾಯಕ, ಮುಂತಾದ ಸಂಗ್ರಹಕರು ಜಾನಪದದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನಾಗಲೀ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನಾಗಲೀ ಲಕ್ಷಿಸದಿದ್ದರೂ ಗೀತ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು.
೮. ಆಕಾಶವಾಣಿ, ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣಸಮಿತಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳೇ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿದುದು.
೯. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನೇ ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ ನಡೆದುದು.
೧೦. ಕೆಲವರು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಹಣಗಳಿಕೆಗಾಗಿ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಜನಪ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಗೆಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದುದು.

ಹೀಗೆ ಸೀಮಿತ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಜಾನಪದ ಗೀತಸಂಗ್ರಹಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಗಾಡೆ, ಒಗಟು, ನಾಟಕ, ನೃತ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳೋ ಲೇಖನಗಳೋ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಆದರೂ ಅಪಾರ ಗೀತ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋದುವು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಗೀತಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು, ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರನ್ನು

ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನವರು ಗುರುತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕಟವಾದ ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ಕೃತಿಗಳು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ಅಸಮಗ್ರ, ಎನಿಸಿದುವು. ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂತೆ ಗೀತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಆನಂತರದ ಒಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಜನಪದ ಗೀತೆಸಂಕಲನಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡರೂ ಸಮಗ್ರ ಜಾನಪದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಅಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಜಾನಪದ ಒರತೆಗಳು ಸಂಶೋಧಕರಿಗಾಗಿ ಕಾಯದೆ ಬತ್ತಿಹೋದವು. ಈ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಜಾನಪದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಹೊಸಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹಿ ಸಂಗ್ರಹಕರನೇಕರು ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲರಾಗಿದ್ದರೂ, ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಜಾನಪದ ಕಣಜಗಳೆಷ್ಟೋ ಕುಸಿದು ಹೋಗಿವೆ. ಆದರೂ ಜಾನಪದದ ವಿವಿಧ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂಗ್ರಹ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ

1. E. B. Tylor, *Primitive Culture* (London, 1871) p. 1
2. John Beattie, *Other Cultures* (London, 1964) p. 20
3. Quoted by R.M. Maciver and Charles H. Page, *Society* (London, 1950) p. 55
4. *Ibid*, p. 56
5. ಡಾ. ಎಚ್ . ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ, (ಮೈಸೂರು, ೧೯೬೮) ಪು.5
6. R. M. Maciver and Charles H. Page, *Society* p. 498
7. R.S. Boggs, *SDLF*, Vol II, p. 691
8. *Ibid* .
9. Kenneth & Mary Clarke- *IFL*.p.1
10. *Ibid*
11. Richard M. Dorson, *American Folklore* (Bombay, 1966), p.1
12. *SFL*, Editor's note,p. 4
13. *SDFL*, "Finnish Folklore", p. 380
14. *Encyclopaedia Britannica*, Vol. 9, p. 440
15. *SFL*, p. 5
16. *SFL*, p. 5

17. ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕರು ಈ ಪತ್ರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳನ್ನೂ, ಪೂರ್ಣಪಾಠವನ್ನೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೋಡಿ: (1) 'ಜಾನಪದ ಸ್ವರೂಪ' ಸಂ. ೧. ಸಂ. ೧. - 1969, (2) ಜಾನಪದ -ಪು. 9
18. Durga Bhagavat, *Outlines of Indian Folklore*, (Bombay, 1958)p.8
19. ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ ಥಾಮಸ್ ಎಂವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ಯೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಗುಮಾಸ್ತೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ. ಹೌಸ್ ಆಫ್ ಲಾರ್ಡ್ಸ್ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಿಯಾಗಿದ್ದ. *Notes and Queries* ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಟಣಾಗಾಗಿಯೇ ಸಂಪಾದಿಸತೊಡಗಿದ. ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ 'Folklore Society' ಯ ಸ್ಥಾಪಕನೂ, ಅದರ ಪ್ರಥಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷನೂ ಆದ.
20. Thomas Sternberg-*The Dialect and Folklore of Northamptonshire*.
21. Richard M. Dorson,- *American Folklore*, (Bombay, 1966) p. 1
22. R. S. Boggs., *SDFL.*, Vol. II., p. 690
23. Alan Dundes., *SFL.*, p. 2
24. *Ibid.*, p. 2
25. ಜಾಸ್ಟ್ ಪು. 17.
26. Kakasheb Kalekar-*Folklore Research in India* (Calcutta, 1964)p. 88.
27. *SDFL* p. 354.
28. *SFL* p. 4
29. ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. ಇಂಗ್ಲಿಷು-ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥಕೋಶ, ಪರಿಷ್ಕೃತ ಆವೃತ್ತಿ (ಮೈಸೂರು, ೧೯೬೫) ಪು. 690
30. ಸಿ. ಪಿ. ಕೆ., ಹೊನ್ನಬಿತ್ತೇವು ಹೊಲಕಲ್ಲ, (ತರೀಕೆರೆ, ೧೯೬೭) ಪು.51.
31. ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ, ಅದೇ ಪು. 135.
32. ಜಾಸ್ಟ್, ಪು. 18
33. *En. R. E.*, Page. 1
34. Aurelio M Espinosa-*SDFL* p. 399
- 35 "Folklore is not science about a folk but, the traditional folkscience and folk poetry"
-Jonas Balys *SDFL*, p. 398
36. *Ibid*, 399

37. M. Harmon *SDFL*, p. 400
38. Charles Francis Potter, *Ibid*, p. 401
39. Archer Taylor, *SDFL*, p. 402
40. Stith Thompson-*SDFL* p. 403
41. *Ibid*
42. *Ibid*, p. 398.
43. *Ibid*, p. 399.
44. "The term Folklore as used today is ambiguous.....A connotation which adds to the confusion is a hang over from the earlier European use of the word 'Folklore' to cover peasant customs, beliefs and narratives- the anthropology of peasants-Katharine Luomala, *SDFL*, p. 401.
45. "Folklore is a branch of cultural ethnology", *SDFL*, p. 400.
46. R.D. Jameson, Erminie. W. Voegelin *SDFL*, p 401, p. 403
47. E.W. Voegelin, *SDFL*, p. 403.
48. Richard M. Dorson, *American Folklore*, pp. 216-244.
49. Alan Dundes-*SFL*. p. I
50. *IFL*, p. 1.
51. *Ibid*.
52. *F T*, pp. 368-405.
53. Jacob and Wilhelm Grimm, *Kinder-Und Hus Marchen* (1912).
54. "What Hone endeavoured to do in his 'Everyday Book', etc., *The Athenaeum*, by its wider circulation, may accomplish ten times more effectually-gather together the infinite number of minute facts, illustrative of the subject I have mentioned, which are scattered over the memories of its thousands of readers, and preserve them in its pages, until some James Grimm shall arise Who shall do for the mythology of the British Islands the good service which that profound antiquary and philologist has accomplished for the Mythology of Germany". - Abmrose Merton (W. J. Thoms), Letter to Athenaeum, August 12, 1846; quoted by Richard M. Dorson, *Peasant Customs and Savage Myths Vol 1 I.*, p. 53.
55. *IFL*, p 28.

56. *SDFL*, p 4.
57. *FT*, p 370
58. Richard M. Dorson, *SFL* p. 59.
59. Sir George Cox, quoted by S. Thompson., *FT* p. 372.
60. *SDFL* pp. 4-5.
61. *Ibid*.
62. *IFL*, p. 29.
63. *SDFL*, p. 136.
64. *FT*, p, 376.
65. ಜಿ. ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು (ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೦) ಪು. ೧೫೭.
66. *FT*., p. 69.
67. *Ibid*, p. 379.
68. *SDFL*., p. 6.
69. *Ibid*, p. 7.
70. *IFL*, p. 28.
71. *Ibid*, pp. 28-29.
72. Quoted by Stith Thompson, *FT*, p. 381.
73. *Ibid*.
74. *Ibid* p. 381-82
75. *SDFL* p. 8
76. *Ibid*
77. *FT*, p. 383
78. *Ibid*, p. 383
79. *IFL* p. 36
80. *IFL*.p. 386
81. E.D. Phillips, *SFL*., p. 84
82. *Ibid*
83. *Ibid*
84. *FT*., p. 386
85. *Ibid* p. 389

86. *Ibid*

87. *Ibid*

88. *SDFL*, p. 382

89. *Ibid*

90. *SDFL*, p. 498

91. *FT*, p 431

92. *Ibid*, p. 432

93. Alan Dundes-, 'Ways of Studying Folklore' *American Folklore* (Ed)
Tristran Coffin; p. 46

94. Archer Taylor, *SDFL.*, p. 403

95. Francis Lee Utly, *SFL.*, p. 9

96. Alan Dundes, *SFL* pp. 2-3

97. *SDFL*

98. *BTA*, p. 3

99. R. S. Boggs, *SDFL*, p. 699

100. *Ibid*, p. 1138

101. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಾಗ್ಸ್ ಅಪರ ವಿಭಜನೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದವರು ಡಾ.
ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕರು. ನೋಡಿ: "ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ - ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿ" ಹೊ. ಬಿ.
ಹೊ. ಪುಟ. 495

102. R. S. Boggs, *SDFL*, p. 1138

103. *Ibid*, pp. 1139-1147

104. P 200 ಪುರಾಣ ಎಂದರೆ, P ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ 200 ರ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ಪುರಾಣ
ಸಂಬಂಧವಾದ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಎಂದು ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು,

105. In Anthropological usage, the term Folklore has come to mean myths, legends,
folktales, proverbs, riddles, verses and a variety of other forms of artistic
expressions whose medium is the spoken word-W.R.Bascom; *SDFL.*,p.308

106. Folklore is that art form, comprising various types of stories, proverbs, sayings,
spells , songs, incantations, and other formulas, which employ spoken language
as its medium. -R.A.Waterman; *SDFL.*,p.403.

107. Quoted by Francis B. Gummere-*The Popular Ballad*: p.1.

108. *Ibid.*
109. Rhys Carpenter-*FR*:p.17.
110. 'Fakelore', *American Folklore*, p.3
111. Richard M. Dorson-*American Folklore*, p.3.
112. Riddles rank with Myths, Fables, Folklores, and Proverbs as one of the earliest and most wide spread types of formulated thought. A good case could probably be made for thir priarity to all other forms of literature or even to all other oral lore, for riddles are essentially metaphors, and metaphors are the result the primary mental process of association, comparision and the perception of likeness and difference-C. F. Potter, *SDFL*; p. 938
113. Durga Bhagavat, *Riddle in Indian Lore and Life* p. 45
114. ನಮ್ಮ ಒಗಟುಗಳು -ಸಂ. ರಾಗೌ. ಪು. ೧೬
115. 'ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಗಟುಗಳು ಸಾಂಕೇತಿಕ ಕೃತಿಗಳು, ರೂಪಕಗಳು, ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಮೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ನಾವು ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯದ ಜೀವಗುಣವಾದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಆರೋಪಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ' -ಸಿ. ಪಿ. ಕೆ., 'ಹಿನ್ನುಡಿ', ಕನ್ನಡ ಒಗಟುಗಳು, ಸಂ. ಜೀ. ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ, ಪು. ೬೨.
116. Archer Tylor-*SDFL*, p. 403.
117. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಬಾಗ್ಸ್ ಅವರು ಜನಪದ ವಿಭಜನೆಯ ಚತುರ್ಮುಖಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಾದೆ ಮತ್ತು ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಭಾಷಿಕವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದರೆ, ಆರ್ಚರ್ ಟೈಲರ್ ಮುಂತಾದವರು ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲೇ ಅವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.
118. 'ಮೈದುನ ರಾಮಣ್ಣ' ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಕಥೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ.
119. ಡಾ. ರಂ. ಶ್ರೀ ಮುಗಳಿ - ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ ಪು. ೧
120. ಡಾ. ಜಿ. ವರದಾರಾಜರಾವ್ - 'ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಮೇಲೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ' ಸುವರ್ಣ ಸಂಚಯ, ಪು. ೧೦
121. ಅದೇ ಪು. ೧೦೨
122. ಡಾ. ಜಿ. ವರದಾರಾಜರಾವ್ - ಕಾಮಾರ ರಾಮನ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳು, ಪು. ೨೬೨.
123. ಪಂಡಿತರುಂ ವಿವಿಧಕಳಾ
ಮಂಡಿತರುಂ ಕೇಳತಕ್ಕ ಕೃತಿಯಂ ಕ್ಷಿತ್ತಿಯೊಳ್
ಕಂಡರ್ ಕೇಳ್ತೊಡೆ ಗೊರವರ
ಡುಂಡುಚಿಯೇ ಬೀದಿವರೆಯ ಬೀರನಕತೆಯೆ
(ಮಧುರಕವಿ)

124. ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀ. 'ನಾಡಪದಗಳು' - ಮುನ್ನುಡಿ, ಪು. ೫
125. *Folksongs of Southern India*; p. 17.
126. *Ibid.*, p. 20.
127. It has often been said that there is no better way of discovering the real feelings and ideas of a people than that afforded by the songs that pass from lip to lip in their street and markets. None know from when they come. Verses are added to or subtracted from them as new ideas come in or old once pass away-Charles E. Gover, *The Folksongs of Southern India*, Madras 1959 p. 1.
128. *Indian Antiquary*, Vol. xiv, Nov. 1885, pp. 293-303; vol. xv, Dec 1886, pp. 349-353; vol. xvi, Dec. 1887, pp. 356-361; vol. xviii, Dec. 1889, pp. 353-362; vol. xix Dec. 1890, pp. 413-423.
129. ಗರತಿಯ ಹಾಡು 'ಪರಿಚಯ', ಪು. ೧೭
130. ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ - ಮುನ್ನುಡಿ, ಗರತಿಯ ಹಾಡು, ಪು. ೧೭
131. ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಐಯ್ಯಂಗಾರ್, 'ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಲಾವಣಿ ಸಾಂಗತ್ಯ' ವಿಮರ್ಶೆ (ಭಾಗ-೧)
132. ಈ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚರ್ಚೆಗೆ ಸುವರ್ಣ ಸಂಚಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕರ 'ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಸ್ವರೂಪ' ಲೇಖನವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.
133. ದೇವುಡು ಅವರು ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ 'ಜಾನಪದ' ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಸ್ತುತ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಬಹುಶಃ ಎರಡು ಮೂಲಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ೧೯೩೧ರ ವೇಳೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮಾಸ್ತಿಯವರ 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂಬ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆ ಹಾಗೂ ೧೯೩೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಅರ್ಚಕ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರ 'ಹುಟ್ಟಿದ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಸಮಗ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ "ಲಾವಣಿಗಳು, ಗೀತೆಗಳು, ಗಾದೆಗಳು, ಊರ ಹೆಸರುಗಳು ಮುಂತಾದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ." ಎಂದು "ಜಾನಪದ" ದ ಕಡೆ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಚಕ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರ ಕೃತಿ ಜನಪದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕತೆ, ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಗಾದೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕಲೆ ಮುಂತಾದ ಜಾನಪದದ ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.
134. ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳು-ಸಂ. ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ೧೯೩೮
135. ಹಳ್ಳಿಯ ಪದಗಳು- ಸಂ. ಬಿ. ಎನ್ . ರಂಗಸ್ವಾಮಿ, ೧೯೪೦

136. ನಾಡಪದಗಳು ಎಲ್. ಗುಂಡಪ್ಪ, ೧೯೪೭
137. ೧೯೫೫ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಸ್. ಗದ್ದೀಮಠ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಎಚ್. ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ನಿಬಂಧ. ೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥದ ಸಂಗ್ರಹರೂಪ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ನಿಬಂಧ.
138. *Encyclopaedia of Religion and Ethics*, p. 7.
139. "G. L. Gomme, *Hand Book of Folklore*". ಈ ಕೃತಿಯ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಆವೃತ್ತಿ 1913ರಲ್ಲಿ ಸಿ.ಎಸ್. ಬರ್ನ್ಸ್‌ನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ.
140. ಡಾ. ಗದ್ದೀಮಠ ಅವರ ಪಿ ಎಚ್. ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ 'ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಅದೊಂದು ಜಾನಪದವನ್ನು ಕುರಿತ ಸ್ವತ್ವವಾದ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು. ನೃತ್ಯಗಳು ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು, ಹಬ್ಬಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಪುರಾಣಗಳು ಮುಂತಾಗಿ ಹತ್ತು ಹಲವು ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಆ ಕೃತಿ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಡಾ. ಗದ್ದೀಮಠ ಅವರು ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದ್ದ ದಟ್ಟವಾದ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಈ ಕೃತಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.
141. "ಅವರು ಕೈಕೊಂಡ ಅನೇಕ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ (Folklore) ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲೊಂದು." -ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದಗೀತೆಗಳು. ಪು. ೫
142. ಜೀ. ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ- 'ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹೊಣೆ', Festival of Dances. ವಿಶೇಷಾಂಕ 1966 ಸಾಹಿತ್ಯ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ' ಎಂಬ ಮಹತ್ವಪೂರಿತ ಪ್ರಬಂಧ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ದಾಖಲೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಶ್ರೀಯುತರು ಜಾನಪದದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಅತ್ಯಂತ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು-
143. ನೋಡಿ: 'ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಅದರ ಸ್ವರೂಪ' ಸುರ್ವಣ ಸಂಚಯ, ೧೯೬೭ ಪು. ೧೮-೧೯.
144. ಡಾ. ಬಿ. ವರದರಾಜ ರಾವ್, 'ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಮೇಲೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ' ಸುರ್ವಣ ಸಂಚಯ, ಪು. ೯೪ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು Folkloren ಅಧ್ಯಯನ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತ "ಪಾಮರ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ತ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ Folkಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾದಿ ಉನ್ನತ 'ಪಾಮರಟ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜಾನಪದ ಈ ಸ್ತರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಉನ್ನತ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲೂ ದಟ್ಟವಾಗಿಯೇ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.
145. ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ.- 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ', 'ಹೊನ್ನಬಿತ್ತೇವು', ಪು. ೫೧
146. ಪ್ರೊ. ದೇಜಗೌ ಅವರ 'ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ' ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಈ ನುಡಿಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಮುನ್ನುಡಿ.

ಅನುಬಂಧ

೨೫೨ / ಜೀಶಂಪ ಅವರ ಜಾನಪದ ಬರಹಗಳು

ಜಾನಪದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

ಗ್ರಾಮೋದ್ಧಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವಿಪುಲಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂತಃಸತ್ವವಾಗಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಅಲೋಚಿಸುವುದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿದೆ. ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೇನೋ ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನರು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಮೌಲ್ಯದಿಂದ ಇಂದು ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಆಂಗ್ಲರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಈ ಸಂರಕ್ಷಣಾಕಾರ್ಯದಿಂದ ನಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳೂ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಆ ಕಾರ್ಯ ಎಲ್ಲ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಇನ್ನೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಿತ್ತು. ನೂರಾರು ಓಲೆಯ ಗರಿಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೀರಿಗೆಸೆದ, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ವಿಷಾದಪ್ರಸಂಗಗಳು ಇಂದಿಗೂ ವರದಿಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ಅವಜ್ಞೆ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸುವ ಬಿರುಸಿನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳದ ಹೊರತು ನಾಡಿನ ಕಲ್ಯಾಣ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಧಿತವಾಗಲಾರದು.

ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿ ಇದಾದಮೇಲೆ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಪಂಡಿತವರ್ಗದವರಿಂದ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಆದರೂ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗೂ ಮಾತೃಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಉಳಿದು ಜನತೆಯ ಜೀವಾಳವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಇಂದಿನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ದುರ್ಲಭವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ನಾಡಿನ ಹಿರಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಳೆಯಬೇಕಾದರೆ. ಆ ಬದುಕಿನ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮರೆಹೊಗಬೇಕು. ಜನತೆಯ ಆಶೋತ್ತರಗಳು ಬಹು ನೈಜವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸರಳ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ರಸಿಕರ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರ ಈ ಉನ್ನತ ಸಾಹಿತ್ಯಗುಣವನ್ನು ಕೇವಲ ಎರಡು ಮೂರು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ಗುರುತಿಸಿ, ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವೂ ನಡೆದು, ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಾದುದು ಇನ್ನೂ ಪರ್ವತದಷ್ಟಿದೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಡಾ. ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್ ಮುಂತಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನೇ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟು, ಕಾಡುಜನರ ನಡುವೆ ನೆಲಸಿ ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಹು ಗಣನೀಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಡಾ. ಗದ್ದಗೀಮಠ ಅವರಂಥ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರೇಮಿಗಳ ಸೇವೆನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ಪುಣ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಹಸ್ರಾರು ಪುಟಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಾಗಲೀ, ಸರ್ಕಾರವಾಗಲೀ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬರದಿದ್ದು ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ ಮಾತಾಡಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಅವರ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದಾಗಿರುವ ನಷ್ಟವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವುದು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಾಡಿನ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹೋಗಿರುವ ಅಪಾರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಹೊರತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಈಗಲಾದರೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

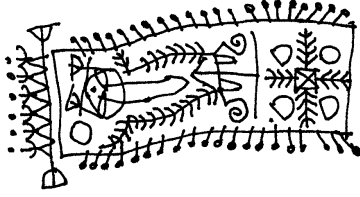
ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡದ ಆಚಾರ್ಯ ಪುರುಷರೊಬ್ಬರು ಉದ್ಘೋಷಿಸಿದಂತೆ 'ಆಂಗ್ಲರ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಈ ದುಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಮಾತು ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡನಾಡು ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಏಳಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನತೆಯಾಗಲಿ ಸರ್ಕಾರವಾಗಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಯಾವ

ಯೋಜನೆಯನ್ನೂ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು ವಿಷಾದನೀಯ. ಕನ್ನಡದ ಮಾತು ಕೆಲವರಿಗೆ ಅಲಸ್ಯವನ್ನೂ, ಕೆಲವರಿಗೆ ತಾತ್ಕಾರವನ್ನೂ, ಕೆಲವರಿಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನೂ ತರುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಹೇಡಿಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರತೀಕವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ನಾಡಿನ ನುಡಿಯ ಒಂದು ಪರಂಪರಾನುಗತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಜೀವಾಳವನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡು ಆದರ್ಶ ನಾಡನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪಣವನ್ನು ನಾವಿಂದು ತೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಂಥ ಆದರ್ಶ ನಾಯಕರೂ ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇಂದು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಏನಾಗುತ್ತವೆ? ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಜೀವನ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಐಕಮತ್ಯ, ಶಾಂತಿ ನೆಮ್ಮದಿಗಳು ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿವೆಯೋ ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಆಧುನಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಸರಳತೆಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿ ಕೃತಕತೆಯನ್ನೂ ಆಡಂಬರವನ್ನೂ ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ರಾಜಕೀಯದ ವಿಷವಾಯು ಪರಸ್ಪರ ಅಂತಃಕಲಹಗಳನ್ನೂ, ಕೃತ್ರಿಮತೆಯನ್ನೂ ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತಿವೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ಕಬಳಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಬಡತನವೇನೂ ಹರಿದಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ರೈತನು ಹಿಂದಿನ ರೈತನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ರೈತನು ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಬರಿಯ ಭ್ರಾಂತಿಯ ಮಾತು.

ಹಳ್ಳಿಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ನಶಿಸಿಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವ ಬಗೆಗೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ, ಬಯಲಾಟಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳೂ, ಕೋಲಾಟ, ಸುಗ್ಗಿಯ ಕುಣಿತವೇ ಮೊದಲಾದ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳೂ, ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ನವೋದಯದ ಈ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ, ಆದರ್ಶಗಳನ್ನೂ ತುಂಬಲು ನೆರವಾಗಬೇಕು. ಇವುಗಳ ಪುನಃಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅನ್ಯಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳ ಉದ್ಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಉದ್ಧಾರ ಇಲ್ಲ.

ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಪುನರುಜೀವನಕ್ಕೆ ಯಾವ ಹೊಸ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬಹುದು, ಎಂಬುದರ ಬಗೆಗೆ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಬೇಕು. ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಕಲೆಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಯು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಾದರು ನಡೆಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬಹುಮಾನಗಳ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುವುದು ಈ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಚೇತನವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತದೆ. ನಾಟಕಾದಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊಣೆಯಲ್ಲಿ

ಸರ್ಕಾರವು ಪಾಲುವುದು, ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪುರಾಣಪುರುಷರ ಪುಣ್ಯಕಥೆಗಳ ಪ್ರಸಾರ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ನಶಿಸಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗೆಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಕೆಲಸ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ತೆರೆದರೂ ಸೂಕ್ತವೇ? ಇಲ್ಲವೆ ಆ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾದರೂ ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕು.

ಜನಪದ ಜೀವನದ ನಿಕಟ ಪರಿಚಯ ಉಳ್ಳವರೂ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಭಾಷೆಗಳ ಉತ್ತಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದಾದರೂ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಜನಪದ ಪ್ರಸಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವವರೆಲ್ಲರ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೂ ತೀರ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಬಗೆಗೂ ಇದೇ ಮಾತು ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಟೇಪ್ ರಿಕಾರ್ಡರುಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಜನಪದ ಧಾಟಿಗಳನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾದುದೂ ಮುಖ್ಯವಾದುದೇ. ಕೃತಕವಾದ ಚಿತ್ರಗೀತೆಗಳ ಧಾಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರಳವೂ ಸುಮಧುರವೂ ಆದ ಈ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕೆಲವರು ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೊಲೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಬದುಕನ್ನು ಕಾಣದೆ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಹಳ್ಳಿಗರ ಬಾಯಿಂದ ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೇಳದ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಧಾಟಿಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸದ, ಜಾನಪದ ಗಾಯಕರು ಅವರ ಆತ್ಮಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಹಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಕ್ಷೇಮ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ

ಮಾನವನ ಅನುಭವಗಳ ಶ್ರೀಮಂತ ಭಂಡಾರವಾದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಾಮಗ್ರಿ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಬಾಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೂ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಹೊಣೆ ಜನತೆಯನ್ನೂ ಸರ್ಕಾರವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದೇಶದ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳಲ್ಲೊಂದು, ಅದನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಪತ್ತು ಎಂಬಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅರಿವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿನೂ ಮೂಡದಿರುವುದು ಶೋಚನೀಯ ವಿಷಯ!

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದೇಶಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಿಂದಲೂ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿ ಯುರೋಪಿನ ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ, ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಅನೇಕ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದುವು. ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಬೆಲ್ಜಿಯಂ, ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್, ಜರ್ಮನಿ ಮುಂತಾದುವು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ

ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರಿವೆ. ಇಂದು ವಿಶ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾದ ರಷ್ಯಾ, ಅಮೇರಿಕಾಗಳಲ್ಲೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಅನೇಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ, ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿವೆ.

ಭಾರತೀಯ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಕೀರ್ತಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೇ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಿಷ್ಟು ಇಲ್ಲಿಷ್ಟು ಭಾರತೀಯ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಒದಗಿಬಂದು, ಭಾರತ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತೌರು ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಭಾಜನವಾಯಿತು. ಅಪೂರ್ವಗಾದೆಗಳೂ, ಕಥೆಗಳೂ, ಗೀತೆಗಳೂ ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಅನುವಾದಿತವಾದುವು. ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರನೇಕರು ತಮ್ಮ ತಾಯಿನಾಡಿನ ಈ ಸಂಪತ್ತಿನ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿಹರಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತರು. ಆದರೆ ಕಾಶ್ಮೀರ, ರಾಜಾಸ್ಥಾನ, ಬಂಗಾಳ, ಅಸ್ಸಾಮ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಉತ್ತರದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕೆಲಸ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯಂತೂ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಏನಿದ್ದರೂ 'ಗೀತ' ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗಣನೀಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ಉತ್ಸಾಹಿಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ತೋರಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಜಾನ್ ತಾಮ್ಸ್ ಅವರು ೧೮೪೬ರಲ್ಲಿ 'Folklore' ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರು. ವಿಶ್ವದ ಬಹುಪಾಲು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದವೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಪದ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ, ಬಂಗಾಳದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಚರ್ಚಿಸಿರುವ ಲೋಕವ್ರತ, ಲೋಕ ವಿಜ್ಞಾನ, ಲೋಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಲೋಕ ಶ್ರುತಿ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ನಡೆದಿದೆ. ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಕೆ. ಚಟರ್ಜಿಯವರು ಲೋಕಯಾನ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.¹ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದುದಲ್ಲ. Folklore ಎನ್ನುವ ಪದ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು ಕಥೆಗಳು ಗಾದೆಗಳು, ಒಗಟುಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ನಾಟಕ, ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳು ಹೀಗೆ 'ಜನಪದ'ಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳೂ 'Folklore'² ಪದದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಈ ಮಹಾವೃಕ್ಷದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಶಾಖೆಯಷ್ಟೆ. ಜನಪದ ಗೀತೆಯಂತೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಅಂಗ ಮಾತ್ರ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಏನಿದ್ದರೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಂದಾಗ ಆಗಬೇಕಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ;

ನಮ್ಮ ಕೊರಕತೆ ಎದ್ದು ತೋರುತ್ತದೆ. ನಿಷ್ಣಾತರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೊಡ್ಡ ದಳವೇ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯರಂಗವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದೆರಡು ದಶಕಗಳು ಶ್ರಮಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸುಪುಷ್ಪವಾಗಬಲ್ಲದು; ನಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯ ನಿಧಿಯೊಂದು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಬಲ್ಲದು.

ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು? ಜನತೆಯೇ? ಸರ್ಕಾರವೇ? ಜನತೆಯ ಹೊಣೆಯಂತೂ ಹಿರಿದಾದುದೇ ಆದರೂ ಸರ್ಕಾರ ಆದ್ಯಗಮನ ನೀಡಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಿವೆ. ಯಾವುದೋ ಗಡಿಬಿಡಿ ಗೊಂದಲ ನಮ್ಮನ್ನು ಆವರಿಸದಂತೆ ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಿವೆ. ನವನಾಗರಿಕತೆ ನಗರಗಳ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಮೀರಿ ಪ್ರಶಾಂತ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಬದುಕನ್ನೂ ಕಲಕುವಷ್ಟು ದೂರ ತೀವ್ರವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಳಿವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಾವು ಅಪಾರ ಹಣವನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತೇವೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಂಥ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವತ್ತ ನಾವು ಔದಾಸೀನ್ಯಪರರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಕಳೆದ ಒಂದೆರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವೇಗವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

“ನವನಾಗರಿಕತೆಯ ಹೊಡೆತದಲ್ಲಿ, ಪ್ರೌಢಸಾಹಿತ್ಯದ ತಿರಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಉಳಿಯುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ ನಾಶವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಅದನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕನ್ನಡಿಗರ ಕರ್ತವ್ಯ” ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯ ‘ಶ್ರೀ’ಯವರು ಮೂರುವರೆ ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ‘ಗರತಿಯ ಹಾಡು’ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿ ಇನ್ನೂ ಅತ್ತ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳದಿರುವುದು ನಮ್ಮ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೇ ಹಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ, ಉತ್ಸಾಹಿಹಾರ್ಯಕರ್ತರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಶಾಖೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಈಗಲಾದರೂ ಆರಂಭಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ, ನಾಟಕಕ್ಕೆ, ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ, ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಅಕಾಡಮಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಅಪಾರ ಹಣ ವೆಚ್ಚಮಾಡುವ ಔದಾರ್ಯಮಾತ್ರ ನಮ್ಮದಾಗಬಾರದು. ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನೇ, ಶಾಲೆಗಳನ್ನೇ ತೆರೆಯಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಾಯಿಬೇರಾದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹೇಗೆ ವಂಚಿತವಾಯಿತೋ ಅಚ್ಚರಿ ಪಡಬೇಕಾಗಿದೆ! ಪಾಮರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರವಾಗಿ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸುವ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ? ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೇ ಮಲತಾಯಿ

ಧೋರಣೆಯಿಂದ ನೋಡುವ ಸಂಕುಚಿತ ದೃಷ್ಟಿ ನಮ್ಮದೆಂದೆ ಇದನ್ನು ವಿಚಾರಶೀಲರು ಈಗಲಾದರೂ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

“ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ತಾಯಿತಂದೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ತಬ್ಬಲಿಗಳಂತಾಗುತ್ತದೆ..... ಮುಂದೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ಏನಾದರೂ ಸಿಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಶರಾವತಿಯನ್ನು ಈಗ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಆದರೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶರಾವತಿ ಒಮ್ಮೆ ಬತ್ತಿಹೋದರೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹರಿಯಲಾರಳು..... ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವರೂ ಎಚ್ಚತ್ತು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ” ಎಂದು ತಜ್ಞ ಲೇಖಕರಾದ ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡರು ‘ದೇಶವಿದೇಶದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು’ ಎಂಬ ಕೃತಿಗೆ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತ ನುಡಿದಿರುವ ಮಾತು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸುವಂತಿದೆ.

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡರ ಸಾಹಸದ ಫಲವಾಗಿ ‘ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ’ ಎಂ. ಎ. ತರಗತಿಯ ವ್ಯಾಸಂಗ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯ. ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಗದ್ದಿಗೆಯನ್ನು ಏರುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಎಲ್ಲರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಈ ಮೊದಲೇ ದಿ. ಡಾ. ಗದ್ದೀಮಠರಂಥ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ನಿಬಂಧವನ್ನು ಹಲವು ಸುದೀರ್ಘ ಕಥನಗೀತೆಗಳೊಡನೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದು ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹಿಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೇನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆಚಾರ್ಯ ವಾಸ್ತಿಯವರೂ, ಕವಿವರ್ಯ ಬೇಂದ್ರೆಯವರೂ, ಕನ್ನಡದ ರಕ್ಷಾಮಣಿಯಾಗಿದ್ದ ‘ಶ್ರೀ’ಯವರೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರೆದು, ನುಡಿದು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತುಂಬಿದರು. ೧೯೩೧ರ ವೇಳೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಗರತಿಯ ಹಾಡು ಹಲಸಂಗಿಯ ಸೋದರರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಅತ್ಯಪೂರ್ವ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಕಾಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ ಮೀಸಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಸಿಂಪಿಯರ ಜೀವನ ಸಂಗೀತ ಕಾಪಸೆ

ರೇವಪ್ಪನವರ ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಂಡೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ 'ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೊಗಸನ್ನೂ, ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸಿದುವು.

ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕೃತಿಯಾಗಿ ಹೇಮಗಿರಿಯ ಅರ್ಚಕ ಬಿ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು(೧೯೩೩) ಎಂಬ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಈ ಕೃತಿ ಇಂದಿಗೂ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃತಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕರು ಈ ಕೃತಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ಇಂದಿನ ವಿಪುಲ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ೧೯೩೩ರ ಸುಮಾರಿಗೇ ಪ್ರಕಟವಾದ ವಿ. ವಿ. ತೋರ್ಕೆಯವರ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಿರುಹೊತ್ತಗೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳು ಕಾಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಆರಂಭವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ ಯಾತ್ರೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲೇ ಸಾಗಿ ೧೯೪೬ರ ವೇಳೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮತಿಘಟ್ಟ ಸೋದರ ನಾಡಪದಗಳು ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಘಟ್ಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಸೊಗಸನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀ ಎಲ್. ಗುಂಡಪ್ಪನವರಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಾದುಬಂದು ಜನಪದ ಗೀತೆ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಬಗೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಾಯಿತು. ನಾಡಪದಗಳು ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊರತಂದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ದುಡಿದು ಅಪೂರ್ವ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ನಡುವೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಸ್ತಿಯವರ ದೇವುಡು ಅವರ, ಗೊರೂರರ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಜನತೆಯ ಒಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದುವು.

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಪ್ರಕಟಣೆ ಉತ್ತಮ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಂಡುದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಡಾ. ಗದ್ದಿಮಠ ಅವರು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೂ, ಕ. ರಾ. ಕೃ. ಜೀಶಂಪ ಅವರು ಮೈಸೂರು ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಅಧ್ಯಯನವಾದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರಿದರು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹುಪಾಲು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಡಾ. ಗದ್ದಿಮಠ ಅವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಲೋಕಗೀತೆಗಳು ನಾಡ ಹಾಡುಗಳು ಮುಂತಾದ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದರು ಇತ್ತ ಶ್ರೀ ಕರಾಕೃ ಹಾಗೂ ಜೀಶಂಪ ಅವರು ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಹಳೆಯ

ಮೈಸೂರಿನ ಅನೇಕ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸುಂದರ ಸಂಕಲನಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಬರಹಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಹೊರತಂದರು. ಸುದೀರ್ಘ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಡಾ. ಗದ್ದೀಮಠ, ಕರಾಕೃ ಹಾಗೂ ಜೀಶಂಪ ಅವರಿಗೇ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಕರಾಕೃ ಅವರ 'ಜಾನಪದ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು' ಮೂವತ್ತಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಸುದೀರ್ಘ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳ ಸಂಕಲನ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳ ಎಲ್ಲ ಮುಖಗಳನ್ನೂ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಡಲು ಈ ಕೃತಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕರಾಕೃ ಅವರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಂಕಲನಗಳು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದದ್ದಿಯಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ.*

ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಕಲನಗಳು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವಂತಿವೆ. 'ಗೊರೂರರ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳು' ಈಶ್ವರ ಚಂದ್ರ ಚಿಂತಾಮಣಿಯರ ಗರತಿಯರ ಮನೆಯಿಂದ ಜೀಶಂಪರ ಅವರ ನೆನೆದೇವು, ಆರ್. ಎಲ್. ಪಂಚಮುಖಿಯವರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು, ಸ.ಚ.ಮಹದೇವನಾಯಕರ ಜನಪದ ರಸಗಂಗೆ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು, ಕೆ. ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನವರ ಅವರ ನೆನೆದೇವು ,ಶಿವೇಶ್ವರ ದೊಡ್ಡಮನಿಯವರ ನವಿಲೂರ ಮನೆಯಿಂದ, ಗೊ. ರು.ಚನ್ನಬಸಪ್ಪನವರ ಗ್ರಾಮ ಗೀತೆಗಳು, ಮೈದುನ ರಾಮಣ್ಣ, ಜೋಗದ ರೋಕ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಹಾಡುಗಳು ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳೂ, ಕರೀಂಖಾನರ ಜನಪದ ಗೀತ ಸಂಕಲನಗಳೂ, ಚಂದ್ರಶೇಖರನಾಥರ ಶ್ರೀ ಆದಿಚುಂಚನಗಿರಿ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು-ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಜನಪದದ ಗೀತೆಗಳ ಸಂಕಲನ ಕಾರ್ಯ ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿಯೇ ನಡೆದಿದೆ. ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಎಂ. ಬಿ. ಮರಕ್ಕಣಿ, ಕೆ. ವಿ. ಲಿಂಗಪ್ಪ, ಪಡಾರು ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ, ಕೆ. ಆರ್. ಲಿಂಗಪ್ಪ, ಎನ್. ಆರ್. ಹೆಗ್ಗಡೆ, ಎಮ್ ಆರ್. ರಂಗಯ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ನೆರವಾಗುವಂತೆ ಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯ, 'ವಿಪುಲವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದಂತೆ ಕಂಡರೂ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯಗಳೊಡನೆ ಇನ್ನೂ ಆಗಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ, ಗಾದೆಗಳನ್ನೂ, ಒಗಟುಗಳನ್ನೂ. ಸ್ಥಳಕಥೆಗಳನ್ನೂ, ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದಂತಿರಲಿ ಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಗಾಧವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕರ ಹಾದಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದೆ. ಕಂಸಾಳಿಯ ಕಥೆಗಳು, ಕರಪಾಲದ ಕಥೆಗಳು, ಮಂಟೆದೇವರ ಕಥೆಗಳು, ಹೆಳವರ ಕಥೆಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಚಂಪೂರೀತಿಯ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯ ಮಿಶ್ರಿತ ರಚನೆಗಳು. ಇವುಗಳ ಕಡೆಯೂ ನಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹಕರು ದೃಷ್ಟಿಹರಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.*

ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅತಿ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಒದಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷರೂ, ಸಾಹಿತ್ಯಜ್ಞರೂ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಹುಮುಖ ಪರಿಚಯವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ, ಸರ್ಕಾರದ ವತಿಯಿಂದಲೇ 'ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಶಾಖೆ'ಯೊಂದು ಆರಂಭವಾಗಬೇಕಾದುದು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಂತೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದರೆ ಸೂಕ್ತವೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಾಗ ಒಂದೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯೂ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಅಮೂಲ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ; ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಿರಿ ಅಳಿದುಹೋಗದೆ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸೊಬಗಿನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಕಳಕಳಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಪುಣ್ಯದಿನಗಳನ್ನು ಎದುರು ನೋಡೋಣ.

(೧೯೬೭)

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

1. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಲೋಕಸಾಹಿತ್ಯ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. Folklore ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಈ ಪದವು ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದೂ ಉಂಟು.
-D.G. Bose, Studies in Folk Literature, p. 155
2. Folklore ಪದಕ್ಕೆ 'ಜಾನಪದ' ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಸುವರ್ಣ ಸಂಚಯ: ಪುಟ೨೧.) ಶ್ರೀಸುಜನಾ ಅವರು "ಜಾನಪದ ವಾಚ್ಯಯ" ಸೂಕ್ತಪದವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.
3. ಡಾ. ಜಿ. ವರದರಾಜರಾಯರು 'ಜನಶ್ರುತಿ' ಇಲ್ಲವೆ 'ಜಾನಪದ ವಿಜ್ಞಾನ' ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.(ಸು. ಸಂ. ಪು.೯೪)*ಹಿರಿಯ ಲೇಖರಾದ ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡರು ತುಮಕೂರು ಮತ್ತು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.
4. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇದೇ ಲೇಖಕರಿಂದ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಯೋಜನೆಗಳು

ಜಾನಪದ ಒಂದು ನಾಡಿನ ಮೂಲಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ಜನಜೀವನದ ಮೇಲೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ, ಜನರ ನಂಬಿಕೆಗಳು. ನಡವಳಿಕೆಗಳು, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಜೀವನವನ್ನು ಹಸನುಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ಬುದ್ಧಿ ಭಾವಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಾ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ಕಲೆ ಜನತೆಯ ಹೃದಯದ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಹಬಾಳೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಕಲೆಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವವರು ಬದುಕನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೆನೆಯೇ ಜನಪದ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ಜೀವನದ ಪರಿಪೋಷಣೆಯಷ್ಟೇ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು ಬೌತಿಕ ಅಳಿ ಕ ಹಾಗೂ ಭಾವುಕ ಜೀವನ. ಹೃದಯದ ಸಂಪನ್ನತೆ ಹೆಚ್ಚಬೇಕಾದರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯ ಮೌಲಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಪರಿಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನದ ಜೊತೆಗೆ ಕಲಾವಂತಿಕೆಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವವರು ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕ ಆರ್ಥಿಕಜೀವನದ ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮನುಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಜನಪದ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ರೂಪಿತವಾದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆಶೆಯ ಚಿಗುರು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತು ಅವುಗಳನ್ನು ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡು ಕರ್ನಾಟಕ ಜಿಲ್ಲಾಪರಿಷತ್‌ಗಳ ರೂಪಾರಿಯಾದ ಹಾಗೂ ಜನತೆಯ ಉದ್ಧಾರವನ್ನೇ ಸದಾ ಹಂಬಲಿಸುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವ ಸರ್ವಶ್ರೀ ಅಬ್ದುಲ್ ನಜೀರ್‌ಸಾಬ್ ಅವರು ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾಪರಿಷತ್ ಮತ್ತು ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಜಾನಪದವನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

- (೧) ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಕಥೆ: ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಕಾವ್ಯ, ಶಿಶುಪ್ರಾಸ, ಗಾದೆ. ಒಗಟು, ಒಡಪು, ಇತ್ಯಾದಿ
- (೨) ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ಕಲೆಗಳು: ಜನಪದ ರಂಗಕಲೆಗಳು, ನೃತ್ಯಗಳು, ಮನರಂಜಕ ಕಲೆಗಳು, ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಕಲೆಗಳು, ಕ್ರೀಡಾವಿನೋದಗಳು, ಆಟಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ
- (೩) ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು: ಮದುವೆಗಳು, ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳು, ಜಾತ್ರೆ ಉತ್ಸವಗಳು, ಅಡುಗೆ, ವೈದ್ಯಗಳು, ನಂಬಿಕೆ ನಡಾವಳಿಗಳು, ವ್ಯವಸಾಯ ವೃತ್ತಿಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ
- (೪) ಜಾನಪದ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳು: ವ್ಯವಸಾಯದ ಸಾಧನ ಸರಕುಗಳು, ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಯ ಉಪಕರಣಗಳು. ಮನೆ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳು, ಮನೆ ಮಾದರಿಗಳು, ವೇಷಭೂಷಣಗಳು, ವಾದ್ಯವಿಶೇಷಗಳು, ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳು.

ಜನಪದ ಗದ್ಯಕಥೆಗಳು

ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಗದ್ಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಎಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೂ

ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ವೈವಿಧ್ಯದ ಕಥೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನು ಕೆಳಕಂಡ ವರ್ಗದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಥೆಗಾರರು ಇಂದಿಗೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

೧. ಅತಿಮಾನುಷ ಕಥೆಗಳು
೨. ಮಾಂತ್ರಿಕ ಕಥೆಗಳು
೩. ರಮ್ಯ ಕಥೆಗಳು
೪. ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಥೆಗಳು
೫. ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಕಥೆಗಳು
೬. ಪ್ರಾಣಿ ಕಥೆಗಳು
೭. ವಿನೋದ ಕಥೆಗಳು
೮. ಸಂಚಿತ ಕಥೆಗಳು
೯. ಸೂತ್ರ ಕಥೆಗಳು
೧೦. ಐತಿಹ್ಯಗಳು
೧೧. ಪುರಾಣಗಳು

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕಥೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಮುದವನ್ನು ಕೊಡುವ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಾಮಾಗ್ರಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಒಂದು ಹೊಸಜ್ಞಾನಕೋಶವೇ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ಕಲ್ಪನಾವಿಲಾಸದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆಗಳು ಬೆಳೆದುನಿಲ್ಲುವುದರಿಂದ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಇವು ಒಳ್ಳೆಯ ಮೋಜನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶ್ರಮವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಜನಪದ ಗೀತೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ. (functional) ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವಾಗ, ಬೀಸುವಾಗ, ಕುಟ್ಟುವಾಗ ಅನೇಕ ಕೆಲಸಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಜನಪದರ ಬದುಕು ಜನಪದರ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅವರ ಬದುಕು ಭಾವಗಳಿಗೆ, ಆಶೋತ್ತರಗಳಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿವೆ. ಹಾಡಿಲ್ಲದ ಜೀವನ ಬರಡಾಗುತ್ತದೆ. ಬದುಕು ರಸಮಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಜನಪದರ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು

ಹಂತದಲ್ಲೂ ಹಾಡು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಗೀತೆ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.

೧. ಬೀಸುವ ಪದಗಳು
೨. ಲಾಲಿಯ ಪದಗಳು
೩. ದೇವರ ಪದಗಳು
೪. ಸೋಬಾನೆ ಪದಗಳು
೫. ತಿಂಗಳ ಮಾವನ ಪದಗಳು
೬. ಕೊಂತಿಯ ಪದಗಳು
೭. ಕಗ್ಗದ ಪದಗಳು
೮. ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು
೯. ಭಾಗಂತಿಕೆ ಪದಗಳು
೧೦. ಅಂಟಿಕೆ ಪಂಟಿಕೆ ಪದಗಳು
೧೧. ಕಂಟಿಯ ಪದಗಳು
೧೨. ಜೋಕುಮಾರನ ಪದಗಳು
೧೩. ಹಂತಿಯ ಪದಗಳು
೧೪. ಹೋಳಿಯ ಪದಗಳು
೧೫. ಮೊಹರಂ ಪದಗಳು
೧೬. ಹಸೆ ಪದಗಳು
೧೭. ಗೀಗಿ ಪದಗಳು
೧೮. ಹಚ್ಚಿ ಪದಗಳು
೧೯. ತತ್ತ್ವ ಪದಗಳು
೨೦. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪದಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ

ಮೇಲೆ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿದ ಹಾಡುಗಳು ಜನಪದರ ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ರೂಪಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಹಾಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಹಾಡುಗಳು ದೂರವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಹಾಡಿನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಂಗೀತದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಮಟ್ಟುಗಳು ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳು ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅಲೋಚಿಸಬೇಕಾದ ಕಾಲ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ.

ಲಾವಣಿಗಳು-ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು

ಮೇಲೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಹಾಡುಗಳು ಭಾವಗೀತಾತ್ಮಕವಾದರೆ, ಕಥೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಹಾಡುಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಕಥನಗೀತೆಗಳು, ಲಾವಣಿಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು ಜನಪದ ಜೀವನದ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳ ಮೇಲೆ ರಚಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜೀವನದ ನಾನಾ ಆದರ್ಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಆದರ್ಶ ಜನಪದರಿಗೆ ಚಿರಂತನ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ನೂರಾರು ಕಥನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಕಾವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ದೀರ್ಘಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುವ ಅನೇಕ ವರ್ಗದ ಗಾಯಕರನ್ನು ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಇಪ್ಪತ್ತು -ಮುಪ್ಪತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಇವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರ ತ್ಯಾಗ ಬಲಿದಾನ ಮಾಡಿದವರ, ವಿವಿಧ ಆದರ್ಶಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದವರ ವಿವಿಧ ಕಾವ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಗಳು ಜನಪದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯ, ಸ್ಥೈರ್ಯ, ಜೀವನೋತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ತುಂಬಲು ಪ್ರೇರಕವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಹುದು.

೧. ಕಂಸಾಳಿಯವರು
೨. ನೀಲಗಾರರು
೩. ಚೌಡಿಕೆಯವರು
೪. ಕರಪಾಲದವರು
೫. ಕಿಂದರಿ ಚೋಗಿಗಳು
೬. ತಂಬೂರಿಯವರು
೭. ದೊಂಬಿದಾಸರು
೮. ಹೆಳವರು

೯. ಗೊರವರು
೧೦. ಗೊಂದಲಿಗರು
೧೧. ವಾಘೇ ಮುರಳಿಯವರು
೧೨. ಭೂತೇರು
೧೩. ಚೋಗುತಿಯರು
೧೪. ಕುಡುಬಿಯವರು
೧೫. ಗಣೆಯವರು ಇತ್ಯಾದಿ

ಈ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಮೇಳದವರು ಸೂಕ್ತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಅಭಾವದಿಂದ ಹಾಡುವ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಬಿಡುವ ಸನ್ನಿವೇಷಗಳು ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇವರ ಕಾವ್ಯಮೇಳಗಳು ಮತ್ತೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುವ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದವ್ಯಿವು ಮತ್ತೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ಜನಪದ ರಂಗಕಲೆಗಳು:

ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲೂ ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿ ಜನಪದರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದೆ. ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಭಾಗವತ, ಶಿವಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಮೂಲದಿಂದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಯ್ದು ನಾಟಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಈ ದೃಶ್ಯಕಲೆ ಜನರಿಗೆ ಜೀವನದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಬದುಕಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಈ ನಾಟಕಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ವರ್ಚಿಸನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಸಾಧನವಾಗಿವೆ. ಕಲೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪಾಠವು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ರಂಗಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

- ೧) ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳು
- ೨) ಮೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನ
- ೩) ಮೂಡಲಪಾಯ ದೊಡ್ಡಾಟ
- ೪) ಘಟ್ಟದ ಕೋರೆ
- ೫) ಸಣ್ಣಾಟ
- ೬) ದಾಸರಾಟ

- ೭) ಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಟಕಗಳು
- ೮) ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ
- ೯) ತೋಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟ
- ೧೦) ಮರಾಠಿಗರ ಆಟ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಜನಪದ ನೃತ್ಯ ಕಲೆಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಹಲವು ಬಗೆಯಾದ ನೃತ್ಯಗಳು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ನೂರಾರು ಇಂಥ ನೃತ್ಯಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಕೆಲವು ತಂಡಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೊರಗೂ ಹೋಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಹೊರ ದೇಶಗಳಿಗೂ ಹೋಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರವೆಂದರೆ ಜನಪದ ನೃತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. ಇವು ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲರೂ ಭಾಗವಹಿಸಬಹುದಾದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕಲೆಗಳು. ಹರಿಜನರು. ಸರ್ವೋಚ್ಚರು ಎಂಬ ಭಿನ್ನಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಅವಕಾಶ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ವಾದ್ಯದ ಗತ್ತನ್ನೂ ಒದಗಿಸುವ ಹರಿಜನ ಕಲಾವಿದರೇ ಗುರುಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಷಮಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸುಸ್ಥಿತಿ ತರಬೇಕಾದರೆ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಜೀವತುಂಬಿ ಅವು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಹಾಡು, ಕುಣಿತಗಳು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸದಾ ಉತ್ಸಾಹ ಲವಲವಿಕೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಜೀವನವನ್ನು ಆನಂದಮಯವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು.

೧. ಬೀಸು ಕಂಸಾಳೆ
೨. ಕೋಲಾಟ
೩. ಗೊರವರ ಕುಣಿತ
೪. ಮಾರಿ ಕುಣಿತ
೫. ರಂಗದ ಕುಣಿತ
೬. ಸೋಮನ ಕುಣಿತ
೭. ಡೊಳ್ಳಿನ ಕುಣಿತ
೮. ಪಂಜಿನ ಕುಣಿತ

- ೯, ಪಟಾ ಕುಣಿತ
 ೧೦. ಪೂಜಾ ಕುಣಿತ
 ೧೧. ವೀರಗಾಸೆ ಕುಣಿತ
 ೧೨. ಹಲಗೆ ಕುಣಿತ
 ೧೩. ನಗಾರಿ ಮೇಳ
 ೧೪. ಚಿಟ್ ಮೇಳ
 ೧೫. ಕರಡೆ ಮಜಲು
 ೧೬. ಕಣಿ ಮೇಳ
 ೧೭. ಕರಪಾಲ ಮೇಳ
 ೧೮. ಚೌಡಿಕೆ ಮೇಳ
 ೧೯. ಜೋಗಿತಿ ಮೇಳ
 ೨೦. ಕೊಡದ ಕುಣಿತ
 ೨೧. ಅಲಾಯಿ ಮೇಳ (ಹೆಚ್ಚೆ)
 ೨೨. ಅರೆಮೇಳ
 ೨೩. ಹಾಲಕ್ಕಿ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತ
 ೨೪. ಆದಿವಾಸಿ ಮೇಳಗಳು
 ೨೫. ಹುತ್ತರಿ ಕುಣಿತ
 ೨೬. ಉಮ್ಮತ್ತಾಟ
 ೨೭. ಲಿಂಗದ ಬೀರರ ಕುಣಿತ
 ೨೮. ಮರಾಠಿಗಳ ಕುಣಿತ
 ೨೯. ಕೋರತನಿಯ
 ೩೦. ಭೂತ ನೃತ್ಯ
 ೩೧. ಕುಡುಬಿನ ನೃತ್ಯ
 ೩೨. ಭೈದ್ಯನ ನೃತ್ಯ
 ೩೩. ಅವಂದರಾಯನ ನೃತ್ಯ
 ೩೪. ಗಾರುಡಿ ನೃತ್ಯ
 ೩೫. ಗುಡ್ಡರ ನೃತ್ಯ
 ೩೬. ಸೆರಗಿನ ಕುಣಿತ

೩೮. ಕರಗದ ಕುಣಿತ
೩೯. ಕಾಡೆಮ್ಮೆ ಕೋಡಿನ ಕುಣಿತ
೪೦. ಕೀಲುಕುದುರೆ ಕುಣಿತ

ಹೀಗೆ ಐವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮುಖ ನೃತ್ಯ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ನುರಿತ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಈ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು. ಶಾಲಾಕಾಲೇಜುಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುದುರಿಸಬಹುದು.

ಜನಪದ ಮನರಂಜಕರು

ಮೇಲಿನ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲದೆ, ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನಪದ ಮನರಂಜಕರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಬಂದು ಜನರಿಗೆ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸದಾ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ರೈತಾಪಿ ಜನರಿಗೆ ಇಂಥ ಮನರಂಜನೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಈ ಮನರಂಜಕರು ಬಂದರೆ ಸಾಕು ಎಂಬುವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಲಾವಿದರೆಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಿಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಅವರ ಬದುಕಿನ ಒಂದು ನೆಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದ ಈ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರೂ ಆಸಕ್ತಿ ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಜನರೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲೆಗಳು ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಉಳಿದು ಬರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಇಂಥ ಮನರಂಜಕರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದು:

- ೧) ವೇಷಗಾರರು
- ೨) ದೊಂಬರು
- ೩) ಕೋಲೇ ಬಸವರು
- ೪) ಕೋತಿ ಕುಣಿಸುವವರು
- ೫) ದೊಂಬಿದಾಸರುಇತ್ಯಾದಿ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಜನಪದ ಕಲಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ತೊಡಕುಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಲಾತ್ಮಕವಲ್ಲದ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸೂಕ್ತ

ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಂಥ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು.

ಅಡುಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ

ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದಲೂ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಅಡುಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದಂತೆ ಒಂದೊಂದು ವೈವಿಧ್ಯದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಬಗೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸಾಧಾರಣ ಅಡುಗೆಗಳು, ವಿಶೇಷ ಅಡುಗೆಗಳು, ಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಗಳು, ಮದುವೆಯ ಅಡುಗೆಗಳು, ಕಾಲಮಾನದ ಅಡುಗೆಗಳು ನಂಜಿಕೆಗಳು. ತಿಂಡಿಪದಾರ್ಥಗಳು, ಸಸ್ಯಾಹಾರಿ. ಮಾಂಸಾಹಾರಿ ಅಡುಗೆಗಳು. ಪಾನೀಯಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಬೇಕು.

ಜನಪದ ವೈದ್ಯ

ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಆದಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದ ಜನಪದ ಪದ್ಧತಿಯೊಂದು ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಅನುಭವಿಯಾದ ವೃದ್ಧಿಯರು ನಡೆಸುವ ಗೃಹವೈದ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಅದನ್ನೇ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ತಜ್ಞರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಒಂದು ಕಾಯಿಲೆಯ ತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವರು ಹಲವಾರು ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ವಾಸಿಮಾಡಬಲ್ಲವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ವೈದ್ಯರು, ಸ್ತ್ರೀ ವೈದ್ಯರು, ಮಕ್ಕಳ ವೈದ್ಯರೂ ಇರುವಂತೆ ಪಶುವೈದ್ಯರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ತುಂಬ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಔಷಧಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ, ಮೊದಲಾದ ಜಾಂಡೀಸ್ ಮೊದಲಾದ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ಅಲೋಪತಿಯಲ್ಲಿ ಔಷಧಿಗಳಿಲ್ಲ. ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಬಗೆಯ ಔಷಧಿಗಳಿವೆ. ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳು, ಚೂರ್ಣಗಳು, ಆಹಾರಪದಾರ್ಥಗಳು ಔಷಧಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಗೊಳ್ಳುವ ಜನಪದ ವೈದ್ಯಪದ್ಧತಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತುಂಬ ಉಪಯುಕ್ತ. ಜನಪದ ವೈದ್ಯರ ಸಂಘಟನೆ, ಔಷಧಿಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ. ಜನಪದ ವೈದ್ಯದ ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರಚಾರ ಇವು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು.

ಜನಪದ ಕ್ರೀಡೆಗಳು:

ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದ ನೂರಾರು ಬಗೆಯ ಜನಪದ ಕ್ರೀಡೆಗಳು, ಈಗ ಆಧುನಿಕ ಕ್ರಿಕೆಟ್, ಹಾಕಿ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರೀಡೆಗಳ

ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ನಮ್ಮ ಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಯುವಕರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕ್ರೀಡೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಕ್ತಿ ಮೂಡುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಬಗೆಗಳಿವೆ.

೧. ಒಳಾಂಗಣ ಕ್ರೀಡೆಗಳು
೨. ಹೊರಾಂಗಣ ಕ್ರೀಡೆಗಳು

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೧. ಹೆಂಗಸರ ಕ್ರೀಡೆಗಳು, ೨. ಗಂಡಸರ ಕ್ರೀಡೆಗಳು, ೩. ಮಕ್ಕಳ ಕ್ರೀಡೆಗಳು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕುಸ್ತಿ:

ಕುಸ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಕಲೆಗಳು ಈಗ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಇಲ್ಲದೆ ಮರೆತುಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಗರಡಿಯ ಮನೆಗಳು ಇಲ್ಲದ ಹಳ್ಳಿಗಳೇ ಹಿಂದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ಜನ ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶಕ್ತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕುಸ್ತಿಗೆ ಹೊಸಜೀವ ತುಂಬಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ: ಕುಸ್ತಿಯ ಬಗೆಗಳು, ಪಟ್ಟುಗಳು, ಕುಸ್ತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸ, ಗರಡಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಪೈಲ್ವಾನರ ಊಟೋಪಚಾರಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು.

ವರಸೆಗಳು:

ಗ್ರಾಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಸರತ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಚತುರರು ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ದೊಣ್ಣೆಯ ವರಸೆ, ಕತ್ತಿ ವರಸೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ರೀತಿಯ ದೈಹಿಕ ಕೌಶಲ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಎಸಗುವ ಅನುಭವಿಗಳು ಅನೇಕ ಕಡೆ ಈಗಲೂ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಘಟಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿ ಈ ಕಲೆ ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕರು ಒಳ್ಳೆಯ ದೇಹದಾರ್ಢ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನರ ಆಸಕ್ತಿ ಕ್ರೀಡೆಗಳ ಕಡೆ ಹೊರಳಿ ಸೋಮಾರಿತನವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವ ವಾತಾವರಣ ಕಲ್ಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜನಪದ ಚಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳು:

ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಜನಪದ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಭ್ಯಾಸ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ವಿಧಾನ, ಅನುಸರಿಸುವ ತಂತ್ರಗಳು. ಬಳಸುವ ವಸ್ತುಗಳು ಹೀಗೆ ನೋಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ಕಲೆ ನಮಗೆ

ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಮನೆಗಳು, ಮಲೆನಾಡಿನ ಮನೆಗಳು, ಕರಾವಳಿಯ ಮನೆಗಳು, ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಗುಡಿಸಲುಗಳು, ಮಾಳಿಗೆ ಮನೆಗಳು, ತೊಟ್ಟಿಮನೆಗಳು, ಕಂಬಸಾಲು ಮನೆಗಳು ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆದು, ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನವರು ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ತಂತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿತರೆ ಇಂದಿನ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣದ ಎಷ್ಟೋ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಜನಪದ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಿಂದಲೂ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಜನಪದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆ, ಜಯತೆಯ ಕಲಾಭಿರುಚಿ ಎರಡೂ ಈ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಸ್ತುಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳಕುಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸುವ ಚಿತ್ರಗಳು, ಪಾತ್ರೆ ಪಗಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ರಚಿಸುವ ಚಿತ್ರಗಳು. ಗೊಂಬೆಗಳ ಮೇಲ, ಇತರ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಸುವ ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದುವು ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ.

ಜಾನಪದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂವರ್ಧನೆ

ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ :

ಜಾನಪದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಸಂವರ್ಧನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಈಗ ತುಂಬ ಇದೆ. ಜಾನಪದದಂಥ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಸಂಶೋಧನೆ. ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವನ್ನೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಪ್ರಾಚೀನ ಮೌಖಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಏನಿಲ್ಲ ಎಂದರೂ ಒಂದು ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನಾದರೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ. ವ್ಯಾಪಕ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು. ಇದು ಸರ್ಕಾರ ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಕೆಲಸ. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ. ಪ್ರಾಕೃತಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿವೆ. ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ತುಂಬಲಾಗದ ನಷ್ಟ. ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಗಮನಕೊಡಬಹುದು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳ ಪಾತ್ರ

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಜನಪದ ರಂಗಕಲೆಗಳು. ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು, ಜನಪದ ಕ್ರೀಡೆಗಳು, ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಮೇಳಗಳು, ಜನಪದ ಮನರಂಜಕರ ಕಲೆಗಳು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳು, ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ.

೧. ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂವರ್ಧನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಮೀಸಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೨. ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಜಾನಪದ ಎಂ. ಎ. ಪಡೆದ ಅಥವಾ ಜಾನಪದವನ್ನು ವಿಶೇಷ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ 'ಜಾನಪದ ಸಂಯೋಜನಾಧಿಕಾರಿ'ಯೊಬ್ಬ ಇರಬೇಕು. ಆತರ ಕೈಕೆಳಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಪದವಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಜಾನಪದ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಮಾಡಿದ ಐದು ಮಂದಿ 'ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧಿಕಾರಿಗಳು' ಇರಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಮುಗಿಸಿ ಜಾನಪದ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಕೋರ್ಸ್ ಮಾಡಿದ 'ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಸಹಾಯಕ'ರರಬೇಕು ,

೧. ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ:

ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಚದುರಿಹೋದ ಗ್ರಾಮಕಲಾವಿದರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ, ಅವರ ಕಲೆಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

೨. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ :

ಜನಪದ ಕತೆ, ಗೀತೆ, ಕಾವ್ಯ, ಲಾವಣಿ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಮೇಲಿನ ಮಾಹಿತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಸಿ ಇಡುವುದು. ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು.

೩. ಜನಪದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಗಳು:

ಅ. ಜನಪದ ನಾಟಕ, ನೃತ್ಯ ಹಾಗೂ ಇತರ ಮನರಂಜನ ಕಲೆಗಳ ವೀಡಿಯೋ ಚಿತ್ರೀಕರಣ, ಚಲನಚಿತ್ರೀಕರಣ, ಛಾಯಚಿತ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡುವುದು.

ಆ. ಜನಪದ ಕಲಾಮೇಳಗಳನ್ನು ಮಂಡಲ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು. ಹೀಗೆ ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಮುನ್ನ

ಅವರಿಗೆ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳನ್ನು, ನೃತ್ಯ ಹಾಗೂ ವಾದ್ಯ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುವುದು.

೧. ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಆಯ್ದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ಯುವಕರಿಗೆ ಜನಪದ ಕಲಾಶಿಬಿರನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು.

೨. ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಲಾತಂಡಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಿ ವೇಷ-ಭೂಷಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.

೩. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಮೂರು ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

೧. ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಮ್ಮಟ.

೨. ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳ ಕಮ್ಮಟ.

೩. ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳ ಕಮ್ಮಟ.

೪. ಯಕ್ಷಗಾನ ಮತ್ತು ಗೊಂಬೆಯಾಟ

ಈ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ವೇಷ-ಭೂಷಣ, ಗೊಂಬೆಗಳು ಮತ್ತು ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆಯ ಸಹಾಯಧನ ಒದಗಿಸಿ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಪ್ರತಿ ಉತ್ತಮ ತಂಡಕ್ಕೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡಾದರೂ ಅವಕಾಶಗಳು ಸೂಕ್ತ ಸಂಭಾವನೆಯೊಡನೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

೫. ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಲೆಯ ತರಬೇತಿ:

ಆಯಾ ಭಾಗದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನುರಿತ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಆರಿಸಿ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುವುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ 'ಜನಪದ ಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕ' ಇರುವುದು.

೬. ಜಾನಪದ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಉದಾರ ನೆರವು:

ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನು ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವುದು.

೭. ಜನಪದ ಕ್ರೀಡೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ:

ಜನಪದ ಕ್ರೀಡೆಗಳ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ ನಡೆಸಿ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದು ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು. ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು. ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು, ದತ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಈ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವುದು. ಕುಸ್ತಿ, ದೊಣ್ಣೆವರಸೆ, ಕತ್ತಿವರಸೆ, ಚೆಂಡಾಟ, ಚಿಣ್ಣಿದಾಂಡು ಮೊದಲಾದ ಕ್ರೀಡೆಗಳಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಗೌರವವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವುದು.

೮. ಜಾನಪದ ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸಗಳು:

ಜಿಲ್ಲಾಪರಿಷತ್ತು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸೂಕ್ತವಾದ ಹಣವನ್ನು ಜಾನಪದ ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಿ ಜಾನಪದ ತಜ್ಞರಿಂದ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಶಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುದು, ಅನಿಷ್ಟಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚಾರ ನೀಡುವ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಸಂಕಿರಣಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.

೯. ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ:

ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಜನಪದ ಅಪೂರ್ವ ಶಿಲ್ಪಚಾತುರ್ಯ ಔಪಯೋಗಿಕ ದೃಷ್ಟಿ, ಕರಕೌಶಲ್ಯದ ವೈಖರಿಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಜನತೆಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂಲೆಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆಸುವುದು.

೧೦. ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ:

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ನೂರಾರು ಜನ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಮೇಲಿನ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಇವರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ, ಜಾನಪದವನ್ನೇ ನಂಬಿ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಯುವಕರಿಗೆ ಈ ಹೊಸ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು.

ಆ. ಜಾನಪದ ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾಲಯ

ಅಥವಾ

ಜಾನಪದ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ

ಆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಂಗವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಕಲ್ಯಾಣ ಶಾಖೆ.

ಇ. ಮಂಡಲ ಪರಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಘಟಕ.

ಸಿಬ್ಬಂದಿ : ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ:

ಅ. ನಿರ್ದೇಶಕ ೧

ಆ. ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು ೫

ಇ. ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ೧೦

ಈ. ಸಂಶೋಧನ ಸಹಾಯಕರು ೨೦

ಅ. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ:ಜಾನಪದ ಸಂಘಟನಾಧಿಕಾರಿ
ಅಧವಾ

ಜಾನಪದ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು

ಆ. ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧಿಕಾರಿಗಳು ೫

ಅಧವಾ

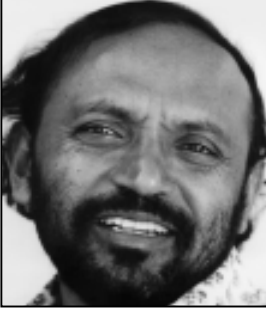
ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನ ಸಹಾಯಕರು

ಅಧವಾ

ಜಾನಪದ ಕಲ್ಯಾಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು

ಇ. ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಹಾಯಕರು

(ಪ್ರತಿಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು).

ಸಂಪಾದಕರು

ಪ್ರೊ. ಕಾಳೇಗೌಡ
ನಾಗವಾರ

ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ ಕನ್ನಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕದ ಮಾನವೀಯ ಕತೆಗಾರ, ಅಪಾರ ಅಂತಃಕರಣದ ಕವಿ ಹಾಗೂ ದೇಶೀಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬು ಹೆಂಗರುಳುಳ್ಳ ಜಾನಪದ ತಜ್ಞ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಅವಿರತವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಅಪಾರವಾದ ಲೋಕಾನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಇವರು, ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ಜನಪರ ಆಲೋಚನೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಲೇಖಕ. ಅಚ್ಚಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸತ್ಯದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ನಾಗವಾರ ಅವರು ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದಿಂದೀಚೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಸಂಘಟಕರಾದ ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ (೧೯೪೭) ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಾಗವಾರ ಗ್ರಾಮದವರು. ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಳವಳಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಪ್ರೊ. ನಾಗವಾರರ ಎಲ್ಲ ಬರಹಗಳಿಗೂ ಸಮಾಜವಾದಿ ಆಶಯಗಳ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿವೆ. ಈಗ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿರುವ ಇವರು ಕನ್ನಡದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟವಾದ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಯ ಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಚಾಲಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ಭಾರತೀಯ

ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ಸಮಾಜವಾದಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತರುವ ಮಹತ್ವದ ಯೋಜನೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ ಅವರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ವಯ್ಯಾಕರಣಿಗಳ ಸಿದ್ಧ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವ ಡಾ. ನಾಗವಾರರು ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಗೆ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬಿದವರು. ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಒಳಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಯ ಮಹಾಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಾ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಮರ್ಶಾ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ಪ್ರೌ. ನಾಗವಾರರ ಜಾನಪದ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮಾದರಿಯು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಜಾನಪದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ದೇಶೀಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳ ಹರಿಕಾರರಾದ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾ ಕಟ್ಟಿಕ್ಕರೆಯಿಂದಿರುವ ನಾಗವಾರರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಟ್ಟಸಾಲು ಮಳೆ, ಅಲೆಗಳು, ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಲ್ಗು, ಕನ್ನೆಯ ಸ್ನೇಹ , ಈ ಮಂಜಿನೊಳಗೆ, ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ಭೀತಿ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಬೇಕಾದ ಸಂಗಾತಿ, ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಲಾವಣಿಗಳು, ಬೀದಿಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆದೊ, ಸರ್ವಜ್ಞ ಮತ್ತು ಹರಿಹರ ಮುಂತಾದುವು ಡಾ. ನಾಗವಾರ ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳು.

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಅಂಬಳಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ

ಅಂಬಳಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ (೧೯೫೨) ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಂಬಳಿಕೆ ಗ್ರಾಮದ ಡಾ. ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಅವರು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಪದಕದೊಂದಿಗೆ ಜಾನಪದ ಎಂ.ಎ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಲೆನಾಡ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಮತ್ತು ಅವರ ಜಾನಪದ ನಿಬಂಧಕ್ಕೆ ೧೯೮೨ರಲ್ಲಿ ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದದ ರಾಚನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಗಮನಸೆಳೆಯುವ ಹಿರಿಯಣ್ಣನವರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಕಾವ್ಯ-ಕಥೆ-ಲಾವಣಿಗಳಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಮಲೆನಾಡಿನ ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನದವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈವರೆಗೂ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಜಾನಪದ ವಿಚಾರಸಂಕಿರಣಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗುಂಡ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ತೀ ನಂ ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕು ಶಿ ಹರಿದಾಸಭಟ್ಟಿ ಜಾನಪದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪುಸ್ತಕ ಬಹುಮಾನ-ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಪ್ರಕಟಿತ ಪ್ರಮುಖ ಜಾನಪದ ಕೃತಿಗಳು : ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು, ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ಸುತ್ತಿನ ಲಾವಣಿಗಳು,

ಮಲೆನಾಡ ಜಾನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಕಿನ್ನರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯಗಳು, ತಂಬೂರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಲೌಕಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚೌಡಿಕೆ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಅಂಟಿಗೆ ಪಂಟಿಗೆ ಮೇಳ, ಕಚ್ಚಿ ಗೌಳಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜಾನಪದ: ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಮಲೆನಾಡ ವೈಷ್ಣವ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ- ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

ಸಹಸ್ರಮಾನ ಜಾನಪದ ಸಂಪುಟಗಳು

೧. ಗಂಧರ್ವಲೋಕದ ಗಣೇಕಾರರು
೨. ಕರಾವಳಿ ಯಕ್ಷಗಾನ
೩. ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು : ಸಂಪುಟ ಎರಡು
೪. ಗಿರಿಜನ ಕಾವ್ಯ
(ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಗಿರಿಜನ ಕಾವ್ಯ)
೫. ಗಿರಿಜನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
(ಕರ್ನಾಟಕ ಗಿರಿಜನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಲೇಖನಗಳು)
೬. ಹಲವು ತೋಟದ ಹೂಗಳು
(ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಜನಪದ ತತ್ವಪದಗಳು)
೭. ನಡುನೀರ ತಂಪು
(ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ)
೮. ಜಾನಪದದ ತುಂಬುಹೊಳೆ
(ವಿವಿಧ ಜಾನಪದ ತಜ್ಞರ ಅಧ್ಯಯನ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು)
೯. ಜೀಶಂಪ ಅವರ ಜಾನಪದ ಬರಹಗಳು
೧೦. ಕಲಾವಿದರ ಒಡನಾಟ
೧೧. ಎಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಂಪುಟಗಳು